LJUBLJANA,
ČETRTEK, 22. JUNIJA 1989

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LETO XXXI • ŠT. 143 • CENA 3.500 DINARJEV

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK BOŽO KOVAČ
ODGOVORNI UREDNIK TIT DOBERŠEK

Književni listi: Ob prvi številki Filozofskega vestnika – Aktualno branje iz Madžarske – Matej Bor z epigrami in Veneti – Evropa 1993

Sprejeli vmesno poročilo o ljubljanskem procesu

Republiška skupščina je obravnavala več kot štirideset zakonov – Najtrši oreh so bili trije šolski zakoni in večji zvezni proračun

LJUBLJANA, 21. junija – Značilnost tokratne seje republiške skupščine je bil izjemno obsežen dnevni red, v katerem so prevladovali normativni dokumenti, nekaj republiških, še več pa zveznih, zlasti sveženj, v katerem je bila sprememba in dopolnitev zakona o financiranju federacije in več kot deset spremnih zakonov. Delegati so z vsemi akti soglašali, s tem pa so sprejeli tudi novost v zveznem proračunu, ki bo poslej denar za vse intervencije imel na enem žiro računu in torej ne več po posameznih področjih, s čimer bodo odpravljeni tudi znani problemi zaostankov pri intervencijah zaradi praznih računov.

Delegati so na skupnem zasedanju poslušali tri uvode. Janez Bohorič je v imenu izvršnega sveta govoril o ukrepih zvezne vlade in tudi o položaju družbenih dejavnosti. Za razpravo (na določili le obravnavo delovnega predloga dopolnil k slovenski ustavi, odločanje pa preložili na september – je največ preglavic po pričakovanjih povzročil sveženj »šolskih« zakonov. Med zakona o pedagoški službi, je trajalo več ur, kar je bilo ob pravi toči amandmajev k njim tudi razumljivo. Vsi trije zbori republiške skupščine so nekaj po sedmi uri zvečer sprejeli medzborovsko usklajene amandmaje in potem še vse tri zakone. Torej so se strinjali tudi s tem, da pedagoški nadzor ostane pod okriljem zavoda za šolstvo in ne preide v republiški komite za vzgojo, izobraževanje ter telesno kulturo, kar je bilo ves čas razprav najbolj občutljivo vprašanje. Skupščina izobraževalne skupnosti, ki se je sestala kot četrti zbor, je sprejela le prva dva zakona, zakon o pedagoški službi pa zavrnila. Več na 7. strani.

JANA TAŠKAR

● Zbori republiške skupščine so imeli danes tudi skupno sejo, na kateri so volili dva nova člana delegacije skupščine SR Slovenije v zboru republik in pokrajin zvezne skupščine. Za to funkcijo so se potegovali trije kandidati, izvoljena sta bila tista dva, ki sta dobila največje število glasov in tudi večino glasov vseh treh zborov. Glasovalo je 236 delegatov, ena glasovnica je bila neveljavna. Tone Anderlič je dobil 156, Stane Valant 175 in Miloš Varga 135 glasov. Tone Anderlič in Stane Valant sta torej nova člana skupščinske delegacije v zboru republik in pokrajin, njuno delovno področje bosta kreditno monetarni sistem in planiranje in razvoj, v delegaciji pa bosta nadomestila dr. Janeza Drnovška, ki je bil izvoljen za člana predsedstva SFRJ, kjer zdaj po ključu opravlja predsedniško funkcijo, in Silvo Bauman-Cenčič, ki je odstopila s funkcije predvsem zaradi neučinkovitosti zvezne skupščine pri reševanju problemov Kosova.

ločeni seji) o družbenih dejavnostih so se odločili le v družbenopolitičnem zboru, ostala dva zbora bosta razpravljala prihodnji mesec ob majski analizi.

Uvod Aleksandra Ravnikarja, predsednika skupine delegatov za celovito proučitev okoliščin in posledic ljubljanskega procesa proti četverici, in ekspoze Majde Gaspari, članice predsedstva SR Slovenije, sta odprla edino vsebinsko točko današnje seje: vmesno poročilo prej omenjene skupine, ki so ga delegati danes uvrstili na dnevni red. Ugotovitve skupine, ki zahteva, da pristojni organi objavijo doslej neobjavljene predpise in jih uskladijo z ustavo in zakoni, so sprejeli.

Med vsemi obravnavanimi zadevami – med njimi je bil tudi periodični delovni načrt zborov, v katerem so zaradi podaljšane javne razprave za julijsko sejo zborovsko usklajevanje o spremembah in dopolnitvah zakona o usmerjenem izobraževanju, o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja in

Turški gostje pri ZIS

BEOGRAD, 21. junija (Tanjug) – Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Aleksander Mitrović je danes sprejel predstavnike unije zbornic in turške vlade, ki so se v organizaciji Gospodarske zbornice Jugoslavije udeležili poslovne konference jugoslovanskih in turških gospodarstvenikov. V pogovoru so pozitivno ocenili razvoj gospodarskega sodelovanja med državama, rečeno pa je bilo, da gospodarsko sodelovanje nekoliko zaostaja za razvojem celotnih dvostranskih odnosov.

TEMA DNEVA

Sistem se duši

Bolj ko si v republiško skupščino utira pot politični pluralizem, toliko bolj očitno je, da je že skrajni čas za spremembe v delegatskem sistemu, sicer bodo delegati zadušili sami sebe in še delegatski način odločanja.

Najprej zaradi preobremenjenosti, ki je z zadnjo sejo republiške skupščine presegla kritično mejo, kajti v enem samem dnevu »obdelati« več kot štirideset normativnih aktov ni več razumno dejanje, kaj šele preudarno delegatsko odločanje. Ob takih sejah se namreč prav vsiljuje sicer že večkrat izgovovorjena, a še ne uresničena vizija, da bi bilo treba delo zborov bolje razporediti, saj je pravi absurd, da se denimo s proračunom federacije in z vsemi zakoni, ki ga spremljajo, ukvarjata v celoti dva, z nekaterimi točkami pa vsi trije zbori.

Toda vsi trije zbori se praviloma ukvarjajo tudi s povsem političnimi temami, in te razprave so po navadi tudi veliko bolj živahne, delegati pa bolj vztrajni in bolj prizadeti.

Vzrok za to je najbrž le delno v spletu okoliščin in dogodkov v Jugoslaviji, zaradi katerih pogosteje opozarjamo na narodove pravice in dolžnosti in na suverenost. Gotovo pa k temu največ prispeva razvoj demokracije in z njo političnega pluralizma.

Torej je res že skrajni čas – priložnost bi bile novosti v slovenski ustavi – da v skupščini dobimo splošni politični zbor, pa naj bo to sedanji zbor občin ali družbenopolitični zbor. S tem bi postalo tudi jasneje, s čim se morajo ukvarjati delegati iz gospodarstva in družbenih dejavnosti, v čigavi pristojnosti so sistemske in v čigavi tako imenovane politične teme.

JANA TAŠKAR

Pekinški režim javno usmrtil tri delavce

Trije mladi ljudje so bili obtoženi za podtaknitev požara v vlaku v času demonstracij – Deng: Z njimi ne smemo imeti niti kančka usmiljenja

OD NAŠE DOPISNICE

PEKING, 21. junija – Ljudsko sodišče v Šanghaju je danes popoldne izdalo ukaz o usmrtitvi treh udeležencev v neredih, obtoženih, da so 6. junija podtaknili požar v vlaku in »uničili državno premoženje«. Xu Guominga, Yana Qiangronga in Bian Hanwuja, ki so jih 15. junija obsodili na smrt, so takoj po tem ukazu odpeljali na morišče in jih usmrtili pred okoli 3000-glavo množico.

Vsi trije so bili stari okoli 30 let. Delavec v šanghajski pivovarni Xu Guoming je tisto noč zažgal dva policijska motorja in

● Smrtno kazen na Kitajskem, kakor poroča agencija AP, opravljajo s strelom v tilnik.

napadel gasilce, ki so poskušali pogasiti goreči vlak. Delavec v šanghajski tovarni radijskih sprejemnikov Yan Qiangrong in Bian Hanwu, čigar poklica niso navedli, sta bila prav tako obtožena požiga vagonov in uničevanja državnega premoženja. Potem ko so jih obsodili na smrt, so se imeli možnost v treh dneh pritožiti višjemu sodišču, vendar danes niso povedali, ali so se pritožili in ali je usmrtitev posledica zavrnitve prošnje za pomilostitev.

Medtem ko padajo prve žrtve državnega maščevanja za »nerede, ki so jih pripeljali do kontrarevolucije«, je kitajsko javno tožilstvo včeraj zahtevalo, naj bi vse udeležence v vstaji strogo kaznovali. Deng Xiaoping je v svojem govoru 9. junija izjavil: »Z njimi ne smemo imeti niti kančka usmiljenja . . .« in to je očitno poglavitna smernica politike v procesu normalizacije socialističnega sistema, ki so ga ubranili pred »kontrarevolucijo«.

Hkrati pa kitajski voditelji skušajo prepričati javnost, da je Kitajska pravna država in da bodo vsi ti obračuni ustavni in dosledno v skladu z zakoni. Premier Li Peng je danes sprejel pakistanskega zunanjega ministra in v svojem prvem srečanju s kakim tujim gostom po krvavih neredih izjavil, da bo zakon strog

DELAVEC XU GUOMING – Preden so ga ustrelili v tilnik. (Telefoto: Reuter)

do »kontrarevolucionarjev« in udeležencev v neredih, pač pa bo »usmiljen do vseh udeležencev v demonstracijah, gladovni stavki in protestni zasedbi glavnega trga, celo če so kdaj pa kdaj izpričali ekstremistična čustva.«

»Kontrarevolucionarno dejavnost« obravnava kazenski zakon, ki so ga sprejeli leta 1979. Prvi obtoženec, ki so ga obsodili po tem členu, je bil sloviti prodemokratični aktivist Wei Jingsheng, ki je že deset let v zaporu, kitajske oblasti pa nikakor nočejo priznati, da je »politični zapornik«.

Nekateri izkušeni opazovalci pripominjajo, da je imel Deng Xiaoping velikansko srečo, da tako modro sestavljenega zakona, po katerem je mogoče politična stališča šteti k navadnemu kriminalu, še ni bilo leta 1976, ko so ga izključili iz centralnega komiteja in ga celo obtožili »kontrarevolucije«.

ZORANA BAKOVIĆ

Klerk v Londonu

HARARE, 21. junija (Tanjug) – Novi vodja nacionalne stranke (NP), vladajoče stranke bele manjšine v Južnoafriški republiki Frederik de Klerk je danes zjutraj pripotoval v London, ki je prva postaja na njegovi evropski turneji. Na tej turneji naj bi objavili južnoafriški izstop iz mednarodne izolacije. Triinpetdesetletnega De Klerka, ki bo po septembrskih volitvah po vsej verjetnosti zamenjal 73-letnega Pietra Botho, bosta v Londonu sprejela ministrska predsednica Margaret Thatcher in britanski zunanji minister Geoffrey Howe.

Predsedstvo SFRJ ni pomilostilo četverice

Pomilostili določeno število obsojencev, glede četverice pa ostajajo pri prejšnjem stališču

BEOGRAD, 21. junija (Tanjug) – Na današnji seji predsedstva SFRJ, ki jo je vodil predsednik dr. Janez Drnovšek, je predsedstvo v skladu s prakso rednega spremljanja razmer v SAP Kosovo obravnavalo politično-varnostni položaj v pokrajini. Sodelovali so tudi predsedniki predsedstev republik in pokrajin ter najvišji funkcionarji federacije.

Predsedstvo SFRJ je bilo obveščeno o mnenjih pristojnih zveznih, republiških in pokrajinskih organov v zvezi s položajem na Kosovu. Na tej podlagi ugotavlja, da je opaziti postopno normalizacijo položaja, toda v nekaterih kosovskih okoljih so razmere še vedno zapletene in resne, zato moramo sedanje izredne ukrepe za zdaj še ohraniti. Sklenili so, da je treba v kratkem celovito in temeljito proučiti stanje v SAP Kosovu, potem pa v odvisnosti od nadaljnje stabilizacije položaja sprejeti sklepe o odpravi nekaterih ali vseh izrednih ukrepov.

Predsedstvo SFRJ so obvestili, da ukrep obveznega bivanja velja le še za 12 ljudi in da ga bodo tudi v teh primerih kmalu odpravili. Obvestili so ga še o pripravah v SAP Kosovu, SR Srbiji in vsej državi na bližnje praznovanje 600. obletnice kosovske bitke. Predsedstvo je od pristojnih organov zahtevalo, naj vsak v okviru svojih pristojnosti stori vse, kar je potrebno, da bo

● V skladu z najnovejšo pobudo predsedstva SR Slovenije in na predlog predsednika predsedstva SFRJ dr. Janeza Drnovška, naj bi ponovno obravnavali vprašanje pomilostitve četverice, obsojene na vojaškem sodišču v Ljubljani, je predsedstvo SFRJ ugotovilo, da je o predlogih in pobudah za pomilostitev razpravljalo že večkrat in da medtem ni prišlo do novih bistvenih okoliščin, zaradi katerih bi moralo prejšnje stališče ponovno pretehtati. To bi bilo mogoče storiti v primeru, če bi prišli do novih elementov oziroma v rednem postopku, po veljavnih merilih in pod enakimi pogoji kot v drugih primerih.

prireditev v skladu s svojim zgodovinskim in kulturnim pomenom potekala popolnoma varno.

Predsedstvo SFRJ je na današnji seji sprejelo sklep o pomilostitvi določenega števila obsojencev. Proti trem so ustavili kazenski pregon, osemnajstim že dosojene kazni ni treba več prestajati, štiri so delno pomilostili, za 11 obsojencev pa so zaporno kazen spremenili v pogojno obsodbo.

Amnestija posebne vrste

PARIZ, 21. junija (Tanjug) – Francoska vlada je sprejela zakonski predlog, ki predvideva »oprostitev« vseh finančnih grehov, ki so jih francoske stranke storile do 15. junija. Pravzaprav gre za to, da bodo uvedli splošno amnestijo za črne sklade, pred katerimi ni bila imuna niti ena tukajšnja stranka.

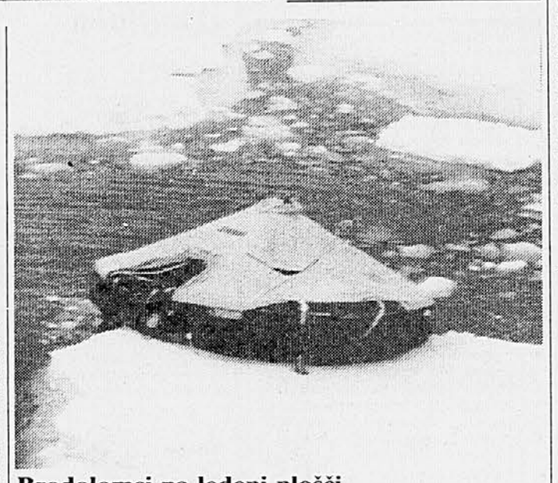

Brodolomci na ledeni plošči

SVALBARD, 21. junija – S takšnimi čolni so se na ledene plošče v Barentsovem morju rešili zahodnonemški turisti iz sovjetske potniške ladje Maksim Gorki. Vseh 575 potnikov je zdaj že na varnem, 236 članov posadke (od 380) pa je ostalo na ladji in z izrednimi napori doseglo, da se je obdržala na vodi. Njihov položaj je nekoliko lažji, od kar so jim helikopterji pripeljali močne črpalke. (Telefoto: Reuter)

Velesili sta začeli enajsti krog pogajanj

Ameriško-sovjetska pogajanja START naj bi prinesla nekaj novosti – Začetek občutljive faze

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ŽENEVA, 21. junija – Enajsti krog ameriško-sovjetskih pogajanj o zmanjševanju števila strateškega jedrskega orožja (START), ki se je uradno začel danes s prvim plenarnim srečanjem dveh delegacij – potekalo je v poslopju ameriške diplomatske misije pri Združenih narodih – bo očitno prinesel nekaj novosti v dogovarjanje med velesilama. Pod taktirko novega šefa pogajalske ekipe Richarda Burta se zahodna jedrska velesila zavzema, da bi se pogajanj lotili z neobičajne strani in v žarišče razprav postavili problem verifikacije.

V krogih ameriške delegacije novi prijem utemeljujejo z izkušnjami sporazuma o demontaži in uničenju taktičnega jedrskega orožja srednjega dosega (od 500 do 5000 km), ki je v veljavi od junija lani. Četudi gre tokrat za povsem drugo orožje, so Američani prepričani, da bi z vnaprejšnjim dogovorom o načinih in metodah verifikacije spravili z dnevnega reda kopico tehničnih ovir, preprečili morebitno izigravanje dogovorov o zgornjih mejah za posamične vrste orožja in, končno, dosegli hitrejši tempo pogajalskega maratona, kajti v tem času bi se nadaljevala pogajanja o orožju, ki ga bodo vključili v sporazum START.

Med sedanjim krogom, ki bo trajal šest tednov, nato bosta Richard Burt in Jurij Nazarkin svojim »najvišjim političnim ravnem«, kot posebej poudarjajo v pogajalskih krogih, predstavila predloge nasprotne strani, naj bi torej postavili na mizo dogovor o ključnih elementih verifikacijskega mehanizma, kot so inšpekcije, izmenjava podatkov in nekateri tehnični problemi, ki jih sproža nadzorovanje najsodobnejših vrst strateškega jedrskega orožja.

Mednje sodijo predvsem premične medcelinske rakete, ki jih prevažajo po cestah ali železnici, zato je njihove premike mogoče zlahka prikriti, še težje pa je nadzorovati njihovo število. Po ameriških podatkih Sovjetska zveza že ima takšno orožje (rakete SS 24 in SS 25), zato so v Washingtonu sklenili pospešiti program proizvodnje raket MX z desetimi bojnimi konicami, ki jih bodo prepeljevali po železniških tirih, ter raket midgetman z eno konico, ki bodo natovorjene na tovornjakih. Doslej so si ameriški pogajalci prizadevali to orožje izključiti iz pogajanj START. Opazovalci pa vendarle ne izključujejo možnosti, da Richard Burt v primernem trenutku ne potegne predloga, po katerem bi ZDA ustavile proizvodnjo teh vrst orožja, če Sovjetska zveza uniči svoje rakete. A o tem bo moral odločati Washington.

Po mnenju šefa sovjetske delegacije Jurija Nazarkina je treba med pogajanji doseči dogovor o omejitvi števila premičnih jedrskih raket, predvsem pa upoštevati soodvisnost med zmanjšanjem števila strateškega ofenzivnega orožja ter sporazum o protibalističnih raketnih sistemih (ABM), ki sta ga velesili podpisali že leta 1972. Obe delegaciji pa ugotavljata, da druga stran krši omenjeni sporazum. Sovjetska zveza z radarsko postajo v Krasnojarsku, Američani pa s »strateško obrambno pobudo« (SDI). Ti očitki kažejo, da sta pogajalski ekipi kljub enajstemu krogu strateškega maratona šele pričeli najobčutljivejšo fazo, od katere pa je odvisna usoda celotnega razorožitvenega sveženja.

BOŽO MAŠANOVIĆ

Požar v Liku uničil strojni in montažni oddelek

VRHNIKA, 21. junija – Danes zjutraj, približno dvajset minut pred osmo, je v strojnem obratu proizvodnje masivnega kolonialnega pohištva lesnopredelovalnega kombinata Liko izbruhnil silovit požar. Kljub hitremu posredovanju gasilcev je požar uničil strojni in montažni obrat, zato stoji več kot polovica proizvodnje, katere izdelki so namenjeni v glavnem izvozu. Samo na objektih in strojih je škode za okrog 30 do 50 milijard dinarjev, v kar pa ni všteta škoda, ki bo še nastala zaradi zastoja proizvodnje. Več na 13. strani. (M. E., foto: Srdjan Živulović)

MED DVEMA OGNJEMA

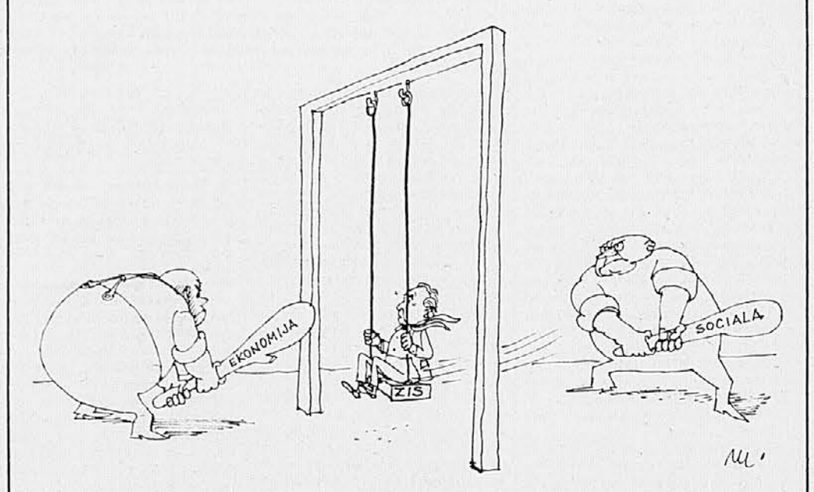

Karikatura: Milan Maver

Predlagana preložitev plenuma

Komisija CK ZKJ za mednacionalne odnose meni, da plenum še ni dobro pripravljen

BEOGRAD, 21. junija (Tanjug) – Trenutne razmere in odnosi v državi ne govorijo v prid plenumu centralnega komiteja ZKJ o mednacionalnih odnosih, na katerega se še niso dobro pripravili in bi utegnil le še zaostriti sedanjo krizo.

To je bistvena ugotovitev z današnje seje komisije CK ZKJ za mednacionalne odnose. Komisija je obravnavala predlog stališč za plenum, ki naj bi potekal julija.

Plenum je treba odložiti in ga tako pripraviti, da bodo njegovi sklepi temelj dokumenta kongresa ZKJ o nadaljnjem razvoju mednacionalnih odnosov v Jugoslaviji, so poudarili v večurni razpravi.

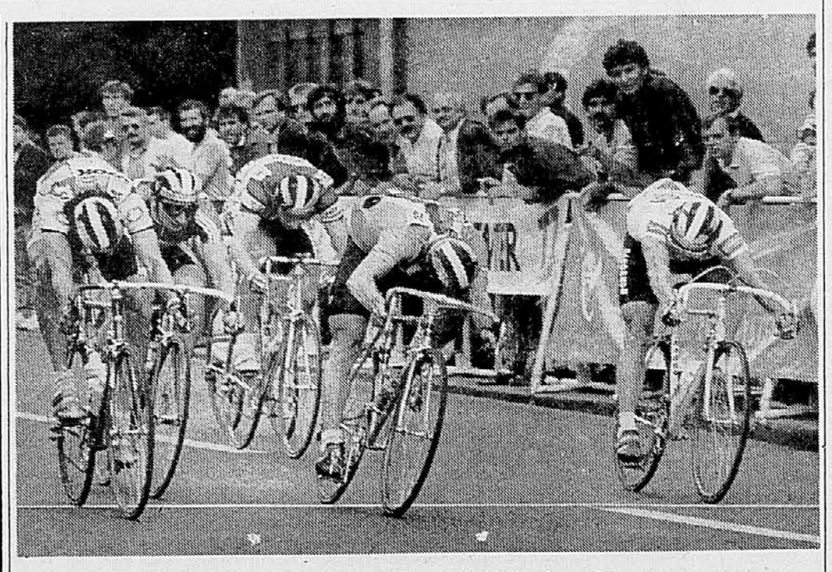

Avstrijec Mario Traxl zmagovalec v Ljubljani

LJUBLJANA, 21. junija – Tudi druga etapa 4. mednarodne kolesarske dirke Po Koroški, vozijo jo po tako imenovanem belgijskem vzorcu, končala pa se je v Ljubljani, je bila izredno razgibana. Po letečem cilju na Jesenicah se je začela karavana z več kot 100 tekmovalci trgati, v zaključnem delu etape pa se je izoblikovala skupina z 39 kolesarji, ki so na cilju pred gostilno Keršič na Celovški cesti (pod dvorano Tivoli) imeli okoli tri minute naskoka pred prvimi zasledovalci. V šprintu je bil najmočnejši Avstrijec Traxl (na sliki levo) pred Čehoslovakom Tomanom (v sredini s št. 79) in drugim Avstrijcem Blümlom (skrajno desno), najboljši Jugoslovan pa je bil Kranjčan Polanc (drugi z leve) na četrtem mestu. Več na 13. strani. (Foto: Zoran Vogrinčič).

ZK ne more biti več v monopolnem položaju

Jože Smole govoril v občini Ljubljana Center o političnem pluralizmu v državi

LJUBLJANA, 21. junija – Ob prazniku občine Ljubljana Center je predsednik RK SZDL Jože Smole govoril o političnem pluralizmu v Sloveniji in v Jugoslaviji in poudaril, da stvari na tem področju kljub vsemu vzbujajo optimizem. Še pred letom dni smo bili, je dejal, slovenski predstavniki na zvezni ravni edini, ki smo govorili o nujnosti pluralizma, na zadnji seji predsedstva zvezne konference SZDL Jugoslavije pa ni političnega pluralizma nihče več zanikal.

Še vedno se moramo sicer zavedati, da delujejo v Jugoslaviji sile, ki se zavzemajo za to, da bi se v prihodnje zožilo področje odločanja s konsenzom in bi večino zadev urejali po načelu en človek – en glas, torej z majorizacijo. Takšne tendence so zelo nevarne za jugoslovansko skupnost kot državo enakopravnih narodov in narodnosti. V pluralni družbi se mora seveda bistveno spremeniti tudi vloga ZK, to pomeni, da ne sme biti več v monopolnem položaju, ne sme imeti monopolnega položaja v oblasti, ne sme biti državna partija. Tako je s tem povezana tudi zahteva, da se v Jugoslaviji odpravijo vsi ostanki partijske države in da se na vseh področjih dosledno uvede pravna država in odpre pot za razvoj v smeri civilne družbe.

JOŽE SMOLE

Jože Smole je ob tej priliki govoril tudi o odprtem pismu, ki ga je preteklo soboto nanj naslovil Dimitrij Rupel, predsednik SDZ. Dejal je, da se strinja, da vprašanja, ki jih nanj naslavlja Rupel, zaslužijo pozornost socialistične zveze. Več na 8. strani.

Letalski napad

BEJRUT, 21. junija (Tanjug) – Skupina izraelskih vojnih letal je danes opoldne napadla palestinska gverilska oporišča, ki ležijo kakih 15 kilometrov južno od Bejruta. V prvih poročilih je bilo rečeno, da je bilo v napadu ranjenih najmanj šest palestinskih borcev, nastala pa je tudi precejšnja gmotna škoda.

Razraščanje neonacizma

BERLIN, 21. junija (Tanjug) – V Berlinu so danes ponovno opozorili, da se v ZR Nemčiji vse bolj razrašča neonacizem, o čemer pričajo tudi rezultati volitev za evropski parlament. »Republikanci« so namreč največ glasov dobili prav v tistih krajih, ki so v dvajsetih in tridesetih letih veljali za Hitlerjeva oporišča.

Madžarska potrebuje pomoč

BUDIMPEŠTA, 21. junija (Tanjug) – Madžarski minister za trgovino Tamas Beck je izjavil, da potrebuje Madžarska finančno pomoč, saj bo le tako lahko svoje gospodarstvo premaknila z mrtve točke. O vsem tem se bodo verjetno pogovarjali tudi ob obisku ameriškega predsednika Georgea Busha, ki naj bi se v Budimpešti mudil od 11. do 13. julija.

Težave poznamo, vzrokov zanje pa ne

To je glavni očitek predsedstva ljubljanske SZDL poročilu o uresničevanju razvojnih nalog

LJUBLJANA, 21. junija – Poročilo o uresničevanju razvojnih nalog v Ljubljani v letošnjem letu, ki so ga pripravili v mestnem izvršnem svetu Ljubljana, nam kot tolikokrat doslej ponovno prikazuje celo vrsto težav, ne razlaga pa nam vzrokov, zaradi katerih naloge niso uresničene. Pogrešamo tudi jasne usmeritve za odpravo nakopičenih težav, kar bi nam pri delu do konca leta prišlo zelo prav.

To je mnenje večine članov predsedstva mestne konference SZDL Ljubljana, kjer so danes obravnavali poročilo izvršnega sveta. Po precej dolgi in poglobljeni razpravi so člani predsedstva menili, da je treba poročilo še obravnavati, predvsem pa ga bo treba dopolniti s konkretnimi nalogami do konca leta. Na seji so zaradi številnih telefonskih klicev občanov obravnavali tudi objavo pisma odboru za varstvo človekovih pravic na Kosovu v Dnevniku in poudarili, da se z njegovo vsebino in objavo ne strinjajo. (Več na 12. strani.)

DANES V DELU

● **Pripomoček za izogibanje gneči na cestah**
Republiška skupnost za ceste je naredila koledarček pričakovanih zastojev na magistralnih cestah
stran 8

● **Svetu grozi nevarnost, da bo izumrlo milijon živalskih vrst**
Svetovna organizacija za okolje opozarja na nevarne atmosferske in podnebne spremembe

● **Oglas proti marksizmu**
Argentinski dnevniki so objavili plačano besedilo zahvale vojski in policiji, ker sta ubranili državo pred marksističnim režimom
stran 9

● **Drugačna nacionalna politika**
V zvezi komunistov začetek razprav o mednacionalnih odnosih – priložnost za slovo od nacionalnega dogmatizma
stran 10

● **Partizanska godba je kljub vsemu bila . . .**
Spomini Bojana Adamiča in drugih
stran 14

S TELEPRINTERJA

Zveza komunistov enakopravna v SZDL

BEOGRAD, 21. junija – Zveza komunistov se v SZDL enakopravno z drugimi dejavniki fronte bojuje za delavsko-razredno vsebino, socialistično demokratično vlogo, ter odgovornost in samostojnost družbenopolitičnih in družbenih organizacij ter združenj občanov. To je zapisano v predlogu programskih ciljev in statuta SZDL Srbije, ki so ga danes sprejeli člani predsedstva republiške konference SZDL. Čez približno 10 dni se bodo o tem dokumentu izrekli tudi člani republiške konference SZDL Srbije. V javni razpravi o tem dokumentu so veliko govorili o preobrazbi fronte. Med drugim je bilo rečeno, da mora biti SZDL bolj odprta in prožna, slišati pa je bilo tudi vprašanje, ali naj bodo funkcionarji družbenopolitičnih organizacij hkrati tudi člani vodstva SZDL. Rečeno je bilo namreč, da to ni v skladu z demokratičnimi načeli. (S. D.)

Sto milijonov za posojilo

PRIŠTINA, 21. junija (Tanjug) – Predsedstvo Gospodarske zbornice Kosova bo v okviru ljudskega posojila za gospodarski razvoj SR Srbije prispevalo 100 milijonov dinarjev. To vsoto bodo zbrali s prihranki pri sredstvih, predvidenih za redno dejavnost. V pokrajinski gospodarski zbornici menijo, da morajo organizacije združenega dela aktivneje sodelovati pri ljudskem posojilu pa tudi, da je treba pripraviti kakovostne programe za uporabo na ta način zbranega denarja.

Odstop predsednika področnega odbora SDZ

MARIBOR, 21. junija – »Organizacijsko smo tako šibki, da sam z nekaj pomočniki ne zmorem več dela. Predvsem pa se ne strinjam z načinom odločanja vodstva Slovenske demokratične zveze v Ljubljani. Za večino njegovih odločitev smo zvedeli šele iz časopisja, kar pomeni, da med nami ni nobene pametne povezave. Ob ustanovitvi pa smo zapisali, da se bomo posvetili, vsak v svojem koncu Slovenije, težavam, ki nas najbolj tarejo, vendar iz vsega tega ni bilo nič.«

To je med drugim izjavil Aleš Arih, dosedanji predsednik področnega odbora Slovenske demokratične zveze Maribor, ki je bil po ljubljanskem ustanovljen prvi, ko je obvestil svojo dosedanjo zvezo, da nepreklicno odstopa kot predsednik mariborskega pododbora in izstopa tudi iz članstva SDZ. (V. V.)

Podražitev poštnih storitev

BEOGRAD, 21. junija (Tanjug) – Storitve ptt v notranjem prometu se bodo z jutrišnjim dnem podražile povprečno za 64 odstotkov, so povedali v Skupnosti jugoslovanskih ptt organizacij.

Znamka za pismo, lažje od 20 gramov, bo 800, za dopisnico 700, teleprinterski impulz v krajevnem in medkrajevnem prometu pa 110 dinarjev. Telefonski impulz na krajevni liniji (tri minute pogovora in poziv) bo stal 251, minuta pogovora v medkrajevnem prometu pa 251 do 837 dinarjev, kar bo odvisno od oddaljenosti sogovornika v naši državi.

Poštarji so 15. tega meseca nameravali zvišati cene svojih storitev za 81,6 odstotka, toda sklep so na priporočilo zveznega izvršnega sveta preložili za teden dni, odstotek podražitve pa, kot pravijo, zelo znižali – za 17,6 odstotka.

Prenova ZKS na politični borzi

LJUBLJANA, 21. junija – V četrtek ob 20. uri bo v Narodnem domu v Logatcu nadvse zanimiva javna tribuna z naslovom Zveza komunistov Slovenije po meri demokracije ali koliko velja program prenove ZKS na politični borzi. Tribuno skupaj prirejajo centralni komite ZKS, OK ZKS Logatec, občinska socialistična zveza in logaški pododbor za varstvo človekovih pravic. Iz vrst ZK bodo na javni tribuni sodelovali Sonja Lokar, Silva Jereb, Milan Balažic, Peter Bekeš, Robert Černe, Miloš Čirič in Borut Pahor, povabljeni pa so še Pavle Gantar (Klub 89), Marjan Geohelli (pododbor za varstvo človekovih pravic Logatec), Gregor Golobič (ZSMS), Andrej Magajna (slovenska socialdemokratska zveza), France Miklavčič (slovensko krščansko socialno gibanje), Andrej Klemenc (gibanje zelenih), Ivan Oman (slovenska kmečka zveza) in Rajko Pirnat (slovenska demokratična zveza). Sogovornike bo povezoval Boštjan M. Zupančič. (B. S.)

Tradicija, modernost, postmodernost

SLOVENJ GRADEC, 21. junija – Tradicija, modernost, postmodernost bodo osrednja tema že desetega strokovnega srečanja slovenskih sociologov, ki bo jutri in v petek v Slovenjem Gradcu.

Slovenski sociologi bodo na srečanju pripravili tri okrogle mize. Prva bo jutri, njen naslov pa je teorija modernizacije. Jutri zvečer ob 18. uri bo v galeriji Mladinske knjige v Slovenjem Gradcu tudi srečanje z dr. Dimitrijem Ruplom in dr. Tinetom Hribarjem, ki bosta govorila o svojih najnovejših delih.

V petek bosta okrogli mizi z naslovom razvojne dileme slovenske in jugoslovanske družbe s stališča modernizacije ter nacionalno vprašanje v dobi postmoderne. V četrtek zvečer bo v slovenjgraškem hotelu Kompas tudi pogovor o problemih slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem.

Korošci bodo ob tej priložnosti tudi ustanovili svoje društvo sociologov in politologov. (I.P)

Sklic seje republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije

Predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Miha Ravnik je sklical za petek, 23. junija 1989, sejo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Seja bo ob 9. uri v domu sindikatov v Ljubljani, Dalmatinova 4, v veliki dvorani v VI. nadstropju.

Predlagan je naslednji **dnevni red**:

1. Opredelitev stališč k osnutku amandmajev k Ustavi SR Slovenije;
2. Sprejem sklepa o delitvi sredstev sindikalne članarine;
3. Opredelitev do »Temeljne listine Slovenije 1989«;
4. Sprejem pripomb RS ZSS k predlogu zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja.

TELEX

TELEX
številka 24 **22. junija 1989**

Hudič je šalo vzel
Ante Marković pred skupščinskimi delegati

Sodba požigalcem v Beogradu
Po priročniku za proizvodnjo sovražnikov

Marjan Podobnik
Zakaj bo mleko 29. junija zastonj

Kitajska v letu kače
Maovo in Dengovo desetletje – Naj živi svoboda

Intervju
Brana Crnčević: Kako je Milošević popravil Brozovo »srbsko napako«

Bohinj
Onesnaženo jezero denarja

Šport
Olimpija spet v elitni konkurenci – Zmagoslavje na divjih vodah

Rokenrol
Bitka za ranjence

ADRIA
ADRIA AIRWAYS
LJUBLJANA–PARIZ
od 3. julija naprej vsak
PONEDELJEK IN SREDO

Treba bo povedati, zakaj dezintegracijske težnje

Veliko kritičnih pripomb na osnutek poročila o dejavnosti ZKJ med obema kongresoma – Najbolj protislovno obdobje v celotni zgodovini ZKJ

BEOGRAD, 21. junija (Tanjug) – V poročilu o dejavnosti ZKJ in delu CK ZKJ med 13. in 14. izrednim kongresom ZKJ je treba celovito, objektivno in kritično oceniti delovanje partijskih organov in forumov in hkrati jasno odgovoriti na vprašanje, zakaj v tem obdobju očitnega poslabšanja družbenih razmer in zaostritve krize niso bili uresničeni sklepi minulega kongresa ZKJ. Tako je stališče Odbora CK ZKJ za pripravo 14. izrednega kongresa ZKJ, ki je danes razpravljal o delovni različici osnutka predloga poročila o dejavnosti ZKJ in delu CK ZKJ med 13. in prihodnjim partijskim kongresom.

V obrazložitvi delovne različice tega dokumenta je vodja posebne komisije CK ZKJ, pristojne za njegovo pripravo, Štefan Korošec poudaril, da so bistvene značilnosti medkongresnega obdobja velik napredek v prizadevanju za demokratizacijo družbe, krepitev zavesti o nujnosti reform ter močna politizacija celotne javnosti na eni in poglabljanje krize na drugi strani.

● Ali se v zvezi komunistov začenja strateški spopad, se je vprašal Štefan Korošec in dejal, da se je treba o tem odkrito pogovoriti, da bi vedeli, kaj je mogoče pričakovati na prihodnjem kongresu. Po njegovem mnenju so k zaostritvi krize precej vplivale tudi razmere na Kosovu.

Potem ko je podrobno opisal strukturo in poglavitna izhodišča delovne različice poročila, je pripomnil, da v ZK ni ustreznega razpoloženja za demokratičen in strpen dialog, to pa je pogoj za uspešne priprave na 14. izredni kongres ZKJ.

Posebej se je zavzel za pretehtane in kritične ocene dela centralnega komiteja ZKJ in njegovega predsedstva med kongresoma predvsem zaradi »pravilnih političnih sklepov«. Na koncu pa je Korošec dejal, da se zastavlja tudi dilema o zasnovi programskih dokumentov za kongres. Zato bi bilo nemara dobro spet razpravljati o njih, da bi jih izpopolnili.

Sergej Kraigher je v razpravi pripomnil, da so se tudi avtorji tokrat, tako kot pred prejšnjimi kongresi, pri pripravi poročila izognili temeljnim problemom, sporom in družbenim protislovjem. Zveza komunistov spet nastopa kot »opazovalka«, kot da ne bi bila med najbolj odgovornimi za vse družbene probleme.

Rahman Morina je dokumentu očital, da ne poudarja počasnosti pri odpravi vzrokov mednacionalnih sporov. Ne poudarja tudi odgovornosti organov ZKJ za razmere na Kosovu, za strpen odnos do napadov na JLA, pa tudi za usihanje ugleda in zaupanja v ZK. Poročilo mora biti konkretno, realno in ne sme biti »navijaško«.

Po mnenju Milutina Folića bi morali v poročilu povedati, zakaj je bil sklican izredni kongres. Novo Vujošević pa je dejal, da dokument ne govori o degredaciji moralnega lika članov ZK, še posebej visokih funkcionarjev.

Milan Kučan je med drugim poudaril, da je obdobje med 13. in bližnjim 14. izrednim kongresom ZKJ najbolj kontraverzno obdobje v celotni zgodovini ZKJ. Kljub temu pa so bila sporočila 13. kongresa povsem jasna. Treba je povedati, kaj smo od vsega tega že uresničili in prepričan sem, da tega ni bilo malo. Dejal je, da se nikakor ne more strinjati z ocenami, ki jih vsebuje poročilo. Tako je med drugim rečeno, da je v ZK vse manj enotnosti, vsekakor pa bi morali ob tem natančno povedati, katera vprašanja zadeva ta trditev.

● Milan Kučan je dejal, da bi bilo treba v poročilu navesti vse sile, ki nasprotujejo reformi. Ko gre za dejavnost v CK ZKJ, bi se morali vprašati, katere probleme je naš največji partijski forum obravnaval na svojih sejah. Razen dveh sej so bile po njegovem mnenju vse druge posvečene »obrobnim temam«. Odgovoriti bi bilo treba na vprašanje, kdo je te teme potiskal v ospredje, pri tem pa zapostavljal bistvene probleme.

Jasno je treba povedati, zakaj prihaja do krepitve dezintegracijskih procesov. Najmočnejša integracijska sila je prav uspešen projekt družbenega razvoja. Nujno bi morali tudi konkretno ugotoviti, v kolikšni meri uresničujemo izhodišča o Kosovu.

Milan Kučan je prepričan, da se je ZK znašla v položaju, ko mora odgovoriti, ali bo usmerjala in vodila družbeno reformo, ali pa bo le od časa do časa odgovarjala na stihijo. Vsekakor ne bomo mogli »obdržati« načelne opredelitve za nestrankarski politični pluralizem, če ne bomo našli pravega modela politične organizacije družbe, in sicer v razmerah, ko se bo moral sedanji sistem vrednot sprijazniti z dejstvom, da uvedba reform po svoje pomeni tudi vrnitev k odnosom kapitala. Če tega ne bomo storili, je opozoril Kučan, ideološki predsodki o večstrankarskem sistemu ne bodo dovolj, ker bo ta sistem že tukaj.

Milan Kučan je še dejal, da se ne strinja z oceno, češ da je ZK začela reformo pod pritiskom mitingov in politizacije množic. Vse to je treba ocenjevati ločeno, saj ZK Slovenije reforme prav gotovo ni sprejela zaradi teh pritiskov. Po njegovem mnenju je ena od bistvenih tem enakopravnost in nasploh problematika mednacionalnih odnosov v Jugoslaviji. Posebno pozornost bi morali nameniti tudi človekovim pravicam in svoboščinam, ker reforme prav gotovo ne bodo uspešne, če jih bomo obravnavali zgolj skozi ekscese, je na koncu dejal Milan Kučan.

Razrešitev vrha RSNZ Makedonije

Za novega sekretarja RSNZ so delegati sobranja izvolili Jovana Trpenovskega

OD NAŠEGA DOPISNIKA

SKOPJE, 21. junija – Delegati makedonskega sobranja so danes nadaljevali včeraj začeto sejo; osrednja točka dnevnega reda je bila razrešitev sekretarja za notranje zadeve Makedonije Aleksandra Andonovskega in njegovega pomočnika Kira Koštanova ter imenovanje novega republiškega sekretarja za notranje zadeve Jovana Trpenovskega. Delegati so sodili, da sta oba odgovorna za zaostrene razmere v SNZ Makedonije, saj sta bila – kot je bilo slišati na seji – premalo budna in premalo prizadevna pri odpravljanju težav.

Nič ni pomagalo tudi dokazovanje sekretarja Andonovskega, da so težave, s katerimi se srečujejo v RSNZ, le nadaljevanje tistega, kar se je »zakuhalo« že prej, torej pod vodstvom nekdanjega sekretarja za notranje zadeve Ljubomirja Varošlije. V nadaljevanju seje so delegati z dvema glasovoma proti imenovali Jovana Trpenovskega, dosedanjega republiškega javnega tožilca za novega republiškega sekretarja za notranje zadeve.

Sicer pa so delegati sobranja danes najprej razpravljali o včerajšnjem postopku predsednika zbora združenega dela Ivana Avramovskega, ki je kljub soglasni odločitvi delegatov tega zbora, naj novinarji ostanejo v dvorani in poslušajo razpravo o razmerah v republiškem SNZ, novinarje dobesedno nagnal iz dvorane. Na današnji seji je včerajšnji postopek Avramovskega ostro obsodil tudi Duško Popovski, nekdanji predsednik zvezne skupščine, ki je med drugim dejal, da je šlo »za neokusen postopek«. Piker je bil tudi delegat Vide Malinov, ki se je vprašal, čigavo je sploh sobranje in kdo ima pravico odločati, saj je več kot očitno, da si je vso pravico do odločanja v sobranju namesto delegatov vzel republiški izvršni svet, katerih predstavniki so si na včerajšnji seji dovolili celo to, da so grozili in pretili delegatom z umikom gradiva, če bodo še naprej vztrajali pri odločitvi, da naj bi bila seja odprta za javnost. Na današnji seji pa so delegati s smehom pospremili besede predsedujočega Pavla Georgijevskega, ki je v zagovor včerajšnjega postopka med drugim dejal, da bil postopek demokratičen in da je bila demokratična tudi odločitev. DEJAN VODOVNIK

Sabor razglasil dopolnila

ZAGREB, 21. junija (Tanjug) – Sabor SR Hrvaške je danes na skupni seji vseh treh zborov razglasil dopolnila k republiški ustavi (od 27. do 53.) in ustavni zakon za njihovo uveljavitev.

Med novostmi ni spremembe naziva jezika v uradni uporabi, ker je sabor ugotovil, da ni bila predložena nobena ustavna formulacija o jeziku, ki bi bila deležna splošne podpore in bi celoviteje in bolje kot doslej izrazila enakopravnost Hrvatov, Srbov in pripadnikov vseh drugih narodov in narodnosti, ki živijo v SR Hrvaški. Zato niso sprejeli 41. dopolnila, s katerim naj bi spremenili naziv jezika v uradni uporabi.

Sedemindvajseti amandma vsebuje formulacijo, da je »SR Hrvaška nacionalna država hrvaškega naroda, država srbskega naroda na Hrvaškem in država drugih narodov in narodnosti, ki žive v njej.«

Kar zadeva teritorialno organizacijo, je prevladalo mnenje, da se lahko občine prostovoljno združujejo v skupnosti, ko gre za zadeve skupnega pomena. Vendar to ni obvezno.

Do zakona o podjetjih bomo vendarle prišli po bližnjici

Delegati v odboru za družbenoekonomske odnose sprejeli predlog ZIS, naj bi zakon sprejeli po hitrem postopku – Zakon o lastninskih razmerjih prihodnje leto

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 21. junija – Delegati v odboru zveznega zbora za družbenoekonomske odnose so se danes odločili, da bodo zakon o podjetjih sprejeli po hitrem postopku. S tem so pravzaprav sprejeli obrazložitev zveznega izvršnega sveta, ki meni, da je to nujno, da ne bi prišlo do zastojev v preobrazbi gospodarstva, da bi čimprej odpravili vmešavanje družbenopolitičnih skupnosti v te procese in poslovne odločitve podjetij, hkrati pa bi razčistili tudi odnos med zakonom o podjetjih in zakonom o združenem delu.

Radivoj Tepšić je poudaril, da sedanja reorganizacija ni prinesla kakih bistvenih sprememb. Kaže, da se tozdi preprosto spreminjajo v podjetja, sozdi pa postajajo sestavljena podjetja. Vprašanje pa je, ali bomo z ustavnimi spremembami in spremembami sistemskih zakonov sploh dosegli pričakovane učinke, če se podjetja ne bodo ustanavljala predvsem po logiki kapitala, dela in sposobnosti, s pomočjo katerih se lahko podjetje obdrži v tržni konkurenci.

Bistveno vodilo je, da se podjetje izoblikuje kot samostojen tržni in poslovni subjekt, ki bo na trgu prevzel vse tveganje, je poudaril Jože Marolt. Vseh drugih oblik ni treba podrobneje predpisati z zakonom, sploh pa ne vidim nikakršnega razloga za to, da bi se morali bati vseh prihodnjih dezintegracij.

Zakaj naj bi na primer država sedanjim sestavljenim organizacijam jamčila nekakšen status quo, se je vprašal Marolt. Branislava Trivić pa je poudarila, da kljub vsemu ne bi smeli zanemariti vprašanja, kako bodo organizirani veliki tehnološki sistemi.

Podpredsednik ZIS Živko Pregl je skušal pojasniti, da bodo s pomočjo sprememb zakona o podjetjih skušali omogočiti nastajanje novih oblik, ki jih gospodarstvo potrebuje, da pa nikakor niso hoteli s pomočjo zakonov v gospodarstvu sklepati nekakšnih zakonskih skupnosti. Res je, da lahko družbenopolitične skupnosti določijo, da je treba posamezne organizacije spremeniti v javna podjetja, vendar pa takšna odločitev za državo še zdaleč ne bo lahka, saj mora hkrati v to podjetje vložiti svoj kapital ter sodelovati pri delitvi rizika in dobička takega podjetja. To pa hkrati pomeni, da bodo mnoge stvari, ki so bile doslej prikrite (prikrito subvencioniranje, spreminjanje pogojev gospodarjenja in ekonomske politike in podobno), zdaj postale javne. Janoš Molnar pa je dejal, da teh vprašanj prav gotovo ne bi smeli prepustiti volji družbenopolitičnih skupnosti in jih to-

● Tudi v današnji razpravi se je pokazalo, da merila za oblikovanje podjetij niso vedno primarna. Med drugim je bilo celo slišati predlog, po katerem naj bi posameznim delom podjetja dovolili imeti žiro račun, da ne bi do dezintegracije v gospodarstvu prišlo tudi zaradi tega, ker bi družbenopolitične skupnosti ostale brez svojega dela davkov in prispevkov.

rej različno obravnavati. Razprava v odboru je pravzaprav pokazala, da gre še vedno za spor med dvema logikama.

Na pripombo Branka Vukčevića, da v primeru, če ne bomo rešili problemov, povezanih z lastnino, ne bomo mogli razčistiti vseh drugih odnosov, pa je Živko Pregl odgovoril, da je zakonodajalec prepričan, da se bo z ustvarjanjem mešane lastnine povečala tudi učinkovitost družbene lastnine.

Delež anonimne družbene lastnine se bo postopoma zmanjševal, na koncu pa spremenil v družbeni kapital. Sedanji zakon o lastninskih razmerjih je tudi sicer odpravil omejitve, ki bi utegnile ovirati uveljavljanje novih odnosov. Novi zakon o lastninskih razmerjih bodo pripravili do začetka prihodnjega leta. Kar zadeva pripombe, da so zakon o podjetjih dopolnili z novimi pravili, pa lahko rečemo, da smo to storili namenoma. Gre preprosto za to, da nam manjkajo izkušnje o podjetju kot tržnem subjektu oziroma podjetju kot določeni vrsti blaga, ki se na trgu prodaja in kupuje. Veliko slabše bi bilo, če bi predpisovali stvari, ki bi se v praksi pokazale kot povsem nesprejemljive, je dejal Živko Pregl.

BOJANA JAGER

Zakon o državni upravi naj zagotovi bolj strokovno delo

Večinsko mnenje v odboru za družbenopolitične odnose je, da za zvezne sekretarje ni treba določiti več kandidatov

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 21. junija – Tudi odbor za družbenopolitične odnose zveznega zbora SFRJ je na današnji seji podprl predlog vlade, da za zvezne sekretarje in njihove namestnike ni potrebno določiti več kandidatov, tako kot to velja za vse pomembnejše družbenopolitične funkcije. To je namreč ena od sprememb v zakonu o državni upravi, s katerimi naj bi zagotovili smotrnejše, učinkovitejše in bolj strokovno delo zvezne administracije.

Za tako rešitev se je odločila večina delegatov tega odbora, z izjemo srbskega delegata **Milisava Milenkovića**, ki je predlagal več kandidatov in tajno glasovanje. Tako vlada, kot tudi večina delegatov odbora za družbenopolitične odnose, namreč meni, da gre za posebne delovne dolžnosti, predvsem pa za strokovnost in ne za družbenopolitično funkcijo.

Ko so člani odbora govorili o zaposlenih v zvezni upravi in njihovem nagrajevanju, je slovenski delegat **Peter Hedžet** poudaril, da strokovnjaki na zvezni ravni v nobenem primeru ne bi smeli biti slabše plačani od njihovih tovarišev na republiški ali zvezni ravni, saj na zvezni ravni potrebujemo najboljše strokovnjake z različnih področij. njihovo delo pa je treba temu primerno nagraditi.

Zvezna vlada je v spremenjenem predlogu zakona predlagala, naj bi načelnik posamezne službe sam odločal o tem, da gre posamezni uslužbenec, ki ni več nujno potreben, predčasno v pokoj. Delegati so menili, da take odločitve ne sme sprejeti en sam človek, temveč, naj o tem odloča delovna skupnost.

JANJA KLASINC

Enajst novih doktorjev znanosti

LJUBLJANA, 21. junija – Na Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani je bila danes slovesnost, na kateri so promovirali 11 doktorjev znanosti. Novi doktorji znanosti so postali: Branka Božič, Olga Janša-Zorn, Teodor Kralj, Jože Bešvir, Pavel Kunc, Marjeta Zorc, Jana Lukač-Bajalo, Gorazd Lešnjak, Marjan Veber, Miladin Lazić in Tomislav Koprivnjak. (J. K.)

Konec usmerjenega izobraževanja in poenotenje učnih načrtov

Srbska skupščina podprla odpravo samoupravnih interesnih skupnosti – Novi zakoni bodo veljali za vso republiko

BEOGRAD, 21. junija (Tanjug) – Ena od bistvenih smeri reforme družbenih dejavnosti je odprava samoupravnih interesnih skupnosti in ustanavljanje skladov, ki bodo omogočili trdnejše, celovitejše in uspešnejše financiranje družbenih dejavnosti na ožjem območju Srbije. S temi spremembami naj bi se politika razvoja izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva, socialnega varstva in družbene skrbi za otroke vrnila pod okrilje skupščin družbenopolitičnih skupnosti.

To pomeni, da bi za posamezne družbene dejavnosti ustanovili sklade, hkrati pa bi imeli v republiki enotno finančno politiko. To je bistvo osnutka zakona o organiziranju in financiranju družbenih dejavnosti, ki so ga danes obravnavali delegati skupščine SR Srbije.

S tem bi odpravili prakso, s katero smo družbenim dejavnostim naredili precejšnjo škodo, je v uvodni besedi na skupni seji vseh treh zborov poudaril podpredsednik republiškega izvršnega sveta Ratko Butulija. Vse do lanskega leta so družbene dejavnosti dobesedno životarile, saj se je iz leta v leto manjšala njihova udeležba v družbenem proizvodu. Prav zaradi tega so danes številne kulturne ustanove, šole in zdravstvene ustanove v tako žalostnem stanju. Za razvoj teh ustanov naj bi namreč skrbeli le tisti, ki v teh ustanovah delajo. Zdaj bomo to spremenili. V samoupravnih interesnih skupnostih je bilo treba do zdaj skrbeti za več kot 600 subjektov. To število bodo zdaj občutno zmanjšali, bistveno pa se bo spremenil tudi način financiranja. Delegati pa so sprejetje osnutka tega zakona preložili na prihodnjo sejo. Sklenili so, da bodo osnutek sprejeli na julijski seji.

Skupščina SR Srbije pa je danes sprejela tudi nekaj predlogov zakonov, ki zadevajo družbene dejavnosti. Ti zakoni bodo enotno veljali za vso Srbijo. Tako bodo končno odpravili zdajšnje nesprejemljive razmere, ko imajo v republiki tri ločene sisteme izobraževanja in tri medsebojne ločene sisteme zdravstvenega varstva.

Največje spremembe so bile predlagane v sistemu vzgoje in izobraževanja. Odpravili bodo usmerjeno izobraževanje in se dokončno odrekli tej zmotni politiki. Odpravili naj bi umetne razlike med splošnimi in strokovnimi znanji ter zagotovili enotne učne načrte in programe. Namesto sedanjega zakona o usmerjenem izobraževanju, bodo zdaj poleg zakona o srednjem izobraževanju sprejeli še zakon o višjih šolah in zakon o univerzah.

Javna razprava o teh zakonskih projektih bo trajala do konca oktobra.

Borci obsojajo pisanje Mladine

BANJALUKA, 21. junija (Tanjug) – V imenu 3500 borcev Banjaluke, med katerimi je tudi 268 nosilcev partizanske spomenice 1941, odločno obsojamo pisanje revije Mladina. Še zlasti smo ogorčeni zaradi poziva tujim četam, naj zasedejo Slovenijo, da bi jo odbranile pred nedemokratičnim jugom. S temi besedami se začenja pismo občinskega odbora ZZB NOV Banjaluke, ki so ga tamkajšnji borci poslali zveznemu odboru ZZB NOV Jugoslavije in republiškemu oboru ZZB NOV Bosne in Hercegovine.

Od vseh borcev narodnoosvobodilne vojne Slovenije in Jugoslavije zahtevamo, da javno obsodijo to sovražno pisanje Mladine, zoper krivce pa je treba sprožiti z zakonom predvidene ukrepe.

Narodnost želi parlament

Obalna konferenca SZDL povzela razprave o položaju italijanske narodnosti – Treba bi bilo oživiti politiko podružbljanja problematike narodnosti

KOPER, 21. junija – Na seji obalne konference SZDL so povzeli razprave, ki so jih imeli zadnje leto v obalnih občinah o položaju in razvoju tukaj živeče italijanske narodnosti. Splošne razmere v državi se tako hitro spreminjajo, da se zdijo nekatere zahteve italijanske narodnosti, ki so jih začeli oblikovati pred poldrugim letom, že povsem vsakdanje. Pojavljajo pa se seveda nove zahteve in predlogi.

Ciril Mezek je v uvodu menil, da je treba prelomiti s politiko »zaščite« narodnosti, z instrumentarijem, ki ene postavlja v vlogo varuhov, druge pa v položaj varovancev. Zato pa bi bilo treba oživiti politiko podružbljanja problematike narodnosti. Premalo se je zanašati na urejeno vizualno dvojezičnost, na popravljanje napak s področja toponomastike in na prevedene samoupravne akte, če jezik narodnosti v svojem okolju nima potrebne družbene veljave. Razvoj neizogibno pelje v jezikovni pluralizem, saj je le tako uresničljiva humana vizija, da bi razmišljali z miselnostjo več narodov, ki živijo ob nas. Predlagal je, da bi podprli stališče manjšine, da se ob popisu leta 1991 ne bodo pustili prešteti in podprl prizadevanja italijanske narodnosti, da bi se uveljavila kot ekonomski subjekt.

Vsa nadaljnja razprava je potekala skoraj izključno v italijanščini, kar pomeni, da so o svojem položaju govorili predvsem pripadniki narodnosti sami. **Franco Juri** je kot predstavnik Skupine 88, ki deluje v okviru obalne konference SZDL (ne pa tudi v okviru Unije Italijanov Istre in Reke), govoril o stališčih, ki so jih sprejeli na svoji nedavni skupščini. Menil je, da glasila, ki izhajajo (oziroma oddajajo) v italijanskem jeziku, ne odsevajo stališč in pluralizma italijanske narodnosti. Zato je predlagal, da bi v Sloveniji ustanovili avtonomno uredništvo časopisa La voce del popolo. Obalna konferenca SZDL naj bi predlagala reški konferenci SZDL, da bi tudi ta sprejela pod svoje okrilje Skupino 88. Nasprotovanje tako zasnovanemu popisu prebivalstva je po mnenju Franca Jurija upravičeno zato, ker naj bi bilo število pripadnikov narodnosti merilo za odmerjanje pravic posameznim narodnostnim skupnostim. Unija je sicer zdaj legitimna organizacija italijanske narodnosti v Jugoslaviji, vendar ne predstavlja vseh Italijanov v Jugoslaviji. Treba bi jo bilo treba spremeniti – postala naj bi nekakšen parlament v miniaturi, v katerega bi volili med več kandidati neposredno s tajnimi volitvami.

Silvano Sau je izrekel zanimivo trditev, da so pripadniki italijanske narodnosti v Istri v bistvu dediči italijanske samobitnosti tukajšnjega ozemlja in potemtakem matica vsem tistim, ki so po vojni kot begunci odšli čez mejo. Menil je, da je napočil čas, ko je treba utrditi človeške in kulturne vezi, ljudi z obeh strani meje, ki jih še tako različni ideološki pogledi niso uspeli uničiti. Strinjal se je, da bi morali poiskati organizacijske spremembe, v okviru katerih naj bi bolj učinkovito delovala sedanja Unija. Morda bi lahko delovala tudi kot parlament.

Prav na tej seji je bilo opaziti, da stališča Skupine 88 in vodstva Unije niso več tako nasprotujoča in medsebojno izključujoča.

BORIS ŠULIGOJ

Se dviga nov stavkovni val?

Po zgledu delavcev v TVT Boris Kidrič so danes prekinili delo v več mariborskih podjetjih – Povsod spet delajo – Protesti ne le zaradi prenizkih plač

MARIBOR, 21. junija – Danes zjutraj je predsednik stavkovnega odbora v TVT Boris Kidrič Alojz Hladnik prebral čakajočim delavcem osem točk stavkovnega dokumenta, ki so ga pozno ponoči sestavili člani stavkovnega odbora s člani KPO. Okoli sedme ure zjutraj je proizvodnja v TVT Boris Kidrič normalno stekla, ugotovili pa so, da jih je včerajšnja stavka stala 3,5 milijarde dinarjev. Zavrelo je v Marlesovi tovarni pohištva, kjer je zjutraj več kot 300 delavcev zahtevajo višje osebne dohodke, v Tamovem tozdu Montaža, kjer je 60 delavcev najprej krenilo proti izhodu tovarne, nato pa se vrnilo v proizvodno dvorano in se tam pogovorilo z vodjo Mirkom Šticem. Povedali so, da jim je dovolj slabe organizacije dela, zaradi katere imajo nižji osebni dohodek. Tudi delavci v Opekarni Košaki so glasno povedali, da z osebnim dohodkom, ki v povprečju ne doseže niti najnižjega zagotovljenega dohodka, ne morejo shajati.

Stavkovni odbor v TVT Boris Kidrič je svoje zahteve strnil v osmih točkah ali zahtevah. Nekatere bodo lahko kmalu uresničili, na uresničitev drugih pa bodo morali še počakati. Zadnji osebni dohodek bodo zvišali za 24 odstotkov, vendar bodo delavci dobili denar šele takrat, ko ga bodo zbrali. Prihodnji osebni dohodki pa bodo višji – v skladu z rastjo življenjskih stroškov. Samoupravni organi bodo po polletju temeljito proučili poslovno poročilo in če bo poslovanje delovne organizacije slabo, zahtevali da odstopijo predsednik KPO Srečko Potočnik in drugi člani poslovodnega odbora. Dejstvo je, da je TVT Boris Kidrič v rdečih številkah. Načrtovali so za 78,5 milijard dinarjev realizacije, dosegli pa le 64 milijard, s tem da so že zadolženi za 49,5 milijard dinarjev. Delavci so že včeraj očitali vodstvu, da premalo naredi, da bi TVT dobil nazaj denar, ki so jim ga dolžni. Tako so glasno negodovali, ker so v Tamu ta mesec izplačali za 30 odstotkov višje osebne dohodke, pri tem pa jim je Tam dolžan 15 milijard.

Veliko jim je dolžno tudi Železniško gospodarstvo Ljubljana. Sicer pa so delavci dosegli, da bodo temeljito spremenili sistem nagrajevanja in zmanjšali število delavcev v upravi.

V Tamu je zjutraj skupina 60 delavcev iz druge in četrte montažne linije tozda Montaža najprej odkorakala proti izhodu, nato pa se vrnila in se tam pogovorila z vodstvom tozda. Povedali so, da je pri njih izredno slaba organizacija dela, da primanjkuje rezervnih delov, skratka, da vlada prava anarhija, zaradi tega pa so potem močno prikrajšani pri osebnem dohodku.

● V Marlesovi tovarni pohištva pa je najprej začelo stavkati 300 delavcev, prav tako zaradi nizkih osebnih dohodkov. Zahtevali so, da se jim pridružijo tudi delavci iz uprave. Okoli 12 ure so vsi začeli delati, stavkovni odbor pa z vodstvom Marlesa razpravlja o zahtevah delavcev.

Zjutraj je ustavilo delo tudi 120 delavcev Opekarne Košaki. Osebne dohodke imajo resnično nizke. Samo primer. Najnižji osebni dohodek za normalno delo in izpolnjeno normo, brez odbitkov, je bil samo 885.000 dinarjev. Ugotovili so, da sicer prodajo vse kar naredijo, vendar je kakovost zelo slaba, imajo številne lome, skromno izbiro izdelkov, staro tehnologijo. Ob deveti uri so spet začeli delati.

JOŽE JERMAN

Demokracija ima ambicijo biti neodvisen slovenski časopis

Izšla je prva številka novega časopisa, ki ga je ustanovila skupina občanov, članov Slovenske demokratične zveze

LJUBLJANA, 21. junija – Na slovenskem trgu se je pojavil nov časopis z imenom Demokracija, ki ima ambicijo biti neodvisen tako vsebinsko kot tudi finančno. Demokracijo je ustanovila skupina občanov, članov Slovenske demokratične zveze. Tak način ustanovitve pa je zgolj formalen, saj časopisa zaradi predpisov ni mogla ustanoviti SDZ.

Vendar naj ta časopis, kot so povedali na današnji tiskovni konferenci, ne bi bil last občanov, ki so ga ustanovili, niti SDZ, ampak naj bi bile njegove strani odprte vsem demokratično mislečim ljudem. V njem naj bi našla prostor vsa slovenska alternativa in, kot so dejali, tudi ne bodo imeli predsodkov do ljudi, katerih prepričanja so drugačna od tako imenovanih alternativnih.

Izdajatelj časopisa je Časopisno podjetje Glas iz Kranja, ki je prve tri številke Demokracije že tiskalo kot prilogo Gorenjskega Glasu. Današnji izvod Demokracije je tako prva samostojna številka, ki jo je prav tako v celoti financiral Glas, tiskalo pa Delo. Čez čas, ko naj bi imel časopis večjo naklado, pa naj bi se vzdrževal sam. Izračunali so, da bi se to utegnilo zgoditi pri nakladi 10 tisoč do 15 tisoč izvodov. Tudi prva številka je bila natisnjena v tej nakladi, vendar danes o prodaji še ni mogoče reči drugega kot to, da ima dvesto naročnikov.

● Demokracija bo čez poletje izhajala na vsaka dva do tri tedne, jeseni pa naj bi postala tednik. Izhajala bo na 16 straneh, od katerih bo štiri strani oglasov.

Vsebinsko bo Demokracija namenjala precej prostora življenju novih zvez in nasploh notranjepolitičnemu dogajanju, zunanji politiki, kulturi, prostor pa bo namenjen tudi razvedrilu (križanka, družabna kronika, politični strip). Šibka točka uredništva je kadrovska sestava, saj v njej ni profesionalnih novinarjev, edina stalno zaposlena pa je odgovorna urednica Laura Štraus. Glavni urednik je Dimitrij Rupel. JOZICA GRGIČ

Namesto svobodne menjave dela nacionalni program

Izobraževalna skupnost Slovenije predlaga odpravo izobraževalnih skupnosti in nacionalni program družbenih dejavnosti

LJUBLJANA, 21. junija – V dvorani CK ZKS, kjer je danes zasedala skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije, je bilo čisto tiho, ko je predsednik Niko Žibret začel v svojem govoru brati predloge za odpravo izobraževalnih skupnosti in druge predloge za kratkoročno in dolgoročno sistemsko razrešitev materialnih in organizacijskih problemov šolstva.

Jedro predloga o odpravi izobraževalnih skupnosti in o nacionalni odgovornosti za vzgojo in izobraževanje je v temle odstavku Žibretovega uvodnika: »Takoj naj bi začeli pripravljati nacionalni program družbenih dejavnosti za SR Slovenijo, ki naj bi ga po razpravi sprejeli v skupščini SR Slovenije. Za ta program mora skupščina tudi predvideti in zavarovati stalne vire, ki bodo neodvisni od ekonomske sposobnosti posameznega gospodarskega področja, panoge občine ali regije. Skrb in odgovornost za nacionalni program družbenih dejavnosti naj bi naložili izvršnemu svetu SR Slovenije, resornim organom in družbenim skladom. Za uresničevanje nacionalnega programa družbenih dejavnosti naj bi odpravili svobodno menjavo dela, le-ta pa naj se odvija nad nacionalnim programom in na podlagi prostovoljnega interesa občanov. Vse tri stopnje izobraževanja (osnovna, srednja, visokošolska) je treba ob strokovni presoji vključiti v nacionalni program, pri čemer moramo za zagotovljeni program slovenske osnovne šole plačevati vsi prebivalci SR Slovenije.«

Predlagane ukrepe za razrešitev sistemskih in ekonomskih vprašanj šolstva je dala skupščina ISS v širšo obravnavo do 5. julija, potlej pa bo zahtevke posredovala ustavni komisiji. Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije je danes sprejela letošnji revalorizirani finančni načrt za usmerjeno izobraževanje ter sklep o vrednosti letošnjega skupnega programa občinskih izobraževalnih skupnosti, ki se financira prek ISS. O treh šolskih zakonih pa je razpravljala kot 4. zbor skupščine SRS in o tem poročamo na skupščinski strani.

J. S.

DELO

Predsednica skupščine ČGP Delo:
SILVA JEREB

Glavni urednik ČGP Delo:
BOŽO KOVAČ

Namestnik glavnega urednika ČGP Delo:
JANEZ KOROŠEC

Odgovorni urednik Dela:
TIT DOBERŠEK

Pomočniki glavnega urednika:
VLADO ŠLAMBERGER
TIT VIDMAR
JOŽE VOLFAND

Uredniki:
MIŠO RENKO (centralna redakcija), DANILO SLIVNIK (notranja politika), JOŽE PETROVČIČ (gospodarstvo), STANE IVANC (zunanja politika), JOŽE HORVAT (kultura), JANEZ ZADNIKAR (Književni listi), HELENA KOS (slovensko dopisništvo), ŽELJKO ŠEPETAVC (ljubljansko dopisništvo), EVGEN BERGANT (šport), UROŠ ŠOŠTARIČ (kronika), TINE GUZEJ (publicistika), JOŽE VOLFAND (komentarji), MILE ŠETINC (sobotna priloga), SILVESTRA ROGELJ (znanost), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), JANEZ SRŠEN (lektorstvo), BOJAN ŠTEFANČIČ (dokumentacija).

Glavni direktor ČGP Delo:
VITO HABJAN

Direktor TOZD Delo:
EMIL ŠUŠTAR

KNJIŽEVNI LISTI LJUBLJANA, 22. JUNIJA 1989 DELO ★ stran 3

Ob prvi številki Filozofskega vestnika

Ubiti kralja in opustiti imenovanje po Karlu Marxu

Rado Riha, raziskovalec in upravnik Filozofskega inštituta pri ZRC SAZU, pojasnjuje izdajateljske načrte inštituta in zaplete pri slovenski izdaji Marxovih in Engelsovih del

Poleg oddelka za filozofijo na ljubljanski Filozofski fakulteti in nekaterih drugih ustanov (FSPN, Inštitut za sociologijo, pedagoški akademiji in društva) je eno izmed institucionaliziranih mest slovenske filozofije tudi Filozofski inštitut pri Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU, kjer nekaj filozofov in raziskovalcev drugih družboslovnih usmeritev opravlja raziskovalno delo, ki je bilo predvsem v začetnem obdobju inštituta prioritetno vezano na izdajanje Marxovih in Engelsovih del v slovenskem jeziku. Tej usmeritvi je tudi povsem ustrezalo poimenovanje inštituta – Inštitut za marksistične študije. Znano je, da je inštitut pred pol leta opustil to svoje, recimo, kar revolucionarno ime, ta sprememba pa je povzročila tudi preimenovanje njegovega glasila, ki se je do pred dnevi izšle številke Filozofskega vestnika imenovalo Vestnik IMS. S sedanjim upravnikom inštituta **Radom Riho** smo se zato pogovarjali o sedanji usmeritvi inštituta, njegovi reviji in težavah pri izdajateljskem podjetju METI (Marx Engels – temeljna izdaja).

Izšla je tematska številka Filozofskega vestnika, posvečena 200-letnici Francoske revolucije. S preimenovanjem inštituta se je preimenovalo torej tudi njegovo glasilo. Koliko bo ta publikacija res filozofska revija. Kako si bo skušala najti mesto na primer ob Anthroposu in Problemih – Razprave?

Številka, ki jo je pripravil Tomaž Mastnak, je tematska, upoštevajoč vprašanje »Zakaj je treba kralja ubiti«. Vprašanje se neposredno navezuje na znani Saint-Justov govor v konventu novembra 1792, odgovori nanj, ki jih je pripravilo 13 domačih avtorjev, pa kažejo, da je to vprašanje nekakšna kristalizacijska točka za različne razsežnosti in probleme revolucijskega dogodka: od paradoksa čiste demokracije, statusa ljudstva in možnosti njegove politične reprezentacije, preko revolucionarnega terorja, vzpostavitve in delovanja prava in zakonov, stabilnosti politične in družbene ureditve itn. Naj še dodam, da sta v številki objavljena tudi prva slovenska prevoda dveh francoskih teoretikov, Françoisa Fureta in Clauda Leforta, brez katerih danes ne moremo govoriti ne o modernem zgodovinopisju revolucije, ne o moderni politični filozofiji sploh.

Filozofski vestnik (FV) neposredno nadaljuje nekdanji **Vestnik IMS**. Za njim je torej 9 let rednega izhajanja in z novim imenom, ki izhaja iz lanskoletnega preimenovanja inštituta stopa torej s prvo letošnjo številko v deseto leto. V teh desetih letih pa se je naša publikacija že filozofsko izprofilirala in utrdila svoje mesto znotraj *obstoječega pluralizma filozofskih* usmeritev in šol na Slovenskem. O tem pričajo navsezadnje tudi številke, ki so bile kljub slabo organizirani prodajni mreži razprodane. FV torej tako kot sorodni publikaciji Problemi–Razprave in Anthropos aktivno posega v aktualno filozofsko teoretsko produkcijo in jo sooblikuje. Vendar pa je FV za razliko od Problemov–Razprav in Anthroposa predvsem organ raziskovalne inštitucije: namenjen je torej temu, da rezultati celotne raziskovalne dejavnosti inštituta – sem pa sodijo poleg raziskovalnih elaboratov še znanstveni sestanki, teoretske delavnice, predavanja tujih gostov itn. – stopajo na trg idej, v strokovno in širše kulturno javnost. Uredniški koncept FV je zato nemara bolj projekten, kakor je to sicer navada pri drugih revijah, to se pravi, vsebinsko je povezan z dolgoročnim raziskovalnim programom, ki ga izvajajo notranji in zunanji sodelavci inštituta.

Bo Filozofski vestnik odprt tudi za zunanje sodelavce inštituta in filozofe, ki z inštitutom sploh ne sodelujejo, recimo za vse članstvo Slovenskega filozofskega društva?

To, kar trenutno zapira »odprtost« FV ne le za zunanje sodelavce, ampak tudi za projekte in potrebe samega inštituta, ni raziskovalna vsebinska določenost njegovega uredniškega koncepta. Odprtost FV veliko bolj določata njegov obseg in finančno stanje (po pogodbi z RSS, ki je eden od finanserjev FV, ima publikacija dve številki letno v skupnem obsegu 40 a. p., dejansko pa sredstva RSS pokrijejo komaj 60% letnih stroškov). FV sofinancira, ker gre navsezadnje za publikacijo Slovenske akademije znanosti in umetnosti – še SAZU, ustrezna sredstva prispeva tudi ZRC SAZU, vendar pa je inštitut zaradi cen tiskarskih storitev vedno prisiljen iskati še dodatna sredstva – tako bi npr. prav številka o francoski revoluciji ne bila možna, če ne bi mestna raziskovalna skupnost sofinansirala raziskovalnega dela o francoski revoluciji na inštitutu. Skratka,

Rado Riha

prepričan sem, da bi uredništvo FV z veseljem sprejelo, denimo, pobudo Slovenskega filozofskega društva za izdajo skupne številke FV – če bi bila pobuda tudi ustrezno finančno podkrepljena.

Sprememba naslova vašega inštituta je dejstvo. Ali novo ime implicira tudi spremenjeno vsebino dela, morebiti vaš novi profil? Lahko pričakujemo, da boste v novo srednjeročno obdobje po 1990. letu štartali tudi z novimi raziskavami?

Tudi za raziskovalno organizacijo velja, tako kot za individualno raziskovanje, da je njeno delo lahko uspešno, če je kontinuirano in sistematično, če temelji na razdelavi in razvijanju temeljnih konceptov. To, kar je dejal Furet za francosko revolucijo – da je bila enkratna in univerzalna hkrati – bi bilo mogoče postaviti tudi za kriterij znanstvenoraziskovalnega dela, ki hoče biti na ravni svoje naloge: z vztrajno in načrtno obdelavo konceptov je treba doseči tisto točko, ki omogoča na eni strani skrajno konkretnost teoretske produkcije, na drugi pa skrajno odprtost, sposobnost za artikulacijo prelomov v spoznavnem objektu in za prehode na heterogena raziskovalna področja. Mislim, da se je Filozofskemu inštitutu v dosedanjem delu posrečilo izoblikovati dve temeljni konceptualni in metodološki zastavitvi, dve raziskovalni »paradigmi«, ki mu dajeta njegov specifični filozofski profil, hkrati pa sta tudi trdna in produktivna podlaga za prihodnji razvoj. Gre, prvič, za raziskovalno delo na področju filozofije znanosti, in drugič, za raziskovalno delo na področju socialne in politične filozofije.

Nam lahko zgoščeno predstavite ti usmeritvi in opišete njun pomen za slovensko filozofijo?

Temelj prve raziskovalne usmeritve je tok francoske epistemologije, ki izhaja – zelo grobo rečeno – iz dela G. Bachelarda in njegove radikalne, v refleksiji razvoja sodobnega naravoslovja utemeljene kritike tradicionalnega odnosa filozofije do znanosti (se pravi, iz kritike obče filozofske naravnanosti k vzpostavljanju sistemov, težnje k finalizmu in zaprtosti, postavljanju prvih načel, vzpostavljanju trdnih izhodišč in iskanju enotnosti itn.). V ta okvir, ki ga lahko poimenujemo tudi samorefleksija in samokritika filozofije v njenem odnosu do znanosti in do zunajznanstvenih (političnih, ideoloških, umetniških itn. praks), se organsko vključuje več področnih raziskav: raziskava o pomenu lingvistične revolucije za utemeljitev družbenih znanosti in humanističnih ved in o učinku »linguistic turn« v sodobni filozofiji; raziskava o teoretskih osnovah zgodovinopisja; raziskava znanstvenoteoretskega statusa kritike politične ekonomije; zlasti v zadnjem času pa inštitut na tej podlagi tudi sistematično razvija mrežo estetskih raziskav.

Z drugo raziskovalno usmeritvijo skuša inštitut okrepiti področje slovenske filozofije, ki je ostalo doslej bolj ali manj deficitarno. Restavracija socialne in politične filozofije je naloga, ki je danes, po teoretskem in praktičnem izkustvu zloma slovite 11. teze o Feuerbachu, zares postala neizogibna. Raziskovanje zgodovine moderne socialne in politične misli je zastavljeno tako, da se umešča na križišče filozofije, družbenih znanosti in humanističnih ved: po eni strani navezuje na najbolj žive segmente sodobne teoretske misli, na psihoanalizo, lingvistiko, zgodovino . . ., po drugi strani pa se začenja tam, kjer se družboslovje in humanistika, bodisi zaradi konceptualnih vprašanj bodisi zaradi spoprijema s historičnim gradivom obračata k lastnim epistemološkim predpostavkam in postajata samorefleksivna. Tudi ta raziskovalna usmeritev inštituta zajema več področnih raziskav: raziskavo socialne misli 17., 18. in 19. stol. (s posebnim ozirom na zgodovino socialne misli na Slovenskem); raziskavo o oblikovanju in razvoju liberalne in demokratične tradicije; raziskavo o psihoanalitičnih temeljih teorije politične; raziskavo o ideološkokritičnih razsežnostih teorije argumentacije.

Pri spremembah raziskovalnega programa našega inštituta, po katerih sprašujete, gre lahko torej le za tisto konceptualno izčiščevanje sedanjih epistemoloških, lingvističnih, socialnofilozofskih, političnofilozofskih in estetskih raziskav, ki je nujni učinek kontinuiranega znanstvenoraziskovalnega dela in pozitivno znamenje njegovega napredovanja.

In da se za trenutek vrnemo k dogodku opustitve imena, namreč »za marksistične študije« pri vašem inštitutu. Kaj menite o sedanjem modnem metanju Marxa iz različnih družbosiovnih kontekstov? Je Marx v teoriji res že povsem preživela referenca?

Najprej tole: s preimenovanjem nekdanjega Inštituta za marksistične študije v Filozofski inštitut je bilo samo de iure priznano neko dejstveno stanje, da namreč poglavitna teoretska referenca raziskovalnega dela na inštitutu ni bil ne Marx ne marksistična teorija, ampak razvoj sodobne filozofije in družboslovja, da se je skratka od svoje ustanovitve naprej inštitut razvijal kot filozofska raziskovalna institucija.

Seveda veste, da bi odgovor na vaše vprašanje o teoretski aktualnosti Marxove teorije zahteval več prostora, kakor ga imam na voljo, zato čisto na kratko samo tole. Čeprav se strinjam z Lefortovo trditvijo, da v marksovski konceptualizaciji zeva »vrzel političnega«, pa **teoretsko gledano** – k temu teoretskemu gledišču se bom še vrnil – ne vidim nobene nujnosti, da Marx, kot ste sami opazili, izgineva iz sodobne filozofske in družboslovne diskusije. Marx ostaja slej ko prej eden izmed tistih filozofov 19. stol. ki, preprosto rečeno, znajo misliti, njegove miselne napake so navsezadnje veliko bolj zanimive in teoretsko plodne kakor pa so to resnice mnogih drugih. Zato se mi zdijo najbolj priskutni tisti, ki so bili ob vseh odločilnejših družbenih premikih v preteklosti previdno tiho, v zdajšnjem splošno demokratskem vrenju pa kažejo svoj državljanski pogum tako, da tu ali tam rečejo »kakšno odločno« proti Marxu. Vendar pa se mi zdi tudi prekratko stališče tistih, ki vidijo v izginevanju Marxa s teoretskega prizorišča samo modni politični trend in skušajo, z bolj ali manj odkritim namigovanjem o teoretski podhranjenosti takšnega ravnanja, neposredno afirmirati »resnično« teoretsko vsebino Marxa. Takšno stališče je, tudi če ima na ravni izjave lahko prav, prekratko na ravni izjavljanja: gre namreč mimo temeljnega dejstva, da je tista splošna luč, ki obarva sleherno Marxovo izjavo, marksizem. Specifičnost marksizma, to, kar ga ločuje od drugih revolucionarnih naukov, pa je njegova zmagovitost, njegova materializiranost v socialističnih državah. Izjavljalno mesto marksizma, tisto, kar razveljavlja še tako dognana spoznanja tako Marxa kakor tradicije »zahodnega marksizma«, pa so slej ko prej tanki na trgu Tienanmen. Drugače rečeno, dokler ne bomo izhajali iz tega, da je marskizem danes ideološko in praktično zastarel, je tudi odgovor na vprašanje o Marxovi aktualnosti v sebi zablokiran.

Sicer pa je gotovo ena izmed poglavitnejših nalog inštituta še vedno izdajanje temeljne izdaje del Marxa in Engelsa. Že celo večnost ni pri tem podjetju izšla nobena knjiga, zakaj?

Nekoliko bi vas popravil: izdajanje Marxovih in Engelsovih del je dolgoročna naloga inštituta, njegova **poglavitna** naloga pri publiciranju pa je znanstveno verodostojna publicistična dejavnost. Kakorkoli je lahko namreč izdajanje Marxa smiselno, pa dejstvo, da Slovenci nimamo prevedenih niti klasikov filozofije, takšni izdaji zmanjšuje njeno znanstveno vrednost. Zato smo seveda sodelavci inštituta, ki neposredno »delamo na Marxu«, takoj sprejeli ponudbo Društva za teoretsko psihoanalizo, da sodeluje inštitut pri urejanju in pripravi prevoda Hegelovih in Kantovih besedil v zbirki Analecta. Tako bo že letos izšel pri Analecti prvi del Heglove **Znanosti logike** v prevodu Zdravka Kobeta in v redakciji Mladena Dolarja, sam pa sem trenutno približno na polovici prevoda Kantove **Kritike praktičnega uma.** Hkrati je v okviru raziskave o teoretskih osnovah zgodovinopisja na inštitutu nastal tudi zbornik prevodov. **Vsi Tukididovi možje,** ki sta ga Neda Pagon in Oto Luther pripravila za založbo KRT. Gre za zbornik, ki bo celovito predstavil stanje in razvojne trende znotraj sodobne historične interpretacije, od narativne šole, preko pojmovno analitične smeri in usmeritve, ki vidi zgodovino kot družboslovno znanost do usmeritve, ki poudarja znanstvenost zgodovinopisja.

Celo večnost pa ni izšla nobena knjiga Marxa zato, ker je medtem propadel založnik izdaje, založba Delavska enotnost, tako da sta trenutno »zamrznjeni« v tiskarni v fazi korigiranega preloma, se pravi, tik pred natisom, dve knjigi, tretja pa se ravno sedaj vrača v tiskarno po opravljenih prvih korekturah. Če smo bili vsi pričča, kako je bila zaradi nestrokovnega reševanja problema Delavske enotnosti žrtvovana visoko profesionalna uredniška ekipa založbe, skupaj z njo pa ena boljših družboslovnih zbirk na Slovenskem, pa je inštitut lahko opazoval »logiko Agrokomerca« na usodi svojih dveh knjig. Dejstvo je namreč, da bi bilo še konec lanskega leta mogoče z relativno nizkimi dodatnimi sredstvi, ki bi bila povrnjena že ob minimalni prodaji, natisniti obe knjigi Marxa in tako sprostiti sredstva, ki so bila že investirana vanju. In dejstvo je tudi, da kljub prizadevanju inštituta do tega ni prišlo – ne zaradi kakih »idejnih« odporov, ampak čisto preprosto zaradi neposlovnega obnašanja, uradniške malomarnosti in lagodnosti pri reševanju Delavske enotnosti.

JANEZ STREHOVEC

Dušan Muc: Učna ura dopuščanja

Recenzijski izvod

Prijazni pekel

Denis Poniž: Štirje letni časi

Priznati moram takoj, da sem se nove pesniške knjige Denisa Poniža (»uradno« je izšla prejšnji teden pri Mladinski knjigi – in povedati je treba, da znajo pri zbirki Nova slovenska knjiga narediti lepo zbirko pesmi) lotil hlastno in pri priči, ko sem jo dobil v roke. Denis Poniž, že dvajset let premišljevalec o (zlasti slovenskih) literarnih zadevah, kritik, eden od sooblikovalcev in apologetov povojnega modernizma, dramatik, pesnik, urednik . . . je izdal pred Štirimi letnimi časi dve zbirki, zadnjo natanko pred desetimi leti; kolikor se na hitro spomnim, so mi bile Desetnice všeč. Kaj ima torej s pesmijo po tolikem času povedati nekdo, ki je medtem postal doktor literarnih ved? Vprašanje je lahko deplasirano, lahko pa je tudi vznemirljivo. V tem smislu namreč, da so Štirje letni časi zanesljiv dokaz, kako so vsi racionalni diskurzi v zvezi z literaturo premalo, da bi ohladili temeljnejše razmerje do literature, ki se mu v tem primeru lahko po pravici reče erotično.

Ne more biti naključje, da so tudi Štirje letni časi erotična knjiga, prav »nepričakovano« erotična. »Ljubezen«, postavljena v zimo, jesen, poletje in pomlad je njena tako rekoč edina tema, ki je zadnji razdelek, Peti letni čas (inferno amoroso), v ničemer ne razširja, pač pa jo le pojasnjuje, reflektira s stališča osebne ontologije. Ta tematska koncentracija kaže tako na »zunanjo« spodbudo (ki za nas seveda ni pomembna, kakor tudi ne uvodni podatek, da so pesmi nastale v letih 1983 do 1986) kot na zavestno odločitev, napisati – še eno – visoko pesem ljubezni in ji z umestitvijo v univerzum letnih časov podeliti univerzalni značaj.

Tak načrt zahteva seveda določeno formo, jasno in disciplinirano arhitektoniko. Ker je Poniž daleč od tega, da bi bil naiven pesnik, ki bi prisegal in se zanašal zgolj na inspiracijo, še več, ker je sodobni poeta doctus, ki ve tudi to, da je sodobno vztrajanje pri klasičnih pesniških obrazcih tudi v najboljšem primeru vedno le zmagoslavje forme – si je ustvaril svojo avtentično »posodo«: osemverzno pesem (in štiri »letne« cikluse po enajst takih pesmi) brez dodatnega prozodičnega instrumentarija. Tako je njegova pesem »klasična« in hkrati moderna. Če je treba o tem še kaj reči, potem le toliko, da so Štirje letni časi eminenten zgled dopolnjenega, uravnoteženega – klasičnega modernizma; v formalnem pogledu je to gotovo nevznemirljiva zbirka.

*Toda to je forma, ki daje čutnosti zanesljivo mero. Čutnost, telo, lepota – estetskost v izvornem pomenu besede je namreč tista erotična kvaliteta, za katero Poniževi poeziji najprej gre. V prvi pesmi iz Pomladi je zastavljeno vprašanje: **čigav sem, blodnik strasti.** In odgovor: **veliki sanjavec.** Štirje letni časi uprizarjajo cilus strasti in sanj, in sicer tako, da se eno raztaplja v drugem. Ne medsebojno blokira, ampak raztaplja, in ta raztopina je snov, iz katere je zgrajen Poniževi erotični kozmos, naslednji: **v topli pesek zapisuješ gramatiko čutov:/ na prsih ti klije mavrica, drhteči popek/ zgodovine, teža ljudstev, ki so, škržatom/ brati, pela na teh čudnih obulah,/ približaš se, z narobe mavrico v očeh./ gost avgust ti napenja boke: toneš v mrak.** Ta kozmos je toliko usoden kot opojen, toliko nevaren kot sanjav. Toliko ljubezniv kot peklenski – **inferno amoroso.***

Prijazni pekel torej; pekel kot eksistencialni pretres in prijaznost kot perfektna simulacija lirizma.

PETER KOLŠEK

Aktualno iz Madžarske

Imre Nagy v knjigi in filmu

Na Madžarskem so objavili že mnogo knjig o Imretu Nagyu in njegovi dobi, o letu 1956 in sledečih letih, nameravajo pa še precej dopolniti število takih izdaj, da bi razčistili politična dogajanja od leta 1945 do revolucije in njene posledice. O dveh takih knjigah nekaj na kratko.

Aron Tóbiás je uredil dokumentarno delo (560 str.) **In memoriam Nagy Imre** (1989), ki prinaša – z uvodi in veznim besedilom – članke in govore Imreta Nagya samega in drugih politikov od julija 1953, ko je Nagy prvič prevzel vodstvo vlade, predvsem pa mnoga pričevanja madžarskih in tujih pisateljev in pesnikov. Tako beremo v tretjem poglavju (Prisilni počitek) Memorandum pisateljev in umetnikov oktobra 1955, ko je bil Nagy že pol leta odstranjen od vodstva. Pisatelji in umetniki so protestirali proti omejevanju ustvarjalne svobode, prepovedi gledaliških predstav, objavljanja del, odstranitvi urednikov itn. Znameniti romanopisec Tibor Déry je 27. junija 1956 nastopil v Petőfijevem krožku v diskusiji o svobodi misli in tiska z ostrim govorom, ki so mu prizadeti politiki odgovarjali. Tu so objavljeni še članki T. Tardosa, tedaj vodilnega pisatelja Pétra Veresa in drugih.

Čisto literarni sta naslednji poglavji, ki prinašata tudi pesmi tujih pesnikov v priznanje madžarskim borcem za svobodo: Claribel Alegria, Ernesta Pinto, J. Superviella, Zbigniewa Herberta, P. Nothomba, P. Emanuela, W. Lowenfelsa in drugih. Dokaz o silnem odmevu dogodkov v Budimpešti jeseni 1956 ne samo med politiki, marveč tudi med književniki iz vse Evrope!

Madžarski prispevki v teh poglavjih pojasnjujejo dogajanje v času med Nagyevim padcem in novim vzponom.

Naslednje poglavje, naslovljeno Sodba, je za nas posebej zanimivo, saj zvemo marsikaj – za članekom Hruščova: Na Madžarskem smo naredili red – tudi o jugoslovanskem deležu pri teh dogodkih, o zatočišču Nagya in njegovih sodelavcev v jugoslovanskem veleposlaništvu, kjer ga je Tito pozval k odstopu . . . Nadalje je tu tudi pogovor s filozofom Györgyem Lukácsem o njegovih stikih z Nagyem, o njegovem delu v politiki tistih let in bivanju v Romuniji, od koder se je kmalu vrnil.

V zadnjem poglavju knjige članki vrednotijo Nagya in njegove sodelavce. Z literarnega vidika nas zanima več prispevkov, tako predvsem daljši članek o »neznanem Illésu« (L. Gara), kjer je obravnavano tudi mesto pisateljev v dogodkih 1956, stiki s Francozi v tistem času (Sartre je napisal knjigo o madžarskih dogodkih itn.). Spis je odlomek iz knjige z istim naslovom (Washington, 1969). Tudi v tem poglavju so pesmi in proza tujih avtorjev, ki se nanašajo na leto 1956. Tem se pridružuje dolg seznam pokroviteljev slavnosti v Parizu, ko so 16. junija 1988 na pokopališču Père Lachaise odkrili simbolični spomenik v čast Imreta Nagya in usmrčenih tovarišev. Našteta so imena nobelovcev, evropskih politikov (brez slovanskih), predvsem pa francoskih javnih delavcev, literatov, znanstvenikov, posebej so našteti poljski, češki, romunski kulturniki in madžarski doma in v tujini.

Režiserka **Judit Ember** je pripravila enajsturni dokumentarni film v petih delih, katerega scenarij so izdali zdaj pod naslovom **Menedékjog – 1956** (Pravica azila 1956), s podnaslovom: Ugrabitev skupine Imreta Nagya. Vsebuje devet pogovorov, predvsem z vdovami usmrčenih ali drugače umrlih obsojencev v političnem procesu proti Nagyu in tovarišem.

Skupno jim je, da so bile tiste dni z Nagyem vred v jugoslovanskem veleposlaništvu in zato pripovedujejo največ o bivanju v tem zavetju, nato pa o bivanju v romunskem ujetništvu. Poleg našega tedanjega veleposlanika Dalibora Soldatića nastopi za hip v pogovorih tudi »slovenska kuharica« (gospodinja) v tej hiši, ki jih je edina jokaje rotila, naj nikar ne zapuščajo veleposlaništva, ker jih bodo prevarali in jih ne bodo pustili domov, kot so jim obljubili. Soldatić, ki jim je bil nadvse naklonjen, je bil pol leta prej v Porabju in tožil slovenskemu zastopniku, da ga iz Beograda sploh ne obveščajo o izseljevanju tamkajšnjih Slovencev. Takoj naslednjega dne se je šel pritožit Rákosiju.

Posebno bi bil zanimiv pogovor z Györgyem Lukácsem, ko bi ne bil opravljen že 1971. Lukács govori o svojem mestu v stranki, o svojem napetem razmerju do Nagya. Marsikaj je zamolčal, kar je očitno. Tudi on je bil v zatočišču na našem veleposlaništvu, nato so ga odpeljali v Romunijo, kjer so mu celo pustili, da je veliko bral in je bil že aprila 1957 prvi – na intervencijo B. Russella – izpuščen in je šel svoji novi spremenljivi usodi naproti. Zanika, kar piše uradni leksikon, da so ga izključili iz stranke . . . Bil je v nemilosti in spet v milosti . . .

Vsi pogovori seveda dragoceno dopolnjujejo vse, kar je bilo že napisanega o revoluciji ter njenih voditeljih, pozneje žrtvah. Tudi zato, ker je bilo vse to povedano lani in ker so odkrito govorile predvsem – ženske. Vse poteka zares – kakor v filmu!

MARJETA NOVAK KAJZER

Ugovor na že obravnavano temo

Moja venetščina med Grafenauerjevimi Langobardi

V knjigi Zgodovina Langobardov, ki je gotovo omembe vredno delo, ker nas seznanja s Pavlom Diakonom, ki doslej v slovenskem prevodu v celoti ni bil dostopen bralcem, je Bogo Grafenauer posvetil zadnje poglavje »avtohtonistom« (nič manj kot 50 strani), med drugim samo meni več kot kakšnemu langobardskemu knezu. A to se po pomembnosti z ostalim delom knjige ne more meriti. (Medtem je tudi v Ljubljani izšla knjiga »Veneti naši davni predniki«, dopolnjena lani v nemščini izšla knjiga Mateja Bora, Jožka Savlija in Ivana Tomažiča.)

Grafenauerjevo zanimanje za atestinske gramatikalne tablice, ki jim pravijo venetologi »tavolette alfabetiche«, pa je vendarle, vsaj posredno, določeno priznanje zame. Najprej, v svojem prvem izpadu jih je namreč proglasil za falzifikat (Teleks). Tega ni nikoli javno preklical, kljub temu pa se k mojemu »falzifikatu«, odkar ve, da je zagrešil za znanstvenika njegovega ranga zelo neprijeten spodrsljaj, že nekaj let vrača. Zdaj se oglasi v tem listu, zdaj v drugem, obenem pa tudi nastopa pred raznimi občinstvi in odhaja vidno razočaran. Očitno mu ne gre v račun, če naj citiram njega samega, »nenavadna odmevnost teh domislic . . . v zelo različnih krogih in iz zelo različnih vzrokov«. Obenem pa ga motijo te stvari, »ker kažejo po svoje morda tudi dvome o trdnosti našega« (se pravi, tudi Grafenauerjevega) »védenja o prvih korakih Slovencev v njihov obstoj in zgodovino . . .«

Vendar preidimo k stvari. Kar se tiče abecede in pomena posameznih črk, sem nekaj najpotrebnejšega povedal že v svoji študiji v KL 1985, kar pa je bilo treba še dodati, sem objavil kot posebno poglavje v nemški izdaji Unsere Vorfahren die Veneter (1988). V tem poglavju sem znova obrazložil, da se moje branje venetskih črk le malo razlikuje od že znanega. Predvsem glede **f**, ki so ga venetologi izkonstruirali iz **vi** (oz. **vj**). Grafenauerju očitam nekorektno vedênje – ne zato, ker me kritizira, temveč ker mi podtika stvari, ki jih nisem nikoli zagrešil. Med drugim piše, da iste črke berem enkrat tako in drugič drugače, kakor da ne bi vedel (morda pa tudi res ne ve), da so imele nekatere različne vrednosti. Tako n. pr. **v** in **b**. In sicer zategadelj, ker so Veneti, kot še danes naši Primorci in Istrani, kaj radi zamenjavali ta dva glasova. Nisem si mislil, da bom moral, čeprav sem to že dovolj obširno obrazložil v svojih razpravah, razlagati Grafenauerju še enkrat.

Tako sem tudi glede grafema ⋠ pojasnil, zakaj so Veneti prevzeli ravno tega za svoj **d**. Namreč zato, ker so očitno imeli poleg zobnika **d** tudi **dz**, ki so ga izražali z isto črko. Prevzeli so torej etruški znak za **z** (≑) zato, ker je bil njihovemu dz precej blizu.

Dalje trdi Frafenauer, da zamenjujem, kakor pač nanese, tudi **bin t**. Resnica je, da so v Atestah brali ◇ kot **b**, medtem ko je bil to v Padovi včasih znak za **t**, poleg ┳ in ×, ki pa je imel vrednost **d**. Ne le po mojih ugotovitvah, temveč tudi po ugotovitvah drugih venetologov. Da počnem isto **z a in p**? To seveda ni res. Res pa je, da sta si venetski ♀ in ┨ toliko podobna, da v enem primeru Pellegrini bere kot **p**, Untermann pa kot **a**. Tudi s **c** in **k** je podobna zadeva. V isto kategorijo dezinformacij spada tudi trditev, da berem **D** enkrat kot **r**, drugič kot **d**. Res je, da tako ne berem le jaz, temveč tudi znanstveniki, ki jih ima Grafenauer v časteh. V tistih napisih, v katerih se je venetica že mešala z latinico. Na plaketi iz Gurine **D** v **DONASTO,** čeprav je pisan še v venetici, ni več **r** temveč **d.** To bi moral človek, ki govori o teh stvareh, vedeti. A Grafenauer očitno ne ve.

Za metodo ogorčenega razveljavljenja teorije, ki bi utegnila podreti vso zgradbo antiavtohtonistov, je zelo značilna Grafenauerjeva trditev, da Bor »na nekem mestu pa celo zapis z latinskimi črkami, ki je s pikami razdeljen v **sedem** besed, mirno razreže na **sedemnajst** besed«. In zakaj ne, dragi moj paleograf?

Razen tega pa ni res, da sem rezal venetske besede v latinici, ki je že poznala ločila, kar tjavendan, temveč sem upošteval tudi navado, ki se je preprosti ljudje držijo še danes: pišejo namreč po več besed skupaj (kot sintagme, ker jih tako tudi občutijo). Tako so pisali tudi Etruščani. Razrezal sem le sintagme, konkretno: **sselboisselboi** Slov.: se le boj, se le boj. In **andetic,** slov. an detic – ampak (tudi) otrok. Arh. slov. an – ampak (Plet.). To je logika, po kateri se piše in se je pisalo že od nekoč, vsaj v takih pisavah, kot jih uporabljamo še danes. Če te logike naš paleograf ne bo upošteval, bo kljub vsej svoji gorečnosti in prizadevnosti bral narobe. Učenost rada bere prečeno, zlasti če je le priučena.

Isto seveda velja za ironično pripombo, da berem eno in isto besedo zdaj tako, zdaj drugače in ji sproti po svoji potrebi pripisujem pomen. Tudi slovenščina in z njo vsak jezik pozna homonime, se pravi, besede, ki se enako glase, pomenijo pa nekaj popolnoma drugega. Rok je rok (določen termin), rók pa rodilnik mn. od roka; peč je lahko skala, lahko pa tudi peč, ki se v nji kruh peče. Isto velja kajpada tudi za sinonime. Razumljivo je, da sem to upošteval tudi pri svojih tolmačenjih venetskih besedil.

In še to: v venetskih napisih, kakor sem že večkrat omenil, so skriti tudi anagrami ali celo palindromi (taki, ki imajo svoj pomen tudi, če jih bereš v obratni smeri).

Mnenje, da je treba **O** povezati s spodaj stoječimi vokali, podpira od gramatikalnih tablic samo Es 23, kjer **O** stoji pokonci. Pri vseh drugih leži vodoravno. Kaj so hoteli svečeniki-pisarji s tem povedati? Po vsej verjetnosti to, da je mogoče brati **jekat** tudi s predpono. Se pravi **ojekat, ojekam, ojekal, ojekav, ojekaj** itd. Tudi o tem sem že pisal v svojem odgovoru Grafenauerju v KL 1985 in v knjigi o Venetih.

O tem, da je spodnja vrsta, ki naj bi predstavljala soglasnike, v resnici pa ne predstavlja samo njih, temveč ima tudi

Nadaljevanje na 4. strani

Epigrami

Vračanje kraljev in knezov

Mladina je objavila intervju s Karadjordjevićem, v Črno goro se bo vrnil Nikolaj I., Moma Kapor pa agitira za kneževino Srbijo

Kot vidimo, se kralji in knezi kar po vrsti
vračajo k nam – a za sedaj samo,
da vse povêmo, kar o tem vemó,
v intervjujih ali pa v krsti.

»Jezikovni gost«

Ob Toporišičevem nastopu na seji predsedstva SZDL v Ljubljani

Pustite ga! Prav vsak njegov termin
je samo nov primer prismuknjenosti.
Slovensko pa ne zna naš domačin
nič bolje kot njegovi »jezikovni gosti.«

Bavčar

Mar Bavčar je resnično že razdal čar,
ki ga je imel in je zdaj le Bav-bavčar.

Občinski veljak

na svojem položaju (Radovljica)

Le kaj mi mar vse to! Mene ne moti,
če je na stotine občanov proti
temu, da bi tranzitna cesta mir jim
vzela.
Važno je le, da bo parcela moja cela.

Ustave

Kar pa ustav se tiče – res, na lice
niso podobne si, vsem pa uspeva,
da vsakdo ima pravico do pravice,
a le dotlej, dokler je ne zahteva.

Naša kultura

Kultura draga je, trde meceni
velikodušni, ki nam sproti jo
krojijo – vendar pa se motijo:
kultura naša draga je poceni.

MATEJ BOR

Pogovor s koroškim pisateljem

»Kdor piše, kot so že pisali drugi, naj bolje tolče kamenje«

Florijan Lipuš dobiva v zadnjem času (srednje) evropske razsežnosti, ki jih dograjuje prav svojstveno iskanje njegovega dela. Njegov opus je raznovrsten, a tudi poln zakonitosti ciklusa. Besedilo intervjuja poskuša razložiti nekatere osnovne točke pisateljevega ustvarjanja, srečavanja z njegovo prozno umetnostjo, pa tudi njegov nazor evropskega okvira, ki beži iz pokrajinske zavezanosti, čeravno se od nje napaja.

Ali obstaja možnost izražanja v besedni umetnosti?

Z možnostmi izražanja človek nikoli ni na koncu, meje v besednem izražanju ni in je ne more biti. Zato ne, ker tudi človeški duh, razum, intuicija, spoznanja, ustvarjalnost itd. nimajo meja. Vsak čas zahteva in prejme svoje, vsak čas zahteva novo in svojevrstno. V iskanju novega, še neodkritega je smisel literarnega pisanja in kriterij umetniškega ustvarjanja. Kdor piše tako, kakor so že pisali pred nami drugi, naj bolje tolče kamenje. Sicer pa pisanje ni lažje od tega posla.

Kateri od junakov je najbližji vaši pisateljski osebnosti, vašemu bistvu, Tjaž, Filip Murn ali Marjeta?[1]

Vsak mi je ali mi je bil nekoč po svoje blizu, vsak je ogledalo določene razvojne dobe, kar pomeni, da se danes marsikateremu odmikam. Gotovo se me najtrdneje držita in se najbolj približujeta mojemu bistvu Tjaž in Marjeta, najmanj pa razni Filipi Murni, ki so nastali pod pritiskom prisil in zunanjih okoliščin (Mladje . . .); ne opravičujem jih, temveč zavračam te svoje ponesrečence in nepotrebneže!

Kakšen je vaš odnos do internata?[2]

Do internata moje dobe (Plešivec / Tanzenberg) negativen! Razen dejstva, da mi je, socialno nemočnemu, omogočil gimnazijo, še danes ne morem najti na njem nič dobrega. Podvrgel nas je popolnoma krščanski ideologiji in nauku cerkve, v teoriji in vsakodnevni praksi; ni nas seznanjal s problemi resničnega življenja in nas nanje pripravljal; ni nas navajal k toleranci in kritičnosti, k uporabljanju lastne glave, temveč k absolutni poslušnosti, izrabljajoč našo mentaliteto in naša leta. Zatiral je svobodnost, tabuiziral spolnost, izrival pekoče probleme mladega človeka, izvajal notranji teror, ravno tako se je v nacionalnem oziru (od okrog 250 dijakov je bilo kakih 60 Slovencev) vključeval v znane koroške asimilacijske težnje. Bil je internat brez humorja in duha, njegov sistem je bil zgrajen tako, da so bile ideje na zapostavljenem mestu, oblast in vladanje pa na izpostavljenem. — Danes (sem imel in) imam sam svoje otroke v internatu, kajpada v drugem, kjer je v ospredju človek in njegov svobodni duhovni razvoj, ne pa institucionalizirana neumnost.

Kaj čutite do koroške zemlje in koroških ljudi?

Moj odnos do koroške zemlje in do koroških ljudi obeh narodnosti je zadržan in medel. Ne samo, da mi še na misel ne pride, »opevati« zemljo in ljudi, temveč se mi kaj takega protivi in upira. Tako cenena naša beseda vendar nikoli in nikjer več ne bo smela biti! Zemlja in ljudje so biološka danost, ki omogočajo življenje in počasno odmiranje. Ne zemlja ne ljudje niso vredni praznika, dokler v njima ni zaslužnosti. Če je kaj vredno praznika, potem so to konkretno človekovo ustvarjanje, dosežki njegovega razuma in čutenja ali, preprosto, največja umetnost biti človek. Prežihovski moj odnos do zemlje ni, vendar se zavedam njenega velikanskega pomena, kar pa se vse skupaj dogaja zame na drugi ravni. Kar se odnosa do ljudi obeh narodnosti tiče: kateri človek bremeni bolj, tisti, ki počasi srka vase drugega, ali oni, ki se pusti posrkati?

Ima vaša vas značaj slovenstva ali je njena analiza splošna?[3]

Seveda sem imel pri nekaterih tekstih pred očmi slovensko vas, ali bolje, kar je še od nje ostalo. Vendar nacionalni vidik nikoli ni bil in ni v ospredju, ker je po mojem mnenju za literarno pisanje popolnoma nevažen in odveč, naključen, sekundaren. Ni literatura to, kar ima značaj slovenstva, in to velja še posebej za Koroško, temveč to, kar uresničuje bistvo literature. Bistvo literature pa je uresničeno, če je tekst o čemer koli dobro (to je: z muko in napori) napisan, se pravi, da tematika literaturi ni potuha, ni pretveza, ni izgovor in sredstvo. Kadar literatura podleže vsakodnevnim potrebam, ni več literatura. Zdi se mi, da je dovolj slovenstva, če danes nekdo na Koroškem dobro piše o katerih koli vsebinah v slovenskem jeziku (in ne v nemškem). Odklanjam zahtevo, da naj pisatelj pojmuje literaturo kot del narodno politične gradnje, kajti resnica je obratna: narodna politika je dolžna vgrajevati literaturo, takšno, kakršna je, v narodno politično celoto!

Kako se počuti avstrijski pisatelj, ki ustvarja v slovenskem jeziku?

Dobro. A ne zategadelj, ker bi se hotel pitati na naši narodni revščini kakor muhe na dreku (večkdo, posebej taki zunaj literature, živijo pri nas samo od statusa manjšinca; na Koroškem imamo morda 25 do 35 literarno pišočih ljudi — dokaz, da je nekaj narobe z nami!), temveč ker imam občutek, da kljub težjim pogojem lahko uresničujem samega sebe. Ni se mi treba odpovedovati bistvenemu, svobodo imam in veliko možnosti, nihče me ne sili, nihče mi ne brani; če svojih možnosti ne izrabljam, potem je to moja krivda in ne krivda zatiralne družbene politike, na katero se tako radi izgovarjamo na Koroškem, ker je pač udobneje, pritoževati se in iskati napake zunaj nas, kakor delati. Kar precej kritičnih, prebujenih, mislečih rojakov je med nami, vedno več je osveščenih bralcev in sopotnikov. Torej vzroka dovolj, da se počutim dobro in da se zavestno ogibam vsem »poklicnim Slovencem«, ki za svoje jamranje in za svoj papirnati in ropotavi boj vlečejo še plače. Z našimi osrednjimi organizacijami že dolgo nimam več kaj opraviti. Seveda moj jezik ni spoštovan v deželi in vsak dan ga je manj (na službenem mestu, v šoli sredi dvojezičnega ozemlja, komajda še slišim kdaj kako slovensko besedo); poneumnjenost Korošcev, vedno živo hitlerjanstvo, strašanska malomarnost do jezika, oportunizem, kupljivost in še več podobnega so hude stvari. A nič manj hudo ni slovensko odzivanje na te pojave. Navadil sem se, da na te stvari danes skušam reagirati samo še s pisanjem prav v tem zaničevanem jeziku. Na Plešivcu privzgojeno kljubovanje se me še vedno drži (torej smo našli le še dobro točko za Plešivec!). Nevarnosti, da bi Avstrijci videli v slovenskem avtorju eksota, na Koroškem nikoli ni bilo, obratno; enako je nevarnost, da kariera, priznavanje, potrjevanje pri nas koga pokvarijo, minimalna. Moji naravi to ustreza. Hejhojestetike ne prenesem in težko prenašam pesnike, ki si svoje verze namalajo na transparente in jih potem nosijo v sprevodih.

TONE SMOLEJ

*Tonko Smolej, 16 let, končal drugi letnik srednje naravoslovne šole v Ljubljani, je za eno od raziskovalnih nalog obdelal prozna dela **Florjana Lipuša** (v drugi se je ukvarjal s Stankom Majcnom oziroma njegovim dramskim junakom). Ko je bil Tonko še majhen, je pisal pesmi (nekaj jih je prebral na avdiciji za Balčka v filmu Deseti brat — in dobil vlogo), ko je malo zrasel se je lotil dramskih besedil (eno prvih je bil dramolet Murnova smrt); s katerimi »se ne ukvarjam več, zdaj me zanima roman, predvsem francoski«. Zadnje, kar je napisal, je roman z naslovom Ti in jaz — jaz in ti. Pripoveduje o dogajanju na nekem literarnem seminarju, katerega udeleženci se domenijo, da bodo drug drugemu pripovedovali zgodbe. Z babico, mu zmeraj vse pretipka, sta ugotovila, da bi imela knjiga stosedemdeset strani.*

Pričujoči intervju s Florjanom Lipušem je del raziskovalne naloge o njem.

[1] Tjaž je junak romana Zmote dijaka Tjaža, Filip Murn je glavni nosilec zgodbe Filip Murn dela težave, Marjeta pa romana Prošnji dan. Vsi trije junaki imajo nekaj skupnih lastnosti. Vsi nosijo v sebi kljubovanje, so žrtvovani uporniki in spomin na vse tri je usoden. Končno pa imajo vsi tudi status določenega manjšinca.

[2] Internat je glavni gibajoči se prostor Zmot dijaka Tjaža, internat je vzrok Tjaževega uporništva. Dr. Boris Paternu ob tem opozarja na podobnost okolja v romanu Zablode dijaka Törlessa Roberta Musila, kar pa je Florjan Lipuš zanikal.

[3] Vas in vaščanstvo nosita glavno vlogo v zadnjih treh delih (Odstranitev moje vasi, Jalov pelin ter Prošnji dan), opredeljenih z imenom mikroanaliza vasi.

Pesmarica

Predi mi, predi

Kot se čudno sliši, je vendar res dvoje, da narašča število dekliških in ženskih zborov in da primanjkuje skladb za to zvrst zborovskega stavka. Že v osnovni šoli pri predmutacijskih zborih je opazen upad dečkov, to je tiste žlahtne barvitosti, ki svojsko pestri tkivo zvočnih nians. Ko pogrešamo deške glasove pred mutacijo in fantovske po njej, izpolnjujejo to vrzel ustreznih pevskih sestavin deklice, mladenke in žene. Zlasti zbor mladenk in njihov zvok je obarvan nežno-lirično ter seže poslušalcu tudi z dramatičnim izrazom ravno tako živo v zavest, kot deški timber, če so dinamični vzponi in ne prenagli padci logično vtkani v besedno in glasbeno-vsebinsko izpoved. So muziki in ljubitelji zborovske glasbe, ki prav pogrešajo tudi pri velikih narodih ta posebno bujni zvočni blesk. Pri nas je število dekliških in ženskih pevskih zborov naraslo na 150, in nič čudnega ni, da so zborovodkinje in zborovodje v zadregi, ko izbirajo primerno gradivo za svoj nastop.

Naš poznavalec tovrstne zborovske literature na podeželju in v mestih, skladatelj Radovan Gobec, je zbral in priredil 30 slovenskih ljudskih pesmi. Za sestav ženskih zborov so prirejali to zvrst pevskega izraza skladatelji: E. Adamič, D. Bučar, A. Lajovic, P. Lipar, C. Pregelj, R. Simoniti, M. Tomc, M. Pirnik (za mladenke). Umetne pesmi pa so ustvarjali M. Lipovšek, P. Šivic, V. Ukmar in drugi, med njimi R. Gobec.

Gobčeva zbirka prinaša novost v prireditbah, ki so nekoliko, ali precej zahtevnejše, s solističnimi vložki, domiselno glasovno delitvijo, bogatejšo harmonizacijo, s prekomponirano oblikovno zasnovo. Pesmi krožijo o ljubezni, materinstvu, o ženskih in dekliških opravilih iz vseh nazvočnih in narečnih področij Slovenije. Njihov naslov je: »Predi mi, predi«, prava poslastica za izvajalce in poslušalce. Zbirka bo kvalitetno popestrila repertoar tega zborovskega zvočnega sestava.

Lično jo je opremil Jovo Ojdanić, izdala jo je Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

CVETKO BUDKOVIĆ

Novo za otroke

S knjigami po učenost in v globine dogodljajev

Pri Pomurski založbi v Murski Soboti še angleška izdaja abecednika in slikovnega slovarja, pri Borcu v Ljubljani pa knjižici Iva Zormana in Borisa Jokića.

V nedavnem pisanju o mladinskih knjigah **Pomurske založbe** je bilo ob abecedniku Richarda Scarryja, ki v slovenskem prevodu najmlajše seznanje z več kot 700 besedami z najrazličnejših področij, omenjeno, da bi bila dobrodošla dvojezična izdaja, če že v celoti prevzamemo tuje knjige. Založba se je po tej pomisli takoj opomogumila in nam razkrila še tujejezični del dvoje najnovejše produkcije za otroke. Tako sicer dvojezične izdaje ni, pač pa so ob slovenski res natisnili tudi angleško izdajo Mojega prvega velikega abecednika, naslovljeno **Best first Book ever Richarda Scarryja,** kar bo zelo dobrodošel pripomoček otrokom, ki se lahko jezika naučijo že med igro in v letih, ko jim gre vsakršno učenje najlažje od rok. V ta igrivo učni namen je Pomurska založba svoje izdaje dopolnila še s prevodom (prevedel in priredil Janko Moder) trijezičnega slovarja za otroke, ki ga je sestavil isti avtor, Richard Scarry. Pri nas je kar zajetna knjiga izjemno velikega formata European Word Book naslovljena **Moj prvi slikovni slovar** (slovensko-angleško-nemški) in bo lahko spremljala otroka od najzgodnejših, slikanisko željnih let, pa kar precejšen del osnovne šole, ob prvih korakih na poti do angleškega in nemškega besednega zaklada.

Živahne ilustracije otroka vabijo na najrazličnejša področja, kakršna napovedujejo številna poglavja tega domiselnega in porabnega slovarja, seznanja z orodjem, risanjem in slikanjem, s številkami in prazniki, abecedo in kuhinjo, z vlaki, ptiči, morjem in tudi tako dramatičnimi trenutki, kot je tisti, ki je v tej knjigi naslovljen »Preden gremo spat«.

Založba Borec je te dni svojo trdno in razvejano tradicijo izdajanja mladinskih knjig potrdila še z dvema izvirnima deloma. V zbirki Kurirčkova knjižnica je **Ivo Zorman,** ki mu v zadnjem času knjige za mladino in odrasle izhajajo kar po tekočem traku, izdal **Deda Nila in teto Filipo.** Gre za dve daljši zgodbi, ki ju veže skupni junak, deček Bobek, sicer pa imata bolj malo skupnega. Ded Nil je poln iskrivih dogodkov, ki dosežejo nekak vrh ob dedkovem malo prisilnem odhodu v dom za ostarele, duhoviti otroški komentar vsakdanje družinske dramatike, jezikovno in akcijsko živa in sproščena pripoved, ki je kot nalašč za otroka, pa tudi nezakrneli odrasli domišljiji ne bo odveč. S teto Filipo pa je že malo drugače. Bolj resnobna je, gre za optiko odraslega pripovedovalca, ki pa se nekako ne more prav sprostiti in čeprav je vse lepo in tekoče napisano, ne zaživi s tolikšno pristnostjo kot ded Nil.

Pisatelj **Boris Jukić,** ki se je že tudi uveljavil z deli za odrasle, nam v knjigi **Vrtec z jabolki** (Kurirčkova knjižnica) s sočno narečno obarvanostjo svojega jezika sporoča, da je doma s Krasa. Tudi sicer si jezik v teh kratkih pripovedih in utrinkih privošči zvrhano mero žive ustvarjalne svobode, pogosto prehaja v pogovorni jezik, v način otroškega izražanja, ki še ni z ničemer omejen in sledi samo zakonom igre, veliko živega pa prinaša avtor v svoje izražanje tudi z besedno inovativnostjo, ki je vselej spontana. Tudi v teh zgodbah ima veliko pri stvari ded, tak, ki se razume na vse in ima na vse konce speljano svojo domišljijo in ima seveda ob sebi tudi nono, da mu kdo v življenje lahko uvaja razum. Glavnih oseb je še več, ker so tu vsi ta glavni, tudi Smrkavec, čeprav se rodi šele pozneje in vsega še ne razume zelo, je pa tu in tam prav poraben.

Z resničnimi dogodki iz vsakdanjega otroškega življenja v preprosti primorski pokrajini, o kateri je zapisano: »Čudovito je bilo živeti v dedovi pravljici,« pa se prepleta tudi prava pravljica, taka, v kateri nastopa pravi kralj in je treba narediti toliko in toliko junaških dejanj, da je konec srečen in so vsi zadovoljni. Obema, pripovedi iz resničnega in domišljijskega sveta je skupen glavni junak, dedov fant, in v obeh zaživi posebna lirika, poezija besede in dogajanja, ki človeka prevzame, le tu in tam se zboji, da otrok morda vse te lepote ne bo mogel vselej dojeti v celoti.

Knjigi Založbe borec sta z izvirnimi risbami dopolnila Jelka Reichman in Marjan Manček. Oba sta si izoblikovala samosvoj, dobro prepoznaven izrazni slog in sodita med najbolj priljubljene in uveljavljene slovenske ilustratorje. **Jelka Reichman** je v Dedu Nilu in teti Filipi posvetila svojo pozornost glavnim osebam in domačemu otroškemu okolju. Svoje podobe je zasnovala kompozicijsko zelo trdno, pregledno in izrazno čisto, v vsebinskem pogledu pa je predvsem prisluhnila pisateljevim opisom določenega stanja. V risbah s svinčnikom je uspela z mehkobnimi tonskimi prehodi ustvariti domače, toplo ozračje. **Marjan Manček** je s podobnimi mislimi ilustriral Vrtec z jabolki. Seveda je pri tem izrabil svojo humorno naravnano risarsko potezo in oblikoval razgibane podobe iz bližnjega otroškega sveta. Določene značajske poteze ljudi je upodobil z bolj ali manj karikiranimi prikazi. Perorisbe je v kompozicijskem smislu dopolnil s črnimi in sivimi površinami. Ilustracije obeh avtorjev prijetno dopoljnjujejo bralne vsebine.

MARJETA NOVAK KAJZER
BRANKO SOSIĆ

O pravem času

Možne oblike podjetništva

Pri beograjski založbi »Center za strokovno izpopolnjevanje vodilnih kadrov v gospodarstvu« je izšla v slovenščini knjiga **mag. Janka Araha** »Podjetništvo in drobno gospodarstvo«.

Janko Arah, sekretar Gospodarske zbornice Slovenije, je kot sodelavec Inštituta za delo pri Pravni fakulteti v Ljubljani sodeloval pri mnogih raziskovalnih nalogah s področja zasebnega dela. Napisal je več knjig o podjetništvu, obrti in o drobnem gospodarstvu.

Najnovejša knjiga »Podjetništvo in drobno gospodarstvo«, ki je plod njegovih raziskovanj v okviru Inštituta, nas seznanja na 154 streneh z vsemi dejavnostmi podjetnika, ki jih dovoljuje naša pozitivna zakonodaja. V XXI. ustavnem dopolnilu zvezne ustave je namreč določeno, da je delovnim ljudem zagotovljena pravica do samostojnega opravljanja dejavnosti z osebnim delom oziroma z osebnim delom in sredstvi, ki so lastnina občanov.

V začetku opredeljuje knjiga pojem podjetnika in podjetništva. Podjetnika karakterizira kot dinamičnega človeka, ki ga moti ustaljeni potek dogajanj in je načelno proti temu, da bi vedno ostajalo vse po starem. Beseda podjetnik se je prvič pojavila v dobi kapitalizma; tako je povezana tudi z lastnino, za katero se podjetnik poteguje. Podjetnik je po njegovem razumen in preudaren človek, saj vedno poizkuša predvideti svoje možnosti glede uspehov in rizika, ki jih pri poslu prevzame. Lahko je lastnik kapitala kot tudi poslovodja (manager); v majhnem in srednjem podjetju je lahko lastnik in ga sam vodi. V velikem podjetju ali v delniški družbi se lahko uveljavi kot glavni delničar, ki odločujoče vpliva na vodenje podjetja. Podjetnik je torej oseba, ki razpolaga s potrebnimi sredstvi za opravljanje določene gospodarske dejavnosti.

Po ustavnih določbah je zasebno podjetništvo urejeno v republiških in pokrajinskih zakonskih aktih. Vse republike in obe pokrajini so namreč sprejele posebne zakone, s katerimi so uredile opravljanje dejavnosti s samostojnim osebnim delom in s sredstvi v lasti občanov.

Tako je v knjigi mag. Janka Araha opisanih devet možnih organizacijskih oblik, v katerih se podjetnik lahko uveljavi.

Najprej opisuje, kako podjetnik samostojno opravlja svojo dejavnost in kakšne predpise mora pri tem upoštevati, da pri svojem delu ne pride v neskladje s pozitivno zakonodajo. Nato bolj natančno opredeljuje podjetniške dejavnosti.

Podjetniška žilica občana se lahko uveljavi tako, da občan opravlja obrt kot postranski poklic. V praksi imenujemo takšno dejavnost popoldanska obrt. Vse do leta 1963 namreč ni bilo mogoče opravljati postranskega poklica; zato je razumljivo, da je bilo pri nas dosti šušmarstva. Podjetniška dejavnost se opravlja lahko samostojno kot glavni poklic. Lahko pa se več občanov združi in skupaj delujejo v obratovalnici. S postopkom za uveljavitev teh pravic nas seznani Arahova knjiga v poglavju »Skupna obratovalnica«. Nadalje se naši občani lahko združujejo v zadruge in tam po načelih enakopravnosti združujejo svoje delo in delovna sredstva. Skupno razpolagajo z dohodkom, ki ga doseže njihova zadruga. Gospodarstveniki se nadalje lahko povežejo v organizacijo TOK (temeljna organizacija kooperantov), lahko delujejo tudi v delovni organizaciji kooperantov ali pa v pogodbeni organizaciji združenega dela (POZD). V svoji knjigi nas mag. Janko Arah torej seznani z vsemi možnimi oblikami podjetniškega udejstvovanja in nas pouči, kako je treba pravno urediti odnose v samostojni organizaciji ali v združbi podjetnikov.

Knjiga je izšla o pravem času, saj ravno sedaj sprejemamo zakone, s katerimi si bomo prizadevali uveljaviti naš novi tržno-gospodarski sistem.

MILOŠ LIKAR

Knjige v tisku

Pripravlja Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani

ŠKRINJAR, Polona: Čas za roparice / Polona Škrinjar. — V Ljubljani: Prešernova družba, 1989

TERČELJ, Mojca: Občina Sevnica / Mojca Terčelj. — Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, 1989. — (Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja — 20. stoletje)

POLETNI cvetlični okras / [uredila Irena Trenc-Frelih; prevedel Jože Maček]. — Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989. — (Moje sobne rastline)
Prevod dela: Sommarblommor. — Kazali
635.9.075

LAINŠČEK, Franc
Ajša Najša / Feri Lainšček. — V Ljubljani : Prešernova družba, 1989. — (Zbirka Vrba)
886.3(02.053.2)-31

KOJC, Martin
Učbenik življenja / Martin Kojc; (prevedel Franc Bricelj).
— (Ljubljana): Domus, 1989. — (Zbirka Sopotja)
Prevod dela: Das Lehrbuch des Lebens
ISBN 86-7137-056-9

KING, Stephen
Mačje pokopališče / Stephen King: (prevedel Andrej Blatnik). — Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1989
Prevod dela: Petsematary
ISBN 86-341-0313-7

WALTERS, J. Donald
Vzgoja za življenje / J. Donald Walters; (iz angleščine prevedla Neža Rojko). — Celje: Mohorjeva družba, 1989. — (Zbirka Družinska knjižnica; 18)
Prevod dela: Education for life. — Spremna beseda prevajalke / Neža Rojko

FRANČIČ, Franjo
Skarabeji in otroška srca / Franjo Frančič; (ilustrirala Zora Bitenc). — Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989. — (Zbirka Pisanice)
1.500 izv. — Sledi src, sledi pravljic / Denis Poniž: str. 105—107

IZOLACIJA podstrehe s Tervolom / pripravil Jože Kunaver. — Ljubljana : Termika, 1989. — (Gradbeno fizikalna knjižnica ; 3)
691.619.6:643.9

SITAR, Sandi
Edvard Rusjan / Sandi Sitar. — V Ljubljani : Partizanska knjiga, 1989. — (Znameniti Slovenci)
929 Rusjan E.

BIZJAK, Franc
Projekti v poslovnem sistemu / Franc Bizjak. — Ljubljana : Biotehniška fakulteta, VTOZD za lesarstvo, 1989
658.5(075.8)

OXFORD—Duden—Cankarjeva založba : angleško-slovenski slikovni slovar / [uredil uredniški odbor Sonja Berce, Milena Hajnšek—Holz, Borislava Košmrlj—Levačič, Andrej Novak]. — [2. izd.] — Oxford : Clarendon Press ; Ljubljana : Cankarjeva založba, 1989
ISBN 86—361-0373-8
802.0=863

GLAS, Miroslav
Gospodinjstvo za 7. razred : učbenik / Miroslav Glas, Branka Tancig Novak, Marija Toplak ; po predlogah ilustriral Matjaž Schmidt. — [Ljubljana] : Domus, 1989
ISBN 86-7137-055-0
64(075.2)

STOPAR, Peter
Evina poštevanka ali Kako razumeti sonce, mesec in zvezdice / Peter Stopar. — V Ljubljani : Prešernova družba, 1989. — (Zbirka Vrba)
886.3-31

ŠUBIC, Maruška
Stanovanjska gradnja in varstvo kmetijskih zemljišč / Maruška Šubic. — Ljubljana : FAGG, VTO Gradbeništvo in geodezija, Inštitut za komunalno gospodarstvo, 1989
ISBN 86-80223-10-7
711.582:711.323

VIDMAR, Nande
Nande Vidmar : retrospektivna razstava : Mestni muzej Ljubljana — Galerija revolucije / [spremno besedilo, življenjepis, seznam razstavljenih del, umetnostna bibliografija in literatura o umetniku, pregled razstav] Iztok Durjava ; [fotografija Carmen Narobe, Anton Klančnik]. — Ljubljana : Mestni muzej : Partizanska knjiga, 1989. — (Borci umetniki)
75(497.12):929 Vidmar N.

PAHOR, Borut
Osnovne organizacije ZK Slovenije / Borut Pahor. — Ljubljana : Komunist, 1989. — (Knjižnica osnovne organizacije ZK Slovenije)
ISBN 86-7045-004-6
329.15(497.12)

FAFLIK, Jože
Koktajli / Jože Faflik ; [fotografije Jože Mali, Marko Tiran ; risbe Jasna Čičić]. — Ljubljana : Kmečki glas, 1989
641.5:663.8(083.1)

KOVAČ, Jože
Organizacija proizvodnih procesov : (skeletna skripta) / Jože Kovač ; [tehnično risanje Zdenka Šolar]. — [2. dopolnjena izd.]. — Ljubljana : Biotehniška fakulteta, VTOZD za lesarstvo, 1988 —
658.5(075.8)
Del 2 / Jože Kovač, Jure Urek. — 1989

Sobotna Bukvarna

BUKVARNA slovenskega bibliofilskega društva spet odpira svoja vrata vsem ljubiteljem knjige. Sedaj pa za stalno! Vsako soboto ob 10. uri v dvorani KSTO, na vogalu Gosposke ulice in Židovske steze, ob ljubljanski univerzi. Vstop prost! Če želite kaj s področja pisane besede zamenjati, kupiti ali prodati, pridite v naše zbirališče ljubiteljev pisane besede, v sobotno BUKVARNO! Več informacij lahko dobite na tel. 267-726.

Nadaljevanje s 3. strani

različne vokale (**e, a, ii**) najtesneje sklenjena z vokali nad seboj, ne pričajo samo dve, tri tablice, temveč praktično vse, kar jih je poznanih. Pri večini je shema kvadratna in stranice kvadrata predstavljajo pri vseh črkah, kjer je to mogoče, tudi del črke.

Grafenauer mi očita še druge grehe zoper znanost. Osredotočil sem namreč vso svojo pozornost na tisti del spodaj, kjer sem morfologijo, saj so abecedo in soglasniške zlitke odkrili že drugi pred menoj. V razpravi pravim dobesedno »**Gramatikalne tablice pa imajo še en del, in sicer zgoraj. Če sta prva dva namenjena glasoslovju** (in morfologiji — to je tiskarski škrat izpustil)**, je tretji namenjen frazeologiji in sintaksi.**«

No, in zdaj pride moj prijatelj Grafenauer in ponavlja za menoj, da so tablice razdeljene na tri dele obenem pa trdi, da sem jaz zgornji kos tablic kratkomalo »odrezal.« Navzlic temu, da povrhu dodajam že citiranemu tudi to: »Ta zgornji del z njegovimi besedili, ki so na posameznih tablicah različna, obravnavam zaradi obsežnosti v posebnem poglavju.« Namreč svoje knjige o Venetih.

In še besedo o Pleteršniku. Očita mi ga, da hočem z njim razlagati pradavno venetščino, kakor da pri glosah ne navajam tudi cele vrste jezikoslovcev-etimologov od Miklošiča do Vasmerja, od Skoka do Bezlaja, od Leskina do Holderja itd.

Vsebina in jezik napisov na zgornjem delu tablic seveda niso nikakršen ex voto z imeni darovalcev in obdarjencev. Kaj neki naj bi taka imena počela na tablicah, namenjenih gramatikalnemu pouku? To so samo obrazci za razne svečanosti, največ pogrebne, ki naj bi se jih učenci naučili (bili so obenem tudi svečeniki, ne le pisarji), namenjeni pouku jezika. To potrjujejo tudi takoimenovani stileti (črtala, pisala). Fraze, ki jih srečujemo na teh učnih predmetih, je najti ravno tako na žarah in spomenikih.

In še nekaj bi rad omenil. Dr. Petru piše v Zgodovini Slovencev o igrivosti zaradi igrivosti same, ki jo razodeva venetska likovna umetnost. Jaz sem namreč prišel do iste ugotovitve na podlagi preučevanj venetskih besedil. In sicer še preden sem vedel za Petrujevo bistro opažanje.

K tej igrivosti so bili nagnjeni tudi svečeniki — pisarji. Igrive so, ne samo oblike njihovih tablic in črtal, temveč tudi njihove grafične rešitve. Mednje spada tudi tisti **k** v AKEO, kakor berejo venetologi, ki jim pridno sledi tudi naš paleograf. Nekateri namreč mislijo, da je **K** sestavljen iz **u** in i. V venetski pisavi K (od leve na desno).

Zakaj ne bi bilo tako? Igrivi svečeniki-učitelji so učence zabavali tudi s podobnimi rebusi. Vse venetske samoglasnike so spravili v en stolpec, obenem pa so dobili še k za glagol **jekat,** ki je bil pri pogrebnih obredih pomemben, saj je pomenil med drugim isto kot ječati, jekati, naricati.

Že v svoji študiji v KL sem podprl branje spodnje vrstice, v kateri nastopa oblika **BGA** namesto Boga in **BGE** namesto Boge, s podatkom, da je tudi v starocerkv. slovanščini večkrat izpadel o, tako da so pisali enako kot Veneti, namreč Bga, Bge itd.

Po vsem tistem, kar je Grafenauer objavil v zadnjem poglavju Zgodovine Langobardov Pavla Diakona, vidim, da je svojo prvotno kritiko, ko nam je postregel z raznimi svojimi razlagami, predvsem o tem, da je treba brati jakeo, takeo, makeo, kakeo itd., ne pa, normalno kakor berem jaz: jekat, jekam, jekal, jekaj itd. umaknil. Predvsem iz strahospoštovanja pred Untermanni in Lejeuni, saj bi se utegnil navsezadnje, dajajoč v nič mojo razlago s svojo lastno, osmešiti v znanstvenih krogih, ki jih priznava.

Kot kurioziteto naj omenim neko mesto v Pavlu Diakonu. Če me je Pavel Diakon o čem prepričal, me je o tem, da je bila najtesnejša jezikovna povezava med Baltikom in prostorom jadranskih Venetov. Omenja namreč, da je neki langobardski voditelj potegnil iz ribnika, ki so mu v tistih krajih rekli lama, novorojenčka, katerega je njegova mati zavrgla. To je moralo biti nekje v Baltiku. Zanimivo je, da je beseda lama tudi slovenska oz. je bila, o čemer se lahko prepriča Grafenauer med drugim tudi v Bezlajevem etimološkem slovarju slov. jezika pod geslom lom, ki pomeni močvirje, toda Pohlin, pri katerem jo je Bezlaj našel, piše, da pomeni lama — ribnik. Še en namig več, da mora biti s teorijo o naselitvi Slovencev v današnjih krajih nekaj narobe.

Ne berem vsega, kar piše Grafenauer o avtohtonistih, ker me njegova arogantna nestrpnost odbija.

Glede na to, da je že prvi del tega članka dovolj obsežen, bom skušal biti v odgovoru na njegovo kritiko (Primorska srečanja, sept. 1988) mojega deleža v knjigi »Unsere Vorfahren die Veneter« čim bolj kratek.

1. Grafenauer trdi med drugim: »Na mojo kritiko njegove razlage črkarskih tablic ni odgovoril z ničimer in se mi tega ni treba dotikati, čeprav se še vedno sklicuje na svoje ovrženo tolmačenje . . .«

Ne vem, ali Grafenauerja zapušča spomin ali kratkomalo zavestno govori neresnico. Resnica je namreč, da sem na njegovo kritiko odgovoril takoj potem, ko je leta 1985 izšla v Književnih listih, in to tako temeljito, da mu je za nekaj časa vrsta mojih argumentov zaprla sapo. Resnica je torej ravno nasprotna, namreč, da sem njegove argumente ovrgel, medtem ko on mojih ni. To, kar je objavil lani v »Primorskih srečanjih« o črkarskih tablicah (ki jim je treba reči gramatikalne po tem, kar sem na njih odkril), ni nič drugega kakor neobogljeno primerjanje mojih dognanj z »dognanji« uradne venetologije, predvsem J. Untermanna. Glede na to, da vse moje delo na tem področju predstavlja kritiko uradne venetologije, sem s tem odgovoril tudi njenim privržencem, med katere spada tudi Grafenauer. Nobene trditve ni v njegovem dolgoveznem in nervozno ogorčenem pisanju v zvezi z gramatikalnimi tablicami iz Atest, da ne bi mogel nanje najti odgovor v mojih razpravah in knjigi »Unsere Vorfahren die Veneter«. Še dosti obširnejše argumentirani pa so v slovenski izdaji te knjige, ki je izšla pred kratkim.

2. Grafenauer piše, da po vsem »videzu« postavljam nastanek vojvodskega stola (na Gosposvetskem polju) še v venetske čase. Resnica je tudi v tem primeru ravno nasprotna. V nemški knjigi, kjer je objavljena tudi razprava o napisu na vojvodskem prestolu, pišem: Der Leser wird mich fragen, ob ich damit andeuten will, dass der herzogstuhl schon damals vorhanden war. Wahrscheinlich nicht denn alles deutet darauf hin, dass er aus den Ruinen des naheliegenden Virunum hergestelt wurde. Eine andere Frage ist aber der Stein mit der Inschrift. Itd. In še to: nemški znanstveniki so ugotovili, da je oblika črk na eni strani stebriča in drugi različna, se pravi, iz dveh dob. Jaz pa ravno na podlagi tega podatka tolmačim napis VERI MA SVETI VERI. Po mojem je stal stebrič morda v kakšni sodni dvorani še v venetskem Noriku. Prvotni besedi VERI (prisezi! zakolni se!) so kasneje, ko so sprejeli krščanstvo tudi nekateri venetski meščani (po moji razlagi) dodali: MA SVETI VERI (toda sveti veri). Po propadu krščanstva obenem z rimskim imperijem, so ta stebrič z napisom, ki novim poganskim časom ni več ustrezal, skrili in ga čez nekaj sto let, ko je spet zavladalo krščanstvo v Karantaniji, vgradili v vojvodski prestol.

To je moja hipoteza, ki jo skuša Grafenauer osmešiti z izmišljenimi podatki. Gre se tudi lingvista ob vezniku ma. O tem ni treba izgubljati besed, saj je etimologom glede na svojo razširjenost na Balkanu in v romanskem svetu še zdaj uganka. Sicer pa je o tem povedal, kar je treba, že Ivan Tomažič v svojem odgovoru v KL.

3. Namesto da bi Grafenauer skušal ovreči moje argumente zoper izkonstruirani Vettrov »zakon« o venetskem punktiranju, samo ironizira mojo razlago, ne da bi vsaj z besedo omenil moje argumente zoper Vettrov »zakon«.

4. Grafenauer pravi, ko obračunava s Šavlijevim in Tomažičevim »panslovenstvom«, da »bi po Boru . . . primerjava letonskega, bretanjskega in slovenskega (tudi posiljeno etimološkega, če treba) besedja pokazala, da so prav Slovenci zveza med prebivalstvom ob vzhodnem bregu Baltiškega morja in na obalah Atlantika . . .«

Tudi to je seveda za znanstvenika (v kolikor lahko v zvezi z jezikoslovjem o Grafenauerju govorimo kot o znanstveniku) nevredna potvorba nasprotnikovih stališč in trditev. Naravnost neverjetne in osupljive letonsko slovenske paralele, ki so si podobne kot jajce jajcu v pomenskem in oblikovnem pogledu, navajam kot ostanek nekoč skupnega venetskega jezika, segajočega od Baltika do Jadrana. Trditev, da je bila to po mojem mnenju slovenščina, je čisto navadna izmišljotina, katere namen je nasprotnika smešiti. Resnica je, da je dosti teh skupnih venetskih substratov najti v letonščini (književni) in slovenskih zahodnih (notranjskih) narečjih. Glagol **maisit** (mesiti), ki je enak v letonščini in notranjščini (Ribnica) po pomenu in obliki, je še posebno vznemirljiv, saj govori o tem, da diftong **ai** sploh ni šel skozi fazo **ê** (jata), temveč se je razvil iz venetskega diftonga **ai**, ki je bil zelo pogost, kot dokazujejo ohranjena besedila. Da bi se na dveh tako oddaljenih koncih Evrope, kot sta letonski in notranjski, razvile popolnoma identične oblike tipa **maisit**, je tako malo verjetno, da te predpostavke, zlasti spričo drugih identičnih besed, ni mogoče resno upoštevati. Sicer pa mislim, da bo bolje, če z novopečenim »jezikoslovcem« Grafenauerjem o tem ne razpravljam. Zanj je vse to mitološka poezija.

5. Trditev, da sem del enega napisa kar »amputiral«, je prav tako netočna. Pri njem mi je šlo v prvi vrsti za primerjavo dveh pridevnikov, kar v nemški izdaji knjige, kjer ta napis prvič obravnavam (spada med novejše najdbe), to tudi izrecno povem, omenjajoč, da so venetologi pred pridevnikoma, ki imata oba obrazilo **-oi,** brez moči. Zanje namreč nastopa **-oi** vedno samo v dativih. Ker imajo vse podobne napise za posvetilne, ko nekdo nekaj poklanja ali posveča, mora biti ta subjekt seveda v imenovalniku, tisti, ki mu je posvečeno, pa v dajalniku. Če se ta formula podre, kakor se je v tem napisu, nastanejo težave. V našem primeru so tem večje, ker sta »dajalniška« obrazili tudi v tistem delu napisa, ki sem ga jaz »amputiral«. Tisti del napisa, ki ga obravnavam v nemški izdaji, gre mojemu kritiku še toliko bolj na živce, ker je kakor na dlani njegov slovanski (a tudi praslovanski) pomen. V slovenski izdaji knjige o Venetih, ki bo izšla junija, sta — toliko da potolažim ogorčenega kritika — upoštevana oba dela napisa. In obrazložena v skladu z jezikom, ki ga razodevajo atestinske gramatikalne tablice in vrsta drugih napisov.

6. Grafenauer končuje svojo »kritiko« takole:

»Težko si je namreč predstavljati bolj porazno zgodovinsko sliko, kot je katastrofična podoba venetskih »Slovencev«. Pred 3 tisočletja naj bi imeli v svojih rokah dve tretjini Evrope . . . in segali naj bi še daleč proti vzhodu in v Azijo itd., itd.« Vse to si upa napisati, čeprav jaz že v svoji razpravi v KL pišem: »Slovenščina ima svoje korenine zelo globoko v venetščini, toda v knjižni jezik se je razvila v teku stoletij šele po stikih z drugimi slovanskimi jeziki od severa, vzhoda in juga.« To svojo misel sem ponovil tudi na drugih mestih v knjigi in polemikah.

Kaj sledi iz tega? Najprej, da venetščine, ki jo odkrivam, nimam za slovenščino, ljudi, ki so venetščino govorili, pa ne za Slovence. Imam pa jih za davne prednike Slovencev. Drugo, kar iz tega sledi, pa je, da bi bila podoba slovenske zgodovine resnično katastrofična, če bi se tudi drugi kritiki, kar jih je kdaj bilo pri nas, odkar pišemo slovensko, posluževali takih metod kakor Bogo Grafenauer.

Lahko bi zavrnil še vrsto Grafenaurjevih iz trte izvitih pripomb in potvorb, vendar mislim, da bo to za prikaz njegovih polemičnih metod dovolj. Sapienti sat.

Ob predstavitvi knjige »Zgodovina Langobardov« je Grafenauer, kot smo brali v poročilu o tem knjižnem dogodku, dejal, da je povedal, kar je povedal o avtohtonističnih teorijah o naselitvi Slovencev, »iz svete jeze«

Pogledi, ugibanja, želje

Evropa devetnajstotriindevetdeset, kdo bo tebe ljubil?

Medtem ko slovenski pisatelji vrhovnemu poveljstvu v Beograd pošiljajo spomenico, v kateri mu sporočajo, da se ne gredo več, saj se za njihove proteste, mišljenje in jezik nihče ne zmeni, pisatelji dvanajstih evropskih držav, ki se bodo 1993 združile v skupni evropski trg, razpravljajo in pišejo o tem, ali je enotna evropska kultura, ki naj bi zavladala istega leta, mogoča ali ne. In pri tem v ničemer ne soglašajo drug z drugim.

Največji greh Evrope in njena najhujša hiba je, da »pristaja« na obstoj dveh Evrop: osrednje in obrobne. »Za bogate evropske dežele, ki se imajo za kulturno superiorne, je preostala Evropa nekaj nedoločenega in razpršenega, eksotičnega in slikovitega,« pravi **José Saramago,** Portugalec, ki živi v Španiji. Skratka »nekaj, kar je vredno antropoloških in arheoloških raziskav, a še zmeraj sposobno, da sklene kakšen dober posel s tabo.« Kultur ni mogoče deliti na boljše in slabše, na bogate in revne, in šele takrat, ko bo Evropa razumela, pravi Samarago, da je njihova vrednost v njihovi različnosti, bo ideja o enotnem kulturnem prostoru nemara zaživela. Nikdar pa ne bo postala »naša skupna realnost«! Zakaj »Zemlja, ta je nedeljiva, je ena sama, ni pa takšno človeško bitje«, misli taisti pisatelj, v čigar romanu Kamniti splav »se zgodi«, da se Iberski polotok odcepi od Pirenejev in zapluje po Atlantiku, »Jugu in utopiji naproti«. Tistemu Jugu, ki po mnenju Nizozemca **Ceesa Nooteboома,** živečega malo v Amsterdamu, malo na Balearih, ki naj bi v Evropi 1993 ne »posnemal brezdušne modernosti, kakršno goji Sever«, oziroma dosegel, »da bi se veliki naučili poslušati male, jih razumeli in spoštovali njihovo tradicijo«.

Atomska pizza

Glede nedeljivosti kulturne Evrope 1993 si je francoski filozof **Jean-Francois Lyotard** v nekem intervjuju zaželel, da bi v njegovi združeni deželi takrat vsi govorili en jezik: grščino. Pisatelj **Vassilis Vassilikos,** rojen v Atenah, sicer pa Parižan, je bil navdušen nad idejo, komentiral pa jo je takole: »Če bi Evropo, kakršno si zamišlja Lyotard, primerjali z vlakom, ki ima dvanajst vagonov, bi lokomotiva imela kajpak grško ime; toda Grčija in Portugalska bi v tej kompoziciji predstavljali zadnji oziroma predzadnji vagon, tista dva torej, ki ju priključijo, da turisti naložijo avtomobile.« S skupnim, enotnim jezikom pa bi po njegovem, četudi bi ljudje pokazali takšno veselje do učenja le-tega, nastale težave že v osnovi. Kajti zahodna civilizacija ima dva izvora: grškega in latinskega. Kateri od obeh je pri njej prevladal, ne vemo. Zmedo, ki je to dejstvo povzroča, Vassilikos ponazori z besedo atomo. Ta v grščini pomeni nekaj, kar je nedeljivo, torej individuum. Francozi besedo, torej atomo, uporabljajo v zvezi z vojno in orožjem, medtem ko imajo za osebo izraz, ki je latinskega izvora: individuum. Če torej pri človeku, ki je atomo, pride do razkroja duševnosti, zboli oziroma postane shizofren. Če torej atomsko pizzo, kot v Grčiji imenujejo pizzo za eno osebo, jesta dve osebi, ti dve osebi nujno postaneta shizofreni . . . »Ne mislim, da je atom več vreden od individuuma,« pravi duhoviti Grk, »mislim pa, da bi se bili morali odločiti le za eno od obeh besed: atomsko ali individualno. Tako bi se izognili shizofreniji zahodne civilizacije . . .« Zatorej je enotni jezik evropske prihodnosti, vsaj po njegovem, lahko le esperanto vendar pod pogojem, da ga začne uporabljati vseh dvanajst članic evropske kulturne skupnosti hkrati.

Henrik Stangerup, danski pisatelj, ima dve preganjavici. Včasih se mu sanja, da je Evropa izginila in da se tla njenem ozemlju zdaj razprostira Danska. Grozno. Kamor se ozreš, povsod sami Danci. Drugič spet se prebudi iz more, v kateri je bila Danska zbrisana z obličja Zemlje. Še bolj strašno. Če namreč nihče na svetu ne govori in ne piše več dansko. Najbolj neznosno pa je to, pravi, da v njegovih sanjah zmeraj, tako z Evropo kot z Dansko izgineta tudi Sören Kierkegard, danski teolog in filozof, in Theodor Dreyer, danski filmski režiser. Prvega berejo Nemci, ruski emigranti in ga imajo v italijanskih samostanih pa v pariških knjižnicah, drugega pa so svetu tako ali tako odkrili Francozi, z grenkobo pripominja Stangerup. Če bi torej Evropo preplavila Danska, bi vsi, ki so ustvarili dansko kulturo, izginili. Ostal bi kvečjemu Hans Christian Andersen, čigar porcelanaste kipce bi prodajali japonskim in ameriškim turistom. Ko je papež nedavno tega beatificiral očeta paleontologije, velikega danskega genija Nielsa Stensena, Danci v Rim niso poslali svojega predstavnika . . . »Danca in Evropejca se počutim samo, kadar sem v Parizu; in tu bi se edino lahko rešil svojih mor,« pravi mož, za katerega je država, kjer živi, »najbolj izolacionistična država v Evropi«.

Deset najbolj evropskih izkušenj

Nizozemec **Cees Nooteboom** je k razpravi dvanajstih prispeval »svojih deset najbolj evropskih izkušenj«. Med njimi so: prihod nemške vojske na Nizozemsko, ko je imel šest let, izobraževanje pri frančiškanih in avguštincih, ki so ga naučili jezikov, »na katerih temelji naša zgodovina«, se pravi latinsko in grško, izlet v Vatikan, ki je »prav tako del Evrope«, »izlet« v Budimpešto 1956, ki mu je dal snov za prvi časopisni članek, podoživljanje Prage 1968 v Parizu, tiskovna konferenca Charlesa de Gaulla, volilna kampanja Felipa Gonzaiesa in obisk Hruščova v Vzhodnem Berlinu; »o čemer pa ne nameravam govoriti, zakaj to so stvari, ki so pesniku tuje« . . . »Tako vidim Evropo jaz,« pravi Nooteboom, »človek s periferije«, in doda, da je od Amsterdama do Londona ali Pariza petdeset minut z letalom, »vendar moja eksotična dežela svetu ni nič manj neznana kot Amazonija«.

Igre »ne poznajo meja«, to pa ne velja za knjige, pravi nemški pisatelj **Lothar Baier.** Po njegovem »bralec svoj okus od nekdaj oblikuje zgolj znotraj svojih, nacionalnih meja«, in če veljata Ime rože Emberta Eca in Parfum Patricka Süskinda za svetovni uspešnici, to še ne pomeni, »da smo priča zmeraj večji internacionalizaciji bralčevega okusa«. Knjige ne ostajajo znotraj svojih meja samo zaradi jezikovnih ovir, »ki zavirajo svobodni pretok idej in razprav o njih«, ampak je tega, da ne sežejo čeznje, kriva tudi »prevajalska kultura«. Internacionalizacije ali evropeizacije tipa 93 se ne morejo nadejati niti časopisi oziroma informacije, ki zadevajo dogodke drugod po svetu. Tako se ni mogoče nadejati, da bi zahodnonemški Bildzeitung ali britanski Sun, doma nadvse razširjena časopisa, šla v prodajo – četudi v brezhibnem prevodu – tudi v drugih državah. Drugače povedano, »tehnika komuniciranja nas je tisti trenutek, ko se je ‚posvetovljanila', vrnila v nacionalne okvire.«

Kultivirana Barbaropa

Herta Müller, ki sta jo za razmišljanje o eni kulturi in eni Evropi prosila Le Monde in Libération hkrati, je po rodu Romunka in dve leti živi v Zahodnem Berlinu. Veliko potuje, pravi, celo preveč. Vendar na Poljskem ni bila še nikoli. Toda mesto, v katerem je Kieslowski posnel znameniti Kratki film o ubijanju, je prepoznala takoj. Prav tako vrv, s katero je mladi Poljak davil svojo žrtev. »V Romuniji sem poznala veliko ljudi, ki so zmeraj imeli pri sebi vrv. Kajti v deželi, kjer nobena stvar ne deluje, pride končeк vrvi človeku zmerom prav. Tega na Zahodu pač ne morejo razumeti. Zato so kritiki od tam tudi pisali, da jim je bilo takoj, ko si je fant kupil vrv, jasno, da bo z njo nekoga umoril . . .« Ideja o združeni Evropi se je po njenem že uresničila na področju ekologije in vojske. Enotnost prakticira, pravi, kar zadeva izvoz orožja in tajno službo. Lov na teroriste je javna mednarodna zadeva, toda koliko lovov je še, za katere ne izvemo. Države na drugi strani berlinskega zidu dobro pozna. V eni od njih je živela trinajstdeset let. »Države, to so vlade in individuumi. To so vlade, ki se hočejo obdržati na oblasti dlje, kot traja življenje nekega individuuma. Med ljudmi, ki živijo v teh Državah, so tudi umetniki. Mnogi od njih – natanko tisti, za katere so te stvari življenjskega pomena – so izključeni tako iz svoje lastne države, kot iz Vzhodne in Zahodne Evrope.«

Albert Ehrenstein, avstrijski ekspresionist, ki je pobegnil v ZDA in tam tudi umrl, je imel za Evropo dvajsetega stoletja precej krut izraz. Imenoval jo je Barbaropa. Dandanes bi s prostim očesom v njej ne zaznali ničesar, kar bi še opravičevalo ta naziv, kajti barbarstvo, pravi Lothar Baier, se je civiliziralo, kultiviralo, postalo »zahodnjaško«.

Sartre je v času (1945), ko »so odkrili, da literatura lahko v mnogočem pripomore k vzpostavljanju Države«, pisatelje svaril pred »nacionalizacijo literature« in pred nevarnostjo, ki jim grozi, če ne bodo pozorni, namreč, da začno služiti Narodu. Klic k zadržanosti še zmeraj velja. Intelektualci so po mnenju nekaterih njihovih kolegov v Evropi vse preveč voljni pomagati, ko gre za gospodarsko združevanje Zahodne Evrope; ki govori, da bi bila rada bolj izobražena, bolj kulturna. Več ko je kongresov, na katerih razpravljajo o Evropi 1993, bolj verjamejo, da so pri nastajanju le-te nepogrešljivi. Toda »vključili so jih samo zato, da bi imeli vtis, kako jim gre pri tem, kar počno, za neki višji cilj,« pravi Baier.

Shizofreno, ne pa brezizhodno

Jim Ballard, britanski pisatelj, znan tudi po svojih znanstvenofantastičnih zgodbah, je namesto razmišljanja o prihodnosti dvanajstih evropskih držav napisal zgodbo o tem, kako bo 1995 sto milijonov Evropejcev odšlo na mediteranske plaže oziroma se odločilo, da se ne vrnejo več domov. Tam bodo pustili samo vojsko čuvajev, da bodo pazili na muzeje, galerije in katedrale, na katere bo navalila reka ameriških in japonskih turistov . . . »Rodila se bo nova filozofija o preživljanju prostega časa,« piše Ballard, »in z njo doslej neznana ideja o kvaliteti življenja«. Toda 1997 se bodo prebivalci plaž nepotili nazaj na Sever, nagnali turiste iz svojih dežel in ponovno zavzeli »zibelke svoje zgodovine«. »Obnovili bodo Evropo pozabljenih narodov, deželo, kjer bo vsak z gorečim ljubosumjem varoval svoje meje in zgodovino . . .«

Stanje v (kulturni) Jugoslaviji, ki je, v nasprotju z njeiimi individuumi, nedeljiva, pa je še naprej shizofreno. Ne pa brezizhodno.

VESNA MARINČIČ

Evropa kot celota

Skok čez plotove starega, da se še bolj omogoči odpiranje

Knjigo »Čez stare meje« je napisal **Giorgio Napolitano,** že več let vodilni mož v italijanski Komunistični partiji. Zdaj je v CK KPI odgovoren za zunanjo politiko, bolje za mednarodne odnose, hkrati pa je predstavnik desnega toka partije, tako imenovanih »melioristov«, ki jim v bistvu gre za tesnejše stike s socialisti in drugimi organizacijami v levici, obenem pa tudi za aktivnejšo vlogo italijanske KP v evropski levici.

Na zadnjem 18. kongresu KP Italije, ki so ga imeli marca pri volitvah v novi CK Napolitano, ni dobil veliko glasov, vzlic temu pa je kongres podprl njegove poglede tako do Evrope, kakor do italijanskih notranjih razmer. Padec števila glasov zanj in njegove tovariše v skupini »melioristov« razlagajo bolj kot svarilo, da partije v bodoče ne bi smeli v ničemer okrniti povezovalni napori s to ali ono politično grupacijo. Knjigo, ki jo je napisal G. Napolitano in ki ima naslov »Oltre v vecchi confini« (Čez stare meje), je izrazito politično delo, ki pa je zelo berljivo tako zaradi sloga kakor zavoljo žgoče tematike, ki jo obravnava. Avtorjev tovariš v partiji Gianni Cervetti meni, da je Napolitano s to knjigo preskočil »plotove starega in novega partijskega internacionalizma«. Avtor išče za politiko partije »nova pota«, obenem pa brez pomislekov graja nekatera partijska obdobja v preteklosti in seveda tudi njihove nosilce, med katerimi je bil Togliatti.

Knjiga se loteva tako zunanje kakor notranje problematike in je po obsegu prepustila eni in drugi tematiki v glavnem enak prostor. Pri mednarodnih odnosih izhaja Napolitano (doma je prav iz Neaplja, iz skupine eminentnega predstavnika italijanske KP Giorgia Amendole in ga imajo za enega najbolj izrazitih partijskih intelektualcev) iz spoznanja, da je na primer Evropska skupnost s svojimi izpeljankami. (»Evropska gospodarska skupnost« in druge ustanove) že več let »življenjsko dejstvo«; to kajpak velja za vse sestavine Zahodne Evrope, vse bolj pa se tega zaveda tudi Vzhodna Evropa, v kateri orje ledino nova sovjetska politika.

Napolitano naglaša pojem o soodvisnosti, pri čemer trdi, da je uporaben za ves svet, za Evropo pa prav posebej, saj gre za »zgodovinsko, politično, gospodarsko in kulturno« najbolj »strnjeno« celino. To ugotovitev, sodi avtor, pa bi bilo treba čimbolj »počlovečiti« in jo vse bolj razumeti ne samo kot potrebo po še globljem in vsestranskem sodelovanju, marveč tudi kot zavest, »da so vsi evropski predeli, tako vsak zase kakor vsi skupaj, enako ranljivi«. Pri tem pa ni mišljena samo oboroževalna politika (ki so jo na srečo začeli omejevati), pač pa domala vsi vidiki in nevarnosti razvojnih silnic.

V zvezi z nekaterimi problemi se avtor spušča v njihovo tako rekoč operacionalizacijo. Tako na primer o razorožitveni problematiki meni, da je sicer prav, da sta jo pričela razreševati Reagan in Gorbačov, ki sta predstavnika velesil, zato pa tudi najbolj odgovorna še posebej na tem področju, da pa bi bilo treba pri tem uveljaviti tudi odgovornost samih evropskih dejavnikov (držav), čeprav so nekatere med njimi majhne in malo pomembne v svetovni razsežnosti. Napolitano v bistvu predlaga še »nove in nove stvarne« dogovore znotraj Evrope. Kajpak poudrtuje pomembnost helsinških sporazumov.

Napolitano pogosto uporablja izraz »velika obzorja«, v katera naj bi bila usmerjena sodobna politika tudi KP. Med cilje »velikih obzorij« gre šteti seveda razorožitev, tako jedrsko kot konvencionalno, ob njej pa (brez oklevanja, pravi Napolitano) intenzivno medsebojno sodelovanje, ki naj zaobjame tako stara, kakor nova področja (od kulture do tehnologije). Partija bi samo pridobila, če bi se začela stvarno bojevati za ta »nova obzorja«.

Težišče je seveda Evropa. Italijanska partija je največja, brržčas pa tudi najbolj razgibana v »zahodnem delu te celine, vendar njena teža še ni zaznavna. Ne gre pa več za »težo« v vulgarnem smislu, za nekdanjo umetno »hegemonijo« partije, temveč za sodobni dejavnik, ki naj s svojo politiko in svojimi programi pokaže, kaj in koliko velja. Pri tem pa avtor podpira napore, da bi Evropa, v kateri bi bili enakopravno zastopani vsi njeni deli, okrepila svojo samostojnost nasproti ZDA.

Antonio Gambino, eden prvih ocenjevalcev Napolitanove knjige, deli avtorjevo stališče, da je zadnje čase v teku globoko evolucijsko gibanje v Vzhodni Evropi (vendar z razlikami med posameznimi deželami), da pa bo »stvarni evropski prenik« odvisen tudi od vzporednega razvoja na Zahodu. Tudi na Zahodu bo namreč treba nekatere družbene vidike in rešitve ne le »reformirati«, marveč dobesedno »spremeniti« saj niso več v duhu nove tehnološke dobe, ki ima tudi nova politična obeležja. V vsakem primeru pa je res, da bo treba na Evropo gledati zmeraj bolj celostno; Napolitano utemeljeno trdi, da je zmeraj manj Jalte, zlasti pa je »vse bolj vprašljiva njena logika«.

Knjiga sicer priporoča evropskim levičarskim silnicam, naj pripravijo ali pa prečistijo svoje programe. Pogosto so ti programi, če jih sploh imajo, »konfuzni in zastareli«. Naloga komunistov seveda bo sodelovati s tistimi silnicami, ki bodo imele resnično napredne in sodobne programe, se pravi takšne, ki bodo vsebovali »evropske interese in vzgonska levičarska izhodišča«. Podnaslov knjige se upravičeno glasi »Bodočnost levice in Evrope«. Eden izmed skupnih imenovalcev teh programov bi moral ustreči potrebi »po novem programu za novo levico v svetu, ki se prenavlja«.

Pozornost pritegne tudi del knjige, ki zadeva »notranji razvoj« partije čeprav je tudi ta obrnjen zunanjim vprašanjem; v našem primeru pa je zlasti zanimivo, kako Napolitano razmišlja o prispevku, ki ga je dal partiji Togliatti, saj je bil od tako imenovane »salernitanske skrenitve« (parlamentarna konfrontacija) »deus ex machina« italijanskih komunistov. Avtor izreka spoštovanje dolgoletnemu domala karizmatičnemu voditelju italijanske KP in mu priznava »zgodovinsko smelost« posebno pri takih premikih, kakor je bil salernitanski. Ima pa tudi pripombe na račun nekaterih Togliattijevih pristopov, ki da so v bistvu zavlačevali proces partijske prenove.

Franco Ottolenghi sodi, da se Napolitano obrača »s kritičnim ravnotežjem« na nekatere Togliattijeve smeri, ki da jih je brez dvoma obdajala »dogmatska skorja«. Togliatti je leta 1944 resnično zasnoval novo partijsko strategijo, ki je ustrezala italijanskim razmerom – tedanjim, pa tudi poznejšim – bil pa je prepočasen oziroma pretirano »postopen« pri uresničevanju. Tako imenovani kakovostni premiki niso dajali dovolj sadov. Med drugim je ravnal, napak, ker je domala »a priori« zavračal nekatere dragocene socialne demokratske izkušnje.

Togliatti je do nekaterih vprašanj zastopal nemara stališča, ki so si bila skorajda protislovna. Včasih je pretiraval, pogosto pa presenetljivo popuščal. Njegov odnos do posameznih povojnih vlad in do problemov, ki so jih te skušale reševati, ni bil zmeraj jasen ne za partijsko članstvo, pa tudi ne za nasprotnike. Dvojnost ni bila redek primer v ravnanju partije. Tudi v analizi skodljive blokovske politike ni bil dovolj prodoren. Bilo je brržčas nemalo dvoumnosti med besedo in dejanjem, »tra il dire ed il fare«.

Avtor podpira sedanji program partije (v ostalem potrjen na nedavnem 18. kongresu), ogreva pa se za še večjo odprtost. Pronicljivo pri njem pa je, da ga zlasti zanimajo mednarodna vprašanja, s katerimi se očitno namerava še ukvarjati. Prejkoslej pa je umestna pripomba: kakor sta obravnava niza vprašanj in oblikovanje njihove vizije izčrpna in zanimiva, tako Napolitano menda res premalo razmišlja, denimo, o odnosu razvitega do nerazvitega dela sveta, o odnosu med Severom in Jugom. Težišče njegove publikacije je res Evropa, toda tudi in zlasti Evropa je vplivna komponenta razmer med Severom in Jugom. V prihodnje to bo še bolj kakor danes.

MIRO KOCJAN

Niški glas

Sodelovanje v Kajuhovem imenu

V Nišu že petnajst let podeljujejo literarno nagrado »Kajuh«, namenjena je mladim in seveda nadarjenim ustvarjalcem. Pravzaprav je presenetljivo, da se v vsem tem času ni nihče spomnil, da bi o nagradi pobliže seznanil javnost, ki ima Karla Destovnika-Kajuha, pesnika, političnega delavca in narodnega heroja, v svojem bližnjem, časovnem in prostorskem spominu.

No, nedavni obisk mladih niških pesnikov Zorana Pešića, Maje Ilić, Marine Vukasinović in Gorana Stojanovića na Vrhniki in v Novem mestu vendarle obeta, da se bodo med Nišem in krajі, kjer je Kajuh pesnikoval in se bojeval, spletle trdnejše vezi.

Mladi pesniki so prinesli v Slovenijo glas o niški profesorici Veri Blagojević, ustanoviteljici nagrade »Kajuh«. Nagrada bi si nedvomno zaslužila, da bi presegla meje niškega prostora in morda postala splošna jugoslovanska nagrada; o takih možnostih je tekla tudi beseda tako na Vrhniki kot v Novem mestu, obakrat po dobro organiziranih literarnih večerih. Upanje vsekakor obstaja. Do srečanja na Vrhniki je prišlo na pobudo tamkajšnjega načelnika doma JNA Vladimirja Stanimirovića in s sodelovanjem ljubeznivih predstavnic ZKO Marte Rijavec in Darje Grabovšek, v Novem mestu pa je načelnik doma JNA poliitolog Martin Berišaj. Pomembno vlogo pri tem srečanju je imel tudi niški Študentski kulturni center.

TUGOMIR KOSTIĆ

Zmajeve igre 1989

Sodobna pesniška beseda kot darilo mlademu rodu

Na otvoritvi letošnjih Zmajevih iger v Srbskem narodnem gledališču v Novem Sadu je svečani govornik Dušan Kostić v nekaj stavkih zajel jedro prireditve, rekoč: »Zmajeve igre nenehno osmišljajo in bogatijo književnost za otroke. So zanesljiv porok, da bo lepa književna misel ostala živa v otrocih, ki bodo prej ali slej dorasli. Dvaintridesetič smo se zgrnili okoli Zmajeve ustvarjalnosti, da bi sodobno pesniško in prozno besedo poklonili mlademu rodu. Ni treba trepetati za prihodnost iger, ker imajo svojo trdno zdajšnjost.«

Zdajšnjost se je letos od 5. do 11. junija vnovič potrjevala v dejstvu, da so Zmajeve igre edina jugoslovanska manifestacija za mladi rod, konceptualno naravnana na širjenje književnosti za mlade. V tem duhu so letos podelili na igrah listine za izjemen ustvarjalni prispevek književniku **Vasilju Kunoskemu.**

Letos sta nagrado za popularizriranje literature za mlade prejela **Ismet Bekrić** iz Banja Luke in uredništvo programa **Radia Beograd.** Lepota izrečene pesniške misli prinese iz leta v leto nove vsebinske usmeritve in perspektivne vidike. Te usmeritve so dosegle letos svoj vrh v vsebinsko pestrem in na trenutke polemičnem ter izzivalnem simpoziju na temo Otrok in knjiga danes, o čemer kaže spregovoriti malo več.

Bila so leta, ko je tu in tam programski odkrhek ZI zanihal s prizvokom ne preveč svežega dogajanja; toda ni bilo bojazni, da bi ZI dobile brado, kar se dogaja našemu festivalu Kurirček, ali bi v množici razpuščenih nastopov izgubile svojo osrednjo poanto, kar se dogaja Festivalu otroka v Šibeniku. ZI dosledno iščejo **vsebinske usmeritve v književnosti,** zato so edinstvena jugoslovanska kulturna manifestacija za mlade, ki potrjujejo svoj obstoj skozi književnost in v književnosti za mladi rod. Kljub slabšim gmotnim razmeram so ZI znale ustvarjalno vključiti prek 70 jugoslovanskih piscev in literarnih teoretikov, a prek različnih natečajev lepo število šolarjev iz republik in pokrajin. Med njimi je prvo nagrado za poezijo prejela sedmošolka Danica iz osnovne šole Artiče, za sestavek o prijateljstvu vseh otrok sveta pa je prejela priznanje sedmošolka Nadja z osnovne šole Baza 20, Dolenjske Toplice.

Prijetna ugotovitev ob ZI je ta, da se nikjer v Jugoslaviji na pesniških nastopih ne zbere toliko otrok in odraslih kot na literarnih nastopih v okviru Zmajevih iger. Vsak nastop je bil posebno doživetje in je znal vključiti otroke od Tiktakijade do tekmovanja za najlepšo otroško popevko Jugoslavije. Petindvajsetim že natisnjenim pesniškim razgledницam so se letos pridružile še tri in predstavljajo učinkovito združitev pesniškega in likovnega sveta na teme Jovana Jovanovića Zmaja.

Zanimivosti s katero se ZI vključujejo v otroško ustvarjalnost, je literarni projekt »Jaz začnem, ti nadaljuješ«. Zamisel se je porodila v prepričanu, da je z mladim rodom mogoče zanimivo delovati tudi na literarnem področju. Otroci postavijo fabulo in like za roman. Doslej so že pripravili roman, ki obsega 200 strani. Delo zaradi gmotnih težav še ni natisnjeno. Razpisi za otroke pa se nadaljujejo in so jih pripravile Zmajeve igre, »Dečji dnevnik«, »Male novine« in »Neven«. Začetek zgodbe za nov roman se bo porodil otrokom v Zrenjaninu v okviru manifestacije »Zmajeve dečje igre u susret deci«.

Najzanimivejše snovno dogajanje letošnjih ZI je bil simpozij o otroku in knjigi danes. Dogajanje je pritegnilo, ker je bila vzeta osnova za referate in diskusijo po referatu Duška Radovića Otrok in knjiga, ki ga je prebral na 2. Zmajevih igrah, in je njegova vsebina postala temelj ZI. Na tem temelju je prebral svoj referat makedonski pisec **Georgi Arsovski** in ga naslovil »Skriptor: knjiga in otrok«.

Na solidni esejistični ravni je zastavil svoj referat »Reči ponekod gube čak i osnovna značenja« **Milovan Vitezović.**

Dr. Miodrag Drugovac je v referatu »Duh u boci« s pripisom »Dete piscu, pisac detetu« razgrnil svoje videnje interakcijskega odnosa in soodnosa, ki naj bi bil prav toliko idejno in estetsko logičen, kolikor je književnozgodovinsko dokazan in tradicionalen.

Jovan Ljuštanović je ubral referat na temo »Književnost za decu i mit«. Ugotavljal je, da v narodni pesmi pogostoma nastopata otrok in starec, pri čemer naj bi bil starec zmerom močnejši, pametnejši, zmagovitejši, kar pa zmeraj ne drži.

Dr. Voja Marjanović je ugotavljal, kakšno književnost za otroke potrebujemo v našem času, ko otroci niso ne naivni in ne nedolžni.

Milorad Milenković Šum je referiral o urbani poeziji Radeta Obrenovića, izhajajoč iz njegove nove knjige Livada na betonu.

Milosav Mirković je v referatu »Dospeti do budenja na temu: dete i knjiga« odkrival otroka, brata, kot pustolovca, ki ne more iti mimo nekih vrat, temveč se mora ustaviti in pokukati skoznje.

Podpisani sem pripravil za simpozij dva referata. V prvem, Otrok in knjiga – ograjena svetova, raziskujem razlike med pisanjem za odrasle in mladi rod, nasprotja med kritiki in kritikastri ter poslanstvu otroške ustvarjalnosti skozi slovansko mladinsko književnost po vojni. V drugem referatu oziroma raziskavi na temo Otroška folklora in folklora za otroke sem razčlenil anologijo otroške folklore in folklore za otroke. To ima svojevrsten čar v otroški elementarnosti, kar pa pogostoma skrivenčijo odrasli. V preteklosti je otroška folklora veljala za nesprejemljivo in pohujšljivo, zato se ponekod še danes širi skrivoma. Obravnavam jugoslovansko otroško folkloro komparativno s folkloro v nekaterih evropskih deželah.

Dr. Dragutin Ognjanović je v referatu »Deca i knjiga« izpostavil psihoanalizo, ki je duhu odprla oči zlasti z obračanjem pozornosti k fenomenu otroštva in v doživljanje osebnosti v času razvoja od najnežnejšega otroštva dalje. Po njegovem si književnosti ne moremo predstavljati brez otroštva. Skozi zanimive primere je razčlenil povezovanje otrok z literaturo in navajanje na bralno kulturo.

Dr. Draško Ređep je skozi prizmo zgodovinskega spomina spregovoril na akademski ravni o ustvarjalnosti za otroke pod naslovom »Detinjstvo jednog pesničkog senzibiliteta«. **Olivera Šijački** je predstavila svoje poglede na čudežne razsežnosti pravljice. **Dr. Zorica Turjačanin** je razglabljala o osvobajanju etikete, da je otroška literatura »minorna književnost, ki ni dostojna resnega ustvarjalca.« **Kata Misirkova Rumenova** je predstavila svoj delovni dnevnik in skozi makedonsko literaturo za mladi rod razgrnila svoje izkušnje.

Tu je predočen samo splet odmevnejših referatov, ki bodo kmalu izšli v knjižni izdaji. V razpravi so se oglasili še številni drugi pisci in literarni teoretiki.

MIROSLAV SLANA-MIROS

Ars Bavarica

Predstavitev za širši svet

V zborniku »Ars Bavarica« 1989, št. 55–56 je izšla študija umetnostnega zgodovinarja dr. Marijana Zadnikarja o »brižinskih cerkvah« s kornimi zvoniki v Sloveniji. »Ars Bavarica« izdaja v samozaložbi dr. Volker Liedke, arhitekt in umetnostni zgodovinar v Münchnu, in izide nekajkrat na leto. M. Zadnikar je v istem zborniku že l. 1982, št. 25–26 priobčil članek »Veduta Škofje Loke«.

V Sloveniji so ohranjeni vsi tipi romanskih cerkva od troladijskih bazilik z ravnimi lesenimi stropi in s tremi apsidami, enoladijskih stavb s polkrožno apsido ter s kvadratnim prezbiterijem. Dalje imamo »istrski tip« v obliki rotunde.

Posebno pozornost pa zbujajo cerkve s kornimi zvoniki, to je med ladjo in prezbiterijem. Nastajale so tja do baroka, a jih na nekdanjem Kranjskem ni, razen na dveh ločenih »otokih«, ki sta nekoč pripadala brižinski škofiji: na Gorenjskem gospostvo Škofja Loka z okolico, na Dolenjskem pa Klevevž z okolico. Brižinski škof Abraham je leta 973 dobil v dar obsežno posest v okolici Škofje Loke. Ker so bili ti kraji (Stara Loka, Sora in Kranj–Šmartin) s Slovenci le redko naseljeni, so brižinski škofje do 14. stol. vabili nemške naseljence iz Bavarske, Koroške in Tirolske. Nemški kolonisti so v novih krajih zidali cerkve, kakršne so poznali v prvotni domovini. V Stari Loki, ki je bila središče brižinskega gospostva, se nam sicer ni ohranila cerkev iz romanske dobe, saj je sedanja cerkev iz l. 1863, po opisu in sliki iz 1697 pa upravičeno sklepamo, da je imela Stara Loka nekoč troladijsko baziliko s kornim zvonikom in tremi apsidami; leta 1953 so odkopali temelje južne apside. V Gostečah pa je tak zvonik ohranjen. Tudi na Pristavi pri Polhovem Gradcu je cerkev sv. Elizabete imela enak zvonik (sedaj je cerkev barokizirana), prav tako cerkev sv. Jere v Selah nad Polhovim Gradcem in cerkev sv. Mihaela na Samotorici nad Vrhniko. Prisejenci iz okolice Vrbskega jezera na Koroškem so se naselili na obeh straneh Škofje Loke ter na Gabrški gori nad Poljanami sezidali cerkev s kvadratnim prezbiterijem. Sem lahko štejemo tudi cerkve na Šmarjetni gori nad Kranjem, v Bukovščici in nekatere druge.

Na Dolenjskem se omenja posest brižinskega škofa od 11. stoletja (Otok na Krki ali Gutenwerth in bližnji grad Klevevž). Bavarski priseljenci so živeli zlasti v gorenji in Dolenji vasi, ki so ju Slovenci imenovali »Bavarska vas«. Dolenja vas je poznejе po cerkvi sv. Marjete verjetno dobila ime Šmarjeta pri Novem mestu, ki je bila v začetku podružnica Bele cerkve, okrog 1421 pa je bila že samostojna župnija. Tudi pri tej cerkvi je ugotovljen korni zvonik. Trg Otok pri Dobravi, ki so ga 1473 razdejali Turki, je bil nato opuščen, leta 1969 pa so tam odkopali temelje romanske cerkve z apsido in pravokotnim zvonikom.

Zadnikarjeva študija je lep prispevek k naši umetnostni in kulturni zgodovini, ki pa ne zanima samo nas, ampak tudi – kakor dokazuje objava – širši evropski svet.

JOŽE GREGORIČ

Sproti o novih tiskih

Jože Pfeifer:

Zgodovina idrijskega zdravstva

Z veseljem predstavljamo knjigo, kakršna je tale in ki jo je izdal Mestni muzej iz Idrije. Gre namreč za kulturno zgodovino v najširšem smislu, za kulturni in nacionalni spomin, ki zelo redko postane predmet zavzete strokovne obravnave – ali kot pravi uvodničar in recenzent prof. dr. Peter Borisov: »Obsežne monografije, ki obravnavajo razvoj zdravstvene problematike v tako zapletenem obratu, kakršen je na primer rudnik, so razmeroma redek pojav tudi pri velikih narodih.« Vedeti moramo seveda tudi to, da je bila Idrija nekoč za Ljubljano največje mesto na Kranjskem, da je imela največji rudnik v deželi in da je bila gospodarsko in znanstveno središče. Razumljivo torej, da je imela tudi specifične pogoje za razvoj medicine – in prav o tem govori obsežna in natančna študija Jožeta Pfeiferja, ki jo je mogoče brati tudi kot svojevrstno zgodovinsko zgodbo. Knjiga (213 strani) je podprta tudi s fotografskim gradivom in je sploh (Franjo Jereb in Rudi Skočir) lično opremljena. Idrijčanom jo lahko samo privoščimo!

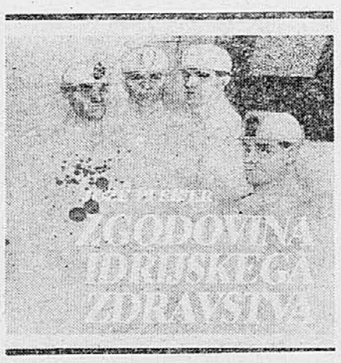

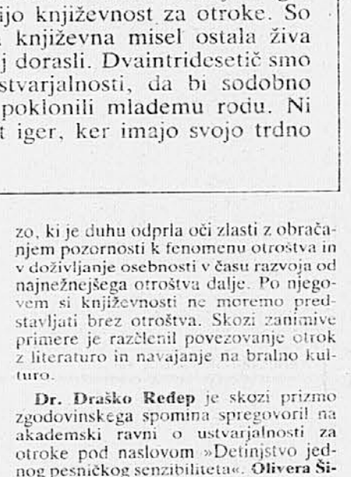

Anton Trstenjak:

Biti človek

Med zadnjimi knjigami, ki so izšle pri Cankarjevi založbi, je tudi delo Antona Trstenjaka, avtorja, ki ga na kratko ni mogoče predstaviti in ga takó tudi ni potrebno. Biti človek je povezana, sistematična zbirka psiholoških spisov o človekovih **krepostih in slabostih** – dodajmo – s posebnim ozirom na ljubezen kot temeljno kategorijo vsega človeškega. Trstenjakovi fragmenti o človekovih čustvih so sestavljeni v triado Biti človek, Biti razdvojen človek in Biti zdrav človek, čustva pa predstavlja v tipičnih dihotomičnih dvojicah: Med presenečenjem in razočaranjem, Med ljudomilostjo in ljudomrznostjo . . . Z zavihka pa prepišimo tole informacijo: Poenostavljeno bi lahko rekli, da je to knjiga praktične psihologije o hoji za človekom in k človeku, o sožitju človeka s samim seboj, z ljudmi in stvarstvom v sebi in okrog sebe. – Oprema: Cveto Jeraša.

P. K.

Periodika

Naši razgledi 12

V novi številki Naših razgledov je na uvodnem mestu objavljen tekst Ljuba Bavcona, ki se zavzema za pravice in svobščine vseh na Kosovu; gre za stališče uredniškega odbora in uredništva Naših razgledov. Janez Šmidovnik piše o samoupravni državi med sistemom in kaosom (ob razpravah o ustavnih spremembah). Zdenko Roter pa v svojih Utrinkih glosira »pošast, imenovano kontrarevolucija«. Anton Perenič obravnava svobodo združevanja v okviru pravniškega argumentiranja in ustavnih določb, Marjan Pavčnik pa se zavzema za izvirnejšo slovensko ustavo po vidiku razmerja med zvezno in republiško ustavo. S svojimi pogledi na univerzo, denimo programom, se predstavljata kandidata za rektorja ljubljanske Univerze Mirko Jurak in Janez Peklenik. V Pogovoru Naših razgledov se pogovarja Štefan Kališnik s politologom Boštjanom Markičem o političnem pluralizmu.

V kulturnem delu nove številke Naših razgledov je uvodoma objavljen esej Blaža Lukana »Lamentacije praktičnega dramaturga«. O dramskih premierah poročata Slavko Pezdir in Veno Taufer, o »Carmini burani« v mariborski Operi pa Bogdan Učakar. Stanko Šimenc je avtor spominskega razmišljanja ob devetdesetletnici rojstva prof. Slodnjaka. Mateja Kos presoja monografijo Sonje Žitko »Historizem v kiparstvu 19. stol. na Slovenskem«, Andrej Medved pa piše o »sanjskih podobah« Rajmunda Kocbeka ob razstavi v koprski galeriji Meduza. O francoski erotični poeziji v slovenskem prevodu piše njen prevajalec Aleš Berger. Likovno je prvi del nove številke NR opremljen z reprodukcijami del Tince Stegovec (z razstave v galeriji Tinje na Koroškem) in Rajmunda Kocbeka.

O 34. Sterijinem pozorju v Novem Sadu piše na uvodnem mestu Razgledov po domovini beograjska teatrologinja dr. Mirjana Miočinović. Nikolla Berishaj se je pogovarjal z Gjergjem Gjokajem, v Črni gori živečim Albancem, ki govori o oblikovanju nacionalne identitete Albancev v tej republiki. Vladimir Osolnik piše o prvih zapisih o kosovski bitki v slovenskem prostoru in navaja pisanje v »Slovanskem svetu«. Dušan Biber našteva nekatere svoje pomisleke o članku Kosovo v dar, ki je bil v prejšnji številki preveden iz Nina, dr. Janez Rotar pa objavlja zapis o 33-letnem dopisovanju med Aleksandrom Belićem in Franom Ramovšem. Likovno je priloga opremljena z deli s 6. bienala jugoslovanskega akvarela v Karlovcu.

Največja politična utopija v zgodovini človeštva se je sprevrgla v svoje nasprotje, pravi v uvodnem tekstu Razgledov po svetu italijanski politolog Norberto Bobbio in se sprašuje, kaj lahko nadomesti komunizem. O krvavih dogodkih na Kitajskem, njihovih vzrokih in posledicah pišejo tudi Matthias Nass (Die Zeit), Tiziano Terzani (Der Spiegel) in Jurij Gustinčič. Vodilni francoski zgodovinar François Furet govori v intervjuju za Die Zeit o francoski revoluciji, o uganki »1789«, o travmi terorja in o kikirikanju galskega petelina. O obujanju estonskega zgodovinskega spomina piše zgodovinar Mart Laar. Priloga, v kateri je objavljena tudi deklaracija »Manjšine za jutrišnjo Evropo«, je likovno opremljena z deli z razstave »Od Arakawe do Winzerja«, o kateri piše Aleksander Bassin.

T. P.

Borec 5–6

Uvodna ilustracija vsebine zadnje dvojne številke revije Borec sta ciklus pesmi Cirila Berglesa »Termopile«, zgodba o pogumu in izdajstvu, in pismo Janka Lebna-Žmaga materi tik pred vojaškimi operacijami za osvoboditev Trsta.

Ivka Križnar je v razsežni raziskavi – gre za objavo v jubilejnem letu – pod naslovom »Iz zgodovine delavskega gibanja na Gorenjskem 1926–1941« temeljito obdelala razvoj delavskega gibanja in komunistične partije po okrožjih (jeseniško, kranjsko, domžalsko-kamniško), na novo ovrednotila nekatere dogodke in njihove posledice ter orisala vlogo in lik nekaj predvojnih aktivnih sodelavcev in voditeljev KP. Bogato fotografsko gradivo s portreti protagonistov opisovanih dogodkov in drugi ponatisi dokumentov dajejo sicer strogo znanstveno zasnovani raziskavi nekaj poljudne razsežnosti in zlasti privlačnosti za bralce. Skoraj polovico svojega prostora namenja majsko-junijska številka revije Borec temi, ki je že dobrih štiriinštirideset let politične in (ne)javne manipulacije, čeprav je po svojem globokem bistvu v prvi vrsti stvar etike in človeka – gre za vojne žrtve. V slovenskem tisku ni ravno pogosto navada, rekli bi, prej izjema kot ne, da bi poskušali združiti vsebinsko in svetovnonazorsko-politično (recimo, »belo-rdeče«) različne poglede na kočljivo temo, kot so »Žrtve druge svetovne vojne pri nas«. Borec je z objavo okrogle mize o vojnih žrtvah – njen organizator je bila Sekcija za sodobno zgodovino pri Zvezi zgodovinskih društev Slovenije – in pisem nekaterih vidnejših predstavnikov slovenske emigracije zgodovinarju Jožetu Dežmanu ter samostojnega prispevka k antropologiji koncentracijskih taborišč dr. Božidarja Jezernika prebi to medijsko nezmožnost sintetiziranja pogledov iz različnih zornih kotov in z različnih ideoloških pozicij; to tematiko, ki zadeva vse Slovence, nam predstavlja v vsej njeni razsežnosti, izhajajoč iz čisto strokovnih, zgodovinsko, medicinsko-psiholoških, antropoloških, pravnih, literarnih, pa kvazistrokovnih in tudi osebnih dognanj in spoznanj. Ni nakljuje, da so prav mlajše generacije zgodovinarjev začutile potrebo prenesti »problematiko vojnih žrtev iz politike in politizacije v stroko« in gledati nanje kot na »predmet zgodovinarjeve raziskave«, kakor je namen te mize v uvodu opredelil mag. Zdenko Čepič, ki je med drugim zastavil tudi vrsto vprašanj, na katera so odgovarjali povabljeni predavatelji in drugi udeleženci v razpravi – »v duhu demokratičnosti, pluralizma in strpnosti«, tako je bilo pričakovanje organizatorja. Zgodovinar Jože Dežman – njegova raziskava o vojnih žrtvah na Gorenjskem je bila ogrodje za razpravo na mizi in zgled, kako se lotevati tega preučevanja – je strnil svoj prispevek na tri vprašanja: Ali smo sposobni razpravljati o vojnih žrtvah, ne da bi obujali duha državljanske vojne? Ali smo pripravljeni odpraviti delitev mrtvih na dobre in slabe? Ali smo sposobni uveljaviti dokaze proti čustvom, osamosvojiti in modernizirati raziskovalno dejavnost? Mag. Damjan Guštin je spregovoril o gradivu Komisije za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev kot podlagi za proučevanje problema žrtev med drugo svetovno vojno na Slovenskem. Milica Strgar je podala nekaj pogledov na skoraj petinštirideset let slovenskega političnega begunstva, opirajoč se pri tem na emigrantski tisk, obenem pa je s svojim prispevkom skušala odgovoriti na nekatere prispevke v slovenskem tisku. Vladimir Kavčič je problem obdelal s stališča pisatelja in neposrednega udeleženca. Svoj prispevek je naslovil »Človek kot žrtev zgodovinskega dogajanja«. V razpravi so se poleg navedenih s svojimi stališči oglasili Tone Kebe, dr. Ferdo Gestrin, Zdravko Klanjšček, Ivo Žajdela, dr. Janko Kostnapfel (»Vojne žrtve – utrinki v očeh zdravnika«), dr. Božidar Jezernik in mag. Boris Mlakar (»Nekaj številk k problematiki žrtev druge svetovne vojne na Slovenskem).

Vsebinsko pestro razpravo je uredništvo dopolnilo s pismi Ljuba Sirca, Lojzeta Ambrožiča, Andreja Rota in posredno tudi Toneta Bulca, ki so jih pisali Jožetu Dežmanu kot odgovor na njegovo omenjeno razpravo, objavljeno v letošnji prvi številki Borca, v želji, da »prispeva k vsestranskemu preučevanju« obdobja NOB in »spodbudi strokovnjake in druge poznavalce, da se spoprimejo s še odprtimi problemi vojnega časa«, kakor je zapisala urednica Milena Štrajnar. Prispevek dr. Božidarja Jezernika »Človek ne živi samo od kruha« je, kot že rečeno, tesno povezan s problematiko vojnih žrtev in ga je treba brati tudi v kontekstu avtorjeve razprave na okrogli mizi.

V rubriko »Prispevek k zgodovini NOB in socialistične revolucije« sodita tudi prispevka Zdenka Zavadlava »Diplomacija v gozdu« in Aleša Gabriča »O dnevu otvoritve največje partizanske likovne razstave«. Prvi je prispevek za »zgodovino delovanja varnostnoobveščevalne službe na Goriškem l. 1944«, govori pa o pogajanjih med partizansko vojsko in nemško okupacijsko vojsko v Trstu. Zavadlav kot bržkone edini preživeli udeleženec teh pogajanj na Primorskem je svoj prispevek zasnoval na spominskih in redkih zgodovinskih virih kot, kot sam pravi, spodbudo zgodovinarjem, da bi spregovorili o pogajanjih partizanske vojske z nasprotnikovo »na način, ki zanjo ne bi bil zasramujoč, marveč priznavajoč«.

Na hrbtni strani platnice sta ponatisa linorezov Maksima Sedeja iz grafične mape Predmestje, 1933, »Družina« in »Pogreb«, s spremnim besedilom dr. Iztoka Durjave.

M. G.

Znamenje 3

Vekoslav Grmič piše o današnji podobi socializma in kritikah, prevečkrat poenostavljenih, ki letijo na njegov račun. Tako sam ugotavlja, da je kljub slabostim v samoupravni socialistični družbi, zaradi katerih smo se znašli v večplastni krizi, v njej marsikaj pozitivno, celo veličastno. Socializem je po njegovem mnenju vsekakor luhko precej drugačen, kakor ga poznamo iz izkušenj, ki jih imamo z realnimi oblikami socializma.

Ob dvestoletnici francoske revolucije je vsekakor aktualen in zanimiv prispevek o tem, kako se je revolucija odraziła na verskem in cerkvenem področju. Za katolicizem v Franciji, kjer pa je treba upoštevati tudi posledice za ves svet in vesoljno Cerkev, pomeni namreč francoska revolucija temeljni dogodek. Cerkev je morala spoznati, da so se njene strukture v nekaj letih sesule, njeni duhovniki razkropili in razcepili, bili razgnani in verniki preganjani. Prispevek je prevod iz revije Concilium.

Prav tako iz Conciliuma je kritično razmišljanje med angažiranostjo rimske Cerkve za spoštovanje in pospeševanje svoboščin in človekovih pravic na državnih, družbenih in političnih področjih in nesposobnostjo rimskih avtoritet, da bi spoštovale in pospeševale krščansko svobodo v sami Cerkvi. Avtor posamično razčlenjuje najočitnejše oblike kršitve pravic znotraj Cerkve. Tako se loteva tistega dela Zakonika cerkvenega prava, ki govori o pravicah vernikov, zakonika postopka Svete kongregacije za verski nauk, postopkov in meril za imenovanje škofov, izdelave »katoliškega »moralnega nauka« in mesta žensk v Cerkvi.

Janez Juhant v prvem od štirih nadaljevanj poskuša odgovoriti na vprašanje, kdo je veren ali kdo je neveren in zakaj lahko za nekoga rečemo, da je veren in za drugega, da je neveren oziroma ali so kriteriji, ki dopuščajo takšno utemeljeno sodbo, le formalni ali pa lahko postavimo tudi vsebinsko utemeljene kriterije. Ugotavlja, da ljudje pravzaprav ne vedo, da so kristjani ali marksisti, čeprav to na ves glas zatrjujejo in morda celo pridno hodijo na sestanke ali k maši.

S filozofsko temo o ontološkem dokazu se spoprijema Ivan Kosovel, Mihael Kuzmič pa piše o vplivu protestantske etike na znanstveno delo ameriškega rojaka dr. Jožeta Miheliča. Matevž Grenko predstavlja metodološki prikaz splošnih političnih in družbenih razpoloženj v prvi polovici 20. stoletja, ki so z vsemi svojimi različicami vplivale na konstituiranje in razvoj slovenskega katolicizma. Dušan Rutar se v prispevku Konec sveta in razsipništva sprašuje o tem, kakšno je objektivno zlo in razčlenjuje odzivanje človeka nanj. Miroslav in Judith Volf s teološkega stališča razmišljata o Scorsesejevem filmu Poslednja Kristusova skušnjava, pri čemer sta ožigosala burne reakcije nekaterih kristjanov. Jože Lodrant piše o etiki rehabilitacije, Anton Vogrinec pa o celibatu, natančneje, kako pogosto in zakaj je celibat kršen. Pri pisanju o tej temi izhaja iz prepričanja, da nobenega duhovnika ne bi smeli siliti ne k neoženjenosti ne k sklepanju zakona. Celibat je treba razumeti le kot dober svet za tiste, ki so si zadali višje življenjske cilje in čutijo v sebi dovolj moči, da celibat živijo popolnoma neoporečno. Živomir Simović pa piše o gorečem zavzemanju za čim popolnejše vkoreninjenje vernosti v stržen narodne biti.

Pesmi objavljata Slavko Tina in Minka Korenčan, na koncu revije pa so še rubrike Zapisi, Na kratko, Razmišljanja in Med knjigami in revijami.

J. G.

Teorija in praksa 5

Janez Šmidovnik piše o problemih upravljanja na področju družbenih dejavnosti. Ugotavlja, da smo z deetatizacijo upravljanja dosegli nasprotni učinek. Državno birokracijo je zamenjala številčno močnejša samoupravna birokracija. Zdravko Mlinar se je zavzel za rekonceptualizacijo in za nov model teoretičnega pojasnjevanja razmerja med novo informacijsko tehnologijo in (prostorskimi) družbenimi strukturami. O tem, kdo dejansko vlada v naši družbi razpravlja Vladimir Goati. Na podlagi svoje analize ugotavlja, da obstaja politična elita z ogromno uzurpirane družbene moči, ki je ne deli z drugo (elito). Ker pa ta elita navznotraj ni enotna, avtor v zanj značilnem obrazcu političnega razmišljanja sklene, da je to glavni razlog za neučinkovitost.

Silvo Devetak v razpravi o jeziku kot političnem vprašanju večnacionalne skupnosti trdi, da nimamo jezikovne politike. Jezik je zato postal sredstvo za ločevanje (namesto povezovanja) te iste skupnosti. O demokratizaciji družbe in obrambi SFRJ je France Vreg objavil nekatere izsledke iz jugoslovanske raziskave »Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita«. Med drugim ugotavlja, da je tudi na tem področju hiperinstitucionalizacija povzročila neracionalnost in entropičnost sistema.

V nadaljevanju številke revija objavlja zanimivi razpravi Petra Jambreka (Svoboda znanosti in njenega pouka v luči univerzitetne samouprave) in Colina Sparksa (Britanske kulturološke študije).

Z rubriko »1789: francoska revolucija« se je revija na neki način vključila v obeležitev obletnice tega velikega dogodka zgodovine, rojstva moderne civilne družbe. Na to temo so v številki objavljene razprave Rogerja Chartiera, Piera Alberta, Monza Ozoufa, Antoine de Baecalque in Jena Sgrada.

Vsebinsko osrednjost številke predstavljajo nedvomno razprave z okrogle mize o možnostih uvajanja sodobnih managerskih tehnik vodenja in upravljanja v našem gospodarstvu, ki je bila na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo. Prispevke objavljajo Janez Jerovšek, Josip Zupanov, France Bučar, Ivan Svetlik in Marjan Cerar. V naslednji številki bo revija povzela nadaljnjo razpravo. Miroslav Glas razmišlja o »panovi rasti« – sivi ekonomiji v Sloveniji, Bogdan Kavčič, Andrej Cibron, Darko Deskovič in Dana Messner pa objavljajo izčrpno analizo Dejavniki učinkovitosti poslovodnega organa.

Janez Strehovec je napisal študijo Državna in nadržavna produkcija telematične kulture. Nastavlja na temo Evropa 1992. Predstavlja različne tipe kulturnih politik (držav), ki prerašča jo v sodobne forme in načine produkcije kulture (na primer nove telematične), in s tem ustvarjajo globalno, »resnično skupnost« (Younglood). Po prispevku Petra Jančiča o političnem pluralizmu pri nas je Teorija in praksa poskrbela za prevod razprave Rudolfa Hilfa Uporaba zahodnega principa »nacionalne države in večinske demokracije« v strukturno nehomogenih državah. Avtor meni, da veter piha v hrbet vsemu federalističnemu in kooperativnemu nadnacionalizmu, medtem ko piha v lice centralizmu, racionalizirajoči uravnilovki in nepriznavanju zrelosti. Svoj model imenuje konkordančna demokracija.

Pred prikazom in recenzijami nekaterih novejših del objavlja Teorija in praksa razpravo Kennetha D. Baileya, ki piše o etiki družboslovnega raziskovanja, prikaže model etičnih dilem in poskuša odgovoriti, kako v sodobnih raziskavah ostati vsaj do neke mere etičen.

M. Z.

Filozofski vestnik

Prva letošnja številka Filozofskega vestnika je posvečena dvestoletnici francoske revolucije. Filozofski inštitut ZRC SAZU, ki revijo izdaja, je več slovenskih družboslovcev in filozofov povabil k sodelovanju in jih zaprosil, naj komentirajo znamenito Saint-Justovo zahtevo, da je treba kralja ubiti. Ob razmišljanju o tem vprašanju se zastavljajo nekateri ključni problemi konstitucije družbenega in političnega v moderni.

Vsebina je razdeljena na dva razdelka. V prvem razdelku, ki združuje prispevke pod naslovom »Zakaj je treba kralja ubiti?«, so poleg prevodov treh govorov (Robespierrov govor o sojenju Ludviku XVI., 3. decembra 1791 in Saint-Justova govora o istem vprašanju 13. novembra in 26. decembra 1791), ki osvetljujejo zgodovinsko ozadje naslovnega vprašanja, objavljeni naslednji avtorski prispevki:

Tine Hribar v članku z naslovom **»Ekstces svobode«** opozarja na nerazlikovanje med človekom in njegovo družbeno vlogo (»karakterno masko«), na katerega se opira Saint-Justova zahteva po obglavljenju Ludvika XVI. Obravnava tudi pojmovni razlikovanji med skupno in obče voljo ter absolutno in obče svobodo. Vlasta Jalušič v prispevku **»Saint-Just in zakonitost revolucionarnega prevrata«** problematizira zastavljeno vprašanje in mu postavlja nasproti drugo: »Ali je treba kralja ubiti?« ter iz Saint-Justove argumentacije izpelje »zakonitost revolucionarnega prevrata«. Zdravko Kobe se v razpravi **»Smrt političnega«** opira na Kantorowiczovo razlikovanje dveh kraljevih teles. Kolikor je monarhova majestete, ki jo konstituira na eni strani kralj kot naravna danost in na drugi njegova suverena oblast kot formalna gesta, preprečevala razpad politične države, je smrt kralja tudi smrt političnega. Na problem Saint-Justovega govora opozarja Tonči Kuzmanič v prispevku z naslovom **»Ubiti kralja, ker je že mrtev!«** V njem odkriva dualno matrico, na katere enem polu je dobro ljudstvo, na drugem slabi kralj, in ugotavlja, da sojenje kralju označuje dvojni manko, manko tožilca in sodnikov, ki bi ga Saint-Just hotel zapolniti kar z ljudstvom. V prispevku z naslovom **»Ali Francozi verjamejo svojemu mitu?«** Oto Luthar tematizira vprašanje historične razlage in ugotavlja, da so različni orisi konstituiranja političnega v času francoske revolucije zgolj konstrukti različnih historičnih interpretacij. Tem prispevkom sledi obsežnejše in zelo natančno dokumentirana razprava Tomaža Mastnaka, v kateri zagovarja tezo, da so jakobinci destruirali politično in da so z umorom kralja dokazali samo svojo simbolično nemoč. Medtem ko so kralja fizično ubili, so ga simbolno rekonstruirali. Neda Pagon se ukvarja s spoznavnimi premiki, ki so jih prinesle novejše analize in interpretacije francoske revolucije. V prispevku z naslovom **»Domoljubje je stvar srca«** pojmovno reafirmira »makiavelistični moment« in dokazuje retrogradnost nekaterih poznejših pojmovanj političnega glede na ta moment. Darko Strajn piše v svojem članku »Nujnost regicida«, da se začne zgodba o »novi epohi« in posledicah regicida, ki je bil njen utemeljevalni akt, s Heglom in njegovo kritiko francoske revolucije. Za to kritiko je značilno, da reflektira lastno zapletenost v svoj predmet. Gospostvo svobodnega individua se tako sooča s svojo neobvladljivo dejanskostjo. Jelica Šumič-Riha v članku z naslovom »Nobeno ljudstvo ni **tako ljubilo svojih kraljev«** postavlja tezo, da je jakobinski projekt republike kreacionistična sublimacija. Da bi bilo mogoče ustvariti republiko **ex nihilo**, je bila nujna razpustitev danega legalnega reda, razkroj političnega telesa – **ancien régima**, pogoj za to pa usmrtitev kralja.

V drugem razdelku z naslovom »Misliti francosko revolucijo« objavljajo svoje avtorske prispevke Eva Bahovec, Tanja Rener, Rado Riha in Rudi Rizman. Prva piše o Rousseauju in razsvetljenskem izhodu iz nedoletnosti. Rousseau je kot tipični predstavnik razsvetljenske filozofije zavračal monarhijo kot politično ureditev, vendar rešitve ni videl v političnem prevratu, marveč v novi vzgoji človeka in državljana. Renerjeva prikazuje položaj žensk med francosko revolucijo in njihovo doživljanje revolucijskih dogodkov. Ugotavlja, da se je položaj žensk pod revolucionarno vladavino poslabšal. **»Praktični angažma teorije«** je naslov članka, v katerem Rado Riha razkriva, da se dvojnost Saint-Justovega praktično-političnega in filozofskega delovanja ponavlja tako na ravni njegove politične prakse kakor na ravni politične teorije. Regicid, za katerega se zavzema Saint-Just v svoji politični intervenciji, deluje tako na ravni njegove teorije narave kot tisti koncept, ki iztrga idejo narave predstavnim okvirom 18. stol. in jo poveže z idejo absolutnega začetka, s točko kreacije ex nihilo. Prav kolikor reprezentira regicid prazno mesto simbolnega, deluje tudi kot moment »političnega angažmaja« čistega teoretskega diskurza. Rudi Rizman se kritično spoprijema z razumevanjem človekovih pravic v socioloških teoriji in ugotavlja, da se sociologi zavzemajo za človekove pravice bolj kot politična bitja in manj kot teoretiki.

Filozofski vestnik se končuje s prevodom odlomka iz dela Françoisa Fureta **»Misliti francosko revolucijo«**, danes pa gotovo ene najvplivnejših interpretacij revolucije v Franciji, in razprave Claude Leforta, vodilnega francoskega političnega teoretika, **»Misliti francosko revolucijo v francoski revoluciji«**, ki je kritično dopolnilo Furetove študije.

Na koncu omenimo, da je Filozofski vestnik izšel v novi, bolj privlačni in oblikovno dognani zunanji opremi, ki v sicer oblikovno neizrazite publikacije SAZU nedvomno vnaša novo svežino.

F. I.

Res 2–3

Literarni klub Grosuplje se vedno bolj uveljavlja prek meja svoje občine, v širši slovenski prostor; mlade ustvarjalce povezuje revija RES, ki združuje koncepte Odbora za literarno dejavnost Zveze kulturnih organizacij Slovenije. Člani kluba so že organizirali literarno šolo Polževo, izdajali pa so tudi glasilo Semenje. Revija RES nudi mladim, še neuveljavljenim in obetavnim slovenskim literarnim ustvarjalcem možnost objavljanja. Glavno pravilo pa je kakovost! Izhajanje revije omogoča Zveza kulturnih organizacij občine Grosuplje, podporo pa nudi tudi gostinec Lojzeta Kovačiča iz Sela pri Radahovi vasi, kjer je bila tudi novinarska konferenca in promocija revije RES 2–3. V vsebini izstopajo naslednji prispevki:

Goran Gluvić je ob 80-letnici smrti srbskega satirika Radoja Domanovića prevedel satiričen spis Vodje. Feri Lainšček je objavil odlomek iz igre Vrata, črtice in odlomke iz romanov so objavili Goran Gluvić, Tamara Doneva, Tugo Zaletel, Tone Vrhovnik, Jure Starc, Ana Porenta, Jelka Zaletel, Tadej Zupančič, Matej Bogataj in Andrej Blatnik; pesmi in poetične črtice objavljajo Ivo Frbežar, Jure Starc, Majda Klemenčič, Jožek Stucin, Ana Porenta-Rigler, Katja Predovnik. H koncu naj omenim nekaj pomembnih krajših esejev, ki so jih objavili: Mitja Novljan o Goranu Gluviću, Darja Pavlič o Vrednotenju moderne lirike, Tadej Zupančič O produkcijskih nivojih, Matej Bogataj Od Parodije h kompilaciji ter Majda Klemenčič o Imagistični poeziji ter O Louisu Adamiču in ameriški književnosti. Revijo ureja pesnik ter iniciator Literarnega kluba Ivo Frbežar.

F. A.

Color, industrija sintetičnih smol, barv in lakov, p. o., Medvode

Odbor za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

vodja stroškovnega računovodstva

Pogoja:
– višja izobrazba ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj
– poskusno delo traja 5 mesecev

Vsi, ki jih zanima navedeno delo, naj v osmih dneh po objavi pošljejo pisne ponudbe z dokazili ali se osebno oglasijo na naslov: Color Medvode, Cesta komandanta Staneta 4.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sprejemu sklepa.

19-7995

NOVO MESTO
FORMA 88
SISTEMSKO POHIŠTVO
MEBLO

Družbeno stanovanje v Šiški

nasproti Viatorja, okoli 45 m², z vsemi priključki, telefon, satelitska televizija, delno opremljeno zamenjamo za enakovredno v Centru ali Poljane.

Ponudbe pod »Takoj«.

16-7943

DR ROMAN

Komisija za delovna razmerja

Hidroinženiring, p. o., Ljubljana

objavlja prosta dela in naloge

projektiranje na področju elektro instalacij in avtomatike

Pogoji:
– visoka izobrazba (diplomirani inženir elektrotehike – industrijska elektrotehika)
– 3 leta delovnih izkušenj
– vozniški izpit B-kategorije
– znanje enega svetovnega jezika

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Hidroinženiring, p. o., Ljubljana, Slovenčeva 95.

Prijave sprejemamo osem dni po objavi.

15-7916

DARILO, KI PRIDE NA DOM

4 nested system

Ste prepoznali ta znak? Prav tak je natisnjen na vrečki s štirimi zavitki kuhinjskih brisač PALOMA. Pravzaprav dva taka znaka – na vsaki strani vrečke eden. Ko boste zbrali štiri, jih pošljite na naslov: Paloma marketing, 62214 Sladki vrh do 30. 6. 89 in dobili boste priročno stojalo za kuhinjske brisače.

Lepo je dobiti darilo. In včasih prav nič težko.

paloma

OGLAS ZA STARŠE, KI BI ŽELELI HČERKI ALI SINU KUPITI DARILO ZA neUSPEŠNO KONČANO ŠOLSKO LETO.

Pravo darilo je računalnik Commodore C-64, ki za dodatno opremo ne potrebuje čelade, temveč pameti željno glavo mladega nadobudneža.

To je računalnik, ki ponuja veliko možnosti tudi staršem:

1. zadovoljstvo ob pogledu na srečnega otroka.
2. igro z računalnikom, ko potomec uživa zasluženi nočni počitek.
3. nakup na tri načine:
   -preko konsignacije
   -v brezcarinskih prodajalnah (duty free shop)
   -osebni uvoz.
4. prihranek deviz in dinarjev, saj je Commodore C-64 12% cenejši.

Informacije in prodaja:
KONIM, Titova 38, Ljubljana, tel.: 061/312-290,
Maximarket, Trg revolucije 1, Ljubljana.

KONIM
Inozemska industrijska zastopstva

Commodore

40 LET ALPETOUR

Alpetour, DO RTC Krvavec, Maistrov trg 11, 64000 Kranj

objavlja po sklepu delavskega sveta zaradi rekonstrukcije Doma na Krvavcu

javno licitacijo

za odprodajo osnovnih sredstev in drobnega inventarja

Na javni licitaciji bomo prodajali sobni in gostinski inventar, kuhinjsko opremo, kuhinjske gostinske in druge stroje ter aparate in gostinski drobni inventar. Licitacija bo 24. 6. 1989, ob 10. uri v Domu na Krvavcu. Prevoz do Doma na Krvavcu bo organiziran z gondolsko žičnico in sedežnico. Na licitaciji lahko sodelujejo vse pravne in fizične osebe, ki si sredstva lahko ogledajo in dobijo njihov seznam z izklicno ceno na dan licitacije uro pred začetkom v Domu na Krvavcu.
Kupec mora izlicitirane predmete plačati takoj v gotovini, s čeki ali z naročilnico z ustrezno izjavo o prometnem davku, prevzeti pa najkasneje v 2 dneh po licitaciji. V izklicani ceni ni vračunan prometni davek, ki ga plača kupec.
Nakup bo potekal po sistemu »videno – kupljeno«, kasnejših reklamacij ne bomo upoštevali. Udeleženci morajo predložiti dokazilo o vplačani 20% varščini, družbeni sektor bianco ček s pooblastilom. Informacije lahko dobite po tel. 064/26-871.

21-8302

JUNIJSKE UGODNOSTI ZA KUPCE

IZKORISTITE PRILOŽNOST

Jamstvo, posojilo, najem ...

Kupcem, ki bodo do konca junija vplačali klasične TOVORNJAKE nosilnosti od 1,5 do 5 t in SPECIALNA VOZILA za široko uporabo, ZASTAVA IVECO omogoča številne ugodnosti:

- ZAJAMČENE CENE NA DAN VPLAČILA
- UGODNE KREDITNE POGOJE
- NAJEM VOZILA ZA LETO DNI
- ZAMENJAVO »NOVO ZA STARO«
- NEOMEJENO JAMSTVO PREVOŽENIH KILOMETROV
- VELIKIM KUPCEM – VELIKE UGODNOSTI

Vsa pojasnila in vplačila v prodajni mreži ZASTAVA.

SODOBEN IN GOSPODAREN PREVOZ

ZASTAVA tovornjaki

Če organi za notranje zadeve delajo po tajnih predpisih, pomeni to paralelni pravni sistem

Aleksander Ravnikar: Sprejemanje neobjavljenih podzakonskih predpisov, v katerih so tudi protiustavne določbe, pomeni eno najresnejših oblik ogrožanja človekovih pravic in svoboščin

LJUBLJANA, 21. junija – Kočljivost spoznanj, pa tudi aktualnost vprašanj v širšem jugoslovanskem prostoru, sta botrovali odločitvi skupine delegatov za celovito proučitev okoliščin in posledic sodnega procesa proti četverici v Ljubljani, da z nekaterimi spoznanji in ugotovitvami seznani skupščino SR Slovenije in ji predlaga sprejem po njenem mnenju nujnih sklepov. To je v uvodu k vmesnemu poročilu na današnjem zasedanju poudaril član skupine Aleksander Ravnikar, ko je opozoril na naravo posameznih dejstev, ki vsebujejo elemente protipravnosti, zaradi katerih se na pristojne organe ne morejo obrniti sami, temveč je nujno, da v prid zaščite in razvijanja pravne države posreduje slovenska skupščina.

»Skupina je pri uresničevanju svoje naloge, da razišče, ali so v pravni sistem vgrajene določbe, ki ovirajo varstvo z ustavo zajamčenih svoboščin in pravic posameznika, ugotovila, da na obeh področjih pravnega sistema, s katerima se je ukvarjala, torej na področju ljudske obrambe in notranjih zadev, obstajajo predpisi, ki niso bili objavljeni tako, kot je določeno z ustavo in zakonom. Nekateri od teh predpisov pa omogočajo oziroma nalagajo organom določena ravnanja, ki presegajo izjeme, ki jih zakon določa kot dopustno omejitev z ustavo zajamčenih svoboščin in pravic. Ocenili smo, da takšna podzakonska ureditev izhaja na primer iz nedopustno široke razlage možnih izjem pri ustavno zagotovljeni tajnosti občil, glede nedotakljivosti stanovanja pa je celo v očitnem nasprotju z zakonom.

Primeri spornih predpisov

V poročilu navajamo naslednje štiri primere:

Na podlagi zakona o splošni ljudski obrambi sprejete **Smernice za preprečevanje nastanka izrednih razmer in za njihovo odpravo,** ki jih je sprejelo Predsedstvo SFRJ in **Odlok o temeljih enotne metodologije za pripravo in sprejemanje načrtov za izredne razmere,** ki ga je sprejel Zvezni izvršni svet. Skupina je že ob ocenjevanju ustavnosti in zakonitosti povelja komandanta LAO z dne 8. 1. 1988 vpogledala v nekatere predpise s tega področja in ob tem ugotovila, da so z zakonom o splošni ljudski obrambi izdana nekaterim organom pooblastila za izdajo podzakonskih predpisov. Na podlagi pregleda seznama predpisov pa je potem ugotovila, da niso objavljeni na predpisani način, to je v Uradnem listu, oziroma da sploh niso bili objavljeni, temveč samo interno sporočeni pristojnim organom. Taka akta sta tudi prej omenjene smernice in odlok, ki bi po našem mnenju morala biti objavljena, potrebna pa sta tudi vsebinske presoje.

Na področju notranjih zadev oziroma organov državne varnosti – **Enotna načela za delo organov državne varnosti,** ki jih je sprejelo Predsedstvo SFRJ, in izvedbeni pravilnik, natančneje **Pravila o delu Službe državne varnosti,** ki ga je izdal zvezni sekretar za notranje zadeve leta 1975 (noveliran leta 1989). Tudi ta dva predpisa nista bila objavljena v Uradnem listu in zanju velja ocena, ki sem jo povedal že prej. **Pravilnik, izdan na podlagi enotnih načel, ureja tajno preiskavo stanovanj in drugih prostorov. Tajno preiskavo torej »dovoljujejo« tajni in neobjavljeni podzakonski predpisi, glede na določbe zakona o kazenskem postopku pa je očitno nezakonita, a tudi protiustavna, ker gre za kršitev ustavne svoboščine nedotakljivosti stanovanja. Ker se lahko ustavne pravice omejijo samo z zakonom in ne s podzakonskim predpisom, bi bila tajna preiskava nezakonita tudi v primeru, če bi bili omenjeni podzakonski predpisi zakonito objavljeni.**

Skupina delegatov ne dvomi, in to je razvidno iz našega predloga sklepov, da je treba nekatere pravno zavarovane dobrine varovati tudi z metodami in sredstvi službe državne varnosti, vendar morajo biti vsa pooblastila v skladu z ustavo in določena z zakoni, ne pa s podzakonskimi predpisi, ki niso objavljeni in ki se z njimi ni mogoče seznaniti ali, kot govori naša izkušnja, jih ni dovoljeno niti videti.

V zvezi s tajno preiskavo naj navedem še to, da smo v vmesnem poročilu opisali tajno in javno preiskavo v prostorih Mikro Ade, pri katerih je bila med drugim odkrita fotokopija, ki je kasneje postala predmet kazenskega postopka zoper Janšo in ostale.

Zavračamo trditve RSNZ

Vmesno poročilo naše skupine je bilo prejšnji teden objavljeno v Poročevalcu Skupščine SRS, objavila so ga tudi nekatera sredstva javnega obveščanja. Nekaj odmevov smo že imeli priložnost prebrati. Zlasti ob sporočilu za javnost republiškega sekretariata za notranje zadeve želim poudariti, da ga skupina nikakor ne more sprejeti, ampak zavrača tiste elemente v njem, ki ocenjujejo in kvalificirajo naše delo in celo trdijo, da paralelnega pravnega sistema ni.

Ker sem že posegal tudi v naše prihodnje delo in ker so mi znane pobude in stališča, da naj delo čimprej zaključimo oziroma da nam je treba določiti rok za predložitev končnega poročila, želim poudariti, da smo na dosedanjih 20 sejah pregledali vrsto okoliščin in pripravili tudi temeljna gradiva za njihovo končno oceno. Zato lahko ocenim, da naše ugotavljanje prehaja v zaključno fazo, ki ji bo sledila priprava končnega poročila. Odgovorili bomo tudi na vprašanje, ali so na sprožitev postopka vplivali morebitni drugačni pogledi obdolženih na nekatera bistvena vprašanja koncepcije in delovanja institucij našega sistema,« je dejal Aleksander Ravnikar.

● Skupina delegatov meni, da sprejemanje neobjavljenih podzakonskih predpisov, med katerimi nekateri vsebujejo tudi protiustavne in nezakonite določbe, pomeni, da gre za vzpostavljanje paralelnega pravnega sistema, ki je ne le nedopusten, pač pa povzroča brezpravje in eno najresnejših oblik ogrožanja človekovih pravic in svoboščin.

Predsedstvo SRS želi, da se odkrije vsa resnica

Članica republiškega predsedstva Majda Gaspari je delegatom zatrdila, da niti republiški niti zvezni organi niso preganjali četverice iz političnih nagibov, zato se zavzemajo za ugotovitev vse resnice

LJUBLJANA, 21. junija – Članica predsedstva SRS Majda Gaspari je delegatom predstavila, kako se je predsedstvo opredeljevalo do procesa proti četverici. Opomnila je, da se je predsedstvo zavzelo za celovito, poglobljeno in kritično, pravno in politično analizo procesa, ki naj bi jo pripravili po končanem procesu. Iz njene uvodne besede povzemamo:

»Predsedstvo SRS je od vsega začetka, pa tudi po ustanovitvi skupine delegatov, spremljalo vsa dogajanja, ki so povezana s procesom. V skladu s svojo ustavno vlogo se je odločalo za stališča oziroma dejanja, s katerimi je želelo zagotoviti spoštovanje ustavnega položaja SR Slovenije. Dosledno se je zavzemalo za pravice obtožencev v postopku, za to da se postopek vodi v slovenskem jeziku, za pravico do svobodne izbire zagovornika, za javnost procesa in za obrambo obtožencev s prostosti. Če bi bili njegovi predlogi in zahteve upoštevani, bi bila prav gotovo odvrnjena marsikateri sum in dvom o nepristranskosti postopka in sodbe. Tukaj je potrebno znova poudariti, da njegovi predlogi niso bili upoštevani, saj je po veljavni ustavnopravni ureditvi vojaško sodstvo v izključni pristojnosti federacije. Zastavilo pa je ves svoj vpliv, predvsem prek predsedstva SFRJ, da bi bil proces voden tako, da bi odpadel vsakršen dvom o njegovi korektnosti in da bi se nesporno ugotovila vsa materialna resnica. Toda pokazalo se je, da zvezni organi, vključno s predsedstvom SFRJ, doslej iz nam nerazumljivih razlogov niso bili dovzetni za naše predloge, saj so jih vse po vrsti zavračali. Zavračanje se je ponovilo tudi ob naših treh predlogih za pomilostitev obsojencev. Tak odnos do predlogov predsedstva in drugih organov oblasti v Socialistični republiki Sloveniji po našem trdnem prepričanju ni v skladu z ustavnim položajem republik v jugoslovanski federaciji in njihovimi suverenimi pravicami. Zato predsedstvo SRS podpira vsa prizadevanja, da se ob spremembah ustave SRS, v skladu z veljavno ustavno ureditvijo, te pravice slovenskega naroda jasno in nedvoumno izrazijo. V novi ustavi bo nujno odpraviti vse dvome o tem, da so organi federacije dolžni spoštovati, varovati in zagotavljati suverene pravice narodov in njihovih držav.

Preverjanje aktov o delu organov za notranje zadeve

Ko se je predsedstvo republike odločalo o ukrepih ob posameznih dogodkih in zahtevah, ki so bile naslovljene nanj med procesom in po njem, je dosledno vztrajalo pri načelu zakonitosti. Zato je bilo proti nekaterim predlogom, ki so želeli prestopiti meje zakonitosti, kot so bili pozivi državljanom, naj bi se pri zavzemanju za obsojence poslužili sredstev, ki bi obsojencem bolj škodovala kot koristila. Tako je predsedstvo želelo ohraniti pravni red in zakonitost, ker je presodilo, da je edino na ta način mogoče zavarovati zakonite pravice obsojencev ter hkrati omogočiti nadaljnji proces demokratizacije, utirati pot civilni družbi in pravni državi. Predsedstvo SR Slovenije ugotavlja, da so vsi republiški organi, kolikor so bili vpleteni v dogodke v zvezi s procesom, ravnali v pozitivnem prepričanju, da naj se polno izrazijo materialni dokazi in resnica.

Predsedstvo je posebno skrbno obravnavalo tisti del ugotovitev iz vmesnega poročila, ki se nanaša na stanje zakonitosti v SR Sloveniji. V skladu s svojimi pristojnostmi bo storilo vse, da se ugotovi, ali obstajajo akti, ki naročajo državnim organom protizakonito delovanje, jim nalagajo širša pooblastila od zakonskih ali vzpostavljajo paralelni pravni sistem. Na svoji seji 7. junija 1989 je sklenilo predlagati Izvršnemu svetu skupščine SRS, naj imenuje posebno skupino, ki naj takoj, ko bodo sprejete spremembe ustave SRS, pregleda, katere zvezne in republiške predpise v zvezi z delovanjem organov za notranje zadeve je potrebno uskladiti z ustavo, mednarodnimi konvencijami, ki jih je ratificirala SFRJ, ter zvezno in republiško zakonodajo. Neogibna bo tudi primerjalna analiza naših predpisov s področja notranjih zadev s predpisi na tem področju po drugih državah. Že te analize bi lahko opozorile na nekatere predpise, ki niso v celoti primerni sodobnim pojmovanjem o uresničevanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Revolucionarno pravo proti četverici

Posebej želim razložiti stališče predsedstva SRS o delu republiških organov za notranje zadeve v zvezi s postopkom proti četverici. Vmesno poročilo skupine delegatov nas namreč opozarja na nekatera nova dejstva in ugotovitve.

Vse te ugotovitve pa ne morejo spremeniti ocene, da so organi za notranje zadeve v postopku proti četverici postopali, tako kot v vseh drugih podobnih primerih, torej skladno z obstoječimi zakonskimi in podzakonskimi pooblastili, pri čemer gre večinoma za predpise, ki so jih izdali zvezni organi. Če hočemo kolikor toliko realno presojati stanje na tem področju, potem si moramo priznati, da sta pri razvoju v smeri zakonitosti in pravne države, področji obrambe in varnosti zaostajali za splošnimi procesi demokratizacije, v določeni meri pa so zanje veljala – in deloma še vedno veljajo – posebna politična merila. Pravna ureditev na teh dveh področjih je ohranila še največ elementov tako imenovanega revolucionarnega prava.

Zaradi najširših prizadevanj, da bi kar najhitreje dosegli demokracijo v naši socialistični samoupravni družbi, se tudi varnostne službe vedno bolj odmikajo od klasičnih pojmovanj o tako imenovani politični policiji in postajajo predvsem institucije, ki skrbijo za varnost ljudi in ustavno ureditev. Če torej želimo doseči demokracijo, potem so neogibni mehanizmi za zaščito človekovih pravic in svoboščin, vključno z družbenim dostojanstvom varnostnih služb. Seveda to ne pomeni, da imajo ti organi kaj več pravic ali da so zunaj obstoječega ustavnega in pravnega reda.

● Nenazadnje je predsedstvo po skrbni presoji dejstev ugotovilo, da niti republiški niti zvezni organi niso sprožili kazenskega postopka proti četverici iz pobud, ki bi jim lahko pripisali političen značaj. Zatorej naj končam z ugotovitvijo, da mora biti edini cilj pri analiziranju okoliščin in posledic tako imenovanega ljubljanskega procesa ugotoviti resnico – in to čimprej!

O spremembah šolskih zakonov so mnenja zelo različna

V skupščini se je začela razprava o spremembah treh šolskih zakonov – Nihče ne žaluje za pisi, škoda pa bi bilo razbiti strokovne ekipe

LJUBLJANA, 21. junija – V treh zborih skupščine SR Slovenije in v skupščini Izobraževalne skupnosti Slovenije so delegati dopoldne začeli razpravo o dolgi vrsti predlogov za spremembe v treh šolskih zakonih. Spremenili oz. dopolnili naj bi zakon o usmerjenem izobraževanju, zakon o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja ter zakon o pedagoški službi. K že predlaganim spremembam se je ob razpravah pred današnjim zasedanjem zborov in tudi še danes pojavilo precej ugovorov ali drugačnih predlogov, o katerih so se delegati prav tako morali izreči. Po presoji o amandmajih na zborih – veliko amandmajev je bilo umaknjenih – se je sestala medzborovska usklajevalna komisija na maratonsko sejo, ki do večernih ur še ni končala utrudljivega dela.

V prvem delu razprav so na seji skupščine izobraževalne skupnosti Slovenije pravzaprav prešli množico predloženih amandmajev in se ustavili zlasti ob enem, ki so ga na tej skupščini postavili danes. Gre za zakon o pedagoški službi in za njegov 7. člen, v katerem se predlagatelji (formalno se je pridružila delegacija koroške regije) zavzemajo, da na pedagoškem področju »naloge nadzora opravlja inšpekcija v okviru upravnega organa, pristojnega za vzgojo in izobraževanje«, medtem ko naj Zavod SRS za šolstvo izvaja le razvojno-proučevalno delo, svetovalno delo in skrb za strokovno izpopolnjevanje in usposabljanje na pedagoškem področju. Z večino glasov so delegati podprli ta predlog in ga posredovali medzborovski komisiji v usklajevanje.

Sicer pa je razprava na skupščini izobraževalne skupnosti Slovenije predvsem obstala pri pomislekih, če bo tudi denar za številne novosti, ki naj bi se uvedle s spremembo zakonov.

Najbolj množičen pomislek pa je bil izrečen ob ukinjanju posebenih izobraževalnih skupnosti. Predstavniki teh skupnosti niso nasprotovali ukinitvi PIS, zahtevali pa so, da se takoj zagotovi potreben vpliv strok na nadaljnje delovanje strokovnega šolstva, ki je bil z izobraževalnimi skupnostmi in njihovimi strokovnimi sveti za zdaj vendarle vzpostavljen. Predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije je predlagal, naj Izobraževalna skupnost Slovenije pred sprejemom zakonov sprejme ustrezne zavezujoče sklepe s tem v zvezi, predstavnik SZDL pa je sporočil, da so se tam na posvetu predstavniki PIS in drugi tudi zavzeli za nekaj takega in da so vložili ustrezen amandma.

V zboru združenega dela republiške skupščine so v razpravi večinoma podprli predlagane spremembe in dopolnitve paketa šolskih zakonov. Prispelo je veliko amandmajev na predloge zakonov, vendar so jih ob koncu razprave mnogo umaknili. **Stane Čehovin,** namestnik predsednika republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je v uvodnem govoru opozoril na nekaj spornih vprašanj iz predloga zakonov. V zakonu o usmerjenem izobraževanju je sporen predlagatelj programske zasnove. Predlagatelj meni, da to ne moreta biti programski svet pri izobraževalni skupnosti ali zavod za vzgojo in izobraževanje. V zakonu o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja so sporna vprašanja zagotovljenega programa, vzdrževanja srednih šol in ukinitve strokovnega sveta SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje. Tudi slednjemu je predlagetelj nasprotoval. Pri zakonu o pedagoški službi pa je najbolj sporno vprašanje nadzora oziroma ločitve nadzorne in svetovalne funkcije. Predlagatelj pa je zavrnil predlog RK SZDL, da bi pri republiškem upravnem organu ustanovili inšpektorat.

Razpravljalci so menili, naj zakon natančno opredeli letno učno obveznost učiteljev, ne pa da o tem odloča šolski koledar. Zahtevali so tudi določitev obveznosti strokovnih delacvev na šoli, kot so psihologi in pedagogi, saj ne gre za nikakršne administrativne delavce, pač pa za pomemben dejavnik v vzgojno-izobraževalnem delu na šolah.

Tone Arh iz ljubljanskega Centra je nasprotoval temu, da bi črtali člen, ki zahteva za vzgojitelje v domovih visoko izobrazbo, saj bi tako znižali nivo strokovnega dela v teh ustanovah, vzgojiteljev ne bi spodbujali k dodatnemu izobraževanju, spodbudili pa bi tudi odliv vzgojiteljev. **Miroslava Korošec,** prorektorica Univerze v Mariboru pa je ocenila, da novi zakon o usmerjenem izobraževanju daje Univerzi več avtonomije.

Delegat v zboru občin **Matjaž Polutnik** (Trbovlje) je ob predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja opozoril na značilnost našega sistema solidarnosti, ko se lahko zgodi, da so v slabšem položaju tisti, ki plačujejo, od tistih, ki jo prejemajo. Obstoječi sistem solidarnosti bo krivičen oziroma škodljiv vse dotlej, dokler bo obseg skupne porabe administrativno limitiran in dokler ne bo upošteval specifičnih potreb v razvoju posameznih občin (gospodarskih, socialnih, ekoloških).

Trboveljčani predlagajo, da bi v sistem solidarnosti vgradili varovlani mehanizem, ki bo omogočal, da pristojni organ izobraževalne skupnosti Slovenije lahko opravi korekcijo izračunane obveznosti za financiranje zagotovljenega programa v primerih, ko razmere v posamezni občini oziroma interesni skupnosti ne omogočajo dosledno uresničevanje dogovorjenega brez občutne škode za dajalce solidarnosti.

Po uvodu dr. **Ludvika Horvata** je v družbenopolitičnem zboru **Gita Vončina** dejala, da je treba takoj začeti s pripravo novega zakona o usmerjenem izobraževanju, zakona o univerzi ter zakona o izobraževanju odraslih.

Razpravo je nato vzpodbudila **Vika Potočnik.** Najprej je podprla predlog Gite Vončine, da je treba nove zakone čimprej pripraviti, saj imamo ob analizi prve generacije uvajanja usmerjenega izobraževanja zadosti elementov za spremembo zakonodaje. Nato pa je predlagala približno formulacijo novega amandmaja k 23. členu: vzgojno-izobraževalne programe, določene s programsko zasnovo in sprejete v skladu s tem zakonom, lahko izvajajo delovni ljudje in občani z osebnim delom samostojno kot poklic, lahko pa tudi v sodelovanju z izobraževalno organizacijo. Verifikacijo programa ali dela programa, ki ga izvajajo delovni ljudje in občani z osebnim delom samostojno kot poklic, opravijo skupaj z ustrezno izobraževalno organizacijo, ki izvaja tak program. Po njenem takšno določilo ohranja državno kontrolo in kvaliteto.

Predstavniki komiteja za šolstvo so menili, da je ta amandma treba gledati skupaj z 69 členom, po katerem je možno vsakršno izobraževanje z osebnim delom po programih, ki niso določeni s programsko zasnovo. Če pa je program določen z zasnovo, ki daje javno veljavno izobrazbo, potem zaradi posebnega družbenega pomena zakon določa pogoje, pod katerimi se lahko izvaja tako izobraževanje. Drugi problem je problem izdajanja javnih listin; zasebnik v Jugoslaviji jih trenutno ne more izdajati. Glede predloga Gite Vončina pa je Ludvik Horvat menil, da ga predlagatelj ne more sprejeti; zedinili so se za sočasnost priprave predloga za izdajo zakona o izobraževanju odraslih z zakonom o srednjem šolstvu.

● Več razpravljalcev je opozorilo, da ne more en sam zakon o usmerjenem izobraževanju urejati tako različnih vprašanj, kot so srednje šolstvo, visoko šolstvo in izobraževaje odraslih. Zahtevali so pripravo treh novih samostojnih zakonov za vsako od omenjenih področij.

Presežnim delavcem je treba omogočiti prekvalifikacijo

O predlogu za spremembo zakona o pravicah delavcev v primeru brezposelnosti – Preprečiti nenamensko porabo denarja

LJUBLJANA, 21. junija – Predlog za spremembo zakona, ki ureja pravice delavcev za primer brezposelnosti in so ga v zboru občin sprejeli brez razprave, je v zboru združenega dela spodbudil kar nekaj razprave.

Peter Jevšnikar iz mariborskega Rotovža se namreč ni strinjal, naj bi zakon sprejeli po hitrem postopku. Nasprotoval je tudi temu, da bi sredstva za prekvalifikacijo delavcev, ki postanejo presežek delovne sile, zbirali na republiški ravni, pač pa naj bi jih zbirali po občinskih in medobčinskih skupnostih za zaposlovanje. Zahteval pa je tudi natančne podatke o tem, katera podjetja so bila deležna teh sredstev, koliko in zakaj.

Namestnik predsednika republiškega komiteja za delo **Miran Kalčič** je sicer pojasnil, da je predlog v skupščini šele zdaj zato, ker je skupščina šele v aprilu sprejela bilanco družbenih dejavnosti in je zato potrebno sprejeti zakon po skrajšanem postopku. Povedal je tudi, naj bi z združevanjem na nivoju republike skušali zagotoviti enotno višino in obseg pravic za brezposelne, hkrati pa naj bi lažje kanalizirali sredstva tja, kjer so potrebna. Natančno poročilo o porabi sredstev sprejema skupščina skupnosti za zaposlovanje, poslali pa ga bodo tudi v Rotovž.

Vendar pa Peter Jevšnikar ni bil zadovoljen. Republiškemu komiteju je očital počasnost, saj bi moral imeti vse pripravljeno, da bi takoj po sprejemu bilance v skupščini prišel s svojim predlogom. Opozoril pa je tudi na gradivo republiških sindikatov, ki menijo, da se sredstva porabljajo nenamensko.

Janko Goleš, član predsedstva, RS ZSS, je potrdil, da so sindikati dobili resna opozorila, da se sredstva porabljajo nenamensko. Predlagal je, naj bi pri zvezi skupnosti za zaposlovanje ustanovili nadzorni organ, ki bi bdel nad porabo teh sredstev. Izobraževalne organizacije naj bi pogodbe za prekvalifikacijo sklepale neposredno z zvezo skupnosti za zaposlovanje, ne pa s podjetji, kjer bodo presežke delavcev prekvalificirali. Dejal je, da se mora povečati tudi odgovornost samih delavcev za prekvalifikacijo. Predlagal pa je še, da naj bi v Sloveniji ustanovili poseben namenski sklad za zaposlovanje.

O zveznem finančnem paketu

Delegati so razmeroma hitro opravili s paketom dokumentov o financah federacije – Ob načelnem strinjanju so imeli tudi nekaj pomislekov

LJUBLJANA, 21. junija – Razmeroma hitro so delegati v slovenski skupščini opravili s paketom dokumentov iz pristojnosti zbora republik in pokrajin zvezne skupščine in ki pomenijo financiranje obveznosti federacije. Kljub temu jim niso bili vsi osnutki predpisov »po pravi meri« in so zato pooblastila, ki jih je dobila delegacija Slovenije v omenjenem zveznem zboru, primerno omejena.

Osnutek, ki govori o **financiranju federacije**, je dobil zeleno luč kot ustrezna osnova za pričetek postopka usklajevanja, seveda ob mnenju, da bi morali pri prenosu neproračunske bilance v zvezni proračun ohraniti sedaj veljavno načelo, da o materialnih vprašanjih na zvezni ravni odloča zbor republik in pokrajin; to praktično pomeni, da morajo delegacije besedilo uskladiti in da preglasovanja ni. Zbor republik in pokrajin naj odloča o višini izdatkov za posamezne vrste gospodarskih intervencij, ki so se do zdaj financirale v okviru neproračunske bilance, meni slovenska skupščina. Tudi **osnutek rebalansa proračuna** je primeren za pogovor o njem, podporo je zlasti dobil predlog ZIS, da položi proračunske karte na mizo. To omogoča enoten nadzor in preglednost nad vsemi proračunskimi obveznostmi in seveda tudi nad deležem družbenega proizvoda, ki gre v ta namen. Pri tem pa bo nujno upoštevati težave, ki nastanejo zaradi strukture proračuna in zato, ker se obveznosti spreminjajo (višajo) sredi leta. Davčne obveznosti namreč v republikah sprejemajo v začetku leta in za celo leto, pozneje pa ne gre spreminjati pogojev gospodarjenja. Skupščina SR Slovenije ob tem ugotavlja, da obveznosti iz naslova intervencij v gospodarstvu in kotizacije zveznemu proračunu v predlagani višini ni mogoče pokriti z obstoječimi viri. (Kotizacija Slovenije naj bi znašala 2.392,6 milijarde dinarjev ali 624,9 odstotka več kot lani.) Slovenija bi lahko zagotovila le še 745,1 milijarde din več ali skupaj 1,559,5 milijarde dinarjev – dodatne obremenitve gospodarstva pa po izrecnih zahtevah slovenske skupščine niso možne. Skupščina Slovenije se tudi ne strinja, da se kot vir proračuna federacije uporabijo prihodki Narodne banke Jugoslavije, ustvarjeni iz obresti na posojila, dana bankam za deponirane devizne prihranke občanov pri NBJ. Ta rešitev je v nasprotju z vlogo NBJ, ki mora tudi vse svoje prihodke uporabljati za pokritje svojih izdatkov.

Podobno spoznanje velja tudi za **osnutek zakona o urejanju tečajnih razlik in obresti iz naslova deviznih obveznosti pri NBJ.** V obeh primerih slovenska skupščina predlaga, da se zvezni proračun zmanjša za načrtovani obseg prihodkov iz tega naslova ter se kot obveznost federacije predvidi le razlika, ki nastane med prihodki in izdatki NBJ.

Slovenska skupščina meni, da je v zakonu potrebno natančno določiti obseg sredstev za posamezne namene, ki so se do zdaj financirali izven proračuna. Pa naj gre za kritje tečajnih razlik, ali za regres dela obresti za tuja posojila kosovskih ozdov.

Skupščina Slovenije ugotavlja, da s predlaganim prenehanjem veljavnosti zakona o začasni določitvi prihodkov federacije, ki se v letošnjem letu uporabljajo za potrebe gospodarstva, prenehajo veljati tudi določbe, ki določajo obseg sredstev za opravljanje železniškega tovornega prometa med SFRJ in LR Albanijo. Zato predlaga, da se obseg sredstev določi v osnutku predloženega zakona.

Več pripomb je doživel **osnutek zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev**. Skupščina meni, da predlagana rešitev glede akontacij prometnega davka ni sprejemljiva. Predlagane rešitve bi pomenile bistveno težje pogoje gospodarjenja (glede na dogovorjene plačilne pogoje), saj bi morale organizacije zagotoviti plačila kupcev v naprej, oziroma bi plačilo prometnega davka bremenilo njihova obratna sredstva. O predlaganem načinu obračunavanja zamudnih obresti pa meni, da pomeni sicer poenostavitev dosedanjega načina obračunavanja, vendar ni sprejemljiv, ker bi bilo ob letni rasti cen na drobno nad približno 770 odstotkov za davčnega zavezanca ugodneje, da prometnega davka ne plača v zakonsko določenem roku, temveč plača zamudne obresti. Prav tako predlagani osnutek ne vsebuje rešitev, po katerih bi bili subjekti, ki imajo status pravne osebe, niso pa uporabniki družbenih sredstev (zakon o podjetjih) in subjekti, ki opravljajo kakršnokoli dejavnost, izenačeni s stališča prometnega davka z uporabniki družbenih sredstev. Zato ob tem osnutku slovenska skupščina ni pooblastila delegacije, da po postopku usklajevanja dá soglasje, temveč da o poteku usklajevanja slovenski skupščini še poroča.

Slovenska skupščina se sicer strinja **z osnutkom zakona, ki govori o deležu federacije pri financiranju del na cestah, določenih z osimskimi sporazumi**, vendar pri tem predlaga konkretno dinamiko plačil in roke ter obseg del. Ali natančneje: federacija naj bi že letos prispevala 50 milijard din, prihodnje leto nekaj več kot 143, v letu 1991 nekaj več kot 172, v letu 1992 spet nekaj več kot 143 in v letu 1993 skoraj 65 milijard din. Graditev cest naj bi trajala pet let,

● Delegati obeh zborov (združenega dela in občin) so brez posebne razprave sprejeli paket osnutkov zveznih zakonov (o zagotavljanju denarja za regresiran nakup umetnih gnojil, rastlinskih zaščitnih sredstev in kakovostnega semena, o regresiranju obresti za selektivne kredite) ter odloka o višini regresa za gnojila, zaščitna sredstva ter semena za obdobje od 1. julija pa do konca tega leta. Brez razprave so sprejeli tudi zakonski osnutek o posebnih davščinah pri uvozu kmetijskih pridelkov in živil.

Republiška skupščina je še obravnavala

Zbor združenega dela in zbor občin sta po skrajšanem postopku sprejela zakon o povračilu za ceste ob ceni naftnih derivatov.

Oba zbora sta po enakem postopku sprejela tudi zakon o poračunu akontacij za obdobje januar–junij tega leta in o določitvi akontacij za obdobje avgust–december letos za davke in prispevke iz dohodka.

V obeh zborih so z današnjo odločitvijo začeli postopek spreminjanja in dopolnjevanja zakona o varnosti cestnega prometa.

Vsi trije zbori so sprejeli poročilo delegacije skupščine Slovenije v zboru republik in pokrajin skupščine Jugoslavije o usklajevanju aktov iz pristojnosti tega zbora.

Zbor združenega dela in zbor občin sta soglašala z osnutkom zakona o zagotovitvi denarja za dela in naloge zveznih organov in organizacij pri popisu prebivalstva, gospodinjstev, stanovanj in kmetijskih posestev, ki bo v letu 1991.

Oba zbora sta se strinjala tudi z osnutkom zakona o zagotovitvi sredstev federacije za vlogo SFRJ v četrtem splošnem povečanju kapitala Afriške banke za razvoj in z osnutkom zakona o zagotavljanju sredstev za dodatno vlogo SFRJ v Afriški sklad za razvoj ob petem splošnem dopolnjevanju njegovih sredstev.

Osnutek sprememb in dopolnitev odloka o ciljih in nalogah skupne monetarne politike ter skupnih temeljev kreditne politike v tem letu so v zboru združenega dela ocenili kot primerno osnovo za ndaljnje usklajevanje, v katerem bo delegacija skupščine Slovenije uveljavljala več konkretnih pripomb. Enako oceno so dali tudi osnutku sprememb carinskega zakona.

Oba zbora sta soglašala še z osnutkom sprememb in dopolnitev zakona o načinu in pogojih izpolnjevanja obveznosti iz kreditov mednarodnih finančnih organizacij, za katere je dala garancijo ali supergarancijo federacija, in kreditov iz meddržavnih sporazumov; z osnutkom zakona o garanciji federacije za obveznosti Sklada za financiranje povečanja zaposlenosti na manj razvitih in izrazito emigracijskih območij SFRJ iz posojila sklada za reintegracijo evropskega sveta; z osnutkom zakona o zagotavljanju sredstev iz primarne emisije za časovno premostitev priliva sredstev za odpravo posledic elementarnih nesreč, ki so v letu 1986 prizadele določena območja na Hrvaškem in v BiH; z osnutkom sprememb zakonov, ki določajo, da predpise za njihovo izvrševanje izdaja ZIS na podlagi pristojnih republiških in pokrajinskih organov.

V obeh zborih je bila danes ponovno na dnevnem redu doplačilna znamka »29. šahovske olimpijade v Novem Sadu 1990«, vendar predlagani dogovor tudi tokrat ni dobil soglasja, saj delegati niso dobili novih argumentov, ki bi njihovo mnenje spremenili. Vsi trije zbori so sprejeli tudi periodične delovne načrte za tretje trimesečje.

Varnost naj dela po zakonu

Skupščina je podprla vmesno poročilo skupine delegatov za presojo procesa proti četverici – Tudi varuhi človekovih pravic naj spoštujejo pravice drugih

LJUBLJANA, 21. junija – Republiška skupščina je danes obravnavala tudi vmesno poročilo skupine delegatov za celovito proučitev okoliščin in posledic sodnega procesa proti četverici. V vmesnem poročilu skupina med drugim ugotavlja, da na področju ljudske obrambe in notranjih zadev obstajajo predpisi, ki niso objavljeni na predpisan način, tako kot je določeno z ustavo in zakonom. Nekateri od teh predpisov pa omogočajo oziroma nalagajo organom določena ravnanja, ki presegajo izjeme, ki jih zakon določa kot dopustno omejitev z ustavo zajamčenih svoboščin in pravic.

Skupina je ocenila, da takšna podzakonska ureditev izhaja iz nedopustne široke razlage možnih izjem od ustavno zagotovljene tajnosti občil, glede nedotakljivosti stanovanja pa je celo v očitnem nasprotju z zakonom.

Pri svojem delu je skupina še ugotovila (to ugotovitev so zbori skupščine sprejeli kot dodaten sklep), da služba državne varnosti izvaja tehnične ukrepe, ki omogočajo prisluškovanje in zvočno snemanje pogovorov na podlagi podzakonskih predpisov. Ob proučevanju ustavnih in zakonskih določil je skupina ugotovila, da je takšno ravnanje nedopustno, saj ustava in zakon takšnega ravnanja, kot ga omogočata podzakonska predpisa, ne poznata. Tako je skupščina komisiji za nadzor nad zakonitostjo dela državne varnosti naložila, naj razišče prakso tajnih preiskav in drugih ravnanj, ki temeljijo na neobjavljenih predpisih.

V razpravi je v zboru združenega dela **Bogdan Oblak,** Ljubljana Center, predlagal, naj skupina ugotovi, ali je bil še kdo, poleg RSNZ, seznanjen z ravnanjem službe državne varnosti in uprave za notranje zadeve. Skupščina naj bi zahtevala takojšnjo prepoved uporabe vseh neobjavljenih pravnih aktov na območju republike in njihovo objavo. Predlagal je še, naj predsedstvo SFRJ ponovno pretehta dejanje četverice na eni strani in oceni splošno družbeno korist na drugi strani.

V zboru občin je **Ferdo Rakuša** iz mariborske občine Pobrežje menil, da v nekaterih poročilih odbora za varstvo človekovih pravic ni šlo vedno za četverico, temveč za druge interese. Objavo Bavčarjevih zapisov o pogovorih je označil za protizakonito, s čimer se je kršilo tudi človekovo dostojanstvo. Nekdo, ki je napeljal, da so prišli ti zapisi anonimno do Tribune, je to verjetno storil, da bi diskreditiral slovensko vodstvo. Si kdo želi, da bi tudi v Sloveniji prišlo do stanja kot na Kosovu, do prepričanja, da je pri nas kontrarevolucija, ki jo je treba zatreti?

Janez Meglič iz Žalca je opozoril na očitno dejstvo, da je bila četverici storjena krivica. Tega ni mogoče zanikati, kar bi moralo spreviđeti tudi predsedstvo SFRJ in vodstvo JLA. Četverico je treba pomilostiti.

Zakaj se sekretariat za notranje zadeve tako brani ugotovitve skupine delegatov vseh zborov republiške skupščine, da obstajata dva paralelna sistema, je vprašal **Grozdan Šinigoj** iz Ajdovščine. Razumljivo je, da se organi za notranje zadeve ravnajo po predpisih, ki jih imajo, vendar je osnovno vprašanje, če je mogoče s podzakonskimi akti razvrednotiti zakon. Organi za notranje zadeve naj se zavedajo, je dejal, da delajo po nezakonitih predpisih. **Metka Mencin** iz Grosupljega je menila, da je težko pričakovati, da bi na zvezni ravni storili kaj v prid četverice. Zato naj republiški organi storijo vse, da jih spravijo na svobodo. **Danilo Bašin** iz Nove Gorice je menil, da ne bi smeli več predolgo zavlačevati s pripravo končnega poročila. Skupina delegatov naj pove, kakšni so razlogi, ki zavirajo proučitev določenih zadev, skupščina pa naj na tej podlagi sprejme ustrezne sklepe. **Srečo Toman** iz Radovljice se je obregnil ob prispevke enega od članov te skupine, v nekaterih časopisih, ki včasih zavajajo. **Tone Urbas** iz Cerknice je opozoril na to, da se skuša javnost razcepiti s konstrukti, ki so v nekaterih sporočilih odbora za varstvo človekovih pravic (na primer v sporočilu št. 38), namesto, da bi bili enotni v prizadevanjih za razjasnitev okoliščin in posledic sodnega procesa proti četverici.

V družbenopolitičnem zboru, ki je sicer sklepe skupine soglasno sprejel, so nekateri razpravljalci menili, da je ocena slovenskega predsedstva o nepolitičnem značaju sodnega procesa preuranjena in da mora to ugotoviti skupina delegatov. Po tem ko so nekateri delegati dejali, da ne bi smeli pristati na žalitve in podtikanja, ki so jih deležni posamezniki zaposleni v organih za notranje zadeve, je **Marjan Jelen,** član skupine delegatov, razložil, da v njihovem vmesnem poročilu ne gre za grajo organov za notranje zadeve, ampak da gre za vprašanje pravne varnosti. Dejal je, da je bil zgrožen, ko je skupina pri svojem delu ugotovila, da imamo vrsto podzakonskih aktov, ki jih poznajo le posamezniki in na podlagi katerih se lahko posega v integriteto posameznika. **Tone Pavček** je dejal, da bi moralo slovensko predsedstvo v znak suverenosti, samobitnosti in državniške samovolje storiti to, kar predsedstvo SFRJ ni storilo – pomilostiti četverico.

Z zasedanja republiške skupščine so poročali Jelena **Gaćeša**, Marko **Pečauer**, Aleš **Stergar**, Janko **Svetina**, Marjeta **Šoštarič**, Jana **Taškar**, Danilo **Utenkar**, Darja **Verbič**, Ivo **Vidic**, Majda **Vukelić** in Mihaela **Žitko**.

TELEX
iz prve roke

Družbene dejavnosti še kar čakajo na rešitev svojih stisk

LJUBLJANA, 21. junija – V Zvezi sindikatov Slovenije smo oblikovali vrsto predlogov za sistemsko ureditev razmer na področju družbenih dejavnosti, vendar so bile naše zahteve največkrat ignorirane in je bil sindikat tako prisiljen, da posega po skrajnih oblikah delovanja, kot so stavke.

Tako je v družbenopolitičnemu zboru menila **Marjana Koren**, ko je prišla na dnevni red problematika družbenih dejavnosti; v ostalih dveh zborih so se dogovorili, da bodo o tej temi spregovorili na prihodnji seji (ob razpravi o majski analizi). Predsedstvo sindikatov zahteva, je povedala Marjana Koren, da se še v letošnjem letu zagotovijo vsi pogoji, da se ukine skoraj desetletna praksa nesistemskega reševanja položaja družbenih dejavnosti. Ne pristajajo na pojmovanje, da te dejavnosti zavirajo rast gospodarstva. Sindikat zahteva tudi uveljavitev najnižjega osebnega dohodka kot izhodišča pri oblikovanju meril za vrednotenje dela izvajalcev v družbenih dejavnostih in postavitev učinkovitega kontrolnega mehanizma med vsemi finančnimi tokovi v okviru javnih financ.

Nato sta **Sergej Pelhan** in **Marjan Lenarčič** opozorila na težave v kulturi in v skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Precej razpravljalcev je menilo, da danes ni treba sprejemati nikakršnih novih predlogov, stališč ali sklepov, saj še niso bili uresničeni tisti, ki so bili sprejeti na prejšnji seji. Zato, so menili nekateri, bi se bilo prav pogovarjati o odgovornosti; toda koga naj kličemo na odgovornost, je vprašal Miran Potrč, ko pa ima o tem formalno pravico odločati 600, 700 subjektov, nimamo pa tako zgrajenega sistema, ki bi bil sproti sposoben pokazati in reagirati na slabosti. Glede predloga o posebni komisiji so menili, da bi bilo treba jasno opredeliti njeno vsebino dela; **Emil Milan Pintar** pa je celo predlagal, naj komisija, če bi bila ustanovljena, ne bi ugotavljala, kako je kdo razporejal denar, temveč bi ga razporejala sama.

Kljub vsemu so ob koncu sprejeli nekaj sklepov: med drugimi, da niso bili doseženi pričakovani rezultati, da naj zveza sindikatov pripravi opredelitev vsebine dela posebne skupščinske komisije (ki naj bi opravljala nadzor nad finančnimi tokovi v okviru javnih bilanc), izvršni svet pa naj preveri svoj program dela pri pripravi zakonodajnih sprememb v družbenih dejavnostih.

Suspendirani zaradi stavke

Delavci koprske podružnice beograjskega Jugošpeda so stavkali zaradi nizkih osebnih dohodkov, nato je iz Beograda po teleksu prišel suspenz

LJUBLJANA, 21. junija – Na ponedeljkovi seji predsedstva republiških sindikatov so med drugim obravnavali razmere v koprski podružnici Jugošpeda s sedežem v Beogradu, v kateri so bili zaradi stavke nekateri delavci suspendirani. V stališčih, ki jih je predsedstvo danes posredovalo svetu ZSJ in svetu ZS Srbije, so poudarili, da so se v koprski podružnici že dlje časa kopičili problemi predvsem zaradi neodgovornega ravnanja in odnosa samoupravnih in poslovodnih organov v Beogradu do zahtev in predlogov stavkajočih.

Predsedstvo RS ZSS v svojih stališčih poudarja, da so delavci Jugošpeda v Kopru organizirali stavko povsem v skladu s stavkovnimi pravili, ki jih je sprejel republiški svet ZSS, in tudi v skladu z dosedanjimi usmeritvami ZSJ. Zato predsedstvo ostro obsoja ravnanje poslovodnih struktur v stavki, ki so namesto pripravljenosti za iskanje skupne rešitve s stavkajočimi posegli po suspenzu. Takšno ravnanje kakor tudi pritiski poslovodnih organov na stavkajoče delavce naj s podpisom posebne izjave povedo, ali bodo delali ali stavkali, s ciljem, da bi lahko kasneje proti njim ukrepali in namesto njih zaposlili druge delavce iz organizacije Jugošpeda v Beogradu, je povsem v nasprotju s temeljnimi izhodišči sindikalnih stavkovnih pravil in političnimi izhodišči ZSJ.

Neustrezno je tudi to, da se je namesto samoupravnih in sindikalnih organov v reševanje razmer vključil štab za izredne razmere, kar je tudi v nasprotju s stališčem ZSJ. Predsedstvo ZSS poziva, naj takoj prekinejo ugotavljanja disciplinske odgovornosti stavkajočih in odpravijo ukrep suspenza. Organi ZSJ in ZS Srbije naj takoj zagotovijo vrnitev delavcev na delo ter se zavzamejo za demokratičen in ustvarjalen način reševanja problemov stavkajočih delavcev. Organi ZSS bodo stavkajočim zagotovili polno podporo, pravno in socialno zaščito in pomoč.

JELENA GAĆEŠA

● Delavci koprske podružnice, kjer je osem zaposlenih, so že marca opozarjali vodstvo delovne organizacije, ki ima sedež v Beogradu, na problematiko nizkih osebnih dohodkov. Na zboru delavcev 5. junija pa so zahtevali stoodstotno povečanje plač (povprečje je sedaj okoli 2,5 milijona), sicer so napovedali stavko. Ker so 12. junija prejeli enako debele kuverte kot prejšnji mesec, je pet od osmih delavcev koprske podružnice začelo stavkati, vendar so opravili vsa potrebna dela, tako da organizaciji niso povzročili nobene materialne škode. Prejšnji četrtek so stavkajoči obvestili vodstvo v Beogradu, da bodo s stavko nadaljevali. Tega dne je koprski občinski svet ZSS poslal telegram občinskemu svetu ZSS Stari grad – Beograd in OO sindikata s pozivom, da bi med Koprom in Beogradom le prišlo do dialoga in poskusa skupnega reševanja problematike in zahtev stavkajočih. Vendar je vodja koprske podružnice od vodstva delovne organizacije še istega dne prejel teleks z zahtevo, naj proti stavkajočim uvede disciplinski postopek, prejšnji petek pa so iz Beograda prišli delavci Jugošpeda, ki so prevzeli delo stavkajočih. V petek dopoldne je po teleksu prišla tudi odločba o suspenzu stavkajočih, ki je bila včeraj dopolnjena s teleksom, da ta odločba pomeni tudi odstranitev suspendiranih iz poslovnih prostorov. I. U.

Nova ekonomska politika: razvojna, stabilizacijska in protiinflacijska

Republiški izvršni svet podpira Markovićev program ukrepov ekonomske politike – Kako omiliti negativne učinke – Se bo proizvodnja zmanjšala?

LJUBLJANA, 21. junija – »V izvršnem svetu Slovenije menimo, da program ukrepov ekonomske politike za letos omogoča uresničevanje osnovne smeri delovanja, ki si jo je zadala zvezna vlada ob nastopu mandata, to je preseči gospodarsko krizo, obvladati inflacijo in ustvariti možnosti za zdravo in dinamično gospodarsko rast.« To je poudaril na današnjem skupščinskem zasedanju podpredsednik slovenskega izvršnega sveta Janez Bohorič, ko je v uvodu govoril o pogledih našega IS na omenjeni program, o perspektivah, pa tudi o svojih načrtih glede tega, kako bi program najhitreje in najučinkoviteje uresničili ter ublažili tudi njegove neobhodne negativne učinke.

Program je po mnenju našega izvršnega sveta konsistenten. Začne z ukrepi za spodbujanje pozitivnih procesov v gospodarstvu (za zunanjo likvidnost, razbremenjevanje gospodarstva, rast proizvodnje, za delovno in podjetniško motivacijo), nadaljuje pa s stabilizacijskimi in regulacijskimi ukrepi v denarno-kreditni sferi, davčni politiki, finančni konsolidaciji gospodarstva in v potrošnji. Zato je nova ekonomska politika hkrati razvojna, stabilizacijska in s tem tudi protiinflacijska, njeno uresničevanje pa je način za izgradnjo gospodarskega sistema in ekonomske politike na stabilnih in trajnih temeljih, z izrazitim pogledom naprej.

Program ukrepov ZIS je uglašen tudi z republiškim programom razvojne in tekoče ekonomske politike za letos. Vendar pa bo treba dati nekaterim področjem, aktivnostim in ukrepom večjo in drugačno težo, zaradi premoščanja in odpravljanja potencialnih težav. Pri tem naj bi se angažiral izvršni svet, drugi upravni organi in seveda tudi podjetja. Kot je dejal Bohorič: »Od podjetij, od njihovega sprejemanja in uveljavljanja tržnih meril in zakonitosti ter večanja produktivnosti na tej osnovi je odvisen uspeh nove ekonomske politike.«

In kje utegne priti do največjih težav? »Nesporno se najbolj bojimo, da bi gospodarska aktivnost, ki je sedaj v vzponu, preveč popustila.« Dosedanja rast proizvodnje, izvoza (tudi izvoza storitev), razvoj drobnega gospodarstva, prvi zametki razvoja podjetništva, vse to so težko pričakovani pozitivni učinki dosedanjih liberalizacij, zakona o podjetjih, izraziti pa so zlasti v Sloveniji. »Gre predvsem za bojazen pred močno restriktivnimi ukrepi na področju denarno-posojilne politike, katerih cilj je preprečiti, da bi se učinki liberalizacije in stroškovnega razbremenjevanja gospodarstva ne prelila v potrošnjo, temveč v razvoj in varčevanje, da bi se ponudba preusmerila na tuje konvertibilne trge ter da bi se zmanjšala inflacija. V okviru te politike bomo najprej omejili, nato pa odpravili vse avtonomne tokove kreiranja denarja, zaradi česar se bodo pojavile težnje po podaljšanju plačilnih rokov.«

● **Janez Bohorič: »Naše gospodarstvo in družba kot celota mora razvijati podjetnost, ustvarjalnost, konkurenčnost, komunikativnost, delavnost in varčnost, kar naj bi nam za gotovilo višjo kakovost življenja v prijaznejšem okolju. Na teh temeljih v Sloveniji tudi že dosegamo rezultate. V to je usmerjen tudi program zveznega izvršnega sveta, zato ga je treba podpreti, se z našimi aktivnostmi polno vključiti v njegovo uresničevanje, obenem pa pri sprejemanju ukrepov, ki bodo na njegovi podlagi predlagani, zagotoviti, da bodo tudi izpeljani v duhu programa, saj je pravilno naravnan, osvežujoč in obetaven.«**

Bohorič je razložil tudi predvidene ukrepe za finančno konsolidacijo bank, podjetij in gospodarstva nasploh. Ti bodo skupaj z ukrepi v denarno-posojilni politiki za marsikoga trdi in kruti. »Vendar vas moram spomniti,« je opozoril uvodničar, »da so bili že večkrat napovedani, niso se pa izvajali. Res je tudi, da je ukrepe te politike veliko teže izvajati kot ukrepe treh liberalizacij, pa tudi manj prijetni so. Sleherno omejevanje denarne emisije, prave ali sive, in dohodkov iz državne blagajne namreč nujno posega v interese posameznih podjetij, družbenopolitičnih skupnosti, zasebnega sektorja in prebivalstva. Vendar – tu je srž jugoslovanske inflacije: odpravljanje njenih virov je usodno za nadaljnji obstoj in razvoj naše države. Zato je te omejitve treba sprejeti, podpreti ter se organizirati in pripraviti nanje, da bodo čim manj boleče.«

Nekatera podjetja bodo prizadeli tudi ukrepi za zmanjšanje klirinškega suficita. Zmanjšala se bo namreč dohodkovna motiviranost za ta izvoz in poslabšala dinarska likvidnost v nekaterih podjetjih tudi v Sloveniji. Vendar je tudi to nuja, ki se ji ni moč izogniti v resnem spopadu z inflacijo.

Ob uveljavitvi vseh teh ukrepov se proizvodnja lahko zmanjša, vendar se je temu mogoče izogniti ali njeno upadanje vsaj omiliti s pravšnjim pragmatičnim ravnanjem. Bohorič je naštel vrsto takšnih ukrepov, ki jih je začrtal republiški izvršni svet:

- Izdelava celovite strategije nadaljnjega trgovanja s klirinškim področjem, ob upoštevanju možnosti koriščenja vseh oblik meddržavnih in podjetniških aranžmajev, predvsem znotraj SEV-a; izkoriščanje vseh možnosti uvoza in s tem postopno saniranje visokega pozitivnega salda. V tem okviru je zelo pomembna realizacija naših energetskih projektov ter nadaljnja graditev uravnoteženih barter aranžmanov med našimi podjetji in partnerji s kliringa.
- Reorganizacija bančnega sistema, ki bo moral odigrati pomembno vlogo pri spodbujanju izvoza gospodarstva ter pri razvojnih in naložbenih projektih, kot tudi v spremljanju tekočega poslovanja podjetij ter spodbujanju varčevanja prebivalstva.
- Izdelava ustreznega kontrolnega mehanizma SDK glede na nove plačilne inštrumente oz. zavarovanje plačil med uporabniki družbenih sredstev ter zagotavljanje informacij o boniteti podjetij in bank.
- Nadaljnje razbremenjevanje gospodarstva, predvsem z uveljavljanjem novih modelov upravljanja na področju družbenih dejavnosti in gospodarske infrastrukture – od različnih oblik interesnega organiziranja, do ustanavljanja javnih podjetij ter z uveljavljanjem novih načinov financiranja obeh področij – od zagotavljanja enostavne in razširjene reprodukcije na področju infrastrukture skozi cene, do financiranja iz namenskih skladov, skupnih naložb, tujih vlaganj, delnic, obveznic, uveljavitve cestnega dinarja, ekološkega dinarja itd.
- Oblikovanje stabilnih virov sredstev za spodbujanje razvoja. »Razvojni dinar« že daje konkretne rezultate; z novimi predlogi dograjevanja meril za udeležbo teh sredstev v naložbah bo potrebno močneje spodbujati pritok tujega kapitala, zlasti joint-venture naložb in nastajanje vseh vrst novih podjetij.
- Vztrajanje na nadaljnji liberalizaciji vse zunanjetrgovinske zakonodaje ter na aktivni tečajni politiki.
- Že začeti razvoj podjetništva in menaženstva pri nas moramo izkoristiti tudi za večjo racionalizacijo proizvodnje in dvigovanje produktivnosti.

V kmetijstvu je za zdaj še vrsta odprtih vprašanj, denimo: financiranje tekoče proizvodnje, zaščitne cene, izvozno-uvozni režim kmetijsko živilskih proizvodov ter razne vrste regresiranja. Kmetijstvo je treba reorganizirati tako, da bodo proizvajalci bolj motivirani in da bodo gospodarili po tržnih načelih. Državno intervencijo je treba omejiti podobno kot v razvitih gospodarstvih. V Sloveniji pa je treba opredeliti in izpeljati strategijo razvoja živinoreje ter proizvodnje mleka in mesa.

JANEZ BOHORIČ – Obetaven program

● **Politiko osebnih dohodkov, ko si jo je zastavil ZIS, podpira slovenska vlada predvsem v usmeritvi, da naj OD ne bodo administrativno omejevani, da morajo temeljiti na rezultatih dela, potrjenih na trgu ter da morajo biti motivacijski in različni glede na poslovno uspešnost.**

Nezaposlenost, ekonomske ter tehnološke presežke delavcev bo treba reševati v podjetjih in na ravni republike, in to v kontekstu ekonomske in razvojne politike. Naš izvršni svet ima v ta namen poseben program, ki ga tudi že izvaja. Socialni programi v tem kontekstu se nanašajo predvsem na šolanje in prekvalifikacije delavcev. Zvezni izvršni svet podpira izdelavo socialnih programov na vseh ravneh in hkrati predlaga tudi zagotavljanje dodatnega denarja v ta namen, na primer skozi davčne olajšave, in z drugimi ukrepi.

Glede skupne porabe republiški IS soglaša z zveznim, da je to področje predvsem v pristojnosti in odgovornosti republik in pokrajin, saj različne stopnje razvoja zahtevajo različen delež skupne porabe v delitvi narodnega dohodka. Zato predlaga, naj na zvezni ravni določijo za gibanje skupne porabe le orientacijski okvir, npr. rast cen, ostalo pa je stvar republik in pokrajin.

Janez Bohorič je nekaj besed namenil tudi splošni porabi. V Sloveniji splošna poraba že zdaj zaostaja za rastjo cen. Slovenski izvršni svet sicer ne nasprotuje integraciji proračunske in izvenproračunske porabe tudi v republikah in občinah, vendar poudarja, da bo treba najprej spremeniti sistem financiranja nekaterih dejavnosti in postaviti nov koncept javnih financ. Izvenproračunska poraba je namreč vezana predvsem na sise družbenih dejavnosti in na gospodarske infrastrukture. Do konca leta bo tako financiranje družbenih dejavnosti teklo po starem sistemu (večjih motenj ne bi smelo biti, ker se bo do konca leta predvidoma nateklo dovolj denarja), nato pa naj bi začeli po novem.

Delnice so orožje, ki ga kaže čim prej vzeti v roke

Posvet o podjetništvu in delničarstvu na ljubljanski ekonomski fakulteti je pokazal opozoril na transformacije anonimne družbene lastnine

LJUBLJANA, 21. junija – Posvet Podjetništvo in delničarstvo, ki sta ga pripravila ljubljanska Ekonomska fakulteta in Center za ekonomsko svetovanje, je razgrnil vrsto različnih pogledov na prihodnost delnic pri nas. Skupni imenovalec vseh je – kako izgnati državo kot večinskega lastnika iz podjetij in jo hkrati postaviti na mesto, ki ga zahteva razvita lastniška demokracija. To je treba narediti, če nočemo več živeti z inflacijskim kapitalom. Pa tudi zato, da se odpovemo državi, ki ni samo boter, pač pa mnogo več v gospodarskem življenju.

Vendar, če na kratko povzamemo **dr. Ivana Ribnikarja,** mora država, ko se poslavlja od gospodarstva, stvari za seboj pospraviti: priznati realno ceno podjetniškega premoženja – zdajšnji poslovni sklad podjetja – in ga v obliki preferenčnih delnic dati npr. pokojninskemu skladu. Lastnost preferenčnih delnic je, če poenostavimo, da se ne prerivajo okrog upravljanja. Z bodočimi delničarji bo v takšnem podjetju nastajal znan kapital (poslovni sklad II) in njemu lastno kapitalsko upravljanje.

Na to, da je sprememba v upravljanju ena temeljnih stvari v našem reformiranem podjetništvu, je opozoril tudi **mag. Andrej Cetinski.** Če smo se odločili za podjetje in s tem za dobiček, potem se bomo soočili tudi z delitvijo dobička. Po njegovem mnenju bi morali priznati tudi v družbenem podjetju (ki se mu v obstoječi fazi ne moremo izogniti) obliko kolektivne pogodbe, ki bi uravnavala želje lastnika in delavca. Zato se tudi Cetinski zavzema za prekvalifikacijo zdajšnjega poslovnega sklada v družbeno delnico, ki ni udeležena na upravljanju. Država je pri delitvi dobička prisotna z davki, zato potrebujemo radikalno drugačen davčni sistem, ki bo sposoben obdavčevati dobiček, torej poslovno uspešnost.

»Lastniško demokracijo« M. Thatcher je med drugim zagovarjal **mag. Vlado Klemenčič** in s tem možnost delavskih delnic pri nas. Kako bomo pri nas zaživeli s t. i. »konservativno revolucijo«, ki teče v zahodnem svetu od 70 let naprej in je seveda zaradi že vgrajenih tržnih mehanizmov mnogo manj pretresljiva, je, kot je dejal **mag. Viktor Žakelj,** odvisno predvsem od tega, ali bomo nove kategorije (trg. lastnina, Evropa ...) prepoznali za svoje.

Dr. **Ludvik Toplak** je v zvezi s pravnolastninskimi vidiki delničarstva govoril o odnosu med lastnino, oblastjo in odgovornostjo v Jugoslaviji. Menil je, da naš zakon o podjetjih sicer ureja delniško družbo podobno kot nekatere sodobne zakonodaje v svetu, še vedno pa ostaja nedodalan. Zdajšnjo pravno praznino na tem področju naj bi zapolnili – namesto s ponovnim administriranjem – z dispozitivno trgovinsko zakonodajo. Po njegovem pa že zdajšnja zakonodaja odpira možnosti za uvajanje delavskih delnic. V zvezi z vprašanji lastnine je opozoril tudi na nekatere sodobne študije, ki kažejo, da je potreba po prilaščanju kot imanentna lastnost človeka neizčrpen vir ustvarjalne energije.

Dr. **Franjo Štiblar** je med drugim opozoril, da bo razvoj delničarstva zahteval tudi ureditev finančnih ustanov, kot so denimo borza, državne revizijske službe, svetovalne in finančne posredniške organizacije. Država naj bi imela pomembno vlogo pri nadzoru poslovanja z vrednostnimi papirji. Dejal je tudi, da vsaj na začetku zaradi političnega in ekonomske negotovosti ne moremo pričakovati večjega razmaha delničarstva. Član predsedstva RK ZSMS **Janez Kopač** je v imenu svoje organizacije podprl uvajanje delavskih delnic in parafraziral Brechtovo misel, češ »delnica je orožje, vzemite jo v roke«. Med drugim je dejal, da so delnice »virus tržnosti, ki bodo brez puške odstrelile dogmatsko družbeno ureditev.« Za uvedbo delavskih delnic bi potrebovali le nekaj demokratične politične volje znanja in manjše spremembe zakonodaje. **Miha Ravnik** pa je povedal, da v zvezi sindikatov podpirajo uvajanje delavskih delnic, vendar ne na račun cene in vrednotenja dela. Potrebovali bi učinkovit davčni sistem, ki bo oblažil v prihodnje čedalje večje socialne razlike.

MIHA JENKO
SILVA ČEH

● **Praksa kaže izreden interes za reformirano podjetništvo. Toda prva delniška družba pri nas (v Novem Sadu) se ni mogla odločiti za delnice, pač pa »začasnice«, je dejal mag. Marjan Kocbek. Povsem razumljivo je, da je mnogo manj nejasnosti pri nastajanju novih delniških podjetij. Mnogo trši oreh je pretransformacija zdajšnjih družbenih podjetij. Že ta posvet je ponudil različne poti, zakonodajalec in ZIS se prav tako borita s »specifičnostjo« družbene lastnine. Trenutno je menda jasno to, je dejal Kocbek, da npr. Metalna ne more kupiti Litostroja, ker to ni mogoče z narodnogospodarskega vidika.**

Zmeda z boni za plačilo cestnine

LJUBLJANA, 21. junija – Čeprav so na AMZJ predvidevali, da bodo tujim voznikom še pred letošnjo turistično sezono ponudili bone za plačilo cestnine na jugoslovanskih avtocestah, od tega najbrž ne bo nič. Nejasnosti je preveč, boni pa celo še natisnjeni niso.

Bone naj bi prodajali v tujini (na 5 tisoč prodajnih mestih) in na mejnih prehodih. Toda še vedno ni znano, ali bodo boni vrednostni ali ne, jasno pa je, da naj bi bili natisnjeni za vsak odsek avtoceste posebej (skupno 11 bonov).

F. D.

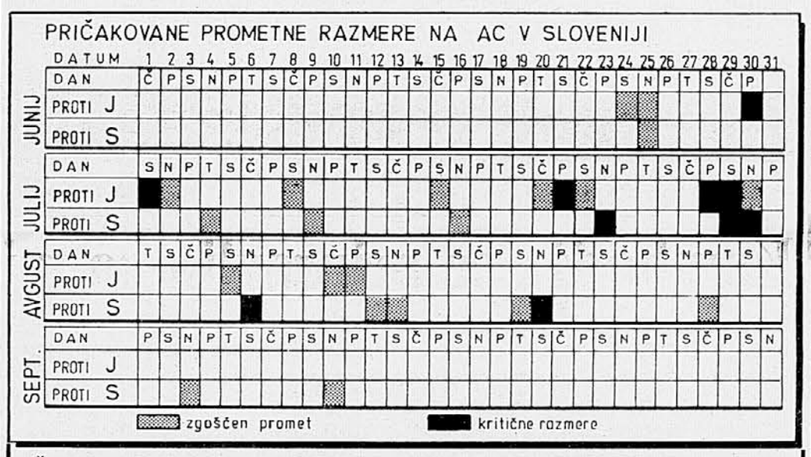

Črni dnevi, ko bo na cestah gneča

LJUBLJANA, 21. junija – Skupnost za ceste Slovenije je (tako v zahodnoevropskih državah delajo že več let) prvič napravila ti. koledar pričakovanih prometnih obremenitev v glavni turistični sezoni. Kot vidimo na razpredelnici, lahko do konca avgusta (predvsem ob koncu tedna) pričakujemo šest izrazito kritičnih obdobij.

Na podlagi izkušenj preteklih let pravijo cestarji, da so med turistično sezono izrazite konične obremenitve predvsem na gorenjski avtocesti in v smeri proti Primorski, medtem ko na avtocesti proti Mariboru ni izrazitejših prometnih konic, ampak so obremenitve vse leto približno enake.

In koliko prometa lahko pričakujemo na posameznih cestah? Skozi cestninsko postajo Torovo (na avtocesti Ljubljana–Naklo) gre med letom v povprečju vsak dan 8.936 vozil, v najbolj kritičnih dneh pa so lani našteli celo 25.100 vozil v enem dnevu, kar 32 dni med turistično sezono pa je promet na omenjeni avtocesti dvakrat večji od letnega povprečja.

Najbolj obremenjena cestninska postaja je vstopna na avtocesti proti Razdrtem. V povprečju vozi med letom po tej avtocesti 15.123 vozil na dan, lani ob največjem navalu turistov pa so našteli 43.000 vozil na dan. Kar 13 dni so med lansko turistično sezono našteli več kot 30.000 vozil na dan. Težave na tej avtocesti se pojavljajo zlasti pri izhodu (Razdrto). Propustnost stare magistralne ceste proti morju je namreč precej manjša od avtoceste, zato prihaja do zastojev.

● **Izkušnje iz preteklih let kažejo, da je na slovenskih cestah v dneh največje gneče kar 47 do 65 odstotkov celodnevnega prometa, zgoščenega na pet do šest ur. Tudi letos pričakujejo v najbolj kritičnih dneh največje obremenitve pred cestninskimi postajami med 5. in 11. uro dopoldne (to velja za promet od severa proti jugu), ob petkih in dnevih pred prazniki pa od 14. do 19. ure. Za smeri z juga proti severu pa so kritične zlasti nedeljske konice od 17. do 20. ure.**

Precej večji promet pričakujejo letos na magistralni cesti proti Zagrebu. Pri Višnji Gori so na primer lani našteli v povprečju 13.771 vozil na dan, medtem ko so jih ob največjem navalu našteli 26.900 v enem dnevu. Še večjo gnečo pričakujejo na Črnem kalu, kjer so lani vsak dan našteli v povprečju 8707 vozil, v najbolj prometnih dneh pa celo 31.800. Seveda lahko pričakujemo precejšnjo gnečo tudi na obalni cesti. V povprečju so lani pri Izoli našteli 19.903 vozila na dan, ob konicah pa 31.900 vozil na dan.

FRANCI DOVČ

Demokratizacija je nujna za rešitev krize in za vezi z naprednim svetom

Iz govora Jožeta Smoleta na proslavi praznika občine Ljubljana Center – SZDL Slovenije je trdno odločena za politični pluralizem

LJUBLJANA, 21. junija – SFRJ je v procesu globokih reform gospodarskega in političnega sistema, katerih potrebe praktično nihče ne zanika. Seveda pa obstajajo različni pogledi na vsebino in način izvedbe reform, kot tudi na to, do katere faze, naj bi preobrazba segla. Pri tem moramo upoštevati, da je Jugoslavija skupnost številnih narodov in narodnosti, tako da imajo reforme tudi svojo multinacionalno dimenzijo, je dejal predsednik RK SZDL Jože Smole na slavnostni seji občinske skupščine Ljubljana Center.

»Načelno je v vseh delih Jugoslavije doseženo soglasje, da globlje reforme ekonomskega sistema ni mogoče izvesti brez temeljite reforme političnega sistema. V praksi pa se vse bolj oblikujeta dva različna koncepta: Po prvem naj bi reforma ekonomskega sistema vodila v popolno sprostitev tržnoekonomskih zakonitosti, svobodo ekonomskih subjektov, deregulacijo, zmanjšanje državnega in političnega vmešavanja v gospodarstvo. Po drugem konceptu pa naj bi se ob ekonomski reformi zagotavljala še večja vloga zveznih državnih organov; skladno s tem pa bi se povečala tudi vloga političnih faktorjev v gospodarstvu.

Dva koncepta sta še bolj očitna na področju reforme političnega sistema. Po enem je reforma možna samo, če se prizna dejstvo, da je naša družba pluralna. To med drugim pomeni, da mora politični sistem upoštevati vse pluralizme, vključno s političnim, idejnim in ideološkim. Po tem konceptu, ki ga lahko označimo kot demokratičnega, se mora bistveno spremeniti vloga Zveze komunistov Jugoslavije. To pa pomeni, da ne sme več biti v monopolni poziciji, ne sme imeti monopolne pozicije v oblasti, ne sme biti državna partija. S tem je povezana zahteva, da se v Jugoslaviji odpravijo vsi ostanki partijske države. Na vseh področjih se dosledno uvede pravna država in odpre pot za razvoj v smeri civilne družbe. Drugi koncept pa predpostavlja, da bi reforma političnega sistema še bolj okrepila monopolno pozicijo Zveze komunistov. Torej ne prizna političnega pluralizma in dokazuje, da je ustanavljanje različnih zvez protiustavno.

V socialistični republiki Sloveniji se zavzemamo za prvi, torej za demokratični koncept.

Brez demokracije ni vključevanja v svet

Prepričani smo, da razvoj in uveljavljanje političnega pluralizma in politične demokracije predpostavlja sprejem nove moderne ustave, spremembo volilne zakonodaje, sprejem nove zakonodaje o združevanju ljudi in globoko vsebinsko preoblikovanje SZDL. Nujni pogoj, da presežemo sedanjo krizo, je prav več demokracije. Prepričan sem, da bo v naši domovini zmagal demokratični koncept političnega pluralizma. Iz dveh osnovnih razlogov: Prvi je notranji. Resne reforme ekonomskega sistema ni mogoče uresničiti brez preobrazbe političnega sistema; ta pa spet ni uresničljiva brez priznavanja političnega, idejnega in ideološkega pluralizma. Mislim, da je upravičena trditev, da je reforma ekonomskega sistema v prvi vrsti politično vprašanje. Z drugimi besedami, brez korenite reforme političnega sistema ni mogoče sprostiti elementov tržnoekonomske logike, samostojnosti ekonomskih dejavnikov in konkurence. Popolnoma jasno pa je, da Jugoslavija nujno potrebuje ekonomsko reformo, zlasti reformo ekonomskega sistema. Drugi razlog je mednarodni. SFR Jugoslavija se mora organsko vključiti v napredne evropske tokove. Čim prej mora postati tudi polnopravni član Sveta Evrope. To pa lahko doseže samo s takšno preobrazbo svojega političnega sistema, ki bo zagotavljal svobodno artikulacijo in delovanje političnega pluralizma. Seveda pa moramo vztrajati pri zahtevi, da je mogoče voditi dialog v Jugoslaviji, zgolj na enakopravnih temeljih, ob upoštevanju dostojanstva in samostojnosti republik – kar pomeni tudi dosledno spoštovanje narodov in narodnosti ter njihovo polno enakopravnost – ob priznavanju legitimnosti razlik, ob obojestranski pripravljenosti, da poslušamo argumente nasprotne strani ter ob aktivnejši, vendar nepristranski vlogi zveznih teles. Naše tri reforme bomo lahko izpeljali na enakopravnih temeljih le, če bodo v ospredju skupni interesi in načrti.

● **Naša dilema torej ni politični pluralizem da ali ne, ampak kakšen pluralizem, kakšnega hočemo, upoštevajoč pri tem univerzalne civilizacijske izkušnje in dosežke. Prav to pa je tudi temeljnega pomena za takšno organizacijo, kot je socialistična zveza. Dejstvo je namreč, da ima SZDL kot naslednica Osvobodilne fronte bogato tradicijo, in da pozna tudi vzpone in padce, zlasti v povojnem obdobju.**

Odgovori Dimitriju Ruplu

V tem kontekstu razmišljam tudi o odprtem pismu, ki ga je tovariš Dimitrij Rupel prejšnji teden naslovil na predsednika RK SZDL Slovenije. V celoti sta ga objavila ljubljanski Dnevnik in Delo, tako da je naši javnosti znano. Teme in odprta vprašanja, ki jih v pismu omenja tovariš Dimitrij Rupel kot predstavnik Slovenske demokratične zveze, ki bo imela v soboto, 24. junija, kongres v Mariboru, zaslužijo pozornost. S temi vprašanji se aktivno ukvarja socialistična zveza Slovenije, tako v republiški konferenci kot tudi v občinskih in krajevnih konferencah. Mislim, da sem v svojem današnjem izvajanju vsebinsko odgovoril na večino zastavljenih vprašanj. Rad bi posebej poudaril, da si RK SZDL Slovenije prizadeva za kar najbolj ustvarjalno vključitev v pripravo dveh pomembnih zakonov: o političnem združevanju in o volilnem zakonu. Gre za institucionalizacijo političnega pluralizma in za določanje pravil igre in ravnanja. Da bi skupščina SR Slovenije to lahko izpeljala, pa je potrebno, da pripravi komisija za ustavna vprašanja na osnovi javne razprave, ki se je zaključila 15. junija, dokončni predlog amandmajev k ustavi SR Slovenije, ki bi jih kazalo sprejeti v juliju. Sprejem amandmajev je namreč bistvenega pomena, da odpremo prosto pot za uvedbo svobodnih, neposrednih tajnih volitev. Na 5. seji RK SZDL Slovenije, 27. junija, bomo rezimirali rezultate javne razprave in se opredelili do amandmajev k ustavi SRS. Predlagali pa bomo tudi, da se na tej seji sprejme Temeljna listina Slovenije 1989, ki bi jo posredovali v podpisovanje občanom. Prepričan sem, da se vsi zavedamo, kako pomembno je, da v teh časih izrazimo skupno voljo slovenskega naroda in ljudstva Socialistične republike Slovenije, ter da se s podpisovanjem takšnega dokumenta zavežemo za dosledno ravnanje na vseh ravneh.

V zvezi z odprtim pismom Dimitrija Rupla pa naj izrazim le še načelno, kritično pripombo. Če resnično želimo napredek v smeri neposredne socialistične samoupravne demokracije, ki upošteva pluralnost naše družbe in izhaja iz pravic državljanov, moramo prenehati z najrazličnejšimi etiketiranji, kamor uvrščam npr. tudi »partijsko-državno SZDL«, »državno Zvezo socialistične mladine« in podobno. Dvomim namreč v njihovo dobronamernost. Učinkovitejši bomo, če se bomo osredotočili na konkretno reševanje relevantnih odprtih vprašanj.

Manj zanimiva brezcarinska prodaja?

Obdavčitev marže v brezcarinskih prodajalnah bi podražila izdelke in znižala prodajo

LJUBLJANA, 21. junija – Slišati je, da sta v sklopu nove zunanjetrgovinske in davčne zakonodaje tudi dve novosti (sicer že zdavnaj pričakovan), ki zadevata brezcarinsko prodajo. Ena je, da naj bi v prihodnje v brezcarinskih prodajalnah kupovali za devize tudi Jugoslovani, po neuradnih informacijah pa pripravljajo v zveznih upravnih organih, kot nekakšen dodatni predlog k spremembam davčne zakonodaje tudi idejo o dokajšnji obdavčitvi marže v brezcarinskih prodajalnah.

Prva novost – če bo seveda sprejeta – pomeni uresničitev že dolgo postavljenih zahtev in je skladna s sedanjo gospodarsko liberalizacijo. Kaj pa bi prinesla obdavčitev? Manjši zaslužek in višje, če že ne celo nekonkurenčne cene v brezcarinskih prodajalnah, s tem pa tudi manjši devizni dotok. Upati je torej, da slednja ideja ne bo ugledala dneva kot predlog v novi politiki zvezne vlade.

B. K.

Kavarniška kadrovska politika

Direktorja Centra za turistično propagando so imenovali mimo splošnega združenja

LJUBLJANA, 21. junija – Protestiramo zoper način, na kakršnega so imenovali novega direktorja Centra za turistično ekonomsko propagando pri Gospodarski zbornici Slovenije. Gre za nekakšno kavarniško kadrovsko politiko, ki zlasti Sloveniji ne more biti v ponos, so rekli na današnji seji izvršilnega odbora splošnega združenja gostinstva in turizma.

Novega direktorja Centra – prejšnji je odšel na novo delovno dolžnost v zvezno vlado – so imenovali pred dnevi. Splošno združenje protestira, ker jih o imenovanju ni nihče niti obvestil, kaj šele, da bi jih vprašal za mnenje, glede na statut zbornice pa bi moralo to združevanje dati pravzaprav soglasje za imenovanje novega direktorja. Kot so dejali, je tak način imenovanja novega direktorja povsem navzkriž z demokratično kadrovsko politiko. Hkrati pa se zastavlja vprašanje ali je splošno združenje sploh še združenje GZS, so dejali. (J)

Razprtije zaradi toplarn

Netijo jih predvsem pomanjkljive študije in nejasna politika cen energije

LJUBLJANA, 21. junija – Zamisli o razvoju toplarništva oziroma o kombiniranem pridobivanju toplote in drugih energentov v mestnih toplarnah ali v industrijskih toplarnah v Sloveniji nikakor ne more zaživeti. Čeprav vsi prisegajo na kombinirano pridobivanje raznih vrst energije, ker je to ceneje in izkoristek goriva boljši, se vse zaplete, ko je treba spraviti vkup pametne naložbene programe in zbrati za skupno mizo predstavnike industrije, elektrogospodarstva in komunalnega gospodarstva, da bi se dogovorili, koliko bo kdo prispeval za naložbo.

Vzrokov za to je več, so ugotavljali na današnji seji izvršilnega odbora splošnega združenja energetike Slovenije. Zaradi pomanjkanja celovitih strokovnih študij nastajajo razprtije o tem, kje naj bi najprej postavili kakšno toplarno in kaj naj bi kurili v njej. Zaradi pomanjkanja denarja pa niti industrija niti elektrogospodarstvo v španoviji s komunalno energetiko niso pripravljeni vlagati v drago opremo in toplarniško omrežje in si nato zaradi podcenjene energije deliti izgubo.

T. S.

ROBERT HAAS

REŠITE SI ŽIVLJENJE

11. nadaljevanje

Osteoporoza lahko nastane:
– zaradi visokobeljakovinskih diet, pri katerih se z urinom izločajo kalcij in drugi minerali;
– diet z manjšim številom kilokalorij (da bi ženske shujšale ali obdržale idealno težo) in zato ne uživajo dovolj kalcija in magnezija;
– ker niso bile tako fizično aktivne, kot bi morale biti (redna vadba pomaga preprečevati izgube kalcija iz kosti);
– količina estrogena in drugih hormonov se s časom spreminja, to pa povzroča občasne izgube kalcija;
– ker v koži ni dovolj vitamina D, ki je v resnici hormon (če se premalo sončijo, ali pa ne dobijo dovolj tega vitamina s hrano); to je sicer malo verjetno, kajti ta vitamin zelo pogosto dodajajo hrani, kljub temu pa je lahko to posledica neuravnotežene prehrane.

V ameriški prehrani so mleko in mlečni izdelki glavni vir kalcija, čeprav mnoge ženske mleka ne prebavljajo, ker so nanj alergične. Te so že ugotovile, da lahko kalcij dobijo v prehranskih dodatkih in v zelenjavi. Priporočena dnevna količina kalcija je 800 mg, čeprav veliko ljudi na svetu odraste in preživi tudi z 200 mg, ne da bi pri tem imeli težave z osteoporozo. Mnogi znanstveniki so prepričani, da je tako zato, ker imajo v svoji hrani manj beljakovin (25 do 40 g, večino iz rastlinskih virov) kot Američanke, ki jih dnevno pojedo 50 do 200 g na dan.

Ni priporočljivo, da bi ženske jedle zelo nizko beljakovinsko hrano (manj kot 40 g na dan), kajti prilagajanje na tako prehrano je najboljše v otroštvu. Odrasli, ki nenadoma preidejo na hrano z zelo majhno količino beljakovin, začnejo skoraj takoj izgubljati kalcij iz kosti. Prilagajanje lahko traja nekaj mesecev ali let. Zato Haas priporoča, da ženske, posebno tiste, ki niso aktivne, uživajo dodatke kalcija in magnezija, ki vsebujejo vsaj 500 do 1000 mg kalcija (in pol toliko magnezija). Veliko žensk je izgubljalo kalcij iz kosti nekaj desetletij, dodaten kalcij in sončenje pa lahko ta proces obrneta.

VROČINA – Marsikdo ne ve, da si pri vročini lahko pomaga tudi s primerno hrano.

Dodatki kalcija v navedenih količinah so morebiti še premajhni za ženske, ki uživajo visokobeljakovinsko hrano (150 ali več gramov beljakovin na dan). Ker je postal ženski bodybuilding tako priljubljen, je veliko žensk začelo uživati beljakovinske dodatke, ki jih uporabljajo bodybuilderji, hkrati pa uživajo prevelike količine visokobeljakovinske hrane, kot so zrezki in jajca. To je napačna pot za gradnjo boljših mišic in dobra pot za nastanek osteoporoze. Najbolje je, da izberete zmerno beljakovinsko dieto. To je ponavadi 40 do 80 g beljakovin na dan, od tega pa naj bosta dve tretjini iz žita, zrn, stročnic in zelenjave, ostala tretjina pa iz perutnine in morske hrane ali izdelkov iz posnetega mleka.

Haasovi nasveti glede kalcija temeljijo na objavljenih delih, ki kažejo, da so povprečne dnevne izgube kalcija pri ženskah 320 mg ali več, izkoristek resorpcije kalcija iz hrane pa je približno 20- do 40- odstoten. Pri nekaterih skupinah ljudi, kot so na primer tisti, ki uživajo določena zdravila ali tisti s prebavnimi težavami, je lahko izkoristek še manjši, manj kot 15 odstotkov, zaradi česar izgubljajo iz kosti kalcij, čeprav ga na dan užijejo tudi po 800 mg. Noseče in doječe ženske potrebujejo še več mleka. Stres in skrbi, ki so v napetem stilu življenja sodobne ženske tako pogosti, lahko povzročijo tudi do 900 mg izgub kalcija. Izgube tega elementa pri telesno aktivnih ženskah so lahko visoke, še posebej pri močnem potenju. Priporočljive dnevne količine kalcija so:

DRAGOCENA TEKOČINA – Uživanje vode in drugih tekočin je nujna potreba.

Dojenčki	
0 – pol leta	360 mg
pol – 1 leta	540 mg
Otroci	
1 – 10 let	800 mg
11 – 18 let	1000 mg
Odrasle ženske	
nenoseče in nedoječe	800 mg
noseče	1200 mg
doječe	1200 mg

Železo in anemija

Moški shranijo v telesu več železa kot ženske. Zdrav moški lahko shrani 1000 mg železa, medtem ko ga zdrava ženska lahko pred menopavzo shrani le 200 mg ali pa še manj, če uživa hrano, v kateri je premalo železa. Nosečnost in izgube krvi zaradi menstruacije lahko osiromašijo te železne rezerve tudi za 10 do 40 mg železa na dan.

Ženske so torej nagnjene k anemijam, ki so posledica pomanjkanja železa, to pa je stanje, v katerem rdeče krvničke vsebujejo zmanjšano količino hemoglobina, ki razvaža kisik po telesu. Zaradi zmanjšanja zalog železa in manjšega dotoka kisika tkivom se zmanjša proizvodnja energije, to pa povzroči letargijo, utrujenost, zmanjšano aktivnost možganov, apatijo, glavobole in podobne simptome.

Pomanjkanje železa je opazno pri ženskah, ki so rodile, pri starejših, v revnih družinah in pri manjšinah, čeprav so kandidati za anemijo povsod. Študije so pokazale, da ima približno vsaka četrta ženska zaloge železa izčrpane. Mesečne izgube železa zaradi menstruacije so približno 28 mg. Te izgube, skupaj s hrano, v kateri primanjkuje železa, pa lahko podvojijo telesne potrebe po železu.

Ženske absorbirajo železo iz hrane različno, tako da lahko le ocenimo, koliko železa absorbira »povprečna« ženska. Dnevna količina iz hrane absorbiranega železa je odvisna od količine železa, ki se prenaša po krvi, vrste zaužitega železa (če je to železo, ki prihaja iz živalskih proizvodov ali tisto, ki prihaja iz žita, sadja ali zelenjave) in prisotnosti ali odsotnosti blokirajočih spojin (npr. vitamin C, ki pospešuje resorpcijo ali oksalna kislina, ki jo zavira). Poleg tega se absorpcija povečuje v času rasti, med nosečnostjo in takrat, ko se zaloge železa izčrpajo.

OCENA STROKOVNE ŽIRIJE

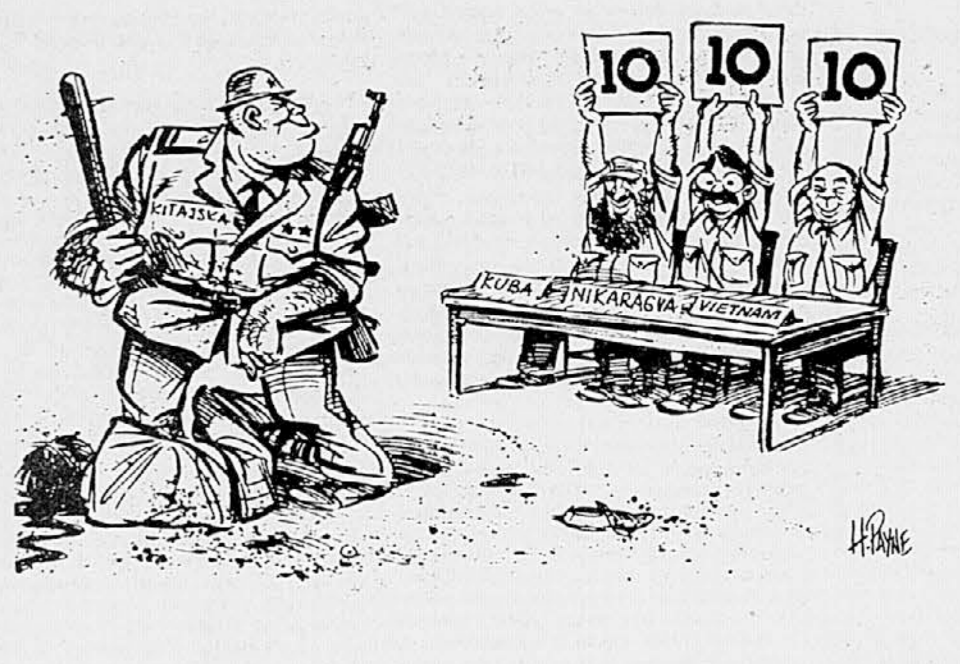

PAYNE, »Newsweek«, New York

Kaj bo storila grška združena levica?

Pri sestavljanju nove vlade bo leva koalicija jeziček na tehtnici, saj nobena od strank ne premore večine – Postavljala bo pogoje, skleniti hoče volilno koalicijo – Čiščenje vrst

OD NAŠE POSEBNE POROČEVALKE

ATENE, 21. junija – V Grčiji so se že začela prizadevanja za oblikovanje nove vlade, ki naj bi dobila podporo v parlamentu, v katerem po nedeljskih volitvah nobena od strank nima večine. Predsednik Sardžetakis je sestavo nove vlade zaupal vodji Nove demokracije Konstantinu Micotakisu. Jeziček na tehtnici v parlamentu pa je združena levica. O tem, kaj bo storila, smo se pogovarjali s članom njenega ožjega vodstva in novoizvoljenim članom parlamenta Gregorisom Janarosom.

– Leva koalicija je na nedeljskih volitvah dobila skoraj trikrat več sedežev v parlamentu, kot jih je imela v minuli sestavi. Kaj to pomeni?

»S tem so se naša pričakovanja v celoti uresničila. Imamo resda slabo desetino sedežev v parlamentu, vendar je to ravno toliko, da je od nas marsikaj odvisno in bomo to seveda izkoristili. Nikakor ne mislimo izpustiti iz rok priložnosti za sodelovanje v vladi.«

– Vodja Nove demokracije Konstantin Micotakis ima do ponedeljka rok, da oblikuje predlog za sestavo nove vlade. Ga boste podprli?

»Micotakis bo nedvomno v prvem poskusu predlagal v vlado le ljudi svoje stranke in tega predloga ne bomo podprli. S tem namreč ne bi prav ničesar pridobili.«

– Že konec lanskega leta ste predlagali gibanju PASOK koalicijo oziroma skupen nastop na volitvah?

»Da, glede na to, da med nami ni tako velikih programskih razlik. Vendar je PASOK zavrnil naš predlog. Toda od takrat se je marsikaj spremenilo. Na dan je začelo prihajati čedalje več podrobnosti o vpletenosti Andreasa Papandreua in članov bivše vlade v finančni škandal Koskotas in zdaj je takšna koalicija za nas nesprejemljiva.«

– Je to dokončni ne gibanju PASOK?

»Vztrajali bomo pri tem, kar smo že rekli pred volitvami. Pogoj, da sklenemo volilno koalicijo s PASOK, je, da se Andreas Papandreu umakne z vrha tega gibanja. Z drugimi besedami, da v bodoče ne bo v škandalih kompromitiranih osebnosti – v mislih imam vse kompromitirane člane bivše vlade PASOK – in da bomo v njej udeleženi tudi mi. Le tako bo sploh moč začeti s čiščenjem političnega prizorišča, ki je nujno.«

– In če se to ne zgodi? Nujnost katarze pravzaprav poudarja tudi Konstantin Micotakis, vendar so med vami in Novo demokracijo nepremostljive programske razlike.

»Kar zadeva nas, smo pripravljeni sodelovati celo v mešani vladi z Novo demokracijo – seveda le začasni, ki bi bila sposobna izpeljali katarzo.«

– Konstantin Micotakis je prav včeraj izjavil, da bi njegova stranka, če bi čez nekaj mesecev volitve ponovili, dobila 50 odstotkov glasov...

»Tudi če bo v kratkem oblikovana začasna vlada, ki bo dobila zaupnico parlamenta in bodo parlamentarne volitve čez nekaj mesecev ponovljene, Nova demokracija na njih zanesljivo ne bo mogla uresničiti te svoje ambicije.«

– Leva stran političnega spektra v Grčiji je v zadnjem času postala precej bolj prožna. Kakšne so pravzaprav osnovne značilnosti programa združene levice?

»Na gospodarskem področju hitrejši razvoj, toda brez zategovanja pasu in ne na škodo zdravstvene in socialne politike, hkrati pa se zavzemamo za pametnejše obnašanje do človekovega okolja.«

– Kakšno je vaše stališče do članstva Grčije v Evropski skupnosti, v NATO in zlasti do prihodnosti ameriških oporišč v Grčiji?

»Sicer je dolgoročno manjšanje razlik med Vzhodom in Zahodom in težnje k enotnejši Evropi vsekakor nekaj pozitivnega in tako nekatera vprašanja, o katerih so bila prej zelo nasprotujoča si mnenja, čez čas najbrž ne bodo več aktualna.«

– V zadnjih mesecih se je število simpatizerjev leve koalicije malce povečalo?

»Ni se povečalo samo število simpatizerjev, marveč tudi članov. K nam je prestopilo tudi precej bivših članov gibanja PASOK.«

LJILJANA ĐERIĆ

Oglas proti marksizmu

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BUENOS AIRES, 21. junija – »Hvaležni smo vojski, policiji in varnostnim silam, saj so v osvobodilni vojni, vojni proti subverziji ubranile državo pred terorističnimi organizacijami, ki so hotele uvesti marksistični režim.« Tako piše v plačanem oglasu, ki so ga včeraj objavili vsi največji argentinski dnevniki, tem zgovornim besedam pa sledi več kot 5400 podpisov. Napolnili so kar tri časopisne strani velikega formata.

Objava oglasa v tem trenutku ni naključje – v zadnjih dneh namreč pogovore o argentinski gospodarski krizi vse pogosteje zamenjujejo debate o vojaškem vprašanju. K omenjenemu oglasu je namreč treba dodati tudi objavo faksimila pisma vodje vojaškega udara leta 1976 in nato šefa vojaške hunte generala Jorgeja Rafaela Videle, ki so ga ob komentarju o vojaškem vprašanju včeraj objavili v desničarskem dnevniku »La Prensa«. Videlovo pismo je datirano 15. junija in naslovljeno na direktorja časopisa, general pa v njem med drugim pravi: »Bil sem samo eden od vojakov, ki so legalno branili napadeno domovino. Zaradi tega nasprotujem vsaki preiskavi, usmerjeni osebno proti meni. Uvrščam se med ljudi, ki bomo večno hvaležni vsem herojem in mučenikom, ki so preprečili, da bi našo državo, tako kot druge latinskoameriške države, zasužnjil marksistični totalitarizem.«

Bolj ko se v Argentini približuje predaja oblasti, pogosteje časopisi pišejo o nerešenem vojaškem vprašanju. Eno hujših polemik je pred dnevi sprožila izjava bodočega predsednika Carlosa Menema, da mu je predsednik Raul Alfonsin nedavno ponudil v podpis pripravljeni dokument o amnestiji za generale, obsojene zaradi kršenja človekovih pravic v času diktature. Menem pravi, da je ponudbo zavrnil, vendar je čez čas izjavil, da ne zavrača možnosti, da bi se Argentinci o amnestiji odločali z referendumom.

Govorice o skrivnostnih dokumentih ne zadevajo samo sedanjega in bodočega argentinskega predsednika. Vodja zadnjega vojaškega upora polkovnik Mohamed Ali Seineldin je namreč včeraj naznanil, da zanj sporazum z bivšim argentinskim vojaškim voditeljem generalom Dantejem Caridijem ne velja več, saj vlada ni izpolnila obljub. Sporazum je nastal po Seineldinovemu napadu na vojašnico Villa Martelli (decembra lani), radikalna vlada pa je ves čas zanikala njegov obstoj. Seineldin je sicer zaprt, vendar nemoteno sprejema sodelavce. V soboto se je tako sestal s štirinajstimi oficirji in skupaj z njimi sestavil dokument, s katerim so zdaj preklicali sporazum.

Hkrati s tem se oglašajo tudi privrženci prvega argentinskega vojaškega upornika, podpolkovnika Alda Rica. V nedeljo se jih je okoli 500 zbralo pred vojašnico Campo de Mayo, v kateri je zaprt Rico. Preko ograje so mu izročili bojno zastavo in pozdrave ob argentinskem nacionalnem praniku in vzklikali parole v njegovo in Seineldinovo podporo.

Argentinski generali menijo, da v sedanji demokratični ureditvi nimajo zagotovljene prave vloge in se čutijo zapostavljene, najbolj jih motijo procesi zaradi kršenja človekovih pravic, saj precejšen del častnikov meni, da je vojska v času tako imenovane umazane vojne samo reševala državo pred gverilsko subverzijo. Vprašanje amnestije je najbolj boleče za vse tiste, ki so v tem času izgubili svojce. Vojska pa seveda noče priznati, da je krepko prekoračila pooblastila in terorizirala ljudi.

MARKO JENŠTERLE

Svetu grozi katastrofa, izumiranje živalskih vrst

Svetovna organizacija za okolje opozarja na nevarne atmosferske in podnebne spremembe – Čimprej bi morali z globalnim sporazumom zavarovati ozračje

OD NAŠEGA DOPISNIKA

NAIROBI, 21. junija – Izvoz nevarnih industrijskih odpadkov, atmosferske in podnebne spremembe ter z njimi povezana nevarnost, da bi v prihodnjih letih izgubili milijon živalskih vrst, pa poškodbe ozonske plasti – to so področja, s katerimi se je svetovna organizacija za okolje največ ukvarjala v preteklem letu. Tako so zapisali v letnem poročilu svetovne organizacije za okolje (UNEP), ki so ga posredovali javnosti na sedežu te organizacije v Nairobiju.

Svetovna organizacija za okolje se ukvarja z okrog tisoč programi in projekti, lani osredotočenimi na izvoz strupenih in drugače nevarnih industrijskih odpadkov, ki so povzročili dramatične politične zaplete. Nova in posebna ad hoc skupina UNEP za problematiko industrijskih odpadkov je pomagala pripravljati globalni sporazum o kontroli in izvozu nevarnih odpadkov, je v poročilu navedel izvršni direktor UNEP dr. Mustafa Tolba.

V letnem poročilu je še rečeno, da so lani dosegli precej uspeha pri zmanjševanju nadaljnjih poškodb ozonske plasti, in sicer s sklenitvijo dunajske konvencije o zaščiti ozonske plasti in montrealskega protokola o snoveh, ki škodujejo ozonski plasti okrog Zemlje. Po trditvah svetovne organizacije za okolje je montrealski protokol sploh prvi resnični preventivni vzvod, ki bo imel dolgoročni učinek pri kontroli nad ozonsko plastjo, kar pomeni, da poslej ne bodo več čakali na nove znanstvene dokaze o poškodbah ozona, ki bi jih

● Po mnenju strokovnjakov svetovne organizacije za okolje gre zahvala sredstvom obveščanja, ki so lani sprožila alarm s pisanjem o izvozu milijonov ton nevarnih industrijskih odpadkov v Afriko in v vzhodnoevropske države. Ti območji sta po strokovnih mnenjih postali pravcati skladišči za nevarne odpadke, za kar so razvite države pripravljene kar dobro plačati, samo da bi se jih znebile, ker se zavedajo njihove nevarnosti, medtem ko se nerazvite države ne. Egiptovski strokovnjak za okolje Tolba je prepričan, da so lanska dolga in zapletena pogajanja o kontroli in prepovedi izvoza industrijskih odpadkov dala prve rezultate, s čimer je poplačan tudi trud UNEP, ki se s tem problemom ukvarja od leta 1981.

kasneje težko popravili ali pa jih sploh ne bi bilo mogoče.

Lanskega novembra je bil pod pokroviteljstvom UNEP, svetovne meteorološke organizacije in Kanade prvi medvladni sestanek, na katerem so sodelovali tudi strokovnjaki omenjenih svetovnih ustanov. Spregovorili so o daljnosežnih podnebnih in atmosferskih spremembah. Na sedežu svetovne organizacije za okolje trdijo, da bi te škodljive spremembe v prihodnjih letih mogle povzročiti nepopravljivo škodo v biološkem svetu, saj grozi izumrtje milijona živalskih vrst. Vladni predstavniki in strokovnjaki svetovnih organizacij za okolje in podnebje so se strinjali, da bi morali čimprej pripraviti globalni sporazum o zaščiti atmosfere oziroma zemeljskega ozračja. Prvi korak so storili s sporazumom, da bodo do leta 2005 za 20 odstotkov zmanjšali oddajanje ogljikovega dvokisa v ozračje, in z ustanovitvijo svetovnega sklada za ozračje.

UNEP je pripravil vrsto projektov, s katerimi bodo svetovno javnost poučili, kako segrevanje Zemlje vpliva na socialno-ekonomske sisteme. S študijskimi primeri v Indoneziji, Maleziji in na Tajskem bodo skušali dokazati, da pojav tople grede negativno vpliva na kmetijstvo, ribolov in turizem v teh državah. Poleg tega so lani pod okriljem UNEP ustanovili skupino strokovnjakov za biološko raznovrstnost, ki je ugotovila, da je treba pripraviti globalne oziroma svetovne zakonske inštrumente za zaščito živalskih vrst, katerim grozi iztrebljenje. V svetovni organizaciji za okolje zato pozdravljajo odločitev ZDA in ministrov Evropske skupnosti za okolje o prepovedi uvoza slonovine v te države, da bi s tem zaščitili to živalsko vrsto, ki je v Afriki v veliki nevarnosti.

Izvršni direktor UNEP Mustafa Tolba je izrazil zadovoljstvo, da so lani mnoge vlade skrb za naravno okolje uvrstile na vrh politično prednostnih seznamov. kot je dejal, bo prav zadovoljen šele takrat, ko se bo skrb za okolje znašla tudi na vrhu finančnih, ekonomskih in socialno prednostnih seznamov. V tem je komaj skrita želja, da bi mednarodna skupnost finančno bolj pomagala svetovni organizaciji za okolje (njen lanski proračun je znašal 35 milijonov dolarjev, čez tri leta pa naj bi dosegel sto). S tem denarjem si menda morejo toliko pomagati kot pred desetimi leti, v treh letih (od 1985 do lani) pa se je število držav, ki denarno pomagajo UNEP, zmanjšalo od 90 na 65. Nekateri pravijo, da je tega kriva tudi neučinkovitost svetovne organizacije za okolje, ki da je postala birokratski mastodont, ugnezden na obrobju Nairobija v vpadljivem razkošju in z nič koliko privilegiji manjše armade uslužbencev. O neučinkovitosti naj bi pričalo tudi letno poročilo, izdano s polletno zamudo.

AVGUST PUDGAR

Izbruhnil požar

BUDIMPEŠTA, 21. junija (MTI) – V nedeljo zjutraj je v mestu Tab v prostorih garnizije, v kateri je sedež sovjetske južne armadne skupine, izbruhnil požar. V požaru je bilo ranjenih več sovjetskih vojakov.

Kambodža se pripravlja na mir in vojno

Vietnam je potrdil, da se bo do konca septembra umaknil iz Kambodže – Bliža se sestanek kamboških frakcij v Parizu, obenem pa se vse strani pospešeno oborožujejo – Pol Pot dokončno upokojen?

Vietnam je znova potrdil, da se namerava do konca septembra letos brezpogojno umakniti iz Kambodže. Štiri kamboške frakcije – phnompenški režim in trojna odporniška koalicija – se pospešeno pripravljajo po eni strani na mirovna pogajanja, po drugi pa na oborožen spopad. Razplet kamboškega vozla utegne precej otežiti izbruh politične krize na Kitajskem, saj ima Peking v kamboškem mirovnem scenariju eno ključnih vlog.

Čeprav se bliža sestanek kamboških frakcij v Parizu (24. julija) in tečejo priprave na mednarodno konferenco o ustanovitvi mirovnih sil za nadzor vietnamskega umika, so ta hip v Kambodži najaktualnejše – priprave na državljansko vojno. Phnom Penh, ki bo kmalu ostal brez neposredne pomoči preostalih 50.000 do 70.000 vietnamskih vojakov, pospešeno ustanavlja lokalne milice po podeželju, ki naj bi pomagale zajeziti verjetno ofenzivo odporniškega gibanja. Tri odporniške vojske – Rdeči Kmeri, Sihanukova nacionalna vojska (ANS) in Narodnoosvobodilna fronta kmerskega ljudstva (KPNLF, imenovana tudi Modri Kmeri) – pa vedno bolj usklajujejo svoje akcije in se oborožujejo.

Ali lahko postane Kambodža po vietnamskem umiku drugi Afganistan? Glede na množico diplomatskih pobud v minulih mesecih (vključno z zbliževanjem SZ in Kitajske), obljubo Vietnama o brezpogojnem umiku in spravljivo ozračje na maj-

● Kot je sporočil radio Rdečih Kmerov, je Pol Pot, zloglasni voditel Rdečih Kmerov med njihovo teroristično vladavino, odstopil tudi s svoje zadnje uradne funkcije »direktorja višjega inštituta za nacionalno obrambo«. Diplomati večinoma sodijo, da ima v zakulisju še vedno precejšnjo moč in da gre bolj za propagandno potezo pred vietnamskim umikom iz Kambodže.

skem srečanju med premierom phnompenškega režima Hun Senom in voditeljem trojne koalicije princem Narodomom Sihanukom, so možnosti za politično rešitev krize obetavnejše ko kdajkoli poprej. Vsi se pravzaprav strinjajo, naj bi po vietnamskem umiku vlada narodne sprave s Sihanukom na čelu izpeljala svobodne volitve.

Sihanuk in Hun Sen sta na srečanju v Džakarti napravila pomemben korak k spravi. Hun Sen je prišel na dan s »paketom« ustavnih sprememb, med katerimi so bile sprememba imena države iz LR Kampučija v prejšnje ime Kambodža, liberalizacija gospodarstva, uvedba večstrankarskega sistema in razglasitev budizma za državno religijo. Sihanuk pa ni več zahteval, naj bo režim v Phnom Penhu razpuščen pred splošnimi volitvami. Še več, načelno je sprejel ponudbo, naj bo na čelu začasne vlade do volitev, četudi bi to večinoma sestavljala sedanja administracija.

Kje so torej razlogi za vročične priprave za boj vseh frakcij? Poglaviten razlog je predvsem vzajemna nezaupljivost, največja uganka pa so zlasti Rdeči Kmeri, ki jim malokdo verjame, da so se povsem pripravljeni podrediti volji ljudstva, izraženi na svobodnih volitvah. Te bi najbrž pomenile njihovo politično likvidacijo, saj nihče ni pozabil terorja njihove vladavine v letih 1975–1978. Zato se zdi verjetneje, da bodo Rdeči kmeri skušali izsiliti svoj delež oblasti na račun precejšnje vojaške moči, še zlasti, če si bo Peking, njihov zaščitnik, po hudi domači krizi in »zatrtju kontrarevolucije« premislil in jim ne bo prenehal dobavljati orožja, kakor je obljubil Moskvi in princu Sihanuku.

Oblasti pa se noče odpovedati niti režim v Phnom Penhu, zlasti, ker se zdaj lahko sklicuje na omenjene ustavne spremembe pa seveda na vojaško moč. Po tretji strani pa princ Sihanuk, nekdaj kamboški kralj in dolgoletni šef države, ne bo sprejel le ceremonialne vloge, medtem ko bi držal vajeti v rokah režim, proti kateremu se bojuje že desetletje. Sihanuk bo najbrž še naprej odločno zahteval spremembo političnega sistema, ki bi se zgledoval po francoskemu, ki pa bi seveda Kampučijski (zdaj kamboški?) ljudski revolucionarni partiji odvzel kakršnokoli »avantgardno« vlogo.

SLOBODAN VUJANOVIĆ

Po italijansko ali pa vrnite denar nazaj!

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TRST, 21. junija – Športno združenje Bor, v katerem so zbrani slovenski športni klubi in društva iz Trsta, ki vključuje tudi športno šolo, planinsko društvo in pomorsko društvo Sirena, je lani tako kot vsa leta doslej, zaprosilo urad za športne in rekreativne dejavnosti pri vladi Furlanije-Julijske krajine za denarno pomoč z dopisom v slovenščini.

Treba pa je vedeti, da je Bor prav pred dnevi imel jubilejni, trideseti občni zbor. Deželni urad je po pošti poslani dopis sprejel in kljub slovenščini (spet velja kot doslej) lani novembra društvu tudi nakazal milijon lir podpore za dejavnosti v letu 1988. Zdaj pa je športno združenje Bor prejelo dopis, v katerem deželni urad zahteva dopise v italijanščini in opozarja, da bo v nasprotnem primeru sprožil postopek za vrnitev nakazanega milijona in ustreznih obresti. Deželni urad se sklicuje na svoj kontrolni organ, na deželni računski dvor, ki je zavrnil prošnjo v slovenščini in v obrazložitvi pojasnil, da v Italiji ni nobenega zakona, ki bi dovoljeval javni upravi poslovanje v slovenščini, takšna določila posebnega statuta Londonskega sporazuma iz leta 1954, povzeta tudi v osimskem sporazumu, pa da niso za Italijo zavezujoča in veljavna, ker italijanska skupščina ni nikoli ratificirala tega sporazuma.

Ni prvič, da se je z vlogami, napisanimi v slovenščini, zgodilo kaj podobnega, svojo tezo pa ima dejstvo, da se je zdaj to zgodilo prav v dneh predvolilne kampanje za volitve v evropski parlament, kjer so med drugim sprejeli doslej dve resoluciji o pravicah narodnostnih in jezikovnih manjšin.

MIRO POČ

UNITA napada

LUANDA, 21. junija (Tanjug) – Uporniki UNITA so v več napadih v osrednjih delih Angole v zadnjih petih dneh ubili več kot 40 civilistov, več ljudi so ranili, 11 pa so jih ugrabili.

Odlikovanje nemškemu profesorju

BONN, 21. junija (Tanjug) – Jugoslovanski veleposlanik v ZR Nemčiji dr. Milan Dragović je izročil red jugoslovanske zastave z zlatim vencem profesorju slovenske filologije v Göttingenu dr. Romhardu Lauerju, ki ima posebne zasluge za uveljavitev jugoslavistike v ZRN in ki je s svojim delom veliko prispeval h krepitvi kulturnega sodelovanja med dvema državama.

S TELEPRINTERJA

Zahodnonemška pomoč Poljski

BONN, 21. junija (Tanjug) – Vlada ZRN je ponudila precejšnjo finančno podporo Poljski v okviru priprav na obisk kanclerja Helmuta Kohla v Varšavi. Kot piše liberalni dnevnik Süddeutche Zeintung, je Bonn pripravljen spremeniti v zlote milijardo mark posojila, ki ga je ZRN odobrila Poljski že leta 1975 in še ni odplačano.

Finančna podpora Poljski naj bi zagotovila ugodno ozračje za obisk zahodnonemškega kanclerja konec junija. Kohlu je veliko do tega, da bi obiskal Varšavo v letu, ko mineva pol stoletja od nemškega napada na to državo in izbruha druge svetovne vojne.

Človekove pravice po novih standardih

STOCKHOLM, 21. junija (Reuter) – Socialistična internacionala je pozvala vse države, naj sprejmejo nove standarde človekovih pravic, ki vsem ljudem zagotavljajo tako gospodarsko kot politično svobodo. V listini, ki so jo sprejeli na včerajšnji otvoritvi tridnevnega sestanka organizacije 81 socialističnih in demokratskih strank v Stockholmu, so zahtevali tudi mednarodno gospodarsko reformo, da bi vsem ljudem zagotovili socialne pravice, še posebej ženskam. Zahtevali so tudi odpravo smrtne kazni in pravico beguncev do zatočišča.

Dan varstva morja, posvečen Jadranu

RIM, 21. junija (Tanjug) – Iz italijanskega pristanišča Bari je včeraj izplula regata Živo morje, ki bo med desetdnevno plovbo vzdolž italijanske, grške, albanske in jugoslovanske obale poskušala pridobiti javnost za akcije za varstvo morja. Drugega junija bo regata pristala na italijanskem otoku Tremiti, kjer bodo priredili dan varstva morja, posvečen Jadranu. V prvem tednu julija bodo v Italiji že tretje leto pripravili dan varstva morja v organizaciji združenja Mare vivo (živo morje) in pod pokroviteljstvom ministrstva za trgovsko mornarico in varstvo okolja. Letos bo ta prireditev prvič mednarodna. Na otoku Tremiti bodo odprli pomorski rezervat.

Konzorcij za izdelavo raket

ANKARA, 21. junija (DPA) – V Ankari so članice vojaško-industrijskega konzorcija, Turčija, ZRN, Nizozemska in Grčija, včeraj podpisale sporazum o skupni proizvodnji raket zemlja-zrak tipa stinger. Navzoči so bili tudi turški premier Ţurgut Özal in drugi turški funkcionarji. Turški delež v vojaško-industrijskem konzorciju znaša 40 odstotkov. ZRN Nemčija sodeluje s 63, nizozemske družbe s 14, grške pa z 10 odstotki. Množična proizvodnja naj bi se začela leta 1992.

Saharov svari Zahod pred SZ

LONDON, 21. junija (Tanjug) – Sovjetski znanstvenik dr. Andrej Saharov, ki je na večdnevnem obisku v Veliki Britaniji, je opozoril Zahod, naj previdno obravnava spremembe v ZSSR pod vodstvom Mihaila Gorbačova. V sinočnjem govoru v kraljevskem inštitutu za mednarodne odnose v Londonu je dejal, da ima Margaret Thatcher prav, ko poziva zahodne države, naj počakajo na dejanske spremembe v Sovjetski zvezi, preden ji odobrijo finančna posojila in da še ni jasno, za katero pot se bo odločila; lahko se usmeri v desno ali levo, lahko tudi postane žrtev »vojaško-fašističnega udara«.

Italija štiri dni brez vlakov

RIM, 21. junija (Tanjug) – Italijanski vlakovodje, člani neuradnega sindikata COBAS in avtonomnega sindikata CISNAL, so danes začeli štiridnevno stavko, med katero bo železniški promet v Italiji skoraj popolnoma ohromljen. Vlakovodje protestirajo proti pogojem, ki so jim jih ponudili v pogajanjih o novih delovnih pogodbah. V Italiji se stavke vlakovodij vrstijo že dve leti.

IZ POSLOVNEGA SVETA

12 DNI BRITANSKEGA FUNTA

● NOVA KOŠARICA ECU – Poglejmo podrobneje, kako je sedaj sestavljena valuta ES, ecu, ko so vanjo sprejeli peseto in eskudo. Marka ima sedaj manjši delež (čeprav še vedno največji) in sicer 30,1 odstotka, funt ima delež 13.7 odstotka, frank 18.5 odstotka, medtem ko je delež španske pesete 5,3-odstoten, portugalskega eskuda pa le 0,8 odstotka, kolikor je na primer tudi delež grške drahme. Torej, prostor peseti in eskudu sta dala predvsem marka (njen prejšnji delež je bil 34,5) in funt.

● V ITALIJI ODLIČEN TUDI MAJ – V maju mesecu so v Italiji prodali skupaj 223.489 novih osebnih vozil, za 7,31 odstotka več kot maja lani. V petih mesecih letos so v Italiji prodali že več kot milijon vozil (1,117.029), za 8,12 odstotka več kot v petih mesecih lani. Največ jih je maja prodal Fiat (89.818), ki jih je prodal v petih mesecih skupaj že 484.510. Med tujimi izdelovalci jih je maja največ prodal Renault (17.349).

● RENAULT V ŠKRIPCIH – Včeraj smo že pisali o prodaji osebnih vozil v Franciji v mesecu maju. Dodajmo, da je v tem mesecu največ vozil prodal Renault (41.309), toda za kar 28 (!) odstotkov manj kot v maju lani. Tako se mu je Peugeot v maju že približal, saj so prodali 40.373 vozil. Med tujimi jih je največ prodal VW (16510), v petih mesecih letos pa jih je največ prodal Renault (274.563, vendarle za 0,9 odstotka več kot do maja meseca lani).

● HONGKONG SE ŠE TRESE – Hongkonški borzni indeks Hang Seng, s katerim merijo vrednost delnic na eni največjih svetovnih borz, je v enem samem dnevu izgubil rekordnih 581,77 točke, kar se je zgodilo samo še ob borznem zlomu oktobra 1987. Kitajski dogodki so torej najpomembnejši hongkonški borzni kazalec spravili na samo 2093,61 točke. Povejmo še, da je indeks izgubil 15 odstotkov vrednosti že v prvih minutah poslovanja na borzi.

B. WOHL

Vražji sijaj zlata

47. nadaljevanje

»Upajmo, da se bo posrečil načrt s Korbačevom,« je miril Bickhaupt.

»William!« Na vratih se je pokazala Marianne. »Nisi videti zdrav. Je vse v redu?«

»Samo malce sem utrujen, ljubica. Pa ti?«

Poskusila se je nasmehniti, vendar je naredila samo žalostno grimaso.

»Pravkar sem vse razložil Rolfu. Bil sem pri Penroseu in vse je urejeno. Povej ji, Rolfe. Jaz pa se grem malce odpočit.«

Marianne ga je spremljala. Med potjo je ob bazenu opazil mademoiselle Huguette. Ležala je kot odaliska v kopalkah, ki so bile takšne barve kot njena koža. Opazil je tudi svetlolaso glavo Korbačevo.

»Ali ne bi bilo lepo,« se je obrnil k Marianne,« če bi lahko verjela, da tudi po smrti obstaja spolnost, tako kot verjamejo Arabci?«

Zjutraj je Marianne, prvič, odkar so prišli v Bejrut, poklicala zdravnika. Profesor, doktor Del'Orvieto, je bil mlad Toskanec, ki je hitro spreminjal razpoloženje iz resnobnosti v hudomušnost.

Ko ga je pogledala, je Hartu rekel: »Čisto izčrpani ste. In to bolj, kot bi bilo normalno za stadij vaše bolezni. Dal vam bom injekcijo vitamina B-1, recept za zdravila in dieto.«

»Dieto?«

»Da, dieto, s pomočjo katere boste spet prišli do moči in dobili primerno koncentracijo sladkorja v krvi. Razumeti morate,« zdaj je bil mladi doktor skrajno resen,« da je vaša diagnoza nad mojo močjo. Saj nisem bog. Lahko pa pomagam. In tudi sami lahko pomagate. Potem pa... kdo ve?« je živahno gestikuliral. Pogledal je proti stropu, da bi nakazal omejenost medicine.

Nekaj minut zatem je že zaprl svojo zdravniško torbo in občudujoče poljubil roko Marianne.

»Ciao, mr. 'Arte. Vse najboljše.«

»Hvala.«

»Morda boste prihodnji teden že lahko večerjali z mojo ženo in menoj. To bo odlična večerja. Ciao.«

Marianne ga je pospremila in ko se je vrnila, se je Harte na široko režal.

»Mnogo bolje se počutim. Od vseh zdravnikov, ki jih poznam, ima tale največ smisla za teatralnost. Pravi improvizator. In igralec. Všeč mi je.«

»Oh, William, kako sem vesela. Zadnjič si bil tako...«

»Vem. Nebogljen. Nemočen. Bojim se, da bolezen načenja tudi moj razum. Kaj si mi dala, da si me spravila k sebi?«

»Nekaj, kar so Rolfu poslali švicarski zdravniki. Kaže, da je delovalo.«

»Dobro. Odslej bom skušal malce bolj paziti nase in se držati diete. Vsekakor pa moram vstati in začeti delati.«

»Počivaj in spij močno mesno juho.«

»Marianne, zagotavljam ti, da je dovolj, če sem zjutraj malce dlje v postelji.«

»William,« glas se ji je zatresel, »ne bi te rada gnjavila, ampak koliko časa bo še trajalo.«

»Dve,« je dvignil dva prsta, »dve noči. Nocoj in jutri. Nekaj tulcev nabojev bomo morali odpreti ročno, ne pa čakati, da jih izstrelijo. Za to skrbi Rolfe.«

»Danes je sreda, jutri četrtek,« je štela na prste.

»Mislim, da bo v petek zjutraj vse urejeno. Potem samo sporočimo gesla bančnih računov v Švici Penroseu in ta bo vrnil Harrisona.«

»Mu zaupaš. Ne bo le vzel denarja...«

»Dobil bo, kar hoče. Kaj več ne more dobiti.«

Strmela je vanj z mešanico bolečine in sovraštva v očeh.

»Dotlej bom zdržala. Nisem si mislila, da bom lahko. Ampak, William, kako sovražim tega človeka! Kako rada bi ga ubila.!«

»Že na začetku sem ti povedal, da bo to umazan posel.«

»Takrat sem bila še mlada. In naivna. Zdaj sem starejša. Bog, kako si želim, da gremo od tod. Vsi.«

Prisilil se je, da je govoril normalno. »Tako tudi bo. Poleteli bomo v Pariz in nato v New York.«

»Sploh se ne želim ustaviti v Parizu. Niti za en sam dan,« je rekla ognjevito. »Pravzaprav si ne želim niti v New York. Rada bi šla naravnost v St. Croix, čim prej, tem bolje. Rada bi pozabila vse to in se očistila.«

Zamišljeno se je smehljal. St. Croix se mu je zdel primeren kraj za smrt.

★ ★ ★

Uro kasneje je bil Harte v zatemnjeni sobi, ki jo je Kiesler spremenil v projekcijsko dvorano. Kiesler je ravno razlagal Hartu nekaj o filmskem projektorju in magnetofonu, ko je potrkalo, in vstopila je mademoiselle Huguette.

»Upam, da vas moja navzočnost ne moti,« je nagovorila Harta.

CATHERINE HERMARY – VIEILLE

Nevernik

27. nadaljevanje

»Da, Jumana. Šel bom s tabo, kamor boš hotela in kadar boš hotela.«

Vedel je, da laže in stopil je iz vozila.

»Pridi, poglejva te razvaline.«

Vozilo sta pustila na robu vasi in odšla po polju. Sonce je izginilo za obzorjem, in gore – že v somraku – so spominjale na zadnjo stran kakšnih granitnih glav, obrnjenih proti morju kot straže.

»Ljubim te,« je šepetala Jumana.

Vzela je Samirjevo roko in poljubila vsak prst posebej. V tem koncu dneva je bila ljubezen zadnja svetloba.

Ko sta se vrnila v vas, sta se usedla na teraso neke gostilne, da popijeta arak. Ker sta bila edina gosta, se jima je približal gostilničar. Nosil je črn in bel kefiah iz kombaz iz rjave volne.

»Mir v tem večeru,« je rekel počasi.

»Bog bodi s teboj!« je odgovoril Samir.

Mož je imel čuden, živ in prodiren pogled.

»Sta iz Bejruta?«

»Da,« je rekel Samir.

»Zakaj praviš da? Vidva nista iz Bejruta, niti eden niti drugi. Tvoja žena je s severa, ti, to slabo vidim, imaš hišo zelo na zahodu, ampak to ni tvoja resnična hiša. Tvoja ni daleč od tod. Je bolj na jugu.«

Jumana se je vzravnala; bel pes, ki je ležal pri njenih nogah, je od časa do časa pomahal z repom, da je odgnal muhe.

»Ti prerokuješ?« je vprašal Samir.

Mož ni odgovoril, motoril je drugega za drugim, in njegovih misli se ni dalo razbrati.

»Pojdimo,« je rekla Jumana, »povej nama to, kar veš.«

Šli so v pivnico, gostilničar je bil pred njima. Na bakreni žerjavnici na treh nogah je bil v vroč pepel zakopan vrček s kavo. Ven je gledal samo pokrov, na katerem je stala bakrena krogla, in kljukast liv, podoben kljunu roparice. Štirje okrogli sedeži brez naslonjala, iz obrabljenega karmezinastega žameta, ki so bili zlato obrobljeni, so bili postavljeni okoli žerjavnika. Z mogočno kretnjo, ki jo je še povečalo premikanje njegovega kombaza, jima je mož dal znak, naj se vsedeta.

»Izberita si skodelico,« je zahteval.

Ob vznožju žerjavnika sta Samir in Jumana zagledala dva kupa zelenih in rožnatih skledic. Gostilničar je opazoval vse njune gibe, kakor da imajo nekakšen poseben pomen. Potem je osvobodil roč vrčka, ga izvlekel iz pepela in ga z natančnim krožnim gibom trikrat počasi zavrtel. Tekočina je bila črna, gosta in je vonjala po kardamomu. Jumana je pila prva. Njen resni obraz je zabaval Samirja. Pes, ki jima je bil sledil, je ležal ob vznožju žerjavnika. Zdelo se je, da sanja. Njegove zlate oči so bile izgubljene v zaprtem svetu, v katerem so živali brez spomina.

»Daj skodelico!« je zahteval mož.

Oblastni glas je zahteval ubogljivost. Jumana mu jo je dala.

Vsak trenutek tišine je povzročal vtis tesnobe. Zelo jasno je bilo slišati brenčanje muh, udarce ptičjih kril za pregrado, ki je ločevala gostilno od vrta. Nastala je noč. Hruška električne žarnice, ki je visela pod stropom, je metala rumeno svetlobo.

»Tisoč spominov imaš v svoji duši,« je rekel gostilničar s tako tihim glasom, da se mu je morala Jumana malo približati, »tisoč spominov in tisoč upanj. Ti si preteklost in prihodnost.«

Kavno goščo je gledal tako intenzivno, da so se njegove oči zdele nepremične.

»Tvoja usoda je biti nomad, vedno na pohodu proti obzorju, ki se neprestano odmika. Slišiš?«

In ne da bi počakal na odgovor: »Jaz te slišim, deklica, ječeš, ker si sama. Bojiš se, toda ti veš, da ne moreš uiti samoti. To si zmerom vedela.«

Jumana se ni premaknila.

»In sedaj?«

Imela je čisto tenek glas.

»Sedaj piješ mleko in med in misliš, da boš večno lačna in žejna. Pij, jej, ker boš morala zopet oditi. Za tebe vidim človeka z dvema prihodnostima, potem spet odsotnost in nič.«

»Nič?«

»Ženska v obhodu, vedno mlada, vedno željna, nujna, nepremagljiva, ker je ljubezen in...«

Prekinil se je. Jumana se je umaknila, ni razumela. Ta človek je nor. Govoril ni o ljubimcu, niti o bogastvu, ne o blagoslovih kakor drugi zmagi, govoril je o pustoti in blodnjah.

»Pojdiva stran,« je rekla Jumana.

Ni več hotela, da bi govoril. Samir se je smejal.

»Ne, ne, pusti me poslušati, hočem vedeti, kaj se mi bo zgodilo.«

»Vidim sonce, ki zahaja na zahodu na drugi strani morja, in ki vstaja na vzhodu. Končalo je svojo pot, zaključilo svoje potovanje, ne bo se znova odpravilo.«

Samir bo ostal v Libanonu, je pomislila Jumana in sreča se ji je vrnila.

JOŽE VOLFAND

Drugačna nacionalna politika

Narobe bi bilo, če bi Zveza komunistov Slovenije razpravo o mednacionalnih odnosih umestila samo v trenutno razmerje sil v Jugoslaviji. To bi namreč pomenilo, da bi podlegla pritiskom domačega nacionalnega dogmatizma in romantizma, z različnimi separatističnimi željami vred, in politiki, ki je začela uspešno prekrajati avnojsko Jugoslavijo in Slovenijo iz dneva v dan bolj brezobzirno nalepljati etikete o sebičnosti, kontrarevoluciji, o kolonialnem odnosu do manj razvitih, o razbijanju Jugoslavije, o veleizdaji in podobnem.

Partijski plenum o nacionalnem vprašanju v jugoslaviji je priložnost za nekaj več – da ZKS dovolj jasno pove, za domačo, to je slovensko rabo, in vsej Jugoslaviji, kako si zamišlja sodobno nacionalno politiko in kakšno bi bilo današnje pisanje knjige o razvoju slovenskega narodnega vprašanja. Kajti podedovano doktrino nacionalne politike z internacionalizmom, abstraktnim jugoslovanstvom in realsocialističnim umevanjem naroda je povozil čas.

Komunistom v Sloveniji je bilo namreč večkrat očitano, češ da ni razviden njihov odnos do slovenske suverenosti in samoodločbe, do slovenske samobitnosti, do nacionalne politike in do tako imenovanega nacionalnega programa. Zlasti naj bi bila slovenska politika preveč omahljiva zastran položaja in nadaljnje usode slovenskega naroda v Jugoslaviji. Čas naraščajoče mednacionalne mržnje in nestrpnosti zdaj ne dopušča več omahovanj, kajti začenjajo se meseci razpleta. Predviden slovenski, pa tudi jugoslovanski partijski plenum o mednacionalnih odnosih bosta lahko samo še bolj razkrila nekatere velike idejne razlike v Jugoslaviji ali pa bosta ovrgla pesimistične ocene, da se sploh ne da več pogovarjati in dogovarjati. Morda bo že Temeljna listina Slovenije, ki jo bo SZDL ponudila državljanom SR Sloveni-je, dovolj določen odgovor na vprašanja, o katerih si sicer slovenski pluralistični prostor ni povsem enoten. Bi pa bilo za slovenski narod dobro, če bi bil. Ne gre le za vprašanje, v kakšni Jugoslaviji želi živeti Slovenija in v kakšni ne.

Danes v Jugoslaviji ni mogoče razpravljati o nacionalnih nesporazumih in razlikah, ne da bi določili novo podobo socializma oziroma demokracije. Na dnevnem redu sta radikalna prenova družbe in s tem zavestni sestop partije k drugačni demokraciji. Če ne bo tako, se lahko tudi Jugoslavija znajde v navzkrižju najbolj brutalnih nacionalističnih čustev. Demokratična pamet, ki hoče premišljati, kaj storiti z nacionalno politiko v Jugoslaviji in v socializmu, se bo najprej srečala s pojavi, ki hočejo temu ali onemu narodu, republiki ali pokrajini vsiliti, s politiko sile ali kako drugače, politično, ekonomsko in kulturno nadvlado. Jugoslavija doživlja zadnje leto travme prav zaradi politike sile – zaradi zgodovinskega patosa in nacionalnih strasti, ki niso omejene samo na Srbijo, so pa tam najbolj izrazite, najbolj agresivne in s svojo izključnostjo glede skrbi za Jugoslavijo objektivno najbolj ogrožajo jugoslovansko skupnost.

V ohlajenih mednacionalnih odnosih in v sporu med načelno in nenačelno koalicijo, to se k sreči prav dobro ve, niso v ospredju »ozka« nacionalna vprašanja, temveč taka, za katera je življenjsko občutljiva vsaka republika kot država, vsak narod, vsak posameznik. Zato je odgovornost ZKS pred slovenskim narodom prav v tem, da z razpravo o mednacionalnih odnosih v resnici ponudi tudi vizijo reševanja slovenskega nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji in v Evropi. Toda to ne more biti vizija ozkosrčne nacionalne politike. To je lahko vizija demokratične slovenske države, ki ne pozablja ne na suverenost slovenskega naroda in tudi ne na pravice in svoboščine človeka, posameznika, državljana. To je lahko izhodišče nove doktrine nacionalne politike v Sloveniji.

Tako izhodišče, za katero se odloča ZKS, je v nasprotju z glasnim ustenjem o tragiki posameznih narodov ali o njihovi ogroženosti, pri čemer je to alibi za ponujanje političnih receptov, ki v resnici ogrožajo druge narode in narodnosti.

Nacionalne homogenizacije in politika nestrpnosti do drugih narodov in narodnosti, pri čemer Slovenija ni izjema, so navzkriž z okrepljeno nacionalno zavestjo in z nacionalno kremenitostjo. Bistvo narodove svobode je v svobodi posameznika in v njegovi politični suverenosti. S takim soglasjem se bo dalo manj zapleteno pisati novo jugoslovansko ustavo in tudi bolj hrabro bo mogoče odpirati vrata novi demokraciji.

Zdajšnji partijski premislek o mednacionalnih odnosih v Jugoslaviji je pravzaprav predigra pred izrednim kongresom ZKJ. Ponekod se razprave o skreganih političnih vodstvih in narodnih bojijo. Komunisti v BiH celo predlagajo, naj bi zvezni plenum odložili, dokler ni vsaj v ZKJ v grobem doseženo soglasje o bistvenih političnih temah, o tistem, kar se danes z različnih smeri Jugoslavije ponuja kot platforma za razpad jugoslovanske države. Toda ker z Jugoslavijo in z odnosi v njej ni skoraj nihče več zadovoljen, so tudi te zamisli, sprejemljive ali ne, dejstvo, pred katerim se ne da mižati ali jih vnaprej razglašati za kontrarevolucijo. Razlogi zanje so različni, a zgodovinska resnica je, da so se jugoslovanski narodi prostovoljno odločili, da žive v federativni Jugoslaviji. Njihov glas za Jugoslavijo je bil takrat nedvoumen – za novo državno tvorbo se niso odločili zato, da bi bili manj nacionalno svobodni in manj enakopravni. Danes pa se jugoslovanski narodi spet srečujejo z logiko, da vsi interesi narodov in narodnosti niso enako pomembni. Vsiljuje se misel o nekakšni nadnacionalni, a v bistvu unitaristični državi. O nacionalnem kot podeželskem in partikularnem, pri čemer gre heterogenost Jugoslavije marsikomu vsak dan bolj na živce. Ta zadrtost postaja močna omejitev pri spopadanju z globoko družbeno in razvojno krizo. Namesto, da bi reformska tekma z izzivi dogajanja v sodobnem svetu, tudi v socialističnem, olajšala notranji partijski dialog o nacionalnem vprašanju in s tem ustavne izpeljave, se Jugoslavija celo spreminja v deželo, kjer niso vsi naklonjeni dialogu.

Komunisti v Sloveniji bodo potemtakem s seje CK ponudili slovenskemu narodu in vsem ljudem v Sloveniji nekoliko drugačno razumevanje nacionalnega vprašanja. To bo sodobnejši politični, nacionalni in socialni program – ali vsaj izhodišča zanj, in s tem osnova za dialog. Razvidnejši bo tudi pogled, kako urejati odnose z drugimi jugoslovanskimi narodi in kako z avtonomno politično voljo ljudi v Sloveniji, brez lakajstva in brez bahaštva, z znanjem in sposobnostjo, sodelovati v Evropi. Kar zadeva odnose v Jugoslaviji, ne bo mogoče mimo sporočil Milana Kučana iz Tacna. V gradivu, ki ga bo ZKS dala v javno razpravo, pa ne bo mogoče niti mimo obrambe ustave iz leta 1974 in mimo natančne kvalifikacije vsega, kar lahko ogrozi svobodo in enakopravnost slovenskega naroda in posameznika. Ali kot je dejal Milan Kučan v Tacnu: Demokracija je edini možen način preživetja in boljšega življenja, čeprav s tveganjem, da prinese na površje tudi norosti. Navsezadnje je tudi norost del našega življenja...

Toda ZKJ, ki je še zmeraj na oblasti, lahko pripomore, da bo šokov z norostmi manj, kajti od norosti do pokopa demokracije je le majhen korak.

REKLI SO

Zbor občin kot splošen zbor (1)

CIRIL RIBIČIČ, član republiške ustavne komisije, na seji komisije med oblikovanjem delovnega predloga dopolnil k slovenski ustavi:

»Mislim, da potrebujemo samo en splošen političen zbor. In če se bomo ob spremembah slovenske ustave odločili, da zbor občin republiške skupščine preoblikujemo v splošen zbor, potem paritetna sestava tega zbora ni več sprejemljiva. Rešitve je treba iskati v kombinaciji dveh možnosti: vsaka občina naj ima v tem zboru najmanj eno mesto in še dodatno glede na število prebivalcev. Za to fazo ustavnih sprememb se mi zdi to najbolj čista rešitev. Ohranimo zbor združenega dela, zbor občin pa preoblikujmo v tej smeri – tako, da bi imel na primer kakšnih sto delegatskih mest – in da že v tej fazi ukinemo družbenopolitični zbor. Vem, da so argumenti o ukinitvi družbenopolitičnega zbora problematični glede na ureditev v zvezni ustavi. Toda mi smo bili že 1974. leta prvi v Jugoslaviji, ki smo zelo omejevali pristojnosti družbenopolitičnega zbora in katerega kompetence se v praksi omejujejo le na posvetovalno vlogo. V razpravi je dobil predlog o zmanjševanju vloge tega zbora veliko podporo, bili pa so tudi predlogi, naj bi ga ukinili. Seveda je možno reči, da v strukturo skupščin ne moremo posegati, ker je to določba zvezne ustave. Toda v strukturo skupščin smo že posegli, ko smo začeli uvajati četrti zbor. In nisem prepričan, da je tako velika razlika med tema dvema vprašanjema. Najbrž se vsi strinjamo, da zvezna ustava dopušča omejitev pristojnosti družbenopolitičnega zbora, tako da bi ta imel le posvetovalno vlogo. Zelo majhen korak pa vidim do tod naprej in do tega, da družbenopolitičnega zbora ne bi bilo.«

Zbor občin kot splošen zbor (2)

STANE MARKIČ, član republiške ustavne komisije, na isti seji:

»Zdaj ob koncu javne razprave odpiramo bistvena vprašanja skupščinskega sistema. Toda dogovorili smo se, da bomo upoštevali sedanjo ustavno ureditev, tako da smiselno ne bomo spreminjali vsebine zborov in njihovega položaja v skupščinskem sistemu. Tako zahtevne razprave pa ni mogoče na hitro končati in menim, da to ne bo uspelo niti republiški konferenci SZDL.«

Tudi drugi naj govorijo o Djilasu

JAKOV BLAŽEVIĆ, upokojeni politik, v intervjuju za Borbo:

»Nisem za to, da Djilasu ne bi dali besede, da mu ne bi dovolili govoriti, sem pa za to, da lahko v primeru, če govori Djilas, tudi drugi povedo, kaj mislijo o njegovem delu, obnašanju in prispevku. Zdi se mi, da smo k temu pristopili precej nekritično. Zgodilo se je namreč, da ga danes poslušamo, namesto da bi z njim vodili dialog, seveda tisti, ki dobro poznajo celotno stvar oziroma problem. Smo odgovorna družba in tako se moramo tudi obnašati, to pa bi morali vedeti tudi odgovorni ljudje v javnih glasilih, ki mu namenjajo svoj prostor.«

O izpustitvi političnih zapornikov (1)

Dr. FUAD MUHIĆ, redni profesor ustavnega prava na sarajevski pravni fakulteti, v Borbi:

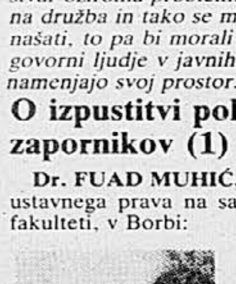

»Pobuda, ki jo je dal Milan Kučan, v naši javnosti ni nova; z vsem spoštovanjem do tega uglednega politika moram povedati, da to ni le njegova pobuda. Res jo je izoblikoval in ji dal programske okvire, kar je treba načeloma podpreti. V svojem komentarju Kučanovih besed pa bi se omejil le na del, ki zajema verbalni delikt (133. člen kazenskega zakona SFRJ). Takoj je treba reči, da tovrstnih kazenskih določil v sodobni ustavni tradiciji ne poznajo, zlasti ne v državah, ki se razvijajo pod vplivom francoske revolucije in poznejših naprednih gibanj.

Naše ustave so načeloma prevzele to dediščino. A do današnjega dne sta se v naši družbi spremenili dve osnovni merili, namreč ustavno merilo o svobodi mišljenja in partijsko merilo o neoporečnosti tega mišljenja. To je po mojem mnenju »prosti tek«, ki je po eni strani blokiral ustavnost, po drugi pa uveljavljal partijskost. Rezultat je bila neposredna blokada ustavnosti na račun partijskosti, za tem pa je bilo slutiti, kot »pogoj vseh pogojev«, prevlado partijsko-politične države nad pravno državo. K temu je bilo treba pristaviti še pravno negotovost, možnost neomejenega voluntarizma nadrediti pravne norme, in iz njih izhajajočo prevlado krogov, ki so imeli in ki še vedno imajo v rokah centre moči v političnem in državnem sistemu.«

O izpustitvi političnih zapornikov (2)

Dr. ZVONIMIR ŠEPAROVIĆ, rektor zagrebške univerze, o predlogu Milana Kučana, naj bi izpustili politične zapornike, obsojene za nenasilna dejanja:

»Predlog Milana Kučana, naj bi ob 200. obletnici francoske revolucije v Jugoslaviji izpustili vse politične zapornike, obsojene za nenasilna politična dejanja, zasluži vso pozornost. To je v skladu z liberalnim komunističnim mišljenjem, kakršnega sploh nismo vajeni. Obletnica francoske revolucije je le povod – vendar dober povod – za razpravo o človekovih pravicah kot o osrednjem problemu današnjega človeka. Dobro bi bilo, če bi pobudo za izpustitev, ali če uporabim pravniški izraz – pomilostitev vseh političnih zapornikov, tudi uresničili. Taka oblika odpuščanja in strpnosti bi bila dobro znamenje novega duha v novem predsedstvu SFRJ, ki ima tudi izjemno pomemben pogoj, da sprejme tak sklep; večina članov predsedstva SFRJ namreč ni sodelovala pri oblikovanju zdaj veljavne zakonodaje, zato niso obremenjeni s tem. Drnovšek gotovo ni kriv za dachauske procese – nemara se takrat ni niti rodil.«

Zakaj Srbija ne soglaša z vlado?

Dr. RADOŠ SMILJKOVIĆ, predsednik mestnega komiteja OZK Beograd, na političnem aktivu Zemuna:

»Različne interpretacije aktualnih pogledov na boj proti inflaciji in krizi pogosto povzročajo pomisleke. Vztrajanje pri odločnem in hitrem odpravljanju inflacije, ki bi temeljilo na protiinflacijskem programu, naj bi pomenilo zavzemanje vodstva SR Srbije za administrativne ukrepe in politiko trde roke.

Ta boj je gotovo lahko uspešen samo, če temelji na gospodarski logiki in tržnih načelih. Zavzemanje SR Srbije za takšno strategijo so najbolje potrdile konkretne rešitve in pobude komisije za vprašanja gospodarske reforme. Stališča in sklepi CK zahtevajo, da morajo biti vsi komunisti v njenih prvih vrstah in morajo delovati pametno in odločno. Videti pa je, kot da prav ta odločnost nekatere moti, predvsem če ogroža položaje, ki so si jih pridobili ne glede na resnično poslovno učinkovitost in tržne rezultate.

Domnevne razlike med predlogom SR Srbije in ZIS torej niso vsebinskega, ampak operativnega značaja, vendar z daljnosežnim vplivom na časovno obdobje in končni rezultat spopadanja s krizo. Inflacija vsak dan razvrednoti ne samo plače, ampak tudi vsa prizadevanja, da bi jo obrzdali. S tem povzroča neproduktivno ozračje protislovnosti in občutek nemoči. Prav zato potrebujemo smiseln in vseobsegajoč program protiinflacijskih ukrepov in njegovo odločno uresničevanje. To bi vrnilo zaupanje v skupne in svoje sposobnosti in zmožnosti. Seveda ne gre za program administrativne zamrznitve cen, ki bi se po neizogibni odmrznitvi eksplozivno povečale, ampak za program usklajenih ukrepov na vseh področjih od denarno-posojilnega in davčnega področja do splošne in skupne porabe.

Pri tem bi morali na trgu čim bolj omogočiti konkurenco domačih, tujih in mešanih podjetij ne glede na vrsto lastnine. Kdor bi se rad podrobneje seznanil z bistvom navednih ukrepov, lahko primerja gradiva komisije za vprašanja gospodarske reforme.«

ALOJZ METELKO: Brez besed

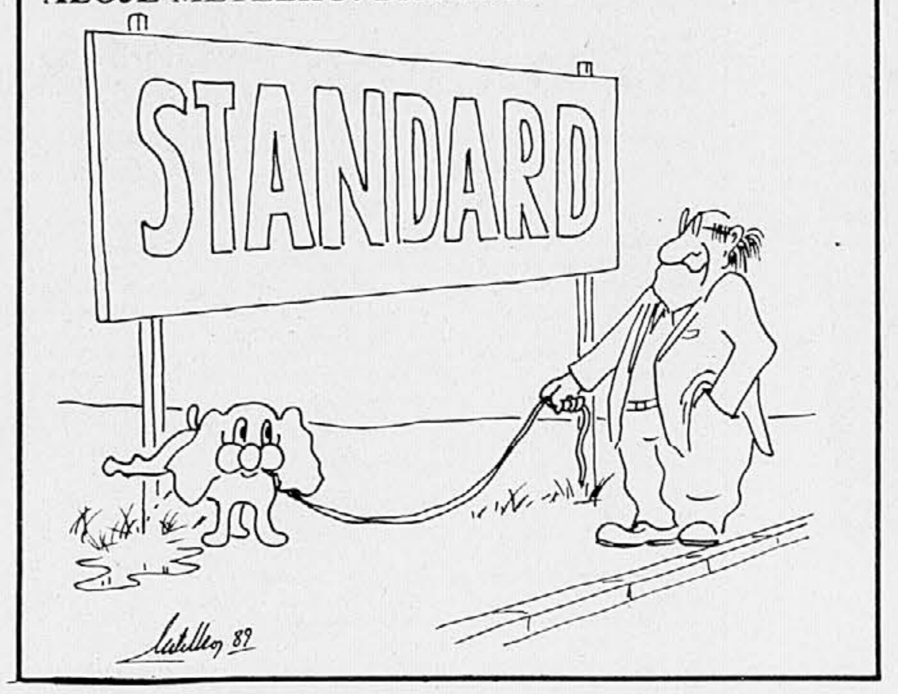

AVGUST PUDGAR

De Klerk se predstavlja

Frederik de Klerk, voditelj južnoafriške vladajoče nacionalne stranke in najverjetnejši naslednik predsednika Pietra Botha, je odpotoval na prvo evropsko turnejo, ki jo v domačih političnih krogih označujejo kot prelomno in odločilno. De Klerk se bo v teh dneh pogovarjal z britansko premierko Thatcherjevo, zahodnonemškim kanclerjem Kohlom, napovedujejo pa tudi pogovor s predsednikoma portugalske in italijanske vlade.

V Johannesburgu pravijo, da je De Klerk pohitel v Evropo predvsem zato, da bi poskušal nevtralizirati načrte o gospodarskih ukrepih proti Južni Afriki, ki jih v okviru Evropske skupnosti menda pripravlja francoski predsednik Mitterrand. De Klerkovi evropski turneji pripisujejo izjemen pomen tudi zato, ker do nje prihaja pet let po turneji predsednika Botha, med katero je pompozno razglasil, da je v Južni Afriki »konec apartheida«. Dogodki so pokazali, da je Botha spet enkrat pretiraval oziroma je skušal s spretno politično retoriko prelisičiti zahodnoevropske državnike, ki mu najbrž povsem niti verjeli niso.

V južnoafriških političnih krogih ugibajo, kaj neki bo ponudil De Klerk v pogovorih z zahodnoevropskimi državniki, saj ne more kar naprej govoriti o »drastičnih spremembah«, ki da jih pripravljajo v državi apartheida. Voditelj vladajoče stranke je te dni sicer v pogovoru z ameriškimi poslovneži napovedal daljnosežne politične spremembe, hkrati pa dejal, da nekaterih apartheidskih institucij gotovo ne bo mogoče odstraniti čez noč. Pri tem je imel v mislih rasno ločene politične inštitucije (med drugim tridomni parlament, v katerem ni predstavnikov črnske večine), šole in rasno ločena naselja in mesta.

Kaj naj bi bilo jedro obljubljanih »drastičnih sprememb«, pravzaprav nihče ne ve – morebiti niti vodstvo vladajoče nacionalne stranke ne. Po drugi strani nastajajo dvomi, kaj bi mogel De Klerk ponuditi v Evropi, če je predsednik Botha komaj pred desetimi dnevi še za eno leto podaljšal izredno stanje, tako da se je sedaj to prevesilo že v četrto leto. Ob tem je slišati vprašanja kako je mogoče govoriti o svobodnih septembrskih volitvah v tri domove parlamenta (belskega, indijskega in rasno mešanega), če bosta morali vojska in policija stražiti volišča, zlasti tista, kjer naj bi pripadniki afriške večine volili svoje predstavnike v lokalne organe oblasti, kajti več jim za zdaj niso dovolili.

Številne države (med njimi zahodnoevropske) so obsodile podaljšanje izrednega stanja in pravijo, da zmanjšuje možnosti za popuščanje notranje napetosti in za vzpostavitev dialoga z legitimnimi predstavniki črnske večine. Pod pritiskom izrednih razmer si najbrž ni mogoče obetati legalizacije Afriškega nacionalnega kongresa (ANC) in drugih protiapartheidskih organizacij in še marsičesa drugega. Vplivni johannesburški list »Star« je ob De Klerkovi evropski turneji zapisal: »De Klerka nikar ne sodite po njegovih besedah, marveč po dejanjih. Če prvaku nacionalne stranke ne bo uspelo odpraviti izrednega stanja, legalizirati prepovedanih političnih strank in gibanj, izpustiti Nelsona Mandela in drugih političnih zapornikov, vzpostaviti dialoga s črnskimi prvaki, potem so vsa potovanja v tujino zaman.« Tej ugotovitvi ni kaj bistvenega dodati ali odvzeti ob De Klerkovi prvi predstavitvi v tujini.

JANEZ KOVAČIČ

Zakon, ki premalo ponuja

Pred dobrim letom je eden izmed pomembnih mož več kot uspešne zahodnonemške avtomobilske tovarne zbranim jugoslovanskim novinarjem ob predstavitvi novega avtomobila brez posebne zadrege povedal, da v tovarni kar pazljivo spremljajo jugoslovansko gospodarsko (in avtomobilsko) politiko in upajo, da se bo stanje izboljšalo. Prav pri avtomobilih seveda ni pozabil omeniti jugoslovanskih carin in davkov, pri čemer je bilo sicer vljudno povedano opozorilo povsem nedvoumno: če bomo mi in vsi drugi v tako neenakopravnem položaju z jugoslovansko avtomobilsko industrijo kot sedaj, potem morate posledice takega početja pripisati sami sebi.

Koliko se je v jugoslovanski avtomobilski industriji in na domačem trgu z avtomobili spremenilo od tedaj? Vprašanje bi lahko ostalo brez odgovora, če trenutno ne bi bil v igri predlog zakona, po katerem bodo Jugoslovani konec julija lahko sami uvažali tuje nove avtomobile. Več kot značilno je, da omenjeni predlog, ki bo postal zakon v okviru paketa zunanjetrgovinskih zakonov (sprejeti naj bi bili konec julija), ne zbuja pretirane pozornosti. Razburjenje – če ga sploh je kaj – je veliko manjše kot pred meseci, ko je ZIS menda zgolj razmišljal o možnosti zasebnega uvoza do treh let starih tujih avtomobilov. Takratni žolčni odziv domače avtomobilske industrije, ki je te možnosti med drugim zavračala tudi z »argumenti«, primernimi le za kakšen otroški vrtec višje stopnje, je danes zreducirano na navidezno pasivno opazovanje tovrstnega zakonodajnega dogajanja.

Toda ta »apatičnost«, ki nikoli ni bila značajska lastnost jugoslovanske avtomobilske industrije, je posledica preprostega računa. Pod črto se jim ob napovedanem zasebnem uvozu novih tujih avtomobilov pokaže vsota, ki je zanje prav tako ugodna kot sedanje stanje. Domači avtomobili (morda bi kazalo zaradi boljšega počutja spet obnoviti »razpravo« o tem, kdo je pravzaprav izdelovalec in kdo le sestavljalec avtomobilov), čeprav v nekaterih primerih obremenjeni s carino na uvožene sestavne dele, bodo v primerjavi s tujo konkurenco ob nespremenjenih carinah in davkih prav toliko konkurenčni, kot so sedaj. Vsako pretirano razburjenje je zato odveč.

V nekoliko drugačnem položaju so avtomobilski konsignatarji. Čeprav je njihov glas na domači avtomobilski sceni vreden malenkost več kot nič, je v njihovem opozarjanju na nesmiselnost zasebnega uvoza novih tujih avtov nekaj upoštevanja vrednih dejstev. Predvsem to, da je Jugoslavija tuje avtomobilske tovarne tako rekoč prisilila h kupovanju rezervnih avtomobilskih delov pri nas (ve pa se, da na ta način prodajamo še vse kaj drugega kot rezervne dele), saj mora biti uvoz tujih vozil pokrit z jugoslovanskim izvozom. Tujci pri nas kupujejo predvsem zaradi prodaje svojih vozil, ne pa zaradi kakovostnih jugoslovanskih izdelkov. Zdi se torej logično, da bo ob zasebnem uvozu konsignacijska prodaja manjša, s tem pa se bodo zmanjšali tudi nakupi tujih tovarn pri nas. Pri vsem tem ne more biti posebna skrivnost niti to, da so tudi jugoslovanski konsignatarji »krvavi pod kožo« in imajo pri vsem svoj račun. Toda prst obtožbe je pravilno usmerjen predvsem v neverjetno visoke jugoslovanske zaščitne carine in davke, ki onemogočajo uveljavitev prave tržne konkurence.

Zakaj torej zakon, ki verjetno nikomur ne bo koristil (Jugoslovanom gotovo ne, saj so cene tujih avtomobilov pri zasebnem nakupu precej večje kot pa pri konsignatarjih)? Če je to napoved liberalnejših razmer na trgu in v avtomobilski industriji, potem je bil ves trud – kolikor ga je sploh bilo – koristen in smiseln. Če pa se bo vse skupaj končalo zgolj s tem, potem je ponujenega premalo.

TINE GUZEJ

Morda vendarle dobra sezona

O letošnji turistični sezoni je bilo slišati toliko najrazličnejših ugibanj, kot da bi šlo za vremensko napoved. In prav v tem je bistvo: vreme je muhasto, turisti pa nič manj. Tokrat morda še bolj kot prejšnja leta. Nas torej čaka še ena (sorazmerno) uspešna turistična sezona ali pa morda polom, pred katerim so nas nekateri (ne na pamet) opozarjali?

Seveda: najpreprosteje in najbolj modro je zapisati: resnica je nekje vmes. Iz tujine npr. zadnje tedne prihajajo novice, da je zanimanja za počitnice v Jugoslaviji (končno) približno toliko kot lani. To zdaj glede na vse naše znane težave, ki naj bi po mnenju nekaterih odločilno vplivale na število gostov, ki se bodo letos odločili za dopust v Jugoslaviji, sploh ni slabo. Spomnimo se: še nedolgo tega so mnogi realistični turistični strokovnjaki precej pesimistično prerokovali sezono. Že res, da so vsi za vsak primer omenjali muhavost turizma, vendar je bilo v napovedih precej »negativnih valov.« Kajpak mislimo pri tem pisanju le na tujce, saj je za naše goste tako ali tako jasno, da bodo – pa naj to zveni še tako banalno in izvzeto – vsaj v »špici« sezone spet le »rezervni igralci«, čeprav jih celo v »elitnem juliju in avgustu ob morju kljub resnično grozljivim cenam ne bo veliko manj kot tujcev; toda to je že druga zgodba, tema za drug komentar. Poanta tega komentarja je lahko le ta, kot nam jo je povedal znani turistični delavec Milan Mužić iz Malega Lošinja: Nikakor ne smemo privoliti v to, da bi bil domači turist le rezervni igralec, čeprav je dejstvo, da so še tako nizke cene zanj vrtoglavo visoke.

Toda kot rečeno: v mislih imamo zaslužek od tujih gostov in če ne že odgovor, pa vsaj razmišljanje o tem, kaj nas čaka to turistično poletje, ki se po napovedi večine začenja tako negotovo (in temačno), kot je bilo še nedavno vreme. Toda zanimivo: Delova ekipa, ki potuje vzdolž Jadrana, vsaj na severu države dobiva od domala vseh turističnih delavcev zagotovila, da nam sploh ne kaže tako slabo. Nasprotno! Če pogledamo vsaj istrske občine, kjer je, izraženo v odstotkih, tudi največji zaslužek v turizmu, pravijo, da jim gre ne le boljše, kot so pričakovali, temveč celo tako, da so imeli v prvih petih mesecih v povprečju 10 do 15 odstotkov več gostov kot v istem obdobju lani.

Ali je to torej priložnost za navdušenje? Le na prvi pogled. Treba je vedeti, da so bili letos nekateri prazniki prej kot običajno, da so zaradi pomanjkanja snega mnogi odpotovali v tujino, namesto da bi se smučali doma, vedeti pa je treba tudi to, da je med tujci dovolj zanimanja za počitnice predvsem na severu, predvsem v Istri, medtem ko so južneje, predvsem v Črnogorskem Primorju in celo v Dubrovniku veliko bolj zaskrbljeni, saj gredo slabo v prodajo zlasti tako imenovani »letalski aranžmaji«.

Da pa ne bi bil komentar preveč »navijaški« pa tudi pesimističen ne, ponovimo besede, ki smo jih slišali od znanega turističnega delavca na Cresu: nehajmo, zaboga, preštevati le prenočitve, jih primerjati s številom v istih prejšnjih obdobjih, temveč z ustreznejšo ponudbo v najširšem smislu in z manjšim številom turistov zaslužimo več deviz!

VSAKDANJE SPOTIKANJE

● Blejci niso Parižani

Pariz in Bled imata nekaj skupnega. Nekaj podobnega, kot je za pariški turizem Eifflov stolp, je za Bled blejski grad, s katerim upravlja tozd turizem in rekreacija Hotelsko turističnega podjetja Bled. Grad na leto obišče okoli 200 tisoč ljudi, ki plačajo vstopnino tudi za to, da si lahko ogledajo muzejsko razstavo, ki jo je v gradu leta 1957 uredil Narodni muzej Ljubljana.

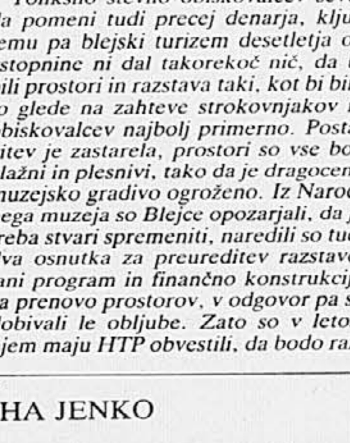

Tolikšno število obiskovalcev seveda pomeni tudi precej denarja, kljub temu pa blejski turizem desetletja od vstopnine ni dal takorekoč nič, da bi bili prostori in razstava taki, kot bi bilo to glede na zahteve strokovnjakov in obiskovalcev najbolj primerno. Postavitev je zastarela, prostori so vse bolj vlažni in plesnivi, tako da je dragoceno muzejsko gradivo ogroženo. Iz Narodnega muzeja so Blejce opozarjali, da je treba stvari spremeniti, naredili so tudi dva osnutka za preureditev razstave, lani program in finančno konstrukcijo za prenovo prostorov, v odgovor pa so dobivali le obljube. Zato so v letošnjem maju HTP obvestili, da bodo razstavo začasno zaprli in predmete odpeljali v Ljubljano. Po tem je sicer prišlo do dogovora, da bo upravljalec do začetka glavne turistične sezone poskrbel vsaj za najnujnejša dela, jeseni pa delo nadaljeval. Drago Svoljšak, vodja arheološkega oddelka Narodnega muzeja, pa je pred dnevi dejal, da bo njihov muzejski svet verjetno vztrajal, da se razstavo zapre, saj ni sramota samo za Bled, temveč tudi za Narodni muzej.

Tu pa se podobnost Pariza in Bleda neha. Med Parižani bi ob vsakem opozorilu, da je z njihovo turistično privlačnostjo nekaj narobe, gotovo završalo, Blejci pa nič. Kdo bo rekel, da je taka primerjava pretirana, da Blejski grad res ni Eifflov stolp. To je kajpak res. Glede na to, kakšen je njihov odnos, njihovo vrednotenje naše kulturne dediščine, ki je tudi najbolj obiskana točka njihovega turizma, pa je še bolj res to, da Blejci niso Parižani.

VLASTA FELC

● Na Slovenski ulici smrdi

Nigradovi delavci spet prekopavajo Slovensko ulico v Mariboru. Po tej ulici rijejo delavci sicer že dobro leto. To gre Mariborčanom že krepko na živce. Zdaj Nigradovci iščejo sifone. Pozabili so, ali so jih vgradili ali pa so to samo nameravali. Po Slovenski ulici namreč grozno smrdi. Krivi naj bi bili ti nesrečni sifoni, za katere se ne ve, ali so ali niso tam, kjer bi naj bili. Seveda pa to zdaj sploh ni bistveno, kajti če bodo delavci vendarle odkrili, da so sifone vgradili, o strokovnosti opravljenega dela ni treba zgubljati besed. Kaže, da ne smrdi le na Slovenski ulici.

JOŽE JERMAN

Vinjeta: MARJAN BREGAR

IZ JUGOSLOVANSKEGA ČASOPISJA

Kmetijstvo – merilo reforme

Gospodarski položaj agroživilstva in njegova akumulacijska oziroma reprodukcijska sposobnost ne dovoljujeta večjega vlaganja v širitev materialne osnove dela, kar naj bi prineslo tudi večjo proizvodnjo. Ta panoga se je v sedanjih porušenih odnosih, zlasti v gospodarstvu, znašla v zagati iz preprostega razloga, ker smo s ceneno hrano ščitili življenjsko raven prebivalstva. Ekonomske zakonitosti torej niso prodrle tudi v kmetijstvo, ki so mu razmere za gospodarjenje določali drugi, predvsem država. In prav táko kabinetno določanje cen kmetijskih pridelkov je pripeljalo kmetijstvo na beraško palico.

Cene surovin so se bohotile, cene živil pa so bile nenehno pod nadzorom. Zato agroživilstvo ni moglo uresničevati svojih razvojnih programov, izrabiti vseh naravnih prednosti za pridobivanje hrane in uporabiti najsodobnejše tehnologije, ki nam ni bila tuja. In kaj smo dobili? Namesto izvoznikov smo postali uvozniki pšenice, mleka, masla, mesa in vrste drugih živil, ki bi jih lahko pridobivali sami. Očitno zato, da bi umetno zaščitili življenjsko raven in si zagotovili vsaj začasen mir. S tem pa smo uničili celo gospodarsko panogo, prav tisto, od katere smo pričakovali, da bo postala gonilna sila napredka in omogočila hitrejši izhod iz gospodarskih težav, v katere je zašla naša država.

To so ugotovili tudi v Hrvaški in sprejeli zakon o obveznem združevanju sredstev družbene reprodukcije s ciljem uresničiti programe razvoja agroživilstva v republiki. Vse hrvaške organizacije združenega dela so tako leta 1986 začele odvajati 0,7 odstotka iz dohodka za razvoj agroživilstva. Seveda se je nabralo veliko denarja. In kaj so storili z njim?

Od 15. decembra 1986 do konca minulega leta so zbrali 147 milijard dinarjev. S tem denarjem so uresničili pomembne zemljiške programe, izboljšali položaj živinoreje in ribištva in izpeljali vrsto dobrih izvoznih programov. Dobile so ga skoraj vse organizacije združenega dela na Hrvaškem, največ pa skupnost občin Osijek – 53,3 milijarde dinarjev ali 36,11 odstotka vseh sredstev.

To je tudi razumljivo, saj sta Slavonija in Baranja največji žitnici Hrvaške in druga največja žitnica v Jugoslaviji. Z denarjem, ki ga je zbralo celotno hrvaško gospodarstvo, so predvsem urejali zemljišča. Opravili so melioracijska dela in zagotovili nemoteno pridelovanje na polovici vseh površin. Komasacijo in hidromelioracije so opravili na 43.705 hektarjih, drenažo na 39.825 hektarjih itd. Z odkupom so povečali družbeno posest na 2235 hektarov in obdelali 900 hektarov doslej neobdelanih površin. Uredili so tudi 1049 hektarov novih vinogradov in naredili prve pionirske korake pri namakanju dobrih 650 hektarov.

Pomembni so tudi živinorejski programi Kmetijsko-industrijskega kombinata Belje, kombinata Djuro Salaj iz Valpova in kombinata Osijek. S tem so povečali količine pridobljenega mesa in mleka in ulov rib, po katerih vlada na domačem trgu čedalje večje povpraševanje.

Niso zanemarili niti izvoznih programov, za katere so namenili 22,18 odstotka vsega denarja, ki ga je dobila slavonsko-baranjska regija. To velja zlasti za tovarno za predelavo sadja Slavonka iz Podravske Slatine, za posodobitev proizvodnje tobaka v kombinatu Kutjevo, obrata za predelavo zdravilnih zelišč v kombinatu Osijek in za pridobivanje tipskega slavonskega vina v vukovarskem Vupiku.

Povečali so tudi zmogljivosti hladilnice Jasinja v Slavonskem Brodu in posodobili način pridobivanja semen v Kutjevu, Djakovu, Podravski Slatini, Osijeku in Kmetijsko-industrijskem kombinatu Belje. Vse to naj bi prispevalo k občutnemu povečanju izvoza.

Na Hrvaškem so torej očitno začeli popravljati krivico, ki jo je zvezna administracija storila kmetijstvu. Ker so se bali nezadovoljstva, so ministri in njihove podaljšane roke v kabinetih preprosto žrtvovali kmetijstvo z namenom, da bi umetno zaščitili življenjsko raven. S ceneno hrano pa varujejo življenjsko raven le revne, ne bogate države. To napako bi vlada morala popraviti. A njena prva poteza je vse prej kot opogumljajoča.

Zaščitna cena pšenice, ki jo je določil ZIS pred začetkom letošnje žetve je zato povzročila veliko nezadovoljstvo kmetijskih pridelovalcev tako na zasebnem kot na družbenem sektorju. Slovenski kmet zahteva solidarnost kmetov v vseh žitorodnih krajih in predlaga, naj pšenice ne bi prodajali državi, vojvodinski pridelovalci so se zbrali na protestnem mitingu v Novem Sadu, hrvaški kmetje pa vse to odločno podpirajo. Življenjsko raven Jugoslovanov je treba zaščititi kako drugače, ne z valjenjem bremena na pleča proizvajalcev hrane, ki so dolgo vrsto let molčali in trpeli. Zdaj so povzdignili svoj glas, ki bi mu morali prisluhniti. Kajti, če ne bomo imeli dovolj hrane in brez bogatega kmeta, dobro nagrajenega kmetovalca v družbenem sektorju in brez tržnih presežkov za izvoz, ne bo nič niti z napovedano gospodarsko reformo, piše ***Mirko Sajler v Vjesniku.***

MIHA JENKO

Halo, hočemo podjetnike!

Samoupravni koncept tako imenovanih velikih, združenih, »infrastrukturnih« sistemov je zaradi svoje togosti in nepodjetniške usmerjenosti že dalj časa v hudi krizi. Kar zadeva železnico, energetiko, telekomunikacije, smo zgolj na ravni srednje razvitih afriških držav. Naše zvezne vlade, ki imajo nad njimi vrhovni patronat, so med glavnimi krivci za ta nezavidljivi položaj, in sicer predvsem zaradi nedosledne censke politike in ker niso imele strateške razvojne vizije.

Tako tudi napovedana pa za zdaj na predlog zvezne vlade za teden dni preložena več kot 80-odstotna podražitev podcenjenih PTT storitev ne bo bistveno vplivala na urejanje materialnih in drugih razmer v tej dejavnosti. Inflacija bo ta na videz vrtoglavi dvig cen izravnala prej kot v dveh mesecih. Z dogajanjem v zvezi s storitvami in njihovimi cenami so tako ali manj nezadovoljni vsi: vodilni v PTT organizacijah tarnajo, da jim državno censko administriranje onemogoča razvoj in da zadostuje zgolj za krpanje obstoječega; uporabnikom pa nihče ne zna zadovoljivo razložiti, zakaj je denimo mogoče dobiti nov telefonski priključek v državah, ki sodijo v Evropo, v dveh dneh, pri nas pa je treba čakati nanj pet let, čeprav se podražitve storitev vrstijo na tekočem traku...

Kar naravnost povejmo, da močvirje naših javnih služb čedalje bolj zaudarja prav zaradi tega, ker v njem ni podjetniške konkurence. Rešitev iz stalnih finančnih zagat vidijo le pristojni na zvezni ravni v nekakšnem poenotenju sistemov, ne pa v raznovrstnosti ponudbe in v tržni usmerjenosti. Odkar ta država obstaja, je bilo povpraševanje po PTT storitvah in priključkih vedno večje od ponudbe. Zaslužek – kakršenkoli je že bil – je vedno zadoščal za preživetje, monopolni položaj pa je večino PTT organizacij odvračal od tega, da bi se učinkoviteje odzvale uporabnikom in potrebam.

Da ne bi ostali zgolj pri naštevanju obstoječega, si oglejmo, kako bi lahko zadeve spremenili po zgledu zahodnih razvitih držav, kjer so PTT področje organizacijsko in poslovno ločili na pošto in telekomunikacije. V razmerah 15-odstotne letne rasti trga telekomunikacijskih storitev in opreme in v okviru priprav na Evropo 92 so se celo najbolj zakoreninjeni državni poštni monopoli na pobudo vlad odločili, da bodo znaten del trga svojih storitev odprli za svobodno podjetniško tekmovanje. Tako je celo nemška bundespost od letos razdeljena na tri podjetja: eno od njih, Telekom, pa se bo po vnaprej določenih pravilih kosalo s privatnimi podjetniki v ponudbi telekomunikacijskih storitev.

Za podjetniško preobrazbo našega poštnega in telekomunikacijskega sistema bo treba precej časa: utrditi je treba pot za nove organizacijske pristope in omogočiti investiranje podjetij in zasebnikov. Reformatorjev na tem področju (nekaj jih je menda tudi v vodstvu slovenskih PTT organizacij) pa ne čaka le boj z ideološkimi predsodki konservativne večine znotraj jugoslovanskih PTT organizacij. Hitrejše gradnje sodobnega digitalnega telefonskega omrežja, ki je podlaga modernih telekomunikacij, si namreč ni mogoče zamisliti brez realne podražitve telefonskega impulza, ki pri nas že vrsto let za skoraj osemkrat zaostaja za evropskimi. Smešno nizke cene telefonskih impulzov in nenormalno dragi telefonski priključki (mar ni nekaj podobnega z družbenimi stanarinami in stanovanji?) so med glavnimi vzroki za našo telekomunikacijsko nerazvitost. Gre za tipično jugoslovansko cenško protislovje, ki ga moramo odpraviti, če hočemo zmanjšati čedalje večji zaostanek za svetom, ki se hitro razvija tudi brez nas.

Pozornost slovenskim delom tudi v novi gledališki sezoni

Uspešna iztekajoča se sezona v celjskem gledališču – V novem repertoarju pozornost do domače drame – SLG Celje imelo lani 211 predstav, 60 tisoč obiskovalcev

Slovensko ljudsko gledališče v Celju je v sezoni, ki se izteka, imelo 211 predstav in 68 gostovanj, gledalcev pa je bilo nekaj čez 60 tisoč. To pomeni, da je za osemnajstčlanskim igralskim ansamblom zelo naporna sezona, saj so prišle na igralca štiri predstave.

Minevajoča sezona je značilna tudi po tem, da je bilo v njej deset odstotkov več predstav v primerjavi s prejšnjo. Še en podatek, ki ni odveč: Slovensko ljudsko gledališče v Celju je od leta 1951 do leta 1985 uprizorilo več kot sto slovenskih dramskih besedil, od tega je bilo več kot štirideset novitet.

Kakšna bo nova sezona 1989–90? Na njeno podobo že bistveno vpliva novo umetniško vodstvo, kajti v celjskem Talijinem hramu je že tri mesece umetniški vodja **Blaž Lukan,** ki je nekaj usmeritev podedoval, a tudi že zasnoval svoj repertoar. – Slovenska gledališča so pred pomembnim jubilejem: 200-letnico prve uprizoritve Linhartove Županove Micke. Celjani se niso pridružili zamisli, da naj bi v novi sezoni vsako slovensko gledališče uprizorilo kakšno Linhartovo delo. SLG ostaja zvesto svoji tradiciji z ustrezno pozornostjo do slovenske dramatike. Tako bodo v režiji **Vinka Möderndorferja** postavili na oder **Hiengovega** Osvajalca, ki po krstni predstavi v Beogradu še ni stopil na slovenski gledališki oder. Drugi slovenski dramatik je **Zdenko Kodrič** z dramo Vida vidim (kronika neke družine iz severovzhodnega dela Slovenije), ki jo bo režiral **Franci Križaj.** Potem je tu **David Mamet** z Edmondom, ki pomeni prvo uprizoritev tega ameriškega avtorja v Jugoslaviji, Edmond pa bo po nekaj letih prvi sodobni tuji tekst na celjskem odru. Za režijo je predviden **Slobodan Unkovski,** če mu podaljšanje dela v ZDA tega ne bo onemogočilo. **Joe Orton** je angleški avtor, ki svoje komedije gradi na grotesknih učinkih. Njegov Plen bo pri nas prvič uprizorjen, sicer pa njegova dela že dvajset let kontinuirano uprizarjajo na Broadwayu. Mametovega Edmonda in Ortonov Plen bodo študirali vzporedno, ker to omogoča igralska zasedba in sodelovanje s kulturnim domom v Žalcu, kjer je na voljo ustrezen oder. Plen bo režiral Franci Križaj.

Aurand Harris je priredil zgodbo domnevnega Rimljana Aulusa Gelliusa o Androklu in levu, razveselili se je bodo otroci, kajti dogajanje se odvija v starem Rimu, osebe so oblikovane po zgledu commedie dell'arte, izvedba pa bo blizu cirkuški komiki. Režija bo v rokah **Helene Zajc. Mihail Bulgakov** prihaja na celjski oder s Škrlatnim otokom v štirih dejanjih, s prologom in epilogom. Zelo zahtevno predstavo, spektakel in grotesko o gledališču in politiki bodo pa v Sloveniji uprizorili prvič. Režiral jo bo **Vito Taufer.**

V repertoarni ponudbi za prihodnjo sezono ostajajo tudi tri predstave iz sedanje, in sicer Volpone, Ornifle ali sapica in Beraška opera. V programu je tudi že četrti po vrsti Teden otroškega programa, kjer ostajata še iz sedanje sezone predstavi Andersen-Veras Daleč od dvorca ter Petanova TV Sneguljčica in iz novega programa Androkles in lev. Gostovalo bo tudi lutkovno gledališče iz Ljubljane, povabili pa so tudi pantomimika Andresa Valdesa. Teden bo od 17. do 25. decembra.

Po besedah upravnika **Boruta Alujeviča** in umetniškega vodje **Blaža Lukana** hoče SLG ostati odprto gledališče, kar pomeni, da bodo na njegovem odru gostovala tudi druga gledališča – z izmenjavo abonmajev. V novi sezoni bo to Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice z Mandragolo v režiji Georgija Para. Za izvedbo projektov v novi sezoni bodo angažirali tudi igralce drugih slovenskih gledališč, v nekaterih predstavah tudi do tri ali štiri. Želijo tudi oživiti oder Herberta Grüna, morda kot sodelovanje z domom Ivana Cankarja.

DRAGO MEDVED

Vojteh Ravnikar razstavlja v Benetkah

Zelo redke so razstave sodobnih slovenskih arhitektov, zlasti še na tujem. V galeriji za arhitekturo fondacije Angelo Masieri v Benetkah bodo v petek, 23. junija, ob 18. uri odprli razstavo arhitekturnih del Vojteha Ravnikarja, ki se bo predstavil zlasti z dvema velikima projektoma – trgovskim centrom v Sežani in pošto v Zadru, ter Branka Siladžina iz Zagreba. Na sliki: Vojteh Ravnikar – Pošta v Zadru.

Če bo vse po sreči, bodo imeli Sarajevčani gledališko poletje

Prikazali bi najboljše predstave sezone v Bosni in Hercegovini – »Višegradska staza« v spomin na Iva Andrića

Letošnjo književno nagrado Železarne Sisak sta dobila dva književnika iz Bosne in Hercegovine. Ranko Risojević jo je dobil za pesniško zbirko Prah, ki je izšla pri Matici srbski. Drugo nagrado pa je prejel sarajevski univerzitetni profesor, literarni zgodovinar in teoretik Zdenko Lešić, avtor knjige Pripovedniki, ki je izšla pri založbi Veselin Masleša. V njej kritično obravnava prozni opus Svetozarja Ćorovića, Petra Kočića, Iva Andrića, Isaka Šamokovlije in Hamza Huma.

Književni pomen in vsebino je imela tudi letošnja kulturna prireditev **»Višegradska staza«,** posvečena spominu Iva Andrića in tistemu, kar je spodbujal in spoštoval naš nobelovec. Ob tej priložnosti so pripravili razstavo Andrić v Višegradu, Andrić v svetu in razstavo, posvečeno 400-letnici turškega arhitekta Mimara Sinana. Po zamislih tega slavnega graditelja je bil zgrajen Sokolovićev most v Višegradu, ki ga je Andrić ovekovečil v romanu Most na Drini.

Med pomembne kulturne dogodke v Sarajevu lahko prištejemo tudi pravkar odprto retrospektivno razstavo pomembnega jugoslovanskega slikarja Kosta Hakmana. Razstavljene slike so iz njegove bogate, skoraj štiri desetletja dolge in plodne ustvarjalne dobe. Hakman se je slikarsko izobraževal v Pragi, na Dunaju in v Krakovu. Bil je član gibanja Mlada Bosna in udeleženec tedanjih usodnih dogodkov.

Iz sorazmerno bogatega gledališkega življenja v Sarajevu in Bosni in Hercegovini izstopa priredba romana Trdnjava Meše Selimovića, ki jo pripravljajo v mostarskem Narodnem pozorištu. Narodno pozorište iz Sarajeva je predlagalo, naj bi organizirali prvo sarajevsko gledališko poletje. Prikazali bi najboljše predstave, ki so jih to sezono izvedli na gledaliških odrih v Bosni in Hercegovini. Če vemo, da je zadnja leta v Sarajevu vladala prava kulturna suša, zasluži zamisel in njena uresničitev toliko večjo pozornost.

MIĆO CVIJETIĆ

KIH križanke, humor

Zagrebški Eurokaz vam predstavlja

Ena od atrakcij Eurokaza tudi Traviata – Nekatere vstopnice naprodaj tudi v Ljubljani

Razen z razporedom predstav je treba informacijo o Eurokazu dopolniti še z informacijo, da bo po pričakovanjih organizatorjev eden od highlightov festivala, vsaj kar zadeva domačo produkcijo, petkova premiera »Verdijeve« Traviate na Šalati.

Gre za multimedialni projekt, ki ga skupaj z Verdijem podpisujejo Dimuševski, Brezovec in Stefanovski. Odgovor na vprašanje, kaj opera danes še sploh pomeni, avtorji iščejo v glasbenem smislu v kolažiranju operne umetnosti z regtimeom, jazz-rockom, afriško etno glasbo, belcantom, brechtovskimi songi in bosanskimi sevdahi, v libertistično-režijskem pa v »histerično esejistični« in razkošni vizualizaciji. Predpremiera bo danes; 22. 6.; jutri, 23., kot rečeno, bo premiera, naslednji dan pa še prva ponovitev. Ljubljanske ljubitelje gledališča obveščamo, da so vstopnice za Traviato – za predstave med 7. in 16. julijem – naprodaj tudi v Ljubljani, in to v Alpetourovi poslovalnici na Šubičevi 1.

Sicer pa se bo Eurokaz razen s predpremiero Traviate začel s koncertom/predstavo leningrajske Popmehanike na Trgu republike (22. 6. ob 21. uri) in s Shatterhand Massacree/Riderless Horsem Johna Jesuruna v dvorani Poly (OKC, Teslina 7), ob 23. uri. Naslednji dan bo ista predstava ob polnoči. V soboto, 24. 6., bo ob 21. uri na Ransu Moše Pijade (Proleterskih brigada 68) Società Raffaello Sanzio izvedla Santo Sofio, ob 23. pa na Paromlinu (Paromlinska bb) Rdeči pilot svoj Zenit. V nedeljo, 25., so na vrsti spet SRS s Sono consapevole dell'odio... (atrij OKC-ja, ob 23.) in sovjetsko Derevo (dvorana Janje, OKC, ob 21. uri – naslednji dan ob 22., čez dva dni ob 24.). Piloti ob 21. in 23. uri. Ponedeljek spet RP (same tipe, same place) in Satirikonove Služkinje (HNK, ob 20. uri, naslednji dan isto). Torek: Dramatičen teater Sofia, Vojček /Vojčkova rana/ opis neke slike (Poly, ob 21., naslednji dan ob 23. uri). V sredo, 28. 6., se bo spet pojavil John Jesurun, tokrat s predstavo Deep Sleep (Rans Moša Pijade, ob 21. uri, naslednji dan isto). V četrtek, 29., La montée au ciel skupine Etant donné (Kulušić, Hrvojeva 6, ob 23. uri, čez dva dni isto). Francoski Royal de luxe bo nastopal 30. 6. in 1. 7. ob 18. uri na Cvjetnem trgu s predstavo Parfum d'amnésium/Roman-photo tournage. Isto gledališče se predstavlja 2. 7. zaenkrat še neznano kje z Waterclashom. Šeherezada gostuje 30. 6. in 1. 7. na Ransu Moša Pijade ob 21. uri, Needcompany s Ca va pa 2. in 3.7. v HNK ob 20. uri. Za to slednjo predstavo in za Služkinje so vstopnice naprodaj tudi v Cankarjevem domu.

M. C.

Analiza naše (ne)modernosti

Sociološko srečanje v Slovenj Gradcu bo posvečeno tradiciji in modernizaciji

Letošnje srečanje slovenskih sociologov, ki bo med 22. in 24. junijem v Slovenj Gradcu, bo posvečeno tradiciji, razvoju in modernizaciji. Da bi bile razprave čim bolj učinkovite, so v Družboslovnih razpravah, glasilu Slovenskega sociološkega društva, že objavljeni vodilni prispevki o tej temi. Segajo od teoretskih do aplikativnih, vsi pa razodevajo, da v sociološki misli prihaja do pomembnih premikov. Po eni strani gre za opazne odmike od marksizma oziroma od marksističnih dojemanj družbenega razvoja, po drugi pa za uvajanje dognanj drugih družboslovnih ved, saj se s tem teoretskim premikom ponujajo večje možnosti za interdisciplinarne raziskave in analize; pri premisleku o modernizaciji in vlogi tradicije se kažejo kot posebno plodne povezave z zgodovino in antropologijo.

Razpravam za okroglimi mizami bodo sociologi v Slovenj Gradcu dodali še več prireditev, ki bodo zanimive tudi za širšo, nestrokovno občinstvo. Pripravili bodo razstavo družboslovne literature in srečanje z avtorjema dveh izzivalnih knjižnih novosti – z Dimitrijem Ruplom, katerega zadnja knjiga se ukvarja s slovenskimi intelektualci, in Tinetom Hribarjem, ki je v posebni ediciji Nove revije objavil delo o slovenski državnosti in suverenosti. Teoretskim razpravam o narodnem vprašanju v modernem in postmodernem času pa so sociologi dodali še okroglo mizo, ki bo posvečena koroškim Slovencem. ALENKA PUHAR

Kolokvij o argumentaciji

V ponedeljek, 26. junija, ob 11. uri bo v mali dvorani ZRC SAZU, Novi trg 4/II v Ljubljani filozofski kolokvij o temi »argumentacija kot paradigma komunikacije«. S pisnimi prispevki bodo sodelovali Vladimir Biti, Olga Kunst-Gnamuš, Rado Riha, Andrej Škerlep, Jelica Šumić-Riha, Mirna Velčić in Igor Žagar.

S. J.

Nove razstave

V mariborskem Razstavnem salonu Rotovž bodo v četrtek, 22. junija, ob 18. uri, odprli razstavo likovnih del akademskega slikarja Franca Vozla. V Knjižnici Domžale bodo v četrtek, ob 19. uri odprli razstavo Domžale, slamnikarstvo in kulturna dediščina ter predstavili knjigo Marjance Klobčar Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja 20. stoletja.

Rojena nova TV...

Včeraj je bila v staroljubljanski oštariji Pod velbom tiskovna konferenca, posvečena rojstvu Studia Ljubljana naše nacionalne TV. Pravzaprav je to nekaj neverjetnega – stara, dobra in predvsem preživeta TV Ljubljana je sklenila podariti malček svoje medijske gosposkosti tudi »mladini« v Studiu Ljubljana. Ta bo od 6. julija naprej oblikoval ljubljanski tv program, namenjen slovenski metropoli in okolici. Vendar pa tokrat nista važna le meja vidnosti in informacijska naravnanost; ne, stvar je epohalna – pravzaprav se rojeva povsem nova, neobremenjena in relativno samostojna televizija. Pokrivala bo takorekoč vse: od politike, kulture, preko tržnice do športa, vendar malce drugače od svoje mame RTV LJ. To pa pomeni profesionalno veščino novinarjev in tistih, ki skrbe za tehniko. Nekaj programa v sleherni oddaji so že kupile ljubljanske firme, ki pa s tem niso kupile tudi novinarjev. Imena teh (Bojana Leskovar, Leon Magdalenc, Tomaž Perovič) pa dosti obljubljajo – uničiti jih ne morejo ne lokalni oblastniki in ne politika. Če bodo dobri, jim bo verjetno sodila kar RTV LJ sama.

P. K.

STALIŠČA IN SKLEPI P CK ZKS O DRUŽBOSLOVJU

Svoboda družboslovja je v interesu ZK

Smo na pragu korenitih, dolgoročno pomembnih ekonomskih, političnih in drugih družbenih sprememb. Na podlagi tega spoznanja in iz opredelitev zveze komunistov za preobrazbo družbe v socializem po meri človeka predsedstvo CK ZKS poudarja izjemen pomen znanosti in tehnologije kot temeljnih razvojnih gibal. Zato predsedstvo CK ZKS podčrtuje novo vlogo znanstvene dejavnosti in intelektualne ustvarjalnosti pri nas in v svetu. Poudarjamo tudi izjemen pomen družboslovnih in humanističnih znanosti za razumevanje sodobnosti ter za koncipiranje in demokratično uravnavanje družbenih sprememb.

1. Predsedstvo CK ZKS izhaja iz stališča, da

– je svoboda družboslovja in vse znanosti v občem interesu, v interesu znanosti in v interesu zveze komunistov;

– podpiramo polno avtonomijo znanosti, še posebej teoretskega oziroma osnovnega raziskovanja, njeno svobodo pri izboru, razvijanju in uporabi teoretskih paradigem, metodološkega instrumentarija in v mednarodnem znanstvenem komuniciranju;

– je nujna kar največja vključenost slovenskega družboslovnega raziskovanja ter izobraževanja v jugoslovanski in v svetovni znanstveni prostor;

– naj bodo merila za kakovost znanosti in raziskovanja na višini mednarodno veljavnih;

– ZK ne podpira apologetike, ampak ustvarjalno in kritično znanost;

– nihče nima pravice vsiljevati znanosti kakršnihkoli doktrinarskih sestavov niti nadomeščati odprte in znanstvene kritike s politizacijo znotraj družboslovja in znanosti.

2. Družboslovje je danes pred novimi izzivi, kako zajemati rastočo družbeno kompleksnost. Da bo lahko kos hitri dinamiki družbenih sprememb v slovenskem, jugoslovanskem in mednarodnem prostoru, je treba nujno razvijati sposobnost teoretske inovacije ter poglabljati in posodabljati metode in komunikacije v znanstveni sferi.

Zveza komunistov daje in bo dajala svoj prispevek k temu s sodelovanjem pri ustvarjanju še bolj naklonjenih pogojev za razvoj raziskovalnega dela in izobraževanja.

3. ZK si s svojo politiko prizadeva za čim večjo vlogo intelektualcev v javnem političnem življenju in podpira njihovo tvorno vključitev v projekte družbenih sprememb. Predsedstvo bo storilo vse za širitev možnosti za pretok iniciativ iz družboslovja v politično odločanje. ZK je tuj vsak antiintelektualizem, ki je v preteklosti oviral ta pretok.

4. Predsedstvo CK ZKS bo v zvezi komunistov in preko njenega družbenega vpliva še bolj podpiralo razvijanje in nastajanje materialnih, organizacijskih in drugih pogojev za razmah in kakovostno rast raziskovalne, izobraževalne in publicistične dejavnosti družboslovja in humanistike s spletom tako imenovanih nacionalnih ved. Zato podpiramo strateško usmeritev Raziskovalne skupnosti Slovenije, zlasti pospešeno rast kadrov, raziskovalnega podmladka, materialno opremljanje raziskovalnih skupin in ustanov ter normalno komuniciranje s svetom. Obenem se zavzemamo za enakomeren razvoj vseh ved.

5. Predsedstvo CK ZKS meni, da je za nadaljnji razvoj družboslovja in povečanje osebnega, družbeno-razvojnega angažiranja družboslovcev potrebno strpno, trezno in strokovno preučiti razmerja med znanostjo – posebej družboslovjem – in politiko oziroma družbenim upravljanjem.

V polpretekli zgodovini je prišlo v tem razmerju do nekaterih napak, ko se je ZK v nasprotju s svojim programom pojavljala kot razsodnik v zadevah znanosti. To povzroča še danes upravičeno, deloma pa tudi pavšalno kritiko zveze komunistov, hkrati pa tudi očitke in nejasnosti, ki jih je treba razčiščevati.

ZKS zavrača politizacijo znanstvenih vprašanj in problemov, tako znotraj kot zunaj znanosti. Če znanstveniki sami politizirajo nekatera vprašanja, potem je normalno, da se v tako razpravljanje enakopravno vključujejo tudi politični subjekti, seveda z intelektualnimi sredstvi, kot se jih poslužujejo znanstveniki.

6. Intenzivno sodelovanje z družboslovci, ki že trajno poteka preko marksističnega centra, študijskih središč ter v drugih stikih z organi Zveze komunistov Slovenije, bomo še okrepili. V tem smislu predsedstvo sprejema tudi naslednje konkretne naloge:

– komisija za idejno teoretsko delo CK ZKS naj skupaj s sekcijo MC za znanost in filozofijo prouči problematiko prenove teoretskega fonda ZK, z upoštevanjem aktualnih tokov in izsledkov v družboslovju;

– komisija za politični sistem CK ZKS naj skupaj s sekcijo MC za politični sistem spodbudi razpravo o krepitvi samoupravnega, demokratičnega in javnega delovanja institucij v družboslovju, vključno s sodelovanjem strokovnih društev in institucij;

– komisija za organiziranost in razvoj CK ZKS naj skupaj s sekcijo MC za razvoj ZK prouči vse možnosti, da bi z izdatnejšim vključevanjem družboslovnih strokovnjakov razvili metode ekspertnega delovanja in svetovanja, kot stalne projektne skupine, delujoče v MC in pri drugih organih ZKS;

– zveza komunistov bo preko MC nadaljevala s sofinanciranjem predvsem aplikativnih družboslovnih raziskovanj in z nudenjem pomoči javnemu publiciranju in drugim oblikam predstavljanja in uveljavljanja izsledkov družboslovja;

– v MC CK ZKS naj vodstvo zagotovi širjenje mreže strokovnih sodelavcev ter njihovo združevanje pri strateško-razvojnih vprašanjih prenove ZK in socializma. Pri tem bomo svoj neposredni interes usmerjali zlasti v raziskovanje tematike politične in ekonomske demokracije, samoupravljanja, (de)regulacije in upravljanja, novih družbeno-razvojnih paradigem, mehanizmov družbene dinamike, v nacionalno vprašanje, ekološko vprašanje in podobno.

Spodbudili bomo organe ZK in preko svojega članstva organe drugih družbenopolitičnih organizacij in Raziskovalne skupnosti Slovenije ter organe institucij in društev s področja družboslovja, da razpravljajo o stališčih in ugotovitvah posveta o družboslovju, ki ga je jeseni 1988 in januarja 1989 izvajal MC CK ZKS z namenom, da pomagajo vzpostaviti primernejše razmere za razvoj in družbeno učinkovanje družboslovja.

Stališča in sklepi so sprejeti na podlagi gradiv MC CK ZKS s posvetovanja »Stanje, vloga in razvojne perspektive družbenih znanosti na Slovenskem« (5. in 6. januar 1989), na podlagi razprave in ugotovitev na seji sveta MC (10. marec 89) ter uvoda dr. Andreja Kirna na seji predsedstva CK ZKS (26. aprila 1989).

Igranje po belih tipkah

Ob 1. konferenci klubov za UNESCO balkanskih držav, ki je bila minuli teden v Slovenj Gradcu – Slovenj Gradec kot največje med majhnimi mesti

Prva konferenca klubov za UNESCO balkanskih držav, ki so se je minuli teden udeležili predstavniki teh dežel, pa opazovalci iz Francije, Italije in Avstrije ter Mednarodne federacije in direkcije UNESCO iz Pariza, je iz tega našega mesteca spet enkrat naredila mednarodno kulturno vozlišče. To so po odlično uspelem sestanku udeleženci tudi zapisali v sklepni listini, češ da je Slovenj Gradec glede kulture – največje med majhnimi mesti.

Ne glede na vse že znane kulturne ustanove v tem kraju (v Likovni galeriji so te dni poleg že odprte razstave kulturne dediščine koroške regije odprli še dve lepi razstavi UNESCO, umetniških lepakov in zaščitenih kulturnih in naravnih spomenikov po svetu, ter razstavo otroških risb slovenskih zdomcev), ter prireditve Tedna odprtih vrat Slovenj Gradca je bil dogodek že uvodni koncert mladega pianista T. Petrača, ki je igral prvič na novem klavirju v dvorani glasbene šole, to je rojstni hiši velikega skladatelja Huga Wolfa.

Ob tem koncertu je prišla na misel tudi prispodoba, ki se je potem ponavljala v razpravah same konference: na klaviaturi Balkana smo v preteklosti žal vse preveč igrali samo po črnih tipkah političnih konfliktov, namesto da bi bolj igrali po belih tipkah kulture. Za to si je z vso voljo prvega srečanja klubov za UNESCO s tega področja Evrope treba toliko bolj prizadevati zdaj. Ne da bi se seveda kulturno zapirali pred celovitostjo stikov z vsem svetom, so se predstavniki Bolgarije, Turčije, Grčije in Jugoslavije zavzeli za poglobitev vzajemnega kulturnega sodelovanja. Tam, kjer klubov za UNESCO (zdaj so najštevilnejši v Franciji in Bolgariji) še ni, kot v Turčiji, bodo le-ta zdaj z dovoljenjem oblasti ustanovili. V Jugoslaviji pa je vznikla koristna pobuda, da se zelo številni klubi za OZN s svojo kulturno dejavnostjo navežejo na UNESCO.

Predlaganih je bilo veliko konkretnih prireditev, seminarjev in skupnih akcij, zlasti iz Pariza in Sofije. Sprejet je bil tudi predlog, da naj bi razstavO otroške risbe iz Slovenj Gradca po možnosti prenesli v druge balkanske centre. Na podlagi prikaza Pomurske založbe iz Murske Sobote, ki je s svojo zbirko »Mostovi« doslej posredovala prevode iz 80 manj znanih jezikov, so sklenili, da bodo tudi prevajanju literature posvetili več pozornosti. Vse do naslednje balkanske konference bo usklajevalec vseh akcij klub v Slovenj Gradcu.

Na pogovorih, predavanjih v polni dvorani Doma kulture in razpravah za okroglo mizo v Roterturmu, so se udeleženci zavzeto lotili tudi vprašanj strpnega dialoga, kulture mladih, narodnih manjšin, spoštovanja človekovih pravic in varovanja narave, ter sprejeli ustrezne sklepe. So se pa v razpravi pokazala tudi nekatera razhajanja ; predsednik Nacionalne komisije SFRJ dr. P. Pavlović se npr. ni strinjal, da bi onesnaženje Škocijanske jame, ki je v seznamu svetovnih spomenikov UNESCO, kot umazano perilo javno prali pred svetom, predsednik Zveze klubov SFRJ za OZN A. Miletića, pa ni soglašal z našimi stališči glede procesa proti četverici in položaja na Kosovu.

BOGDAN POGAČNIK

Spor ob Borštnikovem srečanju

SMG iz Ljubljane pripravilo zelo odmevno gostovanje v Mariboru – Ljubljančani vztrajajo pri spremembi podobe mariborskega gledališkega festivala

S predstavo Svetinove Šeherezade v režiji Tomaža Pandurja v nedeljo zvečer v nabiti dvorani SNG Maribor je Slovensko mladinsko gledališče iz Ljubljane končalo že četrto leto zapored svoje letošnje gostovanje v Mariboru.

Bilo je doslej najobsežnejše po številu predstav in zanimanju mariborskega občinstva. Od ponedeljka, 12. junija, do nedelje, 18. junija, je ansambel v neverjetnem delovnem tempu oziroma v skrajno natlačenih terminih v Mariboru igral Genetov Balkon v režiji Janeza Pipana – v dvorani ŠTUK: Filipčičevo Atlantido v režiji Vita Tauferja na Srednji naravoslovni šoli Miloš Zidanšek (prirediteljici gostovanj oziroma stalni partnerici SMG); Rdeči pilot pa je v vagonu-raketi uprizoril dramski observatorij Zenit – na železniški postaji Studenci, Milne–Svetinovega Medvedka Puja – v Domu JLA, Carroll-Tauferjevo Alico v čudežni deželi v režiji Vita Tauferja – na prostem pred SNŠ in že omenjeno Šeherezado v SNG Maribor.

Po zaslugi pred štirimi leti sklenjenega sodelovanja med SMG in SNŠ v Mariboru so Mariborčani videli praktično vse predstave SMG brez festivalskega hrupa in reprezentance, s samofinanciranjem obeh partnerjev oziroma z minimalno komercialnimi vstopninami. Kulturna skupnost mesta Maribor je podprla SNŠ za gostovanje mladinskega gledališča z 9 milijoni dinarjev. Ravnatelj Srednje naravoslovne šole **Ivan Lorenčič** je povedal, da bodo poslej gostovanja SMG v Mariboru vsako drugo leto, tako da bo mariborsko občinstvo deležno celotnega repertoarja. V štirih letih se je namreč pokazalo, da nesodelovanje SMG na Borštnikovem srečanju Mariborčanov ni prikrajšalo za predstave tega teatra, nasprotno, izoblikovala se je številna in stalna publika, ne glede na to, na katerem prizorišču ljubljanski gostje igrajo. Med dijaki SNŠ pa so ta gostovanja oziroma že kar redni vsakoletni festivali SMG v Mariboru bistveno povečali vpliv gledališča na njihovo gledališko zanimanje in udejstvovanje, meni Ivan Lorenčič.

Ob gostovanju je vodstvo SMG pripravilo tiskovno konferenco, na kateri je umetniški direktor SMG **Ivo Svetina** predstavil bodoči repertoar, povedal pa tudi, zakaj SMG tudi letos še ne namerava sodelovati na Borštnikovem srečanju. Vztraja namreč pri spremembi fiziognomije BS. Po njegovem še sedaj ni jasno ali je Borštnikovo srečanje festival, revija ali zgolj gledališko srečanje. Ob drugem je dokaj nestrastno menil, češ zmenimo se že vendar o podobi srečanja, če bo zgolj srečanje ali revija, bomo eventualno prišli tudi na srečanje, ne pa mešati različnih tipov prireditve. Član SMG Niko Goršič, ki ga na tiskovni konferenci ni bilo, pa je dan pozneje v uredništvu Večera govoril o isti stvari mnogo bolj »strpno«. Pogrel je spor SMG z BS zaradi neustreznega termina za Misso a minor pred leti, zahtevo po tem, da bi bilo BS tekmovanje najboljših slovenskih predstav, o čemer se je bilo BS pripravljeno pogovarjati, pa je pomešal z vsemogočim, tudi s prisilno upravo v SNG Maribor, za katero bi naj bilo krivo takšno ravnanje, kot je pri BS. Dobesedno pravi Goršič med drugim v Večeru (17. junija, str. 8): »Samo primer naj povem: če bi SMG pristalo na kriterije BS, vemo, kaj se je zgodilo z Misso a minor, bi prisilno upravo imeli mi.« Vzroke, da BS »nima dobrega samoupravnega akta... da ne obstaja dober pravilnik o delu selektorja in žirij ... in da BS ne more postati srečanje najboljših slovenskih gledaliških predstav,« pa je pripisal sedanji predsednici izvršilnega odbora BS Olgi Jančar: »Zato ker predsednica izvršilnega odbora BS Olga Jančar hoče vse sama. Mislim, da bi morala odstopiti.« Jančarjeva, ki v času spora BS s SMG glede Misse a minor sploh še ni opravljala, kot piše, funkcij pri BS, je v Večeru, 20. junija (str. 14) odločno reagirala na Goršičev napad v dveh točkah: prvič, naj se SMG glede profila BS, s kakršnim želi sodelovati, pogovori z ostalimi slovenskimi gledališči, v drugi točki pa postavlja Jančarjeva večino Goršičevih očitkov njej in BS na laž.

Ne moremo biti razsodniki v tej polemiki, ogledali pa smo si zapisnik s seje Sveta BS 29. marca 1989, ki jo je vodil predsednik dr. Matjaž Kmecl. Zahtevo SMG, ki meni, da ni nujno, da na BS sodelujejo vsa slovenska gledališča, ampak samo najboljše predstave, je dal Kmecl na glasovanje, toda za predlog sta bila samo dva: delegat SMG in AGRFT. Predlogi SMG glede sprememb pri BS ostajajo torej še naprej odprti in bodo najbrž še naprej predmet razprav v organih BS in še v kakšnih drugih gledaliških in kulturnih institucijah, saj vsebujejo upravičeno vprašljivost glede normativnih listin, fiziognomije, selektorstva in žirij. Sicer je pa Kmecl na lanski skupščini BS ob začetku srečanja 1988 o tem menil, da podoba srečanja zanesljivo ni dokončna in nesprejemljiva.

FRANCE FORSTNERIČ

Dogovor DSP in DKH

V ponedeljek, 19. junija 1989, sta se v Ljubljani sestali vodstvi Društva književnika Hrvatske (DKH) in Društva slovenskih pisateljev (DSP) in se dogovorili o organiziranju »tedna sodobne slovenske kulture in književnosti na Hrvaškem«, ki bo novembra 1989 in »tedna sodobne hrvaške kulture in književnosti v Sloveniji,« ki bo spomladi 1990. Na sestanku so govorili tudi o problemih v Zvezi pisateljev Jugoslavije.

GLEDAMO, POSLUŠAMO... OCENJUJEMO

GLASBA

Krekove rezijanske pesmi

Orkester **Slovenske filharmonije** in sovjetski dirigent **Nikolaj Aleksejev** sta z devetim koncertom v oranžnem abonmaju zaokrožila letošnjo simfonično sezono. Program je bil tokrat v znamenju zadnjih del iz simfoničnega opusa Gustava Mahlerja in Dmitrija Šostakoviča, programska sprememba, izvedba dela Inventiones ferales je zamenjalo delo **Canticum resianum** za glas in komorni orkester **Uroša Kreka,** pa tudi ni omajala emotivne enovitosti simfoničnega večera.

Gustav Mahler je **10. simfonijo** pričel pisati leto pred svojo smrtjo. **Dmitrij Šostakovič** svojo **15. simfonijo** le nekaj let prej. Simfonični deli zrelega ustvarjalnega obdobja obeh skladateljev z vsemi umetniškimi atributi in spoznanji, ki jih tako radi iščemo ob teh pojmih. Šostakovičevo simfonično delo je zaključeno, Mahlerjevo pa je ostalo le kot **velik simfonični Adagio,** ki pa nikakor ne vzbuja občutkov glasbenega torza. Celo več. Ta, skoraj polurni simfonični stavek je v notranji strukturi sklenjen, čeprav ob vseh »nedokončanih« opusih radi vprašujemo o »končnosti« takšnih del.

Gustav Mahler ostaja tudi v svoji »nedokončani« predvsem tisti Mahler, ki se mu mora globoko pokloniti ustvarjanje novodunajske avantgarde, saj se Mahler ponekod že prav določno dotika obeh, na videz in v estetiki nezdružljivih meja – poznoromantične in aleatorične. Nekateri tonski postopi, selektivno iskanje novih melodičnih, morda kar »notnih« nizov, določno kažejo, kako blizu sodobnim spremembam v umetniškem pojmovanju je bil Mahler v tem zadnjem opusu. Dokončali so ga mlajši. Izvedba je bila na zgledni ravni, čeprav je na začetku morda kazalo, da se dirigent **Nikolaj Aleksejev** ne misli ukloniti nekoliko nemirni gesti in jo umetniško podrediti racionalnosti muzikalnih idej Gustava Mahlerja. Nekoliko naturalističen interpretativni začetek pa se je izkazal ob koncu kot zelo umetniško utemeljen. Tudi orkester Slovenske filharmonije je dvojno variantnost zamisli odlično doumel.

Seveda je prišla še kako prav mladostna čilost dirigenta Aleksejeva ob izvedbi Šostakovičeve 15. simfonije. Interpretacija je pokazala, da se obzorja simfoničnih izvedb Šostakoviča že bistveno spreminjajo, tudi v ruski simfonični praksi in ob njej izginja tudi zadnja, umetno nadeta dogmatičnost, ki naj bi bila nekakšno bistveno merilo. Dmitrij Šostakovič se je moral vse življenje prebijati med neprijetnimi »klisurami« okolja, socialnega opredeljevanja, čestih »nasvetov«. Zato ne preseneča, da si je moral pomagati velikokrat s prikrito zvijačo, spretnostjo zvočne enigmatike v odnosu do okolja. Petnajsta simfonija je v teh ustvarjalnih izhodih še posebno značilna. Glasbeni citati (fanfarni motiv iz Rossinijevega Wilhelma Tella, nekaj postopov iz Slik z razstave Musorgskega in motiv iz Wagnerjevega Nibelunškega prstana) ob nekakšnem umetniškem rezimeju iz svojih del kažejo, kako spretno je skladatelj spojil različne elemente v osebni in parodistični namen. Predsmrtna slutnja ostaja le v Adagiu. Dirigent Aleksejev in orkester Slovenske filharmonije sta oblikovala interpretacijo v širokem loku in urejenem notranjem sorazmerju do emotivnih iztočnic, kot tudi zunanji zvočni transparenci.

Skladatelj **Uroš Krek** je v delu **Canticum resianum za glas in komorni orkester** s pristnim umetniškim konceptom bistveno obogatil nekatere, že zbrane značilnosti rezijanske ljudske glasbe v umetniški obdelavi. Rezijanska ljudska dediščina je ostala dolgo časa skrita, danes pa že predstavlja pomemben del našega etnomuzikološkega arhiva v besedi in zvoku. Vse češče uporabljajo ta zvočno plesni vir tudi naši skladatelji. Skladatelj Uroš Krek je še posebno globoko spoznal bistvene značilnosti **rezijanske ljudske glasbe,** kar velja tudi za skladateljev siceršnji odnos do slovenske ljudske glasbe. Delo Canticum resianum je skladateljev prispevek k slavnosti v počastitev 150-letnice rezijanske folklorne skupine v obliki vokalno-instrumentalne suite, ki pa podedovano pojmovanje oblike v marsičem spreminja v celovit, skoraj odrsko scenski ciklus v petih delih. Bolj kot plesna suita priložnost je Canticum resianum karakterna ljudska študija, epsko pripovedna in lirična v enoviti zvočni dramaturgiji. Predvsem v komornem orkestru (odlične godalne sekcije) in pevski selektivnosti zazveni delo kot izvirna umetniško-ljudska mutacija s skladateljevim prefinjenim občutkom za barvne odtenke in izvirnimi melodično ritmičnimi idiomi. Umetniška infiltracija ljudskega in obdelanega na visoki ustvarjalni ravni. Zanimivost je še bolj poudarjena ob izvirnih rezijanskih besedilih, ki segajo od najstarejših nabožnih pesmi do pripovedne pesmi o Linčici Turkinčici, ki reši Kralja Matjaža iz turške ječe. Suitni ciklus kot žlahtno ljudsko prizorišče, dramaturško spretnih povezav in razpoloženj. **Mezzosopranistka Eva Novšak-Houškova,** godala Slovenske filharmonije z mehkim zvočnim pointilizmom divisi igre in dirigent Nikolaj Aleksejev so predstavili delo v vzorni izvedbi.

Zanimiv simfonični zaključek sezone, prijeten ob novem obrazu dirigenta Nikolaja Aleksejeva, pevsko prepričljiv z Evo Novšak-Houškovo, z izvedbama simfonij Mahlerja in Šostakoviča pa celo izjemen.

BOGDAN UČAKAR

Lou Reed v Münchnu

V kongresni dvorani münchenske hiše Deutsches Museum je v ponedeljek, 19. junija, nastopil **Lou Reed,** ena izmed legendarnih osebnosti v rocku, ki že več kot tri desetletja kljub ustvarjalnim vzponom, padcem in iskanjem izpričuje aktualnost svojega početja. To je bil samo eden izmed koncertov na njegovi evropski turneji, ki je bila razprodana že mesec dni pred začetkom. Čeprav je to bil njegov koncert, pa niti za trenutek ni bil videti kakor nastop zvezde s spremljevalnimi glasbeniki, saj so kitarist, bobnar in basist ob njegovem petju in igranju na kitaro izzveneli kot čvrsta in homogena glasbena skupina.

Koncert je bil razdeljen na dva dela. V prvem smo lahko slišali večino pesmi z Reedove nove plošče **New York** (pri nas jo je licenčno izdal Jugoton), ki se vrača k značilnemu Reedovemu rock-zvoku in je jedek komentar Amerike in visoko urbaniziranega življenja. Ta del koncerta je spremljala tudi mizanscena, ki je z neonskima panojema reklam in nakazanim interierjem kletnih klubov zgovorno pričala o blišču in bedi velemesta ter pomembno prispevala k atmosferi pesmi, ki jih je Reed par (bolj liričnih in umirjenih) odigral tudi sede.

Po odmoru so glasbeniki v drugem delu igrali starejše Reedove pesmi, od katerih nekatere sodijo že v klasiko rocka.

Bobni so bili postavljeni v kotu odra (vpliv jazza), basist je igral na štiristrunski in šeststrunski pokončni električni bas kot na klasičen instrument, le da je izjemoma uporabil lok, v parterju dvorane so bili stoli, koncert je imel premor, odnos nastopajočih do občinstva je bil korekten in vkljuden, vendar distanciran, glasbeniki pa se niso predajali posebnim izlivom evforičnosti in kvazi komuniciranju s publiko. Vse to je več kot očitno pričalo, da nastop daleč presega konvencije rock koncerta, zato je bolj spominjal na koncert, kjer se glasbo res posluša.

Že iz izbora pesmi je bilo razvidno, da je Lou Reed hotel čimverneje predstaviti svoje ustvarjanje. Retrospektivni drugi del je nazorno pokazal Reedovo ustvarjalno konsistenco, stilistično enovitost in njegovo specifično poetiko, ves koncert pa je bil najboljša možna podoba tega, kaj Lou Reed kot rock avtor jè. Pri tem je najbolj pritegnilo uživanje v igranju glasbenikov, saj so se spuščali v improvizacijske medigre, poljubno nadgrajevali komade oziroma jih podaljševali, obenem pa ohranjali natančno ravnovesje med spontanostjo in potrebno profesionalno samodisciplino, da so vse pesmi bile odigrane korektno. Vsekakor to ni bil rutinski nastop preigravanja znanih viž, ampak njegovo nasprotje.

Koncert je v celoti potrdil Reedovo prepričanje, da tudi v rocku ne gre brez ustvarjalnosti in inteligence (podobno kot v filmu in drami ne), da je najpomembnejše **kako** nekaj zaigraš in poveš, ter da pristnosti in neposrednosti zvoka klasične rock zasedbe ne more nadomestiti še tako sofisticirana tehnologija sintetiziranih ali vnaprej posnetih zvokov. Ravno resnost in glasbena kvaliteta koncerta sta sprožila domnevo, da to ni rock trivialne fraze »sex and drugs and rock'n'roll«, ampak trezno, odgovorno in zrelo ustvarjalno početje, ki sodi v kulturo današnjega časa in se lahko meri z umetnostjo. MARJAN OGRINC

Nova letališka arhitektura

V letošnji jeseni bodo na Brniku pričeli graditi nov severni terminal za domači in tuji promet, terminal, ki ga je po internem natečaju spet dobil arhitekt Ciril Oblak, avtor obstoječe pristaniške stavbe in nagrajenec Prešernovega sklada iz leta 1975. Nov, tristo metrov dolg priključek izhaja iz prvotnega modularnega sistema, kot ga je že prej zasnoval isti avtor. Novi aneks bo hkrati omogočal najmodernejšo tehnologijo pravokotnega pristajanja letal in vstopanja ter izstopanja potnikov po zaprtih posameznih hodnikih. Na sliki: maketa povečane pristaniške stavbe

Očitek mestnemu izvršnemu svetu zaradi popustljivosti

Predsedstvo MK SZDL Ljubljana meni, da je poročilo o uresničevanju razvojnih nalog v mestu za delo do konca leta skoraj neuporabno

LJUBLJANA, 21. junija – Člani predsedstva MK SZDL Ljubljana na današnji seji niso našli skoraj nobene dobre besede za poročilo mestnega izvršnega sveta Ljubljana o uresničevanju programa razvojnih nalog v letošnjem letu. Še bolj pikre pa so bile besede, namenjene stanju, ki ga poročilo prikazuje. Glavni očitek poročilu je bil, da zaradi golega nizanja težav, brez razčlenitev vzrokov, ki so do njih pripeljali, za prihodnost, ko naj bi te težave skušali odpraviti, skorajda ni uporabno. Člani so menili, da ga je nujno treba dopolniti, če že z drugim ne, pa vsaj z jasnimi usmeritvami za delo do konca letošnjega leta.

Predstavnica mestnega izvršnega sveta Rada Perovšek je povedala, da so se pristojni v mestu v prvih mesecih letošnjega leta največ ukvarjali z gospodarsko infrastrukturo, preskrbo in turizmom, torej s stvarmi, kjer ima mesto nekaj več pristojnosti. Predvsem gospodarstvo so skušali usmerjati v sodobnejše proizvodne programe, naložbe v novo opremo in v nove organizacijske oblike. Poudarila je, da so se stvari premikale bolj počasi, nekaj uspehov pa je bilo vendarle doseženih. Omenila je tudi nekaj statističnih kazalcev gospodarjenja v prvem polletju, o katerih je povedala, da na prvi pogled sicer niso slabi, vendar pa njihova podrobnejša proučitev pokaže precej bolj skrb vzbujajoče stanje. Industrijska proizvodnja je bila glede na isto obdobje lanskega leta večja za slabih 11 odstotkov. Povečano rast gre pripisati predvsem velikemu razmahu monetarne politike, povečanemu uvozu reprodukcijskih materialov in nekoliko boljši prodaji na domačem in tujem trgu. Po drugi strani pa so se v zadnjih dveh mesecih močno povečale zaloge končnih izdelkov. Po nekaj letih so se letos prvič spet povečale naložbe, in sicer za dobrih šest odstotkov. Skoraj tri četrtine vseh naložb so izvedli v gospodarstvu, kjer največ denarja vlagajo v novo opremo. Večja kot v istem obdobju lanskega leta sta bila letos tudi izvoz in uvoz. Prvi je od lanskega večji za 22 odstotkov, drugi pa za 35 odstotkov. Rada Perovšek je povedala, da se v izvršnem svetu bojijo prelivanja z izvozom zasluženega denarja zgolj v osebne dohodke. To bi namreč resno ogrozilo normalno proizvodnjo. Dodala je, da se izvoz največjih ljubljanskih izvoznikov nekoliko zmanjšuje, predvsem je manjša prodaja končnih izdelkov, boljši pa so izvozni rezultati proizvajalcev hrane in polizdelkov. Omenila je tudi cene, ki so glede na isto obdobje leta 1988 višje za 600 odstotkov.

● Predsedstvo mestne konference SZDL je danes zaradi številnih telefonskih klicev Ljubljančanov razpravljalo tudi o pismu z naslovom Pismo odboru za varstvo človekovih pravic na Kosovu, ki je bilo objavljeno v torkovi številki Dnevnika. Člani predsedstva so menili, da je vsebina pisma pod vsako kulturno ravnijo, in se tudi z njegovo objavo ne strinjajo. Tiskovnemu svetu Dnevnika so tudi predlagali, naj o tej uredniški odločitvi še razpravlja.

Niko Lukež je v razpravi pohvalil kratkost in jedrnatost poročila, dodal pa, da pogreša podrobnejše podatke o komunalnem sistemu v Ljubljani. Jože Meden je menil, da se poročilo o delu, kjer govori o problematiki družbenih dejavnosti, preveč skriva za posledicami delovanja intervencijske zakonodaje, položaj v družbenih dejavnostih pa nasploh prikazuje bolj optimistično, kot je v resnici. Večina razpravljalcev je nasploh menila, da v poročilu manjkajo podrobne razčlenitve vzrokov za neuresničevanje sprejetih nalog. Kritizirali so tudi neuspešnost (popustljivost) mestnega izvršnega sveta v pogovorih z republiškim izvršnim svetom. Menili so, da Ljubljana na mnogih področjih izgublja položaj enakopravnega partnerja, kar se že pozna pri uresničevanju najpomembnejših nalog v gospodarstvu, še bolj pa v družbenih dejavnostih.

Predsedstvo je menilo, da je treba poročilo dopolniti z jasnimi usmeritvami za nadaljnje delo.

MARKO JAKOPEC

Učitelji osnovnih šol v Ljubljani ne bodo mirovali

Stavkovni pododbor osnovnošolskih učiteljev v Ljubljani bo izmenjal izkušnje z drugimi, ki se borijo za iste cilje

LJUBLJANA, 21. junija – Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol je pred desetimi dnevi razposlal odgovornim institucijam s področja šolstva vrsto vprašanj, ki zadevajo delo teh institucij in njihovo odgovornost. Na današnjem sestanku stavkovnega pododbora, ki so se ga udeležili ravnatelji in predsedniki osnovnih organizacij sindikatov osnovnih šol, so prebrali nekaj odgovorov. Poslali so jim jih z mestne in republiške izobraževalne skupnosti, z mestnega in republiškega komiteja za šolstvo, z ljubljanske enote Zavoda za šolstvo SRS in z občinskega komiteja za družbene dejavnosti občine Center.

»Ne moremo se raziti povsem zadovoljni,« je ob koncu razprave o prejetih odgovorih rekel **Branko Lipar,** ravnatelj osnovne šole Ledina. Odgovori so večinoma presplošni in formalistični in niso zadovoljili učiteljev. Nezaupanje, ki je nastalo ob podrobnejšem pregledovanju poti, po katerih potuje denar, namenjen osnovnemu šolstvu, in delitve tega denarja, še zdaj niso razčiščene. Kaže, da učitelji na tej poti ne bodo odnehali, čeprav so na včerajšnji seji skupščine mestne izobraževalne skupnosti že potrdili višjo prispevno stopnjo. Učinkov zvišane prispevne stopnje učitelji ne bodo čutili do avgusta, pa to zanje niti ni najpomembnejše. Njihov protest velja načinu in metodam, ki jih je slikovito označil **Boris Zupančič:** »Protestiram proti načinu, kjer prestavljajo vagončke s tira na tir, vsak od teh tirov pa je slep.« Ljubljana bo morala nekaj reči tudi o tem, kaj bo zanjo pomenil nacionalni program, ki se obeta v šolskem letu 1990; strokovna služba MIS pa naj jasno pove, so menili, da ni sposobna opravljati svojega dela po pooblastilih, ki jih ima.

Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol se bo povezal z drugimi stavkovnimi odbori osnovnih šol v Ljubljani. Vabijo jih na skupen sestanek, ki bo 30. junija ob 11. uri v prostorih skupščine Ljubljana Šiška – tel. (061) 555-933, za izmenjavo izkušenj in pogovor o načinu dela.

LADA ZEI

Srečanje delovnih invalidov Jugoslavije

Del tega srečanja bo namenjen razpravi o aktualnih vprašanjih invalidskega varstva

LJUBLJANA, 21. junija – Zveza društev invalidov mesta Ljubljane, ki praznuje 10-letnico, bo tokrat gostiteljica srečanja delovnih invalidov Jugoslavije »Bratstvo in enotnost 1989«, ki bo ta četrtek in petek v Ljubljani. Srečanja se bo predvidoma udeležilo štirinajst zvez in društev mest iz vse države.

V četrtek popoldne bodo na slovesnosti ob 10-letnici Zveze društev invalidov mesta Ljubljana podpisali listine o pobratenju z vsemi tistimi udeleženci srečanja – zvezami in društvi, ki doslej tega še niso storili. Ljubljanska zveza bo društvom in posameznim članom podelila plakete in priznanja za sodelovanje in prizadevno delo. Naslednji dan si bodo udeleženci srečanja najprej ogledali Univerzitetni zavod za rehabilitacijo invalidov, ogledu pa bodo sledili delovni pogovori o obvladovanju in razvoju invalidskega varstva v kriznih razmerah ter o financiranju invalidskih organizacij.

M. Ž.

Gaudeamus iz otroških ust

LJUBLJANA, 21. junija – Poznamo veliko, malo in celo mednarodno maturo, redkokdo pa je slišal za »najmanjšo maturo«, ki jo opravijo »absolventi« male šole v vrtcih, preden se vpišejo v prvi razred tazaresne šole. In ti najmanjši maturantki iz vrtca Bojana Melika so se za konec zaprašili skozi Ljubljano, uniformirani, kot so ponavadi njihovi starejši vrstniki, in pod Prešernovim spomenikom zapeli nekaj svojih pesmic. Okrog njih se je takoj nabrala množica naključnih poslušalcev, ki so mlade pevce nagradili s ploskanjem. (Foto: Janez Zrnec)

V Logatcu javna tribuna o prenovi ZKS

Kritična presoja programa prenove ZKS med člani ZKS in drugih političnih zvez

LOGATEC, 21. junija – V Narodnem domu v Logatcu se bo jutri, 22. junija, ob 20. uri začela javna tribuna z naslovom Zveza komunistov Slovenije po meri demokracije oziroma s podnaslovom Koliko velja program prenove ZKS na politični borzi. Zvezo komunistov Slovenije in njena stališča bodo na tribuni zastopali Milan Balažic, Peter Bekeš, Robert Černe, Miloš Čirič, Silva Jereb, Sonja Lokar in Borut Pahor.

Program prenove ZKS pa bodo na tribuni poskušali kritično presoditi Pavle Gantar iz Kluba 89, Marjan Geohelli iz logaškega Pododbora za varstvo človekovih pravic, Gregor Golobič iz ZSMS, Andrej Magajna iz Slovenske socialdemokratske zveze, France Miklavčič iz Slovenskega krščansko-socialnega gibanja, Andrej Klemenc iz Gibanja zelenih, Ivan Oman, predsednik Slovenske kmečke zveze, in Rajko Pirnat iz Slovenske demokratične zveze. Pogovor med taboroma bo povezoval dr. Boštjan M. Zupančič.

V. S.

Dušan Novak je kandidat za predsednika šišenskega IS

Na skupni seji OK SZDL in OS ZSS Ljubljana Šiška so se delegati odločali med petimi kandidati in njihovimi programi

LJUBLJANA, 21. junija – Dušan Novak je kandidat, o katerem se bodo lahko delegati občinske skupščine v Šiški odločali, ali bo za naslednjih osem mesecev vodil tamkajšnji izvršni svet.

V kandidacijskem postopku, ki sta ga v kratkem času izvedli po krajevnih konferencah in v združenem delu občinska frontna organizacija in zveza sindikatov, so nabrali pet kandidatov. Vsi so pripravili tudi programe svojega dela, ki jih je v skrajšani obliki objavilo občinsko glasilo. Na današnjo skupno sejo OK SZDL in OS ZSS Ljubljana Šiška so kandidati prišli tudi sami. Svoje programe so delegatom razložili Janez Elikan, Franc Kosi, Dušan Novak in Tone Novak. Manjkal je le Franc Mikelj, ki se vabilu na skupno sejo ni odzval. Razprava je bila za kandidate zahtevna, saj so morali razložiti svoje poglede na premagovanje problemov s področja ekologije, odnosov med mestom in občino, krčenje družbene nadstavbe, urejanje občinske uprave in podobno.

Na seji je nastal zaplet zaradi poslovnika, ki so ga sprejemali posebej za to sejo. Doslej namreč ni bilo v navadi in v statutu občine, da bi delegatom skupščine pošiljali na volitve po več kandidatov za predsednika izvršnega sveta. Občinska konferenca SZDL je v poslovniku predlagala, naj bi danes določili s tajnimi volitvami dva kandidata, občinski komite ZK pa je predlagal, naj bi dali skupščinskim delegatom toliko predlogov, koliko kandidatov za predsednika občinskega IS bi dobilo več kot polovico glasov.

Otmar Zorn, predsednik skupščine v Šiški, je delegatom predlagal, naj bi izvolili samo enega kandidata. To je utemeljil »ob polni odgovornosti, da bo kdo očital nedemokratičnost, s časovno stisko. Občina mora namreč čimprej dobiti predsednika in nove člane IS, kar pa bi bilo težko izvedljivo, če danes izbrani kandidat ne bi imel časa do 11. julija, ko bodo skupščinske volitve.« Delegati so se z glasovanjem odločili, da bodo volili samo enega kandidata.

Drugi zaplet, ki je nekoliko pokvaril razpoloženje, je sprožil Vlado Šlamberger. Vprašal je, koliko časa bo novi presednik IS imel na voljo pred ponovnimi volitvami. Izkazalo se je, da bodo morali v Šiški že čez osem mesecev ponovno voliti predsednika IS, ko bo potekel mandat Petru Hočevarju, sedanjemu predsedniku IS, ki pa že odhaja na novo delovno dolžnost. Kaže, da je bilo za kandidate to nekaj novega. Dušan Novak je celo rekel, da bi moral v tem primeru še razmisliti o svoji kandidaturi. Osem mesecev je namreč kratek čas, v katere bo težko uresničiti program, kakršnega je ponudil v kandidacijskem postopku. Vprašanje so tudi strokovnjaki, ki naj bi le osem mesecev opravljali funkcije v občinskem izvršnem svetu.

Negotovost je odpravil Otmar Zorn, ki je rekel: »Volitve čez osem mesecev so le formalnost, saj že danes izbiramo najboljšega moža v Šiški. To morajo vedeti tudi v vseh temeljih okoljih, ki bodo čez osem mesecev ponovno potrjevala sedanjega kandidata. Gledati je treba na vsebino, ne pa formalnosti.«

Po volitvah so soglasno sprejeli ugotovitveni sklep: Dušan Novak, za katerega je glasovalo 52 od skupno 79 delegatov, je kandidat za predsednika izvršnega sveta občine Ljubljana Šiška.

LADA ZEI

Letos prvič na ljubljanski Ohceti tudi kitajski par

Zadnji junijski teden bo v soboto, 1. julija, zaključila slovesna poroka na magistratu – Letošnji gostitelji Gorenjci in Brežičani

LJUBLJANA, 21. junija – Letošnja Ohcet v Ljubljani je že dvaindvajseta po vrsti. Zanimanje zanjo je tokrat izjemno, saj se je prijavilo kar 27 parov, tako da so jih morali sedem prositi, naj sodelujejo prihodnjič. Poročilo se bo dvanajst tujih parov in osem naših iz vseh naših republik in pokrajin. Letošnja novost in hkrati dokaz, da naša Ohcet odmeva tudi daleč zunaj meja, je prvi kitajski par, ki je že na poti k nam skupaj s televizijskimi snemalci in reporterji.

Jugoslovanska turistična zveza je vključila Ohcet v svoj program in bo zanjo prispevala tudi del sredstev. Tudi letos je bilo, tako kot vsa leta doslej, največ težav z denarjem. Za turistične delavce je včasih kar mučno tekati od vrat do vrat delovnih organizacij in moledovati za prispevke, čeprav jih je kar nekaj, ki vsako leto velikodušno pomagajo prireditvi. Po sedanjih izračunih, ki pa ob sedanji inflaciji seveda niso končni, bo letošnja Ohcet stala okoli 50 starih milijard dinarjev, seveda pa je dejanske stroške težko oceniti, saj bodo hoteli brezplačno nastanili udeležence, avtobusi jih bodo prevažali, gostitelji v Ljubljani, na Gorenjskem, v Brežicah in Čatežu ne bodo zaračunali storitev, torej bo Ohcet še veliko dražja. Organizatorji in turistični delavci so prepričani, da bo tudi letošnja prireditev brez izgub, kot so pojasnili na današnji tiskovni konferenci.

V razpravi, ki je sledila, so novinarji menili, da se danes splača organizirati le take prireditve, ki prinašajo dobiček, čeprav niso zanikali, da v čisti dobiček sodi že reklama, ki jo s svojimi prispevki in posnetki same prireditve in s turističnimi reportažami iz vse Jugoslavije naredijo tuji novinarji prek svojih časopisov. Zato pa je treba z ustrezno reklamo, ki naj ne bo omejena zgolj na reklamne letake in vabila na seje in tiskovne konference, ampak s prireditvami v živo in z narodnimi nošami obiskati tako avstrijske kot italijanske zamejce, bližnje Hrvate, ki imajo streljaj do Ljubljane in lahko skočijo za dan, dva k nam, že veliko prej, ne pa šele zadnji teden pred Ohcetjo.

Res je, da so naši turistični delavci in vsi, ki se ukvarjajo s to tradicionalno prireditvijo, prezaposleni, saj komaj zdelujejo tekoče organizacijske naloge, zbirajo denar, skrbijo za namestitev gostov in za obrobne prireditve. Prostovoljci, ki bi priskočili na pomoč, pa so redki. O prireditvah bomo poročali sproti.

MARINA UČAKAR

MOJ MIKRO
VELIKI SVET RAČUNALNIKOV

Na Muljavi pri Jurčičevi domačiji spet Jurij Kozjak

Lani na šestih predstavah več kot 5000 gledalcev – Letos načrtovanih pet predstav – Prva bo v soboto, 24. junija, ob 21. uri

MULJAVA, 21. junija – Poletno gledališče na Jurčičevini na Muljavi bo v soboto, 24. junija, ob 21. uri spet oživelo. Muljavski ljubiteljski igralci za letos sicer niso pripravili premierene predstave, že drugo sezono pa bodo igrali Jurčičevega Jurija Kozjaka. Za to so se odločili, ker je bilo lani za to delo veliko zanimanja in je bilo obiskovalcev iz predstave v predstavo več. Vseh šest predstav si je skupaj ogledalo več kot 5000 ljudi.

Eden od razlogov za ponovitev je tudi dejstvo, da postavitev nove predstave veliko stane, denarja pa v teh časih za kulturo ni lahko dobiti. Poleg tega so igralci v pripravo igre vložili veliko truda, ki bi ga zelo zahtevna predstava, v kateri na odru sodeluje okrog 80 ljudi, če pa k temu prištejemo še tehnično ekipo, je sodelujočih več kot sto. Za tako majhen kraj je to precejšnja množica ljudi, ki igrajo poleg svojega vsakdanjega dela v službi in na kmetiji. Zahtevna je tudi priprava scene, saj je v igri pet različnih prizorišč.

Jurij Kozjak je že peto Jurčičevo delo, ki so ga domačini zaigrali v svojem pojočem dolenjskem narečju. Nastopili so že z igrami Sosedov sin, Domen, Deseti brat in Tihotapci. Režiser Dane Zupančič, ki mu pomaga Janez Eržen, se je z Muljavci pripravljen lotiti tudi drugih Jurčičevih del, vendar bodo o tem začeli na Muljavi razmišljati kasneje, šele jeseni, ko bodo končana glavna kmečka opravila. Ker pričakujejo, da bo obisk letošnjih petih predstav Jurija Kozjaka prav tako dober kot lanski, se bo nabralo tudi nekaj denarja, nekaj pa ga bodo dobili kje drugje. Vse pa je odvisno tudi od vremena, saj v primeru dežja predstava odpade. Če bo vreme lepo, bodo predstave poleg te sobote, 24. junija, še v petek 30. junija, ter 1., 7. in 8. julija, vsakokrat ob 21. uri.

MOJCA KAUČIČ

● *Predstavitev plošče skupine Sokoli*

LJUBLJANA, 21. junija – V petek, 23. junija, bo v preddverju Drame slovesna predstavitev plošče in kasete skupine Sokoli »Bitka za ranjence«. Ploščo je izdala KA Triglav v sodelovanju z Dramo SNG v Ljubljani. Istega dne pa se bo ob 19.30 še zadnjič v tej sezoni začela predstava Shakespearove Komedije zmešnjav, ki je navdušila občinstvo in kritiko.

Z. M.

● *Komenda: staro za novo v kmetijstvu*

KOMENDA, 21. junija – Zasebni servis za kmetijske stroje Alojza Laha s Klanca 13 v Komendi bo odslej prodajal tudi nove kmetijske stroje SIP iz Šempetra, te dni (od 26. junija) pa bo uvedel tudi nadvse dobrodošlo novost za kmete: menjavo starih strojev za nove, s čimer bo marsikomu pomagal iz stiske. Povrhu tega v servisu popravljajo kardanske gredi vseh vrst za traktorske priključke in prodajajo nove kardanske gredi in nadomestne dele. Zasebnik si je omislil tudi posredništvo za stare kmetijske stroje in ustrezno prodajo. Servis in trgovina bosta v sezoni odprta vsak delavnik od 7. do 19. ure, pa celo ob nedeljah od 8. do 11. ure. Za informacije je na voljo tudi telefon (061) 841-022.

H. Ü.

»Politični pluralizem – pogoj za socializem 21. stoletja«

To je ena izmed misli Jožeta Smoleta, predsednika SZDL Slovenije, na slavnostni seji skupščine občine Center

LJUBLJANA, 21. junija – »V Sloveniji in v Ljubljani si moramo vsi skupaj prizadevati, da nihče, ki dela in živi v naši republiki, ne bo kakorkoli diskriminiran zaradi narodne pripadnosti ali pa zaradi tega, ker prihaja iz kake druge republike. V republiki moramo ohraniti in še izboljšati razmere in razpoloženje odprtosti in prijateljstva, tako, da se bo vsak počutil enakopravnega in enakega med enakimi.«

To je nekaj misli iz pozdravnega govora predsednika republiške konference SZDL Slovenije Jožeta Smoleta na današnji

● Predsednik skupščine občine Center Borut Plavšak je na današnji slavnostni seji najzaslužnejšim posameznikom in organizacijam podelil letošnja priznanja občine Center. Nagrado občine so prejeli: Bogdan Anžur, Milan Biber, Jurij Souček, Tonka Tacol in občinski štab civilne zaščite občine Center. Plakete občine Center, ki so jih letos podelili prvič, so prejeli: Staša Cvetko, Franjo Jošt, Jože Korez, Anton Kovačič in Franc Tomše.

slavnostni seji skupščine občine Center, s katero so svečano proslavili praznik občine, 21. junij. Jože Smole je na seji, ki so se je poleg delegatov skupščinskih zborov, predstavnikov občinskih družbenopolitičnih organizacij in upravnih organov udeležili tudi predstavniki pobratenih občin Delnice, Bijelo Polje in Stari Trg iz Beograda, opozoril na nekatera aktualna politična in gospodarska dogajanja v republiki in Jugoslaviji. Med drugim je govoril tudi o hitro uveljavljajoči se demokraciji in dejal, da ni socializma brez demokracije in demokracije brez socializma. V iskanju povezave med obema pojmoma pa se v zadnjem času vse bolj pogosto pojavlja pluralizem, kot nekakšno topilo dogmatskega pojmovanja socializma. Poudaril je, da je temeljni zakon socializma tudi politični pluralizem, kot bistveni pogoj in vidik demokracije v socializmu 21. stoletja

MARKO JAKOPEC

PO SLOVENIJI

Vrtičkarstvo po litijsko

LITIJA, 21. junija – Kot v Ljubljani se tudi v Litiji vrtičkarji ponekod »naselijo na črno«. Tako je tudi ob cesti proti Zagorju, na desnem bregu Save. Franci Lesjak, urbanistični in komunalni inšpektor na Upravi inšpekcijskih služb, je povedal, da bodo odločbo za odstranitev barak za shranjevanje vrtnega orodja kmalu izdali in da postopek poteka v skladu z zakonom o urejanju naselij in drugih posegov v prostor. Zavzel pa bi se za to, da se zdajšnjim in bodočim vrtičkarjem zagotovi ustrezna površina in se predpiše tipski leseni objekt za orodje. Tam, kjer so sedaj, je namreč kmetijska površina, ki ni zazidljiva. (Besedilo in slika: Jože Biščak)

Skupina Ekstrem med vajo

LJUBLJANA, 21. junija – Pogumna mlada plesna skupina Ekstrem, ki se je minulo soboto zelo uspešno predstavila v moščanskem kulturnem domu Španski borci, se že dalj časa pripravlja na državno prvenstvo, ki bo v petek in soboto na Bledu. Tokrat smo plesalke in plesalce našli na vaji v domu JLA, sicer pa vadijo tudi v prostorih KUD Dolomiti Dobrova. Skupina Ekstrem je res nova, vendar nova le v tej sestavi, saj v njej nastopajo že prekaljene plesalke in plesalci, ki so se po učni dobi v baletni šoli ali različnih drugih plesnih šolah odločili ustvariti nekaj posebnega. Skupina skuša že s svojim imenom opozoriti, da se je spoprijela z vsemi mogočimi plesnimi tehnikami – od čistega baleta do izraznega plesa in vse do popularnega show-dancea v broadwayskem slogu. (V. B., slika Janez Zrnec)

Rojstva

LJUBLJANA: V torek se je v Ljubljani rodilo 27 otrok, od tega 16 deklic in 11 dečkov. Oba »rekorda« v teži sta pripadla fantom – najlažji je tehtal 2310 gramov, najtežji pa 4460 gramov. Med deklicami pa se je ta dan rodil parček – 2370 in 2520 gramov težki punčki je povila Ida Milanković. (R. D.)

Pogrebi

LJUBLJANA: Danes se bodo na Žalah svojci še zadnjič poslovili od 81-letnega upokojenca Albina Trekmana (ob 12. uri); 65-letne upokojenke Brigiter Vrabec (ob 13. uri) in 50-letne uslužbneka Vide Sosič (ob 14. uri).

VIČ: Na viškem pokopališču bodo danes ob 15. uri pokopali 65-letno telefonistko Štefko Maurer, pogreb 81-letnega upokojenca Jožefa Podobnikarja pa bo danes ob 16. uri.

DOMŽALE: Na domžalskih Žalah bodo danes ob 16. uri svojci pospremili na zadnjo pot 87-letno upokojenko Marijo Šimic.

VRHNIKA: Umrla je 81-letna upokojenka Julijana Remškar. Pogreb pokojnice bo danes ob 17. uri na pokopališču v Brezovici pri Ljubljani. (R. D.)

Pokličite nas!

Nikar ne brskajte po telefonskem imeniku. Zavrtite številko ljubljanske rubrike Dela: 318-296!

Prav gotovo so stvari in dogodki v Ljubljani in njeni bližnji okolici, o katerih bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Kaj ko bi nas poklicali in nam sporočili svoje pripombe in predloge. Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro, razen ob sobotah in nedeljah.

PISMA BRALCEV

Najboljše so dolgoletne zveze

Prijatelj France ima na Dolenjskem srednje veliko kmetijo. Ker hodi tudi v službo, je glavni kmetovalec žena. Po dolgih letih sem ga zadnje mesece obiskal kar trikrat, vendar je naneslo tako, da ni imel nikoli veliko časa zame.

Že ob prvem obisku sem se čudil, zakaj je dvorišče polno avtomobilov, da sem moral parkirati na cesti. Franceta sem našel v kašči polni žakljev z moko, ko je ravno tehtal in delil. Da gre za kamionsko pošiljko iz Srbije, da je moka kvalitetna in jo bo še prebitro spravil v promet. Ljudje še vedno radi pečejo kruh doma. Da traja pri njem ta zveza že 12 let, da je vsaj na Dolenjskem ta menjava zelo živahna.

Ko sem se oglasil drugič, je že po nekaj minutah potrkalo na vrata. Sovaščan je vprašal, če je še kaj orehov. Spet pošiljka iz Srbije, cena znatno nižja kot sicer na trgu. Na žalost je robe že zmanjkovalo in je lahko kupec dobil samo nekaj tistega, kar je želel. Že čez pol ure se je prijatelj poslovil s pojasnilom, da gre klat prašiče, spet iz Srbije in res so zunaj že čakali ljudje z avtomobili, da bodo peljali svoje polovice.

Tretjič sem imel več sreče in sva se lahko končno odpravila na nameravano pot. Prišlo pa je do zamude, ker je ravno takrat pripeljal tovornjak iz bratske republike. Pripeljal je odojka, ki so ga naročili za neko slavje. Vozniku je ostalo 7 ali 8 prašičev, težkih okrog 100 kg. Na hitro so se dogovorili, da prevzamejo tudi te. France je prašiče spustil za ogrado in se poslovil. Nič dogovarjanja o ceni, le stisk rok in na svidenje. Nekaj prašičev bo šlo v rejo, ostali pa v zakol. Nobenega plačila, nobenih potrdil; cena bo ustrezala vsem, vse na up.

Ne živi slabo, vendar se tudi ne koplje v bogastvu. Kaj pa pravijo o tem Milošević in njegovi? Da tudi sami vprašujejo voznike, pa se jim samo smehljajo. Le pred kratkim se je eden od njih raznežil in jim pokazal ogledalce z Miloševićevo sliko. Zaplenili so mu ga, da je bilo malo smeha in pregovarjanja.

Kaj želim poudariti? Stiki med srbskim in slovenskim narodom so čvrsti, če so grajeni na zdravi podlagi vzajemnih koristi in spoštovanja. Uradna Srbija uvaja bojkot slovenskih izdelkov in bljuje ogenj in žveplo na vse, kar je slovenskega. Obenem pa tovornjaki iz Srbije prehajajo republiške meje, kot bi bile iz pajčevine. Sodelovanje je vzorno, stiki pristni in čvrsti in »rojstvo naroda« nanje sploh ne vpliva.

Česar se ni posrečilo Partiji, Vojski ali Cerkvi, je uspelo sivi ekonomiji. V nekaj desetletjih je spletla tako trdne vezi med ljudmi različnih narodnosti, da jih sedanji nesporazumi, razprtije in hudobije niso niti malo razrahljali.

TINE VELIKONJA,
Brilejeva 9,
Ljubljana

Zanemarjena rednost v mestnem prometu

Kaj pravite potniki, kolikokrat bo treba še prebirati kritiko v časopisju o prevozu avtobusov mestnega prometa Integrala, da se bodo pričeli obnašati in delati tako, kot to zahtevamo od vsake delovne organizacije in vsakega delavca. Ali pa je morda še prenizka cena prevoza po ljubljanskih ulicah? Morda pa bi morali delavci, ki imamo mesečne vozovnice, plačati že v januarju za celo leto in vmes samo doplačevati podražitve, da bi se jim nabiral denar v naprej. Vse kaže, da je to premalo, da do 5. v mesecu 85% prevoznih stroškov dobijo na mesečnih vozovnicah (delavcev, študentov, dijakov, upokojencev).

Zakaj to pišem!

Danes, 16. junija, sem bila na postajališču v Šiški (pri občini) ob 6.40 in sem prišla na delovno mesto ob 7.50. Peljala sem se z avtobusom št. 22, ki je prišel pravilno ob uri (vse imam izračunano, koliko časa potrebujem do službe). Pri Plavi laguni pa sem čakala na avtobus 6, 8 ali 21, s katerimi se lahko peljem, polnih 35 minut. Res je tik pred prečkanjem ceste odpeljal avtobus št. 8. Potegnil je s postaje, ko smo šli čez cesto, ker se mu ni zdelo vredno, da bi počakal na postajališču, ampak je raje stal bolj na prehodu za pešce kot pred njim. V tem času sem imela čas in štela avtobuse, ki so peljali iz nasprotne strani v garažo. Bilo jih je 7. Kolikor vem, morajo avtobusi zjutraj voziti do 8 ure. Res je sedaj manj potnikov, ker študentje fakultet ne hodijo več na redna predavanja, vendar mislim, da delavci, ki služimo svoj kruh, nismo dolžni zato pol ali več ure prej hoditi od doma, da bomo pravočasno na delovnem mestu. Zakaj torej predčasni odhod v garažo? Ali morda o tem odločajo sami vozniki? Ne verjamem. bolj sem prepričana, da imajo takšna naročila, da se prihrani pri gorivu. Toda, v čigavo škodo? Vem in prepričana sem, da nas je še veliko delavcev, ki redno hodimo na delo in vestno opravljamo svoja dela. Zato nas je mnogo že navsezgodaj zjutraj slabe volje zaradi ljubega prevoza na delo, da ne govorim o prevozu z dela. Toda to me ne moti, saj se tudi na avtobusu malo odpočijem. Morda bo to pismo kdo od vodilnih v tej delovni organizaciji le prebral in si zamislil, kako bi bil sam zadovoljen s takim prevozom.

Velikokrat je bilo že pisano, kako se vozimo v avtobusih. Zato je skoraj nepotrebno, da ponovim, da imam (imamo) še vedno občutek, da v Integralovih avtobusih (večinoma) vozijo kartone (prazne škatle), ne pa ljudi. Gorje ti, če se pelješ s šoferjem, ki je slabe volje. Potem sta ti dve roki premalo, da se obdržiš v pokončni drži. Sicer pa nič zato, če padeš in si raztrgaš obleko. Si pač neroda, je običajen odgovor.

MARA HROVAT,
Ljubljana,
Celovška 108

Informacije so ogledalo poslovnosti

V nedeljo, 18. junija sem pričakoval otroka, ki naj bi prišel z zadnjim avtobusom iz Starega trga v Ljubljano. Ker so mi na informacijah (telefon 325-885) rekli, da avtobus pripelje ob 20.35, sem prišel na postajo toliko prej, da sem čas prihoda lahko preveril na oglasni tabli v avli avtobusne postaje – 20.02!

Torej sem zamudil. Pohitel sem do okenca za informacije, kjer me je ženska pomirila. Čas prihoda naj bi bil 20.35, na tabli pa je še stari vozni red. Tako sem čakal, avtobusa pa od nikoder.

Ob približno 20.45 sem vprašal prometnika, kako je z avtobusom iz Starega trga. Po njegovem naj bi prišel ob 20.02 in tudi že odpeljal nazaj. Presenečen sem stopil še do prometne pisarne, kjer me je čakalo novo presenečenje: – Avtobus ni prišel, pa tudi nobenega več ne bo!

Ni mi preostalo drugega, kot da telefoniram domov. Otrok bi bil medtem že lahko doma. Na avtobusni postaji sta skupaj dve javni govorilnici, pred katerima je bila za ta čas običajna gneča. Ljudje so čakali in preizkušali srečo. Šele ko sem prišel na vrsto, sem ugotovil, da oba avtomata ne »požirata« kovancev. Pohitel sem na Železniško postajo, kjer se je pri štirih govorilnicah vse ponovilo. Odšel sem na Pošto v Cigaletovi ulici, a pot je bila zaman. Avtomati v vseh govorilnicah pred vhodom niso »požirali« kovancev. Pa ne samo mojih! Vstopil sem in poprosil uradnika pri okencu, če bi lahko telefoniral – kot nujno. Odgovor je bil pritrdilen, a postaviti bi se moral v kar precejšnjo vrsto tistih, ki so čakali tudi na mednarodne pogovore. Tu sem odnehal in pogledal na uro – 21.35.

Mislim, da komentar ni potreben.

Vsem omenjenim podjetjem in njihovim vrlim sodelavcem čestitam za izredno poslovnost in jim želim veliko delovnih zmag.

Turizem smo ljudje, kajne, Slovenija, moja uboga dežela!

P. s.: Na poti domov sem se moral ustaviti na Petrolovi bencinski črpalki, kjer so mi prijazno dovolili telefonirati in otrok je bil že doma.

ALBERT PRODAN,
Na Grivi 35,
Dragomer

Odmev: Kako živijo kmetje

V petek srečam znanca in ob pozdravu me opozori na pismo v Delu, ki se nanaša na kmete in name. Časopis sem imel pri roki in ob branju tega pisma mi je kot kmetu kar pritisk zrastel. Le kako lahko o kmetu in razmerah v kmetijstvu piše nekdo brez vsake odgovornosti in poznavanja dejanskih odnosov v kmetijstvu.

Zanimivo, da vsi vidite traktorje, avtomobile in hiše, nihče pa ne vidi žuljavih rok kmeta, ki od ranega jutra do mraka, skrbno in marljivo, obdeluje svojo zemljo. Ste se vprašali, koliko so stari ti traktorji in kdaj je se je najbolje živelo v Brdih? Koliko jih je prišlo na novo v zadnjem letu, dveh?

Gnojila in škropiva zadruga še nikoli ni nobenemu darovala, temveč ju mora kmet drago plačati, tudi 50% dražje, kot v sosednji Italiji. In ko omenjate cenejše izdelke pri sosedih, bi vam nanizal samo en podatek, da v Italiji kmet za 6 kg grozdja kupi kilogram škropiva, pri nas pa za isto škropivo plačate s 60 kg grozdja. Ali ste se vprašali, po čem nam zadruga plača pridelek in po čem ga vi kasneje v trgovini ali gostilni kupite? Zadnji dve leti, smo morali kmetje zalagati za pridelek grozdja, saj nam cena ni pokrila niti materialnih stroškov, kaj šele vloženega dela. Ko omenjate, da si kmetje hodijo služit pokojnino v službo, vam povem, da je tisti, ki pridno dela doma na kmetiji, tudi v službi garač. To sem preizkusil sam, saj preden sem začel kmetovati, sem se izučil poklica in sem bil v združenem delu nad dve leti.

Če je bilo treba delati nadure, izredne sobote ali nedelje, sem bil kljub velikemu delu doma zmeraj pripravljen delati. Tisti, ki doma ni imel posebnih obveznosti, je komaj čakal, kdaj bo preteklo 8 ur. Seveda ni imel nikoli časa pa tudi norme ni dosegal. Končno pa, če bi se res kmetu tako dobro godilo, ne bi, kot vi navajate, iskali oziroma si služili pokojnino v podjetju.

Ko predlagate, s čim naj se Kmečka zveza ukvarja, vam moram povedati, da smo trenutno stanje v kmetijstvu v Brdih dokazovali že na občinski in republiški ravni ter tudi dokazali, da kmetje zadružniki ta čas preživljamo najtežje čase. Saj kmetje ne poznamo »pozitivnih ničel« v poslovanju, temveč samo dohodek od naših pridelkov, ki so plačani le desetino od svoje vrednosti. S preostalim razpolagajo trgovina, banka in vsa administracija, ki se je na žalost pri nas tako razmnožila, da danes na vsakega kmeta pade en baron, v času pravih baronov pa je en baron imel 20 ali več kmetov.

Še enkrat vas, tov. Živko, prosim, da se pred pisanjem za javnost najprej seznanite z razmerami. Kolikor si želite argumentiranega pogovora, vas bo Upravni odbor briške podružnice SKZ sprejel ob vsakem času.

Kdo koga izkorišča, bi prav vsi kmetje radi vedeli!

BORIS JAKONČIČ
za briško podružnico SKZ,
Dobrovo v Brdih

Čeki capljajo za inflacijo

Nerazumljivo je, da banka vsevprek omejuje plačevanje s čekom na milijon. Kaj pa je že danes en milijon?! Niti 130 mark. Kdor kupuje premog za vso zimo, ne dobi za milijon niti tone premoga.

Razumljivo pa je, da se hoče banka zavarovati pred lahkomiselnimi komitenti. Toda, če je to utemeljeno pri novih komitentih, ali pri nediscipliniranih, to ni utemeljeno pri onih, ki imajo čekovne račune že pet ali 10 let in so korektno poslovali. Mar ni nesmisel, da da banka slednjemu komitentu 30 čekovnih blanketov, torej mu kreditira 30 milijonov, blanketa pa ne sme izpolniti na več kot en milijon. Torej, naj mu izda le 10 s pravico vpisa po 3, ali 6 s pravico po 5 milijonov.

V kolikor pa je problem, kako naj trgovina ve, kdo sme zapisati večji znesek, naj bo razvidno kar iz čekovne kartice. Zaradi inflacije bi bilo primerno vpisovati dovoljeni znesek z mnogokratnikom javno dovoljenega zneska.

SAŠA KORUN,
Verje 49,
Medvode

Najteže je igrati tedaj, ko se nimaš česa bati

Na 26. EP so jugoslovanski košarkarji dosegli še eno zmago, tokrat nad Bolgarijo, ki ni bila dorasel nasprotnik – Grki že drugi

ZAGREB – Medtem ko so sovjetski košarkarji kar s 53 točkmi razlike premagali Nizozemsko, se naši za tekmo z Bolgari nikakor niso mogli prav zbrati, kar seveda sodi v našo šolo košarke. Grki so si z zmago nad Francozi najbrž že zagotovili polfinale, v središču pozornosti pa je bil drugi dan prvenstva seveda derbi med Italijani in Španci.

Današnji spored

- 14.00 Grčija – Bolgarija
- 16.00 Nizozemska – Italija
- 19.00 Francija – Jugoslavija
- 21.00 Sovjetska zveza – Španija

Jugoslavija : Bolgarija 98:78 (54:42)

Dvorana doma športov, gledalcev 5.000, sodnika Kotieba (ČSSR) in Kleersnijder (Niz).

JUGOSLAVIJA: Petrović 33 (2:4), Radulović 5, Čutura 6, Kukoč 5, Paspalj 12 (2:2), Zdovc 6, Vranković 5 (1:2), Divac 3 (1:4), Danilović 8, Radja 8 (4:6), Primorac 7 (1:2).

BOLGARIJA: Glučkov 8 (6:1), Slavov 4 (2:2), Cenov 2, Vesenkov 10, Mladenov 23 (5:5), Jonov 13 (2:3), Antov 11 (4:4), Amiorkov 7 (1:1).

● »Nihče ne razmišlja več o tekmah, ki so za nami, ne dovolim, da bi koga kaj zaneslo, temveč moramo razmišljati samo za eno tekmo naprej,« poudarja trener Ivković. »Francozi so z igro prijetno presenetili in s takimi moramo računati, ne pa jih jemati kot drugorazredno ekipo, ki nam nič ne more. Prepričan sem, da bodo igralci tako tudi ukrepali.« V francoskem taboru kar nočejo govoriti o tekmi z gostitelji. Samo to, da bi radi pokazali čimveč in da ne bi Jugoslovani vnovič osmešili francosko košarko . . . S Francozi so naši doslej na EP igrali 11-krat. Samo prvič, v Moskvi 1953., so izgubili, nato pa so nanizali deset zaporednih zmag s skupno razliko v koših 822:736.

»Želeli smo kar najbolje odigrati to tekmo, ne glede na moč nasprotnika in mislim, da smo jo najbolje, kar smo bili v tem trenutku sposobni, tudi odigrali,« je ocenil drugi nastop trener Ivković. »Najbrž tudi ni imelo smisla izčrpati vseh rezerv motivacije, škoda je le, da smo imeli veliko povsem neraziigranih igralcev. Le Dražen Petrović je potrdil sijajno formo. Kakšne posebne filozofije pa po tej tekmi ni treba razvijati . . .«

Dražen Petrović je bil res pravi profesionalec. Do 28. minute je trojke metal 3:3, mete za dve točki 11:11, proste mete 1:2. Šele 15. met je zgrešil, pa še tega izpod koša, pa odšel na klop.

»Vidi se, da sploh nisem prekinil sezone, zato tudi formo lahko držim. Vse skupaj pa je gotovo posledica odličnih priprav na lanske olimpijske igre v Seulu, kajti vso sezono v Španiji sem črpal prav iz tega rezervoarja. Pa še zdaj,« je pojasnjeval svojo igro naš kapetan.

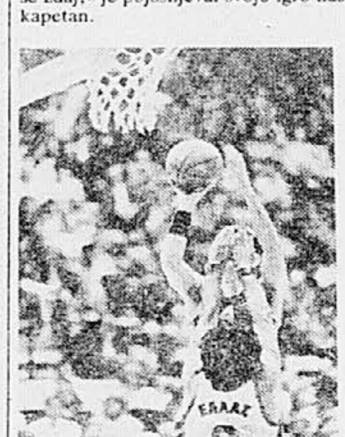

NA SLEPO – Dražen Petrović (4) in Janakis (6) pod grškim košem. (Foto: Srdjan Živulović).

Povsem nekaj drugega pa je bil tokrat Divac, ki je izpod koša metal 1:7, proste mete 1:4, izgubil kopico žog in se samo jezil sam nase. Toda Ivkovića ta nerazpoloženost centra zaenkrat še ne skrbi in je prepričan, da bo tudi

● Okrog Vrankovića se je spletla nova različica. Menda je vse dogovorjeno, da že letos odide v solunski Aris, katerega vodstvo je tudi v Zagrebu. Vranković naj bi za eno leto dobil 300.000 dolarjev, Zadar pa 400.000 dolarjev odškodnine. Po tej ceni pa bi Solunci radi zadržali Vrankovića kakšna tri leta.

Divac, ko bo najbolj treba, dal svoje.

Bolgari so bili seveda zreli za mnogo hujši poraz, a se našim ni zdelo potrebno truditi, da bi to v razliki tudi dokazali.

STANE TRBOVC

Grčija : Francija 80:74 (42:33)

GRČIJA: Galis 30, Janakis 16, Filipou 4, Andritsos 2, Fassoulas 18, Christodolou 10.

FRANCIJA: Huffnagel 8, Beugnot 9, Dacoury 1, Ostrowski 31, Occansey 2, Dubuisson 15, Butter 2, Vestris 6.

V vseskozi dokaj enakovrednem boju so bili Grki samo toliko boljši, da so Francozom dajali upanje za tesen poraz.

SKUPINA A

SZ : Nizozemska 109:56 (46:32)

SZ: Vetra 14, Sokk 14, Berežnoj 14, Marčulionis 12, Tihonenko 3, Kurtinaitis 6, Sabonis 11, Homičus 13, Belostenij 12, Goborov 10.

NIZOZEMSKA: Bottse 9, Van Rootselaar 2, Te Velde 6, Van Poelgeest 15, Vrind 4, Dam 10, Kuipers 10.

Samo nekaj prvih minut so Nizozemci še lahko igrali s SZ, nato pa so se lahko trudili le za kakšno posamezno uspešno potezo, kajti sovjetski stroj jih je kaj hitro zmlel.

Italija : Španija 97:76 (41:39)

21 minut in 41:41 je bila zadnja meja španskega upanja, nato pa so Italijani pokazali da imajo tri igralce – Binelli je kraljeval pod košem, Riva je razbijal s trojkami (7:11), D'Antoni pa vodil igro. Španci žal niso imeli niti enega in so doživeli pravo katastrofo. Zdaj jim ostaja le boj za golo življenje, oziroma tisto peto mesto, ki še pelje na SP.

ITALIJA: Gracis 6, D'Antoni 6, Magnifico 21, Bosa 2, Binelli 13, Riva 33, Morandotti 14, Costa 2.

ŠPANIJA: Arcega 4, Birjukov 10, Jimenez 5, Andreu 2, Montero 7, Villalobos 8, Morales 6, Martinez 20, San Epifanio 14.

Smelt Olimpija druga v Benetkah

BENETKE – Košarkarki Smelta Olimpije so pred dnevi nastopili na mednarodnem košarkarskem turnirju v Benetkah, kjer so igrala še moštva Dogi (v bistvu prvoligaš Hitachi okrepljen z Jugoslovanom Emirjem Mutapčičem), Gradine in Resto d'Italia (nekakšna selekcija tistih, ki niso dobili poziva za evropsko prvenstvo v Zagrebu). V prvi tekmi so Ljubljančani premagali Resto d'Italio s 124:121, najbolj pa sta se izkazala Vilfan s 46 točkami in Hauptman z 28. V tekmi za prvo mesto pa so jih premagali Dogi s 104:96. Znova je bil najbolj učinkovit Peter Vilfan z 28 točkami, ki je bil tako tudi najboljši strelec turnirja. Za pomlajeno moštvo je bil ta turnir dobrodošla preizkušnja in trener Sagadin je bil z mladimi zadovoljen, čeprav sta glavno breme nosila starejša branilca. B. Š.

DNEVNIK EP

Jure Zdovc junak zmage nad evropskimi prvaki

ZAGREB – »Izjemno sem vesel, ker je Jure dokazal, da v reprezentanci ni po nekakšnem ključu, temveč zaradi vrhunske kakovosti. Ključni igralec velike zmage nad evropskimi prvaki je opravil veliko delo, ravno tisto, ki smo mu ga zaupali. Izključil je iz igre grškega vodjo Janakisa, s čimer je bilo šampionove igre konec. Tako lahko igra in izpolni naloge samo Zdovc, ki je skupaj s Petrovićem odigral najsodobnejšo igro branilskega para, kar smo jih v Evropi videli,« je bil po tekmi z Grki iskren naš zvezni trener Dušan Ivković, ki je izmed vseh najbolj zaupal Zdovcu in dokazal, da se ni zmotil.

»Jure je tudi edini, ki v Jugoslaviji sploh zna igrati obrambo,« mi je že med odmorom dejal eden vodilnih svetovnih košarkarskih strokovnjakov prof. Aleksandar Nikolić. »Kot trener imam tega fanta najraje in imel bi ga v vsakem moštvu. Deloven, miren, a izjemen borec, discipliniran, vse kar hoče trener pri igralcu. Takole nadigrati igralca, kakršen je Janakis, ni tako preprosto, kot se morda zdi s tribune. To je velikanski posel, ki ga lahko opravi samo vrhunski igralec.«

Ves prvi polčas je Jure blestel v obrambi, v napadu popravljal redke napake soigralcev. Še šest minut drugega dela je moral ostati na igrišču in šele ko je grški trener potegnil na klop povsem izgubljenega Janakisa, je tudi Ivković privoščil počitek Zdovcu.

»Seveda sem zadovoljen s svojo igro. Ni mi težko biti igralec za posebne naloge, v katerih morda ne blestiš navzven, zato pa za svojo reprezentanco opraviš pomembno delo,« ostaja povsem miren junak uvodne tekme naše ekipe Jure Zdovc, ki še kar naprej skriva težave z zdravjem. Vedno ga maja uničuje alergija na cvetni prah in ko je ravno prišel k sebi, se je pred prihodom v Zagreb prehladil. Še med tekmo si je stalno brisal nos, toda vse to skrbno skriva pred Ivkovićem, Drvaričem, zdravnikom, da ga ne bi začeli pretirano zdraviti in mu ne bi zaupali igre, ki je je vendarle sposoben. Na srečo je zdaj le malo bolje.

To pa na nesrečo velikih košarkarskih imen Evrope, ki so se znašli pred novim problemom – kako igrati in uspevati proti Jugoslovanu Juretu Zdovcu . . .

STANE TRBOVC

gorenje
GENERALNI POKROVITELJ
JUGOSLOVANSKIH
KOŠARKARSKIH
REPREZENTANC

S snemalno kamero tudi zdravnik ekipe

Naši kajakaši in kanuisti se skrbno pripravljajo za slalom na SP – Dopoldne na jezeru, popoldne na reki

FROSTBURG – Naša reprezentanca slalomistov na divjih vodah že nekaj dni zavzeto vadi na progi reke Savage, kjer se bo v petek začelo svetovno prvenstvo v slalomu. Reprezentance so razdeljene na skupine, Jugoslovani pa so skupaj z Veliko Britanijo, ČSSR, Kanado in še nekaterimi, ki v kajakaškem športu na divjih vodah ne pomenijo veliko. Čeprav to skupino spuste na progo ob 14. uri, je osmerica naših – štirje kajakaši in štirje kanuisti – na vodi že dopoldne – najprej trenirajo na bližnjem jezeru, nato pa na progi.

Le malo je treba slediti našim tekmovalcem in njihovemu vodstvu pri delu, pa vsakdo lahko ugotovi, da so resnična ekipa, v kateri je razpoloženje izvrstno. »To vedro ozračje je izredno pomembno,« meni glavni trener reprezentance Silvan Poberaj, »še zlasti pa to, da je po sijajnem uspehu ekipe za spust obremenitev sedaj za spoznanje manjša. V ekipi zna poskrbeti za pravo razpoloženje tudi zdravnik reprezentance dr. Marjan Koršič, ki ne bedi samo nad telesnim zdravjem fantov, ampak jih zna tudi razvedriti.«

Nasploh pa je zdravstveni bilten reprezentance skoraj nepopisan, le Albin Čižman se je malo prehladil, vendar je sedaj tudi z njim že vse v redu. To, da je Borut Javornik med vadbo zlomil veslo, spada že v drugo poglavje, ni pa nobena nesreča, saj ima s seboj rezervno. Če reprezentanca kaj pogreša, je to prav gotovo počitek. Vožnje od Frostburga do proge so zamudne, zato fantje raje kar po ves dan ostanejo v dolini reke Savage.

V reprezentanci skrbi glavni trener Silvan Poberaj za kajakaše, Tone Petrovič za kanuiste, Jože Tomažič pa je pomočnik. S trem kamerami spremljajo vadbo Jasmin Mujkić in Andrej Grobiša, ki je ostal s slalomsko ekipo, pri tretji pa priskoči na pomoč zdravnik reprezentance dr. Marjan Koršič. Snemalna ekipa bo zlasti do potankosti posnela zadnji uradni trening, nato pa ga bodo tekmovalci in trenerji pred sobotno tekmo, ko bodo na vrsti boji kajakašev in kanuistov za kolajne v posamični konkurenci, temeljito preučili in se odločili za najidealnejše rešitve.

Morda bo nekoliko v pomoč našim reprezentantom to, da je med tremi postavljalci proge, na katerih bodo boji za kolajne SP v petek, soboto in nedeljo, tudi jugoslovanski zvezni kapetan Rade Kovačević. Če drugega ne, bodo pred nekaterimi drugimi zvedeli za kakšno zapleteno kombinacijo na progi.

JOŽE DEKLEVA

Koprčani zasenčili Olimpijo

V polfinalu pokala Koper premagal novega prvoligaša z 1:0 (1:0)

KOPER – Štadion na Bonifiki, gledalcev 3000, sodnik Jamšek (Mrb).

STRELEC: 1:0 – Breznikar (45).

KOPER: Zupan, Cepović, Poljšak, Ban, Voljč, Čosić, Pjanić, Bečaj, Tripar (Finkšt), Zulić (Jermaniš), Breznikar.

OLIMPIJA: Mohor, Židan, Novak, Gliha, Perica, Pisanjuk (Di. Vrabac, Granov), Žitnik, Ibranović (Oblak), Pate, Da. Vrabac.

V polfinalni tekmi za jugoslovanski pokal so Koprčani zasluženo izločili Olimpijo in bodo tako v finalu igrali z Mariborom. Ljubljanski prvoligaš, ki je nastopil brez Ameršká in Tešića, jo je še dobro odnesel, saj so imeli Koprčani veliko več od igre in več priložnosti. Zmagoviti gol je dosegel Breznikar, potem ko je sijajno izvedel prosti strel. V drugem polčasu je Pate slabo streljal enajstmetrovko, tako da je Zupan strel z bele točke ubranil. Sodnik Jamšek je nato Kopru razveljavil bržkone regularen gol, ki ga je dosegel Voljč. Ljubljančani so se sicer trudili, toda le malo jim je uspevalo. Ob koncu bi skoraj prišlo do pretepa, sporekla sta se Gliha in Cepović, sodnik pa je nato izključil Cepovića in Židana.

JOŽE KREFT

Silovit požar v Liku uničil strojni in montažni oddelek

Po prvih ugotovitvah strokovnjakov je požar najverjetneje povzročila iskra v odpraševalnem sistemu – Delavci so še pravočasno zapustili halo

VRHNIKA, 21. junija – Danes zjutraj, približno dvajset minut pred osmo, je v strojnem obratu vrhniškega Lika izbruhnil silovit požar. »V sredini hale je počilo, potem se je pokazal velikanski ogenj,« je dejala ena izmed delavk, Tončka Japelj, ki je bila v tem trenutku za svojim strojem v obratu. »Najprej sem pomislila na garderobo, pa ni bilo časa. Stekla sem skozi lakirnico povedat, da gori.«

Okrog 35 delavcem, ki delajo v strojnem in montažnem obratu, se je posrečilo še pravočasno zapustiti prostore, v katerih je izbruhnil požar. Takoj so zaprli vrata, ki vodijo v lakirico, spustili so vodo v odpraševalni sistem in začeli škropiti stene med omenjenim oddelkom in lakirnico, da se požar ne bi razširil še tja.

»Le hitremu posredovanju vseh okoliških gasilskih društev, tovarniške enote, gasilskih enot iz obeh vrhniških vojašnic, Ivan Cankar in Ignac Voljč, in ljubljanske poklicne gasilske brigade gre zahvala, da se ni vnela še lakirnica,« je dejal **Peter Petkovšek**, predsednik vrhniškega izvršnega sveta, ki je takoj, ko je slišal tovarniško sireno, prihitel v tovarno in se vključil v reševanje tistega, kar se je še dalo rešiti.

»Po doslej zbranih podatkih je požar najverjetneje povzročila iskra, ki je zašla v odpraševalni sistem,« je dejal **Ivan Kern** z uprave za notranje zadeve Ljubljana okolica. »Dokončne podatke o vzrokih in posledicah požara pa bomo dobili šele, ko bo končana natančnejša preiskava.«

● Danes dopoldne smo slišali, da je poklicna gasilska brigada za alarmiranje svojih ljudi uporabila kar radijske valove. »To je običajen način alarmiranja naših ljudi, ko gre za večje požare, ki jim dežurna ekipa ni kos,« je dejal inž. Jože Lužnar, vodja tretje izmene ljubljanske poklicne gasilske brigade. »Vse sile smo morali napeti, da se požar ne bi razširil še na lakirnico. To bi bila res prava katastrofa.«

Zvedeli smo, da med delavci ni bilo poškodovanih, dva izmed gasilcev pa sta bila lažje ranjena. Gmotna škoda je velika. »Samo na opremi in stavbah je za vsaj 30 do 50 milijard dinarjev škode. V to ni všteta izguba, ki bo nastala zaradi zastoja v proizvodnji,« je povedal **Ferdinand Kovač**, vodja delovne organizacije Liko. Vse delavce obeh obratov so takoj vključili v reševanje in razvrščanje poškodovane opreme in izdelkov, nekaj jih bo do ponedeljka na dopustu, ostali pa bodo medtem delali v obratu v Borovnici. »Verjetno bomo v drugih obratih, tako tu na Verdu kot v Borovnici, morali organizirati štiriizmenično delo, delati pa bomo morali tudi ob sobotah in nedeljah, da bomo čim bolj zmanjšali nastalo škodo. Vrednost proizvodnje v obratih, ki sta pogorela, je bila okrog 800.000 dolarjev na mesec, saj je bil to del proizvodnje, katerega izdelki so bili namenjeni izključno izvozu na zahodni trg,« je povedal Ferdinand Kovač.

MILOŠ EKAR

V skupni razvrstitvi malo sprememb

LJUBLJANA – Druga etapa mednarodne kolesarske dirke Po Koroški, ki je kolesarje iz 8 držav vodila od Beljaka preko Trbiža, Rateč, Jesenic, Bleda, Kranja, Šk. Loke in Medvod do Ljubljane, ni znatneje spremenila generalnega vrstnega reda. V 39-članski vodilni skupini, ki je prišla na cilj hkrati z zmagovalcem Mariom Traxlom (Avs), so bili razen Gorazda Penka tudi vsi Jugoslovani. Najboljši je bil Marko Polanc, ki je poleg četrtega mesta v etapi osvojil tudi leteči cilj v domačem Kranju, na Jesenicah pa je bil drugi.

REZULTATI – **II. etapa (Beljak–Ljubljana, 150 km):** 1. Traxl (Avs) 3:20,33, 2. Toman (ČSSR), 3. Blümel (Avs), **4. Polanc (Jug),** 5. Hirschl (Avs), 6. Schmied (Avs), 7. Hauer (Avs), 8. Gutte (Niz), 9. Lontscharitsch (Avs), **10. Bonča (Jug)** – vsi v času zmagovalca, s katerim je bilo na cilju hkrati 39 kolesarjev, med njimi tudi Premužič, Glivar in Papež.

Skupni vrstni red – posamično: 1. Kreuziger (ČSSR) 6;28:56, 2. Papež –10 sek., 3. Glivar –12, 8. Polanec –3:59, 20. Bonča, 31. Premužič oba –4:04, 37. Penko (vsi Jug) –12:12.

V današnji 3. etapi bodo kolesarji vozili od Beljaka do Seebodna ob Millstättersee (120 km) z dvema gorskima ciljema – enim prve (Schiestelscharte, 2015 m) in enim druge (Eisentahohe, 1980 m) kategorije in bi zato utegnila že v naprej odločiti o končnem razpletu. O. G.

Prvi problemi skalili slavje novih nogometnih prvoligašev

Po zmagi v II. ligi Olimpijin trener Šoškić napovedal odhod, Di. Vrabac pa zaprosil za izpisnico – Bo dovolj denarja?

LJUBLJANA – »To je veliki trenutek Olimpije, zmaga nacije. Čestitam vsem igralcem in trenerjema Šoškiću in Jovičeviću,« je dejal v uvodu na seji predsednik IO NK Olimpija Ivan Zidar dva dni po uvrstitvi v I. ligo. Vzdušje proslave pa so v nadaljevanju nekoliko pokvarili problemi: odpoved trenerja Šoškića, Vrabčeva prošnja za izpisnico, finančni problemi, težave s štadionom . . .

Trener Miloš Šoškić je po uspehu nepričakovano napisal odpoved, toda predsednik Zidar je takoj dejal, da ni nobene možnosti, da bi jo sprejeli. Ta zadeva se bo za Olimpijo bržčas srečno končala, večje probleme pa je pričakovati ob pogovorih z igralci, s katerimi je treba skleniti nove pogodbe. Najtežje bo z Dinkom Vrabcem, ki ima ponudbo, da prestopi h graškemu Sturmu za milijon šilingov. Pripravljen se je pogajati tudi z Olimpijo, toda njegove zahteve ne bodo ravno skromne. Ponudbe od drugod imajo še nekateri igralci (Ameršek, Da. Vrabac, Novak, Židan, Irgolič, Ubavić, Mohor), toda z izjemo Dinka Vrabca še nihče ni zaprosil za izpisnico, zanesljivo pa je, da bo treba tudi zanje krepko odpreti blagajno.

Trener Šoškić je v zadnjem poročilu napisal še seznam Olimpijinih želja v prestopnem roku, na njem pa so: Šeparović (GOŠK Jug), Beširević (Borac), Komočar (Dinamo), Pandurović (Sloboda) in Dervić (Teol Slovan). Pogovori z nekaterimi izmed teh igralcev so že stekli, njihove zahteve pa so za naše razmere kar sprejemljive. Predsednik Zidar je v zvezi z okrepitvami dejal, da si želijo predvsem takšne okrepitve, ki bodo sprejele način dela in igro, s katero se je Olimpija proslavila v zadnjem prvenstvu. Seznam okrepitev ni ravno širok, toda člani IO kluba so posebej poudarili, da morajo v klubu ostati vsi ključni igralci. Po približnem izračunu Olimpija potrebuje za poravnavo vseh obveznosti in računov za zadnje prvenstvo še okrog 1,5 milijarde, do starta (30. julija) pa še okrog 5 milijard dinarjev. Uspeh Olimpije je sicer spodbudil nekatere oglaševalce, ki so pripravljeni vložiti denar v reklamo prek kluba, toda očitno je, da tako ne bo mogoče zbrati vsega denarja. Vodstvo kluba zato še išče možnost za krepkejšo finančno injekcijo, v prihodnje pa največ pričakujejo od reorganizacije kluba, ki naj bi se skušal vključiti v tržne razmere. Cilj Olimpije v prvoligaškem prvenstvu pa naj bi bilo mesto sredi lestvice. FRANCI BOŽIĆ

RADAR

Otrok stekel pred kombi

SEMIČ, 21. junija – Včeraj popoldan se je skupina otrok igrala ob živi meji pred poslopjem Ljubljanske banke v Semiču. Ob 15.50 se je s kombijem pripeljal mimo 33-letni Dragomir Bedić iz Trnovega, tedaj pa je izza žive meje pritekel pred vozilo šestletni M. P. Bedić je sicer naglo zavil levo in zaviral, vendar je otroka vseeno zadel. Malčka so hudo ranjenega prepeljali v novomeško bolnišnico, kjer je ostal na zdravljenju. (Z. Ž.)

Nepredvidno prehiteval

KRANJ, 21. junija – Danes malo po 12. uri je po cesti od Kranja proti Mengšu po regionalni cesti vozil 28-letni Silvo Cerar iz Vira pri Domžalah. V Lokavčah je začel prehitevati neznan tovorni avto, ne da bi se prepričal, kakšno je stanje na cesti pred njim. Nasproti mu je pripeljal tovornjak, ki ga je vozil Pavel Poljanšek z Vrhnike. Kljub umikanju in zaviranju je prišlo do silovitega trčenja. Voznik Cerar je na kraju nesreče umrl, njegova sopotnika Miran Lomovšek, star 21 let in 26-letni Janez Traven pa so hudo ranjena odpeljali v bolnišnico. (M. S.)

DR ROMAN

Pot prek zelene meje je bila za mladega Filipinca usodna

LJUBLJANA, 21. junija – Patrulja naših graničarjev je včeraj tri ure po polnoči v bližini mejnega prehoda Fernetiči ustavljala skupino neznanih ljudi, ki so očitno poskušali ilegalno v sosednjo Italijo. Graničarji so jih pri tem opozarjali s klici in opozorilnimi streli. Toda neznanci se niso zmenili za opozorila in strele, temveč so bežali v noč. Eden iz skupine je stekel proti grmovju, kjer naj bi našel zavetje, za njim pa so počili streli. Graničarji so kmalu zatem prijeli skupino treh Filipincev. Pri pregledu meje na naši strani pa so ob 13. uri našli mrtvega 26-letnega Filipinca Marvina Napenasa.

Kot smo zvedeli, vse več Filipincev poskuša ilegalno na Zahod. V letošnjih petih mesecih so naši mejni organi prijeli že 45 Filipincev, ki so hoteli prek zelene meje, lani v enakem obdobju pa le šest. Med tistimi, ki bežijo prek naših mejnih prehodov na Zahod, so tudi državljani Sri Lanke. Letos so jih naši graničarji in miličniki prijeli že 44, lani v enakem obdobju le 11.

Precej več je bilo Turkov, saj so jih v petih mesecih letos na naši zeleni meji prijeli že 208, lani pa 113. Tudi Libanonci so vse številnejši, saj jih je letos poizkušalo ilegalno priti na Zahod že 45, v enakem lanskem obdobju pa le 14.

Kot zanimivost gre omeniti, da v zadnjem času prihaja k nam vse več Filipincev – s pretvezo, da bi radi obiskali Medjugorje. Prihajajo z letali kot turisti z veliko denarja. Pri sebi imajo ponavadi povratno letalsko vozovnico od Manile preko Frankfurta do brniškega letališča. Toda večina med njimi nikoli ne vidi Medjugorja, pa tudi Zahoda, kamor se, kot pravijo organi za notranje zadeve, zatekajo zaradi ekonomskih, pa tudi političnih razmer, ne. Ob zadnjem primeru kaže povedati še to, da so naši varnostni organi na brniškem letališču našli v podlogi nahrbtnika vodje skupine Filipincev, ki so jih včeraj prijeli graničarji, zašita dva japonska potna lista. Japonska in Italija sta namreč ukinili vizume, medtem ko Filipinci potrebujejo vizume za Italijo. ŽARKO HOJNIK

OD TOD IN TAM

SSK Iskra Delta Triglav slavi delovno zmago

KRANJ – S tekmovanjem skakalcev najmlajše uradne kategorije, pi-

● Program prireditev: četrtek, 22. t. m., ob 17. uri: pionirji do 11 in 13 let na 22-m skakalnici; petek, 23. t. m., ob 17. uri: pionirji do 15 let in ml. mladinci na 45-m skakalnici; nedelja, 25. t. m. ob 15. uri: člani in st. mladinci na 65-m skakalnici. V soboto od 16. do 18. ure bo prosti trening na 65-m skakalnici, uradni pa v nedeljo dopoldne od 9. do 11. ure.

onirjev do 9. leta starosti, se je v sredo začela serija preizkušenj za vse skakalne rodove v obnovljenem smučarskem skakalnem centru na Gorenji Savi, ki ga bo SSK Iskra Delta Triglav slovesno odprl v nedeljo, 25. t. m., ko se bodo ob 15. uri na največji, 65-metrski napravi pomerili skakalci iz Avstrije, ZRN, Francije, Italije, Madžarske in Jugoslavije. Pokroviteljica vseh tekmovanj je DO Iskra Delta, ki je hkrati tudi prvi mecen in sponzor kranjskega skakalnega kolektiva.

Speedwayisti prekinili državno prvenstvo

LJUBLJANA – Letošnje državno prvenstvo v speedwayu je prekinjeno. Tako bo dirka, ki bi morala biti v nedeljo, 25. t. m., v Osijeku, na kasnejši datum. Vzrok te odločitve organizatorja Murse in predsedstva speedwayske komisije AMZJ je veliko število padcev v letošnji sezoni, ki imajo čedalje hujše posledice. Kdaj se bo nadaljevalo prvenstvo Jugoslavije v speedwayu, je za zdaj že težko napovedati. F. T.

Kandidata za reprezentanco slabo

NOVI SAD – V soboto in nedeljo so igrali turnir najboljših jugoslovanskih mladincev Ju top 12. Po zaslugi zveznega kapetana, ki je dovolil odsotnost vsem najboljšim z vozovnicami za EP v Luksemburgu (Grujić, Škafar, Kepčija), se je turnir spremenil v kvalifikacijskega.

Turnir je dobil Dobojčan Mihajlović z enim porazom. Izgubil je z Džukićem z 1:2. Saš Ignjatovič iz Ljubljane je zaigral slabše od pričakovanj ter je moral podpisati štiri predaje s Pranjkovićem, Redžepom, Švererom po 0:2, z Mihajlovićem pa z 1:2. Z Redžepom si je še nazadnje poslabšal možnosti, saj bi mu zmaga prinesla tretje mesto.

Končni vrstni red – prva skupina, mladinci: 1. Mihajlović (Sloga Promet, Doboj) 10:1, 2. Pranjković (Vitez) 9:2, 3. Džukić (Lokomotiva, Vinkovci) 7:4, 4. Redžep (Mundus F. Bobič, Varaždin) 7:4, 5. Ignjatović (Kovina – Olimpija) 7:4, 6. Rihtarič (Sobota) 6:5, 7. Hodžić (Vitez) 6:5, 8. Belčević (Vojvodina, NS) 5:6, 9. Bojić (Sindželić, Bgd.) 3:8, 10. Šverer (Borovo) 2:9, 11. Plohl 2:9, 12. Fridrih (oba Strojna – Maribor) 2:9;

– druga skupina: 1. Islamović (Vojvodina, NS) 8:1, 2. Öri (Sobota) 7:2, 3. Gligić (Mladost, Zemun) 7:2, 4. Orlić (Gusar, Stapar) 7:2, Mrkić (Spartak, Subotica) 6:3, 6. Dragić (Kvarner) 4:5, 7. Bošković (Industrogradnja Zgb.) 3:6, 8. Bojer (Unirea, Uzdin) 2:7, 9. Kirčanski (Vojvodina, NS) 2:7, 10. Hasanović (Vitez) 0:9.

V Kranju in Izoli

LJUBLJANA, V soboto, 24. t. m. bosta v Izoli in Kranju kvalifikacijska turnirja za popolnitev MRL-zahod. V Kranju bodo igrale moške ekipe, v Izoli pa ženske. Nasprotniki slovenskih klubov so novi prvaki Hrvatske in BiH. Kranjski Merkur bo igral s prvakom BiH Železničarjem iz Sarajeva in zmagovalcem srečanja med Monterjem (Split) in Sloboda Mihovljan (Čakovec). Dekleta iz Semedele bodo igrala z Zadrugarjem (Tarevci), prvakom BiH, in zmagovalcem srečanja med Miškino (Zagreb) in Mundusem F. Bobič (Varaždin). Iz obeh kvalifikacijskih turnirjev se bosta samo zmagovalca uvrstila v MRL-zahod.

MENGEŠ – Športni center Fittop v Mengšu organizira teniške tečaje za otroke. Začetki ob ponedeljkih, 26. t. m., 3. in 10. julija. Cena tečaja 400.000 dinarjev. Druge informacije in prijave po telefonu (061) 737-324.

ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH

Pred zadnjim kolom je naš Nikolić spet sam na vrhu

Prvi favorit Vidmarjevega memoriala gladko premagal Gostišo – Podlesnik prijetno presenetil s Todorčevićem

ROGAŠKA SLATINA – Kolo pred koncem 8. Vidmarjevega memoriala je prvi favrit Predrag Nikolić spet sam na vrhu, izraelski mednarodni mojster Alon Greenfeld pa je že izpolnil vse pogoje za velemojstrski naslov. Povsem blizu temu pa je tudi sovjetski zastopnik Evgenij Bareev, ki za napredovanje v največji razred potrebuje še remi.

Rezultati predzadnjega, 12. kola: Podlesnik : Todorčević 1:0 (30), Nikolić : Gostiša 1:0 (38), Grosar : Kuprejčik 0:1 (23), Kovačević : Greenfeld remi (9), Bareev : Mohr 1:0 (51), Bischoff : Damljanović remi (27), Kožul : Lobron 1:0 (36).

Vrstni red: Nikolić 9, Greenfeld 8,5, Kovačević, Bareev 8, Kuprejčik 7, Lobron, Todorčević 6, Damljanović, Kožul 5,5, Bischoff 5, Podlesnik 4,5, Mohr, Grosar 4, Gostiša 3.

Kovačević je začel z Greenfeldom zelo podjetno, misleč, da se mu z belimi figurami ne more nič zgoditi. Toda nasprotnik je takojci izenačil in tudi prevzel pobudo, hkrati pa ponudil delitev točke, s katero bi naposled le postal velemojster. Zagrebčan ni kaj dosti premišljal . . .

Že grogirana Grosar in Gostiša sta gladko izgubila s Kuprejčikom oziroma Nikolićem. Pravzaprav se sploh nista upirala. Oba sta igrala daleč pod svojimi zmožnostmi. Zato pa je prijetno presenetil Podlesnik, ki je s Todorčevićem igral zelo dobro in hrabro. S kombiniranimi pretnjami je, potelj ko je v pravem trenutku žrtvoval figuro, črnega zavil v matno mrežo, iz katere se je izvlekel samo z velikimi materialnimi izgubami.

Tudi Mohr je igral podjetno ter je imel v določenem trenutku celo več od igre. Potlej pa je bržkone podcenil manever nasprotnika in ko se je iz napada umaknil v obrambo, je njegova barka začela toniti.

Kožul se je vendarle izvlekel iz krize in v zanimivi, nadvse borbeni partiji lepo nadigral Lobrona. Bischoff je sicer poskušal vse, da bi prišel do prve zmage, toda Damljanovićev zid je bil dovolj močan.

Danes je na turnirju prost dan, v petkovem zadnjem kolu pa bodo igrali: Todorčević–Nikolić, Gostiša–Grosar, Kuprejčik–Kovačević, Greenfeld–Bareev, Mohr–Bischoff, Damljanović–Kožul, Lobron–Podlesnik.

BORIS KUTIN

Karpov zmaguje

ROTTERDAM – V 14. kolu turnirja za svetovni pokal je Ljubojević remiziral s Sokolovom. Drugi izidi: Van der Wiel : Ehlvest 1:0, Hjartarson : Short remi, Sax : Karpov 0:1, Nunn : Portisch remi, Vaganjan : Timman remi, Nogueiras : Seirawan remi, prosta sta bila Jusupov in Salov.

Vrstni red: Karpov 9,5 (12 partij), Timman 8,5 (13), Vaganjan 8 (13), Nun in Van der Wiel po 7 (13), Short in Sokolov po 6,5 (12), Seirawan 6,5 (13), Nogueiras in Salov po 6 (12), Say 5,5 (12), Jusupov in Ehlvest po 5 (12), Ljubojević 4,5 (12), Portisch 4 (12), Hjartarson 3,5 (12).

Na kratko

BELA CRKVA – Po 4. kolu mednarodnega odprtega turnirja vodijo Vasjukov, Karakljajić, Vratonjić in T. Lazić po 4 itd.

ŠTIRIINDVAJSET UR

Vagona sta se iztirila

RAKEK, 21. junija – Na železniški postaji v Rakeku, sta se včeraj, tričetrt ure po polnoči, iztirila tovorna vagona. Nesreča se je zgodila potem, ko je premikač dal strojevodji lokomotive, s katero je sestavljal tovorno kompozicijo, znak za premik. Pri tem je vlak s prvim vagonom zadel v zavorno coklo in jo potiskal 80 metrov po progi, kjer se je zagozdila. Iztirjena vagona sta poškodovala električne naprave in železniške pragove. Škodo cenijo na 500 milijonov dinarjev. (Ž. H.)

Ukradli krogle za balinanje

LJUBLJANA, 21. junija – V noči na ponedeljek je neznani zlikovec vlomil v prostore športnega društva Invalid na Malenškovi ulici. Odnesel je štiri krogle za balinanje, vredne 6 milijonov dinarjev. (M. S.)

Sojenje v Bihaću traja že 200 dni

BIHAĆ, 21. junija (Tanjug) – Pred velikim senatom višjega sodišča v Bihaću, ki mu predseduje Rifat Konjić, se je danes začel 200. dan sojenja udeležencem afere Agrokomerc. Konca maratonskega sodnega procesa, ki je že zdaj najdaljši v zgodovini jugoslovanskega povojnega sodstva, pa še vedno ne moremo pričakovati. Gotovo je samo to, da bo predstavljanje dokaznega gradiva trajalo še kakšen mesec.

Prvoobtoženi Fikret Abdić je v teh 200 dnevih neprestano dokazoval tezo, da afera ne obstaja oziroma da je montirana in je posledica obračuna v političnem vrhu Bosne in Hercegovine. Prek svojih odvetnikov je neprestano vzdrževal stike s somišljeniki v Veliki Kladuši in z revijami, v katerih so se občasno pojavljali tudi njegovi intervjuji. Njegovi pogledi na afero Agrokomerc so bili glavna opora protestnih zborovanj v Veliki Kladuši. Stiki med obtoženim Abdićem in Veliko Kladušo se niso nikoli pretrgali, koordinacijski odbor, ki se skuša uveljaviti kot vzporedni dejavnik uradnim institucijam v Veliki Kladuši, pa je zahteval, naj se Abdić brani v prostosti.

Odbor se je kot rešilne slamice oprijel izjave profesorja Osmana Pirije, da je Agrokomerčevo premoženje vredno 3,5 milijarde dolarjev. Ta izjava je postala eden najpomembnejših dokazov za Abdićevo trditev, da je imel Agrokomerc kritje za menice v premoženju, blagu in proizvodnji. Pred sodiščem je zahteval, da je treba stvari razčistiti in da naj menično poslovanje Agrokomerca v celoti raziščejo sodni izvedenci.

To pomembno nalogo bodo začeli opravljati že prihodnji teden.

Stiskalna plošča eksplodirala

POSTOJNA, 21. junija – V poslovni enoti Oles, delovne organizacije Javor v Postojni, je minuli ponedeljek ob 14.15 eksplodirala stiskalna plošča na stroju za stiskanje plošč. Kot so ugotovili preiskovalci, je delavec pri stiskanju plošč opazil, da s stiskalnico ni vse v redu. Iz stiskalne plošče je tekla voda, zato sta z delovodjem zaprla ventile in se pravočasno umaknila na varno. Eksplozija je povzročila za milijardo dinarjev škode. Menijo, da gre za dotrajanost materiala. (Ž. H.)

Motorist in sopotnik hudo ranjena

BERTOKI, 21. junija – Danes ob 8.45 je 20-letni Vili Jakomin iz Čežarjev vozil motorno kolo od Pobegov proti Kopru. V križišču za Bertoke sta mu zaprla pot voznik osebnega avtomobila Feto Bitići in voznik traktorja Gracjano Ratoša; prvi je zavijal levo proti Bertokom, drugi pa je pripeljal na prednostno cesto. Jakomin se ni uspel izogniti trčenju in je s prednjim kolesom silovito treščil v osebni avtomobil. Jakomin in njegov 18-letni sopotnik Goran Vatovec iz Čežarjev sta se nato prevrnila na cesto, kjer sta obležala hudo ranjena. (I. U.)

Oropala sta ga

LJUBLJANA, 21. junija – V ponedeljek, poldrugo uro po polnoči je v parku ob železniški postaji ob Titovi cesti prišlo do ropa. Šlo je po že ustaljenem modelu. Neznanca sta srečala 49-letnega občana in ga prosila za ogenj, da bi si prižgala cigareto. Ko je segel v žep, sta ga zbila po tleh in ga obrcala ter mu iz žepa suknjiča izpulila denarnico z dokumenti in 7500 dinarji, nato pa pobegnila v noč. Možak, ranjen po glavi in telesu, je moral iskati zdravniško pomoč v Kliničnem centru. (M. S.)

Tat odnesel hranilne knjižice

LJUBLJANA, 21. junija – Neznani tat je v ponedeljek vdrl v stanovanjsko hišo na Cevovi ulici. Odnesel je hranilne knjižice in nekaj zlatega nakita ter lastnika oškodoval za okoli 200 milijonov dinarjev. (M. S.)

Vlom ponoči

LJUBLJANA, 21. junija – Medtem, ko so stanovalci spali, je neznani tat vlomil v stanovanjsko hišo na Ulici Marije Hvaličeve. Odnesel je nekaj tehničnih predmetov, nekaj zlatega nakita in zlata za zobovje ter izginil. Lastnika je oškodoval za približno 17 milijonov dinarjev. (M. S.)

Vlačilec v potok

AJDOVŠČINA, 21. junija – Filip Mihelčič, 34-letni voznik vlačilca, doma iz okolice Delnic, je včeraj okoli 11.20 peljal iz Vipave proti Ajdovščini. Na Dolgi Poljani je pred mostom čez potok pričel prehitevati traktor, tedaj pa je iz nasprotne smeri pripeljal 33-letni voznik osebnega avta Marko Gregorc iz Šempetra. Gregorc je zaviral, pri tem pa ga je pričelo na mokri cesti zanašati, tako da je trčil v varovalno ograjo. Od tam ga je odbilo v vlačilca, ki je zapeljal v potok in se tam prevrnil. Gregorc je bil huje ranjen in so ga odpeljali v šempetrsko bolnišnico, škode na vozilih, tovoru in zaščitni ograji pa je za približno 100 milijonov dinarjev. (Z. Ž.)

Sobranje in IS nista nič vedela o odnosih v RSNZ

SKOPJE, 21. junija – O slabšanju odnosov v republiškem sekretariatu za notranje zadeve nista bila obveščena ne sobranje ne republiški izvršni svet. Gre za posledico napake prvega človeka v sekretariatu, ki bi moral po ustavi obveščati o pravem stanju.

Kot je rečeno v skupnem poročilu z ločenih sej družbenopolitičnega zbora in zbora združenega dela, na katerih so včeraj za zaprtimi vrati več ur razpravljali o aktualnih dogodkih v republiškem SNZ, se eden od sklepov skupščinskih zborov glasi, da niti republiški izvršni svet ni v zadostni meri spremljal dela RSNZ, zaradi česar sobranje iz objektivnih razlogov ni moglo uvesti ukrepov za izboljšanje razmer v sekretariatu.

Delegati teh dveh zborov ugotavljajo, da je položaj v republiškem SNZ posledica spodrsljajev in slabosti v delu ter premajhne budnosti republiškega sekretarja, njegovega namestnika in dela vodstvenega kadra. Po mnenju delegatov so ti ljudje odgovorni zaradi prepočasnega reagiranja in zaradi tega, ker niso uvedli nobenih ukrepov za preprečitev in odpravo napak v sekretariatu. Zato so delegati družbenopolitičnega zbora predlagali, naj sobranje na skupni seji vseh treh zborov ugotovi odgovornost republiškega sekretarja za notranje zadeve Aleksandra Andonovskega in njegovega namestnika Kira Kosostanova.

Delegati dveh zborov sobranja so republiškemu SNZ dali nalogo, naj ugotovi, ali je prišlo do zlorabe službenih pristojnosti in še zlasti, ali je bila izdana uradna ali kaka druga tajnost, pomembna za varnost republike in države.

V sklepih z zaprtih sej so delegati komisiji sobranja za družbeni nadzor naročili, naj na podlagi celotnega gradiva o delu in napakah v republiškem SNZ do konca leta pripravi poročilo in predlog ukrepov za zaščito družbene lastnine, izboljšanje slabih družbenih in samoupravnih odnosov ter odpravo drugih družbeno škodljivih pojavov. Zavzeli so se tudi za kontinuirano obveščanje (delegatov sobranja) s strani republiškega izvršnega sveta in RSNZ o celotnem stanju in problemih v delu sekretariata.

Zadnji sklep delegatov dveh skupščinskih zborov se glasi, da bo sobranje ustanovilo komisijo za nadzor službe državne varnosti, ki mora do septembra pripraviti poročilo o zakonitosti dela SDV.

KAM, KAJ, KJE

Izleti v naravo

DP LJUBLJANA-MATICA vabi 24. t. m., na turo Tuhinj–Golica–Menina planina–Biba planina–Orehovec–Vransko. Vodil bo Franci Sitar, hoje bo za 7 ur, odhod avtobusa iz Ljubljane proti Kamniku pa je bo 7.10. 24. t. m., pa se odpravljajo člani istega PD pod vodstvom Janka Tavčarja še do izvira Zile. Posebni avtobus bo prekižaril Koroško in del Tirolske, izpred Miklošičeve 17 pa bo odpeljal ob 6. uri. Prijavljenci ne smejo pozabiti veljavnih potnih listov.

Nedeljski izlet, 25. t. m., bo vodila Lidija Golc, udeleženci pa se bodo iz Stahovice povzpeli čez Sidraž in Ambrož, sestopili pa bodo čez Dolge njive in po Roblekovem kotu v Kokro. Na pot gredo z rednim avtobusom, ki odpelje iz Ljubljane ob 6.40

PD VIHARNIK vabi 24. in 25. t. m., na turo Bohinj–Vogel–Komna (tu bodo prenočili)–Lanževica–Soča. Vodil bo Polde Štukej, hoje je na dan za 6 do 7 ur. Zbor je ob 6.40 pod uro na pročelju ljubljanske železniške postaje, avtobus pa odpelje ob 7. uri proti Bohinju. Pionirska sekcija istega PD vabi 24. t. m. na Toško čelo. Vodila bo Meta Bizjak, zbero pa se na postajališču mestnega prometa pred hotelom Lev ob 8. uri.

PD PTT LJUBLJANA vabi 24. t. m., na izlet s Črnivca na Veliko planino s sestopom v Stahovico. Vodil bo Stane Simšič, na pot pa gredo z avtobusom, ki ob 10. uri odpelje iz Ljubljane proti Kamniku in na Črnivec. Vodja bo vstopil v Kamniku, udeleženci pa se zbero pri boksu št. 27.

PD PODPEČ – Preserje in PS Tobačna tovarna organizirata 25. t. m. izlet na Kokrško sedlo (1791 m). Zbor bo ob 7.30 na ljubljanski avtobusni postaji pri številki 7 ali 8. Odpeljali se bodo proti Jezerskemu in v Kokri izstopili. Od tu je do Cojzove koče na Kokrškem sedlu približno za tri ure hoje. Sestopili bodo v Kamniško Bistrico, do koder se bodo z avtobusom vrnili v Ljubljano. Skupne hoje bo za približno šest ur, potrebni so dobra obutev in oprema – in seveda veliko dobre volje.

PD LJUBLJANA MATICA bo odprlo kočo pri Triglavskih jezerih 26. t. m., dom na Kredarici pa 1. julija.

Slavje Krumperka

KRUMPERK – Jubilejna – deseta – letna skupščina konjeniškega kluba Biotehniške fakultete Krumperk bo v petek, 30. t. m., ob 19. uri v Viteški dvorani Biotehniške fakultete na Rodici. Po pregledu dela in dosežkov, a tudi po opredelitvi prihodnjega razvoja bodo podelili priznanja, za konec pa bo tudi družabno srečanje. Tega dne, ob 16. uri, bodo na Krumperku odprli tudi prenovljen klubski hlev. Na slavje vabijo nekdanje člane in ljubitelje konj in konjeniškega športa.

8. Mirnopeški tek

MIRNA PEČ – Osmi Mirnopeški tek bo v soboto, 24. t. m., v Mirni Peči. Generalni pokrovitelj je Riko iz Ribnice. Na izbiro bodo proge: 21. km (deset kategorij), trimski tek na 10 km (moški, ženske) ter JLA na 3 km (posamezniki, tričlanske ekipe) in tek pionirjev (1500 m in 600 m). Tekmovanje na 21 km šteje tudi za odprto prvenstvo Slovenije in prvenstvo Dolenjske. Prijave še ob dvigu številke na dan tekmovanja (do 16. ure), prijavnina 15000 dinarjev samo za tek na 21 km. Začetek prireditve ob 17. uri. Druge informacije: po telefonu (068) 84-309.

Za prijatelje dobrega malega nogometa

LJUBLJANA – Ob zaključku tekmovalne sezone bo koordinacijski odbor za mali nogomet pri MNZL v soboto ob 20. uri priredil 1. poletni nočni turnir v malem nogometu. Igrali bodo na igrišču ŠD Strmec v Bizoviku, če bo udeležba zelo številna, pa bodo turnir podaljšali še na nedeljo. Prijavnina je 180.000 dinarjev, žrebanje pa bo v petek ob 19. uri v hotelu Lev. Igrali bodo po pravilih 1 plus 4, 2 krat po 15 minut, registracije pa ne veljajo. Prva nagrada je 2,000.000 dinarjev, podelili pa bodo še vrsto nagrad in daril. Za vse bo tudi nagradno tekmovanje v pikadu. Informacije po telefonu 443-797 (Slaviček ali Damiš).

Jadranje v Bohinju

BOHINJ – Tekmovalni del spomladanske jadralne sezone se je že prevesil v drugo polovico. Jadralni klub Ljubljana (vodi ga predsednik Miran Trontelj), bo spomladanski del tekmovanja za pokal slovenskih jezer zaključil to soboto in nedeljo na Bohinjskem jezeru. Ta to jadralno regato, katere pokrovitelj je tudi Galeb iz Izole, so se najavili tekmovalci iz vse Slovenije, jadrali pa bodo v razredih Optimist, Evropa in Fireball, dobrodošli pa so tudi drugi. Začetek tekmovanja bo ob 10. uri in posamezna jadranja bodo vso soboto in tudi v nedeljo z začetkom ob 11. uri ter zaključkom s podelitvijo pokalov TD Bohinj, ob 17. uri.

Olimpijci v Podvin

PODVIN – V soboto, t. m., ob 8.30 prireja hotel Grad Podvin tradicionalno srečanje udeležencev olimpijskih iger v tenisu. Zbor udeležencev bo ob 8.30. Čez dan bo teniški turnir, tekma v malem nogometu med smučarji in hokejisti, zvečer pa coctail s podelitvijo priznanj in velikim srečelovom.

Za pokal Pacific

DOMŽALE – Teniški center Spin organizira teniški turnir za pokal Pacific za posameznike. Denarne in praktične nagrade, za prvo mesto: 10,000.000 din. Turnir bo 24. in 25. t. m. (9.00). Prijave v centru najpozneje do žrebanja, ki bo v soboto ob 8. uri.

PACIFIC STRINGS & GRIPS

Seminar za trenerje teka in biatlona

LJUBLJANA – V soboto, 24. t. m., s pričetkom ob 9. uri bo na FTK v Ljubljani strokovni seminar za trenerje smučarskega teka in smučarskega biatlona. Dopoldanski del (od 9. ure do 12.30) se bo nadaljeval popoldne ob 14.30 (do 17. ure). Predavali bodo dr. Jože Šturm, mag. Bojan Jošt in dr. Jaroslav Honcu. Stroške seminarja bo krila SZS, potne in druge stroške pa udeleženci oz. njihove organizacije.

O. G.

VENETI SMO! – DRUGIČ

Lepo je v naši domovini . . .

V Unionovem nabito polnem Modrem salonu so predstavili knjigo Veneti – naši davni predniki.

Ivan Tomažič, Matej Bor in Jožko Šavli,** avtorji te »provokativne« knjige, **so dokazovali:

1. Da smo Slovenci na tem ozemlju živeli že najmanj dva tisoč let pred našim štetjem, kar se da dokazati tako z jezikom kot z drugimi dokazi.

2. Da sploh nismo prišli izza Zakarpatja, ampak s severa.

3. Da smo posebna veja Slovanov, z močno trgovsko, delovno in predvsem kulturno žilico.

4. Da smo »prižgali luč« celo takšnim civilizacijam, kot je bila rimljanska.

5. Da so bili severni Slovani (Veneti) raztreseni od Baltika do Jadrana, nekako zdajšnji slovenski prostor pa je bila zibelka teh severnjaških Slovanov.

6. Da knjiga nima namena spodbujati k nacionalizmu, šovinizmu in separatizmu.

Občinstvo v dvorani je najbolj burno zaploskalo:

1. Ko je bilo ugotovljeno, da nismo noben prehlajen predmet zgodovine na evropskem prepihu, ampak smo tu »ta glavni« že štiri tisoč let.

2. Vse zgodovine so bile doslej napisane pod vplivom velikoruskih (beri tudi velikosrbskih) in velikonemških pogledov, Slovence pa so samo zato pridali k južnim Slovanom, ker smo nekam pač morali spadati, kar pa je seveda zgrešeno.

3. Slovenci imamo zdaj že toliko samozavesti, da lahko povemo resnico tudi svojim sosedom.

4. Ko se je dosledno uporabljalo štetje »pred Kristusovim rojstvom« in ne več recimo »dva tisoč let pred našim štetjem«. Torej se je Kristus spet vrnil med Slovence.

5. Zaradi resnice, da smo tako kulturni že štiri tisoč let, da smo lahko oddajali kulturo tudi Romanom in Germanom, kaj šele južnim Slovanom.

6. Ker je bila celo nemška različica te knjige lani na Dunaju dobro sprejeta.

Napovedujem:

1. Naši bratje nas bodo zaradi te knjige spet obtožili fašistoidnega separatizma.

2. Naši južni bratje bodo v tem videli napoved odcepa.

3. Naši bratje nas bodo obtožili, da nočemo izhajati iz »ruske« veje, za kar nas bodo prijavili tudi Moskvi.

4. Naši bratje nam bodo podtaknili, da hočemo s slovenščino (venetščino) zavzeti ves prostor ES, torej Evropo 92.

5. Naši bratje bodo ugotovili, da je karavanški predor samo venetska jama staroselcev.

6. Naši bratje bodo sredi delovnega časa pripravili reklamni miting proti knjigi.

Mi pa bomo knjigo brali kot prepovedano čtivo pod klopjo . . .

Predstavitev knjige se je končala z verzom »ne vrag, le sosed bo mejak . . .« Trije so ob Zdravljici celo zaploskali . . .

Kako lepo je biti v naši domovini kozerist, ko je že vnaprej vse napisano! To imamo verjetno od Venetov, staroselcev . . .

IVAN SIVEC

Venere pridejo s poletjem

MARIBOR, 21. junija – Čez dva dni bo Mariborčanka Suzana Kocbek ob laskavi naslov najlepše Slovenke. V minulih mesecih se je več kot 200 deklet na kvalifikacijskih tekmovanjih pripravljalo na glavno prireditev, ki jo bodo v petek ob 20. uri pripravili v mariborski dvorani Tabor. Dvajset se jih bo zvrstilo pred gledalci in sedemčlansko žirijo, ki bo po tretji predstavitvi izbrala najlepšo Slovenko 1989. Dekleta se bodo v Mariboru zbrala že v četrtek popoldne, ko bo ob 17. uri pred hotelom Orel javno žrebanje številk, s katerimi se bodo v petek predstavljala dekleta. Nato bo stari avtobus, mariborska znamenitost, odpeljal lepotičke do vinoteke in gostilne Stara trta. (Besedilo in slike: Bogo Čerin)

jana
SLOVENSKA DRUŽINSKA REVIJA

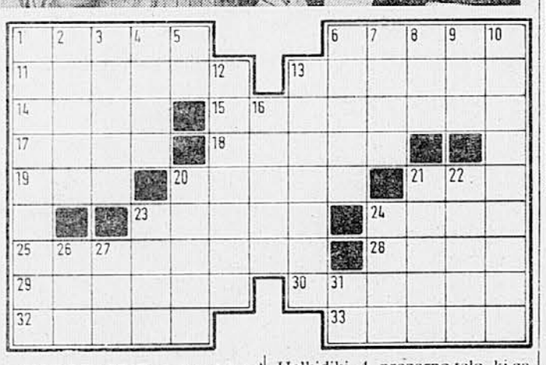

VODORAVNO: 1. izcedek iz nekaterih dreves, zlasti iglavcev, 6. zarodek sesalcev, človeški plod od tretjega meseca nosečnosti dalje, 11. nadarjenost, bistroumnost, 13. otoček ob vzhodni obali Sardinije, 14. skrajni del obale, ki sega najdlje v morje (pomanjševalnica), 15. rojstvo teleta, 17. ime slovenske pesnice Muser, 18. majhne prsi, 19. zgornji del rastline, ki vsebuje zrna, zlasti pri ovsu, prosu, 20. širna travnata ravan brez dreves v Španiji in nekdaj španskih deželah Južne Amerike, 21. strelj, 23. pritok Črnega morja izpod Kavkaza pri Potiju, 24. kar je v določeni debelini razprostrto po večji površini, 25. ime prvega slovenskega pesnika Vodnika, 28. takojšnji uboj krivca, osumljenca, brez zakonitega sojenja, 29. v starogrški mitologiji gorska, planinska vila, 30. najeto zemljišče, 32. rt in letoviško naselje na zahodni istrski obali pri Novigradu, 33. poslopje za koncerte in gledališke predstave.

NAVPIČNO: 1. ozemljena kovinska priprava za varovanje pred delovanjem strele, 2. del sredogorja na severnem Madžarskem, 3. starogrško mesto na Halkidiki, 4. prozorno telo, ki ga omejujeta dve ali ena kriva ploskev, 5. avtomobilska oznaka Ancone, 6. ime italijanskega filmskega igralca Lullija, 7. ime ameriškega filmskega režiserja Kazana, 8. zmikavt, 9. reka v severni Angliji, desni pritok Ouse, 10. vlak ali avtobus, ki vozi v Savinjsko dolino, 12. fizikalni pojav, nasproten mrazu, 13. izdelki iz mesa, 16. vzhodnoitalijansko pristaniško mesto ob železniški progi Bari-Foggia, 20. tuje žensko ime, 21. ameriški abstraktni slikar (Franz, 1910 do 1962), 22. okrogla cvetlična greda, okrog katere je pot, 23. nekdanji bakren ali srebrn španski in portugalski novec manjše vrednosti, 24. riba severnih morij z globoko razcepljeno repno plavutjo, 26. predplačilo, 27. romunska denarna enota, 31. grška črka. (D. Š.)

Rešitev prejšnje križanke

VODORAVNO: 1. Smolensk, 8. park, 12. tabela, 13. oranža, 15. Erida, 16. anima, 17. kasa, 18. Aljaž, 19. Fo, 21. lik, 22. fokus, 23. mak, 24. os, 25. Sarah, 26. Kant, 27. atrij, 28. Costa, 29. Patras, 31. naslov, 32. Brod, 33. tantiema.

GODBA JE KLJUB VSEMU BILA

Česa takega še na Broadwayu ne bi mogli spraviti skupaj

Pred 45 leti je nastala godba Glavnega štaba NOV in POS – Na prvem koncertu so se najbolj zabavali zavezniki – Naslednik je ljubljanski vojaški orkester

LJUBLJANA, junija – »Z našo partizansko godbo je bilo nekako tako, kot da bi nekdo sredi Sahare hotel postaviti Niagarske slapove. Tedaj, med vojno vihro, ni bilo ne peska ne vode, torej ne glasbenikov ne inštrumentov. Toda partizansko godbo smo kljub vsem tem zagatam vendarle ustanovili.«

Tako je na slavnostnem koncertu ob 45-letnici ljubljanskega vojaškega orkestra (ta zdaj nadaljuje tradicije godbe Glavnega štaba NOV in PO Slovenije) na odru velike dvorane Cankarjevega doma pripovedoval mojster **Bojan Adamič**, prvi dirigent partizanske godbe, ki je na slavnostnem koncertu seveda tudi sam poprijel za taktirko. Začetki tega partizanskega orkestra so bili zares zanimivi. Pobuda za ustanovitev je prišla iz propagandnega oddelka glavnega štaba NOV in POS, ki ga je takrat vodil **Ante Novak,** referent za glasbo pa je bil Adamič. Dopise, naj pošljejo borce, ki so že igrali v godbah, so poslali vsem enotam. In res. Prvi partizanski godbeniki so aprila 1944 že začeli prihajati na zbirno mesto v Črnomelj. Godba je bila potem ustanovljena 17. aprila, uradno pa priznana 18. junija 1944, torej v teh dneh pred 45 leti.

Že kmalu po ustanovitvi je Rozman hotel imeti koncert v Dragatušu v Beli krajini. »Koncert smo kljub vsem težavam vendarle imeli. Najbolj so se seveda zabavali predstavniki zavezniških misij, saj takih prizorov niso bili ravno vajeni. Fantje so bili zbrani z vseh vetrov, v različnih uniformah, inštrumenti pa so bili tudi bolj za silo. Na koncu mi je Američan dejal, da česa takega še na Broadwayu ne bi spravili skupaj. Pa sem imel takoj pripravljen odgovor. Bi, bi, sem mu dejal, če bi le imeli take partizane,« se je tega dogodka spominjal Adamič.

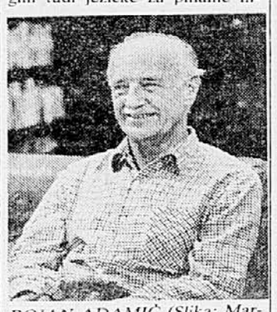

BOJAN ADAMIČ (Slika: Marjan Zaplatil)

● Ljubljanski vojaški orkester je od leta 1945 do zdaj vodilo dvanajst dirigentov. Največ, kar šest, se jih je seveda zamenjalo v prvih dveh letih delovanja, ko se je orkester pravzaprav šele oblikoval. Prvi je bil Drago Lorbek, za njim pa so se zvrstili Karel Heger, Stanislav Pišlar, Kropa (ime ni znano), Zlatko Vidmar, Alojz Smrekar, Stjepan Diesk, Jože Bun, Ivan Knific, Pavle Brzulja, Ladislav Leško in Robert Ivanović, ki je na čelu orkestra od leta 1986.

Z inštrumenti so bile težave vse do prihoda v Trst, ko se je godba dodobra opremila pri Bardeliju, do takrat pa so se seveda morali znajti drugače. Nekoč je fante rešil **Ivan Vidrih,** klarinetist ljubljanske Opere. Njemu se je posrečilo dobiti in poslati na osvobojeno ozemlje kar precej materiala, med drugim tudi jezičke za pihalne inštrumente. Del arhiva so fantje tedaj dobili celo od domobranske godbe v Karlovcu . . . Nov vzpon je godba doživela s prihodom godbenikov iz zasavskih revirjev. Ti so prišli vsi hkrati, z inštrumenti, arhivom in kapelnikom Brunom.

Žal se je večina programa – zlasti dela, napisana med vojno – izgubila. Aranžmaji in skladbe so bili napisani na slabem papirju, med avtorji ni bilo zvenečnih imen, nekatere skladbe so bile napisane v slogu, ki ni bil narejen po starih normah. »Mogoče tudi ni bilo komu všeč, da smo toliko – in niti ne tako slabo – napisali v tako kratkem in muzam nenaklonjenim času,« je menil Bojan Adamič.

»V tej godbi smo bili res sami glasbeniki. Ker pa smo bili partizanska ustanova, smo morali imeti tudi komandanta in komisarja. Za komandanta so postavili Lojzeta Gostišo, nekdaj pevca v ljubljanski Operi, za komisarja pa mene. Ker si bil komisar že v bataljonu, boš pa še v godbi, mi je takrat dejal Kveder,« se spominja Stanko Krmelj, komisar godbe, sicer pa znani klarinetist, ki je glasbeno šolo opravil že pred vojno v Zagrebu, po vojni pa je končal še akademijo v Ljubljani.

»Naša godba je končala pot v Trstu, toda šli bi tudi v osvobojeni Beograd, če ne bi imeli smole z vremenom. Zaradi razmočenega terena se letalo, s katerim smo nameravali poleteti iz Bele krajine, nikakor ni moglo odlepiti od tal,« je dejal komisar Stanko, ki pa je dodal, da je bila to bolj organizacijska funkcija.

Pred koncem vojne je bilo v Jugoslaviji 65 partizanskih godb. Po osvoboditvi so večino razpustili, nekatere pa premestili. Pozneje so začeli ustanavljati nove vojaške orkestre. Ljubljanski je bil sestavljen iz glasbenikov iz razpuščenih orkestrov Glavnega štaba in IV. armade, za kapelnika pa so postavili **Draga Lorbka.** Ta je bil v orkestru do oktobra 1945, ko je odšel v mariborsko Opero kot prvi fagotist. Orkester je potem seveda doživljal vzpone in padce, danes pa je to priznan glasbeni ansambel.

Orkester, ki ga zdaj že od leta 1986 vodi **Robert Ivanović,** si prizadeva predvsem za strokovno uveljavitev. V tej zasnovi je vedno več prostora za resnejše programe, kar je v bistvu potrdil tudi jubilejni koncert. Obnovili so del že igrane klasične literature (od Mozarta, Beethovna, Liszta do Hačaturjana), v programu so seveda tudi domači avtorji (Tijardović, Hristić, Kozina, Gobec in drugi), na glasbenih stojalih pa je že tudi vrsta novih partitur. Zadnje čase tesneje sodelujejo z Bojanom Adamičem, **Janijem Golobom** in drugimi slovenskimi ustvarjalci, ki so že prej sodelovali z orkestrom. Kot gostje so skupaj z njimi velikokrat nastopala najbolj znana imena jugoslovanske glasbene scene. Tako je bilo pravzaprav tudi na jubilejnem koncertu v Cankarjevem domu.

BRANKO SOBAN

KJE JE SREDIŠČE SVETA?

Od zajčnika do prestolnice

Kje je pravo središče Pariza? O tem sem se nedavno prepiral z znancem. Je to St. Michel z Latinsko četrtjo, so to Elizejske poljane s Slavolokom zmage ali pa Eifflov stolp s Trocaderom?

Pogledi so lahko res različni. Za mojega soseda je središče sveta njiva oziroma, še natančneje – zajčnik sredi te njive. V njem ima 32 zajcev posebne pasme, z lepim kožuhom. Vse drugo – njegova služba, dogodki na Kitajskem in stavke rudarjev – so le meglene kulise, ki jih samodejno zaznava, vendar prav nič ne vplivajo na življenje v njegovem zajčniku.

Junakom Julesa Verna je uspelo priti do središča sveta, številni drugi avanturisti pa dandanašnji ne morejo najti prave poti. Nekateri mislijo, da se morajo obleči kot Pierre Cardin, drugi hočejo do središča sveta priti tako, da pijejo francoski (ali vsaj ruski) šampanjec in jedo kaviar, tretji so prepričani, da vedo za pot v središče sveta v svoji politični stranki, četrti je prepričan, da bo odkril pot, če bo dokazal vpliv ultravijoličnih žarkov na zorenje banan, peti hodijo na vse koncerte, razstave in tudi predstave, šesti so zagrizeni ateisti . . .

Poznavalec pisateljske problematike se je pred leti v Portorožu norčeval iz majhnosti nekega turističnega kraja, ki je skušal Srečanje (velikih) pisateljev ob meji izkoristiti za povečanje svojega (majhnega) imena. Ta poznavalec se je iz majhnega kraja res upravičeno norčeval, saj je prihajal iz metropole – Ljubljane. Tisti, ki tam še ni bil, lahko samo sanja o rajskih občutkih, ki jih metropolitancem vliva »naj« mesto. Podobno užaljene misli pišejo Ljubljančani, ko hoče vlogo prestolnice imeti Beograd, in Beograjčani, ko se primerjajo s Tokiom ali New Yorkom . . .

Kje je središče sveta ob našem počitniškem morju? Pred leti so sošolci trdili, da je najlepši otok Mljet, piranski deskarji ne bi zamenjali svoje Punte za Bol na Braču, naključni znanec je omenil, da je najlepši kamp Ulika pri Poreču, v časopisih hvalijo Kornate . . . šjor Giorgio pa se zadovoljno smehlja s svojega grička pri Belvederu. Okoli in okoli so trte, veter v zorečem žitnem klasju, daleč nekje strunjanske soline in piranska stoinica kot meglene kulise . . . Središče sveta je pri šjoru Giorgiu. Te sem hotel povedati bralcem, pa mi ne verjamejo. Še zmeraj raje berejo na prvih straneh o Trgu nebeškega miru, Borštnerju, Miloševiću, demokraciji in naši (zdaj) bleščeči nogometni reprezentanci.

Nekateri so pot v središče sveta že našli, drugi pa jo še iščejo. Morda so zato nesrečni . . .

BORIS ŠULIGOJ

Furmanski praznik bo živ

POSTOJNA, 21. junija – Ste že slišali za tovornike, furmane, Martina Krpana, za tihotapce . . . Preživite soboto od poldneva do polnoči, če bo ta dan deževalo, pa v nedeljo, na furmanskem prazniku pri Postojnski jami. Tako vabijo številni plakati na prireditev, ki jo pripravljajo Turistično društvo Postojna in TV Ljubljana in ki je lani privabila več tisoč obiskovalcev.

»Lanski uspeh prvega furmanskega praznika je bil za organizatorje in sodelujoče velika spodbuda, seveda pa je tudi obveznost, saj pričakujemo, da bo letošnja prireditev vsaj tako dobra, če že ne bo boljša. Zanimanje zanjo je precejšnje, kar dokazujejo tudi prijave udeležencev iz različnih krajev Slovenije. Iz Straže pri Novem mestu bosta v sprevodu, ki bo nekaj po 16. uri krenil izpred zdravstvenega centra po postojnskih ulicah do osrednjega prireditvenega prostora pri Postojnski jami, šuštarski voz in lojtrnik, prirejen za prevoz tovora, iz Tupelč pri Preddvoru na Gorenjskem bo prišla skupina kovačev, Štore pri Celju bo ‚zastopala' sto let staro kočija, takšnih častitljivih let bo tudi parizar. Smrdejev iz Brežic bo šival v sedlarski delavnici, manjkalo ne bo tudi kolarjev, pa Ribničan z retami . . .« je povedal predsednik Turističnega društva Postojna in organizacijskega odbora za pripravo drugega furmanskega praznika **Srečko Saja.**

Na čelu sprevoda, v katerem bodo furmani ponosno pokazali svoje konje, vozove in tovore, bo strumno korakala postojnska godba, ki bo imela nekaj po 15. uri še koncert. Obiskovalcem se obeta obilo zabave pri spremljanju družabnih iger. Dvanajst kuharjev bo merilo svoje spretnosti pri pripravljanju furmanskega golaža, nič manj pa ne bodo šle v slast klobase, pršut . . . Kmečke žene bodo prinesle potice in druge slaščice . . . Z jedačo in pijačo podkrepljene obiskovalce bodo prav gotovo zasrbele pete ob poskočnih zvokih in pesmih ansamblov RŽ, Torbarji in Venera, zapeli bodo tudi Nediški puobi iz Čedada, Mito Trefalt pa bo spravljal v smeh v vlogi Janeza Košnika in Vipavske Pepke.

MARJANA TRILER

VRTIMO GLOBUS

Zlata kupola

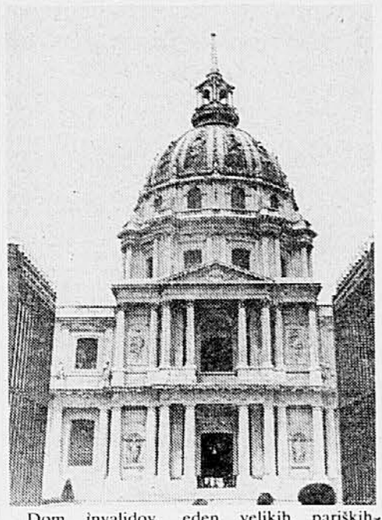

Dom invalidov, eden velikih pariških spomenikov, se spet blešči v vsem svojem sijaju. Za dvestoto obletnico velike francoske revolucije so oblekli njeno kupolo, pod katero je Napoleonov grob, z zlatimi lističi, za katere so porabili 12,65 kilograma zlata. Tokrat so jo pozlatili četrtič, odkar stoji (Dom invalidov so končali leta 1708).

Nič več obrednega sežiganja

Ko je pred 100 leti pariška lastnica trgovinice z modnimi oblačili Herminie Cadolle iznašla modrček, ni prav nič kazalo, da bo tako zmagovito osvojil ženski svet. Prvi »brassière« je nastal tako, da je modna ustvarjalka preprosto izrezala srednji del steznika in tako so ženske lahko nenadoma svobodno zadihale. Rešene so bile telesne utesnjenosti in napornega zategovanja in zavezovanja steznikov. Prvi modrček je bil komaj kaj več kot izboljšan stezník, vendar pa je leta 1912 gospa Cadolle izdelala sodobno različico iz bombaža in svile. V letih, ki so sledila, se je modrček prilagajal modi in ženske so ga sprejele kot nekaj samoumevnega.

V dvajsetih letih našega stoletja, ko so se ženske začele boriti za svoje pravice, je duh časa najbolj ustrezala deška postava. Zato so bili modrčki urezani tako, da so ženskam prsi sploščili. Nekaj let pozneje so bile spet v modi bolj »polne« postave. V poznih štiridesetih letih so zmagoslavje doživela umetna vlakna, ki so modrčkom prinesla elastičnost in obliko.

Odkritje petdesetih let so bili modrčki ojačani z žico. Ameriški milijonar in režiser Howard Hughes je zahteval takšen modrček, ki je postavljal na ogled razkošne zgornje obline igralke Jane Russell. Najslabše pa se je temu kosu ženskega perila godilo v šestdesetih letih. Pripadnice gibanja za ženske pravice so ga obredno sežigale. V osemdesetih letih pa ženskemu perilu naspioh dobro kaže. Modrček je postal obvezni modni dodatek. Francoski modni ustvarjalec Paul Gaultier celo priporoča, naj ženske iznajdbo gospe Cadolle nosijo čez obleko in ne pod njo.

Nevaren aluminij

Aluminij lahko zelo neugodno vpliva na človeške kosti. Švedski ortoped dr. b. Mjöberg iz Lunda je ugotovil, da so čedalje pogostejši kostni zlomi posledica kroničih zastrupitev z aluminijem, ki se kopiči v podtalnici, zelenjavi in sadju. S kemičnimi analizami so namreč ugotovili visoke koncentracije tega elementa v kosteh. Tudi nemška znanstvenika Klute in Treier z univerze v Freiburgu sta se ukvarjala s tem pojavom, vendar sta ugotovila, da v ZRN še ne pomeni zdravstvene nevarnosti. Kljub temu menita, da je treba opozoriti s Švedske vzeti zelo resno in pregledati vsa živila, za katera obstaja sum, da vsebujejo preveč aluminija. (D. H.)

Sprava po 400 letih

Župana mest Anklam in Loitz ob reki Peene v Nemški demokratični republiki sta simbolično poravnala spor, ki se je med mestoma vnel pred 400 leti. Ob koncu praznovanja 750. obletnice Anklama sta si župana sprtih mest izmenjala spravni listini in se skupaj podala na vožnjo po reki Peene. Povod za spor so bile plovne pravice. Takratno hanzeatsko mesto Anklam je skušalo ladjam mesta Loitz preprečiti vožnjo do Stettina (Ščečina) in Wollgasta. Tako bi se znebilo nadležnega tekmeca v trgovini z žitom.

Tudi na kolo s čelado

Ameriški zdravniki, ki so proučevali pogostnost in posledice poškodb glave zaradi padcev s kolesa, svetujejo, naj tudi kolesarji nosijo čelade. Izide raziskave so objavili v New England Journal of Medicine. Čelada zmanjša nevarnost poškodb glave za 75 odstotkov, poškodb možganov pa za 85 odstotkov. Strokovnjaki so izprašali 776 žrtev kolesarskih nesreč takoj potem, ko so jih pripeljali v bolnišnico. Ugotovili so, da 93 odstotkov bolnikov s hudimi poškodbami glave ni nosilo čelade. Naspretno pa se je 24 odstotkov članov kontrolne skupine, ki so jo sestavljali bolniki brez poškodb lobanje, vozilo z zavarovano glavo. Najpogostejše žrtve so otroci do 15. leta starosti

(68 odstotkov), ki se skoraj vsi vozijo brez čelade. Starejši pa si glavo pogosteje zavarujejo. Nositi čelado ni preveč prijetno, vendar pa je, še neprijetneje, če imaš tako poškodovano glavo, da ne moreš več niti govoriti niti misliti, opominjajo strokovnjaki ob koncu poročila.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1763 se je rodil francoski skladatelj Etienne-Nicolas Méhul, avtor številnih oper, baletov in simfonij (umrl 1817.).

Méhul se je rodil v Givetu in ko je v Parizu doživela njegova opera »Euphrosine et Corradin« velik uspeh, so se mu hoteli rojaki oddolžiti s tem, da so pripravili uprizoritev njegove opere. Obljubil je, da bo predstavo obiskal, prav gotovo pa ni bil navdušen, ko je opazil na zidovih svojega rodnega mesteca lepake, na katerih je pisalo:

»V počastitev našega slavnega someščana Méhula bo uprizorjena njegove opera Euphrosine et Corradin. Da bi bila predstava pred pogostitvijo krajša, bomo izpustili glasbo.«

●

V družbi so razpravljali o človeških napakah in slabostih in Méhul je pripomnil:

»Imam napako, ki se je ne morem znebiti, če se še tako trudim. Sicer mislim, da nisem nevoščljiv . . . toda če doseže kak drug skladatelj uspeh, se prav slabo počutim. Priznam to napako in upam, da sem se s priznanjem odkupil zanjo.«

Mercator-Rožnik/tozd Preskrba Tržič

Če opremljate ali prenavljate stanovanje in potrebujete POHIŠTVO, TALNE OBLOGE in PREPROGE, vam vse to pod ugodnimi pogoji nudimo v našem Salonu pohištva v središču Tržiča:
– BREZOBRESTNO POSOJILO NA 7 OBROKOV
– PLAČILO S ČEKI V VEČMESEČNEM ZAPOREDJU
– 10% POPUST PRI GOTOVINSKEM PLAČILU
– BREZPLAČNA DOSTAVA NA DOM.

Dober nakup je nakup pri Mercatorju!

Informacije: 064/50-898, vsak delavnik od 7.–18. ure.

40 LET

V SRCU AFRIKE – 11

Šest megavatov za predsednika, ki ima Versailles sredi džungle

Jugoslovanov je v Afriki bolj malo, jugoslovanskih turistov pa še manj. Zato so vsakega sonarodnjaka, ki ga pot zanese mimo, zelo veseli. Tako so tudi delavci sarajevskega Energoinvesta, ki na reki Ubangi v zairskem Mobayu gradijo hidroelektrarno, odprtih rok sprejeli in pogostili dva Slovenca na motorju – pa čeprav smo doma, kot so prišle novice tudi do Afrike, »bratski narodi« med seboj sprti.

Sicer pa za politične razprave in prepire med najinim obiskom ni bilo ne časa ne energije, saj na gradbišču hitijo delati. Vrednost celotnega projekta je 120 milijonov dolarjev, Energoinvestov delež, ki je projektant in izvajalec, pa 18 milijonov dolarjev. Petnajst naših delavcev montira opremo (od tega dva Litostrojčana dvigali), Belgijci pa so prevzeli gradbena dela. Delajo vsak dan, tudi ob sobotah, od šestih zjutraj do štirih popoldne. Takšen tempo dela je v tropih, pri 40 stopinjah, peklenski in ni čudno, da se kmalu po večerji in gledanju vedno ene in iste kasete vsak hitro zavleče v svojo posteljo. Radi bi čimprej končali in šli domov, so nama govorili vsi po vrsti.

»Pri delu smo imeli veliko težav,« pojasnjuje komaj 30-letni Nebojša Stefanović, odgovorni na gradbišču. »Prevoz opreme po teh slabih cestah je bil izjemno zapleten in počasen, pa tudi plačila za svoje delo nismo dobivali redno.«

● Prvi kilovati iz nove hidroelektrarne morajo priti letošnjega 14. oktobra, za rojstni dan zairskega predsednika Mobutuja Seseja Sekoja.

Nobena skrivnost ni, da je HE Mobaye osebni razvojni projekt predsednika. Kot smo prebrali v Africa International, zato tudi ni naletel na podporo (in dobil posojil) mednarodnih ustanov, čeprav so ga Zairci predstavljali kot pomemben razvojni načrt, ki bi bil zanimiv tako za Zaire kot za sosednjo Centralnoafriško republiko in Kongo. Nazadnje je odprl mošnjiček Societe Generale Belgique (bivša belgijska, zdaj francoska firma) in odštel dve milijardi belgijskih frankov.

Toda več kot deset megavatov nihče ne potrebuje. Šest jih bo baje zadostovalo za dve predsedniški palači v rojstnem Gbadoliteju, nekaj bi šlo za osvetlitev celega mesta in nemara kakšne vasi pri elektrarni, drugo pa bo dobila istoimenska vas Mobaye na centralnoafriški strani Ubangija.

Vseeno pa je bilo reko treba pregraditi s pravim jezom, zato se bo vodna gladina dvignila za sedem do osem metrov in to v dolžini 80 kilometrov. Ker je teren ob reki raven, bo poplavilo velikanske površine, polja in naselja. Iz pogovorov z vaščani je sklepati, da o tem, kaj jih čaka, ne vedo prav ničesar, saj jim obiasi ni ničesar povedala, kaj šele da bi izplačala odškodnino za izgubljeno zemljo . . .

Gbadolite, predsednikova rojstna vas, ki je kakih dvajset kilometrov oddaljena od Mobaya, sploh ne spada v Afriko. Nekdanja vas ne premore niti ene afriške kolibe iz blata, kaj šele prašne ceste. Evropski arhitekti so jo spremenili v sodobno mesto, ki nekako spominja na ameriško podeželsko mestece. Seveda so tu tudi objekti, ki so zaprti za navadne ljudi, predvsem dve palači, zaradi katerih se je Mobutu pred nekaj meseci (spet) sprl z Belgijci, ker so jih njihovi novinarji imenovali Mobutov Versailles sredi džungle.

Sicer pa je mesto polno belcev, večinoma Belgijcev in Nemcev, ki vzdržujejo vse kar so zgradili in nasploh skrbijo za to, da vse poteka po evropskih merilih. Belgijske učiteljice (ki živijo v posebej zanje zgrajenem naselju) na primer vodijo poseben predsedniški vrtec, kjer otroke vzgajajo z najsodobnejšimi evropskimi pedagoškimi prijemi.

Zgodbic o Mobutujevem potratnem življenju in dragih muhah je med belci v Gbadoliteju slišati na pretek, saj so jim priča vsakič, ko predsednik pride na obisk v svoj rojstni kraj. Iz Kinšase najraje prileti domov s concordom, ki sicer ni njegov, temveč ga najame pri družbi Air France. Ko sem vprašala nekega policista, če je to res, je odgovoril: »Oh, saj je do zdaj z njim prišel samo sedemkrat! Sicer pa potuje z DC 9«. Takšna ekstravagantnost je pravzaprav smešna oziroma bi bila smešna, če ne bi šla na račun zelo revnih državljanov in to že 23 let!

ROMANA DOBNIKAR-ŠERUGA

● HE Mobaye bo v prvi fazi imela le tri turbine po 3,3 megavata, v drugi pa (če bo denar) še pet enakih turbin. To je tako, kot bi s topom hotel ubiti muho! Ubangi je namreč velika reka, ki ima tudi v najbolj sušnem mesecu marcu sedemkrat večji pretok kot naša Neretva. Tako bo zdaj izkoriščenost pretoka minimalna, saj bi lahko pridobivali vsaj desetkrat več električne energije!

22. junij

***1508 Idrijski rudnik živega srebra** spada med najstarejše rudnike te vrste. Znameniti B. Hacquet navaja v svoji knjigi Oryctographia carniolica letnico 1403, ko je bilo na amsterdamskem trgu prodanega 300 centov idrijskega živega srebra. Tega mu sicer današnji zgodovinarji ne verjamejo, saj tedaj še ni bilo sledu o današnji Idriji, toda ljudje so poznali reko Idrijco in samorodno živo srebro, ki je zastajalo ob njenih vodah. Mogoče je, da so iskalci rude tega nabirali in prodajali. V to dobo spada tudi pripovedka o srečnem škafarju, ki ga je ustno izročilo pustilo brez imena in se mu je živo srebro nateklo čez noč v namakajoči se škaf. Nepoznano svetlo tekočino je nesel pokazat zlatarju v Škofjo Loko. Skrivnost, kje je ta srečni kraj, pa je znal iz njega izvabiti odpuščeni vojak Kacijan Anderlin. Ta je kmalu našel ljudi, ki so mu dali za kopanje potrebna sredstva. Po sedanjih virih pa je začetek izkopavanja leto 1493, in sicer mesto, na katerem stoji danes*

cerkev sv. Trojice. Rudnik je životaril do 22. junija 1508, ko so za nekim jaškom (glede na dan odkritja so ga označili kot Ahacijev jašek) odkrili bogato cinabaritno rudo. Rudnik je bil bogat vir dohodkov fevdalni gospodi, zato najdemo med njo imena kakor Turjačani, Lambergi, Eghi, Paradajzarji, Ravbarji in drugi. Najmogočnejši med njimi pa je bil vsakokratni deželni knez, ki je imel pravico do deleža, pa tudi do vodstva trgovine, in to z velikimi podjetji Nemčije, Italije, Belgije in Nizozemske. Ker niso imele dobrega strokovnega vodstva in so rudnik ves čas samo izčrpavale, so te družbe zasle v denarne težave. Zato leta 1573 avstrijskemu cesarju ni bilo pretežko spraviti razkosane proizvodnje pod svojo streho in enotno vodstvo (1580), ki ga je rudnik imel vse do konca prve svetovne vojne.

Dogodki na današnji dan

***1593** V znameniti **bitki pri Sisku** so hrvaško-slovenske čete premagale turško vojsko.*

***1805** Rodil se je italijanski revolucionar in politik **Giuseppe Mazzini** (umrl leta 1872).*

***1885** Rodil se je slovenski tehnolog, teoretik elektrotehnike in šahovski velemojster **Milan Vidmar** (umrl leta 1962).*

***1898** Rodil se je nemški pisatelj **Erich Maria Remarque** (umrl leta 1970).*

1941** Nemške čete so brez vojne napovedi **napadle Sovjetsko zvezo.

***1941** Na seji CK KPS v Ljubljani je bil ustanovljen **glavni štab** oziroma glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet.*

***1973** Med obiskom partijskega voditelja SZ Brežnjeva v ZDA je bil podpisan dogovor o **preprečevanju atomske vojne** z medsebojnim dogovarjanjem.*

DNEVNA OBVESTILA

CANKARJEV DOM

glasba

Do 23. in od 26. do 30. 6.: VPISOVANJE ABONMAJEV ZA KONCERTE SIMFONIKOV RTV LJUBLJANA (zeleni abonma, sezona 89/90). I. preddverje CD – od 9. do 12. in od 15. do 18. ure.

30. MEDNARODNI FESTIVAL JAZZA LJUBLJANA 89

Četrtek, 22. 6., ob 20.30 – KONCERT BIG BANDOV RTV Ljubljana, Zagreb, Beograd. Dirigenti: Zvonimir Skerl, Silvije Glojnarić in Jože Privšek. (VD 40.000, 30.000)
Petek, 23. 6., ob 20.30: Royal Society (Spruk-Lazar-Ravalico); DENNIS GONZALES – DALLAS–LONDON QUARTET; POPULARNA MEHANIKA SERGEJA KURJOHINA. (Križanke, 40.000, 30.000)
Sobota, 24. 6., ob 20.30: TONE JANŠA – LEE HARPER QUINTET, REGGIE WORKMANN ENSEMBLE; HENRY THREADGILL SEXTET. V sodelovanju z Electronic Equipment, Avstrija. (Križanke, 50.000, 40.000)
Komplet vstopnic **za vse tri večere stane 100.000 din.**
Po končanem programu bodo v dneh festivala v JAZZ KLUBU BABILON – JAM SASSION (organizator Jazzovsko društvo).

Doživite Neapelj v CD!

GIUSEPPE DI STEFANO, tenor
MONICA CURTH, sopran
ROBERTO NEGRI, klavir
temperament napolitanskih kancon ter popularnih opernih in operetnih melodij v VD
Četrtek, 29. 6., ob 20.30. (90.000, 70.000, 50.000, popustov ni!)

mednarodna poletna šola

Od 3. do 17. 7.: MEDNARODNA POLETNA ŠOLA ZA ROG IN KOMORNO GLASBO; vodi **P. Damm,** Berlin. (GŠ Vič, Ljubljana)
POHITITE – vstopnice za otvoritev glasbene sezone 89/90 že prodajamo:
ZGODBA O SIM-CHUNG – gostovanje južnokorejske opere iz Seula **(ponedeljek, 18. 9., ob 20. uri).**
GALA VEČER Z MARJANO LIPOVŠEK, dirigentom **Milanom Horvatom** in Simfoničnim orkestrom Slovenske filharmonije **(četrtek, 21. 9., ob 20. uri).** (VD: 50.000, 40.000, 25.000, **predprodajne cene veljajo samo do 30. 6.)**

razstave

Razstave v okviru mednarodnega grafičnega bienala: V galeriji ČD predstavljamo izjemno razstavo grafik vrhunskega nemškega slikarja GEORGA BASELITZA, katere vrednost je ocenjena na 12 milijonov DEM!; ANDREJ LLANSKOY, RUSKI GRAFIK; GIUSEPPE SANTOMASO, italijanski grafik. (Sprejemna dvorana); FIORENZO FALLANI – 20 let eksperimentalne serigrafije. (Steklena dvorana)

GLEDALIŠČA

DRAMA SNG V LJUBLJANI

PETEK, 23. junija, ob 11. uri – za PTT srednješolski center.
V. Shakespeare: KOMEDIJA ZMEŠNJAV.
PETEK, 23. junija, ob 19.30 – IZVEN ABONMAJA (KONTO).
W. Shakespeare: KOMEDIJA ZMEŠNJAV. Vstopnice so v prodaji. Zaradi velikega zanimanja vseh generacij gledališkega občinstva še enkrat na sporedu, ne zamudite!

OPERA BALET LJUBLJANA

PETEK, 23. junija, ob 21. uri: TRAVIATA – gostovanje v Rogaški Slatini.
SREDA, 28. junija, ob 21. uri: DON KIHOTOVE SANJE, BELA KOŠUTA, Baletni bienale v Križankah.
Blagajna je odprta vsak dan delavnik od 11. do 13. ure ter uro prd predstavo. Rezervacije in informacije po tel. 331-950, od 10. do 11. ure.
SNG vas vabi, da v sezoni 1989/90 postanete oziroma ostanete abonent DRAME in OPERE IN BALETA. Ob julijskem predvpisu vam poleg običajnih ugodnosti nudimo tudi nižje cene. Upokojenci, študenti in dijaki imajo 40% popust. Do vključno 24. junija bomo vpisovali dosedanje, od 26. junija do 1. julija pa nove abonente.
Vpisna pisarna na upravi SNG, Cankarjeva 11/I je odprta vsak delavnik od 9. do 12. in od 15. do 18. ure, ob sobotah samo dopoldne.

MGL MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

ČETRTEK 22. junija, ob 19.30 – T. Partljič: PESNIKOVA ŽENA PRIHAJA – za ABONMA P in IZVEN.
PETEK, 23. junija, ob 19.30 – T. Partljič: PESNIKOVA ŽENA PRIHAJA – za ABONMA K in IZVEN.
SOBOTA, 24. junija, ob 19.30 – T. Partljič: PESNIKOVA ŽENA PRIHAJA – za ABONMA C in IZVEN.
Vstopnice prodajamo v PIC MGL – Prodajno informativnem centru MGL vsak dan od 10. do 12. ure in uro pred predstavo. Telefon 210-852. VABLJENI!

slovensko ljudsko gledališče celje

ČETRTEK, 22. junija, ob 19.30 – Stefan Zweig: VOLPONE. Gostovanje v Kranju.
PETEK, 23. junija, ob 19.30 – Stefan Zweig: VOLPONE. Gostovanje v Kranju.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

ČETRTEK, 22. junija, ob 19.30 – S. Zweig: VOLPONE. Gostuje Slovensko ljudsko gledališče Celje – za RED PETEK II.

KINO MARIBOR

GLEDALIŠČE: ob 16. in ob 18. uri, nemški kriminalni film, MAČKA.
GLEDALIŠČE: ob 10. in ob 20. uri, ameriški erotični film, ZALJUBLJENA MORSKA DEKLICA. Trda erotika! Ob 21.30, ameriški erotični film, ZAČETNICA V HIŠI LJUBEZNI (Debbie osvaja Dallas II. del). Trda erotika!
Mladim do 18. leta starosti ne dovolimo ogleda filmov s področja trde erotike!
UNION: ob 16.30, 18.30 in ob 20.30, ameriški akcijski film, POLICAJ – MANJAK.
PARTIZAN: ob 10., 16., 18., in ob 20. uri, ameriški glasbeni film, UMAZANI PLES (Dirty dancin').
UDARNIK: ob 17. in ob 20. uri, ameriški spektakel, CESARSTVO SONCA.
VRHNIKA: ameriški, DETEKTIVKA Z BEVERLY HILLSA, ob 22. uri.
SORA – ŠKOFJA LOKA: jugoslovanski, TESNA KOŽA II, ob 20.30.
CENTER – KRANJ: ameriški, RIBA PO IMENU WANDA, ob 16., 18. in 20. uri.
STORŽIČ – KRANJ: ameriški, LJUBEZNI NE MOREŠ KUPITI, ob 18. uri, ameriški, SVILA, SATEN IN SEKS, ob 20. uri. Mladini do 18. leta starosti ne dovolimo ogleda filma!
ŽELEZAR – JESENICE: ameriški, NEVARNA MAMA, ob 18. in 20. uri.
DOM – KAMNIK: jugoslovanski, TESNA KOŽA III., ob 18. in 20. uri.
DUPLICA: nemški, POHOTNA MARILYN, ob 20. uri. Mladini do 18. leta starosti ne dovolimo ogleda filma!
TRŽIČ: ameriški, POLICAJ IZ BEVERLY HILLSA II., ob 18. uri, nemški, VONJ PO GREHU, ob 20. uri. Mladini do 18. leta starosti ne dovolimo ogleda filma!
RADOVLJICA: ameriški, STRUPENJAČA, ob 20. uri.
BLED: ameriški, KAKŠEN OČE TAKŠEN SIN, ob 20. uri.
BOHINJ – BOH. BISTRICA: jugoslovanski, DOM ZA OBEŠANJE, ob 20. uri.
ZAGORJE: ameriški, RAIN MAN (DEŽEVNI ČLOVEK), ob 18. uri, jugoslovanski, ŽIVLJENJE S STRICEM, ob 20. uri (Priporočamo samo za gledalce nad 14 letom starosti).
DELAVSKI DOM – TRBOVLJE: ameriški, NOČNI SKOK, ob 17. in 19. uri.
HRASTNIK: angleški, KURIR, ob 19. uri.
ČRNOMELJ: francoski, LUTKE IZ SAINT TROPEZA, ob 20. uri.
DOM KULTURE – NOVO MESTO: hongkonški, GUSARSKA PATROLA (I. del), ob 20. uri, hongkonški, VELIKA ZMEDA V HONG KONGU (II. del), ob 22. uri.
ROGAŠKA SLATINA: ameriško-italijanski, BARBARI, ob 18. in 20. uri.
ŠMARJE PRI JELŠAH: ameriški, KAČA IN MAVRICA, ob 20. uri. Film ni primeren za otroke!
SOČA – NOVA GORICA: ameriški, LOV NA DRAGULJE, ob 18. uri, ameriški, POD UDARCEM ZAKONA, ob 20. uri.
SVOBODA – ŠEMPETER PRI GORICI: ameriški, DETEKTIV IN DAMA, ob 20. uri.

OBVESTILA

ŠPK KAZINA

Trg osvoboditve 1 Ljubljana, tel. 214-348

Informacije, vpis vsak dan razen sobote in nedelje od 16. do 20. ure.

MALA KAZINA

vabi novince in stare člane od 5. do 15. leta starosti k predvpisu v plesno šolo, ki se bo začela septembra.

ROCK AND ROLL VRHNIKA

(Veliko kot Mala Kazina)
24. 6., ob 17. in ob 20. uri bo v šolski športni dvorani na Vrhniki zaključni turnir v akrobatskem rock and rollu. Sodelovali bodo vsi najboljši jugoslovanski pari. Predprodaja vstopnic v Domu JLA Vrhnika. Vabljeni.

metalka izrez poletja

V Metalkinem Izrezu poletja bo v petek, 23. junija, ob 21. uri nastopila **glasbena skupina iz Krškega POLSKA MALCA.**

KLUB K4 KERŠNIKOVA 4 LJUBLJANA

od 22. do 3. ure
ČETRTEK: **NOVI ROCK** PETEK: **TECHNO DROM** SOBOTA: **BURNING DOWN THE DISCO**NEDELJA: **ŽENSKI VEČER Z DISKOM** od 21. do 3. ure.

KUD FRANCE PREŠEREN TRNOVO

V četrtek, 22. junija, ob 20. uri predavanje iz ciklusa »Vesela znanost«: TOMAŽ MASTNAK – MESO V POLITIKI.

BABILON

Četrtek, 22. junija: JAZZ – JAM SESSION, večer ob festivalu v Križankah.

URŠKA

več kot plesna šola

NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU

Vabimo v **poletno šolo:**
– za otroke od 9. do 12. ure
– za mladino in odrasle
od 20. do 23. ure
vsak dan od 5. do 14. julija.

Univerza v Mariboru, Tehniška fakulteta, VTO Elektrotehnika, računalništvo in informatika objavlja zagovor doktorske disertacije z naslovom: »Uporaba dominančno razklopljenih modelov v analizi in sintezi dinamičnih sistemov«.
Disertacijo bo zagovarjal mag. Bojan Grčar, dipl. inž. el., v torek, 27. junija 1989, ob 11.30 v sejni sobi B-304. Disertacijo si lahko ogledate na Tehniški fakulteti Maribor, Smetanova 17, soba B-419.

nr naši razgledi

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINOTEKA ob 16., 18. in 20. uri
PRISLUŠKOVANJE (THE CONVERSATION), ZDA, 1974. R.: Francis Ford Coppola. I.: Gene Hackman, Frederick Forrest, John Cazale (v barvah).

KOMUNA ob 10. uri (matineja):
ŠKRLATNI DEŽ (PURPLE RAIN), ZDA, glasbeni. R.: Al Magnoli. I.: Prince, Apollonia Katero;
ob 17., 19. in 21. uri
MILAGRO (THE MILAGRO BEANFIELD WAR), ZDA, 1988. R.: Robert Redford. I.: Ruben Blades, Sonia Braga, James Gammon.

UNION ob 16., 18. in 20. uri
VELIKI POSEL (BIG BUSINESS), ZDA, komedija. R.: Jim Abrahams. I.: BETTE MIDLER (nagrada za NAJBOLJ SMEŠNO IGRALKO LETA 88!) Lily Tomlin, Michele Placido.

MINI KINO UNION ob 17., 19. in 21. uri
VRNITEV V PRIHODNOST (BACK TO THE FUTURE), ZDA, znanstveno-fantastični. R.: Robert Zemeckis. I.: Michael J. Fox, Lea Thompson, Christopher Lloyd. Produkcija: STEVEN SPIELBERG!

BEŽIGRAD ob 16., 18. in 20. uri
HIŠA IGER (HOUSE OF GAMES), ZDA, triler. R.: David Mamet. I.: Lindsay Crouse, Joe Mantegna.

MLADININ KINO VIČ ob 17., 19. in 21. uri
AVTOCESTA STRAHU (FREE WAY), ZDA, akcijska drama. R.: Francis Delia. I.: James Russo, Darlane Fluegel.

TRIGLAV ob 16., 18.15 in 20.30
IME ROŽE (THE NAME OF THE ROSE), ZDA, zgodovinski (po uspešnici Umberta Eca). R.: Jean-Jacques Annaud. I.: Sean Connery (nagrada OSKAR!), F. Murray Abraham.

ŠIŠKA ob 16., 18., 20. uri
JEKLENI TRIKOTNIK (THE IRON TRIANGLE), ZDA, vojni akcijski. R.: Eric Weston. I.: Beua Bridges, Johnny Hallyday.

OTROŠKI KINO MOJCA ob 16. in 18.15
WILLOW, ZDA, pravljica. R.: Ron Howard. I.: Val Kilmer, Warwick Davis. Zadnjikrat!

SLOGA: ob 10. in 12. uri
POPOLDANSKE SLASTI (AFTERNOON DELIGHTS), ZDA. I.: Samantha Fox, Serena;
ob 14., 16., 18. in 20. uri
SUPERDESETICA (»10«), ZDA. R.: Louis Lewis. I.: Brooke West, Daije Taan;
ob 22. uri
ŠTUDENTSKA VROČICA, ZDA, (video).

DOMŽALE ob 17., 19. in 21. uri
SICILIJANEC (THE SICILIAN), ZDA, drama. R.: MICHAEL CIMINO. I.: Christopher Lambert, Barbara Sukowa.

Dvorane so klimatizirane!

Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo!

INFO-STAN

Računalniško posredovanje informacij o zamenjavi, nakupu, prodaji, oddaji (brezplačno) in najemu stanovanj, hiš, parcel, vikendov, lokalov. Tel. (061) 443-242, od 8. do 14. ure, v soboto od 10. do 12. ure. 1834-0

DEŽURNI ZDRAVNIK

LJUBLJANA
1. Nujna ambulantno-medicinska pomoč v Ljubljani za odrasle neprekinjeno v Urgentnem bloku Univerzitetnega kliničnega centra (vhod iz Bohoričeve ulice): za otroke in mladino do 15. leta starosti – ob delavnikih čez dan v otroških in šolskih dispanzerjih Zdravstvenega doma Ljubljana; – ponoči od 19. od 7. ure, ob nedeljah in praznikih v pediatrični dežurni ambulanti – dispanzer za otroke Center, Ulica stare pravde 2, tel. 327-942.
2. Za nujno zdravniško pomoč na domu kličite po tel. 323-060. V primeru življenjske nevarnosti ali ogroženosti pa po tel. št. 94. Za otroke in mladino do 18. leta starosti se ob delavnikih od 7. do 19. ure obračajte na otroške in šolske dispanzerje Zdravstvenega doma Ljubljana. Pediatrična dežurna ambulanta od 19. do 7. ure, ob nedeljah in praznikih pa bo zagotavljala le v izjemnih primerih prevoz otrok z reševalnim vozilom v ambulanto. V takem primeru kličite po tel. 327-942.
3. Prebivalci občine Grosuplje – Ivančna Gorica naj kličejo za nujno zdravniško pomoč na domu podnevi v redne ambulante. Ponoči od 19. do 7. ure zjutraj in ob nedeljah ter praznikih ves dan pa na telefonsko številko 783-039 ali 783-006. Če se zdravnik ne javi, ker je na terenu, naročite obisk na Reševalno postajo Ljubljana, telefonska številka 94, ki ga bo preko radio-zveze posredovala zdravniku na teren.
4. Nujna zobozdravstvena pomoč je vsak delavnik, nedeljo in praznik v prostorih TOZD Center, Zdravstvenega doma Ljubljana, Metelkova ulica 9, pritličje, soba št. 50.
Ambulanta nudi pomoč v nujnih primerih in sicer ob delavnikih od 19. do 23. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 7. do 23. ure.
Ob delavnikih med 7. in 19. uro nudijo zobozdravstveno prvo pomoč dispanzerji za zobozdravstveno varstvo Zdravstvenega doma Ljubljana.
»Klic v duševni stiski« deluje od 19. do 7. ure naslednjega dne. Kličete po tel. (061) 313-715. Telefonski številki za nujno zdravniško pomoč za vojaške zavarovance sta 331-142 in 224-903.

MARIBOR
Ulica talcev 5, telefon 22-222
V mestu: dr. Danilo Ivančič, okoliška dežurna služba: dr. Srečko Rutar, ambulantna dežurna služba: dr. Herman Lešnik, pediatrična dežurna služba: dr. Irena Vizovišek.

NORMALNO

FORMA 88

SISTEMSKO POHIŠTVO

MEBLO

Združene ptt organizacije Slovenije, Ljubljana, n. sub. o.

Spoštovani uporabniki ptt storitev!

Obveščamo vas, da so se z današnjim dnem povečale cene ptt storitev v notranjem prometu. Tako znašajo nove cene naterih ptt storitev:

navadno pismo do 20 gr	800 din
dopisnica	700 din
impulz v teleks prometu	110 din
telegram	
– osnovna cena	9.000 din
– vsaka beseda	360 din
enota telefonskega pogovora v krajevnem prometu (3 minute)	326 din
enota telefonskega pogovora v medkrajevnem prometu (1 minuta):	
– med centralami istega vozliščnega območja	326 din
– med centralami različnih vozliščnih območij	436 din
– do 100 km oddaljenosti	544 din
– nad 100 do 200 km oddaljenosti	816 din
– nad 200 do 400 km oddaljenosti	978 din
– nad 400 km oddaljenosti	1.088 din
mesečna telefonska naročnina	
– za direktni priključek	80.000 din
– za dvojni priključek	65.000 din

Naročniki, ki ne uporabljajo telefon v poslovne namene, imajo 100 telefonskih impulzov brezplačnih. Novo ceno za telefonsko naročnino bomo zaračunavali šele s 1. julijem 1989.
Če še ne veste, telefonirate lahko tudi ceneje!
Od 19. ure do 7. ure zjutraj in vso nedeljo so telefonski pogovori v medkrajevnem prometu 50% cenejši. V krajevnem prometu pa v tem času za vsak pogovor zaračunavamo le ceno enega telefonskega impulza ne glede na čas trajanja pogovora.

Združene ptt organizacije Slovenije, Ljubljana

sozd **Mercator - Kmetijstvo industrija Trgovina** *n. sub.o. Ljubljana*

Mercator Rožnik, n. sub. o., trgovina na drobno, Ljubljana, Titova 135, TOZD Grmada, n. sub. o., trgovina na drobno, Ljubljana, Titova 135
Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

1. prodajalke delikatesnih izdelkov
za poslovne enote na območju Ljubljana – Bežigrad, Center in Šiška
Pogoji: KV prodajalka
higienski minimum
dvomesečno poskusno delo.

2. prodajalke -blagajničarke
za poslovne enote na območju Ljubljana – Bežigrad in Šiška
Pogoji: KV prodajalka
higienski minimum
dvomesečno poskusno delo.

3. prodajalcev-pripravnikov
Pogoj: zaključen program prodajalca na Srednji šoli za trgovinsko dejavnost.

4. mesarja-sekača
Pogoji: KV mesar-sekač
higienski minimum
dvomesečno poskusno delo.

5. natakarice
Pogoji: KV natakarica
higienski minimum
dvomesečno poskusno delo.

Proste štipendije
za I., II., in III. letnik Srednje šole za trgovinsko dejavnost za poklic prodajalec ali blagovni manipulant.

Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom ter dvomesečnim poskusnim delom.
Pisne prijave sprejema 8 dni po objavi kadrovska služba Mercator, TOZD Grmada, Ljubljana, Titova 135.
19-8004

DO »Polar« Ljubljana
Komisija za delovna razmerja

Smo podjetje, katerega dejavnost je izdelovanje hladilnih naprav in opreme, projektiranje, montaža in servis. Zaradi zahtev trga in uvajanja sodobnih tehnologij v našo proizvodnjo, vabimo k sodelovanju naslednje strokovnjake:

1. vodjo proizvodnje (obratovodja)
Pogoji:
– končana srednja šola kovinarske ali elektro smeri, V ali VI. stopnja.
– štiri leta delovnih izkušenj
– organizacijske sposobnosti
– trimesečno poskusno delo

2. monterje hladilnih naprav
Pogoji:
– končana poklicna šola ali z delom pridobljena znanja
– odslužen vojaški rok
– zaželene so izkušnje pri enakih ali podobnih delih
– trimesečno poskusno delo.

3. kleparje
Pogoji:
– končana poklicna šola ali z delom pridobljena znanja
– odslužen vojaški rok
– zaželene so izkušnje
– trimesečno poskusno delo

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh na naslov DO »Polar«, p. o., Ljubljana, Celovška 180-b – komisija za delovna razmerja.
21-8236

ljubljanska banka

Temeljna banka Zasavje, Trbovlje
n. sub. o.

Po sklepu 18. seje Delavskega sveta LB TB Zasavje Trbovlje dne 12. 5. 1989 razpisna komisija za izvedbo razpisa pomočnika individualnega poslovodnega organa LB TBZ Trbovlje razpisuje dela in naloge

pomočnika individualnega poslovodnega organa
Poleg splošnih zakonskih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:
– visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri
– 5 let delovnih izkušenj pri vodilnih delih in nalogah
– druge pogoje, ki jih predpisuje DD o oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike na območju občine Trbovlje.
Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.
Kandidati naj pošljejo prijave z življenjepisom in dokazili o šolski izobrazbi in dosedanjih delovnih izkušnjah v 8 dneh po objavi tega razpisa v zaprti ovojnici z oznako »Za razpisno komisijo« na naslov: LB TBZ Trbovlje, Trg revolucije 25 c, 61420 Trbovlje.
O izbiri kandidata bo odločal na predlog razpisne komisije delavski svet delovne skupnosti LB TBZ Trbovlje.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po seji delavskega sveta.
19-8000

lek ljubljana

TOZD farmacija, proizvodnja farmacevtskih izdelkov, r. o., Ljubljana, Verovškova 57

objavlja dela in naloge v Sektorju za trženje

strokovnega sodelavca
za pripravo in obdelavo strokovnega gradiva za publikacije in edukacije (usposabljanje) strokovnih sodelavcev
Pogoji:
– visokošolska izobrazba medicinske ali farmacevtske smeri
– 1 oz. 2 leti delovnih izkušenj
– znanje tujega jezika
– poskusno delo 90 dni.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev objave sprejema 8 dni po objavi Kadrovsko-pravni sektor delovne organizacije LEK, Ljubljana, Verovškova 57.

lek tovarna farmacevtskih in kemičnih izdelkov, n.sol.o.
61107 Ljubljana
Verovškova 57, p. p.81
telefon: (061) 340-161, 340-361
telex:31171 yu lek
telegram: lek ljubljana

STIKOVA VROČA LINIJA

ZVEDELI VČERAJ - VELJA DANES!

ŠEHEREZADA na **Tržaški 22 (prva postaja od kina Viča)** nudi bogato izbiro orig. poletnih oblačil.

KORNATI – EKSKLUZIVNO Križarjenje z 11-metrsko barko ali bivanje v hišicah »á la Robinson« sredi nealgastega morja od 380.000 din naprej. Inf. Miran Šubelj, Sagmeister Yacht-Charter, 061/483-463.

AKCIJSKA PRODAJA IDEJE IZ KAMNIKA Tovarna tekstilij za notranjo opremo **IDEJA KAMNIK** organizira **AKCIJSKO PRODAJO** blaga iz opuščene kolekcije in ostankov po ceni od 40.000 do 80.000 din za kilogram.
Prodaja bo v prostorih tovarne v Kamniku, Ljubljanska c. 6, in sicer:
– v petek, 23. 6. 89, od 9. do 19. ure,
– v soboto, 24. 6. 89, od 9. do 13. ure.

RAZSTAVA CVETJA V MOZIRJU Društvo vrtnarjev Slovenije vabi k ogledu parka slovenskih vrtnarjev – **Savinjski gaj** do 25. 6.

TENIS ABC Skupine in posameznike vabimo v teniške tečaje. Vaše prijave sprejema **TENIŠKA ŠOLA FENDI,** tel. 551-746.

ZAKON O RAČUNOVODSTVU IN INFLACIJA ZOP – Zavod za organizacijo poslovanja organizira dne **26. in 27. 6. 89 v Mariboru,** dvorana Doma družbenih organizacij, Prešernova 17 seminar »Ugotavljanje uspešnosti poslovanja v razmerah inflacije«. Inf. po tel. (061) 340-969.

NOVA DOMAČA LEKARNA V pritličju **LJ. BLAGOVNICE METALKA so odprli novo domačo lekarno** z imenom MATIK.
njena posebnost so: **»Stiški izviri«** – čajne mešanice in obkladki, narejeni po receptu patra **Simona Ašiča!** Možnost priprave čajnih mešanic po posebnem naročilu.
Na voljo so tudi izdelki drugih zeliščarjev, **bio hrana** in naravni izdelki **za zdravo prehrano.**
»Pustimo naravi, da življenje ustvarja in varuje,« pravijo pri MATIKU.

SUPER JANEZOVA PONUDBA S KOMPASOM V MESECU JULIJU **Palma de Mallorca – hotel Pax** *** – 550 DEM, **hotel Garonda** **** – 600 DEM! V tedenskem paketu je vključeno: polpenzion, letalo, letališke pristojbine v Španiji. Možnost plačila tudi v dinarjih. Inf. in prijave v vseh Kompasovih poslovalnicah.

NOVO NA KOPALIŠČU KOLEZIJA **SUPER TEKMOVANJE TROJK V KOŠARKI** 24. in 25. 6., s pričetkom ob 10. uri. Bogate nagrade: zmagovalcu, najboljšemu strelcu in ekipi za fair play. Prijave 24. 6., med 9. in 10. uro.
PLAVALNI TEČAJI ZA OTROKE od 6. leta naprej. Pričetek 26. 6. Možnost varstva med 9. in 15. uro ter prehrana.
PLAVALNI TEČAJI ZA ODRASLE, začetek 26. 6., ob 20. uri. VSE INF. VSAK DAN PO TEL. 332-026.

NAPREDEK DOMŽALE SALON MEBLO Preden se odločite za nakup pohištva, pokličite Salon Meblo v Domžalah in preverite cene po tel. 721-155.

S KOMPASOM NA MORJE **5% popust** za vse, ki boste počitnice preživeli v **Orebiču** na polotoku Pelješac, in sicer v hotelih: **Rateneum, Orsan** in **dep. H. Bellevue,** (od 24. 6.–22. 7. 89). Prijave in inf. v vseh Kompasovih poslovalnicah.

SALON MEBLO Ljubljana, Tržaška 116 – strokovni nasveti arhitektov, tudi na domu, brezplačno
– 30% popusta za gotovinsko plačilo
– ugodni kreditni pogoji
– novosti iz Mebla
– vrtne garniture

MEDNARODNI PLESNI TURNIR NA BLEDU 23. in 24. 6. v Športni dvorani. Tekmovalni del od 12.–18. ure, show program ob 20. uri. Vstopnice: Inex, Titova 25, Globtour, Gosposvetska 4, na Bledu pa Kompas in Generalturist. Ne zamudite!

POSKUSITE Z NOVO BIO POSODO EMO, KUPLJENO V NAMI V sodelovanju z Domusom vam v **NAMI** predstavljamo **NOVO Emovo posodo BIO.**
V pritličju **Veleblagovnice Pri pošti** v Lj. pripravljamo **v čet. 22. in pet. 23. t. m.** – dopoldan od 10. do 12. in popoldan od 16. do 19. ure – predstavitev novega načina kuhanja.
Posodo iz programa BIO lahko v IV. nad. Veleblagovnice tudi kupite.
Če želite slediti napredku, če želite podaljšati življenje – sledite »BIO liniji«...
... POSKUSITE Z NOVO POSODO EMO.

SRC KEMIJA organizira v okviru šole informatike predavanje na temo **MODERNI PRIJEMI PRI RAZVOJU INFORMACIJSKIH SISTEMOV V ZDA.** Predavatelj: **dr. Saša Dekleva,** De Paul University, Chicago
Program:
27. junij 1989
Novosti pri strukturirani analizi in dokumentiranju informacijskih sistemov, metode, orodja
28. junij
Merjenje razvojnega dela za oceno produktivnosti in izboljšanje planiranja; konsolidacija podatkov kot dopolnitev strukturirane analize.
Predavanje bo od 27. do 28. junija letos v Ljubljani, na FNT, VTOZD Kemijsko izobraževanje in informatika, Vegova 4 (velika predavalnica, vhod z dvoriščne strani)
Začetek predavanja bo **ob 9. uri.**
Informacije lahko dobite po telefonu: (061) 273-385, 273-389, 273-373.

NAROČILA ZA OBJAVO OGLASOV V STIKOVI VROČI LINIJI SPREJEMAMO PO TELEFONU (061) 329-559 IN NA NASLOV ČGP DELO STIK, LJUBLJANA, TITOVA 35, DO 12. URE ZA OBJAVO NASLEDNJI DAN

NA ISTO TELEFONSKO ŠTEVILKO LAHKO NAROČITE TUDI OBJAVLJANJE VAŠEGA SPOROČILA NA SVETLOBNEM »DISPLAYU« NA STAVBI GOSPODARSKE ZBORNICE V LJUBLJANI

IZDAJA ČGP DELO, TOZD »DELO«, GLASILO SZDL SLOVENIJE ● NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 35, TELEFONA N. C. 318-255, 319-255 ● MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA ● YU DELO 31-255 ● POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA ● TISK ČGP DELO, TOZD TISK ČASOPISOV IN REVIJ, LJUBLJANA, TITOVA 35 ● NAROČNINA TEL. 315-366, **REKLAMACIJSKI ODD. DOSTAVE DNEVNIKA »DELO« ZA LJUBLJANO TEL. 318-880, LJUBLJANA, TITOVA 35, NON STOP OB DELAVNIKIH IN SOBOTAH** ● POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 3.500 DIN, SOBOTNA ŠTEVILKA 4.700 DIN (POLNA CENA ZA EN MESEC 95.800 DIN) ● NAROČNINA S POPUSTOM ZA JUNIJ 1989 (ZA INDIVIDUALNE NAROČNIKE) 91.000 DIN, ZNIŽANA NAROČNINA ZA UPOKOJENCE 81.900 DIN ● NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN: ČGP DELO – TOZD »DELO«, ŠTEVILKA 50102-603-48909 ● LETNA NAROČNINA ZA TUJINO: ZDA 304 USD, AVSTRIJA 3.863 ATS, ZRN 540 DEM, FRANCIJA 1.840 FRF, ŠVICA 443 CHF, ŠVEDSKA 1.940 SEK, ITALIJA 420.000 ITL ● PLAČILA NA DEVIZ. RAČUN PRI LB, ŠTEVILKA 50100-620-107-257300-27822/0; NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V PETIH DNEH OD NAROČILA ● ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA ● STIK – SPREJEM MALIH OGLASOV PO TELEFONU 318-866 ALI OSEBNO NA BLAGAJNI V ŠUBIČEVI 1 ALI TITOVI 35 OD 7. DO 19. URE ● SPREJEM OSMRTNIC: OB DELAVNIKIH OD 7. DO 16. URE OZ. OB SOBOTAH OD 7. DO 11. URE OSEBNO (ŠUBIČEVA 1 IN TITOVA 35), PO TELEKSU YU DELO ST 31-633, S TELEGRAMOM ALI PO TELEFONU 318-866 (OD 14. DO 16. URE) ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● OGLASNO TRŽENJE, LJUBLJANA, TITOVA 35, 61001 LJUBLJANA, TELEFON 318-570 ● OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE (DO 16. URE) NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA »DELA«, LJUBLJANA, TITOVA 35 OSEBNO ALI PO TELEFONU 315-366 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● ROKOPISOV NE VRAČAMO

TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 318-252, TELEKS YU DELO 31-255, TELEFAKS 311-871

KAM, KAKO IN KDAJ, PO DOMOVINI IN PO SVETU

Kompasove poletne možnosti

Pravzaprav se je težko odločiti, če je izbira prevelika – in takšna je Kompasova počitniška in izletniška ponudba za letošnje poletje. Kaj pa, če bi s tega zajetnega seznama na slepo srečo potegnili tri možnosti, ki nikakor niso slabe?

Kaj če bi šli, na primer, od 2. do 4. julija na tridnevno avtobusno potovanje na Dunaj? To skoraj dvomilijonsko mesto ob Donavi skriva med svojimi ulicami in v svojih stavbah toliko lepega in zanimivega, da bo odkril novosti celo tisti, ki je bil že pogosto v mestu in ga dobro pozna.

Enako kot nekoč, ko je bil Dunaj še prestolnica velike države, je tudi danes čutiti poseben utrip tega velikega mesta, njegov čar, njegov izvirni humor in neizumetničeno, naravno obnašanje njegovih prebivalcev. Zaviti je treba samo v kakšno kavarno ali gostilno, kjer točijo vino zadnjega letnika, pogledati naokrog – pa bo že kdo začel pogovor.

Marsikdo je že poskušal, toda še nikomur se ni posrečilo odgovoriti na vprašanje, zakaj je prav na Dunaju toliko glasbe, otožnosti in veselja hkrati. To je mogoče čutiti posebno ob večerih v Grinzingu, mestni četrti, ki se ponaša z nepregledno množico dobrih domačih gostiln in drugačnih lokalov; sicer pa bo Kompas prve julijske dni peljal svoje goste tja – na večerjo in na vino, kajpada.

Razumljivo je tudi, da bo na kraju samem dobro predstavil to mesto, zato naj samo omenimo, da si skoraj vsak obiskovalec tam ogleda Belvedere, baročno poletno palačo princa Evgena Savojskega, Hofburg, ki je bil od leta 1918 cesarska rezidenca Habsburžanov, umetnostnozgodovinski muzej, v katerem so posebno znamenite egipčanske in antične zbirke, grad Schönbrunn, ki so ga zgradili v prvi polovici 18. stoletja in spada med najlepše baročne zgradbe v državi, in Državno opero, poleg tega pa se ustavi ob marsikateri stavbi, ki ji niti imena ne ve, in pred marsikatero galerijo ali muzejem, kajti vseh ne more obiskati.

Poleg Dunaja si bodo Kompasovi potniki na tem izletu ogledali še Železno na avstrijskem Gradiščanskem.

Kaj pa, če bi se odločili za dopust v Angelskem zalivu, v marini Baies des Anges, ki sodi med najlepše zalive na svetu, leži nedaleč od Cannesa, Antibesa in Monte Carla ter le šest kilometrov daleč od Nice na Azurni obali? Kompas je za svoje goste v tem zalivu rezerviral več počitniških stanovanj tik ob morski obali, kjer si lahko vsakdo po svojem okusu uredi dopustniško življenje. Možnosti za intenzivno preživljanje dnevov in noči je seveda na pretek. V zalivu se lahko zabavate ali počivate ob morski obali, posedite v imenitnih restavracijah s številnimi zvezdicami, se sprehodite po ulicah, lokalih in plažah, kjer so morske obale skrbno urejene, kjer je vse poraščeno z rožami in zelenjem. Morda se komu celo nasmehne sreča v kateri od številnih igralnic.

Vsekakor je na takem dopustu vredno obiskati bližnjo Nico in se sprehoditi po znameniti Angleški promenadi do Cvetličnega trga, posedeti v katerikoli od neštetih kavarnic, kjer natančno vedo, kako ustreči turistom – ali pa se za nekaj ur preleviti v študenta, tavati naokrog, si kupiti pol metra kruha in si ga obložiti s šunko in sirom, poplakniti izdatno malico s kozarcem vina in potem obiskati kakšno razstavo.

Ob večerih je pravo doživetje večerja v dobri restavraciji, kjer natančno vedo, kaj je francoska kuhinja.

Na počitnice v ta lepi zaliv pelje iz Ljubljane poseben Kompasov avtobus.

Če pa bi vendarle raje ostali doma in počitnice preživeli na našem morju, je Kompasovo malo misto Sutivan nemara kar prava odločitev. Pred štirimi leti so tam, daleč od mestnega hrupa, a vendar v nadvse prijaznem in prijetnem okolju, ustanovili prvi počitniški klub za domače goste, ki še vedno nadvse aktivno deluje.

Sicer pa mnogi Kompasove klubske počitnice že dobro poznajo od drugod: nemara s smučanja – ali pa celo iz Sutivana na Braču, saj se marsikdo vrača v to vasico, v Kavanjinove dvore, pod stare bore, kjer je posebno na večerji in še bolj po njej karseda živahno, v tamkajšnjo diskoteko, na številna intimna športna prizorišča (saj so tam vendar aktivne počitnice!), na plese in izlete, saj je na otoku vedno mogoče spoznati kaj novega.

V klubu malega mista Sutivan ni dolgčas niti odraslim niti otrokom: medtem ko se bodo prvi zabavali po svoje, bodo malčki uživali po svoje, brez pomoči staršev. Zanje bodo skrbeli za to usposobljeni predstavniki Kompasovega kluba, ki bodo za male dopustnike organizirali plavalno šolo – in še marsikaj drugega.

Kdor bi želel zvedeti kaj več o naštetih ali drugih Kompasovih turističnih programih, lahko dobi podrobne informacije v vseh poslovalnicah Kompasa ali pri pooblaščenih agencijah.

IZ PROGRAMA air tours yugoslavia

Posebna ponudba: za odhode 27. in 28. junija 15 odstotkov popusta v vseh hotelih na Mallorci, Ibizi, Costi Bravi

Izkoristite prednosti našega načina boja proti inflaciji!
Za rezervacije, ki jih bomo prejeli do 30. junija, jamčimo cene, objavljene za julij, za vsa potovanja v Španijo, Grčijo, Tunizijo in Turčijo

Ob Jadranu – počitnice s popustom do 25 odstotkov
7 dni, lasten prevoz
Kukljica/otok Ugljan, 15. 7., zasebne sobe, polni penzion 1,250.000 din
Filip Jakov, 8. 7., apartmajsko naselje Croatia, 4-posteljni apartma, na osebo 1,495.000 din
Brna/otok Korčula, 1. 7., hotel Feral, polni penzion 1,730.000 din
Prižba/otok Korčula, 1. 7., hotel Alfir, polni penzion 2,000.000 din

Za šolarje, študente in sindikalne skupine pod posebnimi pogoji, jesenska potovanja, v Španijo in Francijo, z letalom in avtobusom

Ljubljana, Mestni trg 8, tel. 061/222-711, 222-741, Portorož, tel. 066/73-264, 76-496 ATLAS

GENERALTURIST

POČITNICE 89'
CRIKVENICA – Penzion »MALOČA« – tedenski in desetdnevni aranžmaji s polnimi penzioni – **UGODNE CENE!!!**
PUNAT/OTOK KRK – zasebne sobe, hrana v hotelu PARK, tedenski aranžmaji, polpenzioni
UGODNI PLAČILNI POGOJI!!!!

KATALOG POČITNIC 89'
OD KOPRA DO HERCEGNOVEGA – OD OHRIDA DO KRANJSKE GORE!
POZOR – LETUJTE Z NAMI NA OHRIDU V GT KLUBU! Posebne ugodnosti za člane kluba DOBRODOŠLI NA OHRIDU!!

TURISTIČNE LINIJE – bogata ponudba na RABU, MALEM in VELEM LOŠINJU, CRESU, HVARU, OMIŠU

Prodaja domačih in mednarodnih letalskih in železniških vozovnic. Programi in informacije: GENERALTURIST, Gosposvetska 7, tel. 217-223, 217-215.

SLAVNIK KOPER

PREGLED IZLETOV IN ARANŽMAJEV:
KRIŽARJENJE ADRIANA 13 DNI, ODHODI VSAKIH 13 in 10 DNI
KRIŽARJENJE M/B DALMACIJA IN ISTRA
NEMČIJA – VELIKA BRITANIJA – PORTUGALSKA MAROKO – ŠPANIJA – ITALIJA, 13 dni od 23. 8. do 4. 9. 1989 in 24. 8. do 5. 9. 1989
KRIŽARJENJE PO JADRANU
UGODNO
VIKEND IZLETI – 3 DNI AVTOBUS
BENETKE – S. MARINO – RAVENA – 3 DNI
BENETKE – PADOVA – VERONA – GARDA 3 DNI
AZURNA OBALA – MONACO – ŠPANIJA – ANDORA 9. DNI
ALPE IN BISERI DOLOMITOV 5 DNI
IZŠEL JE KATALOG POLETJE '89
ORGANIZIRAMO IZLETE PO DOMOVINI IN TUJINI
POSLOVALNICA Ljubljana
Tavčarjeva 8 a, tel. (061) 321-351
POSLOVALNICA Koper
Kidričeva 44, tel. (066) 22-660

Radenska

PREŽIVITE POLETNE POČITNICE DRUGAČE!

V Zdravilišču Radenci smo za poletne počitnice pripravili posebno ugodne programe za vso družino.
En otrok do **7. leta starosti** bo naš gost **zastonj**, drugi bodo imeli **30% popust** na penzion. Posebni **popust** imajo tudi **upokojenci.**

Program za otroke
– šola plavanja s končnim preizkusom
– šola tenisa in zaključni turnir
– tekmovanje v mini golfu
– ogled polnilnice mineralne vode radenska in brezalkoholnih pijač ter degustacija
– ples v diskoteki Srček, Super Li-ju in videoteka
– kopanje v odprtem in zaprtem bazenu
– organizirano varstvo za otroke (otroško igrišče in igralnica v slabem vremenu)
– vadba v fitnes studiu

Program za starše, babice in dedke
– organizirana jutranja gimnastika, jogging
– pitna kura z mineralno vodo radenska tri srca
– kopel v mineralni vodi
– šola tenisa z zaključnim turnirjem ali 2 uri igranja dnevno ali 1 ura najetja kolesa dnevno
– vadba v fitnes studiu pod strokovnim vodstvom
– kopanje v zaprtem in odprtem bazenu
– slavnostna večerja ali piknik
– medicinska predavanja

Dodatna ponudba:
– obstoječi ugodni 7 in 10-dnevni program, program hujšanja in odvajanja od kajenja z akupunkturo, program Zdravje – lepota, fango, sauna, balinanje, kolesarjenje, sprehodi, izleti.

Vse programe lahko odplačate na obroke!

Informacije in rezervacije:
Zdravilišče »Radenska«, 69252 Radenci
telefon: (069) 73-541, teleks: 35218 SLRCI YU, telefax: (069) 73-572
ali pri vaši turistični agenciji.

PUTNIK
Miklošičeva 17
telefon 311-542, 314-889

LOS ANGELES–DISNEYLAND–SAN FRANCISCO–LAS VEGAS – možnost obiska kanjona Kolorado – 5. 7. – popust. 18. 10.
HAVAJI–ZAH. OBALA ZDA – 24. 7.
KANADA–VZHOD. OBALA ZDA – 18. 7., 19. 9.
NEW YORK – 11. 7., 13. 8., 17. 9., 17. 10.
TAJSKA – 2. 8., 30. 8.
TAJSKA–SINGAPUR – 9. 8.
TAJSKA–MALEZIJA–SINGAPUR – 19. 7.
TAJSKA–HONG KONG–SINGAPUR – 2. 8. – prijavljeni do 2. 7. imajo popust
INDIJA–TAJSKA–NEPAL – 12. 8., 16. 9., 21. 10.
LETOVANJE
CIPER–IZRAEL – 3., 17., 24. 7., 21., 28. 8., 25. 9.
ATIK PRI ALEKSANDRIJI – 2., 23. 7., 13., 20. 8.
ŠPANIJA – LLORE DE MAR – 18. 8., 15. 9. – 10 dni, avtobus
STROKOVNI SEJMI:
KMETIJSKI SEJEM V RIEDU – 26. 8. – 2 dni
PEKING–ACHEMASIA – KEMIČNA IN BIOTEHNIČNA TEHNOLOGIJA – 12. 10.
KONGRES PSIHIATRIJE – ATENE – 12. 10.

Dalmacijaturist
YUGOSLAV TRAVEL AGENCY

POČITNICE 89 – DOMOVINA
KATALOG s cenikom je na voljo v naši poslovalnici
– Možnosti za letovanja od Pirana do Hercegnovega
– Hoteli, apartmaji, zasebne sobe s polnimi penzioni in polpenzioni
– Pension Mala Duba pri Makarski
– Apartma Štinjan pri Fažani
– Avtokamp Supetar na Braču z možnostmi letne in dnevne namestitve prikolic, namestitve šotorov
Paket aranžmaji – Vis, Komiža (hidrogliser)
POSEBNO UGODNO
–8-dnevno križarjenje od Splita med otoki do Dubrovnika in nazaj
– 1 dan Grossglockner, 8. 7. 89
POČITNICE V TUJINI
Grčija, Turčija, Ciper, Španija in drugje.
IZLETI za sindikalne skupine, maturante in zaključene skupine.
Za skupine organiziramo posebne avtobusne prevoze po domovini in v tujini. Prodajamo domače in mednarodne letalske vozovnice. Obiščite brezcarinski prodajalni na Linhartovi 3 in Titovi 77.
Vse druge informacije lahko dobite v naši poslovalnici na Linhartovi 3 ali po telefonu 322-998, 314-354, 316-354, teleks 32294.

Yugotours
Ljubljana, Titova 36, IX, tel. (061) 321-794, 321-795

POČITNICE NA JADRANU '89
Od Umaga do Ulcinja – hoteli, apartmaji, sobe
Tedenska križarjenja med KORNATI in OTOKI SREDNJE DALMACIJE

NOVO NOVO NOVO NOVO NOVO – vsak ponedeljek...
KRETA–MALLORCA–IBIZA 14 dni
(letalo + 3 dni hotel + 11 dni lasten aranžma)

OHRID POČITNICE Z LETALOM 7 ali 14 dni
odhodi vsako nedeljo

LONDON 5 dni – 13. in 27. julija
PARIZ 8 dni – 25. julija

Yugotours–Narom

BUDIMPEŠTA – LVOV – LENINGRAD – MOSKVA – KIJEV – BUDIMPEŠTA, 10 dni, avtobus, letalo, vlak – odhodi 2., 10. avgusta
NOVO NOVO NOVO NOVO
BUDIMPEŠTA – LVOV – LENINGRAD – MOSKVA – BUDIMPEŠTA, 10 dni, avtobus, letalo, vlak, odhodi 5. in 12. avgusta

TEČAJ NEMŠČINE V VZHODNEM BERLINU 16 dni – vlak/letalo, odhod 1. julija (prevoz, polni penzioni, 40 ur tečaja, ogledi)

globtour

EMONA GLOBTOUR, LJUBLJANA TRAVEL AGENCY – 61000 LJUBLJANA ŠMARTINSKA 130 JUGOSLAVIJA

POČITNICE '89 – »VESELO PROTI SONCU«
– hoteli, apartmaji, zasebne sobe vzdolž jadranske obale
– počitnice ob Ohridskem jezeru
– letalski prevoz
– počitnice na Braču in v Hercegnovem (možnost letalskega prevoza)
– križarjenje po srednjem Jadranu – odhodi iz Zadra in Splita
– počitnice na kmetijah
– počitnice v TN »Zelena Punta« Kukljica – do 15. 7. 89 – UGODNE CENE

CIPER
mini počitnice: 4- in 5-dnevni aranžmaji (ponedeljek–četrtek) ter 8-dnevne počitnice

Ljubljana: Poslovalnica Maximarket, Trg revolucije 1, tel. (061) 213-912, Gosposvetska 4, tel. (061) 327-743, 311-164, 313-230, 324-349, **Maribor:** Sodna 5, tel. (062) 25-582, 28-860, **Celje:** Čuprijska 1, tel. (063) 23-139, **Radenci:** Hotel Radin, tel. (069) 73-375, **Novo mesto:** Komandanta Staneta 19, tel. (068) 25-125, **Portorož:** Obala 33, tel. (066) 73-356, **Ajdovščina:** Prešernova 7, tel. (065) 62-335, **Nova Gorica:** Delpinova ulica, tel. (065) 24-608, 24-728, **Bled:** Cesta svobode 9, tel. (064) 77-790, **Ptuj:** Trstenjakova 11, tel. (062) 775-261

JAT airlift

NAŠI STALNI PROGRAMI V BROŠURI »Z LETALOM V SVET VSE LETO«

POČITNICE V TUJINI
NOVO počitnice v **ALŽIRIJI**
odhodi vsak četrtek iz **Zagreba**
POČITNICE V TUNIZIJI
odhodi vsako soboto iz Ljubljane
POČITNICE V ŠPANIJI – COSTA BRAVA
ODHOD VSAK PETEK IZ LJUBLJANE.
UGODNO – POČITNICE NA MALTI
odhodi vsak četrtek iz Ljubljane
POČITNICE NA KRFU, odhod iz Ljubljane

IZLETI V TUJINO
JORDANIJA
odhod 13. oktobra
SONČNA KALIFORNIJA
odhod 18. oktobra

ŠPANIJA IN PORTUGALSKA
odhod 29. septembra
ZEMLJA FARAONOV
odhodi 24. septembra, 8. in 15. oktobra
ATRAKTIVNO – novo v Jatovem programu – križarjenje po Egejskem in Sredozemskem morju
NOVO
TEČAJI ANGLEŠKEGA JEZIKA V OXFORDU od 11. 6. 1989 dalje
Vse informacije in rezervacije pri JAT Ljubljana, tel. 315-850 in pri vseh agencijah.

SLOVENIJATURIST
Hej, pojdite z nami!

CENIK ZA POČITNICE 89
Cenik ter program vam je na voljo v vseh SLOVENIJATURISTOVIH poslovalnicah!
☐ Ugodne cene, ugodni plačilni pogoji
☐ Zajamčene cene za klubsko dejavnost na Pagu in Braču!

KLUBSKE POČITNICE »VESELA DRUŽBA«
■ POVLJA NA BRAČU – 7 – dnevni termini, mogoč prevoz z AGENCIJSKIM VLAKOM
■ PAG – 10-dnevni termini, mogoč prevoz z avtobussom.
■ BOHINJ (BOHINJSKA BISTRICA)
Postanite član našega kluba »VESELA DRUŽBA«, prejeli boste člansko izkaznico (člani imajo z njo popust) ter paket praktičnih daril.

AGENCIJSKI VLAK
Pravočasno si rezervirajte prostor na POČITNIŠKEM VLAKU! Udobno, varno ter brez napora na dopust!
■ Vozil bo iz LJ (MB) vsako soboto od 1. 7. do 9. 9., povratek iz Splita ob nedeljah. Cene zagotovljene do konca sezone!

POČITNICE V TUJINI
■ TUNIZIJA – HAMAMMET – 7-dnevni termini, odhod vsak petek iz LJ
■ MALTA – 7-dnevni termini, odhodi vsak četrtek iz BG
■ ŠPANIJA – COSTA BRAVA – 7-dnevni termini, odhodi vsak petek
■ ALŽIR – 7-dnevni termini, odhod ob četrtkih iz Zagreba
V sodelovanju z JAT AIR LIF?

IZLETI
■ EGIPT – DEŽELA FARAONOV, ✈ + 🚌 + 🚢 – 9 dni, odhodi 24. september, 8. oktober
■ VIKEND V KAIRU, ✈ + 🚢 – 6 dni, odhodi 22. september, 20. oktober
■ TUNIZIJA, ✈ + 🚌 – 8 dni, odhodi 29. september
■ JORDANIJA, ✈ + 🚌 – 9 dni
■ SONČNA KALIFORNIJA, ZDA – ✈ + 🚌 – 9 dni, odhod 18. oktober

MATURANTJE
■ GAUDEAMUS EKSPRESS – Grčija – 🚢 + 🚌 – 7 dni, odhod 28. 8.

MUZEJSKI VLAK
■ KANAL – odhod posebnega vlaka iz Lj do Jesenic, nato nadaljevanje vožnje z OLD TIMER-jem. Odhod 24. 6., cena 450.000 din (otroci 50% popust). Veselo rajanje v KANALU! Za skupine in posameznike!

ZDRAVILIŠČE ATOMSKE TOPLICE
■ Program vam je na voljo v vseh SLOVENIJATURISTOVIH poslovalnicah!
■ Vsako sredo od 17. do 19. ure organiziramo v poslovalnici SLOVENIJATURIST na Titovi 40 v Ljubljani, posvetovalnico pod vodstvom zdravnika specialista.

INFORMACIJE IN PRIJAVE
SLOVENIJATURIST, Ljubljana (061) 325-646, 325-651, Maribor (062) 28-990, 28-851, Celje (063) 24-719, 26-010, Murska Sobota (069) 21-189, Rogaška Slatina (063) 811-488, Nova Gorica (065) 26-012, 26-554, Koper (066) 21-358, Portorož (066) 75-670, Pulj (052) 23-629, Podčetrtek (063) 828-000, Bohinjska Bistrica (064) 721-032, Bitola (097) 34-623, 36-623, Poreč (053) 34-644, 34-804.

KORA BAR
■ Možnost rezervacije za zaključene skupine, tel. 061/320-749, KORA BAR, Titova 40, Ljubljana

SLOVENIJATURIST
Hej, pojdite z nami!

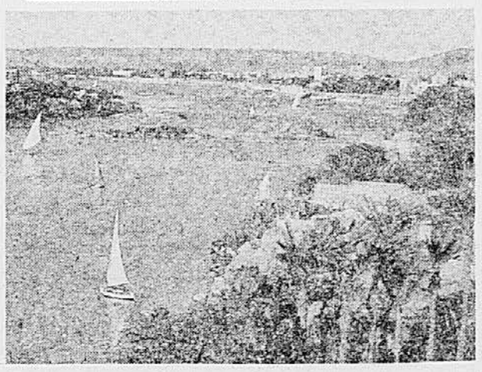

KOMPAS JUGOSLAVIJA

KOMPASOVA PONUDBA ZA POLETJE 89' POČITNICE 89' – DOMOVINA
V bogati ponudbi Kompasovih poletnih počitnic vam danes predstavljamo
• KOMPASOVO MALO MISTO – SUTIVAN/Brač
Zajamčene cene pri plačilu do 1. 7. 89
V juniju smo pripravili bogat program aktivnih počitnic, tečaje bioenergije, lutkovne predstave za otroke, veliko zabave in športa: teden dni 1,390.000 din, v juliju pa 1,690.000 din;
AVTOBUSNI PREVOZ IZ LJUBLJANE V SPLIT z odhodom vsako sredo ob 23. uri iz Ljubljane in s povratkom vsak četrtek ob 16. uri iz Splita
• KOMPASOVO VELO MISTO – VIS/Vis
• KOMIŽA/Vis
– hotel Biševo, polni penzion v juliju 1,810.000 din, v višku sezone 2,290.000 din; zasebne sobe, polni penzion v višku sezone 1,490.000 din
• VIS/Vis
– polni penzion v juliju 1,810.000 din, v višku sezone 2,290.000 din; zasebne sobe, polni penzion v višku sezone 1,490.000 din
– hotel ISSA
• BRAČ/Bol
– raj za ljubitelje jadranja na deski; zasebni apartmaji, najem za 4 osebe v juniju 7 dni, 2,200.000 din, v višku sezone 4,400.000 din
– Supetar – paviljoni hotela Palma, v juniju 7 dni, polni penzion, 1,700.000 din
• HVAR – OTOK SONCA – ugodne cene
– hotel AMFORA v juliju 7 dni, polpenzion 1,830.000 din
– hotel BODUL v juniju, polpenzion 840.000 din, v juliju 1,630.000 din
– hotel PHAROS v juniju 7 dni, polpenzion 840.000 din, v juliju 1,580.000 din
• DUBROVNIK
– hotel ATRIATIC – polpenzion, v juniju 7 dni, 899.000 din; julij 1,050.000 din
• UMAG – UGODNE CENE
– hotel UMAG, v juliju 7 dni, polpenzion, 1,450.000 din
– depandansa ISTRA, v juliju 7 dni, polpenzion 1,260.000 din
• NOVIGRAD – UGODNO
– depandansa EMONIA, twc, v juliju 7 dni, polpenzion 1,580.000 din
– depandansa STELLA MARIS, v juliju 7 dni, polpenzion 1,450.000 din
• OREBIĆ – UGODNO
– hotel ORSAN/RATHANEUM/DEP. BELVUE, v juniju in juliju 7 dni, polpenzion, 772.350 din
• AKTIVNE POCITNICE NA ROGLI
– ugodne cene, pokrit bazen, sauna, solarij, masaža, trimski kabinet, večnamenska športna dvorana (tenis, squash, košarka)

POČITNICE 89' – TUJINA
KOMPASOVE CENE SO NAJNIŽJE!
• GRČIJA • ŠPANIJA •
Vsak ponedeljek s posebnim letalom Adrie Air ways
UGODNI PLAČILNI POGOJI!
10% POPUST za vplačila celotne cene aranžmaja do 17. 6. za odhode od 10. 7. do 4. 9. 89
VZEMITE SI ČAS IN PRIHRANITE DENAR!

S KOMPASOM NA KONCERTE
STUTTGART:
• 25. 6. 89 – PINK FLOYD – open air '89
PORTOROŽ:
• 11. 7. 8 – ZAWINUL SYNDICATE – predprodaja vstopnic od 18. 6. naprej.
Vse informacije po telefonu 327-761, int. 576.

POSEBNA PONUDBA IZLETOV ZA SINDIKALNE SKUPINE:
HRVATSKO ZAGORJE, 1 in 2 dni; IZLETI K SOSEDOM (Avstrijska Koroška, Italija), 1 dan; VIPAVSKA DOLINA in GORIŠKA BRDA, 1 dan; VIPAVSKA DOLINA IN REZIJA, 2 dni; PLITVIČKA JEZERA, 2 dni; KOPAČKI RIT, 3 dni; BRIONI, 1 in 2 dni, MÜNCHEN, 1 dan.

NOVO!
TEDENSKI DOPUST NA JADRNICAH ELAN 43, ELAN 33
NAJEM OD JUNIJA DO NOVEMBRA
Informacije po tel. (061) 331-358 ali osebno v odd. ZIMA, na Titovi 12, v Lj.
GEOMANTIČNA (PO)POTOVANJA PO SLEDEH STAROGRŠKIH, RIMSKIH IN SREDNJEVEŠKIH GRADITELJEV – GRČIJA, SVICA, ITALIJA

POTOVANJA V TUJINO
• ISLAND, 9 dni, 8. 8.
• BENETKE, 1 dan, 4. 7.
• PADOVA, 1 dan, 1. 7.
• PARIZ, 4 dni, 21. 7., 5. 8., 25. 8.
• LONDON, 4 dni, 1. 7.
• LONDON, 5 dni, 28. 6.
• NIZOZEMSKA EKSPRES, 8 dni, 13. 8.
• DUNAJ, 3 dni, 2. 7.
• MOSKVA–LENINGRAD, 8 dni, 25. 9.
• MOSKVA–LENINGRAD–TALIN–RIGA–VILNA, 8 dni, 15. 7., 16. 9.
• KIJEV–LENINGRAD–PSKOV, 8 dni, 24. 8.
• SAMARKAND–BUHARA, 10 dni, 17. 8.
• MOSKVA–LENINGRAD–KIJEV, 8 dni, 29. 6., 10. 8.
• SIBIRIJA, 9 dni, 14. 7., 18. 8.
• ZDA–NEW YORK–SAN FRANCISCO–LOS ANGELES–LAS VEGAS–SAN DIEGO, 11 dni, 24. 7.
• SINGAPUR, 11 dni, 3. 8.
• BANKOK–SINGAPUR, 11 dni, 13. 8., 3. 9.
• TAJLAND–MALEZIJA–SINGAPUR, 11 dni, 13. 8., 3. 9.
• BALI – RAJSKI OTOK, 12 dni, 7. 8.
• INDIJA IN KATMANDU, 14 dni, 6. 8. in 3. 9.
• EGIPT, 9 dni, 23. 7.
• EGIPT S KRIŽARJENJEM PO NILU, 9 dni, 5. in 12. 8.
• KRIŽARJENJA Z LUKSUZNO LADJO »LA PALMA«, odhodi vsako soboto

PRIPOROČAMO
• NORDKAP, 13 dni, 9. 7.
• PARIZ »200 let francoske revolucije«, 6 dni, 13. 7.
• KRIŽARJENJE PO JUŽNEM JADRANU, 8 dni, od 2. 6. naprej, cena 1.999.000 din
• UGODNO in ATRAKTIVNO

AZURNA OBALA
– POČITNICE V APP. PIERRE ET VACANCES MARINA BAIE DES ANGES – RIVIERA NICE 7 in 14-dnevni aranžmaji od 1. 7. naprej
• PRIPRAVLJAMO:
– PROGRAM ZA 4-DNEVNO SMUKO NA LEDENIKU MOLL V AVSTRIJI, 1.–4. 7.

KAM, KAKO IN KDAJ, PO DOMOVINI IN PO SVETU

KOMPAS JUGOSLAVIJA

STROKOVNA POTOVANJA

- PARIZ – MEDNARODNI KONGRES PEDIATROV, 7 dni, 23. 7.
- PARIZ – MEDNARODNI TEDEN USNJA, 5 dni, 15. 9.
- PARIZ – EQUIP'HOTEL, 4 dni, 14. 10.
- RIED – MEDNARODNI KMETIJSKI SEJEM, 2 dni, 26., 31. 8., 1. 9.
- HANNOVER – EMO – sejem obdelovalnih strojev s svetovno udeležbo, posebni letali, 4 dni, odhoda 12. in 15. 9.
- KÖLN – ANUGA – posebni letali, 3 in 4 dni, 14. in 16. 10.
- NAGOJA – ICSID – KONGRES, SKUPŠČINA IN SVETOVNA RAZSTAVA INDUSTRIJSKEGA OBLIKOVANJA, 12 dni, 14. 10.

TEČAJI TUJIH JEZIKOV

- POLETNI TEČAJI ANGLEŠČINE – ROMSEY, BOURNEMOUTH, LONDON, OXFORD, CAMBRIDGE, EXMOUTH – tritedenski tečaji, različni odhodi
- POSLOVNA ANGLEŠČINA – LONDON, BRIHGTON, 2 ali 4 tedne
- TEČAJI SKOZI VSE LETO – francoščine – Pariz, NAUCHATEL; italijanščine – FIRENCE; španščine – MADRID, BARCELONA; nemščina – MÜNCHEN, KÖLN, CELOVEC in POREČE (Portschach)

PREVOZI

ORGANIZIRAMO ŠOLSKE PREVOZE PO REGRESIRANI CENI, POSREDUJEMO PREVOZE Z AVTOBUSI VSEH VRST ZA ZAKLJUČENE SKUPINE (SINDIKATE, ŠOLE, UPOKOJENCE...)
NAROČILA: Kompas, TOZD TURIZEM, Prometna služba, Ljubljana, Pražakova 4, tel. (061) 326-159.

OBVEŠČAMO VAS, DA JE NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU ODPRTA NOVA KOMPASOVA POSLOVALNICA ZA PRODAJO VSEH TURISTIČNIH ARANŽMAJEV, LETALSKIH VOZOVNIC, INDIVIDUALNIH REZERVACIJ IN RENT A CAR STORITEV. ODPRTA JE OD 8. DO 15.30 VSAK DAN, RAZEN SOBOTE IN NEDELJE. INFORMACIJE PO TEL. (061) 311-324 ali 311-022 int. 228.
PRIJAVE ZA VSE TURISTIČNE ARANŽMAJE SPREJEMAJO VSE POSLOVALNICE KOMPASA IN POOBLAŠČENE AGENCIJE V JUGOSLAVIJI!

KVARNER EXPRESS Yugoslavia

POLETJE '89
Program za letovanje že prodajamo

ugodno
vaša Silba
otok miru, sonca in tišine, zasebne sobe, polni penzioni, hidrogliser do Silbe in nazaj do 15. junija, zajamčene cene

Arena di Verona
(ogled Verdijevih oper – Aida, Nabucco, Moč usode), 4 dni, avtobus, 7. 7.–10. 7. 25. 8.–28.8.
Dvorci Loire–Pariz, 11 dni, avtobus, 18. 9.–28. 9.
Biseri sončne Italije, 6 dni, avtobus, 9. 9.
Stara nemška mesta in dvorci, 7 dni, avtobus, 4. 7.–10. 7. 5. 9.–11. 9.
Mehika, 16 dni, letalo 20. 9., 22. 1.

Ponovno na programu – tokrat za novo leto zlati trikotnik
Bali–Bangkok–Singapur, 19 dni, letalo, 26. 12.

Za zaključene skupine
Azurna obala, Pariz, Verona, Lago di Garda, Rimini, San Marino, Rim, Firenze, Siena, Salzburg, München...

Prodaja domačih in mednarodnih letalskih vozovnic

Informacije in rezervacije: Kvarner Express, Filiala Ljubljana, Vegova 2, tel. 321-980

---

izletnik celje
IZLETNIKOVA TURISTIČNA AGENCIJA

CELJE, Mariborska 1, tel. (063) 21-533

vas vabi na izlete:
- SKOZI PODJUNO IN ROŽ NA BRNO IN V CERKLJE, 1. 7.
- HEILIGENBLUT pod GROSSGLOCKNERJEM, 15. 7.
- ČEZ VRŠIČ DO TRNOVSKEGA GOZDA, 19. 7.
- PLIBERK–TRBIŽ–VIŠARJE, 26. 8.
- DUNAJ–TULLN, cvetlična razstava, 2. 9.
- PO ROMANTIČNI DONAVSKI DOLINI ‚WACHAU', 2.–9. 9.
- OTOK CVETJA ‚MAINAU' IN LIECHTENSTEIN, 9. 9
- MED GRADOVI LUDVIKA BAVARSKEGA, 28.–29. 9.
- OD BERLINA DO VARŠAVE, 4. 10.–10. 10.

in letovanja po zmernih cenah! Posebna ponudba: junijske cene vse do 14. 7. 1989 v hotelih SOLARIS v Šibeniku!
POMEMBNO! IZKORISTITE **obročno odplačevanje!**
VSE INFORMACIJE: IZLETNIKOVE in POOBLAŠČENE AGENCIJE oziroma POSLOVALNICE po telefonu 063/29-270, 29-495, komerciala: 21-533

NAUČITE SE NEMŠČINE V AVSTRIJI

Prazniki brez staršev za šolske in predšolske otroke v športno-rekreacijskem počitniškem domu »PARKSCHLÖSSL« v kraju BAD AUSSEE. Jahanje, plavanje, tenis, pomoč pri učenju, jadranje, balet in računalniški tečaji.

Informacije po tel. 9943/222/93 01 74.

NOVO
STROJ
sončne ogrevalne naprave Stroj

20–50% boljši izkoristek od dosedaj znanih, brez antifriza, iz nerjavečih materialov. Sistem patentiran. Izdeluje in montira: Franc Stroj, Dvorska vas 31 c, 64275 Begunje, (064) 73-070.

Sprejem osmrtnic: ob delavnikih od 7. do 16. ure oz. ob sobotah od 7. do 11. ure osebno (Šubičeva 1). Po teleksu YU DELO ST 31633, s telegramom ali po tel. 318-866 (od 14. do 16. ure) za naročnike izven Ljubljane. Ob nedeljah in praznikih sprejema osmrtnice (do 16. ure) neposredno centralna redakcija »Dela«, Ljubljana, Titova 35 osebno ali po telefonu 315-366 za naročnike izven Ljubljane. Rokopisov ne vračamo.

IMP

IMP IZIP, n.sol.o., Ljubljana, TOZD Marketing, n. sol. o., Ljubljana, Titova 48
objavlja
dela in naloge za nedoločen čas:

– samostojnega komercialista I v ZT

Pogoji:
– višja ali srednja izobrazba ekon., komerc., tehnične ali splošne smeri
– ZT registracija – kom. smer
– 4 leta delovnih izkušenj
– trimesečno poskusno delo
– akt. znanje nemškega ali angleškega jezika

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: SOZD IMP – Delovna skupnost, Titova 37, Ljubljana – kadrovska služba.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sklepu o izbiri.

14-7828

PAVLIHA

Časopisno podjetje Pavliha, p. o.

v soglasju z Društvom novinarjev Slovenije kot ustanoviteljem

razpisuje
prosta dela in naloge

glavnega in odgovornega urednika časnika Pavliha

Pogoji: visoka izobrazba novinarske ali druge ustrezne smeri; obvladovanje specifičnih novinarskih zvrsti; sposobnost organizacije dela v redakciji; pet let delovnih izkušenj pri enakem ali podobnem delu

Poleg naštetega od kandidata pričakujemo, da bo svoji prijavi priložil tudi predlog vsebinske zasnove ter svoje videnje prodora satirično humorističnega časnika Pavliha med bralci.

V skladu s 43. členom zakona o javnem obveščanju glavnega in odgovornega urednika imenuje ustanovitelj po poprejšnjem mnenju organa upravljanja časopisne delovne organizacije.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in predlogom vsebinske zasnove pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Časopisno podjetje Pavliha, »za razpis«, 61000 Ljubljana, Kardeljeva 4.

21-8301

---

mladinska knjiga

Mladinska knjiga, TOZD Knjigarne in papirnice Ljubljana, Titova 3

objavlja na podlagi sklepa Komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge

snažilke

za čiščenje poslovnih prostorov v Savljah 87
Pogoji za zasedbo:
– končana osnovna šola
– 3 mesece delovnih izkušenj

Dela in naloge združujemo za nedoločen čas s trimesečnim poskusnim delom. Kandidatke naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju objavnih pogojev najkasneje v osmih dneh od dneva objave na naslov: Mladinska knjiga, TOZD Knjigarne in papirnice, Ljubljana, Titova 3. Kandidatke bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sprejemu sklepa na komisiji za delovna razmerja.

6-7631

PTT

PTT Elektronski računski center, p. o., Ljubljana, Cigaletova 17/II.

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

1. **vodenje proizvodnje**
2. **vodenje razvoja projektov**
3. **vodenje skrbništva aplikacij**
4. **projektiranje informacijskega sistema**
5. **vzdrževanje aplikacij**
6. **dizajniranje in programiranje**
7. **knjigovodska dela**

Pogoji:
pod 1.–3.:
– ustrezna izobrazba VII. stopnje
– ustrezne delovne izkušnje – 4 leta pod 1. in 2. oz. 3 leta pod 3.

pod 4.:
– dipl. ekonomist oz. druga ustrezna izobrazba
– eno leto ustreznih delovnih izkušenj

pod 5.:
– ekonomist oz. druga ustrezna izobrazba
– 2 leti delovnih izkušenj v AOP, od tega leto dni na področju sistemske analize

pod 6.:
– organizator dela – informatik oz. druga ustrezna izobrazba
– 1 leto ustreznih delovnih izkušenj

pod 7.:
– ekonomski tehnik oz. druga ustrezna izobrazba
– 6 mes. ustreznih delovnih izkušenj

Poleg zgoraj navedenih pogojev zahtevamo od vseh kandidatov tudi pasivno znanje angleškega ali nemškega jezika in trimesečno poskusno delo.

Delo je na računalniku IBM 4381 in IBM 4341, s sodobno programsko opremo.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim opisom dosedanjih zaposlitev naj kandidati pošljejo v 8 dneh Komisiji za delovna razmerja DO. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po objavi.

20-8161

EUROBIT

računalniška oprema, razvoj in svetovanje

Izjemna ponudba!

1. računalniki in računalniška oprema:
– IBM kompatibilni računalniki PC/XT
– IBM kompatibilni računalniki PC/AT 80286
– IBM kompatibilni računalniki PC/AT 80386
risalniki
tiskalniki,
grafične plošče
nadomestni deli

2. računalniške mreže

3. servisiranje računalniške opreme

4. programska oprema:
– finančno-računovodski paket (OD, saldakonti, glavna knjiga, materialno knjigovodstvo, osnovna sredstva...)
– obračun komunalnih storitev
– kalkulacije za gradbeništvo:

5. računalniško pohištvo

Lokavška c. 3,
65270 Ajdovščina, tel. (065) 62-802
S. O. Z. Epro Ljubljana

PTB Komunaprojekt Maribor, Partizanska 3–5

V najožjem središču mesta na Partizanski 3–5 v Mariboru

takoj oddamo 208 m² poslovnih prostorov

v 4. nadstropju poslovne zgradbe.

Mogoča je souporaba kopirnih in fotokopirnih strojev ter telefaksa.

Informacije po tel. (062) 211-061.

20-8185

NOVO MEBLO
FORMA 88
SISTEMSKO POHIŠTVO
MEBLO

---

emona blagovni center o. sub.o. ljubljana

objavlja
prosta dela in naloge v
TOZD
centromerkur o. sub. o.,
Ljubljana
Šmartinska 130

več pripravnikov za delo v komerciali
(za določen čas)
Pogoj: ekonomska ali komercialna srednja šola.
Pisne prijave z dokazili o strokovni izobrazbi sprejema Kadrovska služba Emona Blagovni center, Ljubljana, Šmartinska 130, 8 dni po objavi. Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v zakonitem roku.

20-8199

INTERTRADE institut „jožef stefan"

USPOSABLJANJA
ZA UPORABO
IBM - PC

OSNOVNA USPOSABLJANJA
IN IZPOPOLNJEVANJA
TELEFON (061) 214-399, 219-269

POLEG STANDARDNEGA PROGRAMA VOZIL
MITSUBISHI

LANCER

COLT	DEM 15.400
LANCER	DEM 16.600
GALANT	DEM 18.500

PRVIČ NA NAŠEM TRŽIŠČU

PAJERO 2500 ccm
Diesel – Turbo

GENERALNI ZASTOPNIK
UNIKOMERC ZAGREB
PREDSTAVNIŠTVO LJUBLJANA
Celovška c. 147
Tel. 061/555-033

URGENT

NASLOVNIK: KUPCEM POHIŠTVA JAVOR

VSEBINA: DO 23. JUNIJA DODATEN POPUST ZA GOTOVINSKO PLAČILO ALI UGODNI KREDITNI POGOJI PRI NAKUPU JEDILNIŠKEGA, OBLAZINJENEGA IN KOPALNIŠKEGA POHIŠTVA JAVOR, V SALONIH POHIŠTVA JAVOR V LJUBLJANI, NA CELOVŠKI 268 IN PIVKI

LEP POZDRAV
JAVOR

RADAR
SKOZI ČAS IN NAZAJ

Občinski sekretariat za gospodarstvo na podlagi sklepa skupščine občine Smederevo in s soglasjem gospodarskih organizacij
vabi

vse znanstvenoraziskovalne organizacije, razvojne oddelke organizacij združenega dela, inženirinške in druge zainteresirane organizacije

k sodelovanju

na jugoslovanskem natečaju za oblikovanje celotnega programa razvoja in prestrukturiranje gospodarstva občine Smederevo.

Pričakujemo vaše rešitve za naslednja gospodarska področja (proizvodnja in storitve):

1. učinkovitejše izkoriščanje že obstoječih zmogljivosti v občini Smederevo z delom v 2. in 3. izmeni,
2. razvoj tistih gospodarskih panog, ki bodo nadomestile uvoz in povečale proizvodnjo na podlagi že obstoječih virov (»ozka grla«, organizacija ipd.),
3. razvoj gospodarskih panog, ki se bodo opirale na surovinsko bazo občine Smederevo in druge komparativne prednosti tega območja (dodelava, predelava, prodaja in drugo),
4. razvijanje povsem novih programov – sodobnih tehnologij

Pri razvijanju novih programov bodo imele prednost rešitve, ki bodo temeljile na skupnih vlaganjih z nerazvitimi predeli SR Srbije in SAP Kosova.

Prijave pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Skupština opštine Smederevo, Omladinska broj 1, Smederevo.

Podrobnejše informacije dobite na občinskem sekretariatu za gospodarstvo v Smederevu, Omladinska broj 1, tel. (026) 21-724, int. 734 in 724.

21-8232

ČGP Delo, TOZD Knjižni in komercialni tisk, Titova 35, Ljubljana

objavlja

pisno zbiranje ponudb

za prodajo nepremičnine – poslovnega objekta Rožna dolina (nekdanja pionirska postaja – okoli 200 m od Ceste VI – Škrabčeva) z zemljiščem.

Objekt stoji na robu naselja Rožna dolina, ob potoku Glinščica, KS Rožna dolina, občina Ljubljana Vič-Rudnik. Zunanje izmere objekta so 14,60 m² × 10,05 (146,73 m²), prizidek pa meri 4,16×6,77 (28,16 m²).

Izhodiščna cena je prometna vrednost samega objekta in pripadajočega funkcionalnega zemljišča, ki znaša na dan 31. 5. 1989 1.416,848.702 din.

Pisne ponudbe sprejema 15 dni po objavi kadrovsko splošni in pravni sektor – pravna služba – ČGP Delo, Ljubljana, Titova 35, kjer so na voljo tudi vse podrobnejše informacije.

21-8245

ELEKTROTEHNA
DO Junel, o.sol.o.
tozd Elex, o.sol.o. **export-import**
61001 Ljubljana, Titova 51

Za novo nastajajoči sektor
informatika in birotehnika

iščemo
prodajnega inženirja za mikroračunalniške sisteme.

Prijave pošljite na gornji naslov v 8 dneh po objavi.

21-8244

Sončna doživetja!

Želite udobje lastnega doma tudi na morju?
V Kompasovem barvnem katalogu POČITNICE 89
poiščite posebno ponudbo

KOMPASOVIH ZASEBNIH APARTMAJEV!

informacije in prijave v vseh poslovalnicah
KOMPAS JUGOSLAVIJA

KOMPAS JUGOSLAVIJA

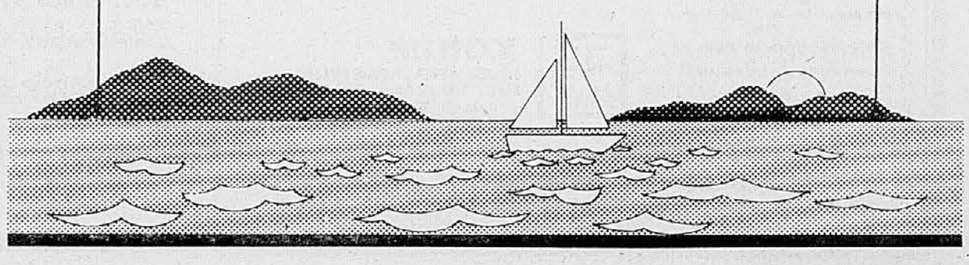

TELEVIZIJA

LJUBLJANA I

16.15 – 1.55 TELETEKST RTV LJUBLJANA
16.30 VIDEO STRANI
16.40 C. D. Heymann: UBOGA MALA BOGATAŠINJA, ameriška nadaljevanka6
18.35 HOOPERMAN, ameriška nadaljevanka
18.00 TV DNEVNIK 1
18.05 POSLOVNE INFORMACIJE
18.10 TV MOZAIK, PO SLEDEH NAPREDKA
18.40 SPORED ZA OTROKE IN MLADE, BENDJI, ameriška nanizanka
19.00 RISANKA
19.10 TV OKNO
19.15 DOBRO JE VEDETI
19.19 INFORMATIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
19.30 TV DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 E. ZOLA: DENAR, francoska nadaljevanka
21.30 TEDNIK
22.20 TV DNEVNIK 3
22.35 VREME
22.40 INFORMATIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
22.45 POLETNA NOČ
C. D. Heymann: UBOGA MALA BOGATAŠINJA, ameriška nadaljevanka
LETEČI CIRKUS MONTYJA PYTHONA, angleška nanizanka
1.45 VIDEO STRANI

LJUBLJANA II

18.45 Zagreb: EP V KOŠARKI
18.55 Zagreb: EP V KOŠARKI – Francija : Jugoslavija, prenos
20.30 ZARIŠČE
20.55 Zagreb: EP V KOŠARKI – SZ : Španija, vključitev v prenos
22.45 OČI KRITIKE
23.15 ALPE JADRAN

ZAGREB I

8.15 POROČILA
8.20 TV KOLEDAR
8.30 ČAROBNI OKLEP, serija za otroke tv Skopje
9.00 DAN ŠTIRINAJSTI, jugoslovanski film, ponovitev
10.30 DAROVI ČLOVEKA, dokumentarnoglasbena oddaja
11.00 GLASBENA RAZPOLOŽENJA
12.00 BOJ ZA OBSTANEK
12.25 AVTONOMIJA, angleška poljudnoznanstvena serija
12.50 RISANKA
13.35 GLASBENA DEDIŠČINA
14.20 OD TITOVEGA MOSTU DO BAŠČANSKE DRAGE, izobraževalna oddaja
14.50 ČAROBNI OKLEP, serija za otroke tv Skopje, 4/10
14.50 OD TITOVEGA MOSTU DO BAŠČANSKE DRAGE, izobraževalna oddaja
15.25 POROČILA
15.35 NOČNI PROGRAM, ponovitev
17.35 TV KOLEDAR
17.45 TV DNEVNIK 1
18.00 ŠTEVILKE IN ČRKE, kviz
18.20 ZAPELJIVEC, angleška nadaljevanka
19.10 VREME
19.13 INFORMATIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
19.18 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK 2
20.00 PANORAMA, politični magazin
21.05 »VAROŠARIJE«, zabavna oddaja
22.10 TV DNEVNIK 3
22.30 INFORMATIVNA ODDAJA ZA GOSTE IZ TUJINE
22.35 PROGRAM PLUS
SHAKA ZULU, ameriška nadaljevanka
0.35 POROČILA

ZAGREB II

13.10 TEST
13.30 EVROBASKET 89
13.55 Košarka: Grčija – Bolgarija
15.30 STUDIO
15.35 NOGOMETAŠI O KOŠARKI
15.55 Košarka: Nizozemska – Italija, prenos
18.55 Košarka: SZ – Španija, prenos
22.50 KOMENTAR DNEVA
22.55 STUDIO

KOPER

13.30 TV NOVICE
13.40 JUKE BOX
14.00 NOGOMET (ponovitev)
15.50 KOŠARKA, Zagreb – EVR. PRV.: HOLANDIJA – ITALIJA (prenos)
17.30 ŠPORTNI DOGODEK
18.50 TV NOVICE
19.00 ODPRTA MEJA
19.30 TVD STIČIŠČE
20.00 JUKE BOX
21.00 KOŠARKA, Zagreb – EVR. PRV.: SZ – ŠPANIJA (prenos)
22.30 TV NOVICE
22.40 ŠPORTNI PREGLED
22.50 »MON-GOL-FIERA« – oddaja o nogometu
23.20 BOKS
24.00 RAZISKOVALNA BAZA

AVSTRIJA I

9.00 POROČILA
RAJI ŽIVALI
9.30 ZEMLJA IN LJUDJE, ponovitev
10.00 ŠOLSKA TV
10.30 NATAKAR, PLAČAM! (Avstrijski film, 1957)
12.00 SENCE NAD EVERGLADESOM
12.30 KLUB ZA SENIORJE, ponovitev
13.15 POROČILA
13.25 MI, ponovitev družinskega magazina
13.55 TAKRAT
14.00 DRUŽINSKE VEZI BILLA COSBYJA, Vanessina domača naloga
Igrajo: Bill Cosby, Phylicia Rashad in drugi.
14.25 POPAJ, risanka
14.30 WALTONOVI, Mešetarji
15.10 GLASBENA SKRINJA
15.30 OTROŠKI PROGRAM V ŽIVO Z:
15.35 NIKLAAS, DEČEK IZ FLANDRIJE, risana serija po romanu Louise de la Ramee
16.00 AM, DAM DES
16.35 MINI ODER
16.55 MINI ČAS V SLIKI
17.10 NAVIHANA ČETVERICA, 5. del
17.40 MINI LEKSIKON, Psihoanaliza
17.55 PADDINGTONSKI MEDVED
18.00 MI
18.30 KNIGHT RIDER, Dokončno razsodba
19.17 ZNANJE DANES
19.20 ORF DANES
19.50 VREME
19.30 ČAS V SLIKI 1
20.00 ŠPORT
20.15 SHOW MIX
POZOR KAMERA, Novo zgodbe s skrito kamero
ŽIVALSKI KOKTAJL
TELEVIZIJA, novi TV kabaret
KAKO STE? sprehod po umetniških krogih z Dagmar Koller
21.50 POGLEDI S STRANI
22.10 Videoteka: PEKLENSKI STRAH, burka Johanna Nepomuka Nestroya
0.20 POROČILA
025 MIAMI VICE, Slepa jeza
1.10 POROČILA

AVSTRIJA II

17.10 TAKRAT
17.15 SESTANEK Z ŽIVALJO IN ČLOVEKOM, oddaja Otta Koeniga
18.00 PUSTOLOVŠČINE V VANCOUVERJU
18.30 WURLITZER
19.00 LOKALNI PROGRAM
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.53 VREME
20.00 KULTURNI MAGAZIN
20.15 DOMAČA REPORTAŽA
21.05 Spektrum: 50 LET POZNEJE
22.00 ČAS V SLIKI 2
22.25 ŠPORT
22.40 KLUB 2
POROČILA

ITALIJA I

11.55 VREME
12.00 POROČILA
12.05 SANTA BARBARA, serijski film
12.30 VELIKE IN MAJHNE KREATURE, serijski film
13.30 TV DNEVNIK
14.00 SERVISNA POSTAJA, TV nadaljevanka
14.30 GLASBA ZA GOSPO, film
15.50 ACTION NOW: NORA, NORA AMERIKA
17.00 BIG, otroška oddaja
18.10 30 LET NAŠE ZGODOVINE (1946–1956)
19.05 SANTA BARBARA, serijski film
19.30 KNJIGA PRIJATELJ
19.40 ZGODILO SE JE NA JUTRIŠNJI DAN
19.50 VREME
20.00 TV DNEVNIK
20.30 PUSTI ALI PODVOJI, kviz
22.30 POROČILA
22.40 SAINT VINCENT PONOČI, zabavna oddaja
23.10 NOČNI ROCK
23.40 OKROG POLNOČI
24.00 POROČILA
00.15 DOKAZ NEDOLŽNOSTI (»Ordeal by Innocence«, amer. film 1984), kriminalka

ITALIJA II

11.55 TOP SECRET ODRED, serijski film
13.00 TV DNEVNIK
13.30 CAPITOL, TV nadaljevanka
14.30 EKONOMSKA POROČILA
14.35 PROGRAM ZA OTROKE
16.40 POROČILA
16.45 URAD ZA VSE (»Miss Grant Takes Richmond«, amer. film 1949), komedija
18.45 PERRY MASON, serijski film
19.30 HOROSKOP IN VREME
19.45 TV DNEVNIK
20.30 MIRABEAUJEV BAJONET (Ital.-franc. TV koprodukcija)
21.35 TV DNEVNIK
21.45 AIDS
22.30 POROČILA IN VREME
22.45 SANSOM IN DALILA (amer. film 1949), zgodovinski

MADŽARSKA I.

9.00 VIDEO STRANI
9.05 TV TELOVADBA, za upokojence
9.10 ČLOVEŠKO TELO, 7. Prehrana, pon.
9.35 LUTKA, poljska serija, pon.
10.30 RAZGIBAVANJE, telovadba za invalide
10.40 VIDEO STRANI
16.10 POROČILA
16.15 PANONSKA KRONIKA, studio Pécs
16.25 POROČILA, v srbohrvaščini
16.30 ČE BOMO ENKRAT ZINILI . . . , humor z bližnje preteklosti
17.45 TV PROGRAM za 4 DNI
18.00 LJUBIM TE, AGNES, pesmi Denesa Budaya
18.25 MODA JE NOSTALGIJA
18.55 VEČERNA PRAVLJICA
19.15 ŽREBANJE LOTA
19.30 TV DNEVNIK
20.05 STARI, kriminalka, epizoda: Smrt v nedeljo
21.10 DOMAČE OGLEDALO
22.20 SLIKAR CSONTVARY, 2. del: Metamorfoza
22.45 TV DNEVNIK

MADŽARSKA II.

17.00 TV 2 – voditelja Agnes Sugar in Gábor Dömsödi
VIDEO STRANI
VREME
REPORTAŽE
GLASBA
TV TELOVADBA
TELEFONSKA IGRA
18.00 TELEŠPORT
18.25 ZA OTROKE, risanka
19.00 JUTRANJI DIALOG, iz spisov D. Kosztolányija
21.00 TV DNEVNIK
21.30 DENAR DRUGIH, francoski film
23.13 TV 2 – zaključek

Televizija si pridržuje vse pravice do morebitnih sprememb programa!

SATELITSKA TV

SUPER CHANNEL

07.00 Svetovne novice in poslovna ura; **08.00** Mix; **15.30** Tracking; **16.30** Vroča linija: **18.30** Nino Firetto; **19.30** Richard Diamond; **20.00** Santa Fe, Film; **21.45** Svetovne novice in vreme; **22.00** Dobri sosed Sam, film; **00.00** Svetovne novice in vreme (Mix)

SKY CHANNEL

06.30 Evropski poslovni kanal; **07.00** DJ Kat Show; **09.30** Panelni potpuri; **11.00** Sullivanovi; **11.30** Sky By Day; **12.30** Skupni problemi; **13.00** Drugi svet; **13.55** Landscape Channel; **14.50** Kot se svet vrti; **15.45** Ljubiti; **16.15** Lucyjin show; **16.45** Malčki; **17.00** Odštevanje; **18.00** Evro šport; **19.00** Mobilove Novice iz moto športa; **19.30** Surfanje; **20.00** Golf; **22.00** Avstralska pravila nogometa; **00.00** Košarka; **01.00** Evro šport

3SAT

14.25 Musikkanal; Glasbeno gledališče; **17.20** Poročila za otroke; **17.30** Levji zob; **18.00** Čas za šport; **19.00** Danes; **19.22** Studio 3Sat; **19.30** Komisar; **20.30** Pregled; **21.15** Ustvarjalci kemije; **21.45** Kulturni magazin; **22.15** Čas za šport; **22.00** Čas v sliki; **22.25** Upornik Cassidy, britanski film, 1964; **00.10** Poročila

SAT 1

06.00 Dobro jutro; **09.00** Kratka poročila Sat 1; **09.05** Teleshop Sat 1; **09.35** Niklaas; **10.00** Kratka poročila Sat 1; **10.05** Splošna bolnišnica; **10.50** Tele tip zdravje; **11.00** Kratka proočila Sat 1; **11.05** Župnik iz St. Michaela, film; **13.00** Tele borza; **14.00** Vaš horoskop; **14.05** Anne z rdečimi lasmi; **14.30** Monkees; **14.55** Zlati strel; **15.05** Splošna bolnišnica: **15.50** Tele tip kuhanje; **16.00** Teleshop Sat 1; **16.25** Zlati strel; **16.35** Bonanza; **17.25** Tele tip avto; **17.35** Kratka poročila Sat 1; **17.50** Sherlock Holmes; **18.15** Taxi; **18.45** Kratka poročila Sat 1; **19.00** Kolo sreče; **19.30** Treapper John, M. D., serija: **20.25** Vreme; **20.30** Cagney in Lacey: **21.25** Kratka poročila Sat 1; **21.30** Denar leži na cesti, ameriška komedija, 1975; **23.10** Kratka poročila Sat 1; **23.20** Teme; **23.50** Profesionalci; **00.40** Pregled sporeda

RTL-PLUS

06.00 Zdravo, Evropa; **08.30** Kalifornijski klan; **09.10** Springfieldova zgodba: **10.00** Bogat in lep; **10.25** Cena je vroča; **11.00** Dva s pravilnim prijemom; **11.45** Zakon v Los Angelesu; **12.30** Klasika za opoldne; **13.00** Danes pri nas / Dennis; **13.25** Kalifornijski klan; **14.15** Bojna zvezda Galactica; **15.00** Zob za zob; **15.45** Neto; **16.00** Springfieldova zgodba; **16.50** Bogat in lep; **17.15** Cena je vroča; **17.45** Nevesta in ženin; **18.00** Dva s pravilnim prijemom; **18.45** Aktualno; **19.10** Karlček; **19.12** Vaše vreme; **19.20** Reporterji črne kronike; **20.15** Ženska s sedmimi milijoni dolarjev; **21.10** Stanovanje za tri, ameriška komedija, 1964/65; **23.00** Aktualno; **23.10** Django, it.-šp. vestern, 1966; **01.35** Kapljice za spanje

RADIO

PRVI PROGRAM

(Krvavec stereo 91,8 MHz)
4.30 Jutranji program; **5.50** Rekreacija; **6.50** Dobro jutro, otroci; **8.05** Radijska šola za višjo stopnjo; **8.35** Mladina poje; **9.05** Z glasbo v dober dan; **9.35** Turistični napotki za goste iz tujine; **10.00** Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba; **11.05** Naš gost; **11.30** Izbrali smo . . . slovenska skladatelja: Josipa Ipavca in Srečka Koporca; **12.10** Pojemo in godemo; **12.30** Kmetijski nasveti; **12.40** Domača glasba; **13.00** Danes do 13.00; **13.30** Čestitke poslušalcev in SPOT (Radio Plus); **14.05** Vedre note; **14.25** Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti; **14.40** Radijski Merkurček in SPOT (Radio Plus); **15.15** Radio danes, radio jutri; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Od melodije do melodije; **17.00** Studio ob 17.00; **18.05** Minute z Big bandom RTV Ljubljana; **18.30** Zborovska glasba; **19.00** Radijski dnevnik; **19.35** Lahko noč, otroci; **19.45** Z ansamblom Mojmira Sepeta; **20.00** Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; **21.05** Literarni večer: Po Santoninovih stopinjah – III.; **21.45** Lepe melodije; **22.00** Zrcalo dneva; **22.30** Večerna podoknica; **23.05** Literarni nokturno – Beowulf (odlomek); **23.15** Nočni program

DRUGI PROGRAM

(Krvavec stereo 98,9 MHz, Krim stereo 93,5 MHz)
5.30 Val 202 – jutro; **8.00** Val 202 – dopoldan; **13.00** Val 202 – popoldan; **13.00** Danes do 13.00; **15.30** Dogodki in odmevi; **19.00** Radijski dnevnik; **19.30** Jazz na II. programu; **21.00** Vi izbirate – jaz izberem; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** Pesmi svobodnih oblik

TRETJI PROGRAM

(Krim stereo 96,5 MHz)
16.00 Dober dan; **16.05** Poje sopranistka Nada Vidmar; **16.30** Radijska šola za nižjo stopnjo; **17.00** Spoznavajmo glasbeno umetnost – C. Saint–Seans: Koncert za klavir in orkester št. 2 v g-molu, Simfonija št. 3 v c-molu »Simfonija z orglami«; **18.05** Svetovna reportaža; **18.25** Komorni koncert z laserske plošče: D. Fischer – Dieskau, bariton; Kvartet Hagen (Schubert); **19.32** Slovenska in svetovna zborovska glasba: skladbe Marjana Gabrijelčiča in Murraya Schaferja; **20.00** Koncertna sezona JRT – Prenos iz Zagreba: Zagrebški simfoniki RTZ in dirigent Pavle Dešpalj; ciklus Moja domovina Bedricha Smetane; **22.00** Vprašanja znanosti; **22.15** Glasbene miniature; **22.20** Pogledi na sodobno umetnost; **22.40** Stoletje improvizirane glasbe; **23.55** Lirični utrinek

RADIO ŠTUDENT

(89,3 in 104,3 MHz)
13.00 Vžig; **14.00** Dogajamo in odmevamo; **16.00** Tolpa bumov: Let 3 – Two Dogs Fucking (dallas-helidon) (2); **17.00** Joculator; **19.00** Predstavljamo: Melting Plot – različni; **21.00** Četrtkov večer; **23.00** Alter lestvica RŠ; **24.00** Potop

RADIO KOPER

(SV 549 KHz, UKV 88,6-93,8-100,3-100,6-104,3-107,6MHz)
6.00 Glasba o željah; **6.30** Jutranjik in cestne informacije; **7.00** Druga jutranja kronika; **7.30** Poročila in pregled tiska; **7.35** Kulturni servis; **8.00** Skupni program rad. postaj Slovenije: Val 202; **13.00** Danes na valu Radia Koper; **13.15** Od enih do treh; **15.29** Pesem tedna; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Glasba po željah; **17.30** Primorski dnevik (aktualna tema); **18.00** Mladim poslušalcem; **19.00** Radijski dnevnik

RADIO GLAS LJUBLJANA

(102,4 MHz)
6.00 Dobro jutro, Ljubljana; **6.15** Prve jutranje in servisne informacije; **6.45** Novice; **7.20** Jutro je lahko tudi takšno; **8.15** Naj naj pesem; **8.45** Novice; **10.00** Konec jutra na RGL; **10.15** Gost v živo, kontakt; **11.00** Novice; **11.15** Za glasbeno redakcijo; **12.15** Vaše mnenje o . . . ; **13.00** Novice in poročila; **14.30** Glasbena oddaja; **15.20** RGL komentira in obvešča; **15.45** Čas za nagradno uganko; **17.15** »Pet in petnajst«; **18.10** Popoldanska tema: Kam z nevarnimi snovmi in zaščita, v živo; **19.00** Glasbeni the end

RADIO MARIBOR

(UKV 91,1 in 90,4 MHz, SV 558 KHz)
0.00 Nočni program (Radio Maribor); **4.30** Prenos I. programa Radia Ljubljana; **7.15** Dobro jutro; **9.00** Čez tri gore; **10.05** Mavrica; **10.30** Portret – reportaža; **11.00** Mavrica; **12.05** Zabavna glasba; **13.00** P. P. 121; **14.30** Poročila, osmrtnice, objave, glasba; **15.00** Nove note; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Želeli ste, poslušajte; **16.30** Dnevnik Radia Maribor; **17.00** Pokličite 513-555 (kontaktna oddaja); **17.30** Zimzeleno – šanson; **18.00** Mladi mladim; **19.00** Večerni radijski dnevnik

PRECIZNOST LAHKO TUDI KUPITE

NUMERIČNI PRIKAZOVALNIKI, MERILNI DAJALNIKI

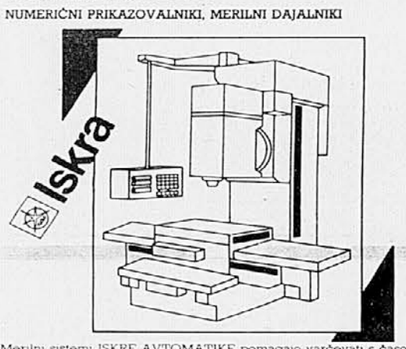

Merilni sistemi ISKRE AVTOMATIKE pomagajo varčevati s časom, materialom in energijo, ker NATANČNO odmerijo želene dimenzije, sproti obveščajo o odklonih in samodejno uravnavajo obdelavo. **Še posebej pomembno je, da jih lahko priključite na najnovejše ali starejše obdelovalne stroje.**

Ustavite jih torej za trenutek in izmerite prednost sodelovanja z ISKRO AVTOMATIKO – Stegne 15/b, 61000 LJUBLJANA telefon 572-331, int. 339 ali 329

ISKRA AVTOMATIKA
NATANČNOST JE KVALITETA

Družboslovna in ekonomska srednja šola Novo mesto, Ulica talcev 3 a

razpisuje
prosta dela in naloge

1. učitelja strokovno-teoretičnih predmetov, dipl. ekonomist

2. učitelja računalništva in informatike

3. učitelja matematike

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po zakonu o UI.

Za dela in naloge pod 1. je na voljo družinsko stanovanje.

Prijave z dokazali o izpolnjevanju pogojev naj pošljejo kandidati v 8 dneh po objavi razpisa.

22-8274

Gorenje DO Gospodinjski aparati
Gorenje DO Notranja oprema
Gorenje DO Elektronika široka potrošnja

po sklepih DS omenjenih DO na

javni licitaciji

prodajamo naslednja osnovna sredstva

zap. št.	naziv	izklicna cena/kos
1.	el. viličar, nos. 5 KN	8,000.000
2.	bat. viličar, nos. 6 KN	2,000.000
3.	naprava za praznjenje vreč	10,500.000
4.	naprava za razmaščevanje	9,882.400
5.	telefonska centrala, kompl.	1,350.000
6.	risalna deska	230.000
7.	rezkalni-horizontalni stroj za kovine	6,800.000
8.	formatna žaga DVO. ST. »bečer gester«	50,000.000
9.	nadmizni rezkar »žičnica«	15,000.000
10.	naprava za luknjanje hrbtišč kuh. elcmentov	510.000
11.	pnevmatska stiskalnica za vtis lukenj stranic	1,700.000
12.	nalagalna obračalna naprava, 2 kosa	170.000
13.	kalorifer, 4 kosi	od 400.000– –800.000
14.	reduktor	1,200.000
15.	stresalna naprava, 4 kompl.	200.000
16.	PVC transportni trak	1,200.000
17.	ločilni transformator, 0,4 do 1,5 kW, 25 kosov	70,000.000– –250.000
18.	osvetljevalna miza	200.000
19.	odvijalnik »aumann«, 3 kosi	50.000
20.	odvijalna naprava, kompl.	350.000
21.	odvijalna naprava, kompl.	15.000
22.	ventilator	700.000
23.	stroj za spajkanje »elektrowert«	150.000
24.	navijalni stroj, 1 kos B + R kW, 4, 2 kosa »aumann«	3,500.000– –8,000.000
25.	števna tehtnica »santer«	500.000
26.	navijalni stroj B + R VA 60	15,000.000
27.	risalna deska, 2 kosa	200.000– –500.000
28.	transportni voziček, 16 kosov	250.000
29.	reduktor zbiralne linije	1,200.000
30.	tehtnica »biberba« C 109	500.000
31.	sušilna peč tip KTFU	2,500.000
32.	vakuumski rezervoar s črpalko	1,000.000
33.	različni merilni in kontrolni instrumenti (NF-milivoltmetri, NF-generatorji, univerzalni instr., multimetri, osciloskopi, usmerniki in drugi instrumenti), 390 kosov	10.000– 2,000.000

Licitacija bo 24. 6. 1989, ob 8. uri v Gorenju, DO Gospodinjski aparati, DSSS, Skladišče osnovnih sredstev, Partizanska 12, 63320 Titovo Velenje.

Ogled je mogoč uro pred pričetkom licitacije in dan pred licitacijo med 10. in 12. uro v skladišču osnovnih sredstev.

Interesenti morajo pred pričetkom licitacije vplačati 10% polog od izklicne cene.

V ceni ni vračunan prometni davek.

Vsa plačila bomo sprejemali preko DO Commerce TOZD Maloprodaja.

Na licitaciji lahko sodelujejo uporabniki družbenih sredstev ter delovni ljudje in občani.

Pred pričetkom licitacije morajo pravne osebe predložiti barirani ček ali dokazilo o vplačilu (5. izvod virmana) in pooblastilo DO.

22-82740

OB PETNAJSTTISOČI ŠTEVILKI VJESNIKA

Časopisi so kot ljudje: rodijo se, rastejo, dozorevajo. Imajo svoje plodne dni, padce in vzpone. Včasih tudi ugasnejo. Imajo svoje pionirje, doajene, svoje avtorje, kroniste in komentatorje ter najljubše sodelavce – svoje bralce.

Časopisi so kot sveže pecivo. Mnogi z njim, prav tako kot s kruhom, začno dan. Tudi trajni niso. Zanimivi so ob novih vesti, nove številke. Takšen je tudi vaš in naš Vjesnik. Na časopisu, ki ga držite v rokah danes, 22. junija, sta natisnjena leto izhajanja XLIX in številka 15.000.

Vjesnik so tiskali skoraj pred pol stoletja na šapirografu v ilegalnih partizanskih tiskarnah z oznako »preberi in daj naprej«, na osvobojenem ozemlju, v vojaških tiskarnah Like, Korduna in Dalmacije; v Zagrebu, mestu heroju, pa se je njegovo seme razvilo v tiskana sporočila in dogajanja na Hrvaškem, v Jugoslaviji in svetu. Iz dnevnika Vjesnik je nastala velika družina Vjesnikove hiše z izdajami za bralce različnih poklicev.

Na pragu petega desetletja se Vjesnik ne stara. Z uredniško koncepcijo poskuša odgovoriti na vse izzive svoje prepoznavne objektivnosti, ohraniti svojo čvrsto medijsko nit zaupanja, spremljati vsa dogajanja v naši družbi, jih imenovati s polnim imenom in priimkom, poskuša biti tolerantен do različnosti, trudi se za civilizacijsko obnašanje, demokratični dialog ter iskreno skupnost na vseh območjih v Jugoslaviji.

Vjesnik je prehodil dolgo pot od šapirografa do računalnika in novih tehnologij ter tako sebi in veliki družini bralcev odprl okno v 21. stoletje.

Z Vjesnikom ste bili včeraj, z Vjesnikom ste danes.

Naj tako ostane tudi v prihodnje!

ZVEZA ORGANIZACIJ ZA TEHNIČNO KULTURO SLOVENIJE

ZA VPLAČILA DO 30. 6. 1989 JAMČIMO DOBAVO PO ZAGOTOVLJENIH CENAH

in posebne ugodnosti v obliki potrošnega materiala (čistilne diskete, zaščitni zasloni, blagajne za diskete, pregrinjala . . .)

Dobava najkasneje v osmih tednih.

GEPARD®

POSEBNA PONUDBA

Poslovni računalnik GEPARD 89 v različnih izvedbah

* IBM AT kompatibilen računalnik
* procesor 80286 6/12 Mhz brez čakalnih stanj
* RAM od 640 KB do 4 MB na osnovni plošči
* gibki diski 1,44 MB/720 KB 3 1/2" 1,2 MB/360 KB 5 1/4"
* trdi diski od 40 MB naprej s krmilniki
* monokromatske, EGA in VEGA grafične kartice z YU znaki in preklopom na ASCII
* monokromatični, EGA in VEGA monitorji 14"
* koprocesorji 80287-6 in 80287-10
* najmanj 1 paralelni in 1 serijski izhod
* miške
* tipkovnice s 101 tipko z YU znaki
* enoletno jamstvo, potem servis z nadomestnimi deli

Poleg tega vam iz stalnega programa nudimo računalnike SOKOL in DELFIN v različnih konfiguracijah, dodatno opremo (laserski in matrični tiskalniki, risalniki, grafične plošče, tračne enote, itd.) in pribor (diskete, pregrinjala, blagajne za diskete, čistila itd.).

Nudimo celoten inženiring s področja računalništva, posebej dobavljamo in vgrajujemo računalniške mreže (ETHERNET).

V Sloveniji in drugih delih Jugoslavije deluje že več kot 2800 naših računalniških sistemov. Največji kupci: Institut Jožef Stefan, Tovarna celuloze in papirja Videm, SDK Slovenije, Ljubljanska banka, Saturnus, ROG Ljubljana, Cankarjev dom, Fakulteta za elektrotehniko Ljubljana, srednje in visoke šole, fakultete . . .

Proizvodnja in oskrba z nadomestnimi deli poteka v sodelovanju z delovno organizacijo.

35 KONIM

KONIM
INOZEMSKA INDUSTRIJSKA ZASTOPSTVA, p. o.
Ljubljana, Titova 38/8

Vse informacije: **ZOTKS**

Lepi pot 6, 61000 Ljubljana, p. p. 99, telefon: (061) 267-180, 268-010, 213-727, 213- 743, teleks: 32228 ZOTKS YU, telefaks: (061) 222- 487

Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, VDO Biotehniška fakulteta, VTOZD za veterinarstvo, Ljubljana, Gerbičeva 60

objavlja
prosta dela in naloge

oskrbovalca živali

Pogoji: KV ali PK živinorejec; izkušnje pri delu z velikimi živalmi; trimesečno poskusno delo

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polno delovno obveznostjo. Delovni čas je deljen.

Pisne prijave z dokazili o izobrazbi naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Komisija za delovna razmerja VTOZD za veterinarstvo, Ljubljana, Gerbičeva 60.

21-8229

ABC POMURKA DO Delikatesa Stegne 3

Komisija za delovna razmerja
ABC Pomurka, Podjetje Delikatesa, p. o., Ljubljana

objavlja
naslednja prosta dela in naloge

več natakarjev – točajev
za nedoločen čas

Pogoji:
– končana šola po programu srednje šole za turizem in gostinstvo, IV. stopnja oziroma z delom pridobljena delovna zmožnost
– 6 mesecev delovnih izkušenj
– trimesečno poskusno delo

Delovno razmerje bodo kandidati sklenili s polnim delovnim časom
Stanovanj ni.

Prijave z dokazili o strokovni izobrazbi sprejema 8 dni po objavi, kadrovska služba Ljubljana, Stegne 3. Kandidate bomo obvestili v 30 dneh po objavi.

14-7819

DO Jugohemija – Direkcija »Hemija« Beograd, General Ždanova 31

ponovno objavlja prosta dela za nedoločen čas:

– samostojnega strokovno-tehničnega referenta

v Filiali Ljubljana, Dalmatinova 10
Pogoji:
– VII-1 ali VI. stopnja izobrazbe kemijsko-tehnološke smeri
– 2 leti delovnih izkušenj
– aktivno znanje enega od svetovnih jezikov
– vozniški izpit »B« kategorije

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: Jugohemija – Filiala Ljubljana, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 10. Prijave sprejemamo do zasedbe del in nalog.

Delovne in strokovne sposobnosti kandidatov bo preverila strokovna komisija.

O izbiri kandidata se bo komisija odločila v 30 dneh in o odločitvi kandidate pisno obvestila.

20-8183

Iščemo

DIREKTORJA

novoustanovljenega podjetja,

institut "jožef stefan" ljubljana & SMELT global project management

ki naj bi

NA OSNOVI ŽE VPELJANE VISOKE TEHNOLOGIJE ZAGOTOVIL:

1. USPEŠNO PRODAJO STORITEV OBDELAVE ORODIJ
2. POLNO IZKORIŠČENOST OBSTOJEČIH ZMOGLJIVOSTI
3. NADALJNJI RAZVOJ, VODENJE IN ORGANIZACIJO DELA

PLAČILO ZA DELO JE NEPOSREDNO ODVISNO OD USTVARJENEGA DOBIČKA

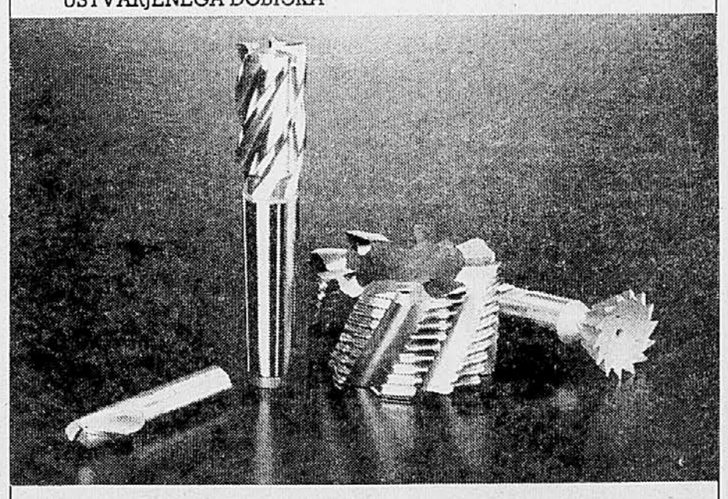

Če mislite, da bi vam to uspelo, se pismeno javite na naslov: Inštitut »JOŽEF STEFAN«, Jamova 39, 61111 LJUBLJANA z oznako »NOVO PODJETJE«.

ŽELEZNIŠKO GOSPODARSTVO
mostovna
PODJETJE ZA IZDELOVANJE JEKLENIH KONSTRUKCIJ IN DVIGAL LJUBLJANA, p. o. — Ljubljana, Verovškova ulica

Komisija za delovna razmerja

DO ŽG Mostovna, Podjetje za izdelovanje jeklenih konstrukcij in dvigal Ljubljana, p. o., Ljubljana, Verovškova ulica 60,

objavlja prosta dela in naloge:

projektanta I. za delo v razvoju
– 1 delavec
Pogoji: dipl. inž. strojništva, 3–5 let delovnih izkušenj, aktivno znanje nemškega jezika.
in
ponovno objavlja proste naloge

sodelavca za pridobivanje naročil doma in v tujini
– 1 delavec
K sodelovanju vabimo izkušenega in vztrajnega sodelavca za iskanje naročil doma in v tujini. Pričakujemo, da imate najmanj višjo ali visoko strokovno izobrazbo strojne ali ekonomske smeri, 5 let delovnih izkušenj ter aktivno obvladate angleški in nemški jezik.
Delo združujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in poskusnim delom, o katerem se lahko v skladu s SSA dogovorimo.
Kandidate bomo povabili na razgovor.
Pisne prijave z dokazili pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: ŽG-Mostovna, Komisija za delovna razmerja, Verovškova ulica 60, 61000 Ljubljana, p. p. 72.

19-8010

AUTOCOMMERCE

Delovna organizacija za notranjo in zunanjo trgovino ter servisno dejavnost Autocommerce, TOZD Zunanja trgovina, Ljubljana, Trdinova 4

objavlja prosta dela in naloge

organizatorja kompenzacijskega poslovanja
Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:
– VII. stopnja strokovne izobrazbe ekonomske, komercialne ali tehnične smeri
– aktivno znanje nemškega jezika

komercialista ZT
Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:
– VI. stopnja strokovne izobrazbe ekonomske, komercialne ali tehnične smeri
– izpolnjeni pogoji za delo v zunanji trgovini
– aktivno znanje nemškega jezika.

Poskusno delo traja 3 mesece. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 8 dni po objavi kadrovski oddelek, Autocommerce, Ljubljana, Trdinova 4.

19-8013

Tovarna avtomobilov in motorjev Maribor, n. sol. o., Maribor, Ptujska cesta 184

objavlja

javno licitacijo
za prodajo naslednjih sredstev:

		izklicna cena
1.	stružnice Heid	25,000.000 din
2.	preizkusne zavore U 30 Schenk	25,000.000 din
3.	stroja za brušenje utorov F. Werner	24,000.000 din
4.	preizkusne zavore U 25 Schenk	20,000.000 din
5.	rezkalnega stroja Wanderer	18,000.000 din
6.	rezkalnega stroja Hans Pfeiffer	18,000.000 din
7.	revolverske stružnice Pittler – Volman	15,000.000 din
8.	brusilnega stroja König Bauer	15,000.000 din
9.	odvalnega rezkalnega stroja za ozobljenje Lorenz	15,000.000 din
10.	kopirno rezkalnega stroja TOZ	10,000.000 din
11.	horizontalnega stroja za ozobljenje Felows	5,000.000 din
12.	kalilnega stroja Klimgenber	4,000.000 din
13.	stroja za glajenje zobatih koles Michigan	3,000.000 din
14.	solne električne peči TAM	500.000 din
15.	naprave za pranje R. Končar	500.000 din
16.	pločevinastega rezervoarja za olje	350.000 din
17.	računalnika Iskra delta 340/80 z enotami	50,000.000 din
18.	računalnika Iskra delta 340/5 z enotami	30,000.000 din
19.	risalnika Calcomp	2,000.000 din
20.	osebnega vozila zastava 750	3,000.000 din
21.	teleprinterja Lorenz	150.000 din
22.	transparentnega papirja v rolah	8.500 din za rolo
23.	transparentnega papirja A 3	3.400 din za kos
24.	transparentnega papirja A 4	3.100 din za kos
25.	različnih avto delov opuščenih programov	

Javna licitacija za pravne in fizične osebe bo 22. 6. 1989 ob 10. uri v prodaji DO TAM, Ptujska cesta 184.

Ogled sredstev bo na dan licitacije od 8. ure naprej.

V ceni ni vračunan prometni davek.

Pred pričetkom licitacije morajo interesenti vplačati 10% varščino.

Kupci morajo sredstva plačati in prevzeti v 7 dneh.

20-8180

Varstveno delovni center Tončke Hočevar Ljubljana, Vodnikova 56

Odbor za delovna razmerja in družbeni standard objavlja naslednja prosta dela in naloge

strokovnega delavca
v varstvu z zaposlovanjem in domskem varstvu
– en delavec
Pogoji: končan program VI. zahtevnostne stopnje pedagoške ali zdravstvene smeri (specialni pedagog, smer DP oz. delovni terapevt), 3 leta delovnih izkušenj v stroki, trimesečno poskusno delo
Delo je dvoizmensko.

Delo združujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite odboru za delovna razmerja in družbeni standard v 8 dneh po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po odločitvi odbora.

21-8238

Svet osnovne šole Toneta Trtnika-Tomaža, Sostro

razpisuje
dela
in naloge

– vodje podružnične šole Janče
(s polno učno obveznostjo)
Kandidat mora poleg splošnih, zakonsko določenih pogojev izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
– da izpolnjuje pogoje za učitelja RP po zakonu o OŠ
– da ima najmanj 2 leti delovnih pri vzgojnoizobraževalnem delu
– da je družbenopolitično aktiven

Mandat traja 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili in pripisom »za razpisno komisijo« v 8 dneh po objavi.

O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v 15 dneh po odločitvi.

Pričetek dela 1. 9. 1989.

21-8235

DO Tipro – v ustanavljanju, Ljubljana

razpisuje po sklepu sveta DO prosta dela in naloge

orodjarja
(za vzdrževanje strojev in orodij)
Pogoja:
– poklicna šola, smer orodjar ali finomehanik
– 2 leti ustreznih delovnih izkušenj.
Z izbranim kandidatom bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas; poskusno delo traja dva meseca.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 10 dneh na naslov: DO Tipro – v ustanavljanju, Gerbičeva 51 a, 61111 Ljubljana, p. p. 41. Kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 8 dneh po sprejemu sklepa.
Dodatne informacije v zvezi z objavo lahko dobite po telefonu 332-544.

20-8186

Gozdno Gospodarstvo Ljubljana, TOZD in TOK Gozdarstvo Kamnik, Tunjiška c. 21, 61240 Kamnik

razpisuje
na podlagi sklepov samoupravnih organov
– delavskega sveta TOZD Gozdarstva Kamnik
– Združenega sveta TOK Gozdarstva Kamnik
in v skladu z določili samoupravnih splošnih aktov ter Družbenega dogovora o oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike naslednja dela in naloge v

1. Temeljni organizaciji združenega dela Gozdarstva Kamnik

individualnega poslovodnega organa – direktorja temeljne organizacije
Pogoja: visoka strokovna izobrazba gozdarske smeri in pet let delovnih izkušenj v gozdarstvu.

2. Temeljni organizaciji kooperantov gozdarstvo Kamnik

individualnega poslovodnega organa – direktorja temeljne organizacije
Pogoja: visoka strokovna izobrazba gozdarske smeri in pet let delovnih izkušenj v gozdarstvu.

Pri izbiri kandidatov za dela in naloge pod 1. in 2. bomo upoštevali kriterije Družbenega dogovora o oblikovanju in uresničevanju kadrovske politike občine, kjer ima TO svoj sedež.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa, in sicer za dela in naloge pod 1. na GG Ljubljana, TOZD Gozdarstvo Kamnik, Tunjiška c. 21, 61240 Kamnik z oznako »Za razpisno komisijo«, prijave pod 2. pa na GG Ljubljana, TOK Gozdarstvo Kamnik, Tunjiška c. 21, 61240 Kamnik, z oznako »Za razpisno komisijo«.
Nepopolnih prijav razpisna komisija ne bo obravnavala.
kandidate bomo o izidu razpisa obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

22-8275

Energoinvest, DO Tovarna transformatorjev, Ljubljana, Šlandrova 10

objavlja

javno licitacijo
odpisanega osnovnega sredstva: računalniški sistem delta 340/05 s pripadajočo opremo, v skupni vrednosti 60,000.000 dinarjev.

Licitacija bo 28. 6. 89, ob 12. uri v sejni sobi tovarne. Ogled je mogoč dan pred licitacijo od 12. do 15. ure. Interesenti morajo pred licitacijo vplačati 10 % polog od izklicne cene. Prometni davek ni vračunan v izklicno ceno in ga je treba plačati posebej.

22-8279

Sporočamo žalostno vest, da je umrla

LJUBOMIRA JAKLIČ
rojena ŠTREKELJ

Od doma jo bomo spremljali na vaško pokopališče 22. junija 1989, ob 18. uri

Vsi, ki smo jo imeli radi, jo bomo ohranili v lepem in trajnem spominu

Žalujoči: vsi Štrekljevi

Umrl je naš dragi

MILAN BRENKO

Pogreb bo 22. junija 1989 ob 17. uri na pokopališču v Izoli

Žalujoči: žena Marija, sinova Gino in Ratko z družinama

Po dolgem in hudem trpljenju je tiho odšel od nas naš najdražji mož, oče, stric in dedek

STANKO JANČAR
upokojenec

Od njega se bomo poslovili v petek, 23. junija 1989, ob 14. uri iz štirinajste mrliške vežice na ljubljanskih Žalah

Vsi njegovi

Umrla je

ANGELA ROSENVIRTH
rojena TURNŠEK

Od nje se bomo poslovili v petek, 23. junija 1989, ob 16. uri na pokopališču v Šmartnem pod Šmarno goro
Na dan pogreba bo žara v sedemnajsti mrliški vežici na ljubljanskih Žalah

Žalujoči: sestri z družinama

Ljubljana, 20. junija 1989

V 90. letu nas je zapustil naš dragi ata

MATIJA KLINAR
dolgoletni planinski, gasilski, turistični, čebelarski in družbeni delavec iz Podhoma

Od njega se bomo poslovili v petek, 23. junija 1989, ob 17. uri iz mrliške vežice v Zg. Gorjah na tamkajšnje pokopališče

Žalujoči: Stana, Lojz, Božena, Matija-Bogdan in Marica z družinami

Podhom, Ljubljana, Blejska Dobrava, Koroška Bela, 21. junija 1989

DPO, Krajevna skupnost in Osnovna šola Braslovče
sporočajo žalostno vest, da je tragično preminil njihov častni krajan

JOŽE JAN
iz Migojnic

Slava njegovemu spominu

1377

Nenadoma nas je za vedno zapustil ljubljeni ati

JOŽE JAN

Od njega se bomo poslovili v petek, 23. junija 1989, ob 17. uri na pokopališču v Grižah

Žalujoči: hčerki Nataša in Andreja z mamo ter drugo sorodstvo

DELAVCI TEKSTILNE TOVARNE PREBOLD SPOROČAJO, DA STA TRAGIČNO PREMINILA NAŠA SODELAVCA

NEVENKA PETRUŠKA

IN

FRANC ZUPANC

OD NJIJU SE BOMO POSLOVILI V ČETRTEK, 22. JUNIJA 1989, OB 17. URI NA POKOPALIŠČU V PREBOLDU

TEKSTILNA TOVARNA PREBOLD

1376

SKUPŠČINA OBČINE, IZVRŠNI SVET, DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE IN SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI OBČINE ŽALEC

SPOROČAJO,

DA JE UMRL

JOŽE JAN

NEKDANJI PREDSEDNIK IZVRŠNEGA SVETA IN DOLGOLETNI AKTIVNI DRUŽBENOPOLITIČNI DELAVEC

SLAVA NJEGOVEMU SPOMINU

1375

Romuni se ograjujejo z bodečo žico

DUNAJ, 21. junija – Romunske oblasti gradijo na romunsko-madžarski meji od dva do dva in pol metra visoko žično ograjo. Pred in za ograjo, ki ne poteka neposredno ob meji, so globoki jarki, kar naj bi onemogočilo prehod skozi žično pregrajo z vozili. Ograjo postavljajo že nekaj mesecev. Razteza se že skoraj po celotni dolžini meje med državama.

O nastajanju te železne zavese se je na Madžarskem (kjer so začeli podirati svojo »železno zaveso« proti Avstriji) šušljalo že dalj časa, madžarske obmejne oblasti pa so to prvič potrdile danes. Predstavniki madžarske oblasti pravijo, da žica ni pod električno napetostjo. Obenem pa z madžarske strani še ne morejo oceniti, ali so romunske oblasti še kako drugače poostrile nadzor na meji. Sicer pa je na romunski strani že dalj časa od 25 do 30 kilometrov široko prepovedano območje, ki ga je mogoče prestopiti le s posebnim dovoljenjem.

Kljub temu je številnim romunskim državljanom (predvsem pripadnikom madžarske manjšine v Romuniji) uspelo, da so mejo prestopili ilegalno. Skupno število romunskih državljanov predvsem madžarskega porekla, ki so v zadnjih dveh letih bodisi ilegalno bodisi legalno iz Romunije prišli na Madžarsko in se nočejo vrniti v Romunijo, presega 30.000. Z žično ograjo želi Ceausescujev režim preprečiti prebege pripadnikov madžarske manjšine, postavitev »železne zavese« proti Madžarski pa je obenem še znak več za to, da Madžarska za Ceausescujev režim ni zgolj »narodni«, temveč tudi »ideološki« nasprotnik. To se je pokazalo pred dnevi, ko so madžarskega veleposlanika v Bukarešti poklicali v romunsko zunanje ministrstvo in izrazili protest zaradi »protisocialistične in protiromunske manifestacije na Madžarskem«. Razlog protest je bil ponovni pokop nekdanjega madžarskega ministrskega predsednika Imreja Nagyja.

B. G.

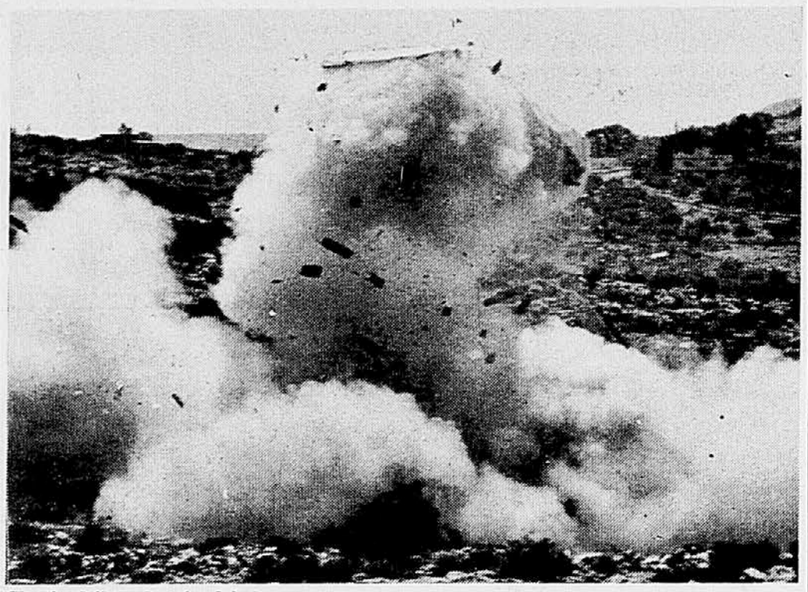

To je bil palestinski dom

BURKIN, 21. junija – Takole so izraelski vojaki pognali v zrak hišo nekega Palestinca, ki je bil osumljen, da je sodeloval pri uboju Stevena Rosenfelda iz Ariela, židovskega priseljenca na Zahodnem bregu. Rosenfeldov pogreb se je spremenil v silovito demonstracijo nasilja in sovraštva nad Palestinci. Veliko jih je bilo ranjenih, kratko pa je potegnil celo predsednik Šamir, ki so ga pobesneli naseljenci zmerjali z izdajalcem, češ da je premalo storil za zatrtje palestinske vstaje. (Telefoto: Reuter)

Zveza reformatorjev ali manjšinska vlada?

Poljska opozicija je dobila 99 odstotkov mest v senatu, vendar noče deliti oblasti s partijo – Skoraj 2 milijona članov Solidarnosti

OD NAŠEGA SODELAVCA

VARŠAVA, 21. junija – Po danes objavljenih uradnih podatkih so kandidati Solidarnosti dobili 99 od 100 sedežev v senatu in 161 poslanskih mandatov v sejmu (kolikor so jih opoziciji priznali z dogovorom na okrogli mizi). Sedeži v sejmu, predvideni za vladajočo koalicijo (65 odstotkov), so bili razdeljeni šele v drugem krogu volitev, pri tem pa je precejšnje število kandidatov partije in strank dobilo večino zaradi podpore državljanskih komitejev Solidarnosti.

Edini kandidat, izvoljen v senat brez podpore Solidarnosti, je zasebni tovarnar in milijonar iz Pile Henrik Stoklosa, ki je za predvolilno kampanjo iz lastnega žepa plačal 200 milijonov zlotov. Med drugim je organiziral sejme s tombolo, na kateri so bili glavni dobitki traktor, barvni televizor in drugi dragi izdelki. Zaupanje volilcev si ni pridobil samo zaradi tega, ker se je izkazal za podjetnega človeka, temveč tudi kot vzoren zaščitnik socialnih pravic delavcev, zaposlenih v njegovem podjetju.

● Lech Walensa meni, da ne on ne njegovi sodelavci ne morejo prevzeti visokih državnih funkcij v razmerah, v katerih so temeljne institucije (administracija, armada, policija itd.) podrejene partiji. V odgovoru na vprašanje, ali bi sprejel položaj predsednika republike, je dejal, da si samega sebe ne more predstavljati kot partnerja Gorbačova, Honeckerja in drugih voditeljev zavezniških držav, še zlasti zato, ker nima niti najmanjše pristojnosti za pogovore o problemih varšavskega sporazuma in SEV.

Predstavniki najvišjega partijskega in državnega vodstva so bili poraženi tudi v drugem krogu, pa še v dopolnilnih volitvah za mandate s t. i. državne liste. Profesor Marjan Orzechowski je edini član politbiroja CK PZDP, ki je bil izvoljen v novi parlament. Zelo malo glasov sta dobila celo znana reformatorja iz Krakowa – sekretar CK PZDP Marjan Stempin in član CK (bivši član politbiroja) Hieronim Kubiak.

V Gdansku je z velikansko večino (83,2 odstotka) glasov zmagal bivši prvi sekretar vojvodskega komiteja in podpisnik sporazuma s stavkajočimi avgusta 1980 Tadeusz Fiszbach, čigar nasprotni kandidat je bil prav tako znana osebnost iz obdobja porajanja Solidarnosti, takratni vodja partije v ladjedelnici Lenin in član politbiroja, delavec Jan Labencki. Domnevajo, da Fiszbachova izvolitev pomeni njegovo vrnitev v politično življenje, iz katerega se je umaknil po razglasitvi vojnega stanja.

Na volitvah sta propadla voditelja največjih partijskih organizacij v Varšavi in Katowicah – Janusz Kubasiewicz in Manfred Goriwoda; proti njima je Solidarnost organizirala kampanjo, v kateri ju je predstavila kot partijska dogmatika.

Iz sedanje vlade sta si poslanska mandata pridobila minister za sindikalna vprašanja Juzef Oleksy in podpremier Ireneusz Sekula, o katerem se govori kot o možnem kandidatu za premiera.

Volilni rezultati so ustvarili položaj, ki v zgodovini parlamentarizma nima primere: poslansko večino bo imela stranka, ki je zaupanje volilcev dejansko izgubila, formalno pa ohranja oblast zaradi popreširjega sporazuma z opozicijo o delitvi mandatov (65:35). Dejstvo je tudi, da bo koalicija zelo ohlapna, ker ljudska in demokratična stranka vse očitneje kažeta namen, da bosta v prihodnje delovali suvereno, to je brez partijskega dežnika.

Glede na politično strukturo sejma in senata lahko vladna koalicija ustanovi nekakšno manjšinsko vlado, ki bo – kot še nobena doslej – podrejena ljudski skupščini. Zato sedanji vladni tiskovni predstavnik opozarja, da morata ti dve politični sili sodelovati, da bi se izognili »vrsti sporov in ohromitvi parlamenta«.

Politično vodstvo države se še naprej vztrajno zavzema za ustanovitev »reformne zveze« oziroma koalicijske vlade, sestavljene iz predstavnikov vseh vodilnih sil v parlamentu. Samo taka vlada, poudarjajo, lahko ustvari novo gospodarsko ureditev v skladu s sklepi, sprejetimi na okrogli mizi, reši gospodarstvo in prepreči anarhijo.

Predstavnik Solidarnosti Janusz Onyszkiewicz je na tiskovni konferenci ta predlog spet zavrnil in poudaril, da opozicija potrebuje vsaj dve ali tri leta, da se bo konstituirala v politične stranke, sposobne za vstop v vlado. Sedanja glavna naloga je po njegovih besedah organizacijska konsolidacija sindikata Solidarnost, ki ima že 1,5 do dva milijona članov.

● Prvo zasedanje sejma in senata lahko pričakujemo že konec tega meseca, na začetku julija pa se bo verjetno sestala ljudska skupščina (na skupni seji obeh domov), ki bo izvolila predsednika republike. Medtem se intenzivno posvetujejo o kandidatih za ta položaj in za položaje predsednikov vlade, sejma in senata.

Novi poslanec in član politbiroja CK PZDP Marjan Orzechowski meni, da bi bila vključitev opozicijskih predstavnikov v koalicijsko vlado »optimalna rešitev«; ljudstvo je Solidarnosti namreč izrazilo zaupanje, ker v njej vidi »ustvarjalno moč in jamstvo za spremembo na bolje«. Toda v tem trenutku je po njegovih besedah realneje pričakovati nekakšen parlamentarni sporazum, ki bo omogočil ustanovitev »vlade narodnega zaupanja«. To bi bil ministrski svet, ki bo užival zaupanje tako glede programa kot kadrovske sestave, in sicer zaupanje parlamenta, ljudstva in poljskih partnerjev v tujini.

ILIJA MARINKOVIĆ

OGLEDALO

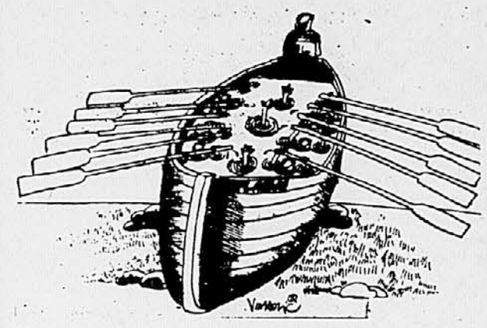

DJOKO NINKOVIĆ, Oslobodjenje

Nekaj manj anonimnosti v avstrijskih bankah

Pri vlaganju velikih dolarskih vsot se bo treba legitimirati – Omejevanje trgovine z mamili

OD NAŠEGA DOPISNIKA

DUNAJ, 21. junija – Medbančni dogovor o obveznem legitimiranju strank, ki bodo želele v avstrijsko banko vložiti več kot 50.000 ameriških dolarjev, naj bi Avstriji omogočil, da verodostojno in s podpisom pristopi k mednarodni konvenciji za boj proti mednarodni trgovini z mamili. Obenem pa v Avstriji upajo, da omenjeni dogovor ne bo načel slovesa o skrajni diskretnosti avstrijskih bank.

Da gre za vprašanje nacionalnega interesa, pove že diskretnost sicer praviloma nediskretnih avstrijskih medijev. O dogovoru so bile objavljene le skope novičke, bolj malo pa se je pisalo tudi o ozadjih. Decembra lani so na Dunaju namreč članice OZN sprejele konvencijo za boj proti mednarodni trgovini z mamili, po kateri se članice med drugim obvezujejo, da razkrijejo identiteto lastnika bančnega računa, in sicer v primeru, ko obstaja sredstva utemeljeni sum, da vložena sredstva izvirajo iz trgovine z mamili. Gostiteljica Avstrija se je znašla v protislovnem položaju. Po avstrijskem zakonu je namreč anonimnost bančnih vlog zagotovljena in banke morajo razkriti identiteto lastnika le v primeru, ko proti njemu že teče kazenski postopek (v ZR Nemčiji npr. oblasti lahko kaj takega zahtevajo že na temelju suma, da je lastnik vpleten v nezakonite dejavnosti).

● Diskretnost in anonimnost, ki jo zagotavljajo avstrijske banke, sta v veliki meri pripomogli k temu, da je mala Avstrija postala 13. najpomembnejše svetovno finančno središče, kjer je samo domačih in tujih varčevalnih vlog za 1000 milijard šilingov (približno 75 milijard dolarjev), ob vseh mogočih nepotrjenih govoricah pa je v dobro obveščenih krogih dolgo krožila trditev, da so SZ in druge socialistične države »bratskim« gibanjem po svetu posredovale velik del svoje finančne pomoči prav preko avstrijskih bank.

Urad za zaščito ustavnosti je skratka opozoril avstrijsko vlado na to, da so avstrijska določila o zagotovljeni anonimnosti bančnih vlog v nasprotju s črko mednarodne konvencije za boj proti trgovini z mamili. Po dolgotrajnem barantanju med združenjem bank na eni ter narodno banko in zunanjim ministrom na drugi strani, so sedaj sprejeli salomonsko rešitev, po kateri bo določilo o anonimnosti načeloma ostalo nedotaknjeno, zato pa se bo moral legitimirati ter z dokumenti dokazati svoje bivališče vsakdo, ki bo v Avstriji želel zamenjati več kot 50.000 ameriških dolarjev in jih položiti na anonimni bančni račun ali varčevalno knjižico na geslo.

Mednarodna trgovina z mamili poteka v dolarjih – ugotavljajo pri avstrijskem bančnem združenju – zato velja določilo le za ameriško valuto. Prav tako menijo, da bo sedanji dogovor odvrnil mednarodne trgovce z mamili od tega, da bi »umazani denar prali« (t. j. legalizirali) v Avstriji. Še z večjo ihto pa zagotavljajo, da bo sicer vse ostalo po starem, kar z drugimi besedami in dejansko pomeni, da bodo tujci na knjižice na geslo in anonimne račune pri avstrijskih bankah še naprej lahko vlagali neomejene količine v drugih valutah, ne da bi se morali legitimirati.

BOJAN GROBOVŠEK

Brandt predsednik socialistične internacionale

Po nekajletnih pripravah bo kongres socialistične internacionale sprejel nov program

STOCKHOLM, 21. junija (Tanjug) – Odločna podpora krepitvi vloge Združenih narodov na področju razorožitve, uresničevanja človekovcih pravic in reševanja gospodarskih problemov sodobnega sveta ter enotna in ostra obsodba nedavnega prelivanja krvi v LR Kitajski so glavne značilnosti dosedanje razprave na 18. kongresu socialistične internacionale. Udeleženci so, prav tako soglasno, podprli predlog, naj dosedanji predsednik Willy Brandt še naprej vodi to združenje političnih strank, kar pomeni, da bo to že njegov peti zaporedni mandat.

Razpravljalci so vsi, brez izjeme, soglašali, da so sedanje razmere za razorožitvena pogajanja ugodnejše kot kdaj prej. Poudarili so, da ugodno vplivajo tudi na gospodarsko sodelovanje in na uveljavljanje človekovih pravic.

Pričakovati je, da bo kongres na jutrišnji sklepni seji sprejel več resolucij in novi program socialistične internacionale, ki ga pripravljajo že nekaj let. Z njim naj bi zamenjali sedanjega, sprejetega leta 1951 in popravljenega kakih 15 let pozneje.

Predaja policiji

RIM, 21. junija (Tanjug) – Bivši »finančni vodja« kompromitirane prostozidarske lože P2 bankir Umberto Ortolani, se je včeraj iz Brazilije vrnil v Italijo in se sam predal policiji. Ortolani velja za enega glavnih krivcev za bankrot milanske banke Ambroziano, poleg velikega mojstra Gellija pa tudi za eno od najpomembnejših imen te prostozidarske lože, katere odkritje je leta 1980 v Italiji povzročilo pravi plaz političnih in finančnih škandalov.

Mladinske demonstracije v Krakovu

VARŠAVA, 21. junija (Tanjug) – V Krakovu so danes spet priredili mladinske demonstracije, katerih udeleženci so vzklikali gesla »Sovjeti, pojdite domov!« in »Dol s komuno!« Demonstranti so se zbrali v središču mesta in potem šli pred sovjetsko veleposlaništvo in vojvodski komite PZDP. Kot je nocoj poročala poljska televizija, milica ni posredovala, čeprav so demonstranti ustavili ves promet.

SVET SO LJUDJE

V Buenos Airesu umrl kipar France Ahčin

V Buenos Airesu je včeraj umrl kipar **FRANCE AHČIN,** eden najpomembnejših slovenskih umetnikov v Argentini. Pred kratkim se mu je izpolnila dolgoletna želja, saj je na začetku leta po dolgem času spet razstavljal v Sloveniji. Ahčin se je rodil v Domžalah leta 1919. Na kiparskem oddelku ljubljanske srednje tehnične šole je študiral pri profesorju Francetu Kralju, Gojmirju Antonu Kosu, Antonu Severju, Ivanu Jurkoviću in drugih, po diplomskem izpitu pa je pri Francetu Kralju študiral medaljerstvo in kompozicijo. Na začetku leta 1943 je odšel v Firenze in se tam vpisal na kraljevo akademijo znanosti in umetnosti, na kateri je nato diplomiral. Po končani diplomi je odšel v Rim in si tam ustvaril atelje. Novembra 1947 je prišel v Argentino in nadaljeval z umetniškim delom. Na začetku je imel predvsem cekvena naročila, med drugim pa je napravil tudi vrsto portretov tukajšnjih kulturnih delavcev. V Buenos Airesu je imel tovarno keramike. V teh letih je imel veliko samostojnih in skupinskih razstav, ter dobil vrsto pomembnih priznanj.

S svojim umetniškim delom je Ahčin slovenski skupnosti v Argentini vtisnil neprecenljiv pečat. Med njegovimi najpomembnejšimi deli z argentinskega obdobja je vsekakor kip Marije Kraljice v cerkvi v slovenski vasi v Lanusu, predmestju Buenos Airesa. Poleg tega je sém treba šteti še reliefe, izdelane za ilustracijo slovenskega prevoda Martina Fierra, argentinskega nacionalnega epa, ki je v prevodu dr. Tineta Debeljaka izšla leta 1970.

France Ahčin je imel na svojem domu v Palomarju, pri Buenos Airesu, tudi svojo kiparsko šolo, katero so obiskovali njegovi slovenski učenci. Kljub dolgoletnemu življenju v Argentini je ves čas ostal navezan na Slovenijo. Z nedavnimi razstavami v Domžalah in Ljubljani se mu je izpolnil življenjski cilj, razstavljena dela pa je podaril domovini. France Ahčin se namreč nikoli ni poistovetil z argentinsko umetnostjo, saj je vse življenje umetniški navdih črpal iz svojih slovenskih korenin. (M. J.)

Bleščeča stoletnica »stare dame«

Milijon frankov na minuto, teh pa je bilo natanko 89, je stal bogati program proslave ob stoletnici »stare dame«, kot Parižani imenujejo svoj simbol Eiffelov stolp (ta je v francoščini ženskega spola). Mestna hiša in župan **JACQUES CHIRAC** pač nista varčevala pri izdatkih za slovita (in draga) imena, ki so s svojimi nastopi ozaljšala prireditev, nekakšno predhodnico proslav ob 200-letnici francoske revolucije, ki bodo dosegle vrhunec z veličastnim mimohodom 14. julija na Elizejskih poljanah. Uvodno »Marseljezo« v Berliozovi priredbi je zapel Placido Domingo ob spremljavi londonskega simfoničnega orkestra, nekaj tisoč statistov je med zvoki, svetlobnimi žarki in drugimi čarovnijami, ki jih omogoča sodobna tehnika, prikazalo zgodovino stolpa od pariške svetovne razstave leta 1889; ni manjkalo pariških znamenitosti, kot je Moulin Rouge, niti akrobatov, kamel ali eksotičnih plesalcev, ki so mimogrede opozorili na dejavnost graditelja stolpa Gustava Eiffela na različnih koncih sveta. Mistinguett, Mireille Mathieu, Julia Migenes-Johnson, Charles Trenet in Johnny Hallyday na motorju harley davidson (ki so mu ga podarili pred dnevi, potem ko je njegov brez sledi izginil) so kljub odpovedi Charlesa Aznavourja v zadnjem hipu olepšali proslavo pariške lepotice, ki ji je garancijski rok sicer potekel, a so jo pripravili za nadaljnji naval tujih turistov, morda celo do leta 2089. Slovesnost je končal slepi črnski zvezdnik Stevie Wonder. Maloštevilno občinstvo, ki si je s komolci priborilo prostor, je bilo prevzeto, številni gostje, med katerimi je bil tudi bivši ameriški predsednik Ronald Reagan, prav tako, manj pa razočarana množica, ki se bo morala zadovoljiti s televizijskim posnetkom, a šele prihodnjo soboto. (B. M.)

Zlato pero Grigorijancu

Na 42. svetovnem kongresu časopisnih založnikov v New Orleansu je zveza časopisnih založnikov podelila letošnje Zlato pero svobode sovjetskemu novinarju, ustanovitelju neodvisne oporečniške revije Glasnost, 48-letnemu **SERGEJU GRIGORIJANCU.** Grigorijanc, zavzeti borec za človekove pravice, se neustrašeno loteva žgočih in spornih tem in trdno zaupa, da bo tako prispeval k razvoju demokratične zavesti. Glasnost si je nakopala nejevoljo samega Mihaila Gorbačova. Kot je povedal predsednik komisije, ki izbira kandidate za to visoko nagrado, profesor Lord McGregor iz Durisa v Angliji, je Glasnost in z njo Grigorijanc žrtev napadov že od ustanovitve revije, po objavi člankov o KGB, pravilih o izseljevanju in skrivanju pravnih arhivov pa so njeno redakcijo razdejali in uničili tiskarsko opremo.

Sir Rex

Britanski igralec **REX HARRISON** je v 81. letu postal sir. Viteški naslov mu je za 65-letno kariero na odrskih deskah in pred filmsko kamero podelila angleška kraljica Elizabeta II. Igralec, po rodu Liverpoolčan, je prvič nastopil leta 1924, postal član liverpoolskega Repertory Theatra (do leta 1927), tri leta kasneje je nastopil v Londonu in leta 1936 v Ameriki. Med vojno (od 1942. do 1944.) je služil v Kraljevem letalstvu, po vojni pa je spet nastopal v britanskih in ameriških gledališčih. Njegov prvi film je bila Velika igra, prvi uspeh pa mu je prinesel Vihar v kozarcu vode (1937). Igral je v vrsti predvojnih angleških filmov, po vojni pa je v Hollywoodu posnel celo vrsto filmov. Največji uspeh mu je prinesla vloga profesorja Higginsa v filmu My Fair Lady (z Audrey Hepburn), ki jo je še vrsto let z velikim uspehom igral na Broadwayu. Leta 1964 je zanjo dobil oskarja.

Na uradni slovesnosti v Buckinghamski palači, ki jo vsako leto prirejajo za kraljičin rojstni dan, je Elizabeta II. podelila plemiške naslove tudi lordu Ianu McCollu, kirurgu londonske bolnišnice Guys, lordu Ericu Sharpu, predsedniku družbe za telekomunikacije, in zdravniku lordu Johnnu Waltonu. Kraljičin krojač Hardy Amies in predsednik kemične družbe ICI Nicholas Henderson sta postala sira.

OB KONCU REDAKCIJE

Priština: »spolitizirana« športna pivnica

● PRIŠTINA, 21. junija (Tanjug) – Poslovni prostor v športnem središču »Boro in Ramiz«, v katerem je bila še pred kratkim pivnica, in njegovo oddajanje v zakup »Slovenijalesu« iz Ljubljane, ne spreminja namena te športne dvorane. Pivnico so zgradili naknadno s krediti, ne pa s sredstvi samoprispevka prebivalcev Prištine. To je povedal direktor kulturno-športnega središča Sadrija Mušić na tiskovni konferenci spričo nesporazuma in pritožb občanov. Mušić je demantiral govorice, da bodo podrli tudi kegljišče in dejal, da bo športna dvorana ostala taka, kakršna je, in da bodo v njej lahko prirejali vsa športna tekmovanja. Oddaja v najem za deset let tega (sedaj že poslovnega) prostora, je opravljena po zbranih ponudbah, pri katerih je najboljše pogoje ponudil ljubljanski »Slovenijales«, ki je vložil za adaptacijo polovico sredstev nepovratno, drugo polovico pa vnaprej na račun najemnine. Mušić je izrazil obžalovanje, da je bil zaradi neobveščenosti ta primer spolitiziran. Z oddajo in preureditvijo pivnice v salon pohištva se bo delovna organizacija »Boro in Ramiz« rešila visokih stroškov za ta gostinski lokal, ki je ves čas posloval z izgubo.

● **PRIŠTINA, 21. junija (Tanjug) – Na sestanku predstavnikov mestnih in občinskih komitejev ZK glavnih mest republik in pokrajin v Prištini, so izrazili zahtevo, da bi različne poglede in ocene kosovskih dogodkov premostili. Z nesporazumi, trenji in vse pogostejšimi konfrontacijami med vodstvi, tudi v najvišjem vrhu, je rečeno, najmanj pomagamo ZK in naprednim silam na Kosovu. Veliko pripomb je bilo tudi na pisanje slovenskih in hrvaških časopisov o Kosovu.**

Ustanovljeno Kulturno društvo Albancev v Ljubljani

LJUBLJANA, 21. junija – V nabito polni dvorani Kulturnega doma Španski borci so danes pozno popoldne v Ljubljani živeči Albanci ustanovili svoje Kulturno društvo Migjeni. Kot so zapisali v svojem statutu in programu, bodo svojo dejavnost usmerili predvsem k razvijanju in spodbujanju kulturnega, umetniškega, športnega in družabnega življenja Albancev v Ljubljani in Sloveniji. Društvo se bo vključilo v mestno organizacijo SZDL in Zvezo kulturnih organizacij Ljubljane.

Ustanovitev prvega kulturnega društva Albancev v Sloveniji je danes pozdravilo precej gostov. Najbolj buren aplavz je doživel Jože Meden, podpredsednik MK SZDL Ljubljana, ki je na začetku pozdravnega govora spregovoril nekaj besed v albanščini. Dejal je, da pomeni ustanovitev kulturnega društva Migjeni precejšnjo popestritev življenja Albancev v Ljubljani. Sicer pa so ustanovitev albanskega kulturnega društva pozdravili še Viktor Blažič v imenu Slovenskega krščansko socialnega gibanja, Dane Zajc v imenu Društva pisateljev Slovenije, Peter Božič v imenu Zveze kulturnih organizacij Slovenije, Gorazd Drevenšek v imenu UK ZSMS Ljubljana, Diana Rexhepi v imenu albanskih študentov v Zagrebu in direktor Kulturnega doma Španski borci Branko Dobravc.

Po ustanovnem zboru je Jaša Zlobec predstavil delovanje Odbora za zaščito človekovih pravic na Kosovu. Danes je tudi izšla prva dvojezična številka kulturnega društva Migjeni Alternativa.

V. S.

ISKRICA

Vsaka oblast se pritožuje nad novinarstvom, z veseljem pa ga izkorišča za svoje namene.

GUSTAV FREITAG

GV gospodarski vestnik

TEMA Z NASLOVNICE
Prvih sto dni Markovićeve vlade je mimo

DRAGIŠA BOŠKOVIĆ
Jugoslovanski dolgovi so dražji

DENAR
Menica na parah

BANČNA REFORMA
Bo LB imela hčere ali sestre?

DELNICE
Zakonodaja tipa po praznem pravnem prostoru

IZRAELSKA IZKUŠNJA
Obrzdanje inflacije brez bolečin

INTERVJU
Dolfe Vojsk: Kar počnemo v ZRN, je naša hudičeva žalost

EVROPSKE VOLITVE
Nov obraz parlamenta v Strasbourgu

EUREKA
Po ministrskem sestanku na Dunaju ima 290 projektov

PRILOGA
Transport od A do Ž

SVETOVALEC
Urejanje delovnih razmerij

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 119 z dne 21. junija 1989

država	valuta	tečaj velja za	za devize, efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	a. dolar	1	12259,07	12277,49	12295,91
Avstrija	šiling	100	115389,07	115562,41	115735,75
Kanada	dolar	1	13486,43	13506,69	13526,95
Danska	krona	100	209195,74	209510,01	209824,28
Finska	marka	100	364501,32	365048,89	365596,46
Francija	frank	100	239954,36	240314,83	240675,30
ZR Nemčija	marka	100	813322,79	814544,61	815766,43
Grčija	drahma	100	9458,96	9473,17	9487,38
Irska	funt	1	21687,89	21720,47	21753,05
Italija	lira	100	1121,82	1123,51	1125,20
Japonska	jen	100	11161,43	11178,20	11194,97
Kuvajt	kv. dinar	1	54340,85	54422,48	54504,11
Nizozemska	gulden	100	722005,51	723090,15	724174,79
Norveška	krona	100	224390,20	224727,29	225064,38
Portugalska	escudo	100	9742,72	9757,36	9772,00
Švedska	krona	100	241278,89	241641,35	242003,81
Švica	frank	100	937787,49	939196,28	940605,07
V. Britanija	funt	1	24854,54	24891,88	24929,22
ZDA	dolar	1	16175,65	16199,95	16224,25
	ECU	1	16836,01	16861,30	16886,59
Belgija	frank/F	100	38756,10	38814,32	38872,54
Belgija	frank/C	100	38863,20	38921,58	38979,96
Španija	pezeta	100	12784,92	12804,13	12823,34

Tečaj dinarja za obračunski dolar je 14.642,14.
Tečaji za grško drahmo in irski funt veljajo samo za efektivo in čeke. – Nakupni in prodajni tečaji za devize začno veljati 21. junija 1989 ob 14. uri, srednji tečaji za devize ter nakupni, srednji in prodajni tečaji za efektivo, čeke, kreditna pisma in poštne nakaznice pa 22. junija 1989. – Tečaj dinarja za obračunski dolar velja od 22. junija 1989 dalje.

ljubljanska banka Pravi naslov za denarne zadeve

ORFEJ
NOVA DISKOGRAFSKA HIŠA
PRVE PLOŠČE IN KASETE KMALU V PRODAJI
ORFEJ HARMONIJA V VAŠEM DOMU

PA ŠE TO

RUMENIGE NA RAŽNJU – V Sarajevu se je razplamtela polemika o koridi, ki naj bi jo v nedeljo organizirali na olimpijskem štadionu Koševo. Društvo za zaščito živali želi na vsak način doseči prepoved koride, medtem ko prireditelj (štadion Koševo) ostaja gluh za vse pripombe, saj bo s korido precej zaslužil.

Kakorkoli že, letošnja korida bo precej okrnjena, saj na njej ne bo nastopil lanskoletni zmagovalec Rumenige. Zlomil si je rog in končal – na ražnju.

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda Slovenije

Prognostična karta za 22. junij 1989

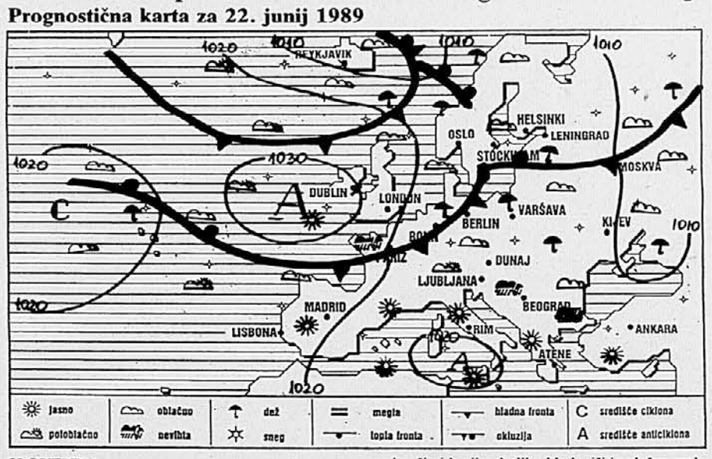

SLOVENIJA
V Primorju bo precej jasno, drugod po Sloveniji deloma jasno s spremenljivo oblačnostjo, popoldne bodo še posamezne plohe in nevihte. Najnižje jutranje temperature od 10 do 15, ob morju 17, najvišje dnevne od 18 do 23, na Primorskem do 24 stopinj C.

JUGOSLAVIJA
Ob Jadranu in v južnih predelih države bo pretežno jasno, drugod spremenljivo oblačno, vmes bodo krajevne plohe in nevihte.

VREMENSKA SLIKA
Nad srednjo Evropo in Balkanom je polje enakomernega zračnega pritiska, v višinah se zadržuje nad našimi kraji nekoliko hladnejši in vlažen zrak, ki povzroča spremenljivo vreme.

KAKO KAŽE ZA PETEK IN SOBOTO
V petek bodo še krajevne plohe ali nevihte, v soboto pa bo deloma jasno in topleje.

GORSKI SVET
Spremenljivo oblačno bo, popoldne bodo posamezne plohe in nevihte, temperature na 1500 okoli 15, na 2500 pa okoli 5 stopinj C.
Pihal bo zmeren severni veter.

TEMPERATURE MORJA
Portorož 21, Split 20, Hvar 21, Hercegnovi 20, Bar 22, Ulcinj 20, Blejsko jezero 19 stopinj C.

VREME IN TEMPERATURE 21. JUNIJA 1989 OB 15. URI

kraj	vreme	°C
LJUBLJANA	pret. oblačno	21
PLANICA	zmer. oblačno	21
BRNIK	pret. oblačno	21
KREDARICA	zmer. oblačno	5
MARIBOR	rahlo dežuje	17
M. SOBOTA	oblačno	17
SL. GRADEC	oblačno	20
CELJE	zmer. oblačno	19
N. MESTO	pret. oblačno	20
N. GORICA	del. oblačno	24
PORTOROŽ	pret. oblačno	23
REKA	zmer. oblačno	22
PULJ	zmer. oblačno	22
HVAR	jasno	26
DUBROVNIK	oblačno	21
ZAGREB	oblačno	18
BEOGRAD	pret. oblačno	19
SARAJEVO	–	–
TITOGRAD	zmer. oblačno	25
SKOPJE	pret. jasno	22
CELOVEC	zmer. oblačno	20
GRADEC	zmer. oblačno	18
DUNAJ	pret. oblačno	17
BENETKE	pret. oblačno	24
MILANO	jasno	28
GENOVA	zmer. oblačno	23
RIM	pret. jasno	24
PARIZ	–	–
BERLIN	pret. jasno	27
STOCKHOLM	oblačno	21
MOSKVA	–	–

STANJE VODA 21. junija 1989, ob 8. uri
PRETOK v m^3/s: Drava HE Dravograd 270, Mura Gornja Radgona 194, Sava Radovljica 17,2, Sava HE Mavčiče 20, Sava Šentjakob 33,8, Sava Radeče 92,8, Sora Škofja Loka 5,62, Ljubljanica Moste 23,1 Savinja Laško 16,7, Krka Podbočje 25,4, Kolpa Radenci 11,9, Soča HE Doblar 40.

Kaj pa Bermudski trikotnik?

Ugotovili smo, da je življenje na odprtem morju za večje rastline preveč trdo, zato jih v glavnem ni. To pa ne velja povsod!

Ker je Bermudski trikotnik le sad pregrete domišljije, bo bolje, da govorimo o Sargaškem morju, prostranem delu Atlantika severovzhodno od Velikih in Malih Antilov. To področje Atlantika skoraj ne pozna morskih tokov in stalnih vetrov, zato pa dolga razdobja gluhega mirovanja, ki je spravljalo v obup zgodnje pomorščake, na življenje in smrt odvisne od vetrov in jader. Kdor je zašel v Sargaško morje, tako so pričale legende, je tam tudi ostal. Tam naj bi bilo nič koliko ladij strahov brez posadke in brez gospodarja, ki za vse večne čase plovejo v morju brez življenja . . .

Negibnost pa ima tudi svoje dobre plati. V sorazmerno mirnem Sargaškem morju so velika področja na debelo pokrita z velikimi algami, ki so tudi dobile ime po tem morju – sargaške alge. Te alge bujno in trajno uspevajo na površini odprtega Atlantika preprosto zato, ker jih veter in tokovi ne odnašajo drugam, v drugačna okolja, kjer se ne bi mogle razmnoževati in rasti. Pri tem pa se seveda sestava morske vode v Sargaškem morju prav nič ne razlikuje od sestave ostalih vodovij Atlantika, kjer ni o rastlinstvu niti sledi.

Očitek mestnemu izvršnemu svetu zaradi popustljivosti

Predsedstvo MK SZDL Ljubljana meni, da je poročilo o uresničevanju razvojnih nalog v mestu za delo do konca leta skoraj neuporabno

LJUBLJANA, 21. junija – Člani predsedstva MK SZDL Ljubljana na današnji seji niso našli skoraj nobene dobre besede za poročilo mestnega izvršnega sveta Ljubljana o uresničevanju programa razvojnih nalog v letošnjem letu. Še bolj pikre pa so bile besede, namenjene stanju, ki ga poročilo prikazuje. Glavni očitek poročilu je bil, da zaradi golega nizanja težav, brez razčlenitev vzrokov, ki so do njih pripeljali, za prihodnost, ko naj bi te težave skušali odpraviti, skorajda ni uporabnó. Člani so menili, da ga je nujno treba dopolniti, če že z drugim ne, pa vsaj z jasnimi usmeritvami za delo do konca letošnjega leta.

Predstavnica mestnega izvršnega sveta Rada Perovšek je povedala, da so se pristojni v mestu v prvih mesecih letošnjega leta največ ukvarjali z gospodarsko infrastrukturo, preskrbo in turizmom, torej s stvarmi, kjer ima mesto nekaj več pristojnosti. Predvsem gospodarstvo so skušali usmerjati v sodobnejše proizvodne programe, naložbe v novo opremo in v nove organizacijske oblike. Poudarila je, da so se stvari premikale bolj počasi, nekaj uspehov pa je bilo vendarle doseženih. Omenila je tudi nekaj statističnih kazalcev gospodarjenja v prvem polletju, o katerih je povedala, da na prvi pogled sicer niso slabi, vendar pa njihova podrobnejša proučitev pokaže precej bolj skrb vzbujajoče stanje. Industrijska proizvodnja je bila glede na isto obdobje lanskega leta večja za slabih 11 odstotkov. Povečano rast gre pripisati predvsem velikemu razmahu monetarne politike, povečanemu uvozu reprodukcijskih materialov in nekoliko boljši prodaji na domačem in tujem trgu. Po drugi strani pa so se v zadnjih dveh mesecih močno povečale zaloge končnih izdelkov. Po nekaj letih so se letos prvič spet povečale naložbe, in sicer za dobrih šest odstotkov. Skoraj tri četrtine vseh naložb so izvedli v gospodarstvu, kjer največ denarja vlagajo v novo opremo. Večja kot v istem obdobju lanskega leta sta bila letos tudi izvoz in uvoz. Prvi je od lanskega večji za 22 odstotkov, drugi pa za 35 odstotkov. Rada Perovšek je povedala, da se v izvršnem svetu bojijo prelivanja z izvozom zasluženega denarja zgolj v osebne dohodke. To bi namreč resno ogrozilo normalno proizvodnjo. Dodala je, da se izvoz največjih ljubljanskih izvoznikov nekoliko zmanjšuje, predvsem je manjša prodaja končnih izdelkov, boljši pa so izvozni rezultati proizvajalcev hrane in polizdelkov. Omenila je tudi cene, ki so glede na isto obdobje leta 1988 višje za 600 odstotkov.

● Predsedstvo mestne konference SZDL je danes zaradi številnih telefonskih klicev Ljubljančanov razpravljalo tudi o pismu z naslovom Pismo odboru za varstvo človekovih pravic na Kosovu, ki je bilo objavljeno v torkovi številki Dnevnika. Člani predsedstva so menili, da je vsebina pisma pod vsako kulturno ravnijo, in se tudi z njegovo objavo ne strinjajo. Tiskovnemu svetu Dnevnika so tudi predlagali, naj o tej uredniški odločitvi še razpravlja.

Niko Lukež je v razpravi pohvalil kratkost in jedrnatost poročila, dodal pa, da pogreša podrobnejše podatke o komunalnem sistemu v Ljubljani. Jože Meden je menil, da se poročilo o delu, kjer govori o problematiki družbenih dejavnosti, preveč skriva za posledicami delovanja intervencijske zakonodaje, položaj v družbenih dejavnostih pa nasploh prikazuje bolj optimistično, kot je v resnici. Večina razpravljalcev je nasploh menila, da v poročilu manjkajo podrobne razčlenitve vzrokov za neuresničevanje sprejetih nalog. Kritizirali so tudi neuspešnost (popustljivost) mestnega izvršnega sveta v pogovorih z republiškim izvršnim svetom. Menili so, da Ljubljana na mnogih področjih izgublja položaj enakopravnega partnerja, kar se že pozna pri uresničevanju najpomembnejših nalog v gospodarstvu, še bolj pa v družbenih dejavnostih.

Predsedstvo je menilo, da je treba poročilo dopolniti z jasnimi usmeritvami za nadaljnje delo.

MARKO JAKOPEC

V Logatcu javna tribuna o prenovi ZKS

Kritična presoja programa prenove ZKS med člani ZKS in drugih političnih zvez

LOGATEC, 21. junija – V Narodnem domu v Logatcu se bo jutri, 22. junija, ob 20. uri začela javna tribuna z naslovom Zveza komunistov Slovenije po meri demokracije oziroma s podnaslovom Koliko velja program prenove ZKS na politični borzi. Zvezo komunistov Slovenije in njena stališča bodo na tribuni zastopali Milan Balažic, Peter Bekeš, Robert Černe, Miloš Čirič, Silva Jereb, Sonja Lokar in Borut Pahor.

Program prenove ZKS pa bodo na tribuni poskušali kritično presoditi Pavle Gantar iz Kluba 89, Marjan Geohelli iz logaškega Pododbora za varstvo človekovih pravic, Gregor Golobič iz ZSMS, Andrej Magajna iz Slovenske socialdemokratske zveze, France Miklavčič iz Slovenskega krščanskosocialnega gibanja, Andrej Klemenc iz Gibanja zelenih, Ivan Oman, predsednik Slovenske kmečke zveze, in Rajko Pirnat iz Slovenske demokratične zveze. Pogovor med taboroma bo povezoval dr. Boštjan M. Zupančič.

V. S.

Letos prvič na ljubljanski Ohceti tudi kitajski par

Zadnji junijski teden bo v soboto, 1. julija, zaključila slovesna poroka na magistratu – Letošnji gostitelji Gorenjci in Brežičani

LJUBLJANA, 21. junija – Letošnja Ohcet v Ljubljani je že dvaindvajseta po vrsti. Zanimanje zanjo je tokrat izjemno, saj se je prijavilo kar 27 parov, tako da so jih morali sedem prositi, naj sodelujejo prihodnjič. Poročilo se bo dvanajst tujih parov in osem naših iz vseh naših republik in pokrajin. Letošnja novost in hkrati dokaz, da naša Ohcet odmeva tudi daleč zunaj meja, je prvi kitajski par, ki je že na poti k nam skupaj s televizijskimi snemalci in reporterji.

Jugoslovanska turistična zveza je vključila Ohcet v svoj program in bo zanjo prispevala tudi del sredstev. Tudi letos je bilo, tako kot vsa leta doslej, največ težav z denarjem. Za turistične delavce je včasih kar mučno tekati od vrat do vrat delovnih organizacij in moledovati za prispevke, čeprav jih je kar nekaj, ki vsako leto velikodušno pomagajo prireditvi. Po sedanjih izračunih, ki pa ob sedanji inflaciji seveda niso končni, bo letošnja Ohcet stala okoli 50 starih milijard dinarjev, seveda pa je dejanske stroške težko oceniti, saj bodo hoteli brezplačno nastanili udeležence, avtobusi jih bodo prevažali, gostitelji v Ljubljani, na Gorenjskem, v Brežicah in Čatežu ne bodo zaračunali storitev, torej bo Ohcet še veliko dražja. Organizatorji in turistični delavci so prepričani, da bo tudi letošnja prireditev brez izgub, kot so pojasnili na današnji tiskovni konferenci.

V razpravi, ki je sledila, so novinarji menili, da se danes splača organizirati le take prireditve, ki prinašajo dobiček, čeprav niso zanikali, da v čisti dobiček sodi že reklama, ki jo s svojimi prispevki in posnetki same prireditve in s turističnimi reportažami iz vse Jugoslavije naredijo tuji novinarji prek svojih časopisov. Zato pa je treba z ustrezno reklamo, ki naj ne bo omejena zgolj na reklamne letake in vabila na seje in tiskovne konference, ampak s prireditvami v živo in z narodnimi nošami obiskati tako avstrijske kot italijanske zamejce, bližnje Hrvate, ki imajo streljaj do Ljubljane in lahko skočijo za dan, dva k nam, že veliko prej, ne pa šele zadnji teden pred Ohcetjo.

Res je, da so naši turistični delavci in vsi, ki se ukvarjajo s to tradicionalno prireditvijo, prezaposleni, saj komaj zdelujejo tekoče organizacijske naloge, zbirajo denar, skrbijo za namestitev gostov in za obrobne prireditve. Prostovoljci, ki bi priskočili na pomoč, pa so redki. O prireditvah bomo poročali sproti.

MARINA UČAKAR

MOJ MIKRO
VELIKI SVET RAČUNALNIKOV

PO SLOVENIJI

Vrtičkarstvo po litijsko

LITIJA, 21. junija – Kot v Ljubljani se tudi v Litiji vrtičkarji ponekod »naselijo na črno«. Tako je tudi ob cesti proti Zagorju, na desnem bregu Save. Franci Lesjak, urbanistični in komunalni inšpektor na Upravi inšpekcijskih služb, je povedal, da bodo odločbo za odstranitev barak za shranjevanje vrtnega orodja kmalu izdali in da postopek poteka v skladu z zakonom o urejanju naselij in drugih posegov v prostor. Zavzel pa bi se za to, da se zdajšnjim in bodočim vrtičkarjem zagotovi ustrezna površina in se predpiše tipski leseni objekt za orodje. Tam, kjer so sedaj, je namreč kmetijska površina, ki ni zazidljiva. (Besedilo in slika: Jože Biščak)

Skupina Ekstrem med vajo

LJUBLJANA, 21. junija – Pogumna mlada plesna skupina Ekstrem, ki se je minulo soboto zelo uspešno predstavila v moščanskem kulturnem domu Španski borci, se že dalj časa pripravlja na državno prvenstvo, ki bo v petek in soboto na Bledu. Tokrat smo plesalke in plesalce našli na vaji v domu JLA, sicer pa vadijo tudi v prostorih KUD Dolomiti Dobrova. Skupina Ekstrem je res nova, vendar nova le v tej sestavi, saj v njej nastopajo že prekaljene plesalke in plesalci, ki so se po učni dobi v baletni šoli ali različnih drugih plesnih šolah odločili ustvariti nekaj posebnega. Skupina skuša že s svojim imenom opozoriti, da se je spoprijela z vsemi mogočimi plesnimi tehnikami – od čistega baleta do izraznega plesa in vse do popularnega show-dancea v broadwayskem slogu. (V. B., slika Janez Zrnec)

Rojstva

LJUBLJANA: V torek se je v Ljubljani rodilo 27 otrok, od tega 16 deklic in 11 dečkov. Oba »rekorda« v teži sta pripadla fantom – najlažji je tehtal 2310 gramov, najtežji pa 4460 gramov. Med deklicami pa se je ta dan rodil parček – 2370 in 2520 gramov težki punčki je povila Ida Milanković. (R. D.)

Pogrebi

LJUBLJANA: Danes se bodo na Žalah svojci še zadnjič poslovili od 81-letnega upokojenca Albina Trekmana (ob 12. uri); 65-letne upokojenke Brigiter Vrabec (ob 13. uri) in 50-letne uslužbneka Vide Sosič (ob 14. uri).

VIČ: Na viškem pokopališču bodo danes ob 15. uri pokopali 65-letno telefonistko Štefko Maurer, pogreb 81-letnega upokojenca Jožefa Podobnikarja pa bo danes ob 16. uri.

DOMŽALE: Na domžalskih Žalah bodo danes ob 16. uri svojci pospremili na zadnjo pot 87-letno upokojenko Marijo Šimic.

VRHNIKA: Umrla je 81-letna upokojenka Julijana Remškar. Pogreb pokojnice bo danes ob 17. uri na pokopališču v Brezovici pri Ljubljani. (R. D.)

Učitelji osnovnih šol v Ljubljani ne bodo mirovali

Stavkovni pododbor osnovnošolskih učiteljev v Ljubljani bo izmenjal izkušnje z drugimi, ki se borijo za iste cilje

LJUBLJANA, 21. junija – Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol je pred desetimi dnevi razposlal odgovornim institucijam s področja šolstva vrsto vprašanj, ki zadevajo delo teh institucij in njihovo odgovornost. Na današnjem sestanku stavkovnega pododbora, ki so se ga udeležili ravnatelji in predsedniki osnovnih organizacij sindikatov osnovnih šol, so prebrali nekaj odgovorov. Poslali so jim jih z mestne in republiške izobraževalne skupnosti, z mestnega in republiškega komiteja za šolstvo, z ljubljanske enote Zavoda za šolstvo SRS in z občinskega komiteja za družbene dejavnosti občine Center.

»Ne moremo se raziti povsem zadovoljni,« je ob koncu razprave o prejetih odgovorih rekel **Branko Lipar**, ravnatelj osnovne šole Ledina. Odgovori so večinoma presplošni in formalistični in niso zadovoljili učiteljev. Nezaupanje, ki je nastalo ob podrobnejšem pregledovanju poti, po katerih potuje denar, namenjen osnovnemu šolstvu, in delitve tega denarja, še zdaj niso razčiščene. Kaže, da učitelji na tej poti ne bodo odnehali, čeprav so na včerajšnji seji skupščine mestne izobraževalne skupnosti že potrdili višjo prispevno stopnjo. Učinkov zvišane prispevne stopnje učitelji ne bodo čutili do avgusta, pa to zanje niti ni najpomembnejše. Njihov protest velja načinu in metodam, ki jih je slikovito označil **Boris Zupančič:** »Protestiram proti načinu, kjer prestavljajo vagončke s tira na tir, vsak od teh tirov pa je slep.« Ljubljana bo morala nekaj reči tudi o tem, kaj bo zanjo pomenil nacionalni program, ki se obeta v šolskem letu 1990; strokovna služba MIS pa naj jasno pove, so menili, da ni sposobna opravljati svojega dela po pooblastilih, ki jih ima.

Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol se bo povezal z drugimi stavkovnimi odbori osnovnih šol v Ljubljani. Vabijo jih na skupen sestanek, ki bo 30. junija ob 11. uri v prostorih skupščine Ljubljana Šiška – tel. (061) 555-933, za izmenjavo izkušenj in pogovor o načinu dela.

LADA ZEI

Dušan Novak je kandidat za predsednika šišenskega IS

Na skupni seji OK SZDL in OS ZSS Ljubljana Šiška so se delegati odločali med petimi kandidati in njihovimi programi

LJUBLJANA, 21. junija – Dušan Novak je kandidat, o katerem se bodo lahko delegati občinske skupščine v Šiški odločali, ali bo za naslednjih osem mesecev vodil tamkajšnji izvršni svet.

V kandidacijskem postopku, ki sta ga v kratkem času izvedli po krajevnih konferencah in v združenem delu občinska frontna organizacija in zveza sindikatov, so nabrali pet kandidatov. Vsi so pripravili tudi programe svojega dela, ki jih je v skrajšani obliki objavilo občinsko glasilo. Na današnjo skupno sejo OK SZDL in OS ZSS Ljubljana Šiška so kandidati prišli tudi sami. Svoje programe so delegatom razložili Janez Elikan, Franc Kosi, Dušan Novak in Tone Novak. Manjkal je le Franc Mikelj, ki se vabilu na skupno sejo ni odzval. Razprava je bila za kandidate zahtevna, saj so morali razložiti svoje poglede na premagovanje problemov s področja ekologije, odnosov med mestom in občino, krčenje družbene nadstavbe, urejanje občinske uprave in podobno.

Na seji je nastal zaplet zaradi poslovnika, ki so ga sprejemali posebej za to sejo. Doslej namreč ni bilo v navadi in v statutu občine, da bi delegatom skupščine pošiljali na volitve po več kandidatov za predsednika izvršnega sveta. Občinska konferenca SZDL je v poslovniku predlagala, naj bi danes določili s tajnimi volitvami dva kandidata, občinski komite ZK pa je predlagal, naj bi dali skupščinskim delegatom toliko predlogov, koliko kandidatov za predsednika občinskega IS bi dobilo več kot polovico glasov.

Otmar Zorn, predsednik skupščine v Šiški, je delegatom predlagal, naj bi izvolili samo enega kandidata. To je utemeljil »ob polni odgovornosti, da bo kdo očital nedemokratičnost, s časovno stisko. Občina mora namreč čimprej dobiti predsednika in nove člane IS, kar pa bi bilo težko izvedljivo, če danes izbrani kandidat ne bi imel časa do 11. julija, ko bodo skupščinske volitve.« Delegati so se z glasovanjem odločili, da bodo volili samo enega kandidata.

Drugi zaplet, ki je nekoliko pokvaril razpoloženje, je sprožil Vlado Šlamberger. Vprašal je, koliko časa bo novi presednik IS imel na voljo pred ponovnimi volitvami. Izkazalo se je, da bodo morali v Šiški že čez osem mesecev ponovno voliti predsednika IS, ko bo potekel mandat Petru Hočevarju, sedanjemu predsedniku IS, ki pa že odhaja na novo delovno dolžnost. Kaže, da je bilo za kandidate to nekaj novega. Dušan Novak je celo rekel, da bi moral v tem primeru še razmisliti o svoji kandidaturi. Osem mesecev je namreč kratek čas, v katere bo težko uresničiti program, kakršnega je ponudil v kandidacijskem postopku. Vprašanje so tudi strokovnjaki, ki naj bi le osem mesecev opravljali funkcije v občinskem izvršnem svetu.

Negotovost je odpravil Otmar Zorn, ki je rekel: »Volitve čez osem mesecev so le formalnost, saj že danes izbiramo najboljšega moža v Šiški. To morajo vedeti tudi v vseh temeljih okoljih, ki bodo čez osem mesecev ponovno potrjevala sedanjega kandidata. Gledati je treba na vsebino, ne pa na formalnosti.«

Po volitvah so soglasno sprejeli ugotovitveni sklep: Dušan Novak, za katerega je glasovalo 52 od skupno 79 delegatov, je kandidat za predsednika izvršnega sveta občine Ljubljana Šiška.

LADA ZEI

Na Muljavi pri Jurčičevi domačiji spet Jurij Kozjak

Lani na šestih predstavah več kot 5000 gledalcev – Letos načrtovanih pet predstav – Prva bo v soboto, 24. junija, ob 21. uri

MULJAVA, 21. junija – Poletno gledališče na Jurčičevini na Muljavi bo v soboto, 24. junija, ob 21. uri spet oživelo. Muljavski ljubiteljski igralci za letos sicer niso pripravili premierene predstave, že drugo sezono pa bodo igrali Jurčičevega Jurija Kozjaka. Za to so se odločili, ker je bilo lani za to delo veliko zanimanja in je bilo obiskovalcev iz predstave v predstavo več. Vseh šest predstav si je skupaj ogledalo več kot 5000 ljudi.

Eden od razlogov za ponovitev je tudi dejstvo, da postavitev nove predstave veliko stane, denarja pa v teh časih za kulturo ni lahko dobiti. Poleg tega so igralci v pripravo igre vložili veliko truda, ki bi ga zelo zahtevna predstava, v kateri na odru sodeluje okrog 80 ljudi, če pa k temu prištejemo še tehnično ekipo, je sodelujočih več kot sto. Za tako majhen kraj je to precejšnja množica ljudi, ki igrajo poleg svojega vsakdanjega dela v službi in na kmetiji. Zahtevna je tudi priprava scene, saj je v igri pet različnih prizorišč.

Jurij Kozjak je že peto Jurčičevo delo, ki so ga domačini zaigrali v svojem pojočem dolenjskem narečju. Nastopili so še z igrami Sosedov sin, Domen, Deseti brat in Tihotapci. Režiser Dane Zupančič, ki mu pomaga Janez Eržen, se je z Muljavci pripravljen lotiti tudi drugih Jurčičevih del, vendar bodo o tem začeli na Muljavi razmišljati kasneje, šele jeseni, ko bodo končana glavna kmečka opravila. Ker pričakujejo, da bo obisk letošnjih petih predstav Jurija Kozjaka prav tako dober kot lanski, se bo nabralo tudi nekaj denarja, nekaj pa ga bodo dobili kje drugje. Vse pa je odvisno tudi od vremena, saj v primeru dežja predstava odpade. Če bo vreme lepo, bodo predstave poleg te sobote, 24. junija, še v petek 30. junija, ter 1., 7. in 8. julija, vsakokrat ob 21. uri.

MOJCA KAUČIČ

Srečanje delovnih invalidov Jugoslavije

Del tega srečanja bo namenjen razpravi o aktualnih vprašanjih invalidskega varstva

LJUBLJANA, 21. junija – Zveza društev invalidov mesta Ljubljane, ki praznuje 10-letnico, bo tokrat gostiteljica srečanja delovnih invalidov Jugoslavije »Bratstvo in enotnost 1989«, ki bo ta četrtek in petek v Ljubljani. Srečanja se bo predvidoma udeležilo štirinajst zvez in društev mest iz vse države.

V četrtek popoldne bodo na slovesnosti ob 10-letnici Zveze društev invalidov mesta Ljubljana podpisali listine o pobratenju z vsemi tistimi udeleženci srečanja – zvezami in društvi, ki doslej tega še niso storili. Ljubljanska zveza bo društvom in posameznim članom podelila plakete in priznanja za sodelovanje in prizadevno delo. Naslednji dan si bodo udeleženci srečanja najprej ogledali Univerzitetni zavod za rehabilitacijo invalidov, ogledu pa bodo sledili delovni pogovori o obvladovanju in razvoju invalidskega varstva v kriznih razmerah ter o financiranju invalidskih organizacij.

M. Ž.

Gaudeamus iz otroških ust

LJUBLJANA, 21. junija – Poznamo veliko, malo in celo mednarodno maturo, redkokdo pa je slišal za »najmanjšo maturo«, ki jo opravijo »absolventi« male šole v vrtcih, preden se vpišejo v prvi razred tazaresne šole. In ti najmanjši maturantki iz vrtca Bojana Melika so se za konec zaprašili skozi Ljubljano, uniformirani, kot so ponavadi njihovi starejši vrstniki, in pod Prešernovim spomenikom zapeli nekaj svojih pesmic. Okrog njih se je takoj nabrala množica naključnih poslušalcev, ki so mlade pevce nagradili s ploskanjem. (Foto: Janez Zrnec)

● *Predstavitev plošče skupine Sokoli*

LJUBLJANA, 21. junija – V petek, 23. junija, bo v preddverju Drame slovesna predstavitev plošče in kasete skupine Sokoli »Bitka za ranjence«. Ploščo je izdala KA Triglav v sodelovanju z Dramo SNG v Ljubljani. Istega dne pa se bo ob 19.30 še zadnjič v tej sezoni začela predstava Shakespearove Komedije zmešnjav, ki je navdušila občinstvo in kritiko.

Z. M.

● *Komenda: staro za novo v kmetijstvu*

KOMENDA, 21. junija – Zasebni servis za kmetijske stroje Alojza Laha s Klanca 13 v Komendi bo odslej prodajal tudi nove kmetijske stroje SIP iz Šempetra, te dni (od 26. junija) pa bo uvedel tudi nadvse dobrodošlo novost za kmete: menjavo starih strojev za nove, s čimer bo marsikomu pomagal iz stiske. Povrhu tega v servisu popravljajo kardanske gredi vseh vrst za traktorske priključke in prodajajo nove kardanske gredi in nadomestne dele. Zasebnik si je omislil tudi posredništvo za stare kmetijske stroje in ustrezno prodajo. Servis in trgovina bosta v sezoni odprta vsak delavnik od 7. do 19. ure, pa celo ob nedeljah od 8. do 11. ure. Za informacije je na voljo tudi telefon (061) 841-022.

H. Ü.

»Politični pluralizem – pogoj za socializem 21. stoletja«

To je ena izmed misli Jožeta Smoleta, predsednika SZDL Slovenije, na slavnostni seji skupščine občine Center

LJUBLJANA, 21. junija – »V Sloveniji in v Ljubljani si moramo vsi skupaj prizadevati, da nihče, ki dela in živi v naši republiki, ne bo kakorkoli diskriminiran zaradi narodne pripadnosti ali pa zaradi tega, ker prihaja iz kake druge republike. V republiki moramo ohraniti in še izboljšati razmere in razpoloženje odprtosti in prijateljstva, tako, da se bo vsak počutil enakopravnega in enakega med enakimi.«

To je nekaj misli iz pozdravnega govora predsednika republiške konference SZDL Slovenije Jožeta Smoleta na današnji slavnostni seji skupščine občine Center, s katero so svečano proslavili praznik občine, 21. junij. Jože Smole je na seji, ki so se je poleg delegatov skupščinskih zborov, predstavnikov občinskih družbenopolitičnih organizacij in upravnih organov udeležili tudi predstavniki pobratenih občin Delnice, Bijelo Polje in Stari Trg iz Beograda, opozoril na nekatera aktualna politična in gospodarska dogajanja v republiki in Jugoslaviji. Med drugim je govoril tudi o hitro uveljavljajoči se demokraciji in dejal, da ni socializma brez demokracije in demokracije brez socializma. V iskanju povezave med obema pojmoma pa se v zadnjem času vse bolj pogosto pojavlja pluralizem, kot nekakšno topilo dogmatskega pojmovanja socializma. Poudaril je, da je temeljni zakon socializma tudi politični pluralizem, kot bistveni pogoj in vidik demokracije v socializmu 21. stoletja

MARKO JAKOPEC

● Predsednik skupščine občine Center Borut Plavšak je na današnji slavnostni seji najzaslužnejšim posameznikom in organizacijam podelil letošnja priznanja občine Center. Nagrado občine so prejeli: Bogdan Anžur, Milan Biber, Jurij Souček, Tonka Tacol in občinski štab civilne zaščite občine Center. Plakete občine Center, ki so jih letos podelili prvič, so prejeli: Staša Cvetko, Franjo Jošt, Jože Korez, Anton Kovačič in Franc Tomše.

Pokličite nas!

Nikar ne brskajte po telefonskem imeniku. Zavrtite številko ljubljanske rubrike Dela: 318-296!

Prav gotovo so stvari in dogodki v Ljubljani in njeni bližnji okolici, o katerih bi bilo treba po vašem mnenju pisati, jih komentirati, razložiti.

Ob prebiranju lokalne strani v časniku se vam je najbrž večkrat zazdelo, da novinarjem ni uspelo spoznati prave resnice, prodreti v resnično življenje.

Kaj ko bi nas poklicali in nam sporočili svoje pripombe in predloge. Vaš klic pričakujemo vsako dopoldne med 10. in 11. uro, razen ob sobotah in nedeljah.

PISMA BRALCEV

Najboljše so dolgoletne zveze

Prijatelj France ima na Dolenjskem srednje veliko kmetijo. Ker hodi tudi v službo, je glavni kmetovalec žena. Po dolgih letih sem ga zadnje mesece obiskal kar trikrat, vendar je naneslo tako, da ni imel nikoli veliko časa zame.

Že ob prvem obisku sem se čudil, zakaj je dvorišče polno avtomobilov, da sem moral parkirati na cesti. Franceta sem našel v kašči polni žakljev z moko, ko je ravno tehtal in delil. Da gre za kamionsko pošiljko iz Srbije, da je moka kvalitetna in jo bo še prehitro spravil v promet. Ljudje še vedno radi pečejo kruh doma. Da traja pri njem ta zveza že 12 let, da je vsaj na Dolenjskem ta menjava zelo živahna.

Ko sem se oglasil drugič, je že po nekaj minutah potrkalo na vrata. Sovaščan je vprašal, če je še kaj orehov. Spet pošiljka iz Srbije, cena znatno nižja kot sicer na trgu. Na žalost je robe že zmanjkovalo in je lahko kupec dobil samo nekaj tistega, kar je želel. Že čez pol ure se je prijatelj poslovil s pojasnilom, da gre klat prašiče, spet iz Srbije in res so zunaj že čakali ljudje z avtomobili, da bodo peljali svoje polovice.

Tretjič sem imel več sreče in sva se lahko končno odpravila na nameravano pot. Prišlo pa je do zamude, ker je ravno takrat prisopihal tovornjak iz bratske republike. Pripeljal je odojka, ki so ga naročili za neko slavje. Vozniku je ostalo 7 ali 8 prašičev, težkih okrog 100 kg. Na hitro so se dogovorili, da prevzamejo tudi te. France je prašiče spustil za ograđo in se poslovil. Nič dogovarjanja o ceni, le stisk rok in na svidenje. Nekaj prašičev bo šlo v rejo, ostali pa v zakol. Nobenega plačila, nobenih potrdil; cena bo ustrezala vsem, vse na up.

Ne živi slabo, vendar se tudi ne koplje v bogastvu. Kaj pa pravijo o tem Milošević in njegovi? Da tudi sami vprašujejo voznike, pa se jim samo smehljajo. Le pred kratkim se je eden od njih raznežil in jim pokazal ogledalce z Miloševićevo sliko. Zaplenili so mu ga, da je bilo malo smeha in pregovarjanja.

Kaj želim poudariti? Stiki med srbskim in slovenskim narodom so čvrsti, če so grajeni na zdravi podlagi vzajemnih koristi in spoštovanja. Uradna Srbija uvaja bojkot slovenskih izdelkov in bljuje ogenj in žveplo na vse, kar je slovenskega. Obenem pa tovornjaki iz Srbije prehajajo republiške meje, kot bi bile iz pajčevine. Sodelovanje je vzorno, stiki pristni in čvrsti in »rojstvo naroda« nanje sploh ne vpliva.

Česar se ni posrečilo Partiji, Vojski ali Cerkvi, je uspelo sivi ekonomiji. V nekaj desetletjih je spletla tako trdne vezi med ljudmi različnih narodnosti, da jih sedanji nesporazumi, razprtije in hudobije niso niti malo razrahljali.

TINE VELIKONJA,
Brilejeva 9,
Ljubljana

Zanemarjena rednost v mestnem prometu

Kaj pravite potniki, kolikokrat bo treba še prebirati kritiko v časopisju o prevozu avtobusov mestnega prometa Integrala, da se bodo pričeli obnašati in delati tako, kot to zahtevamo od vsake delovne organizacije in vsakega delavca. Ali pa je morda še prenizka cena prevoza po ljubljanskih ulicah? Morda pa bi morali delavci, ki imamo mesečne vozovnice, plačati že v januarju za celo leto in vmes samo doplačevati podražitve, da bi se jim nabiral denar v naprej. Vse kaže, da je to premalo, da do 5. v mesecu 85% prevoznih stroškov dobijo na mesečnih vozovnicah (delavcev, študentov, dijakov, upokojencev).

Zakaj to pišem!

Danes, 16. junija, sem bila na postajališču v Šiški (pri občini) ob 6.40 in sem prišla na delovno mesto ob 7.50. Peljala sem se z avtobusom št. 22, ki je prišel pravilno ob uri (vse imam izračunano, koliko časa potrebujem do službe). Pri Plavi laguni pa sem čakala na avtobus 6, 8 ali 21, s katerimi se lahko peljem, polnih 35 minut. Res je tik pred prečkanjem ceste odpeljal avtobus št. 8. Potegnil je s postaje, ko smo šli čez cesto, ker se mu ni zdelo vredno, da bi počakal na postajališču, ampak je raje stal bolj na prehodu za pešce kot pred njim. V tem času sem imela čas in štela avtobuse, ki so peljali iz nasprotne strani v garažo. Bilo jih je 7. Kolikor vem, morajo avtobusi zjutraj voziti do 8 ure. Res je sedaj manj potnikov, ker študentje fakultet ne hodijo več na redna predavanja, vendar mislim, da delavci, ki služimo svoj kruh, nismo dolžni zato pol ali več ure prej hoditi od doma, da bomo pravočasno na delovnem mestu. Zakaj torej predčasni odhod v garažo? Ali morda o tem odločajo sami vozniki? Ne verjamem. bolj sem prepričana, da imajo takšna naročila, da se prihrani pri gorivu. Toda, v čigavo škodo? Vem in prepričana sem, da nas je še veliko delavcev, ki redno hodimo na delo in vestno opravljamo svoja dela. Zato nas je mnogo že navsezgodaj zjutraj slabe volje zaradi ljubega prevoza na delo, da ne govorim o prevozu z dela. Toda to me ne moti, saj se tudi na avtobusu malo odpočijem. Morda bo to pismo kdo od vodilnih v tej delovni organizaciji le prebral in si zamislil, kako bi bil sam zadovoljen s takim prevozom.

Velikokrat je bilo že pisano, kako se vozimo v avtobusih. Zato je skoraj nepotrebno, da ponovim, da imam (imamo) še vedno občutek, da v Integralovih avtobusih (večinoma) vozijo kartone (prazne škatle), ne pa ljudi. Gorje ti, če se peljeiš s šoferjem, ki je slabe volje. Potem sta ti dve roki premalo, da se obdržiš v pokončni drži. Sicer pa nič zato, če padeš in si raztrgaš obleko. Si pač neroda, je običajen odgovor.

MARA HROVAT,
Ljubljana,
Celovška 108

Informacije so ogledalo poslovnosti

V nedeljo, 18. junija sem pričakoval otroka, ki naj bi prišel z zadnjim avtobusom iz Starega trga v Ljubljano. Ker so mi na informacijah (telefon 325-885) rekli, da avtobus pripelje ob 20.35, sem prišel na postajo toliko prej, da sem čas prihoda lahko preveril na oglasni tabli v avli avtobusne postaje – 20.02!

Torej sem zamudil. Pohitel sem do okenca za informacije, kjer me je ženska pomirila. Čas prihoda naj bi bil 20.35, na tabli pa je še stari vozni red. Tako sem čakal, avtobusa pa od nikoder.

Ob približno 20.45 sem vprašal prometnika, kako je z avtobusom iz Starega trga. Po njegovem naj bi prišel ob 20.02 in tudi že odpeljal nazaj. Presenečen sem stopil še do prometne pisarne, kjer me je čakalo novo presenečenje: – Avtobus ni prišel, pa tudi nobenega več ne bo!

Ni mi preostalo drugega, kot da telefoniram domov. Otrok bi bil medtem že lahko doma. Na avtobusni postaji sta skupaj dve javni govorilnici, pred katerima je bila za ta čas običajna gneča. Ljudje so čakali in preizkušali srečo. Šele ko sem prišel na vrsto, sem ugotovil, da oba avtomata ne »požirata« kovancev. Pohitel sem na Železniško postajo, kjer se je pri štirih govorilnicah vse ponovilo. Odšel sem na Pošto v Cigaletovi ulici, a pot je bila zaman. Avtomati v vseh govorilnicah pred vhodom niso »požirali« kovancev. Pa ne samo mojih! Vstopil sem in poprosil uradnika pri okencu, če bi lahko telefoniral – kot nujno. Odgovor je bil pritrdilen, a postaviti bi se moral v kar precejšnjo vrsto tistih, ki so čakali tudi na mednarodne pogovore. Tu sem odnehal in pogledal na uro – 21.35.

Mislim, da komentar ni potreben.

Vsem omenjenim podjetjem in njihovim vrlim sodelavcem čestitam za izredno poslovnost in jim želim veliko delovnih zmag.

Turizem smo ljudje, kajne, Slovenija, moja uboga dežela!

P. s.: Na poti domov sem se moral ustaviti na Petrolovi bencinski črpalki, kjer so mi prijazno dovolili telefonirati in otrok je bil že doma.

ALBERT PRODAN,
Na Grivi 35,
Dragomer

Odmev: Kako živijo kmetje

V petek srečam znanca in ob pozdravu me opozori na pismo v Delu, ki se nanaša na kmete in name. Časopis sem imel pri roki in ob branju tega pisma mi je kot kmetu kar pritisk zrastel. Le kako lahko o kmetu in razmerah v kmetijstvu piše nekdo brez vsake odgovornosti in poznavanja dejanskih odnosov v kmetijstvu.

Zanimivo, da vsi vidite traktorje, avtomobile in hiše, nihče pa ne vidi žuljavih rok kmeta, ki od ranega jutra do mraka, skrbno in marljivo, obdeluje svojo zemljo. Ste se vprašali, koliko so stari ti traktorji in kdaj se je najbolje živelo v Brdih? Koliko jih je prišlo na novo v zadnjem letu, dveh?

Gnojila in škropiva zadruga še nikoli ni nobenemu darovala, temveč ju mora kmet drago plačati, tudi 50% dražje, kot v sosednji Italiji. In ko omenjate cenejše izdelke pri sosedih, bi vam nanizal samo en podatek, da v Italiji kmet za 6 kg grozdja kupi kilogram škropiva, pri nas pa za isto škropivo plačate s 60 kg grozdja. Ali ste se vprašali, po čem nam zadruga plača pridelek in po čem ga vi kasneje v trgovini ali gostilni kupite? Zadnji dve leti, smo morali kmetje zalagati za pridelek grozdja, saj nam cena ni pokrila niti materialnih stroškov, kaj šele vloženega dela. Ko omenjate, da si kmetje hodijo služit pokojnino v službo, vam povem, da je tisti, ki pridno dela doma na kmetiji, tudi v službi garač. To sem preizkusil sam, saj preden sem začel kmetovati, sem se izučil poklica in sem bil v združenem delu nad dve leti.

Če je bilo treba delati nadure, izredne sobote ali nedelje, sem bil kljub velikemu delu doma zmeraj pripravljen delati. Tisti, ki doma ni imel posebnih obveznosti, je komaj čakal, kdaj bo preteklo 8 ur. Seveda ni imel nikoli časa pa tudi norme ni dosegal. Končno pa, če bi se res kmetu tako dobro godilo, ne bi, kot vi navajate, iskali oziroma si služili pokojnino v podjetju.

Ko predlagate, s čim naj se Kmečka zveza ukvarja, vam moram povedati, da smo trenutno stanje v kmetijstvu v Brdih dokazovali že na občinski in republiški ravni ter tudi dokazali, da kmetje zadružniki ta čas preživljamo najtežje čase. Saj kmetje ne poznamo »pozitivnih ničel« v poslovanju, temveč samo dohodek od naših pridelkov, ki so plačani le desetino od svoje vrednosti. S preostalim razpolagajo trgovina, banka in vsa administracija, ki se je na žalost pri nas tako razmnožila, da danes na vsakega kmeta pade en baron, v času pravih baronov pa je en baron imel 20 ali več kmetov.

Še enkrat vas, tov. Živko, prosim, da se pred pisanjem za javnost najprej seznanite z razmerami. Kolikor si želite argumentiranega pogovora, vas bo Upravni odbor briške podružnice SKZ sprejel ob vsakem času.

Kdo koga izkorišča, bi prav vsi kmetje radi vedeli!

BORIS JAKONČIČ
za briško podružnico SKZ,
Dobrovo v Brdih

Čeki capljajo za inflacijo

Nerazumljivo je, da banka vsevprek omejuje plačevanje s čekom na milijon. Kaj pa je že danes en milijon?! Niti 130 mark. Kdor kupuje premog za vso zimo, ne dobi za milijon niti tone premoga.

Razumljivo pa je, da se hoče banka zavarovati pred lahkomiselnimi komitenti. Toda, če je to utemeljeno pri novih komitentih, ali pri nedisciplinirnih, to ni utemeljeno pri onih, ki imajo čekovne račune že pet ali 10 let in so korektno poslovali. Mar ni nesmisel, da da banka slednjemu komitentu 30 čekovnih blanketov, torej mu kreditira 30 milijonov, blanketa pa ne sme izpolniti na več kot en milijon. Torej, naj mu izda le 10 s pravico vpisa po 3, ali 6 s pravico po 5 milijonov.

V kolikor pa je problem, kako naj trgovina ve, kdo sme zapisati večji znesek, naj bo razvidno kar iz čekovne kartice. Zaradi inflacije bi bilo primerno vpisovati dovoljeni znesek z mnogokratnikom javno dovoljenega zneska.

SAŠA KORUN,
Verje 49,
Medvode

Jeseniško zdravstvo še vedno v škripcih

Računi za delo in porabljen material ostajajo neplačani, samo pa mora najemati draga posojila

JESENICE, 21. junija – Seja skupščine jeseniške zdravstvene skupnosti je vnovič pokazala, da je občinsko zdravstvo še v škripcih, iz težav pa se zaradi sedanjega sistema financiranja sámo ne bo izvleklo. Računi za njegovo delo in porabljen material ostajajo neplačani ali pa jih plačujejo z zamudo, samo pa mora (tudi za preživetje bolnikov) najemati draga posojila.

Gorenjsko zdravstvo varčuje najbolj v Sloveniji, jeseniško pa najbolj na Gorenjskem. Lani so na nadaljnje zdravljenje poslali v bolnišnice 2,7 odstotka manj ljudi kot leto prej. Število specialističnih pregledov se je zmanjšalo za 12,3, izdanih receptov za 21, prevozov z rešilci za 23 odstotkov. Zmanjšali so tudi število zaposlenih in nadur. V drugi polovici leta so močno zvišali prispevno stopnjo. Finančne težave je povečevalo tudi vračanje prispevkov delovnim organizacijam, ki so imele izgubo, ter zamude pri plačevanju prispevkov.

● Na seji so govorili tudi o napovedani stavki gorenjskih zdravstvenih delavcev in sklenili, naj njihov koordinacijski odbor skupaj z ostalimi odgovornimi organi v občini izdela predloge za sanacijo težkega materialnega položaja. Odbor naj tudi vsak mesec valorizira finančni načrt zdravstvene skupnosti in pri tem upošteva oceno bruto OD v občini in rast maloprodajnih cen v Sloveniji.

Občinska zdravstvena skupnost je lansko leto končala z 870 milijoni dinarjev izgube. Zdaj tudi denarja za zdravila ni, medicinska oprema pa je že grozljivo obrabljena. V Bolnišnici Jesenice, kjer imajo za 3,7 milijarde dinarjev posojila, od tega tretjino za materialne stroške, so lani predstavljali izdatki za zdravila in zdravstveni material kar 44,2 odstotka vseh materialnih stroškov. Medtem ko so se celotni materialni stroški povečali za 96, so se cene zdravil in materiala kar za 279 odstotkov. Zdravstveni delavci pravijo, da še bolj ne morejo varčevati. Da leta ne bi končali z izgubo, v zdravstvu ne obračunavajo revalorizirane amortizacije. (Za zdravila in zdravstveni material so porabili tudi denar, ki je bil sicer namenjen za skupno porabo, tudi za stanovanja.) Denarja za naložbe ni. Zdravstveni dom že 10 let ni dobil nobene nove opreme. V Bolnišnici Jesenice je bila oprema že lani 90-odstotno izrabljena, najdražje medicinske naprave pa 100-odstotno. Najbolj nujno bi bilo treba prenoviti travmatološki trakt na kirurgiji, ki ne izpolnjuje niti najnujnejših higiensko-tehničnih pogojev za negibljive paciente, ki jih je okoli 50 odstotkov.

Število preventivnih pregledov predšolskih otrok se je v primerjavi z letom prej zmanjšalo za 14, kurativnih pa povečalo za 16 odstotkov. Preventivnih pregledov šolskih otrok je bilo za 12 odstotkov manj, kurativnih pa za 23 odstotkov več. Leta 1987 so sistematsko pregledali 40, lani le 33 odstotkov otrok. Občinska zdravstvena skupnost je morala lani oddvojiti kar 1455 milijonov dinarjev za republiško solidarnost. V 21 občinah, ki so dobivale solidarnostna sredstva, so porabili na porabnika več kot na Jesenicah in na Gorenjskem.

VLASTA FELC

Brez tozdovskih mej bo več možnosti za boljše delo

V Iskri Kibernetiki bodo na referendumu odločali o ukinitvi tozdov in ustanovitvi družbenega podjetja

KRANJ, 21. junija – V Iskri Kibernetiki ugotavljajo, da težave v poslovanju niso samo posledica neugodnih ekonomskih razmer, ampak tudi sedanje neustrezne organiziranosti. Zato v ukinitvi tozdov in ustanovitvi družbenega podjetja, o čemer se bodo zaposleni odločali na referendumu čez teden dni, vidijo možnosti za odpravo nekaterih slabosti in za uspešnejše delo v prihodnje.

V podjetju, kjer ne bo tozdovskih mej, bo mogoče bolje organizirati delo z učinkovitejšo izrabo delovnih moči in zmanjšati obseg administrativnega in drugega neproizvodnega dela. Laže bodo tudi izpeljali razvojne zamisli ter dosegli boljše koordiniranje in vodenje enotne poslovne politike podjetja.

Predstavniki Kibernetike so na današnjem pogovoru z novinarji povedali, da je predvideno, da bi na nivoju podjetja imeli enotno razvojno strategijo, finančno in komercialno politiko, informacijski sistem ter kadrovsko politiko. Celotno proizvodnjo naj bi oblikovali v šest samostojnih programov oziroma tovarn, ki bi poslovale kot profitni centri, za katere bi ugotavljali rezultate poslovanja.

Zdaj je v okviru Kibernetike, ki je z nekaj več kot 5000 zaposlenimi največja delovna organizacija v okviru Iskre, 11 tozdov. V prihodnje se bo njen obseg nekoliko zmanjšal. Tovarna merilnih instrumentov v Otočah z nekaj več kot 500 zaposlenimi se je namreč že odločila, da se izloči iz Kibernetike in organizira kot samostojno podjetje. V Kibernetiki temu niti niso toliko nasprotovali, saj je bil tozd v Otočah že doslej precej samostojen.

Več hude krvi pa je povzročila zamisel, da bi se kot samostojno podjetje organiziral kranjski obrat za proizvodnjo števcev. Na današnjem pogovoru so povedali, da je ta tozd, ki je največji v Kibernetiki, močno odvisen od drugih, katerih delež pri izdelavi števcev je kar dve petini. Proti izločitvi obrata števcev ni le vodstvo podjetja, ampak tudi delavci v drugih obratih.

LADO STRUŽNIK

Sovlagateljski odnosi so se pokazali kot zelo koristni

Sodelovanje med proizvajalci in kupci, kakršnega so razvijali Salonit Anhovo in sovlagatelji v novo cementarno, bodo zato ohranili in širili

ANHOVO, 21. junija – Medsebojni odnosi med proizvajalci in kupci, kakršne so zasnovali in razvijali Salonit Anhovo in sovlagatelji v novo anhovsko cementarno, zgrajeno pred dobrim desetletjem, so se pokazali kot uspešni in učinkoviti. Bila je pravzaprav ena redkih takih oblik povezovanja, ki je obrodila sadove. Brez nje bi med drugim tudi anhovski cementarji ne zmogli v minulih letih premagovati vseh gospodarskih težav. Zato je brez dvoma smiselno in potrebno take odnose, kljub spremenjenim razmeram, ohraniti tudi v prihodnje in sodelovanje širiti.

Tako so poudarili predstavniki anhovskega Salonita in sovlagateljev na današnji skupščini delegatov podpisnic samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za proizvodnjo cementa v novi cementarni v Anhovem. V zadnjih dveh letih je namreč razprava na skupščinah sovlagateljev predvsem pregled poslovnih poročil o proizvodnji cementa in klinkerja, letnih proizvodnih načrtov in preverjanje, kako Salonit Anhovo uresničuje svoje obveznosti do sovlagateljev pri dobavah cementa. Kritičnih pripomb o posameznih pomanjkljivostih, na primer o prevozu, je vse manj. Izguba, z njo povezane težave anhovskih cementarjev in dolgotrajno usklajevanje za dogovor o tem, kako premagati probleme, so zdaj teme preteklosti, in sicer tudi zato, ker so sovlagatelji s politiko določanja cene cementa v skladu s samoupravnim sporazumom upoštevali vsakokratne razmere na trgu.

Lansko poslovno leto je tozd Cement skale – nova cementarna zaključil z ostankom dohodka, ki je znašal dobrih 4,5 milijarde dinarjev. V obeh anhovskih cementarnah, stari in novi so lani naredili 909.588 ton raznih vrst cementa, kar je za pet odstotkov več kot prejšnje leto. V novi cementarni so od tega naredili skoraj 651 tisoč ton. Delovna storilnost se je v primerjavi s prejšnjim letom prav tako povečala, in sicer za 3,2 odstotka, kar pomeni, da je vsak delavec naredil 5611 ton. Kot so zapisali v letošnjem proizvodnem načrtu, bodo v tozdu Cement (po preoblikovanju delovne organizacije so namreč v en tozd povezali obe cementarni) izdelali 22.400 ton več, torej 932 tisoč ton raznih vrst cementa in maltita. Letošnji prodajni načrt pa je: 890 tisoč ton bodo prodali na domačem in tujem trgu, 92 tisoč pa porabili v lastni proizvodnji izdelkov. Na tujem trgu, največ v Italiji, bodo prodali 105 tisoč ton cementa in 50 tisoč ton klinkerja. Izvoz bi lahko podvojili, so povedali predstavniki anhovskega Salonita na današnji skupščini, vendar imajo prednost obveznosti do sovlagateljev.

Razmere na domačem trgu se sicer v zadnjem mesecu zaostrujejo, so opozorili. Povpraševanje po cementu se namreč zmanjšuje, zato v Anhovem skušajo čim več cementa odpremljati v vrečah, s čimer se seveda prilagajajo zahtevam kupcev.

Predstavniki anhovskega Salonita so sovlagatelje med drugim seznanili tudi z naložbami. Letos je sicer prednostna naložba gradnje nove tovarne poliestrskih cevi, okrepljenih s steklenimi vlakni in kremenčevim peskom, s katerimi bodo nadomestili dosedanje azbestcementne cevi. Vendar pa je nujno, je opozoril predsednik kolektivnega vodstva Salonita Anhovo **Stojan Vodopivec**, tudi vlaganje v posodobitev nove cementarne.

SLAVICA CRNICA

PO SLOVENIJI

Četrtina kampa je že zasedena

ČATEŽ OB SAVI, 21. junija – V Termah Čatež pričakujejo letos 400.000 prenočitev, kar pomeni, da bo na vrhuncu sezone v tem znanem slovenskem zdravilišču vsak dan tudi po 4000 gostov. Največ jih bo seveda v kampu, kjer je na dan že po 1000 gostov. Prve turiste bodo lahko sprejeli tudi pred nedavnim odprtim kampu prve kategorije. V njem je prostora za 186 prikolic ali šotorov. (Besedilo in slika: Vlado Podgoršek)

V Medijskih Toplicah bodo predstavili prospekt

TRBOVLJE, 21. junija – Medobčinska gospodarska zbornica revirskih občin Trbovlje bo v četrtek, 22. junija, predstavila v hotelu Medijske Toplice na Izlakah pri Zagorju nov barvni prospekt Zasavja. Barvne posnetke so prispevali B. Klančar, M. Lenarčič, T. Brezovar in S. Weiss, besedilo pa je napisal N. Razboršek. Organizacijo in oblikovanje je v zaključni fazi opravil Kompas iz Ljubljane s svojim propagandnim oddelkom, natisnila pa tiskarna Kratochwill. Prospekt so izdali v 30.000 izvodih, od tega eno tretjino v angleškem in nemškem jeziku. Izdajatelj in založnik novega prospekta je MGZ revirskih občin. (T. L.)

Računalniški prvak Jugoslavije je iz Cerkelj

CERKLJE NA GORENJSKEM, 21. junija – Pred dnevi sta KS Cerklje in Ljubljanska banka-Temejna banka Gorenjske pripravili v prenovljeni Hribarjevi hiši v Cerkljah sprejem za Petra Antona Pirca, sedmošolca, zmagovalca na tekmovanju računalničarjev šolarjev v Jugoslaviji, ki je bilo 7. junija v Kragujevcu. Nagradi in čestitki so mu izročili Janez Martinčič, predsednik KS Cerklje, Janez Bedina ter Slavko Erzar iz Ljubljanske banke.

Za tekmovanje ga je spodbudil učitelj Bogdan Sušnik z osnovne šole Davorin Jenko v Cerkljah, mentor pa mu je bil brat Dušan. Kot je povedal Anton Pirc, je program sestavljal skoraj pet mesecev, v Kragujevcu pa je zagovarjal tridimenzionalni program za risanje, za kar je prejel najvišje priznanje – zlato plaketo. (J. K.)

Izšel je vodnik po medijskem gradu

IZLAKE, 21. junija – Pred nedavnim je izšel vodnik po medijskem gradu, ki ga je napisal dr. Branko Reisp. Vodnik je še posebej zanimiv zaradi opisa 500-letne zgodovine tega konca Zasavja in lastnikov gradu. Med njimi so bili tudi Valvasorji. Zato je predstavitev vodnika pripravil zagorski odbor za proslavo 300. obletnice izida Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske. O gradu in rodu Valvasorjev je govoril profesor Nande Razboršek. (M. P.)

Šolniki so dosegli soglasje z IS SO Brežice

BREŽICE, 21. junija – Stavkovni odbor brežiških osnovnih šol in glasbene šole je danes ocenil, da je občinski izvršni svet končno ponudil dovolj stvarne rešitve za likvidnostni položaj osnovnega šolstva. Osebne prejemke bo namreč mogoče usklajevati z onimi v gospodarstvu tudi v poletnih mesecih. Ponujene pa so tudi rešitve za materialni položaj osnovnega šolstva. Stavkovni odbor bo sicer deloval še naprej. Če namreč obljube ne bodo uresničene, se bodo vsi prosvetni delavci jeseni pridružili generalnemu štrajku slovenskega učiteljstva. Današnji sklep med drugim pomeni, da bodo učenci jutri dobili spričevala in da bo šolsko leto normalno zaključeno. (V. P.)

Za pomoč prosil le Planum

RADOVLJICA, 21. junija – Po priporočilu splošnega združenja gostinstva in turizma Slovenije, naj občinski izvršni sveti pomagajo gostinskim in žičničarskim organizacijam, ki so letos zašle v težave zaradi neugodnih snežnih razmer, je komite za družbeni in prostorski razvoj SO Radovljica konec aprila gostinskim in žičničarskim organizacijam v občini pisal, naj ga obvestijo o svojem položaju in predlagajo konkretne ukrepe za pomoč.

Pismo so dobili Alpinum, Alpetour Bohinj, tozd žičnice Vogel, Planum, tozd smučarski center Kobla, HTP Bled ter hoteli Kompas, Golf in Park Bled. Odgovoril je le Planum, ki je imel v prvih treh mesecih 192 milijonov dinarjev izgube in predlagal, naj mu pomagajo z oprostitvijo nekaterih dajatev, z nepovratnimi sredstvi in pri prezaposlovanju delavcev. Izvršni svet je glede tega sklenil, da bo občinski cestnokomunalni skupnosti in skupnosti za požarno varnost priporočil, da Planumu zanju ne bi bilo treba plačevati prispevkov, prav tako pa naj bi bil oproščen prispevka za SLO in štipendiranje (s tem bi izgubo v prvih treh mesecih zmanjšali za 5,3 milijona dinarjev). Proučili naj bi tudi možnost, kako bi mu pomagali s sredstvi sklada skupnih rezerv občine, sklada za naravne nesreče in obvezne proračunske rezerve, skupnost za zaposlovanje pa naj bi mu pomagala pri prezaposlovanju delavcev. (V. F.)

Jubilejna razstava lovstva in cvetja v Cerkljah

CERKLJE NA GORENJSKEM, 21. junija – V Cerkljah se člani turističnega društva in lovske sekcije pospešeno pripravljajo na tradicionalno 20. razstavo lovstva ter 23. razstavo cvetja, ribištva, čebelarstva in obrtništva, ki bo v Osnovni šoli Davorin Jenko v Cerkljah od 30. junija do 4. julija. Otvoritev razstave bo v četrtek, 29. junija, ob 19. uri. Generalni pokrovitelj razstave je Agromehanika Kranj, proizvajalec škropilne tehnike. Na letošnji razstavi v Cerkljah bo sodelovalo kar 600 razstavljalcev iz vse Slovenije, obiskovalci pa bodo lahko kupili tudi številne lončnice. Posebna pozornost je letos dana lovskemu delu razstave, na kateri bo razstavljeno 1500 lovskih trofej.

Prvič pa bodo na ogled izredno lepe družine metuljev in raznovrstnih kamnin. Na razstavo se pripravljajo tudi številne gospodinje iz vasi pod Krvavcem, ki bodo prispevale cvetje, lončnice in ročna dela. Zanimivi pa bodo tudi paviljoni zasebnih vrtnarjev in cvetličarjev ter družbenega sektorja, kot tudi razstavni prostori sosednjih turističnih društev in Hortikulturnega društva Kranj. Na ogled pa bodo tudi živali. (J. K.)

Z veselico do denarja za delo TVD

DUPLJE, 21. junija – To nedeljo bodo člani TVD Partizan Duplje pripravili veselico v gostišču pri Trnovcu. Ansambel Obvezna smer bo skrbel od 17. ure za dobro razpoloženje. Prireditev bo ob vsakem vremenu, čisti izkupiček pa bodo tudi tokrat namenili za dejavnost društva in njegovih sekcij. Tudi kegljalo se bo in uživalo ob bogatem srečelovu. (M. K.)

Sindikat bi moral postati samostojna organizacija

»V večjih delovnih organizacijah bi moral delati poklicni sindikalni delavec,« meni sekretarka OS ZSS Hrastnik A. Zupančič

HRASTNIK, 21. junija – Sindikat mora postati samostojna organizacija, je menila sekretarka OS ZSS Hrastnik Antonija Zupančič.

Tudi v Zasavju v zadnjih tednih precej govorijo o drugačnem delu v sindikatu. V Hrastniku so ocenili, da so teze za prenovo sindikata, ki so jih dobili iz zvezne sindikalne organizacije, celo bolj zanimive in oprijemljive kot pa republiške. Antonija Zupančič je povedala: »Ekonomske razmere in drugi pogoji nas bodo prisilili v drugačno delo. Težko je to napisati in vnaprej sestaviti model. Še teže je čez noč ponuditi nekaj revolucionarnega. Menim, da bomo morali v sindikatu bolj poudariti delovno povezanost, ne pa toliko teritorialno. Zdaj namreč na primer v občini večkrat razpravljamo o različno urejenih odnosih v različnih gospodarskih dejavnostih, kar je praviloma brez večjega učinka. Delavce sorodnih dejavnosti bo treba tesneje povezati, republiškim odborom sindikata za posamezne dejavnosti pa omogočiti opravljanje njihove prave vloge.«

Kako je s profesionalizacijo v sindikatu? Antonija Zupančič je o tem dejala: »Verjetno bi moral v večjih delovnih organizacijah delati poklicni sindikalni delavec. Osnovne organizacije bodo morale dobiti veliko večjo vlogo. V sindikatu bomo skušali delati čim bolj kot klasični sindikat. Torej skrbeti za izvirne pravice delavcev, ukvarjali se bomo s sindikalnimi listami, stavkami, svojo besedo hočemo pri razpravljanju o tehnoloških in ekonomskih presežkih itn.«

Ali naj se sindikat vedno postavi na stran stavkajočih delavcev? Zupančičeva je menila: »Ne zdi se mi vedno prav avtomatsko postavljati sindikat na stran stavkajočih. Vsaj, dokler bo prevladovala lažna solidarnost. Toliko časa verjetno ne bo pametno brezpogojno in brez dilem podpreti sleherno stavko. Včasih je tudi pogovor sindikalnih delavcev s stavkovnim odborom lahko koristen. Vsekakor pa bi samostojni sindikat v prihodnosti moral povezati delavce tudi v stavki, če ne bi mogel svojih zahtev uveljaviti na drugačen način.«

MARKO PLANINC

Bodo razstavo na blejskem gradu zaprli?

Zaprtje so napovedali v Narodnem muzeju Ljubljana – Na Bledu temu nasprotujejo

RADOVLJICA, 21. junija – »Ta denar moramo zbrati,« je menil predsednik radovljiškega IS **Pavel Žerovnik** na sestanku, ki ga je sklical zaradi napovedi Narodnega muzeja Ljubljana, da bo zaradi neprimerne vsebine in neprimernih prostorov svojo razstavo na blejskem gradu zaprl in predmete odpeljal v Ljubljano.

Na sestanku, ki so se ga udeležili tudi predstavniki Narodnega muzeja, Hotelsko-turističnega podjetja Bled, ki je upravljalec gradu, in republiškega komiteja za turizem in gostinstvo, sta predstavnika muzeja **Maja Žvanut in Drago Svoljšak** poudarila, da odločitev ni bila sprejeta čez noč. Na neprimerno razstavo, ki obiskovalcu ne daje nobene prave predstave o Bledu in njegovi okolici ter o njegovem pomenu za slovensko zgodovino, ter na neprimerne prostore, v katerih je dragoceno gradivo ogroženo, opozarjajo že vsaj deset let. Prvi osnutek za prenovo muzejske postavitve iz leta 1982 je obležal v predalu, oktobra lani pa je bil izdelan nov predlog za preureditev razstave in prostorov, ki ga je plačal HTP Bled. Sestavni del predloga sta bila program in finančna konstrukcija za prenovo, ki bi jo lahko opravili v dveh delih. Po takratnih cenah bi za tako imenovane kozmetične posege potrebovali 74, za celotno naložbo pa okoli 100 milijonov dinarjev. Kljub temu, da obišče grad na leto okoli 200.000 ljudi – za Postojnsko jamo je grad druga najbolj obiskana turistična točka v Sloveniji – na ta opozorila ni bilo odziva. Ker je taka razstava sramota tudi za Narodni muzej (Maja Žvanut je povedala, da so z razstave ukradli že sedem dragocenih predmetov), so sklenili, da bodo razstavo zaprli.

Po prizadevanju predstavnikov občine, HTP in komiteja za turizem in gostinstvo, da čez poletje razstave ne bi (ali vsaj ne v celoti) zaprli, in po zagotovilu občinskih predstavnikov, da bodo denar za potrebna dela zbrali z vstopnino, delom turistične takse in iz drugih virov, so imenovali odbor, ki naj bi določil, kako naj bi potekalo nadaljnje operativno delo. Maja Žvanut in Drago Svoljšak bosta s tem seznanila muzejski svet Narodnega muzeja, ki bo odločil o usodi razstave na blejskem gradu.

VLASTA FELC

V Logatcu javna tribuna o prenovi ZKS

Kritična presoja programa prenove ZKS med člani ZKS in drugih političnih zvez

LOGATEC, 21. junija – V Narodnem domu v Logatcu se bo jutri, 22. junija, ob 20. uri začela javna tribuna z naslovom Zveza komunistov Slovenije po meri demokracije oziroma s podnaslovom Koliko velja program prenove ZKS na politični borzi. Zvezo komunistov Slovenije in njena stališča bodo na tribuni zastopali Milan Balažic, Peter Bekeš, Robert Černe, Miloš Čirič, Silva Jereb, Sonja Lokar in Borut Pahor.

Program prenove ZKS pa bodo na tribuni poskušali kritično presoditi Pavle Gantar iz Kluba 89, Marjan Geohelli iz logaškega Pododbora za varstvo človekovih pravic, Gregor Golobič iz ZSMS, Andrej Magajna iz Slovenske socialdemokratske zveze, France Miklavčič iz Slovenskega krščanskosocialnega gibanja, Andrej Klemenc iz Gibanja zelenih, Ivan Oman, predsednik Slovenske kmečke zveze, in Rajko Pirnat iz Slovenske demokratične zveze. Pogovor med taboroma bo povezoval dr. Boštjan M. Zupančič.

V. S.

Iz trebanjskega koša

TREBNJE, 21. junija – Turistično društvo Trebnje pripravlja od 29. junija do 2. julija zanimivo turistično prireditev, imenovano Iz trebanjskega koša.

Pripravili bodo kulturni program, kjer bodo nastopali trebanjski godbeniki in KUD Pavel Golia iz Trebnjega. V program ponudbe sodi tudi panoramski ogled Trebnjega in okolice z vozovi in s kočijami.

Med prireditvijo bodo lovci ponujali specialitete iz lovskega kotla, vinogradniki prisno dolenjsko kapljico, čebelarji izdelke iz medu in aktiv kmečkih žena iz Trebnjega domače dobrote. Obiskovalci turistične prireditve si bodo lahko ogledali še ribiško tekmovanje na Račjem selu in otvoritev tabora likovnih samorastnikov.

S. D.

Dolanci bodo praznovali

Praznik KS Dol pri Hrastniku bodo počastili z več prireditvami – Priznanja za urejeno okolje

DOL PRI HRASTNIKU, 21. junija – Na Dolu pri Hrastniku bodo v prihodnjih dneh praznovali svoj krajevni praznik v spomin na ustanovitev vaškega odbora Osvobodilne fronte. Tudi letos so v krajevni skupnosti, ki je med največjimi v hrastniški občini, pripravili več prireditev. V petek bodo v gasilskem domu odprli razstavo ročnih del društva dolskih upokojencev. V soboto bo več prireditev. Dopoldne bo tekmovanje v streljanju z zračno puško za pokal KS Dol, popoldne pa se bodo za pokal pomerili še rokometni veterani. Popoldne bo tudi promenadni koncert hrastniške steklarske godbe in slavnostna seja skupščine KS Dol, na kateri bodo podelili krajevna priznanja in nagrade za najlepšo okolico in cvetlično okno. Seveda praznik ne bo minil brez veselice, ki jo pripravljajo v soboto zvečer člani moškega pevskega zbora Svobode Dol. Praznovanje bodo končali 29. junija s kegljanjem trojk.

V krajevni skupnosti so v zadnjem letu lahko zadovoljni predvsem z ureditvijo nekaterih cest. Tako so končno asfaltirali odsek ceste od Brnice do Podkovka (840 metrov), dokončali posodobitev ceste Dol–Krištandol, za Dolance pa je pomembna tudi razširitev in ureditev vodovoda.

M. P.

Nove parcele za stanovanjske hiše

RIBNICA, 21. junija – V Ribnici so se odločili, da bodo mesto širili med Ribnico in Dolenjimi Lazi. Območje bodo ustrezno komunalno uredili in razparcelirali za stanovanjske hiše. Za gradnjo je namreč v Ribnici veliko interesentov, parcel pa ni dovolj.

Več možnosti za popoldansko obrt

ČRNOMELJ, 21. junija – V Črnomlju so se odločili, da bodo dovolili opravljati nekatera obrtniška dela kot postransko dejavnost. Popoldanske obrti še vedno ne bo mogoče dobiti v Črnomlju za avtobusno in tovorno prevozništvo za gostinsko dejavnost (izjema je lahko v oddaljenih zaselkih), za prodajo na drobno (izjema je lahko v oddaljenih krajih) in prodajo plina, storitve z gradbeno mehanizacijo, za turistično agencijo in za industrijsko dejavnost, kjer uporabljajo avtomate in druge visokoprodukcijske stroje.

M. D.

Učitelji osnovnih šol v Ljubljani ne bodo mirovali

Stavkovni pododbor osnovnošolskih učiteljev v Ljubljani bo izmenjal izkušnje z drugimi, ki se borijo za iste cilje

LJUBLJANA, 21. junija – Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol je pred desetimi dnevi razposlal odgovornim institucijam s področja šolstva vrsto vprašanj, ki zadevajo delo teh institucij in njihovo odgovornost. Na današnjem sestanku stavkovnega pododbora, ki so se ga udeležili ravnatelji in predsedniki osnovnih organizacij sindikatov osnovnih šol, so prebrali nekaj odgovorov. Poslali so jim jih z mestne in republiške izobraževalne skupnosti, z mestnega in republiškega komiteja za šolstvo, z ljubljanske enote Zavoda za šolstvo SRS in z občinskega komiteja za družbene dejavnosti občine Center.

»Ne moremo se raziti povsem zadovoljni,« je ob koncu razprave o prejetih odgovorih rekel **Branko Lipar,** ravnatelj osnovne šole Ledina. Odgovori so večinoma presplošni in formalistični in niso zadovoljili učiteljev. Nezaupanje, ki je nastalo ob podrobnejšem pregledovanju poti, po katerih potuje denar, namenjen osnovnemu šolstvu, in delitve tega denarja, še zdaj niso razčiščene. Kaže, da učitelji na tej poti ne bodo odnehali, čeprav so na včerajšnji seji skupščine mestne izobraževalne skupnosti že potrdili višjo prispevno stopnjo. Učinkov zvišane prispevne stopnje učitelji ne bodo čutili do avgusta, pa to zanje niti ni najpomembnejše. Njihov protest velja načinu in metodam, ki jih je slikovito označil **Boris Zupančič:** »Protestiram proti načinu, kjer prestavljajo vagončke s tira na tir, vsak od teh tirov pa je slep.« Ljubljana bo morala nekaj reči tudi o tem, kaj bo zanjo pomenil nacionalni program, ki se obeta v šolskem letu 1990; strokovna služba MIS pa naj jasno pove, so menili, da ni sposobna opravljati svojega dela po pooblastilih, ki jih ima.

Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol se bo povezal z drugimi stavkovnimi odbori osnovnih šol v Ljubljani. Vabijo jih na skupen sestanek, ki bo 30. junija ob 11. uri v prostorih skupščine Ljubljana Šiška – tel. (061) 555-933, za izmenjavo izkušenj in pogovor o načinu dela.

LADA ZEI

V nedeljo se bodo spomnili sevniškega tabora

SEVNICA, 21. junija – Od začetka junija se v Sevnici vrstijo bogate kulturne prireditve, ki jih povezujejo s 120. obletnico sevniškega tabora ter 110-letnico domačega gasilskega društva. Vrhunec skupnih praznovanj bo nedeljsko zborovanje na glavnem trgu v Sevnici, kjer se bodo spomnili enega prvih taborov na Slovenskem. Slavnostni govornik bo mag. Viktor Žakelj, podpredsednik RK SZDL, medtem ko bodo v kulturnem programu nastopili domači pevci, gledališčniki, plesalci in godba ter folklorna skupina s Senovega. Opoldne bodo za bogat srečelov poskrbeli člani Planinskega društva Lisca, ob 16. uri pa se bo začelo že deseto srečanje slovenskih gasilskih godb in orkestrov.

V. P.

stop

MOJ MIKRO

Ustanovili so območno delovno organizacijo Radio Posavje

V njej bosta povezani radijski postaji Brežice in Sevnica – Kupiti nameravajo skupne in močnejše oddajniške naprave

KRŠKO, 21. junija – Danes so po dolgotrajnih pripravah ustanovili novo delovno organizacijo Radio Posavje. Povezovala bo dosedanji lokalni radijski postaji Brežice in Sevnica. Prva deluje že 26, druga pa 20 let, na leto pa oddata skupaj 1450 ur programa. Radijska postaja Brežice pokriva tudi občina Krško.

Direktor in glavni urednik delovne organizacije v ustanavljanju bo **Franc Hedl,** predsednik programskega sveta pa **Miha Haler**. Skupščini nove organizacije, ki bo zaživela prihodnji mesec, bo predsedoval **Tone Zorko**.

Ob potrjevanju akta o ustanovitvi nove delovne organizacije ter v razpravi je bilo sicer slišati več protislovnih mnenj, posebej pa glede finančnega deleža za Radio Posavje, ki ga bodo morali zagotoviti ustanovitelji. To pa so občinske konference SZDL Brežice, Krško in Sevnica. Vsi seveda pričakujejo, da jim skupna ustanova ne bo predstavljala dodatnega bremena.

Nova in zdaj edina posavska delovna organizacija bo v obdobju ustanavljanja še oddajala iz dveh studiov, nabaviti pa nameravajo skupne in močnejše oddajniške naprave, ki bi stale na Grmadi nad Krškim.

Do jeseni bodo morali pripraviti – programsko zasnovo, da bi programski svet lahko svetoval pri nastajanju nekaterih skupnih oddaj (Posavski tednik, okrogle mize, poročanje o aktualnih dogodkih, prenosi ali kulturne oddaje o ljubiteljskem delu v vseh treh občinah). Predvsem pa bi lahko Radio Posavje postal pomemben povezovalec življenja v Posavju.

VLADO PODGORŠEK

PISMA BRALCEV

Najboljše so dolgoletne zveze

Prijatelj France ima na Dolenjskem srednje veliko kmetijo. Ker hodi tudi v službo, je glavni kmetovalec žena. Po dolgih letih sem ga zadnje mesece obiskal kar trikrat, vendar je naneslo tako, da ni imel nikoli veliko časa zame.

Že ob prvem obisku sem se čudil, zakaj je dvorišče polno avtomobilov, da sem moral parkirati na cesti. Franceta sem našel v kašči polni žakljev z moko, ko je ravno tehtal in delil. Da gre za kamionsko pošiljko iz Srbije, da je moka kvalitetna in jo bo še prehitro spravil v promet. Ljudje še vedno radi pečejo kruh doma. Da traja pri njem ta zveza že 12 let, da je vsaj na Dolenjskem ta menjava zelo živahna.

Ko sem se oglasil drugič, je že po nekaj minutah potrkalo na vrata. Sovaščan je vprašal, če je še kaj orehov. Spet pošiljka iz Srbije, cena znatno nižja kot sicer na trgu. Na žalost je robe že zmanjkovalo in je lahko kupec dobil samo nekaj tistega, kar je želel. Že čez pol ure se je prijatelj poslovil s pojasnilom, da gre klat prašiče, spet iz Srbije in res so zunaj že čakali ljudje z avtomobili, da bodo peljali svoje polovice.

Tretjič sem imel več sreče in sva se lahko končno odpravila na nameravano pot. Prišlo pa je do zamude, ker je ravno takrat prisopihal tovornjak iz bratske republike. Pripeljal je odojka, ki so ga naročili za neko slavje. Vozniku je ostalo 7 ali 8 prašičev, težkih okrog 100 kg. Na hitro so se dogovorili, da prevzamejo tudi te. France je prašiče spustil za ograjo in se poslovil. Nič dogovarjanja o ceni, le stisk rok in na svidenje. Nekaj prašičev bo šlo v rejo, ostali pa v zakol. Nobenega plačila, nobenih potrdil; cena bo ustrezala vsem, vse na up.

Ne živi slabo, vendar se tudi ne koplje v bogastvu. Kaj pa pravijo o tem Milošević in njegovi? Da tudi sami vprašujejo voznike, pa se jim samo smehljajo. Le pred kratkim se je eden od njih raznežil in jim pokazal ogledalce z Miloševićevo sliko. Zaplenili so mu ga, da je bilo malo smeha in pregovarjanja.

Kaj želim poudariti? Stiki med srbskim in slovenskim narodom so čvrsti, če so grajeni na zdravi podlagi vzajemnih koristi in spoštovanja. Uradna Srbija uvaja bojkot slovenskih izdelkov in bljuje ogenj in žveplo na vse, kar je slovenskega. Obenem pa tovornjaki iz Srbije prehajajo republiške meje, kot bi bile iz pajčevine. Sodelovanje je vzorno, stiki pristni in čvrsti in »rojstvo naroda« nanje sploh ne vpliva.

Česar se ni posrečilo Partiji, Vojski ali Cerkvi, je uspelo sivi ekonomiji. V nekaj desetletjih je spletla tako trdne vezi med ljudmi različnih narodnosti, da jih sedanji nesporazumi, razprtije in hudobije niso niti malo razrahljali.

TINE VELIKONJA,
Brilejeva 9,
Ljubljana

Zanemarjena rednost v mestnem prometu

Kaj pravite potniki, kolikokrat bo treba še prebirati kritiko v časopisju o prevozu avtobusov mestnega prometa Integrala, da se bodo pričeli obnašati in delati tako, kot to zahtevamo od vsake delovne organizacije in vsakega delavca. Ali pa je morda še prenizka cena prevoza po ljubljanskih ulicah? Morda pa bi morali delavci, ki imamo mesečne vozovnice, plačati že v januarju za celo leto in vmes samo doplačevati podražitve, da bi se jim nabiral denar v naprej. Vse kaže, da je to premalo, da do 5. v mesecu 85% prevoznih stroškov dobijo na mesečnih vozovnicah (delavcev, študentov, dijakov, upokojencev).

Zakaj to pišem!

Danes, 16. junija, sem bila na postajališču v Šiški (pri občini) ob 6.40 in sem prišla na delovno mesto ob 7.50. Peljala sem se z avtobusom št. 22, ki je prišel pravilno ob uri (vse imam izračunano, koliko časa potrebujem do službe). Pri Plavi laguni pa sem čakala na avtobus 6, 8 ali 21, s katerimi se lahko peljem, polnih 35 minut. Res je tik pred prečkanjem ceste odpeljal avtobus št. 8. Potegnil je s postaje, ko smo šli čez cesto, ker se mu ni zdelo vredno, da bi počakal na postajališču, ampak je raje stal bolj na prehodu za pešce kot pred njim. V tem času sem imela čas in štela avtobuse, ki so peljali iz nasprotne strani v garažo. Bilo jih je 7. Kolikor vem, morajo avtobusi zjutraj voziti do 8 ure. Res je sedaj manj potnikov, ker študentje fakultet ne hodijo več na redna predavanja, vendar mislim, da delavci, ki služimo svoj kruh, nismo dolžni zato pol ali več ure prej hoditi od doma, da bomo pravočasno na delovnem mestu. Zakaj torej predčasni odhod v garažo? Ali morda o tem odločajo sami vozniki? Ne verjamem. bolj sem prepričana, da imajo takšna naročila, da se prihrani pri gorivu. Toda, v čigavo škodo? Vem in prepričana sem, da nas je še veliko delavcev, ki redno hodimo na delo in vestno opravljamo svoja dela. Zato nas je mnogo že navsezgodaj zjutraj slabe volje zaradi ljubega prevoza na delo, da ne govorim o prevozu z dela. Toda to me ne moti, saj se tudi na avtobusu malo odpočijem. Morda bo to pismo kdo od vodilnih v tej delovni organizaciji le prebral in si zamislil, kako bi bil sam zadovoljen s takim prevozom.

Velikokrat je bilo že pisano, kako se vozimo v avtobusih. Zato je skoraj nepotrebno, da ponovim, da imam (imamo) še vedno občutek, da v Integralovih avtobusih (večinoma) vozijo kartone (prazne škatle), ne pa ljudi. Gorje ti, če se pelješ s šoferjem, ki je slabe volje. Potem sta ti dve roki premalo, da se obdržiš v pokončni drži. Sicer pa nič zato, če padeš in si raztrgaš obleko. Si pač neroda, je običajen odgovor.

MARA HROVAT,
Ljubljana,
Celovška 108

Informacije so ogledalo poslovnosti

V nedeljo, 18. junija sem pričakoval otroka, ki naj bi prišel z zadnjim avtobusom iz Starega trga v Ljubljano. Ker so mi na informacijah (telefon 325-885) rekli, da avtobus pripelje ob 20.35, sem prišel na postajo toliko prej, da sem čas prihoda lahko preveril na oglasni tabli v avli avtobusne postaje – 20.02!

Torej sem zamudil. Pohitel sem do okenca za informacije, kjer me je ženska pomirila. Čas prihoda naj bi bil 20.35, na tabli pa je še stari vozni red. Tako sem čakal, avtobusa pa od nikoder.

Ob približno 20.45 sem vprašal prometnika, kako je z avtobusom iz Starega trga. Po njegovem naj bi prišel ob 20.02 in tudi že odpeljal nazaj. Presenečen sem stopil še do prometne pisarne, kjer me je čakalo novo presenečenje: – Avtobus ni prišel, pa tudi nobenega več ne bo!

Ni mi preostalo drugega, kot da telefoniram domov. Otrok bi bil medtem že lahko doma. Na avtobusni postaji sta skupaj dve javni govorilnici, pred katerima je bila za ta čas običajna gneča. Ljudje so čakali in preizkušali srečo. Šele ko sem prišel na vrsto, sem ugotovil, da oba avtomata ne »požirata« kovancev. Pohitel sem na Železniško postajo, kjer se je pri štirih govorilnicah vse ponovilo. Odšel sem na Pošto v Cigaletovi ulici, a pot je bila zaman. Avtomati v vseh govorilnicah pred vhodom niso »požirali« kovancev. Pa ne samo mojih! Vstopil sem in poprosil uradnika pri okencu, če bi lahko telefoniral – kot nujno. Odgovor je bil pritrdilen, a postaviti bi se moral v kar precejšnjo vrsto tistih, ki so čakali tudi na mednarodne pogovore. Tu sem odnehal in pogledal na uro – 21.35.

Mislim, da komentar ni potreben.

Vsem omenjenim podjetjem in njihovim vrlim sodelavcem čestitam za izredno poslovnost in jim želim veliko delovnih zmag.

Turizem smo ljudje, kajne, Slovenija, moja uboga dežela!

P. s.: Na poti domov sem se moral ustaviti na Petrolovi bencinski črpalki, kjer so mi prijazno dovolili telefonirati in otrok je bil že doma.

ALBERT PRODAN,
Na Grivi 35,
Dragomer

Odmev: Kako živijo kmetje

V petek srečam znanca in ob pozdravu me opozori na pismo v Delu, ki se nanaša na kmete in name. Časopis sem imel pri roki in ob branju tega pisma mi je kot kmetu kar pritisk zrastel. Le kako lahko o kmetu in razmerah v kmetijstvu piše nekdo brez vsake odgovornosti in poznavanja dejanskih odnosov v kmetijstvu.

Zanimivo, da vsi vidite traktorje, avtomobile in hiše, nihče pa ne vidi žuljavih rok kmeta, ki od ranega jutra do mraka, skrbno in marljivo, obdeluje svojo zemljo. Ste se vprašali, koliko so stari ti traktorji in kdaj se je najbolje živelo v Brdih? Koliko jih je prišlo na novo v zadnjem letu, dveh?

Gnojila in škropiva zadruga še nikoli ni nobenemu darovala, temveč ju mora kmet drago plačati, tudi 50% dražje, kot v sosednji Italiji. In ko omenjate cenejše izdelke pri sosedih, bi vam nanizal samo en podatek, da v Italiji kmet za 6 kg grozdja kupi kilogram škropiva, pri nas pa za isto škropivo plačate s 60 kg grozdja. Ali ste se vprašali, po čem nam zadruga plača pridelek in po čem ga vi kasneje v trgovini ali gostilni kupite? Zadnji dve leti, smo morali kmetje zalagati za pridelek grozdja, saj nam cena ni pokrila niti materialnih stroškov, kaj šele vloženega dela. Ko omenjate, da si kmetje hodijo služit pokojnino v službo, vam povem, da je tisti, ki pridno dela doma na kmetiji, tudi v službi garač. To sem preizkusil sam, saj preden sem začel kmetovati, sem se izučil poklica in sem bil v združenem delu nad dve leti.

Če je bilo treba delati nadure, izredne sobote ali nedelje, sem bil kljub velikemu delu doma zmeraj pripravljen delati. Tisti, ki doma ni imel posebnih obveznosti, je komaj čakal, kdaj bo preteklo 8 ur. Seveda ni imel nikoli časa pa tudi norme ni dosegal. Končno pa, če bi se res kmetu tako dobro godilo, ne bi, kot vi navajate, iskali oziroma si služili pokojnino v podjetju.

Ko predlagate, s čim naj se Kmečka zveza ukvarja, vam moram povedati, da smo trenutno stanje v kmetijstvu v Brdih dokazovali že na občinski in republiški ravni ter tudi dokazali, da kmetje zadružniki ta čas preživljamo najtežje čase. Saj kmetje ne poznamo »pozitivnih ničel« v poslovanju, temveč samo dohodek od naših pridelkov, ki so plačani le desetino od svoje vrednosti. S preostalim razpolagajo trgovina, banka in vsa administracija, ki se je na žalost pri nas tako razmnožila, da danes na vsakega kmeta pade en baron, v času pravih baronov pa je en baron imel 20 ali več kmetov.

Še enkrat vas, tov. Živko, prosim, da se pred pisanjem za javnost najprej seznanite z razmerami. Kolikor si želite argumentiranega pogovora, vas bo Upravni odbor briške podružnice SKZ sprejel ob vsakem času.

Kdo koga izkorišča, bi prav vsi kmetje radi vedeli!

BORIS JAKONČIČ
za briško podružnico SKZ,
Dobrovo v Brdih

Čeki capljajo za inflacijo

Nerazumljivo je, da banka vsevprek omejuje plačevanje s čekom na milijon. Kaj pa je že danes en milijon?! Niti 130 mark. Kdor kupuje premog za vso zimo, ne dobi za milijon niti tone premoga.

Razumljivo pa je, da se hoče banka zavarovati pred lahkomiselnimi komitenti. Toda, če je to utemeljeno pri novih komitentih, ali pri nedisciplniranih, to ni utemeljeno pri onih, ki imajo čekovne račune že pet ali 10 let in so korektno poslovali. Mar ni nesmisel, da da banka slednjemu komitentu 30 čekovnih blanketov, torej mu kreditira 30 milijonov, blanketa pa ne sme izpolniti na več kot en milijon. Torej, naj mu izda le 10 s pravico vpisa po 3, ali 6 s pravico po 5 milijonov.

V kolikor pa je problem, kako naj trgovina ve, kdo sme zapisati večji znesek, naj bo razvidno kar iz čekovne kartice. Zaradi inflacije bi bilo primerno vpisovati dovoljeni znesek z mnogokratnikom javno dovoljenega zneska.

SAŠA KORUN,
Verje 49,
Medvode

Bovška Iskra postaja partner tujih avtomobilskih industrij

Prenova Tovarne klasičnih vžigalnih tuljav sloni na uvajanju zahtevnih programov – Postopno uvajajo tudi redno proizvodnjo suhih vžigalnih tuljav

BOVEC, 21. junija – Če ima zahodnonemški Bosch sredi Stuttgarta nadvse uspešno tovarno klasičnih vžigalnih tuljav, zakaj ne bi podobna tovarna uspešno poslovala tudi pri nas? Tako razmišljajo v Iskrini tovarni v Bovcu, kjer so z naložbami v posodobitev uspešno premagali najhujše obdobje svoje programske krize, potem pa so se začeli boriti za uvrstitev na seznamih dobaviteljev največjih evropskih proizvajalcev avtomobilov. To pomeni, da se bovška tovarna v skladu z novimi težnjami svetovne avtomobilske industrije iz nekdanjega dobavitelja spreminja v partnerja, ki ne prodaja zgolj sestavnih delov, ampak posamezne funkcije.

V ilustracijo dogajanj v svetovni avtomobilski industriji je Mitja Kokove, direktor bovške Iskre, ki se je specializirala za proizvodnjo klasičnih in suhih vžigalnih tuljav, avtomobilskih relejev ter zahtevnih plastičnih orodij in izdelkov za potrebe delovne organizacije, navedel podatek, da je francoski Peugeot-Citroën-Talbot sedaj zmanjšal število dobaviteljev s prejšnjih 2000 na 700. V ta skrčeni krog lahko pridejo le tisti, ki uspešno prestanejo strogo ocenjevanje tehnoloških, razvojnih in tržnih ter drugih sposobnosti tovarne. O bovški Iskri so lani dali pozitivno mnenje Britanci, ocenjevalci Fiata ter Renaulta. Mnenje slednjih je viza za vstop v Francijo.

Preobrazba bovške tovarne bo trajala do leta 1991. »Še vedno uresničujemo sanacijski program. V preteklosti se je nabralo toliko problemov, da jih bomo odpravljali vsaj tri leta. Glede prihodnosti tovarne sem zmeren optimist. Kaže, da nas jugoslovanska kriza ne bo ovirala pri uresničevanju ambicij. Te so ob enakem številu zaposlenih še za enkrat povečati obseg proizvodnje in ohraniti najvišji kakovostni razred. Menim, da smo se v preteklih zelo težavnih časih v naši tovarni marsikaj naučili in da nam te izkušnje sedaj koristijo.« Tako meni direktor bovške Iskre, ki se bo kmalu otresla naziva tozd in v skladu s strategijo šempetrske Iskre Avtoelektrike postala obrat. »Z delovno organizacijo imamo skupne cilje, ki bodo uresničeni le, če bomo ostali skupaj. Bojazen, da bi bovška tovarna po reorganizaciji postala proizvodni obrat, je neutemeljena. Zahtevna delovna mesta pri nas niso problem, pač pa je problem dobiti dovolj strokovnjakov, ki bi jih zasedli.«

Prenova bovške Iskre sloni na uvajanju zahtevnih programov. Klasične vžigalne tuljave so opremili z elektroniko. V Bovcu ugotavljajo, da zaradi kakovosti povpraševanje po njihovih izdelkih zelo narašča. Letos bodo naredili za 70 odstotkov več klasičnih vžigalnih tuljav kot lani. V svetovni avtomobilski industriji se je namreč prehod na uporabo nove suhe vžigalne tuljave, ki naj bi bil po pravih napovedih hiter, zelo upočasnil. Na trgu sedaj prihajajo v ospredje proizvajalci kakovostnih klasičnih tuljav. Mednje uvrščajo tudi bovško Iskro. V tej tovarni lovijo korak s časom tudi s postopnim uvajanjem redne proizvodnje suhe tuljave, ki je izdelek prihodnosti. V ta namen bodo do prihodnjega leta kupili novo opremo, vredno dva milijona zahodnonemških mark. Bovške suhe tuljave, ki jih naša Zastava uporablja za jugo florido, bodo to jesen začeli vgrajevati v Fiatova vozila, prihodnjo jesen pa naj bi jih začel kupovati tudi Peugeot.

V bovški Iskri, kjer bodo letos izvozili več kot polovico vse proizvodnje, imajo poleg tuljav še tri zanimive proizvodne programe. Načrtujejo, da bodo v prihodnjih letih potrojili proizvodnjo avtomobilskih relejev. Izvozno zanimiv je tudi program cigaretnih prižigalnikov. Letos so ta izdelek homologirali pri Fiatu, v prihodnje pa naj bi z njim prodrli še na francoski in nemški trg avtomobilskih delov.

KATJA ROŠ

V Logatcu javna tribuna o prenovi ZKS

Kritična presoja programa prenove ZKS med člani ZKS in drugih političnih zvez

LOGATEC, 21. junija – V Narodnem domu v Logatcu se bo jutri, 22. junija, ob 20. uri začela javna tribuna z naslovom Zveza komunistov Slovenije po meri demokracije oziroma s podnaslovom Koliko velja program prenove ZKS na politični borzi. Zvezo komunistov Slovenije in njena stališča bodo na tribuni zastopali Milan Balažic, Peter Bekeš, Robert Černe, Miloš Čirič, Silva Jereb, Sonja Lokar in Borut Pahor.

Program prenove ZKS pa bodo na tribuni poskušali kritično presoditi Pavle Gantar iz Kluba 89, Marjan Geohelli iz logaškega Pododbora za varstvo človekovih pravic, Gregor Golobič iz ZSMS, Andrej Magajna iz Slovenske socialdemokratske zveze, France Miklavčič iz Slovenskega krščanskosocialnega gibanja, Andrej Klemenc iz Gibanja zelenih, Ivan Oman, predsednik Slovenske kmečke zveze, in Rajko Pirnat iz Slovenske demokratične zveze. Pogovor med taboroma bo povezoval dr. Boštjan M. Zupančič.

V. S.

Sovlagateljski odnosi so se pokazali kot zelo koristni

Sodelovanje med proizvajalci in kupci, kakršnega so razvijali Salonit Anhovo in sovlagatelji v novo cementarno, bodo zato ohranili in širili

ANHOVO, 21. junija – Medsebojni odnosi med proizvajalci in kupci, kakršne so zasnovali in razvijali Salonit Anhovo in sovlagatelji v novo anhovsko cementarno, zgrajeno pred dobrim desetletjem, so se pokazali kot uspešni in učinkoviti. Bila je pravzaprav ena redkih takih oblik povezovanja, ki je obrodila sadove. Brez nje bi med drugim tudi anhovski cementarji ne zmogli v minulih letih premagovati vseh gospodarskih težav. Zato je brez dvoma smiselno in potrebno take odnose, kljub spremenjenim razmeram, ohraniti tudi v prihodnje in sodelovanje širiti.

Tako so poudarili predstavniki anhovskega Salonita in sovlagateljev na današnji skupščini delegatov podpisnic samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za proizvodnjo cementa v novi cementarni v Anhovem. V zadnjih dveh letih je namreč razprava na skupščinah sovlagateljev predvsem pregled poslovnih poročil o proizvodnji cementa in klinkerja, letnih proizvodnih načrtov in preverjanje, kako Salonit Anhovo uresničuje svoje obveznosti do sovlagateljev pri dobavah cementa. Kritičnih pripomb o posameznih pomanjkljivostih, na primer o prevozu, je vse manj. Izguba, z njo povezane težave anhovskih cementarjev in dolgotrajno usklajevanje za dogovor o tem, kako premagati probleme, so zdaj teme preteklosti, in sicer tudi zato, ker so sovlagatelji s politiko določanja cene cementa v skladu s samoupravnim sporazumom upoštevali vsakokratne razmere na trgu.

Lansko poslovno leto je tozd Cement skale – nova cementarna zaključil z ostankom dohodka, ki je znašal dobrih 4,5 milijarde dinarjev. V obeh anhovskih cementarnah, stari in novi so lani naredili 909.588 ton raznih vrst cementa, kar je za pet odstotkov več kot prejšnje leto. V novi cementarni so od tega naredili skoraj 651 tisoč ton. Delovna storilnost se je v primerjavi s prejšnjim letom prav tako povečala, in sicer za 3,2 odstotka, kar pomeni, da je vsak delavec naredil 5611 ton. Kot so zapisali v letošnjem proizvodnem načrtu, bodo v tozdu Cement (po preoblikovanju delovne organizacije so namreč v en tozd povezali obe cementarni) izdelali 22.400 ton več, torej 932 tisoč ton raznih vrst cementa in malta. Letošnji prodajni načrt pa je: 890 tisoč ton bodo prodali na domačem in tujem trgu, 92 tisoč pa porabili v lastni proizvodnji izdelkov. Na tujem trgu, največ v Italiji, bodo prodali 105 tisoč ton cementa in 50 tisoč ton klinkerja. Izvoz bi lahko podvojili, so povedali predstavniki anhovskega Salonita na današnji skupščini, vendar imajo prednost obveznosti do sovlagateljev.

Razmere na domačem trgu se sicer v zadnjem mesecu zaostrujejo, so opozorili. Povpraševanje po cementu se namreč zmanjšuje, zato v Anhovem skušajo čim več cementa odpremljati v vrečah, s čimer se seveda prilagajajo zahtevam kupcev.

Predstavniki anhovskega Salonita so sovlagatelje med drugim seznanili tudi z naložbami. Letos je sicer prednostna naložba gradnje nove tovarne poliestrskih cevi, okrepljenih s steklenimi vlakni in kremenčevim peskom, s katerimi bodo nadomestili dosedanje azbestcementne cevi. Vendar pa je nujno, je opozoril predsednik kolektivnega vodstva Salonita Anhovo **Stojan Vodopivec**, tudi vlaganje v posodobitev nove cementarne.

SLAVICA CRNICA

Slavnik namerava že 1. julija ukiniti nerentabilne proge

Koprsko podjetje naj bi se tako znebilo izgub, ki nastajajo v primestnem in mestnem avtobusnem prometu

KOPER, 21. junija – S 1. julijem namerava koprski Slavnik zmanjšati ali ukiniti prevoz z avtobusi na tistih primestnih in mestnih progah, ki mu prinašajo le izgube. To namero so označili kot prvi ukrep pri reševanju problematike tako imenovanih komunalnih prevozov, kar pomeni, da Slavnik očitno ni prodrl s svojimi pobudami, da bi si zagotovil sredstva za kritje izgube z nerentabilnimi programi.

Slavnik je že izdelal seznam prog, ki jih namerava ukiniti 1. julija. V primestnem prometu avtobusi ne bodo več vozili na progi Izola–mejni prehod Lazaret in obratno, hkrati pa bo med dnevom 12 prevozov manj na progi Koper–Lazaret in obratno. Ob nedeljah in praznikih avtobusi ne bodo več vozili od Pirana do Dragonje, število prevozov v ti dve smeri pa bodo v delavnikih skrčili na 16. Ravno tako bodo razpolovili število odhodov na progah Koper–Škofije, Škofije–Tinjan, Elerji–Koper, Gračišče–Belvedur, Gračišče–Movraž, Pridvor–Dolani, iz Dola, Podpeči in Podgorja pa ne bo več jutranjih (ob 4.30) prevozov v Koper, proti tem vasem pa iz Kopra ne bo odpeljal avtobus po koncu prve delovne izmene. Na seznamu ukinjenih prog so tudi štirje nedeljski avtobusi med Koprom in Buzetom.

Problematiko primestnega in mestnega avtobusnega prometa so obravnavali tudi na včerajšnji seji koordinacijskega odbora za stanovanjsko in komunalno politiko pri OK SZDL Koper, na kateri so predlagali, da bi v okviru skisa zagotovili kritje izgube, ki jo ima Slavnik na omenjenih nerentabilnih progah, pri čemer naj bi skis tudi zagotovil nadzor nad izvajanjem Slavnikovih storitev in porabo denarja. Očitno je skis edini pravi naslov, kjer bi lahko z rebalansom letnega proračuna in morebitnim zvišanjem prispevne stopnje zagotovili kritje primanjkljaja, ki ga koprski avtobusni prevoznik ustvarja na omenjenih progah.

IZTOK UMER

kih za bistre glave

jana

Idrijski Mercator bo zaprl večino vaških trgovin

Z njimi ima preveliko izgubo – V več vaseh bodo trgovine prevzeli zasebniki – Ponekod se bodo s tem ukvarjali upokojenci

IDRIJA, 21. junija – Idrijski Mercator že vsaj deset let opozarja, da postajajo zanj nedonosne vaške trgovinice breme, ki ga delovna organizacija oziroma TOZD Univerzal ne zmore več. Upadanje kupne moči prebivalstva in čedalje bolj zapleten položaj idrijske trgovske organizacije sta sedaj sodu izbila dno.

Idrijski Mercator je obvestil, da namerava z izjemo dveh ali treh trgovin večino vaških trgovin zapreti. Izgube vaških trgovin so tolikšne, da ob njih izgubljajo veljavo vsi dokazi o posebnem poslanstvu trgovine v gorskih, odmaknjenih in demografsko ogroženih krajih. Sedaj, ko gre zares, so se tudi v idrijski občini zganili zasebniki. Vaške trgovine naj bi po vaseh idrijske občine organizirali približno tako, kot so jih organizirali v tolminski občini, kjer se s trgovsko dejavnostjo na podeželju ukvarja že okoli 20 zasebnih trgovcev. Na Tolminskem so sicer večino takih trgovinic predali v roke nekdanjim trgovcem Alpkomerca. Ti so izračunali, da jim bo delo na zemlji ali kakšna druga dejavnost, ki je združljiva s trgovanjem na podeželju, omogočilo dostojno življenje.

V idrijski občini so, kot kaže, bodoči zasebni trgovci previdnejši. V najmanjših krajih bodo trgovine prevzeli upokojenci, torej ljudje z že zagotovljeno socialno varnostjo. Ponekod pa se je oglasilo več ponudnikov. Le za prevzem trgovine v Idrijskih Krnicah, kjer imajo do konca tega leta čas, da se za zasebno trgovsko dejavnost v tem hribovskem in redko poseljenem okolišu vendarle odloči kdo izmed domačinov, še ni bilo povpraševanja. Idrijski Mercator naj bi v roke zasebnikov predal osem vaških trgovin in morda tudi trgovino v Novakih. Še naprej pa naj bi skrbel za oskrbo Vojskega in Otaleža.

KATJA ROŠ

Primat je na poti iz težav

MARIBOR, 21. junija – Primatovi delavci so se v začetku junija odločili za enovito delovno organizacijo, to pa po stališčih registrskega sodstva Jugoslavije pomeni tudi ponovno proučitev uspešnosti ukrepa družbenega varstva, ki ga je sprejela skupščina občine Maribor Pobrežje lani oktobra.

Izvršni svet pobreške skupščine je obravnaval rezultate sanacije v Primatu in ugotovil, da poteka uspešno, še več, da so velike možnosti, da se Primat izvleče iz težav in začne uspešno gospodariti. Odločili so se tudi za nadaljevanje prisilne uprave, saj kljub vsemu še ni primeren čas za njeno odpravo.

J. J.

Hitreje razvijati drobno gospodarstvo

V Tolminu naj bi z anketo ugotovili, kakšne so možnosti za razvoj te panoge

TOLMIN, 21. junija – Potem ko je tolminski občinski izvršni svet podprl začetek uresničevanja načrta, po katerem naj bi v tej občini pospešili razvoj drobnega gospodarstva, je ekipa, ki so ji zaupali sestavljanje razvojne naloge na to temo, začela akcijo z vprašalnikom, ki so ga razposlali te dni. S pomočjo te ankete naj bi ugotovili, kakšne so razmere, kakšni so načrti in pogledi družbenega in zasebnega sektorja v gospodarstvu in kakšne so možnosti za ustanavljanje novih enot drobnega gospodarstva. Akcijo bodo nadaljevali z obiski podjetij, zasebnikov in krajevnih skupnosti, kjer bodo na mestu samem pojasnjevali in dopolnjevali že znano o sedanjih razmerah in možnostih za razvoj. Ekipa, ki se ukvarja s tem projektom in ki jo vodi magister Milan Torkar, bo v razvojni nalogi uporabila tudi informacije, ki jih bo zbrala v tujini in pri republiških in drugih ustanovah. Ta razvojna naloga je sestavni del načrta za celovit razvoj tolminske občine.

K. R.

PO SLOVENIJI

Projekt za poživitev bistriškega gospodarstva

ILIRSKA BISTRICA, 21. junija – Na pobudo občinskega izvršnega sveta so v Ilirski Bistrici oblikovali posebno delovno skupino, ki bo s pomočjo zunanjih sodelavcev in specializiranih ustanov pripravila načrt za preoblikovanje bistriškega gospodarstva. S tem programom naj bi zagotovili polno zaposlenost razpoložljive delovne sile, preusmeritev ekološko škodljive proizvodnje, možnosti za najbolj naraven razvoj v naseljih, najustreznejši izkoristek naravnih možnosti prostora ter večje vključevanje v mednarodno menjavo z upoštevanjem organizacijskih, pravno-lastninskih in investicijskih možnosti, ki jih nudi nova zakonodaja. Izhodišča za prvi del naloge, temeljito analizo razmer, pri kateri na komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo pričakujejo učinkovito pomoč vseh delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in drugih zainteresiranih, naj bi bila pripravljena do konca tega meseca. (J. O.)

Praznik prijateljstva v Krnici in Reziji

BOVEC, 21. junija – Na planini Krnica v Reziji se bodo to nedeljo, 25. junija, vnovič srečali planinci z Bovškega in iz Rezije. Ta tradicionalna prireditev bo letos organizirana pod geslom Praznik prijateljstva. Srečanje na 1090 metrov visokem rezijanskem sedlu, do katerega je speljana asfaltirana cesta, je izraz prijateljstva, ki povezuje ljubitelje gora s te in one strani Kanina. Prireditev na sedlu Krnica, ki se bo začela ob pol desetih dopoldne, bo tudi v znamenju kulture. Nastopile bodo pevske in folklorne skupine, s katerimi zaradi prvobitnosti in originalnosti slovijo daleč naokoli predvsem Rezijani. (K. R.)

Razstava del slikarja Nandeta Rupnika

TOLMIN, 21. junija – Nande Rupnik, ki je predvsem dober znanec idrijskih kulturnih krogov, bo tolminskim ljubiteljem lepih umetnosti predstavil ciklus del, posvečenih 500. obletnici Idrije in idrijskega rudnika živega srebra. Rupnikova razstava bo gostovala v galeriji Knjižnice Cirila Kosmača v Tolminu. Odprli jo bodo v petek, 23. junija, ko bo Nandeta Rupnika in njegovo likovno ustvarjanje predstavil prof. Janez Kavčič. Knjižnica bo ob tej priložnosti pripravila tudi kulturni program, ki ga bodo oblikovali solopevci tolminske glasbene šole. Koncert z naslovom Ljubezenske pesmi in predstavitev del idrijskega umetnika bosta na sporedu ob 20. uri. (K. R.)

Praznovali v Šempetru, Letušu in Braslovčah

ŽALEC, 21. junija – V treh krajevnih skupnostih žalske občine, v Šempetru Letušu in Braslovčah, so bile minule dni številne prireditve ob praznovanju krajevnih praznikov. Povsod so praznovanja obeležili s novimi pridobitvami. Tako so v Letušu končali z asfaltiranjem dveh krajevnih cest, v šempetrski krajevni skupnosti so skoraj vsa sredstva namenili za sanacijo odvodnega kanala hodournika Godomlja, v Braslovčah so v Podvrhu dobili pitno vodo. Tu so krajani izkopali več kot dva kilometra jarkov. Na sliki: predsednik odbora za gradnjo vodovoda v zaselek Povrh je natočil v bokal vodo iz novega vodovoda. (Besedilo in slika: T. T.)

Bora Djordjević v Titovem Velenju

TITOVO VELENJE, 21. junija – V Titovem Velenju se bodo v soboto zvečer pričele kulturne prireditve, ki jih organizira svet za poletne kulturne prireditve v Kulturnem centru Velenje. Velenjski javnosti se bo na ploščadi pred Namo predstavil beograjski pevec in pesnik Bora Djordjević. V naslednjih dneh se bo pred Namo, pri Velenjskem gradu in v atriju KSC zvrstilo še šestnajst različnih prireditev – glasbenih, gledaliških in literarnih. Velenjčani bodo tudi dvakrat obiskali prireditve v ljubljanskih Križankah, v Veroni pa si bodo ogledali Verdijevo opero Aida. (V. Š.)

Ulice bo asfaltiralo varaždinsko podjetje

SLOVENSKA BISTRICA, 21. junija – Bistričani so letos našli novega dobavitelja asfalta in izvajalca del. Med več ponudniki so bili delavci varaždinskega podjetja Cesta najcenejši in njim so Bistričani zaupali asfaltiranje več odsekov mestnih cest in ulic v skupni dolžini 1,5 kilometra. V pred dnevi podpisano pogodbo so zapisali, da bodo delavci varaždinske Ceste asfaltirali Aljaževo, Travniško in Blažičevo ulico ter krajša cestna odseka v Novi Gorici in Visolah. Za 5500 kvadratnih metrov asfalta in za ureditev spodnjega ustroja ceste bodo Bistričani plačali približno 700 milijonov dinarjev. Pravijo, da je to občutno ceneje od ponudb slovenskih cestnih podjetij. Velik del asfalta plačajo krajani sami, saj gre precej denarja iz sredstev krajevnega samoprispevka, ob prispevku komunalne skupnosti pa bodo manjkajoči delež zbrali še prebivalci, ki živijo ob teh ulicah. Asfaltirati bodo začeli v prihodnjih dneh. (V. S.)

Stara trta bo odprta do polnoči

MARIBOR, 21. junija – Zaradi stalnih pritožb stanovalcev nad gostiščem Stara trta na Lentu, obnovljenem delu mesta ob Dravi, je ustrezni organ pred časom izdal odločbo, s katero je dovolil obratovanje samo do 22. ure. Stanovalci pa so se še vedno pritoževali in ukrepali na lastno pest, in sicer tako, da so z vodo polivali goste, ki so se zadržali dlje od dovoljenega časa. S pritožbami stanovalcev so se večkrat ukvarjali tudi na rotovškem izvršnem svetu. Tam so menili, da so stanovalci na Lentu dobro vedeli, da se bodo vselili v obnovljeni del mesta, ki mora temu primerno zaživeti. Toda vse skupaj ni nič pomagalo, kajti stanovalce je ščitil odlok o javnem redu in miru, gostišče je moralo poditi goste ob 22. uri. TGDO Pohorju ni preostalo drugega, kot da je obe stanovanji nad gostiščem kupil, v njih pa bo dobila prostor marketinška služba. Ustrezni občinski organ je že izdal novo odločbo, tako, da bo odslej Stara trta odprta do 24. ure. (J. J.)

Učitelji osnovnih šol v Ljubljani ne bodo mirovali

Stavkovni pododbor osnovnošolskih učiteljev v Ljubljani bo izmenjal izkušnje z drugimi, ki se borijo za iste cilje

LJUBLJANA, 21. junija – Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol je pred desetimi dnevi razposlal odgovornim institucijam s področja šolstva vrsto vprašanj, ki zadevajo delo teh institucij in njihovo odgovornost. Na današnjem sestanku stavkovnega pododbora, ki so se ga udeležili ravnatelji in predsedniki osnovnih organizacij sindikatov osnovnih šol, so prebrali nekaj odgovorov. Poslali so jim jih z mestne in republiške izobraževalne skupnosti, z mestnega in republiškega komiteja za šolstvo, z ljubljanske enote Zavoda za šolstvo SRS in z občinskega komiteja za družbene dejavnosti občine Center.

»Ne moremo se raziti povsem zadovoljni,« je ob koncu razprave o prejetih odgovorih rekel **Branko Lipar**, ravnatelj osnovne šole Ledina. Odgovori so večinoma presplošni in formalistični in niso zadovoljili učiteljev. Nezaupanje, ki je nastalo ob podrobnejšem pregledovanju poti, po katerih potuje denar, namenjen osnovnemu šolstvu, in delitve tega denarja, še zdaj niso razčiščene. Kaže, da učitelji na tej poti ne bodo odnehali, čeprav so na včerajšnji seji skupščine mestne izobraževalne skupnosti že potrdili višjo prispevno stopnjo. Učinkov zvišane prispevne stopnje učitelji ne bodo čutili do avgusta, pa to zanje niti ni najpomembnejše. Njihov protest velja načinu in metodam, ki jih je slikovito označil **Boris Zupančič**: »Protestiram proti načinu, kjer prestavljajo vagončke s tira na tir, vsak od teh tirov pa je slep.« Ljubljana bo morala nekaj reči tudi o tem, kaj bo zanjo pomenil nacionalni program, ki se obeta v šolskem letu 1990; strokovna služba MIS pa naj jasno pove, so menili, da ni sposobna opravljati svojega dela po pooblastilih, ki jih ima.

Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol se bo povezal z drugimi stavkovnimi odbori osnovnih šol v Ljubljani. Vabijo jih na skupen sestanek, ki bo 30. junija ob 11. uri v prostorih skupščine Ljubljana Šiška – tel. (061) 555-933, za izmenjavo izkušenj in pogovor o načinu dela.

LADA ZEI

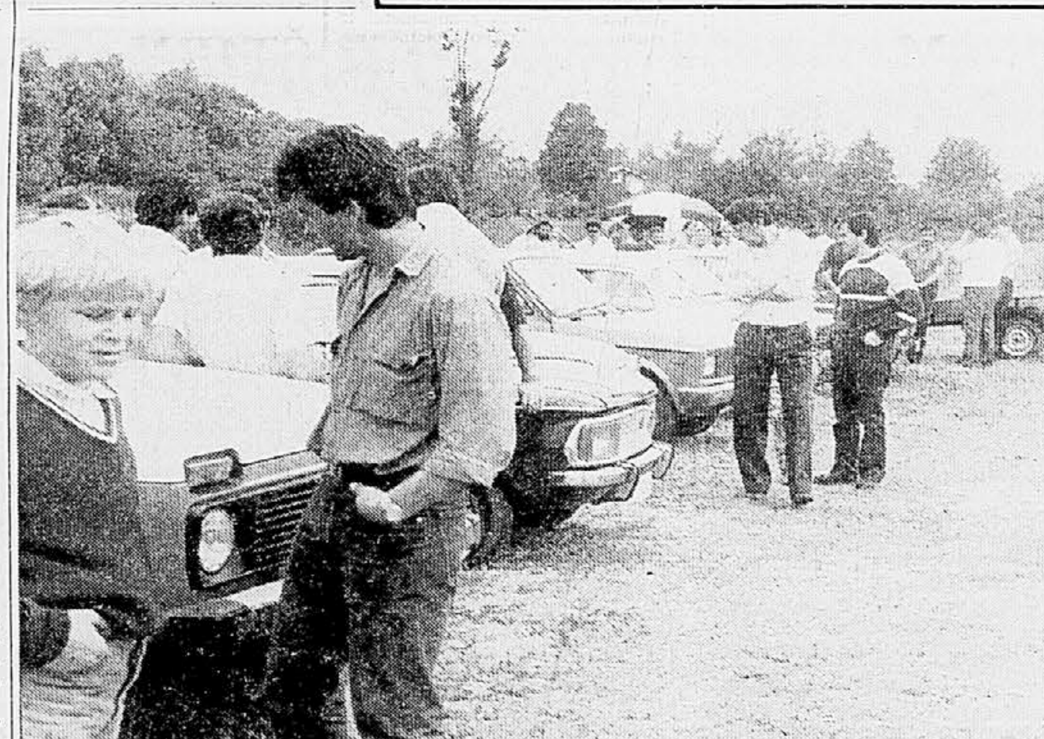

Sejem rabljenih avtomobilov tudi v Bistrici

ILIRSKA BISTRICA, 21. junija – Iz nedelje v nedeljo večja ponudba in veliko zanimanje možnih kupcev dokazujeta, da se je sejem rabljenih avtomobilov in kmetijske mehanizacije, ki ga je pred petimi tedni na sejmišču v Rečici pri Ilirski Bistrici prvič organiziralo domače avtomoto društvo, že dobro uveljavil. Prizadevni društveni delavci so sejem izkoristili tudi za propagiranje vzgojno-izobraževalnih akcij, s katerimi želijo zmanjšati število prometnih nesreč, ter seveda za pridobivanje novih članov. (Besedilo in slika: Janez Odar)

Na Postojnskem bodo poskrbeli za poživitev šolskih počitnic

Osnovnošolci se bodo med drugim lahko učili igrati tenis, streljati z lokom in se udeležili tečaja za radiogoniometriste

POSTOJNA, 21. junija – Postojnska občinska zveza prijateljev mladine je v sodelovanju s telesnokulturno skupnostjo, športnimi društvi in klubi pripravila za poživitev šolskih počitnic več aktivnosti. Novosti sta šola tenisa, ki bo od 3. do 9. julija v športnem parku, in lokostrelski tečaj, ki bo vsak petek in torek na strelišču, medtem ko izletov počitniške zveze zaradi premajhnega zanimanja v zadnjih treh letih niso uvrstili v počitniški program.

Tudi tokrat je imela THO Postojnska jama precej razumevanja za mlade, saj bo treba za dnevno karto v pokritem plavalnem bazenu odšteti le 4000 dinarjev, za varnost mladih plavalcev pa bodo skrbeli vojaki. Telesnokulturna skupnost bo zadnji teden v juniju organizirala tečaj za otroke neplavalce, in sicer od petega leta starosti dalje. Za osnovnošolce bo postojnski košarkarski klub od 15. in 22. avgusta pripravil šolo košarke, naslednja dva meseca pa bodo na košarkarskem igrišču pri kulturnem domu še plesi za mlade, ki jih bo zabaval vojaški ansambel.

Osnovnošolci od tretjega razreda dalje se bodo lahko avgusta udeležili enotedenskega tečaja za radiogoniometriste, ki ga pripravlja radioklub Proteus, člani Jamarskega kluba Postojna bodo mlade popeljali na ogled Črne jame in Otoške jame, atletski klub pa bo v športnem parku poskrbel za različne športne aktivnosti. Taborniki bodo tudi letos v začetku avgusta taborili v Puntiželi pri Pulju. Dvanajstdnevno letovanje tabornikov, ki so se med šolskim letom redno udeleževali taborniških aktivnosti, bo stalo 960.000 dinarjev, za ostale pa 1,200.000 dinarjev. Postojnsko planinsko društvo si je za 14-dnevni planinski tabor (od 17. julija dalje) izbralo Bohinjsko Bistrico. Prvi teden bodo za 400.000 dinarjev taborili pionirji, za njimi pa še mladinci, za njihovo sedemdnevno taborjenje pa bo treba odšteti 500.000 dinarjev.

MARJANA TRILER

PISMA BRALCEV

Najboljše so dolgoletne zveze

Prijatelj France ima na Dolenjskem srednje veliko kmetijo. Ker hodi tudi v službo, je glavni kmetovalec žena. Po dolgih letih sem ga zadnje mesece obiskal kar trikrat, vendar je naneslo tako, da ni imel nikoli veliko časa zame.

Že ob prvem obisku sem se čudil, zakaj je dvorišče polno avtomobilov, da sem moral parkirati na cesti. Franceta sem našel v kašči polni žakljev z moko, ko je ravno tehtal in delil. Da gre za kamionsko pošiljko iz Srbije, da je moka kvalitetna in jo bo še prehitro spravil v promet. Ljudje še vedno radi pečejo kruh doma. Da traja pri njem ta zveza že 12 let, da je vsaj na Dolenjskem ta menjava zelo živahna.

Ko sem se oglasil drugič, je že po nekaj minutah potrkalo na vrata. Sovaščan je vprašal, če je še kaj orehov. Spet pošiljka iz Srbije, cena znatno nižja kot sicer na trgu. Na žalost je robe že zmanjkovalo in je lahko kupec dobil samo nekaj tistega, kar je želel. Že čez pol ure se je prijatelj poslovil s pojasnilom, da gre klat prašiče, spet iz Srbije in res so zunaj že čakali ljudje z avtomobili, da bodo peljali svoje polovice.

Tretjič sem imel več sreče in sva se lahko končno odpravila na nameravano pot. Prišlo pa je do zamude, ker je ravno takrat prisopihal tovornjak iz bratske republike. Pripeljal je odojka, ki so ga naročili za neko slavje. Vozniku je ostalo 7 ali 8 prašičev, težkih okrog 100 kg. Na hitro so se dogovorili, da prevzamejo tudi te. France je prašiče spustil za ograde in se poslovil. Nič dogovarjanja o ceni, le stisk rok in na svidenje. Nekaj prašičev bo šlo v rejo, ostali pa v zakol. Nobenega plačila, nobenih potrdil; cena bo ustrezala vsem, vse na up.

Ne živi slabo, vendar se tudi ne koplje v bogastvu. Kaj pa pravijo o tem Milošević in njegovi? Da tudi sami vprašujejo voznike, pa se jim samo smehljajo. Le pred kratkim se je eden od njih raznežil in jim pokazal ogledalce z Miloševićevo sliko. Zaplenili so mu ga, da je bilo malo smeha in pregovarjanja.

Kaj želim poudariti? Stiki med srbskim in slovenskim narodom so čvrsti, če so grajeni na zdravi podlagi vzajemnih koristi in spoštovanja. Uradna Srbija uvaja bojkot slovenskih izdelkov in bljuje ogenj in žveplo na vse, kar je slovenskega. Obenem pa tovornjaki iz Srbije prehajajo republiške meje, kot bi bile iz pajčevine. Sodelovanje je vzorno, stiki pristni in čvrsti in »rojstvo naroda« nanje sploh ne vpliva.

Česar se ni posrečilo Partiji, Vojski ali Cerkvi, je uspelo sivi ekonomiji. V nekaj desetletjih je spletla tako trdne vezi med ljudmi različnih narodnosti, da jih sedanji nesporazumi, razprtije in hudobije niso niti malo razrahljali.

TINE VELIKONJA,
Brilejeva 9,
Ljubljana

Zanemarjena rednost v mestnem prometu

Kaj pravite potniki, kolikokrat bo treba še prebirati kritiko v časopisju o prevozu avtobusov mestnega prometa Integrala, da se bodo pričeli obnašati in delati tako, kot to zahtevamo od vsake delovne organizacije in vsakega delavca. Ali pa je morda še prenizka cena prevoza po ljubljanskih ulicah? Morda pa bi morali delavci, ki imamo mesečne vozovnice, plačati že v januarju za celo leto in vmes samo doplačevati podražitve, da bi se jim nabiral denar v naprej. Vse kaže, da je to premalo, da do 5. v mesecu 85% prevoznih stroškov dobijo na mesečnih vozovnicah (delavcev, študentov, dijakov, upokojencev).

Zakaj to pišem!

Danes, 16. junija, sem bila na postajališču v Šiški (pri občini) ob 6.40 in sem prišla na delovno mesto ob 7.50. Peljala sem se z avtobusom št. 22, ki je prišel pravilno ob uri (vse imam izračunano, koliko časa potrebujem do službe). Pri Plavi laguni pa sem čakala na avtobus 6, 8 ali 21, s katerimi se lahko peljem, polnih 35 minut. Res je tik pred prečkanjem ceste odpeljal avtobus št. 8. Potegnil je s postaje, ko smo šli čez cesto, ker se mu ni zdelo vredno, da bi počakal na postajališču, ampak je raje stal bolj na prehodu za pešce kot pred njim. V tem času sem imela čas in štela avtobuse, ki so peljali iz nasprotne strani v garažo. Bilo jih je 7. Kolikor vem, morajo avtobusi zjutraj voziti do 8 ure. Res je sedaj manj potnikov, ker študentje fakultet ne hodijo več na redna predavanja, vendar mislim, da delavci, ki služimo svoj kruh, nismo dolžni zato pol ali več ure prej hoditi od doma, da bomo pravočasno na delovnem mestu. Zakaj torej predčasni odhod v garažo? Ali morda o tem odločajo sami vozniki? Ne verjamem. bolj sem prepričana, da imajo takšna naročila, da se prihrani pri gorivu. Toda, v čigavo škodo? Vem in prepričana sem, da nas je še veliko delavcev, ki redno hodimo na delo in vestno opravljamo svoja dela. Zato nas je mnogo že navsezgodaj zjutraj slabe volje zaradi ljubega prevoza na delo, da ne govorim o prevozu z dela. Toda to me ne moti, saj se tudi na avtobusu malo odpočijem. Morda bo to pismo kdo od vodilnih v tej delovni organizaciji le prebral in si zamislil, kako bi bil sam zadovoljen s takim prevozom.

Velikokrat je bilo že pisano, kako se vozimo v avtobusih. Zato je skoraj nepotrebno, da povem, da imam (imamo) še vedno občutek, da v Integralovih avtobusih (večinoma) vozijo kartone (prazne škatle), ne pa ljudi. Gorje ti, če se pelješ s šoferjem, ki je slabe volje. Potem sta ti dve roki premalo, da se obdržiš v pokončni drži. Sicer pa nič zato, če padeš in si raztrgaš obleko. Si pač neroda, je običajen odgovor.

MARA HROVAT,
Ljubljana,
Celovška 108

Informacije so ogledalo poslovnosti

V nedeljo, 18. junija sem pričakoval otroka, ki naj bi prišel z zadnjim avtobusom iz Starega trga v Ljubljano. Ker so mi na informacijah (telefon 325-885) rekli, da avtobus pripelje ob 20.35, sem prišel na postajo toliko prej, da sem čas prihoda lahko preveril na oglasni tabli v avli avtobusne postaje – 20.02!

Torej sem zamudil. Pohitel sem do okenca za informacije, kjer me je ženska pomirila. Čas prihoda naj bi bil 20.35, na tabli pa je še stari vozni red. Tako sem čakal, avtobusa pa od nikoder.

Ob približno 20.45 sem vprašal prometnika, kako je z avtobusom iz Starega trga. Po njegovem naj bi prišel ob 20.02 in tudi že odpeljal nazaj. Presenečen sem stopil še do prometne pisarne, kjer me je čakalo novo presenečenje: – Avtobus ni prišel, pa tudi nobenega več ne bo!

Ni mi preostalo drugega, kot da telefoniram domov. Otrok bi bil medtem že lahko doma. Na avtobusni postaji sta skupaj dve javni govorilnici, pred katerima je bila za ta čas običajna gneča. Ljudje so čakali in preizkušali srečo. Šele ko sem prišel na vrsto, sem ugotovil, da oba avtomata ne »požirata« kovancev. Pohitel sem na Železniško postajo, kjer se je pri štirih govorilnicah vse ponovilo. Odšel sem na Pošto v Cigaletovi ulici, a pot je bila zaman. Avtomati v vseh govorilnicah pred vhodom niso »požirali« kovancev. Pa ne samo mojih! Vstopil sem in poprosil uradnika pri okencu, če bi lahko telefoniral – kot nujno. Odgovor je bil pritrdilen, a postaviti bi se moral v kar precejšnjo vrsto tistih, ki so čakali tudi na mednarodne pogovore. Tu sem odnehal in pogledal na uro – 21.35.

Mislim, da komentar ni potreben.

Vsem omenjenim podjetjem in njihovim vrlim sodelavcem čestitam za izredno poslovnost in jim želim veliko delovnih zmag.

Turizem smo ljudje, kajne, Slovenija, moja uboga dežela!

P. s.: Na poti domov sem se moral ustaviti na Petrolovi bencinski črpalki, kjer so mi prijazno dovolili telefonirati in otrok je bil že doma.

ALBERT PRODAN,
Na Grivi 35,
Dragomer

Odmev: Kako živijo kmetje

V petek srečam znanca in ob pozdravu me opozori na pismo v Delu, ki se nanaša na kmete in name. Časopis sem imel pri roki in ob branju tega pisma mi je kot kmetu kar pritisk zrastel. Le kako lahko o kmetu in razmerah v kmetijstvu piše nekdo brez vsake odgovornosti in poznavanja dejanskih odnosov v kmetijstvu.

Zanimivo, da vsi vidite traktorje, avtomobile in hiše, nihče pa ne vidi žuljavih rok kmeta, ki od ranega jutra do mraka, skrbno in marljivo, obdeluje svojo zemljo. Ste se vprašali, koliko so stari ti traktorji in kdaj se je najbolje živelo v Brdih? Koliko jih je prišlo na novo v zadnjem letu, dveh?

Gnojila in škropiva zadruga še nikoli ni nobenemu darovala, temveč ju mora kmet drago plačati, tudi 50% dražje, kot v sosednji Italiji. In ko omenjate cenejše izdelke pri sosedih, bi vam nanizal samo en podatek, da v Italiji kmet za 6 kg grozdja kupi kilogram škropiva, pri nas pa za isto škropivo plačate s 60 kg grozdja. Ali ste se vprašali, po čem nam zadruga plača pridelek in po čem ga vi kasneje v trgovini ali gostilni kupite? Zadnji dve leti, smo morali kmetje zalagati za pridelek grozdja, saj nam cena ni pokrila niti materialnih stroškov, kaj šele vloženega dela. Ko omenjate, da si kmetje hodijo služit pokojnino v službo, vam povem, da je tisti, ki pridno dela doma na kmetiji, tudi v službi garač. To sem preizkusil sam, saj preden sem začel kmetovati, sem se izučil poklica in sem bil v združenem delu nad dve leti.

Če je bilo treba delati nadure, izredne sobote ali nedelje, sem bil kljub velikemu delu doma zmeraj pripravljen delati. Tisti, ki doma ni imel posebnih obveznosti, je komaj čakal, kdaj bo preteklo 8 ur. Seveda ni imel nikoli časa pa tudi norme ni dosegal. Končno pa, če bi se res kmetu tako dobro godilo, ne bi, kot vi navajate, iskali oziroma si služili pokojnino v podjetju.

Ko predlagate, s čim naj se Kmečka zveza ukvarja, vam moram povedati, da smo trenutno stanje v kmetijstvu v Brdih dokazovali že na občinski in republiški ravni ter tudi dokazali, da kmetje zadružniki ta čas preživljamo najtežje čase. Saj kmetje ne poznamo »pozitivnih ničel« v poslovanju, temveč samo dohodek od naših pridelkov, ki so plačani le desetino od svoje vrednosti. S preostalim razpolagajo trgovina, banka in vsa administracija, ki se je na žalost pri nas tako razmnožila, da danes na vsakega kmeta pade en baron, v času pravih baronov pa je en baron imel 20 ali več kmetov.

Še enkrat vas, tov. Živko, prosim, da se pred pisanjem za javnost najprej seznanite z razmerami. Kolikor si želite argumentiranega pogovora, vas bo Upravni odbor briške podružnice SKZ sprejel ob vsakem času.

Kdo koga izkorišča, bi prav vsi kmetje radi vedeli!

BORIS JAKONČIČ
za briško podružnico SKZ,
Dobrovo v Brdih

Čeki capljajo za inflacijo

Nerazumljivo je, da banka vsevprek omejuje plačevanje s čekom na milijon. Kaj pa je že danes en milijon?! Niti 130 mark. Kdor kupuje premog za vso zimo, ne dobi za milijon niti tone premoga.

Razumljivo pa je, da se hoče banka zavarovati pred lahkomiselnimi komitenti. Toda, če je to utemeljeno pri novih komitentih, ali pri nediscipliniranih, to ni utemeljeno pri onih, ki imajo čekovne račune že pet ali 10 let in so korektno poslovali. Mar ni nesmisel, da da banka slednjemu komitentu 30 čekovnih blanketov, torej mu kreditira 30 milijonov, blanketa pa ne sme izpolniti na več kot en milijon. Torej, naj mu izda le 10 s pravico vpisa po 3, ali 6 s pravico po 5 milijonov.

V kolikor pa je problem, kako naj trgovina ve, kdo sme zapisati večji znesek, naj bo razvidno kar iz čekovne kartice. Zaradi inflacije bi bilo primerno vpisovati dovoljeni znesek z mnogokratnikom javno dovoljenega zneska.

SAŠA KORUN,
Verje 49,
Medvode

Sovlagateljski odnosi so se pokazali kot zelo koristni

Sodelovanje med proizvajalci in kupci, kakršnega so razvijali Salonit Anhovo in sovlagatelji v novo cementarno, bodo zato ohranili in širili

ANHOVO, 21. junija – Medsebojni odnosi med proizvajalci in kupci, kakršne so zasnovali in razvijali Salonit Anhovo in sovlagatelji v novo anhovsko cementarno, zgrajeno pred dobrim desetletjem, so se pokazali kot uspešni in učinkoviti. Bila je pravzaprav ena redkih takih oblik povezovanja, ki je obrodila sadove. Brez nje bi med drugim tudi anhovski cementarji ne zmogli v minulih letih premagovati vseh gospodarskih težav. Zato je brez dvoma smiselno in potrebno take odnose, kljub spremenjenim razmeram, ohraniti tudi v prihodnje in sodelovanje širiti.

Tako so poudarili predstavniki anhovskega Salonita in sovlagateljev na današnji skupščini delegatov podpisnic samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za proizvodnjo cementa v novi cementarni v Anhovem. V zadnjih dveh letih je namreč razprava na skupščinah sovlagateljev predvsem pregled poslovnih poročil o proizvodnji cementa in klinkerja, letnih proizvodnih načrtov in preverjanje, kako Salonit Anhovo uresničuje svoje obveznosti do sovlagateljev pri dobavah cementa. Kritičnih pripomb o posameznih pomanjkljivostih, na primer o prevozu, je vse manj. Izguba, z njo povezane težave anhovskih cementarjev in dolgotrajno usklajevanje za dogovor o tem, kako premagati probleme, so zdaj teme preteklosti, in sicer tudi zato, ker so sovlagatelji s politiko določanja cene cementa v skladu s samoupravnim sporazumom upoštevali vsakokratne razmere na trgu.

Lansko poslovno leto je tozd Cement skale – nova cementarna zaključil z ostankom dohodka, ki je znašal dobrih 4,5 milijarde dinarjev. V obeh anhovskih cementarnah, stari in novi so lani naredili 909.588 ton raznih vrst cementa, kar je za pet odstotkov več kot prejšnje leto. V novi cementarni so od tega naredili skoraj 651 tisoč ton. Delovna storilnost se je v primerjavi s prejšnjim letom prav tako povečala, in sicer za 3,2 odstotka, kar pomeni, da je vsak delavec naredil 5611 ton. Kot so zapisali v letošnjem proizvodnem načrtu, bodo v tozdu Cement (po preoblikovanju delovne organizacije so namreč v en tozd povezali obe cementarni) izdelali 22.400 ton več, torej 932 tisoč ton raznih vrst cementa in maltita. Letošnji prodajni načrt pa je: 890 tisoč ton bodo prodali na domačem in tujem trgu, 92 tisoč pa porabili v lastni proizvodnji izdelkov. Na tujem trgu, največ v Italiji, bodo prodali 105 tisoč ton cementa in 50 tisoč ton klinkerja. Izvoz bi lahko podvojili, so povedali predstavniki anhovskega Salonita na današnji skupščini, vendar imajo prednost obveznosti do sovlagateljev.

Razmere na domačem trgu se sicer v zadnjem mesecu zaostrujejo, so opozorili. Povpraševanje po cementu se namreč zmanjšuje, zato v Anhovem skušajo čim več cementa odpremljati v vrečah, s čimer se seveda prilagajajo zahtevam kupcev.

Predstavniki anhovskega Salonita so sovlagatelje med drugim seznanili tudi z naložbami. Letos je sicer prednostna naložba gradnje nove tovarne poliestrskih cevi, okrepljenih s steklenimi vlakni in kremenčevim peskom, s katerimi bodo nadomestili dosedanje azbestcementne cevi. Vendar pa je nujno, je opozoril predsednik kolektivnega vodstva Salonita Anhovo **Stojan Vodopivec**, tudi vlaganje v posodobitev nove cementarne.

SLAVICA CRNICA

Na Koroški ohceti bo veselo

Dravograjčani se vneto pripravljajo na svojo osrednjo turistično prireditev

DRAVOGRAD, 21. junija – Letošnja Koroška ohcet, ki jo pripravljata turistično društvo in krajevna skupnost Dravograd, bo v soboto, 1. julija.

Dravograjčani se na to svojo že tradicionalno turistično prireditev vneto pripravljajo. K sodelovanju so povabili mnoge kulturniške skupine – pevce, plesalce in godbe. Na letošnji Koroški ohceti se bodo poročili trije pari iz Dravograda, Slovenj Gradca in Mislinje. Na ohcetni dan bo v Dravogradu živahno ves dan. Ljudsko rajanje bodo pripravili na dveh krajih, pekli bodo vola na ražnju, prodajali dobrote s kmetij itd. Na večer pred ohcetjo bo prireditev od šanka do šanka.

Zadnji četrtek v juniju bodo v Dravogradu tudi odprli vrata obnovljene romanske cerkve sv. Vida, v kateri bodo pripravili razstavo o 800-letnici tega koroškega kraja. V cerkvi bodo poslej pripravljali tudi različne kulturne prireditve.

I. P.

»Sveta jeza« zaradi mostu

● Ljudje z Mute in iz Bistriškega jarka zadnji čas veliko govorijo o nevarnosti, ki jim »preti« zaradi gradnje 90 metrov visoke nasipne pregrade na potoku Bistrice v sosednji Avstriji. Bojijo se, da bi se jez, za katerim bo okrog 22 milijonov kubičnih metrov vode, kdaj podrl in bi voda razdejala približno šest kilometrov dolgo dolino Bistrice na naši strani.

Njihov strah je seveda mogoče razumeti, čeprav avstrijski in naši strokovnjaki zatrjujejo, da bo jez varen. Ampak njihov strah ima le prevelike oči. Ondan sta podpredsednica krajevne organizacije SZDL in predsednik vaškega odbora v Bistriškem jarku na Valu 202 ljubljanskega radia pripovedovala še o drugem »strahu«, ki je menda napadel prebivalce bližnjih Trbonj v občini Dravograd. Rekla sta, da prebivalci tega kraja nasprotujejo graditvi mostu čez Dravo, ker vedo, da bodo v svojo vas dobili jedrske odpadke iz Krškega.

Trbonjčani, ki se za most borijo že vsaj 40 let (njihove cestne povezave z Dravogradom in Vuzenico so izredno slabe, velikokrat neprevozne), so pobesneli, ko so slišali sosede z Mute. Telefoni so zvonili pozno v noč, nastal je kar lep medkrajevni spor. Trbonjčani so zahtevali preklic izjav ljudi z Mute in uradno opravičilo. Posebej jih je prizadela izjava možakarja iz Bistriškega jarka, češ da so Trbonjčani pred časom temeljni kamen za most odnesli na pokopališče in tako izrazili svoj protest proti jedrskemu odlagališču. Nekega dne so ga res odnesli, ampak zato, ker so bili nezadovoljni z nenehnim odlaganjem del na mostu!

Brigajte se zase, nas in naš most pa pustite pri miru, so Trbonjčani tisti večer sporočali na Muto. Strahovi se bodo po Muti najbrž še kar sprehajali, saj nekateri prenapeteži še kar prilivajo olje na ogenj, v Trbonjah pa so z njimi opravili, kot je treba. Do takrat, ko bo v Trbonjah zgrajen most čez Dravo, (morda že konec tega leta), se bo sveta trbonjska jeza bržčas že ohladila in bodo čezenj zagotovo lahko prišli tudi sosedje z Mute!

IVAN PRAPROTNIK

V Logatcu javna tribuna o prenovi ZKS

Kritična presoja programa prenove ZKS med člani ZKS in drugih političnih zvez

LOGATEC, 21. junija – V Narodnem domu v Logatcu se bo jutri, 22. junija, ob 20. uri začela javna tribuna z naslovom Zveza komunistov Slovenije po meri demokracije oziroma s podnaslovom Koliko velja program prenove ZKS na politični borzi. Zvezo komunistov Slovenije in njena stališča bodo na tribuni zastopali Milan Balažic, Peter Bekeš, Robert Černe, Miloš Čirič, Silva Jereb, Sonja Lokar in Borut Pahor.

Program prenove ZKS pa bodo na tribuni poskušali kritično presoditi Pavle Gantar iz Kluba 89, Marjan Geohelli iz logaškega Pododbora za varstvo človekovih pravic, Gregor Golobič iz ZSMS, Andrej Magajna iz Slovenske socialdemokratske zveze, France Miklavčič iz Slovenskega krščanskosocialnega gibanja, Andrej Klemenc iz Gibanja zelenih, Ivan Oman, predsednik Slovenske kmečke zveze, in Rajko Pirnat iz Slovenske demokratične zveze. Pogovor med taboroma bo povezoval dr. Boštjan M. Zupančič.

V. S.

PO SLOVENIJI

Festival sladoleda ob zaključku šolskega leta

MURSKA SOBOTA, 21. junija – Gostinci soboške Zvezde in Diane bodo v petek uresničili že staro idejo: ob koncu šolskega leta in začetku poletja bodo pripravili festival sladoleda. Pred gostišči v Murski Soboti bodo gostinci pripravljali sladolede in tudi druge slaščice. »Sladki program« bo tako organiziran pred Zvezdo, Centralom, Kavarno Jelša, Prekmurskim hramom. Poleg sladoleda bodo gostinci pripravljali za odrasle obiskovalce številne napitke, med slaščicami pa ledene špagete, ražnjiče iz sladoleda, palačinke iz sladoleda, ledene bombe itd. (I. G.)

Ulice bo asfaltiralo varaždinsko podjetje

SLOVENSKA BISTRICA, 21. junija – Bistričani so letos našli novega dobavitelja asfalta in izvajalca del. Med več ponudniki so bili delavci varaždinskega podjetja Cesta najcenejši in njim so Bistričani zaupali asfaltiranje več odsekov mestnih cest in ulic v skupni dolžini 1,5 kilometra. V pred dnevi podpisano pogodbo so zapisali, da bodo delavci varaždinske Ceste asfaltirali Aljaževo, Travniško in Blažičevo ulico ter krajša cestna odseka v Novi Gorici in Visolah. Za 5500 kvadratnih metrov asfalta in za ureditev spodnjega ustroja ceste bodo Bistričani plačali približno 700 milijonov dinarjev. Pravijo, da je to občutno ceneje od ponudb slovenskih cestnih podjetij. Velik del asfalta plačajo krajani sami, saj gre precej denarja iz sredstev krajevnega samoprispevka, ob prispevku komunalne skupnosti pa bodo manjkajoči delež zbrali še prebivalci, ki živijo ob teh ulicah. Asfaltirati bodo začeli v prihodnjih dneh. (V. S.)

Praznovali v Šempetru, Letušu in Braslovčah

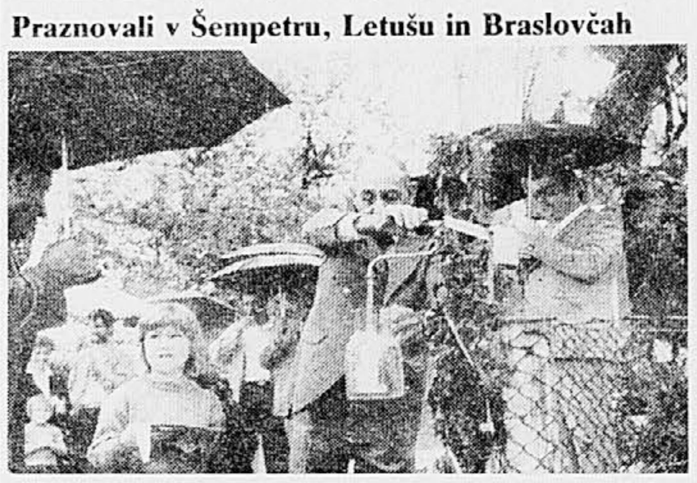

ŽALEC, 21. junija – V treh krajevnih skupnostih žalske občine, v Šempetru Letušu in Braslovčah, so bile minule dni številne prireditve ob praznovanju krajevnih praznikov. Povsod so praznovanja obeležili s novimi pridobitvami. Tako so v Letušu končali z asfaltiranjem dveh krajevnih cest, v šempetrski krajevni skupnosti so skoraj vsa sredstva namenili za sanacijo odvodnega kanala hodournika Godomlja, v Braslovčah so v Podvrhu dobili pitno vodo. Tu so krajani izkopali več kot dva kilometra jarkov. Na sliki: predsednik odbora za gradnjo vodovoda v zaselek Povrh je natočil v bokal vodo iz novega vodovoda. (Besedilo in slika: T. T.)

Stara trta bo odprta do polnoči

MARIBOR, 21. junija – Zaradi stalnih pritožb stanovalcev nad gostiščem Stara trta na Lentu, obnovljenem delu mesta ob Dravi, je ustrezni organ pred časom izdal odločbo, s katero je dovolil obratovanje samo do 22. ure. Stanovalci pa so se še vedno pritoževali in ukrepali na lastno pest, in sicer tako, da so z vodo polivali goste, ki so se zadržali dlje od dovoljenega časa. S pritožbami stanovalcev so se večkrat ukvarjali tudi na rotovškem izvršnem svetu. Tam so menili, da so stanovalci na Lentu dobro vedeli, da se bodo vselili v obnovljeni del mesta, ki mora temu primerno zaživeti. Toda vse skupaj ni nič pomagalo, kajti stanovalce je ščitil odlok o javnem redu in miru, gostišče je moralo poditi goste ob 22. uri. TGDO Pohorju ni preostalo drugega, kot da je obe stanovanji nad gostiščem kupil, v njih pa bo dobila prostor marketinška služba. Ustrezni občinski organ je že izdal novo odločbo, tako, da bo odslej Stara trta odprta do 24. ure. (J. J.)

Občni zbor sevniškega društva nekadilcev

SEVNICA, 21. junija – Društvo nekadilcev Sevnica, ki je bilo ustanovljeno 14. junija 1984, ima danes 70 članov. Na občnem zboru so sklenili, da bodo še naprej vztrajali pri izvajanju 45. člena zakona o varstvu pri delu, ki pa ga republiška inšpekcija za delo ne upošteva pri neposrednem nadzorstvu varstva pri delu glede kajenja. Inšpektorji dela bi morali z odločbo zahtevati upoštevanje 45. člena povsod, kjer se obnašajo mačehovsko do nekadilcev v zaprtih prostorih. Za neupoštevanje oziroma kršitve 45. člena bi morali po 75. členu in 76. členu zakona izvajati kaznovalno politiko. Po občnem zboru je bilo strokovno predavanje o škodljivosti kajenja primarija mag. Jurija Pesjaka iz Zdravstvenega doma Sevnica. V kulturnem programu so sodelovali učenci Srednje šole za zdravstvene delavce iz Celja (na sliki). (J. B.)

Bora Djordjević v Titovem Velenju

TITOVO VELENJE, 21. junija – V Titovem Velenju se bodo v soboto zvečer pričele kulturne prireditve, ki jih organizira svet za poletne kulturne prireditve v Kulturnem centru Velenje. Velenjski javnosti se bo na ploščadi pred Namo predstavil beograjski pevec in pesnik Bora Djordjević. V naslednjih dneh se bo pred Namo, pri Velenjskem gradu in v atriju KSC zvrstilo še šestnajst različnih prireditev – glasbenih, gledaliških in literarnih. Velenjčani bodo tudi dvakrat obiskali prireditve v ljubljanskih Križankah, v Veroni pa si bodo ogledali Verdijevo opero Aida. (V. Š.)

Hitreje razvijati drobno gospodarstvo

V Tolminu naj bi z anketo ugotovili, kakšne so možnosti za razvoj te panoge

TOLMIN, 21. junija – Potem ko je tolminski občinski izvršni svet podprl začetek uresničevanja načrta, po katerem naj bi v tej občini pospešili razvoj drobnega gospodarstva, je ekipa, ki so ji zaupali sestavljanje razvojne naloge na to temo, začela akcijo z vprašalnikom, ki so ga razposlali te dni. S pomočjo te ankete naj bi ugotovili, kakšne so razmere, kakšni so načrti in pogledi družbenega in zasebnega sektorja v gospodarstvu in kakšne so možnosti za ustanavljanje novih enot drobnega gospodarstva. Akcijo bodo nadaljevali z obiski podjetij, zasebnikov in krajevnih skupnosti, kjer bodo na mestu samem pojasnjevali in dopolnjevali že znano o sedanjih razmerah in možnostih za razvoj. Ekipa, ki se ukvarja s tem projektom in ki jo vodi magister Milan Torkar, bo v razvojni nalogi uporabila tudi informacije, ki jih bo zbrala v tujini in pri republiških in drugih ustanovah. Ta razvojna naloga je sestavni del načrta za celovit razvoj tolminske občine.

K. R.

Primat je na poti iz težav

MARIBOR, 21. junija – Primatovi delavci so se v začetku junija odločili za enovito delovno organizacijo, to pa po stališčih registrskega sodstva Jugoslavije pomeni tudi ponovno proučitev uspešnosti ukrepa družbenega varstva, ki ga je sprejela skupščina občine Maribor Pobrežje lani oktobra.

Izvršni svet pobreške skupščine je obravnaval rezultate sanacije v Primatu in ugotovil, da poteka uspešno, še več, da so velike možnosti, da se Primat izvleče iz težav in začne uspešno gospodariti. Odločili so se tudi za nadaljevanje prisilne uprave, saj kljub vsemu še ni primeren čas za njeno odpravo.

J. J.

TV sprejemnik-staro za novo

V prodajalni Danija Arčana v Žalcu je velika izbira domačih in uvoženih akustičnih aparatov, tv sprejemnikov in hišnih računalnikov

ŽALEC, 21. junija – Če se pripeljete v Žalec po stari cesti iz petrovške smeri, vam bo na levi strani (pred semaforskim križiščem) morda padel v oči izvesek nad vrati z veliko številko 1. To pa ni hišna številka. To je pravzaprav oznaka za prvo »prodajalno tv, avdio, video, mikro – staro za novo« v državi. Pred tremi meseci jo je odprl Dani Arčan, sicer poklicni tv mehanik, nekoč zaposlen v Gorenju.

To (poklicna usposobljenost) je bil eden od razlogov, da se je odločil za sicer tvegan korak. Povrhu ga je k temu spodbudilo, ker pri nas ni bilo nobene take prodajalne, po svetu pa jih je vse polno (seveda dosti večjih). Ne nazadnje jih je prevagala še tržna logika, po kateri ob današnji draginji skuša pač vsakdo prodati kaj starega in kupiti kaj novega ali rabljenega – po ceni, kolikor je dejansko vredno. Tega pa seveda ne omogoča nobena starinarna, saj tam največkrat, če gre za tehnične predmete, dobite tudi mačka v žaklju.

Tako si je **Dani Arčan** ob razumevanju žalske občine (o nerazumevanju celjske, kjer živi, ni hotel govoriti) uredil prodajalno z veliko izbiro vseh vrst akustičnih aparatov, tv sprejemnikov in hišnih računalnikov (vse tudi iz uvoza). Kupuje jih pri grosistih po vsej državi. Tam, kjer so cenejši, da bi bil konkurenčen in bi čim bolj ustregel kupcem. Zamenjava staro za novo, pravi, je

DANI ARČAN (Foto: P. B.)

preprosta, a kar je še pomembnejše, poštena. S partnerjem **Milanom Zupanom**, ki ima tv servis na drugi strani hodnika, natančno pregledata star televizor vpričo lastnika. Ta ga vnovči, če kupi novega ali rabljenega. Za vsak obnovljen televizor dobi kupec garancijo (za nov ekran 18, za aparat šest mesecev). Že za 1,2 milijona dinarjev je mogoče dobiti soliden sprejemnik, za 6,7 milijonov celo samo dve leti starega! Zanimivo je, da so daleč najbolj iskani Gorenjevi sprejemniki, ki so očitno med najbolj kakovostnimi (tudi ni nobenih problemov s servisom) in da prihajajo kupci tudi z mariborskega in kranjskega konca.

»S takšno trgovino seveda ne bom obogatel,« pravi Arčan, »živeti pa se da kljub visoki inflaciji.« Cen sploh ne popravlja tako često, kot to počno izdelovalci in povrhu se še na svoje stroške zapelje s kakšnim kupcem na dom, da bi naredil vse potrebno za dober sprejem. Doslej še ni bilo nobene reklamacije, to pa je po njegovem največ vredno. Morda je tudi ni bilo, ker upošteva načelo, da je bolje pri sto televizorjih zaslužiti po star milijon kot enako vsoto pri enem samem.

Sicer pa tudi tej obrtni dejavnosti ne prizanašajo nesmiselni zakonski predpisi. Na primer: kupci morajo plačevati prometni davek za rabljene televizorje (20,5) in za druge akustične izdelke (30,9 odstotka). Po mnenju Arčana je to v popolnem nasprotju z govorjenjem o pomoči drobnemu gospodarstvu. Ker so tak davek plačali že za nove sprejemnike, bi bilo normalno, da jim ga ne bi zaračunavali še drugi – podobno kot velja za prodajo avtov po sistemu staro za novo. Ampak predpis dovoljuje to samo organizacijam, ki poslujejo z družbenim denarjem.

DRAGO HRIBAR

AVTO magazin

Učitelji osnovnih šol v Ljubljani ne bodo mirovali

Stavkovni pododbor osnovnošolskih učiteljev v Ljubljani bo izmenjal izkušnje z drugimi, ki se borijo za iste cilje

LJUBLJANA, 21. junija – Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol je pred desetimi dnevi razposlal odgovornim institucijam s področja šolstva vrsto vprašanj, ki zadevajo delo teh institucij in njihovo odgovornost. Na današnjem sestanku stavkovnega pododbora, ki so se ga udeležili ravnatelji in predsedniki osnovnih organizacij sindikatov osnovnih šol, so prebrali nekaj odgovorov. Poslali so jim jih z mestne in republiške izobraževalne skupnosti, z mestnega in republiškega komiteja za šolstvo, z ljubljanske enote Zavoda za šolstvo SRS in z občinskega komiteja za družbene dejavnosti občine Center.

»Ne moremo se raziti povsem zadovoljni,« je ob koncu razprave o prejetih odgovorih rekel **Branko Lipar,** ravnatelj osnovne šole Ledina. Odgovori so večinoma presplošni in formalistični in niso zadovoljili učiteljev. Nezaupanje, ki je nastalo ob podrobnejšem pregledovanju poti, po katerih potuje denar, namenjen osnovnemu šolstvu, in delitve tega denarja, še zdaj niso razčiščene. Kaže, da učitelji na tej poti ne bodo odnehali, čeprav so na včerajšnji seji skupščine mestne izobraževalne skupnosti že potrdili višjo prispevno stopnjo. Učinkov zvišane prispevne stopnje učitelji ne bodo čutili do avgusta, pa to zanje niti ni najpomembnejše. Njihov protest velja načinu in metodam, ki jih je slikovito označil **Boris Zupančič**: »Protestiram proti načinu, kjer prestavljajo vagončke s tira na tir, vsak od teh tirov pa je slep.« Ljubljana bo morala nekaj reči tudi o tem, kaj bo zanjo pomenil nacionalni program, ki se obeta v šolskem letu 1990; strokovna služba MIS pa naj jasno pove, so menili, da ni sposobna opravljati svojega dela po pooblastilih, ki jih ima.

Stavkovni pododbor učiteljev ljubljanskih osnovnih šol se bo povezal z drugimi stavkovnimi odbori osnovnih šol v Ljubljani. Vabijo jih na skupen sestanek, ki bo 30. junija ob 11. uri v prostorih skupščine Ljubljana Šiška – tel. (061) 555-933, za izmenjavo izkušenj in pogovor o načinu dela.

LADA ZEI

Kako obvarovati soboški grad?

Soboški kulturniki predlagajo postopno obnovo soboškega gradu – Glavni projekti so nared – Bo pobuda za krajevni samoprispevek sprejeta?

MURSKA SOBOTA, 21. junija – Ali bosta pobuda in že tudi zelo konkretna akcija murskosoboških kulturnikov (od kulturne skupnosti do društev in posameznikov), da bi končno začeli s postopno obnovo gradu v mestnem parku kljub vsesplošni denarni krizi, le dobili širšo podpro? V tem trenutku odgovora na sicer zelo pomembno vprašanje kulturniki in sploh prizadeti prebivalci pomurske metropole še nimajo. Anketa med Sobočani pa je potrdila, da jim ni vseeno, kaj se z njihovim propadajočim gradom dogaja. Za rešitev oziroma obnovo je seveda potreben denar, menda za začetek kar deset milijard dinarjev za ureditev tistega dela gradu, kjer je gledališka dvorana. V anketi so nekateri Sobočani pokazali pripravljenost, da primaknejo kakšen dinar za ureditev gradu, tako, kot predlagajo kulturniki.

Ti niso ostali le pri predlogu, da je potrebno soboški grad obnoviti, pač pa so začeli tudi z akcijo, da bi sprva prenovili vsaj tisti del, v katerem je gledališka dvorana in ki ga je inšpekcija zaradi propadanja zaprla. Tako so zbrali okoli sedemdeset milijonov dinarjev za izdelavo glavnih projektov za obnovo celotne graščine in še posebej za obnovo gledališke dvorane. Ob vsem tem pripravljajo vrsto kulturnih prireditev, na katerih bodo obiskovalcem predstavljali načrte za obnovo gradu, hkrati pa bodo pomurski umetniki pripravljali tudi kulturne nastope. Tako bo v petek zvečer v galeriji večer ljudske glasbe iz Prekmurja, nastopili pa bodo Miška Baranja, Banda Kociper in Beltinška banda.

Jasno je, da samo s prirejanjem kulturnih večerov ne bo mogoče zbrati milijonov za obnovo gradu. Gre tudi za to, da so Sobočani kar najbolje obveščeni o usodi njihovega gradu in končno tudi delovnih pogojih njihovih gledališčnikov. Pobudniki za obnovo gradu med drugim predlagajo, da bi se Sobočani odločili tudi za zbiranje denarja s krajevnim samoprispevkom. Kakšna inačica zbiranja denarja bi obveljala, v tem trenutku ni pomembno. Zato pa v občini vodilni gospodarstveniki in občinski izvršni svet, tehtajo, ali je pametno ljudem v zdajšnjih časih sploh predlagati samoprispevek. Anketa, ki so jo med Sobočani izvedli kulturniki, je namreč še premajhno zagotovilo za uspeh. Previdnost občinskega izvršnega sveta pa je le malce čudna. O vsem se bodo morali Sobočani odločiti sami, na referendumu, ali kako drugače, če bodo nasploh proti zbiranju denarja, bo pač na neposreden način izražena volja večine ljudi in nihče ne bo nikomur ničesar očital.

IVAN GERENČER

MIMOGREDE

»Dodatna poštnina«

Streha mariborske pošte na Partizanski cesti 54 je zamakala. Zdaj jo popravljajo. Za dvigovanje nove strešne konstrukcije so gradbeniki pred pošto postavili žerjav in še z drugimi gradbenimi stroji zasedli edino, že sicer skromno parkirišče pred to pošto.

Paketni oddelek na tej pošti ima veliko prometa, ker tam izdajajo vse paketne pošiljke, ki jih prejemajo Mariborčani. Paket, posebno če je težak več kot deset kilogramov, je težko nositi daleč in zato ljudje zdaj parkirajo na več kot štiri metre širokem pločniku. Tako so mariborski miličniki dobili zelo »donosno« delovno mesto, saj dosledno zatikajo listke za brisalce avtomobilov, parkiranih na pločniku, čeprav, resnici na ljubo, vozila ne ovirajo niti pešcev niti prometa drugih motornih vozil. (B. Č.)

Boris Vadnjal

Boris Vadnjal je bil v šestdesetem letu življenja. Z eno besedo bi to življenje označil kot razdajanje. Darovi, ki jih je premogel, so hoteli, da je imel kaj dajati – Sloveniji, podjetju, prijateljem, svojcem. Za njim ostaja neizbrisna sled. To je bilo življenje širokopoteznega graditelja, vztrajnega povezovalca človeških energij in volje, rahločutnega zaveznika dobrote in lepote.

Očetovo iskanje zaposlitve je Borisa že v zgodnji mladosti prignalo iz Ljubljane na štajersko stran, na Ptuj. Nemški načrti so napredno družino takoj prestavili v izgnanstvo: prva povojna leta, tja do tehniške diplome, pa so nato tekla v Ljubljani.

Z osemnajstimi leti je kot gradbeni tehnik prevzel odgovornosti, ki jim je kos le zrel in nadpovprečno delaven človek. Dobesedno je vskočil v celo vrsto naših največjih graditeljskih podvigov: Litostroj, Nova Gorica, Strnišče-Kidričevo.

Ime Borisa Vadnjala je najtesneje povezano z vzponom Stavbarja. V njegovem času se je mariborsko gradbeništvo prebilo v slovenski in jugoslovanski tehnološki vrh. Vsestranska privrženost Mariboru je Vadnjala pripeljala na najodgovornejšo funkcijo v takratni družbenopolitični ureditvi mesta, v katero je prav tako vnesel racionalizatorsko logiko in ustvarjal upor proti birokraciji.

V izjemno zahtevnih pogojih ob koncu šestdesetih let je postal Boris Vadnjal član republiškega izvršnega sveta, in sicer v resorju prometa. V njegovem ministrskem kabinetu se je izkristaliziral koncept slovenskega prometnega križa, ki je ostal ena temeljnih dolgoročnih razvojnih zamisli naše republike.

Nazaj v Maribor je Vadnjala priklicala Metalna, ki se je znašla v nedvomno najtežjem trenutku svojega obstoja. Odločile so Borisove izkušnje in pa velika sposobnost pridobivanja ljudi za širokopotezne spremembe. Znanje in delavnost sta na vseh ravneh tovarne dobila svojo nepreklicno veljavo. Metalna si je tako zgradila sodobne temelje z jasno poslovno-organizacijsko filozofijo, za katero tudi še danes nihče ne zanika, da nosi Vadnjalov podpis.

Poznavalci nastanka in razvoja mariborskega visokega šolstva cenijo Vadnjalovo vlogo, ki jo je imel kot funkcionar v gospodarski zbornici in na čelu okrajnega šolskega sklada v začetku šestdesetih let. Kot naš gospodarski zastopnik v Moskvi je dosegel ugled, ki je trajna naložba v sicer zapletene sovjetsko-jugoslovanske ekonomske odnose.

Še dolgo bo odmevala Borisova mirna, prijazna in pretehtana beseda – tudi zunaj gospodarstva in politike – v športu, kulturi . . .

Borisa bomo zelo pogrešali. Manjkal nam bo vodnik, ki je brez sebičnosti in strahu gazil v celec in utiral pota, po katerih je bilo mogoče varno hoditi.

FRANCI PIVEC

PISMA BRALCEV

Najboljše so dolgoletne zveze

Prijatelj France ima na Dolenjskem srednje veliko kmetijo. Ker hodi tudi v službo, je glavni kmetovalec žena. Po dolgih letih sem ga zadnje mesece obiskal kar trikrat, vendar je naneslo tako, da ni imel nikoli veliko časa zame.

Že ob prvem obisku sem se čudil, zakaj je dvorišče polno avtomobilov, da sem moral parkirati na cesti. Franceta sem našel v kašči polni žakljev z moko, ko je ravno tehtal in delil. Da gre za kamionsko pošiljko iz Srbije, da je moka kvalitetna in jo bo še prehitro spravil v promet. Ljudje še vedno radi pečejo kruh doma. Da traja pri njem ta zveza že 12 let, da je vsaj na Dolenjskem ta menjava zelo živahna.

Ko sem se oglasil drugič, je že po nekaj minutah potrkalo na vrata. Sovaščan je vprašal, če je še kaj orehov. Spet pošiljka iz Srbije, cena znatno nižja kot sicer na trgu. Na žalost je robe že zmanjkovalo in je lahko kupec dobil samo nekaj tistega, kar je želel. Že čez pol ure se je prijatelj poslovil s pojasnilom, da gre klat prašiče, spet iz Srbije in res so zunaj že čakali ljudje z avtomobili, da bodo peljali svoje polovice.

Tretjič sem imel več sreče in sva se lahko končno odpravila na nameravano pot. Prišlo pa je do zamude, ker je ravno takrat prisopihal tovornjak iz bratske republike. Pripeljal je odojka, ki so ga naročili za neko slavje. Vozniku je ostalo 7 ali 8 prašičev, težkih okrog 100 kg. Na hitro so se dogovorili, da prevzamejo tudi te. France je prašiče spustil za ograjo in se poslovil. Nič dogovarjanja o ceni, le stisk rok in na svidenje. Nekaj prašičev bo šlo v rejo, ostali pa v zakol. Nobenega plačila, nobenih potrdil; cena bo ustrezala vsem, vse na up.

Ne živi slabo, vendar se tudi ne koplje v bogastvu. Kaj pa pravijo o tem Milošević in njegovi? Da tudi sami vprašujejo voznike, pa se jim samo smehljajo. Le pred kratkim se je eden od njih raznežil in jim pokazal ogledalce z Miloševićevo sliko. Zaplenili so mu ga, da je bilo malo smeha in pregovarjanja.

Kaj želim poudariti? Stiki med srbskim in slovenskim narodom so čvrsti, če so grajeni na zdravi podlagi vzajemnih koristi in spoštovanja. Uradna Srbija uvaja bojkot slovenskih izdelkov in bljuje ogenj in žveplo na vse, kar je slovenskega. Obenem pa tovornjaki iz Srbije prehajajo republiške meje, kot bi bile iz pajčevine. Sodelovanje je vzorno, stiki pristni in čvrsti in »rojstvo naroda« nanje sploh ne vpliva.

Česar se ni posrečilo Partiji, Vojski ali Cerkvi, je uspelo sivi ekonomiji. V nekaj desetletjih je spletla tako trdne vezi med ljudmi različnih narodnosti, da jih sedanji nesporazumi, razprtije in hudobije niso niti malo razrahljali.

TINE VELIKONJA,
Brilejeva 9,
Ljubljana

Zanemarjena rednost v mestnem prometu

Kaj pravite potniki, kolikokrat bo treba še prebirati kritiko v časopisju o prevozu avtobusov mestnega prometa Integrala, da se bodo pričeli obnašati in delati tako, kot to zahtevamo od vsake delovne organizacije in vsakega delavca. Ali pa je morda še prenizka cena prevoza po ljubljanskih ulicah? Morda pa bi morali delavci, ki imamo mesečne vozovnice, plačati že v januarju za celo leto in vmes samo doplačevati podražitve, da bi se jim nabiral denar v naprej. Vse kaže, da je to premalo, da do 5. v mesecu 85% prevoznih stroškov dobijo na mesečnih vozovnicah (delavcev, študentov, dijakov, upokojencev).

Zakaj to pišem!

Danes, 16. junija, sem bila na postajališču v Šiški (pri občini) ob 6.40 in sem prišla na delovno mesto ob 7.50. Peljala sem se z avtobusom št. 22, ki je prišel pravilno ob uri (vse imam izračunano, koliko časa potrebujem do službe). Pri Plavi laguni pa sem čakala na avtobus 6, 8 ali 21, s katerimi se lahko peljem, polnih 35 minut. Res je tik pred prečkanjem ceste odpeljal avtobus št. 8. Potegnil je s postaje, ko smo šli čez cesto, ker se mu ni zdelo vredno, da bi počakal na postajališču, ampak je raje stal bolj na prehodu za pešce kot pred njim. V tem času sem imela čas in štela avtobuse, ki so peljali iz nasprotne strani v garažo. Bilo jih je 7. Kolikor vem, morajo avtobusi zjutraj voziti do 8 ure. Res je sedaj manj potnikov, ker študentje fakultet ne hodijo več na redna predavanja, vendar mislim, da delavci, ki služimo svoj kruh, nismo dolžni zato pol ali več ure prej hoditi od doma, da bomo pravočasno na delovnem mestu. Zakaj torej predčasni odhod v garažo? Ali morda o tem odločajo sami vozniki? Ne verjamem, bolj sem prepričana, da imajo takšna naročila, da se prihrani pri gorivu. Toda, v čigavo škodo? Vem in prepričana sem, da nas je še veliko delavcev, ki redno hodimo na delo in vestno opravljamo svoja dela. Zato nas je mnogo že navsezgodaj zjutraj slabe volje zaradi ljubega prevoza na delo, da ne govorim o prevozu z dela. Toda to me ne moti, saj se tudi na avtobusu malo odpočijem. Morda bo to pismo kdo od vodilnih v tej delovni organizaciji le prebral in si zamislil, kako bi bil sam zadovoljen s takim prevozom.

Velikokrat je bilo že pisano, kako se vozimo v avtobusih. Zato je skoraj nepotrebno, da ponovim, da imam (imamo) še vedno občutek, da v Integralovih avtobusih (večinoma) vozijo kartone (prazne škatle), ne pa ljudi. Gorje ti, če se peljeÅ¡ s šoferjem, ki je slabe volje. Potem sta ti dve roki premalo, da se obdržiš v pokončni drži. Sicer pa nič zato, če padeš in si raztrgaš obleko. Si pač neroda, je običajen odgovor.

MARA HROVAT,
Ljubljana,
Celovška 108

Informacije so ogledalo poslovnosti

V nedeljo, 18. junija sem pričakoval otroka, ki naj bi prišel z zadnjim avtobusom iz Starega trga v Ljubljano. Ker so mi na informacijah (telefon 325-885) rekli, da avtobus pripelje ob 20.35, sem prišel na postajo toliko prej, da sem čas prihoda lahko preveril na oglasni tabli v avli avtobusne postaje – 20.02!

Torej sem zamudil. Pohitel sem do okenca za informacije, kjer me je ženska pomirila. Čas prihoda naj bi bil 20.35, na tabli pa je še stari vozni red. Tako sem čakal, avtobusa pa od nikoder.

Ob približno 20.45 sem vprašal prometnika, kako je z avtobusom iz Starega trga. Po njegovem naj bi prišel ob 20.02 in tudi že odpeljal nazaj. Presenečen sem stopil še do prometne pisarne, kjer me je čakalo novo presenečenje: – Avtobus ni prišel, pa tudi nobenega več ne bo!

Ni mi preostalo drugega, kot da telefoniram domov. Otrok bi bil medtem že lahko doma. Na avtobusni postaji sta skupaj dve javni govorilnici, pred katerima je bila za ta čas običajna gneča. Ljudje so čakali in preizkušali srečo. Šele ko sem prišel na vrsto, sem ugotovil, da oba avtomata ne »požirata« kovancev. Pohitel sem na Železniško postajo, kjer se je pri štirih govorilnicah vse ponovilo. Odšel sem na Pošto v Cigaletovi ulici, a pot je bila zaman. Avtomati v vseh govorilnicah pred vhodom niso »požirali« kovancev. Pa ne samo mojih! Vstopil sem in poprosil uradnika pri okencu, če bi lahko telefoniral – kot nujno. Odgovor je bil pritrdilen, a postaviti bi se moral v kar precejšnjo vrsto tistih, ki so čakali tudi na mednarodne pogovore. Tu sem odnehal in pogledal na uro – 21.35.

Mislim, da komentar ni potreben.

Vsem omenjenim podjetjem in njihovim vrlim sodelavcem čestitam za izredno poslovnost in jim želim veliko delovnih zmag.

Turizem smo ljudje, kajne, Slovenija, moja uboga dežela!

P. s.: Na poti domov sem se moral ustaviti na Petrolovi bencinski črpalki, kjer so mi prijazno dovolili telefonirati in otrok je bil že doma.

ALBERT PRODAN,
Na Grivi 35,
Dragomer

Odmev: Kako živijo kmetje

V petek srečam znanca in ob pozdravu me opozori na pismo v Delu, ki se nanaša na kmete in name. Časopis sem imel pri roki in ob branju tega pisma mi je kot kmetu kar pritisk zrastel. Le kako lahko o kmetu in razmerah v kmetijstvu piše nekdo brez vsake odgovornosti in poznavanja dejanskih odnosov v kmetijstvu.

Zanimivo, da vsi vidite traktorje, avtomobile in hiše, nihče pa ne vidi žuljavih rok kmeta, ki od ranega jutra do mraka, skrbno in marljivo, obdeluje svojo zemljo. Ste se vprašali, koliko so stari ti traktorji in kdaj se je najbolje živelo v Brdih? Koliko jih je prišlo na novo v zadnjem letu, dveh?

Gnojila in škropiva zadruga še nikoli ni nobenemu darovala, temveč ju mora kmet drago plačati, tudi 50% dražje, kot v sosednji Italiji. In ko omenjate cenejše izdelke pri sosedih, bi vam nanizal samo en podatek, da v Italiji kmet za 6 kg grozdja kupi kilogram škropiva, pri nas pa za isto škropivo plačate s 60 kg grozdja. Ali ste se vprašali, po čem nam zadruga plača pridelek in po čem ga vi kasneje v trgovini ali gostilni kupite? Zadnji dve leti, smo morali kmetje zalagati za pridelek grozdja, saj nam cena ni pokrila niti materialnih stroškov, kaj šele vloženega dela. Ko omenjate, da si kmetje hodijo služit pokojnino v službo, vam povem, da je tisti, ki pridno dela doma na kmetiji, tudi v službi garač. To sem preizkusil sam, saj preden sem začel kmetovati, sem se izučil poklica in sem bil v združenem delu nad dve leti.

Če je bilo treba delati nadure, izredne sobote ali nedelje, sem bil kljub velikemu delu doma zmeraj pripravljen delati. Tisti, ki doma ni imel posebnih obveznosti, je komaj čakal, kdaj bo preteklo 8 ur. Seveda ni imel nikoli časa pa tudi norme ni dosegal. Končno pa, če bi se res kmetu tako dobro godilo, ne bi, kot vi navajate, iskali oziroma si služili pokojnino v podjetju.

Ko predlagate, s čim naj se Kmečka zveza ukvarja, vam moram povedati, da smo trenutno stanje v kmetijstvu v Brdih dokazovali že na občinski in republiški ravni ter tudi dokazali, da kmetje zadružniki ta čas preživljamo najtežje čase. Saj kmetje ne poznamo »pozitivnih ničel« v poslovanju, temveč samo dohodek od naših pridelkov, ki so plačani le desetino od svoje vrednosti. S preostalim razpolagajo trgovina, banka in vsa administracija, ki se je na žalost pri nas tako razmnožila, da danes na vsakega kmeta pade en baron, v času pravih baronov pa je en baron imel 20 ali več kmetov.

Še enkrat vas, tov. Živko, prosim, da se pred pisanjem za javnost najprej seznanite z razmerami. Kolikor si želite argumentiranega pogovora, vas bo Upravni odbor briške podružnice SKZ sprejel ob vsakem času.

Kdo koga izkorišča, bi prav vsi kmetje radi vedeli!

BORIS JAKONČIČ
za briško podružnico SKZ,
Dobrovo v Brdih

Čeki capljajo za inflacijo

Nerazumljivo je, da banka vsevprek omejuje plačevanje s čekom na milijon. Kaj pa je že danes en milijon?! Niti 130 mark. Kdor kupuje premog za vso zimo, ne dobi za milijon niti tone premoga.

Razumljivo pa je, da se hoče banka zavarovati pred lahkomiselnimi komitenti. Toda, če je to utemeljeno pri novih komitentih, ali pri nediscipliniranih, to ni utemeljeno pri onih, ki imajo čekovne račune že pet ali 10 let in so korektno poslovali. Mar ni nesmisel, da da banka slednjemu komitentu 30 čekovnih blanketov, torej mu kreditira 30 milijonov, blanketa pa ne sme izpolniti na več kot en milijon. Torej, naj mu izda le 10 s pravico vpisa po 3, ali 6 s pravico po 5 milijonov.

V kolikor pa je problem, kako naj trgovina ve, kdo sme zapisati večji znesek, naj bo razvidno kar iz čekovne kartice. Zaradi inflacije bi bilo primerno vpisovati dovoljeni znesek z mnogokratnikom javno dovoljenega zneska.

SAŠA KORUN,
Verje 49,
Medvode